

Møteinnkalling

Utval:	Kontrollutvalet i Kvam herad
Møtestad:	Teams-møte
Dato:	27.04.2020
Tid:	09:00

Møteplan:

Kl. 09.00 - 09.30

Rådmannen presenterer rekneskapen for Kvam herad for 2019

Kl. 09.30 -

Sakshandsaming

Prosessmøte 2 - Plan for forvaltningsrevisjon og eigarskapskontroll

Dersom nokon av medlemmene ikkje kan møte og må melde forfall, vert dei bedne om å gjera dette så snart som råd ved å ringa til Roald Breistein tlf. 97 50 51 52 eller til Hogne Haktorson, tlf. 911 05 982.

Til varamedlemmer er denne innkallinga å sjå på som ei orientering.

Dersom det vert aktuelt at varamedlemmer må møte, vil det bli gitt nærare beskjed.

Det er planlagt at Roald Breistein møter frå sekretariatet, på dette møtet.

Gjermund Stuve
kontrollutvalsleiar

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Roald Breistein
seniorrådgjevar

Dokumentet er godkjent elektronisk og har difor ingen handskriven underskrift

Kopi: Vararepresentanter til kontrollutvalet
Ordførar
Revisor
Rådmann

Sakliste

Utvals- saknr	Innhald	Arkiv- saknr	U.Off
	Godkjenningssaker		
GK 3/20 GK 4/20	Godkjenning av innkalling og sakliste Godkjenning av møteprotokoll frå forrige møte i kontrollutvalet	2020/73	
	Politiske saker		
PS 12/20	Årsrekneskap og årsmelding 2019 for Kvam herad - Uttale frå kontrollutvalet	2015/165	
PS 13/20	Vurdering av om Deloitte er uavhengig i høve Kvam herad 2020	2020/134	
PS 14/20	Gjennomgang av møteprotokollar	2020/74	
PS 15/20	Eventuelt	2020/77	
PS 16/20	Val av revisor for Kvam herad - Tilråding frå kontrollutvalet	2014/133	
PS 17/20	Plan for forvaltningsrevisjon 2020 - 2024 - Prosessmøte 2	2019/46	
PS 18/20	Plan for eigarskapskontroll 2020 - 2024 - Prosessmøte 2	2019/47	
	Referatsaker		
RS 8/20	Forum for Kontroll og Tilsyn - medlemsinformasjon mars 2020	2020/55	
RS 9/20	Reglement for kontrollutvalet i Kvam herad 2019	2020/135	

Godkjenningssaker

GK 3/20 Godkjenning av innkalling og sakliste

Kvam herad

Sekretariat for kontrollutvalet
Saksframlegg

Saknr: 2020/73-5
Saksbehandlar: Roald Breistein

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Kontrollutvalet i Kvam herad	4/20	27.04.2020

Godkjenning av møteprotokoll frå forrige møte i kontrollutvalet

Møteprotokoll frå møte i kontrollutvalet 09.03.2020 er lagt ved saka.

Møteprotokoll

Utval:	Kontrollutvalet i Kvam herad
Møtestad:	Heradsstyresalen, Kvam rådhus
Dato:	09.03.2020
Tid:	09:00 -13.45

Følgjande faste medlemmer møtte:

Namn	Funksjon	Representerer
Gjermund Stuve	Leiar	SP
Michael Iversen	Nestleiar	AP
Anita Sørnes	Medlem	FRP
Håvard Gjerde	Medlem	R

Følgjande medlemmer hadde meldt forfall:

Namn	Funksjon	Representerer
Svanhild A. Botnen	Medlem	SP

Følgjande varamedlemmer møtte:

Namn	Møtte for	Representerer
Torgeir Magnar Børve, frå kl.11.00	Svanhild A. Botnen	Sp

Merknader

Andre som møtte:

Namn	Stilling
Anita Hesthamar	Rådmann, sak PS 1/20, til kl. 11.45
Frode Løvlie	Forvaltningsrevisor i Deloitte
Lina Hamre	Forvaltningsrevisor i Deloitte
Roald Breistein	Seniorrådgjevar Vestland fylkeskommune

Gjermund Stuve
utvalsleiar

Roald Breistein
utvalssekretær

Dokumentet er godkjent elektronisk og har difor ingen handskriven underskrift

Sakliste

Utvals- saknr	Innhald	Arkiv- saknr	U.Off
	Godkjenningssaker		
GK 1/20 GK 2/20	Godkjenning av innkalling og sakliste Godkjenning av møteprotokoll fra forrige møte i kontrollutvalet	2020/73	
	Politiske saker		
PS 1/20	Rådmannen orienterer om oppfølging - Forvaltningsrevisjon internkontroll	2018/21	
PS 2/20	Plan for forvaltningsrevisjon 2020 - 2024 - Prosessmøte 1	2019/46	
PS 3/20	Plan for eigarskapskontroll 2020 - 2024 - Prosessmøte 1	2019/47	
PS 4/20	Møteplan for kontrollutvalet i Kvam herad for 2020	2020/56	
PS 5/20	Årsmelding for kontrollutvalet i Kvam herad for 2019	2015/170	
PS 6/20	Oppfølging - Vurdering av leverandør og habilitet i samband med kommuneplanarbeidet i Kvam	2015/173	
PS 7/20	Handlingsplan - Forvaltningsrevisjon trygt og godt skulemiljø i Kvam herad	2019/19	
PS 8/20	Kurs i regi av Deloitte AS 2020	2018/49	
PS 9/20	Gjennomgang av møteprotokollar	2020/74	
PS 10/20	Eventuelt	2020/77	
	Referatsaker		
RS 1/20	Invitasjon til fagkonferanse 2020 FKT	2020/55	
RS 2/20	Invitasjon til kontrollutvalgslederskolen i regi av FKT	2020/55	
RS 3/20	FKT - Medlemsinformasjon desember 2019	2020/55	
RS 4/20	Årsrapport 2019 frå skatteoppkrevjaren	2020/52	
RS 5/20	Kontrollrapporter 2019	2020/52	
RS 6/20	Rekneskapsresultat 2019 for kontrollutvalet i Kvam herad	2015/164	
RS 7/20	Vedteke budsjett for kontrollarbeidet i Kvam herad 2020	2020/91	
	Politiske saker		
PS 11/20	Konkurransetsetting av revisjonstenestene for Kvam herad - Arbeidsmøte	2014/133	

Godkjenningssaker

GK 1/20 Godkjenning av innkalling og sakliste

Saksprotokoll i 09.03.2020 - kontrollutvalet i Kvam herad

Handsaming i møte

Det framkom ikkje merknader til innkalling og sakliste.

Vedtak

Innkalling og sakliste vart godkjent.

GK 2/20 Godkjenning av møteprotokoll fra forrige møte i kontrollutvalet

Saksprotokoll i 09.03.2020 - kontrollutvalet i Kvam herad

Handsaming i møte

Det kom ikkje fram noko under dette punktet.

Vedtak

Møteprotokoll frå møte i kontrollutvalet 09.10.2019 og 27.11.2019 vart samrøystes vedteke.

Politiske saker

PS 1/20 Rådmannen orienterer om oppfølging - Forvaltningsrevisjon internkontroll

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalet har merka seg som positivt at det no er gjort enno meir for å få på plass forbetringar som gjeld punkta i forvaltningsrevisjon av internkontroll sidan førre rapportering.
2. Kontrollutvalet ber rådmannen om å komme med ny skriftleg status på oppfølging av denne forvaltningsrevisjonen til møte i utvalet 14.09.2020. Tilbakemeldinga vert å sende sekretariatet innan 31.08.2020.

Saksprotokoll i 09.03.2020 - kontrollutvalet i Kvam herad

Handsaming i møte

Rådmann, Anita Hesthamar, orienterte om status for oppfølging av forvaltningsrevisjon av internkontroll og svarte på spørsmål frå kontrollutvalet.

Forslag til vedtak vart samrøystes vedteke.

Vedtak

1. Kontrollutvalet har merka seg som positivt at det no er gjort enno meir for å få på plass forbetringar som gjeld punkta i forvaltningsrevisjon av internkontroll sidan førre rapportering.
2. Kontrollutvalet ber rådmannen om å komme med ny skriftleg status på oppfølging av denne forvaltningsrevisjonen til møte i utvalet 14.09.2020. Tilbakemeldinga vert å sende sekretariatet innan 31.08.2020.

PS 2/20 Plan for forvaltningsrevisjon 2020 - 2024 - Prosessmøte 1

Forslag til vedtak

Kontrollutvalet tar, på bakgrunn av prosessmøte 1, risiko- og vesentlighetsvurderinga (ROV) for forvaltningsrevisjon så langt til orientering.

Saksprotokoll i 09.03.2020 - kontrollutvalet i Kvam herad

Handsaming i møte

Frode Løvlie og Lina Hamre frå Deloitte faciliterte risiko- og vesentlegvurderinga for forvaltningsrevisjon saman med kontrollutvalet i prosessmøte 1.

Forslag til vedtak vart samrøystes vedteke.

Vedtak

Kontrollutvalet tar, på bakgrunn av prosessmøte 1, risiko- og vesentlegvurderinga (ROV) for forvaltningsrevisjon så langt til orientering.

PS 3/20 Plan for eigarskapskontroll 2020 - 2024 - Prosessmøte 1

Forslag til vedtak

Kontrollutvalet tar, på bakgrunn av prosessmøte 1, risiko- og vesentlighetsvurderinga (ROV) for eigarskapskontroll så langt til orientering.

Saksprotokoll i 09.03.2020 - kontrollutvalet i Kvam herad

Handsaming i møte

Frode Løvlie og Lina Hamre frå Deloitte faciliterte risiko- og vesentlegvurderinga (ROV) for eigarskapskontroll saman med kontrollutvalet i prosessmøte 1.

Forslag til vedtak vart samrøystes vedteke.

Vedtak

Kontrollutvalet tar, på bakgrunn av prosessmøte 1, risiko- og vesentlegvurderinga (ROV) for eigarskapskontroll så langt til orientering.

PS 4/20 Møteplan for kontrollutvalet i Kvam herad for 2020

Forslag til vedtak

Kontrollutvalet i Kvam herad legg opp til slik møteplan for 2020:

Dato:
09.03.2020
27.04.2020
25.05.2020
14.09.2020
23.11.2020

Saksprotokoll i 09.03.2020 - kontrollutvalet i Kvam herad

Handsaming i møte

Det vart semje om at møta normalt skal ha oppstart kl. 09.00.

Vidare vart det semje om at møtet 25.05.2020 vert flytta til 27.05.2020.

Det vert også lagt opp til å ha møtet 14.09.2020 på Folgefonna sommerskisenter med oppstart kl. 10.00.

Med desse endringane vart slikt vedtak samrøystes vedteke.

Vedtak

Kontrollutvalet i Kvam herad legg opp til slik møteplan for 2020:

Dato:	
09.03.2020	
27.04.2020	kl. 09.00
27.05.2020	kl. 09.00
14.09.2020	kl. 10.00 Folgefonna sommerskisenter
23.11.2020	kl. 09.00

PS 5/20 Årsmelding for kontrollutvalet i Kvam herad for 2019

Forslag til innstilling

Heradsstyret godkjenner årsmelding 2019 for kontrollutvalet i Kvam herad.

Saksprotokoll i 09.03.2020 - kontrollutvalet i Kvam herad

Handsaming i møte

Forslag til innstilling vart samrøystes vedteke.

Innstilling

Heradsstyret godkjenner årsmelding 2019 for kontrollutvalet i Kvam herad.

PS 6/20 Oppfølging - Vurdering av leverandør og habilitet i samband med kommuneplanarbeidet i Kvam

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalet seier seg nøgd med oppfølginga av vurdering av leverandør og habilitet i samband med kommuneplanarbeidet i Kvam og seier seg ferdig med saka.
2. Kontrollutvalet ønskjer lukka til med det vidare arbeidet.

Saksprotokoll i 09.03.2020 - kontrollutvalet i Kvam herad

Handsaming i møte

Forslag til vedtak vart samrøystes vedteke.

Vedtak

1. Kontrollutvalet seier seg nøgd med oppfølginga av vurdering av leverandør og habilitet i samband med kommuneplanarbeidet i Kvam og seier seg ferdig med saka.
2. Kontrollutvalet ønskjer lukka til med det vidare arbeidet.

PS 7/20 Handlingsplan - Forvaltningsrevisjon trygt og godt skulemiljø i Kvam herad

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalet har merka seg at det er sett i gang ein del positive prosesser for å bidra til å betre rutinane innan «Arbeidet med å sikre eit trygt og godt skulemiljø og bruk av IKT i grunnskulen i Kvam».

2. Kontrollutvalet ber rådmannen om å komme med ny skriftleg status på oppfølging av denne forvaltningsrevisjonen til møte i utvalet 14.09.2020. Tilbakemeldinga vert å sende sekretariatet innan 31.08.2020.

Saksprotokoll i 09.03.2020 - kontrollutvalet i Kvam herad

Handsaming i møte

Forslag til vedtak vart samrøystes vedteke.

Vedtak

1. Kontrollutvalet har merka seg at det er sett i gang ein del positive prosesser for å bidra til å betre rutinane innan «Arbeidet med å sikre eit trygt og godt skulemiljø og bruk av IKT i grunnskulen i Kvam».
2. Kontrollutvalet ber rådmannen om å komme med ny skriftleg status på oppfølging av denne forvaltningsrevisjonen til møte i utvalet 14.09.2020. Tilbakemeldinga vert å sende sekretariatet innan 31.08.2020.

PS 8/20 Kurs i regi av Deloitte AS 2020

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalet ber om at Deloitte gjennomfører kurs innan i samband med møte i kontrollutvalet
2. Sekretariatet vert bedne om å ta seg av alt det praktiske med organisering, kunngjering og avvikling av kurset, gjerne i samarbeid med administrasjonen i Kvam herad.

Saksprotokoll i 09.03.2020 - kontrollutvalet i Kvam herad

Handsaming i møte

Etter felles drøfting vart kontrollutvalet samde om å be Deloitte gjennomføre kurs i kommunelova og tilhøyrande forskrifter.

Vedtak i saka var samrøystes.

Vedtak

1. Kontrollutvalet ber om at Deloitte gjennomfører kurs i kommunelova og tilhøyrande forskrifter i samband med møte i kontrollutvalet 27.05.2020.
2. Sekretariatet vert bedne om å ta seg av alt det praktiske med organisering, kunngjering og avvikling av kurset, gjerne i samarbeid med administrasjonen i Kvam herad.

PS 9/20 Gjennomgang av møteprotokollar

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalgt tar møteprotokollane som går fram av saksframstillinga til orientering.
2. Særskilt ansvar for gjennomgang av framtidige møteprotokollar vert fordelt slik

Politisk organ:	Kontrollutvalgsmedlem:
Heradsstyret	
Formannskapet	
Miljø, plan og bygningsutval	

Saksprotokoll i 09.03.2020 - kontrollutvalet i Kvam herad

Handsaming i møte

Kontrollutvalet registrerer at dei aktuelle møteprotokollane til dette møtet, heradsstyret 18.02.20 og formannskapet 05.02.20, ikkje er lagt ut på heimesida til Kvam herad. Utvalet ber sekretariatet ta dette opp med rådmannen med tanke på å få det brakt i orden.

Kontrollutvalet ønskjer også at det i sak om gjennomgang av møteprotokollar til neste møte vert lagt inn link til heimesida.

Med desse endringane vart slikt vedtak samrøystes vedteke.

Vedtak

1. Kontrollutvalet ber sekretariatet ta opp med rådmannen kvifor møteprotokollar frå møte i heradsstyret 18.02.20 og formannskapet 05.02.20 ikkje ligg ute på Kvam herad si heimeside.
2. Kontrollutvalet ber om at det i sak om gjennomgang av møteprotokollar til neste møte vert lagt inn link til heimesida.
3. Særskilt ansvar for gjennomgang av framtidige møteprotokollar vert fordelt slik

Politisk organ:	Kontrollutvalgsmedlem:
Heradsstyret	Anita Sørnes
Formannskapet	Håvard Gjerde og Svanhild A. Botnen
Miljø, plan og bygningsutval	Gjermund Stuve og Michael Iversen

PS 10/20 Eventuelt

Forslag til vedtak

Kontrollutvalet i Kvam herad ønskjer å ha eventuelt som sak i kvart møte.

Saksprotokoll i 09.03.2020 - kontrollutvalet i Kvam herad

Handsaming i møte

Forslg til vedtak vart samrøystes vedteke.

Vedtak

Kontrollutvalet i Kvam herad ønskjer å ha eventuelt som sak i kvart møte.

Referatsaker

RS 1/20 Invitasjon til fagkonferanse 2020 FKT

Saksprotokoll i 09.03.2020 - kontrollutvalet i Kvam herad

Handsaming i møte

Det vart gjort slikt samrøystes vedtak.

Vedtak

Referatsaka vart teken til orientering.

RS 2/20 Invitasjon til kontrollutvalgslederskolen i regi av FKT

Saksprotokoll i 09.03.2020 - kontrollutvalet i Kvam herad

Handsaming i møte

Det vart gjort slikt samrøystes vedtak.

Vedtak

Referatsaka vart teken til orientering.

RS 3/20 FKT - Medlemsinformasjon desember 2019

Saksprotokoll i 09.03.2020 - kontrollutvalet i Kvam herad

Handsaming i møte

Det vart gjort slikt samrøystes vedtak.

Vedtak

Referatsaka vart teken til orientering.

RS 4/20 Årsrapport 2019 frå skatteoppkrevjaren

Saksprotokoll i 09.03.2020 - kontrollutvalet i Kvam herad

Handsaming i møte

Det vart gjort slikt samrøystes vedtak.

Vedtak

Referatsaka vart teken til orientering.

RS 5/20 Kontrollrapporter 2019

Saksprotokoll i 09.03.2020 - kontrollutvalet i Kvam herad

Handsaming i møte

Det vart gjort slikt samrøystes vedtak.

Vedtak

Referatsaka vart teken til orientering.

RS 6/20 Rekneskapsresultat 2019 for kontrollutvalet i Kvam herad

Saksprotokoll i 09.03.2020 - kontrollutvalet i Kvam herad

Handsaming i møte

Det vart gjort slikt samrøystes vedtak.

Vedtak

Referatsaka vart teken til orientering.

RS 7/20 Vedteke budsjett for kontrollarbeidet i Kvam herad 2020**Saksprotokoll i 09.03.2020 - kontrollutvalet i Kvam herad****Handsaming i møte**

Kontrollutvalet registrerer at forslag til budsjett for kontrollarbeidet for 2020 vart redusert i møte i kontrollutvalet 09.10.19, etter initiativ frå rådmannen, jf. e-post frå rådmannen RS 7/20. Utvalet ønskjer at dette vert teke omsyn til i budsjetthandsaminga for 2021.

Det vart gjort slikt samrøystes vedtak.

Vedtak

Referatsaka vart teken til orientering.

Politiske saker**PS 11/20 Konkurransetsetting av revisjonstenestene for Kvam herad - Arbeidsmøte****Forslag til vedtak**

Arbeidsmøte utan forslag til vedtak.

Saksprotokoll i 09.03.2020 - kontrollutvalet i Kvam herad**Handsaming i møte**

Tilboda inneheld informasjon av konkurransemessig betydning for tilbydarane og informasjonen er difor unnateke offentleggjering, jf. offl. 13, jf. forvl. § 13. Møtet vart difor samrøystes lukka med heimel i kommunelova § 11-5 under handsaming av denne saka.

Sekretariatet presenterte og diskuterte resultatet av evaluering av dei innkomne tilboda på revisjonstenester til Kvam herad og svarte på spørsmål frå kontrollutvalet.

Etter dette vart slikt vedtak samrøystes vedteke.

Vedtak

Framlagt evaluering vart teken til orientering.

Politiske saker

PS 12/20 Årsrekneskap og årsmelding 2019 for Kvam herad - Uttale frå kontrollutvalet

Kvam herad

Sekretariat for kontrollutvalet
Saksframlegg

Saknr: 2015/165-69
Saksbehandlar: Roald Breistein

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Kontrollutvalet i Kvam herad	12/20	27.04.2020

Årsrekneskap og årsmelding 2019 for Kvam herad - Uttale frå kontrollutvalet

Forslag til uttale

1. Kontrollutvalget vedtek utkast til uttale om Kvam herad sin årsrekneskap for 2019.
2. På bakgrunn av det som kjem fram i revisjonsrapport nr. 12 for 2019 frå Deloitte ber kontrollutvalet om at rådmannen kjem i møte 14.09.2019 for å gjera greie for kva som er/vil verta gjort i høve tilrådingane i rapporten.

Samandrag

Føremålet med denne saka er at kontrollutvalet skal gje sin uttale til årsrekneskapen for 2019 for Kvam herad. Uttalen skal følgje saka vidare til heradsstyret via formannskapet.

Hogne Haktorson
Kontrollsjef

Roald Breistein
seniorrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor ingen handskriven underskrift

Vedlegg

- 1 Uttale frå kontrollutvalet på årsrekneskap Kvam herad 2019
- 2 Årsmelding 2019 Kvam herad
- 3 Melding frå uavhengig revisor 2019 Kvam herad
- 4 Signert uttalelse forenklet etterlevelseskontroll Kvam 2019
- 5 Signert revisjonsrapport Kvam herad 2019
- 6 Prosjektoversikt per desember 2019
- 7 Fondsoversikt ÅM 2019
- 8 Kvam kommune- rapport gjeldsportefølje pr 31.12.2019
- 9 Kvam herad - rapport obligasjoner - 3. tertial 2019 - pr. 31.12.19
- 10 Kvam kommune - rapport obligasjoner pr 31.12.19

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Årsrekneskapen for 2019 er revidert etter gamal kommunelov og det betyr at denne saka også i hovudsak er bygd opp på bakgrunn av gamal kommunelov.

Kontrollutvalet skal gje uttale til årsrekneskapen, jf. Forskrift om årsregnskap og årsberetning. Rådmannen si årsmelding skal følgje saka, og det skal gjerast greie for om det er vesentlege avvik mellom årsmeldinga og årsrekneskapen.

Det er så formannskapet som innstiller overfor heradsstyret, i saka om årsrekneskapen. Heradsstyret skal handsame både årsrekneskapen og årsmeldinga i same møte. Dette følgjer av kommunelova § 48, jf. Forskrift om årsregnskap og årsberetning §10.

Vidare skal revisor etter ny kommunelov levere rapport om resultatet av gjennomført forenkla etterlevingskontroll med økonomiforvaltninga i heradet.

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalet har vedtakskompetanse til å gje uttale i denne saka, jf. Forskrift om årsregnskap og årsberetning § 7.

Vurderingar og verknader

Årsrekneskapen er lagt fram av rådmannen, og inneheld driftsrekneskap, investeringsrekneskap, balanserekneskap, økonomiske oversikter, noteopplysningar mv., jf. vedlegg 2, 7, 8, 9, 10 og 11.

Revisjonsmelding frå Deloitte:

Heradet sin revisor, Deloitte, har lagt fram melding frå uavhengig revisor (revisjonsmelding), vedlegg 4. Her er medtatt at driftsrekneskapen viser kr. 607.068.000 til fordeling drift og eit rekneskapsmessig mindreforbruk på kr. 8.171.347.

Når revisor er nøgd med avlegginga av årsrekneskapen i ein kommune er det vanleg at det vert levert ei såkalla «normal revisjonsmelding». Dersom revisor ikkje er nøgd med avlegginga av årsrekneskapen er det høve til å gjera avvik frå «normal revisjonsmelding». Utforminga av ei revisjonsmelding med avvik kan gjerast på fleire måtar avhengig av kor vesentleg og alvorleg avvik det er snakk om. Dei to minst alvorlege avvika er desse:

1. **Presisering:** Ei tydeleggjering av forhold som allereie er omtalt i rekneskapen, men som revisor meiner det er viktig at brukarane av rekneskapen blir gjort merksam på
2. **Forbehold:** Dette vert brukt når det er avdekka vesentlege feil i rekneskapen, men der feila likevel ikkje er så vesentlege at heile rekneskapen vert vesentleg feil.

I dette tilfellet har Deloitte levert ei **revisjonsmelding med presisering**.

Dette kjem fram i revisjonsmeldinga på denne måten på side 3:

«Andre forhold

Kommunen sine lån skal med bakgrunn i generasjonsprinsippet avdragast slik at attståande løpetid for den samla gjeldsbyrde ikkje overstig den veide levetida for kommunen sine anleggsmidlar ved siste årsskifte, jf. kommunelova § 50 nr. 7a. Kommunal- og Moderniseringsdepartementet legg til grunn at § 50 nr. 7a må forståast slik at kommunar er forplikta til årleg å betale avdrag tilsvarande minimumskravet. Kvam herad har i 2019 ikkje betalt avdrag på lån.»

Attestasjonsuttale om etterlevingskontroll

I den nye kommunelova § 24-9 Forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen står det dette:

«Regnskapsrevisor skal se etter om kommunens eller fylkeskommunens økonomiforvaltning i hovedsak foregår i samsvar med bestemmelser og vedtak.

Revisor skal basere oppgaven på en risiko- og vesentlighetsvurdering, som skal legges fram for kontrollutvalget. Revisor skal innhente tilstrekkelig informasjon til å vurdere om det foreligger brudd på lover, forskrifter eller vedtak, der bruddet er av vesentlig betydning for økonomiforvaltningen.

Revisor skal senest 30. juni avgi en skriftlig uttalelse til kontrollutvalget, med kopi til kommunedirektøren, om resultatet av kontrollen.»

På bakgrunn av dette har Deloitte levert «Uavhengig revisors attestasjonsuttale om etterleving av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltninga», vedlegg 5.

Oppgåva omhandlar kontroll og etterleving av reglane om meirverdiavgift for investeringsprosjektet Hardangerbadet. Det går vidare m.a. fram at oppgåva er basert på ei risiko- og vesentlegvurdering som er lagt fram for kontrollutvalet. Deloitte stadfester at ei slik risiko- og vesentlegvurdering vil verta lagt fram i møtet.

Til slutt konkluderer Deloitte m.a. slik:

«Basert på dei utførte handlingane og innhenta bevis er vi ikkje blitt merksame på noko som gir oss grunn til å tru at Kvam herad ikkje i det alt vesentlege har etterlevd bestemmelsane i lov om meirverdiavgift og lov om kompensasjon av meirverdiavgift.»

Revisjonsrapport nr. 12 for rekneskapsåret 2019 frå Deloitte

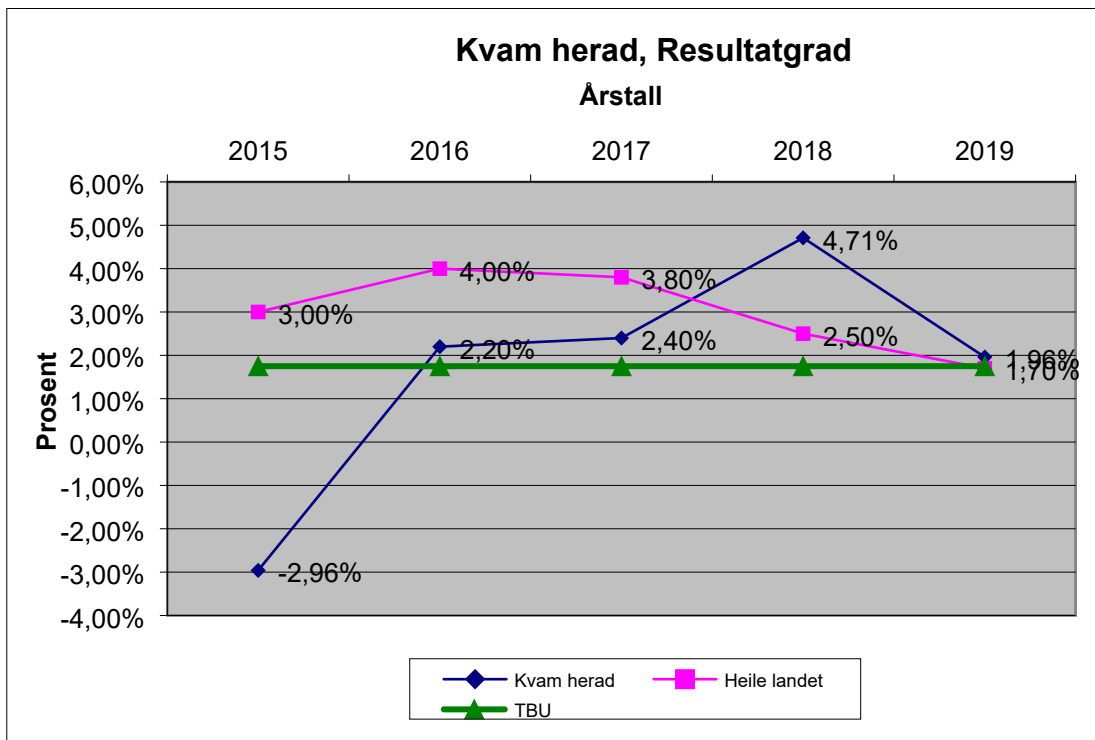
Revisjonsrapport nr. 12 for 2019 frå Deloitte til heradet, inngår også som ein del av sakshandsaminga til rekneskapsaka i kontrollutvalet, vedlegg 6. Revisjonsrapporten skildrar resultatet av nokre utvalde rekneskapsområde der dei har kartlagt og testa vesentlege interne kontrollar.

Dette for å identifisere kor det er størst risiko for feil i rekneskapsrapporteringa. På bakgrunn av denne gjennomgangen har Deloitte gjeve nokre tilrådingar til heradet på forhold som bør og kan betrast. På bakgrunn av dette bør kontrollutvalet vurdere om dei skal be rådmannen om å komme inn i første møte til hausten for å gjera greie for kva som er/vil verta gjort for å rette opp i desse tilrådingane.

Vurdering av rekneskapen

Av rekneskapen for 2019 har sekretariatet merka seg at netto driftsregnskap er positivt med kr. 17.601.000, dvs. netto resultatgrad på + 1,96 % (Sett opp mot sum driftsinntekter). Gjennomsnitt for alle kommunane i Noreg (utenom Oslo) ligg ifølgje opplysningar frå SSB på netto resultatgrad på 1,7 % i 2019. Teknisk berekningsutval for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) tilrår at ein over tid bør ha netto resultatgrad på 1,75 % for å ha ei forsvarleg økonomisk drift.

For Kvam herad har netto resultatgrad vore slik dei siste 5 åra: 2015 (- 2,96 %), 2016 (+ 2,20 %), 2017 (+ 2,40 %), 2018 (+ 4,71 %), sjå graf nedanfor. Som vi ser av desse tala har heradet eit resultat som i 2019 er positivt. Det er litt høgare enn tilrådingane frå TBU og litt over snittet i kommunane. Netto driftsresultat viser kva ein har igjen etter at alle driftsutgifter, inklusive renter og avdrag er dekkja. Driftsresultatet påverkar i stor grad heradet sin handlefridom og evne til å tåle svingningar i økonomien.

Riksrevisjonen la 16.02.2015 fram Dokument 3:5 (2014 - 2015) «Riksrevisjonens undersøkelse av kommunenes låneopptak og gjeldsbelastning». Her er det undersøkt sammenhengen mellom høg lånegjeld i kommunane, sum driftsinntekter og disposisjonsfond. Riksrevisjonen tilrår at kommunane ikkje bør ha meir enn 75 % av driftsinntektene i lånegjeld. Ved å nytte Riksrevisjonen si tilnærming kjem ein fram til at Kvam herad har ei lånegjeld i 2019 tilsvarende 124,4 % av sum driftsinntekter, altså langt over tilrådinga frå Riksrevisjonen. Tilsvarende tal var 120,6 % i 2018, altså ein liten auke i 2019.

Tilsvarende er disposisjonsfondet på 6,98 % av driftsinntektene. Riksrevisjonen tilrår her minst 5%. Totalt sett har Kvam herad høg lånegjeld, men eit driftsresultat for 2019 som er over tilrådinga frå TBU og høgare enn landsgjennomsnittet som i år er på 1,7 %. Det er gledeleg at disposisjonsfondet ligg over tilrådinga frå Riksrevisjonen.

Sekretariatet har merka seg m.a. dette fra rådmannen sin uttale i årsmeldingen:

«I Kvam fann me både utfordringar og nye høve til å skapa ei oppsiktsvekkjande framtid i året som har gått. Satsingsområdet «opplevingsøkonomi» viste fin vekst, endå før storsatsinga «Hardangerbadet» opna i romjula. Eit av våre viktigaste verkty for å leggja til rette for vidare, heilskapleg utvikling av kommunen, arealplanen, vart ferdigstilt. Pleie og omsorg sitt arbeid med å svara ut innsparingskrav, vaks til å verta eit utviklingsprosjekt for å skapa berekraftige tenester for framtida. Prosjektet fekk nyttige verkty frå innovasjonsnettverk i regi av KS. Sannsynlegvis er utviklingsprosjektet eit av dei mest omfattande prosjekta i organisasjonen i nyare tid. Enno står mykje arbeid igjen, med å vri tenestene til meir heimebaserte og med brukaren i sentrum. Rådmannen er imponert og takksam for all innsats og omtanke som er lagt ned i prosjektet så langt, og ser fram til følgja prosjektet vidare.»

Kontrollutvalet har som oppgåve å gje uttale til heradet sin årsrekneskap. Uttalen blir gjeven med bakgrunn i framlagt årsrekneskap og årsmelding frå administrasjonen. Vidare har vi lagt til grunn revisjonsmeldinga, revisjonsrapport nr. 12, attestasjonsuttale om etterleving frå revisor mv. Kontrollutvalet tek sjølv stilling til kva tilhøve som skal omtalast i uttalen. Det vil vera naturleg å ta med spesielle tilhøve som vert omtala i revisjonsmeldinga og eventuelle revisjonsrapporter og nummererte brev. Dessutan sammenheng mellom netto driftsresultat, langsiktig gjeld og disposisjonsfond. Uttalen skal sendast til heradsstyret, med kopi til formannskapet.

Rådmann har lagt fram ei god årsmelding, som gir ei god skildring av drifta av heradet i 2019.

Årsmeldinga fra administrasjonen skal utformast i tråd med Kommuneloven § 48 nr. 5, som lyder slik:

«I årsberetningen skal det gis opplysninger om forhold som er viktige for å bedømme kommunens eller fylkeskommunens økonomiske stilling og resultatet av virksomheten, som ikke fremgår av årsregnskapet, samt om andre forhold av vesentlig betydning for kommunen eller fylkeskommunen. Det skal også redegjøres for tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å sikre betryggende kontroll og en høy etisk standard i virksomheten. Det skal redegjøres for den faktiske tilstanden når det gjelder likestilling i fylkeskommunen eller kommunen. Det skal også redegjøres for tiltak som er iverksatt, og tiltak som planlegges iverksatt for å fremme likestilling og for å hindre forskjellsbehandling i strid med likestillingsloven, samt for å fremme formålet i diskrimineringsloven om etnisitet, diskriminerings- og tilgjengelighetsloven og diskrimineringsloven om seksuell orientering.»

Sekretariatet har merka seg at alle desse tilhøva er omtalt på ein god måte i årsmeldinga for 2019.

Det vert tilrådd at kontrollutvalet denne gongen innarbeider følgjande i sin uttale, jf. vedlegg 1:

- Presisering i revisjonsmeldinga gjeldande at det ikkje er betalt avdrag på lån
- Rekneskapsmessig mindreforbruk
- Netto driftsresultat
- Disposisjonsfond
- Lånegjeld
- Tallmateriale og uttale fra revisjonsmelding og revisjonsrapporten.

Konklusjon

Kvam herad har i 2019 positivt driftsresultat, tilfredsstillende disposisjonsfond medan lånegjelda er langt over tilrådinga frå Riksrevisjonen. På bakgrunn av det som kjem fram i revisjonsrapport nr. 12 for 2019 frå Deloitte meiner sekretariatet at kontrollutvalet bør be rådmannen om å komme inn i første møte til hausten for å gjera greie for kva som er/vil verta gjort i høve tilrådingane i rapporten. I dette ligg det også føre kva som er gjort når det gjeld avdrag på lån som går fram av presiseringa i revisjonsmeldinga.

Kontrollutvalet sin uttale og revisjonsmeldinga er to sjølvstendige dokument, som følgjer saka vidare via formannskapet til heradsstyret.

TIL KVAM HERAD V/ HERADSSTYRET

ÅRSREKNEKAPEN 2019 FOR KVAM HERAD, UTTALE FRÅ KONTROLLUTVALET

Kontrollutvalet har i møte 27.4.2020 handsama Kvam herad sin årsrekneskap for 2019.

Representantar fra administrasjonen og ansvarlig revisor var tilstades i møtet og presenterte årsrekneskapen og svarte på spørsmål.

Revisjonsmeldinga frå Deloitte:

Når revisor er nøgd med avlegginga av årsrekneskapen i ein kommune er det vanleg at det vert levert ei såkalla «normal revisjonsmelding». Dersom revisor ikkje er nøgd med avlegginga av årsrekneskapen er det høve til å gjera avvik frå «normal revisjonsmelding». Utforminga av ei revisjonsmelding med avvik kan gjerast på fleire måtar avhengig av kor vesentleg og alvorleg avvik det er snakk om. Dei to minst alvorlege avvika er desse:

1. **Presisering:** Ei tydeleggjering av forhold som allereie er omtalt i rekneskapen, men som revisor meiner det er viktig at brukarane av rekneskapen blir gjort merksam på
2. **Forbehold:** Dette vert brukt når det er avdekkja vesentlege feil i rekneskapen, men der feila likevel ikkje er så vesentlege at heile rekneskapen vert vesentleg feil.

I dette tilfellet har Deloitte levert ei revisjonsmelding med presisering.

Dette kjem fram i revisjonsmeldinga på denne måten på side 3:

«Andre forhold

Kommunen sine lån skal med bakgrunn i generasjonsprinsippet avdragast slik at attståande løpetid for den samla gjeldsbyrde ikkje overstig den veide levetida for kommunen sine anleggsmidlar ved siste årsskifte, jf. kommunelova § 50 nr. 7a. Kommunal- og Moderniseringsdepartementet legg til grunn at § 50 nr. 7a må forståast slik at kommunar er forplikta til årleg å betale avdrag tilsvarande minimumskravet. Kvam herad har i 2019 ikkje betalt avdrag på lån.»

Vurdering av rekneskapen

Av rekneskapen for 2019 har sekretariatet merka seg at netto driftsregnskap er positivt med kr. 17.601.000, dvs. netto resultatgrad på + 1,96 % (Sett opp mot sum driftsinntekter). Gjennomsnitt for alle kommunane i Noreg (utenom Oslo) ligg ifølgje opplysningar frå SSB på netto resultatgrad på 1,7 % i 2019. Teknisk berekningsutval for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) tilrår at ein over tid bør ha netto resultatgrad på 1,75 % for å ha ei forsvarleg økonomisk drift.

Riksrevisjonen la 16.02.2015 fram Dokument 3:5 (2014 - 2015) «Riksrevisjonens undersøkelse av kommunenes låneopptak og gjeldsbelastning». Her er det undersøkt sammenhengen mellom høg lånegjeld i kommunane, sum driftsinntekter og disposisjonsfond. Riksrevisjonen tilrår at kommunane ikkje bør ha meir enn 75 % av driftsinntektene i lånegjeld. Ved å nytte Riksrevisjonen si tilnærming kjem ein fram til at Kvam herad har ei lånegjeld i 2019 tilsvarende 124,4 % av sum driftsinntekter, altså langt over tilrådinga frå Riksrevisjonen. Tilsvarende tal var 120,6 % i 2018, altså ein liten auke i 2019.

Tilsvarende er disposisjonsfondet på 6,98 % av driftsinntektene. Riksrevisjonen tilrår her minst 5%. Totalt sett har Kvam herad høg lånegjeld, men eit driftsresultat for 2019 som er over tilrådinga frå TBU og høgare enn landsgjennomsnittet som i år er på 1,7 %. Det er gledeleg at disposisjons-fondet ligg over tilrådinga frå Riksrevisjonen.

Sekretariatet har merka seg m.a. dette fra rådmannen sin uttale i årsmeldingen:

«I Kvam fann me både utfordringar og nye høve til å skapa ei oppsiktsvekkjande framtid i året som har gått. Satsingsområdet «opplevingsøkonomi» viste fin vekst, endå før storsatsinga «Hardangerbadet» opna i romjula. Eit av våre viktigaste verktøy for å leggja til rette for vidare, heilskapleg utvikling av kommunen, arealplanen, vart ferdigstilt. Pleie og omsorg sitt arbeid med å svara ut innsparingskrav, vaks til å verta eit utviklingsprosjekt for å skapa berekraftige tenester for framtida. Prosjektet fekk nyttige verktøy frå innovasjonsnettverk i regi av KS. Sannsynlegvis er utviklingsprosjektet eit av dei mest omfattande prosjekta i organisasjonen i nyare tid. Enno står mykje arbeid igjen, med å vri tenestene til meir heimebaserte og med brukaren i sentrum. Rådmannen er imponert og takksam for all innsats og omtanke som er lagt ned i prosjektet så langt, og ser fram til følgja prosjektet vidare.»

Årsmeldinga frå administrasjonen skal utformas i tråd med Kommunelova § 48 nr. 5 der det m.a. går fram at «å sikre tryggende kontroll (internkontroll)», «etikk», «likestilling» og «diskriminering» skal omtalast.

Kontrollutvalget har merka seg at alle desse tilhøva er omtalt på en god måte i årsmeldinga for 2019.

Kontrollutvalet tilrår at Kvam herad prioriterer å sette fokus på forbetningsområda som kjem fram i revisjonsrapport nr. 12 for 2019 fra Deloitte. Revisjonsrapporten skildrar resultatet av nokre utvalde rekneskapsområde der dei har kartlagt og testa vesentlege interne kontrollar.

Kontrollutvalet har som oppgåve å gje uttale til heradet sin årsrekneskap. Uttalen blir gjeven med bakgrunn i framlagt årsrekneskap og årsmelding frå administrasjonen. Vidare har vi lagt til grunn revisjonsmeldinga, revisjonsrapport nr. 12, attestasjonsuttale om etterleving frå revisor mv. Kontrollutvalet tek sjølv stilling til kva tilhøve som skal omtalast i uttalen. Det vil vera naturleg å ta med spesielle tilhøve som vert omtala i revisjonsmeldinga og eventuelle revisjonsrapporter og nummererte brev. Dessutan sammenheng mellom netto driftsresultat, langsiktig gjeld og disposisjonsfond. Uttalen skal sendast til heradsstyret, med kopi til formannskapet.

Oppsummering/tilrådingar frå kontrollutvalet:

- Kontrollutvalget forutsett at presiseringa i revisjonsmeldinga gjeldande at det ikkje er betalt avdrag på lån vert bragt i orden
- Det vert tilrådd at Kvam herad prioriterer å sette fokus på forbetningsområda som kjem fram i revisjonsrapport nr. 12 for 2019 frå Deloitte.
- Kontrollutvalet ser det som positivt av Kvam herad i 2019 har eit positivt driftsresultat og eit tilfredsstillande disposisjonsfond.
- Kontrollutvalet er uroa for at Kvam herad si lånegjeld har vore høg fleire år på rad og ligg langt over Riksrevisjonen si tilråding. Den er i 2019 på 124,4 % ift. driftsinntektene, medan det er tilrådd at den ligg under 75 %. Tilsvarende tal i 2018 var på 120,6 %.

Ut over det som er nemnd over, og det som går fram av saksframstillinga til kontrollutvalet i rekneskapssaka samt revisjonsmeldinga av 03.04.2020 og revisjonsrapport nr. 12 for 2019 fra Deloitte dagsett 06.04.2020, har kontrollutvalet ikkje merknader til Kvam herad sin årsrekneskap for 2019.

Kvam, 27.4.2020

Gjermund Stuve
kontrollutvalsleiar

Roald Breistein
utvalssekretær

Dokumentett er godkjent elektronisk og har difor ingen handskriven underskrift

Kopi: Kvam herad, Formannskapet

Årsmelding 2019

Kvam herad

Innhald

Medvind	6
1 Kvam herad som samfunnsutviklar	8
1.1 Visjon	8
1.2 Mål og tiltak	9
1.3 FN sine berekraftmål	16
1.4 Tenesteavtale med politiet - førebyggjande arbeid.....	21
2 Kvam herad som arbeidsgjevar	25
2.1 Organisasjonskart for Kvam herad	25
2.1 Arbeidsgjevarpolitikk	25
2.2 Mål og tiltak	26
2.2.1 Rekruttera og behalda arbeidskraft	28
2.2.2 Heiltidskultur.....	29
2.2.3 Innovasjon, gevinstrealisering og omstilling	30
2.2.4 Sjukefråvær	31
2.2.5 Helse, miljø og tryggleik	33
2.2.6 Arbeid for likestilling og tilgjenge, og mot diskriminering	33
3 Kvam herad som ressursforvaltar – Økonomiske hovudlinjer	34
3.1 Demografisk utvikling Kvam herad	36
3.2 Brutto driftsinntekter	41
3.3 Brutto driftsutgifter	43
3.4 Finansresultat.....	48
3.5 Netto driftsresultat.....	50
3.6 Fondsmidlar	50
3.7 Investeringar	50
3.8 Balanse.....	51
4 Kvam herad som tenesteytar	53
4.1 Mål og tiltak	55
4.2 Økonomiske rammer for tenesteproduksjonen	56
4.3 Finans og fellespostar	57
4.3.1 Om tenestene	57
4.3.2 Mål og tiltak	57
4.3.3 Økonomiske rammer	57
4.4 Styring og kontrollverksemd	58
4.4.1 Om tenestene	58
4.4.2 Mål og tiltak	59
4.4.3 Økonomiske rammer	60
4.5 Administrasjon	61
4.5.1 Om tenestene	61
4.5.2 Mål og tiltak	61
4.5.3 Økonomiske rammer	66
4.6 Barnehage	67
4.6.1 Om tenestene	67
4.6.2 Mål og tiltak	68
4.6.3 Økonomiske rammer	71

4.6.4	Fellestema: Kvam familie- og læringscenter.....	71
4.7	Grunnskuleopplæring.....	74
4.7.1	Om tenestene	74
4.7.2	Mål og tiltak	75
4.7.3	Økonomiske rammer	79
4.8	Kommunehelse	80
4.8.1	Om tenestene	80
4.8.2	Mål og tiltak	83
4.8.3	Økonomiske rammer	90
4.9	Pleie og omsorg.....	91
4.9.1	Om tenestene	91
4.9.2	Mål og tiltak	94
4.9.3	Økonomiske rammer	104
4.10	Sosialteneste	105
4.10.1	Om tenestene	105
4.10.2	Mål og tiltak	106
4.10.3	Økonomiske rammer	108
4.11	Barnevern	109
4.11.1	Om tenestene	109
4.11.2	Mål og tiltak	109
4.11.3	Økonomiske rammer	112
4.12	Vatn, avlaup, avfall og renovasjon.....	113
4.12.1	Om tenestene	113
4.12.2	Mål og tiltak	114
4.12.3	Økonomiske rammer	116
4.13	Plan, byggesak, oppmåling, kulturminne, natur og nærmiljø.....	117
4.13.1	Om tenestene	117
4.13.2	Mål og tiltak	118
4.13.3	Økonomiske rammer	122
4.14	Kultur.....	123
4.14.1	Om tenestene	123
4.14.2	Mål og tiltak	126
4.14.3	Økonomiske rammer	129
4.15	Kyrkja.....	130
4.15.1	Om tenestene	130
4.15.2	Økonomiske rammer	130
4.16	Samferdsel.....	131
4.16.1	Om tenestene	131
4.16.2	Mål og tiltak	131
4.16.3	Økonomiske rammer	133
4.17	Bustad	134
4.17.1	Om tenestene	134
4.17.2	Mål og tiltak	134
4.17.3	Økonomiske rammer	136
4.18	Kommunal næringsforvaltning og konsesjonskraft.....	137
4.18.1	Om tenestene	137

4.18.2	Mål og tiltak	138
4.18.3	Økonomiske rammer	140
4.19	Brann og ulykkesvern	141
4.19.1	Om tenestene	141
4.19.2	Mål og tiltak	141
4.19.3	Økonomiske rammer	144
4.20	Tenester utanfor ordinært kommunalt ansvarsområde	145
4.20.1	Om tenestene	145
4.20.2	Økonomiske rammer	145
4.21	Sosiale utgifter	146
4.22	Avskrivningar	148
4.23	Driftsprosjekt	149
4.24	Fellestema: Kommunale bygg	150
4.24.1	Om tema	150
4.24.2	Mål og tiltak	150
5	Kvam herad – Årsrekneskap	152
5.1	Hovudoversikt – drift	153
5.1.1	Skjema 1A	156
5.1.2	Skjema 1B	157
5.2	Hovudoversikt – investering	158
5.2.1	Skjema 2 A	160
5.2.2	Skjema 2B	161
5.3	Balanse	163
5.4	Notar	165
5.4.1	Rekneskapsprinsipp	165
5.4.2	Arbeidskapital	166
5.4.3	Godtgjersler og honorar	167
5.4.4	Pensjonsnote	168
5.4.5	Garantiar	169
5.4.6	Varige driftsmidlar	169
5.4.7	Aksjar og partar	170
5.4.8	Sal av finansielle anleggsmiddel	170
5.4.9	Låneportefølje	171
5.4.10	Obligasjonsportefølje	172
5.4.11	Avsetjingar og bruk av avsetjingar	173
5.4.12	Kapitalkonto	174
5.4.13	Gebyrfinansierte sjølvkostnader	175
6	Statuskommentar til budsjettvedtak, HST-077/18	177
7	Nøkkeltaloversikt	182
7.1	Befolkningsutvikling	182
7.2	Skatteingang	182
7.3	Driftsinntekter mot budsjett	183
7.4	Driftsutgifter mot budsjett	183
7.5	Finansinntekter mot budsjett	184
7.6	Finansutgifter mot budsjett	184
7.7	Netto driftsresultat mot budsjett	185

7.8	Fondsdisponeringar.....	185
8	Vedleggoversikt	185

Medvind

Då rammene for budsjettet for 2019 vart utarbeidd, var rådmannen oppteken av «satsing, styring og samskaping». Føreståande samanslåing av kommunar, fylkeskommunar og andre organisasjonar som me samhandlar med, fekk stor merksemd. Mange av desse organisasjonane hadde eit sterkt internt fokus i 2019, for å vera klare til dyst 1.1.20.

I Kvam fann me både utfordringar og nye høve til å skapa ei oppsiktsvekkjande framtid i året som har gått. Satsingsområdet «opplevingsøkonomi» viste fin vekst, endå før storsatsinga «Hardangerbadet» opna i romjula. Eit av våre viktigaste verktoy for å leggja til rette for vidare, heilskapleg utvikling av kommunen, arealplanen, vart ferdigstilt. Pleie og omsorg sitt arbeid med å svara ut innsparingskrav, vaks til å verta eit utviklingsprosjekt for å skapa berekraftige tenester for framtida. Prosjektet fekk nyttige verktoy frå innovasjonsnettverk i regi av KS. Sannsynlegvis er utviklingsprosjektet eit av dei mest omfattande prosjekta i organisasjonen i nyare tid. Enno står mykje arbeid igjen, med å vri tenestene til meir heimebaserte og med brukaren i sentrum. Rådmannen er imponert og takksam for all innsats og omtanke som er lagt ned i prosjektet så langt, og ser fram til følgja prosjektet vidare.

Det viktige førebyggjande arbeidet for born og unge heldt fram i 2019, og tverrgåande samarbeid på tvers av tenestene vart enklare etter at me fekk ein ny møteplass i Kvam familie- og læringscenter (KFL). Sjølve bygget vart opna av utdannings- og integreringsminister Jan Tore Sanner 2. mai, som kvitterte med at «Kvam herad er ein av dei kommunane i landet vårt som jobbar best med born og ungdom». Å leggja til rette for førebyggjande, inkluderande og gode vilkår for born og unge sin oppvekst i kommunen, er framleis eit utfordrande og krev innsats frå alle nivå, og kompetansesatsing og -deling. Statlege normer utfordrar lokale tilpassingar, og me har framleis eit stykke å gå, men kommunen har engasjerte medarbeidarar med mykje omtanke for den oppveksande generasjonen. Me likar å tru at me har lukkast med noko av innsatsen vår, når me ser på dei engasjerte og reflekterte ungdomane våre, ikkje minst representert i Kvam Ungdomsråd.

I 2019 tok Kvam herad for fyrste gong inn nokre av FN sine berekraftsmål som del av budsjettarbeidet. Måla er verda sin felles arbeidsplan for å utrydda fattigdom, bekjempe ulikskap og stoppa klimaendringane innan 2030. Måla kan delast vidare inn i berekraftsområda miljø, sosial og økonomi, som alle er viktige område for kommunen. Mange av måla er oppnådd for oss i Norge. Eit av dei er mål 6, reint vatn og gode sanitærforhold. Likevel var ein av dei mest utfordrande situasjonane i 2019 i kommune-Norge, vasskrisa, der særleg Askøy kommune fekk kjenna på at dette. I Kvam måtte me òg handtera mangel på vatn om sommaren, og deretter store mengder med vatn om hausten, og påfølgjande øydeleggingar. Som kommune må me førebu oss på mykje som kan skje, og som kan trua måla våre. I 2019 brukte me difor mykje tid på å arbeida med planar, ROS, kvalitetssystem og anna internkontrollarbeid. Slikt arbeid er ressurskrevjande, men til god hjelp i det som ser ut til å verta stadig meir krevjande situasjonar som utfordrar oss på nye måtar, og i større omfang.

19. juni vart Notanes reinseanlegg offisielt opna av dåverande statssekretær i Klima- og miljødepartementet, Sveinung Rotevatn, som kalla det ei klok investering, og teikn på ansvarlege politikarar og eit ansvarleg kommunestyre.

Dei tre største investeringsprosjekta som vart opna i 2019, KFL, Notaneset og Kvammabadet, har alle vore kjenneteikna av god prosjektstyring og ferdigstilling innanfor tids- og økonomirammer, i tillegg

til ivaretaking av HMS i prosjekta. Rådmannen vil nytta høvet til å retta ei særskilt takk til prosjektleiarar, –medarbeidarar, leverandørar og samarbeidspartar.

Sjølv om investeringsprosjekta held rammene, medfører dei likevel eit auka press på drifta. Rådmannen la difor fram eit budsjett mot balanse i drifta, men hadde eit håp om auka resultat frå kraft og havbruksfond. Etter politiske prioriteringar av å ta igjen noko av vedlikehaldsetterslepet på bygg og vegar på 6 mnok, samt tilskot til Hardanger Fartøyvernsenter på 3 mnok og enkelte andre justeringar, var det opprinnelege budsjetterte underskotet på 9,8 mnok. Kraftprisen fekk eit oppsving, samstundes som at kraftutgiftene våre vart lågare, og enkelte prosjekt vart forskyvd i tid. Midlar frå Havbruksfondet kom på slutten av året, i tillegg til at me fekk tilslag på andre tilskotsordningar. Alt i alt tek me difor med oss eit resultat på 17,6 mnok (ca. 2 %), der 8,1 mnok førebels er udisponert midlar gjer at me står betre rusta til komande utfordringar. Rådmannen opplever det som at me fekk god medvind i 2019 på inntektssida. Men det som kom inn ekstra i løpet av året, kjem på toppen av nok eit år med generelt god budsjett disiplin og aktivt arbeid for å finna gode løysingar for å skapa ei oppsiktsvekkjande framtid for kommunen vår. Rådmannen vil retta ein stor takk til medarbeidarar, leiarar og politikarar for dette arbeidet.

Anita Hesthamar
- rådmann -

1.2 Mål og tiltak

Hovudmålet til Kvam herad er: *Vidareutvikla eit pulserande og sjølvstendig regionsenter som knyter saman Hardanger og bergensregionen.*

Kommuneplanen set langsiktige mål og strategiar for heile kvammasamfunnet, Kvam herad sin tenesteproduksjon og kommunen som organisasjon. For å få dette til er følgjande hovudstrategiar valt i planperioden: «stadutvikling», «bustad», «infrastruktur», «verdiskaping» og «livskvalitet».

Tema/utfordring	Mål – «Slik vil me ha det»	Tiltak – «Slik gjer me det»	Resultat
Stadutvikling <i>Sentra våre skal byggja på ei berekraftig utvikling, styrkjast med eit større mangfald av private og offentlege tenestetilbod, ei god blanding mellom bustad, forretning og kontor, god tilrettelegging for alle med varierte møteplassar som innbyr til trivsel, samarbeid opplevingar og fysisk aktivitet.</i>	Sentra våre skal framstå som estetisk vakre slik at det vert attraktivt å bu, vitje og etablere seg der.	Kvam herad skal aktivt bidra med vidare planlegging, sikring og opparbeiding av fellesareal i sentrumsområda.	Deltaking prosjektet "Liv og lyst" prosjektet i Øystese. Kontinuerleg arbeid med ny vidaregåande skule i Norheimsund, skulen som ein del av tettstadutviklinga i Norheimsund. Cowi har gjennomført ei moglegheitsstudie for Øystesevassdraget. Studiet ser på moglegheiten for å opna opp for ålmenta langs vassdraget. Kommunearkitekt jobbar med skisser for parken foran Hardangerbadet saman med Liv og Lyst. Det vert tilrettelagt for ein park i Ålvik sentrum.
	Sentra våre skal framstå som trafiksikre og trygge for mjuke trafikkantar	Kvam herad skal fortsetja arbeidet med å planleggja, tilretteleggja og opparbeida gode gang- og sykkelvegssystem i, rundt og gjennom sentra.	Arbeid med trafiksikringsplan, gang- og sykkelveggar er tema. Arbeid med Trafikksikker kommune.
	Sentra våre skal vidareutviklast med eit stort engasjement	Kvam herad skal leggja til rette for brei medverknad, med idédugnader og	Det vert jobba med uteområdet på ungdomsbasen. Ungdommar, kunstnar og

		folkemøte, der spesielt barn og unge skal vera invitert.	arkitekt jobbar saman for eit godt prosjekt. Arbeidet med parken framføre Hardangerbadet. Det er henta innspel frå skulelevar og innbyggjarar (samarbeid med Liv og Lyst)
	Me vil at fellesareala og infrastrukturen i tettstadane skal framstå som attraktive, tiltrekkjande og tilgjengelege	Kvam herad skal ha ansvaret for at den felles infrastrukturen vert bygd ut.	Planlegging av nytt turistvegprosjekt i Ålvik, Turvefjóra. Ny gang- og sykkelsti er planlagd mellom Oddland camping og Lidarende i Vikøy, vert ferdigstilt i 2020. Store investeringar og sanering i VA-prosjekt.
	Me vil at sentrumsområda skal vera mangfaldige og ha ei blanding av service, kontor og bustad	Kvam herad skal i si planlegging sørgja for at sentrumsområda får ein god variasjon i mellom service, kontor og bustad.	Kommuneplanens arealdel vedteke i oktober 2019.
	Me vil ha trygge og gode tettstadar og lokalsamfunn	Kvam herad skal med godt og tverrfagleg ROS-arbeid driva med førebyggjande arbeid for å hindra ulukker og skadar.	Arbeidd med overordna internkontroll og opplæring i ROS-arbeid for alle leiarar.
	Me vil ha aktive handelssentra	Det skal leggjast til rette for at det skal vera attraktivt å etablera seg med forretningar i sentrum.	Kommuneplanen sin arealdel vedteken i oktober. Ny vidaregåande skule vert planlagd i Norheimsund sentrum. Positivt for forretningar i sentrum. Hardangerbadet og nytt hotell kan skape ein positiv effekt for forretningar og næring i Øystese.

			Arbeid med «Liv og lyst»
	Me vil at den framtidige gjennomgangstrafikken skal gå utanom Norheimsund	Me planlegg trafikken i tunnel.	Kommuneplan inneheld moglegheit for å bygge tunnel bak Norheimsund sentrum.

Tema/utfordring	Mål – «Slik vil me ha det»	Tiltak – «Slik gjer me det»	Resultat
Bustad Kvam herad skal ha eit variert bustadtilbod tilgjengeleg for alle grupper som ynskjer å busetja seg i kommunen og som ynskjer å verta buande, samt at folk vert buande lengst mogleg i sin eigen heim.	Me vil ha eit meir variert og godt tilgjengeleg bustadtilbod i heile kommunen.	Kvam herad skal til ei kvar tid sjå til at det er godkjente areal- og reguleringsplanar i heile kommunen.	Ny kommuneplan set av naudsynt areal til bustad der det er teke omsyn til demografi og framtidig befolkningsutvikling.
	Me vil ha tett utnytting i sentra og spreidd i grendene.	Kvam herad skal i si planlegging følgje opp arealstrategiane for senterstruktur og utnytting av LNF-område.	Dette er regulert i ny kommuneplan.
	Me vil at det skal vera tilrettelagt rimelege bustadformer for førstegangsetablerarar og andre som treng hjelp og rettleiing.	Kvam herad skal bidra med god rettleiing, god utnytting av verkemidlar og god planlegging.	Kvam herad lånte ut 17,4 mnok av husbankmidlane
	Me vil at Kvam herad skal vera ein aktiv pådrivar for bustadbygginga i Kvam.	Kvam herad skal oppretta eit eige bustadkontor, som skal ha ansvaret for utbygging og rettleiing.	Ikkje oppretta eige kontor. Nyttar ei Husbanknemd.
	Me vil at våre bustadområde skal ha attraktive uteområde, med høg kvalitet og tilgang på nærrekreasjonsområde.	Kvam herad skal sikra tilgang på gode nærmiljøområde, som er universelt utforma og tilrettelagt for alle som ynskjer å nytta dei.	Kvam herad har gjeve tilskot til leikeplassar og nærmiljøtiltak.
	Me vil ha attraktive tomter langs med sjøen i frå Vikøy til Laupsa.	Kvam herad skal kartleggja den funksjonelle strandsona, der fortetting skal skje i noverande bebygde område og område som er egna til rekreasjon og friluftsliv skal sikrast mot utbygging.	Funksjonell strandsone er kartlagd og det er lagt inn byggegrense til sjø for alle byggeområder.
	Me vil ha ein funksjonell og god infrastruktur inn til våre nye bustadfelt.	Kvam herad skal bidra som tilretteleggjar og pådrivar for å få på plass	Blir delvis styrd gjennom kommuneplanen og god kommunikasjon med

		infrastruktur.	utbyggjar gjennom reguleringsplanar. Store investeringar i ny VA-infrastruktur og sanering
--	--	----------------	---

Tema/utfordring	Mål – «Slik vil me ha det»	Tiltak – «Slik gjer me det»	Resultat
Infrastruktur og kommunikasjon Kvam skal ha ein trafiksikker og effektiv infrastruktur –eksternt i mot Bergen for å utvide kommunen sin bu- og arbeidsregion, og internt i heile kommunen for å sikre ei betre samhandling mellom grendene.	Me vil ha ein trygg og god veg til ein større og bu- og arbeidsmarknadsregion i og rundt Bergen.	Kvam herad skal i samsvar med sin eigen arealstrategi arbeide med å få på plass Hardangertunnelen.	Arbeidet med kommunedelplan for Fv-7 var på høyring i 2019
	Me vil at internkommunikasjonen skal vera god i heile kommunen i frå Gravdal til Kjepso, slik at samhandlinga vert styrka.	Kvam herad skal sørgja for at godkjente reguleringsplanar for infrastrukturen vert realiserte og me skal samhandla med regionale styremakter for å få plass Fv 7, Fv 48 og Fv 49 igjennom kommunen.	Arbeidar fortsatt med å få på plass ei forenkla løysing for gang- og sykkelveg på Kvamskogen. Håpar å få fylkesmannen til å trekke klagen på dispensasjonen. Arbeidet med gang- og sykkelveg i mellom Odland og Lidarende har starta opp. Prosjektert nytt kryss til næringsområdet på Bakka
	Me vil at området mellom Norheimsund og Øystese, samt tilkomsten til Sjusete skal verta betre tilgjengeleg.	Kvam herad skal i samsvar med arealstrategien for Tolomarka få på plass ny veg i kommuneplanen sin arealdel.	Ny utbetra veglinje frå Norheimsund til Tolomarka ligg inne i kommuneplanen sin arealdel, det er ikkje kjend at det er planar hjå Statens vegvesen om å prioritere denne vegen. BIR sin gjennvinningsstasjon skal flytta ned til Sandvenhagen næringsområde. Tolomarka barnehage er bygd om til omsorgsinstitusjon.

			Totalt vil dette redusere trafikken.
	Me vil at kollektivtilbodet skal verta betre internt i kommunen og til bergensregionen.	Kvam herad skal samarbeide med fylkeskommunen for å få til eit betre kollektivtilbod i Kvam og mellom Kvam og bergensregionen.	Kvam ligger fortsatt i sone 2 og har dei same redusert satsane for reise til og frå Bergen.

Tema/utfordring	Mål – «Slik vil me ha det»	Tiltak – «Slik gjer me det»	Resultat
Verdiskaping igjennom samarbeid I Kvam vil me ha ein kultur for å dyrka fram fram entreprenørane, kunnskapen, møteplassane, det frivillige arbeidet, kulturtilboda og lokaldemokratiet	Entreprenørskap I Kvam vil me ha ein kultur for å dyrka fram entreprenørane som kan få fram nye idéar, nye produkt, nye verksemder og verdiskaping til beste for samfunnet.	I Kvam skal me etablera nye og ta vare på gamle møteplassar for samarbeid og nytenking.	Kommunedelplan for næring om kompetanse som grunnlag for tildeling av midlar i frå kraftfondet. Tildeling av midlar til næringsutvikling via kraftfondet. Held fram med Ungt entreprenørskap.
	Møteplassar I Kvam vil me ha eit mangfald av arenaer innanfor kultur, idrett og det frivillige lagslivet.	I Kvam skal me støtta opp om og leggja til rette for at det frivillige lagslivet kan styrkjast og vidareutviklast til beste for alle innbyggjarane.	Utdeling av kulturprisen til Brynjulv Måkestad for innsatsen for lagsarbeid og som eldsjel igjennom mange år og i 2019 for å få på plass ny rulliskeisebane i Vikøy. Kvammaveko – gjennomføring av ei rekke arrangement i samarbeid mellom Kvam herad, Grannehjelpa og fleire andre frivillige organisasjonar i kommunen Kafe Påfyll (samarbeid mellom ROP, grannehjelpa og biblioteket)
	Frivilligheit og kommunen I Kvam vil me dyrka	I Kvam skal me leggja tilhøva til rette slik at frivillig sektor får gode	Etablering av idrettsrådet Gratis leige av idrettshallar, gymsalar og fotballbanar.

	felleskapet mellom kommunen og det frivillige for å leggja til rette for folk sin trivsel og helse.	levekår og utviklar seg på egne premissar.	Tilskot til løypekøyning på Kvamskogen og Sjusete
	Breidde og mangfald i kulturlivet I Kvam vil me ha breidde og mangfald i kulturtilbodet.	I Kvam skal me støtte opp om lag organisasjonar, og frivillige og inkluderande tilbod som møter alle sine behov.	Tilskot til lag og organisasjonar og samarbeid med Grannehjelpa.
	Lokaldemokratiet I Kvam vil me ha ei aktiv og deltakande befolkning.	I Kvam skal me leggja til rette for at dei folkevalde har reell innflytelse på samfunnsutviklinga.	Nye nettsider vart publisert i slutten av 2018. Her ligg det lett tilgjengeleg informasjon om kommunen og kva for verktøy som er tilgjengeleg for å påverke samfunnsutviklinga.
	Vidaregåande skular I Kvam vil me ha eit godt skuletilbod for ungdommar opp til 19 år.	I Kvam skal me i lag med Vestland fylkeskommune leggja til rette for ein sentrumsnær og framtidsretta skule i Norheimsund.	Oppretta lokal arbeidsgruppe for å få på plass Kvam vidaregåande skule. Godt samarbeid med Vestland fylkeskommune i 2019 for å komma i gang med reguleringsplan, mogleighetsstudie og trafikkanalyse for området.
	Kunnskap- og kompetansedeling i næringslivet I Kvam vil me satsa på kunnskap og kompetanse i næringslivet.	Kvam herad skal i samarbeid med næringslivet arbeida for koplingar i mellom Kvam herad, lokale verksemder og forskingsmiljø.	Gjennom stiftelsen Høyskole-utdanning i Hardanger vert det tilbydd kurs og utdanningsløp.
	Opplevingsøkonomien I Kvam vil me få på plass heilårs aktivitetstilbod som tek utgangspunkt i fjord, fjell og vatn.	I Kvam skal me profesjonalisera oss som opplevingskommune.	Fleire av søknadane til kraftfondet var retta mot auka tilbod som opplevingskommune.

Tema/utfordring	Mål – «Slik vil me ha det»	Tiltak – «Slik gjer me det»	Resultat
<p>Livskvalitet</p> <p>I Kvam skal me arbeida for at dei som bur i kommunen skal oppleva høg livskvalitet og at samfunnet vårt vert opplevd på same vis.</p>	<p>Frivillig sektor</p> <p>I Kvam vil me ha frivilligheit og dugnadsinnsats som eit viktig fundament i lokalsamfunnet.</p>	<p>I Kvam skal me støtta opp om eldsjeler og dei som driv fram det frivillige lags- og organisasjonslivet.</p>	<p>Kommunen yt tilskot til lag og organisasjonar</p>
	<p>Arbeid - og aktivitetstilbod</p> <p>I Kvam vil me at alle skal komme seg ut i arbeid.</p>	<p>I Kvam skal kommunen og næringslivet samarbeide, for å få alle ut i arbeid</p>	<p>Samarbeidsforum Skule- næringsliv møter skulane, Handalag, nærings- rådet, NAV og kommunen.</p>
	<p>Fysisk aktivitet hjå befolkninga</p> <p>I Kvam vil me at alle skal vere litt meir i fysisk aktivitet.</p>	<p>I Kvam skal alle tiltak leggjast til rette for meir fysisk aktivitet for einskildmennesket.</p>	<p>Tilskot til turløyper mv Gratis leige av idrettshallar for lag og organisasjonar Etablering av sykkelveggar og sykkelparkeringar</p>
	<p>Barnehage</p> <p>I Kvam vil me ha barnehagar som skal vera ein god arena for sosialisering, integrering og læring.</p>	<p>I Kvam skal det leggjast til rette for eit godt læringsmiljø som fremmar integrering og sosialisering.</p>	<p>I 2019 gjekk ca. 88,8 % av alle barn mellom 1-5 år i barnehage, og i Kvam herad ca 90 %. Heradet har relativt mange minoritetspråklege barn i barnehagen.</p> <p>Barnehagane jobbar systematisk med vennskap, trivsel, vaksne som ser, og handlingsplan mot mobbing, innføring av Lp-modellen og bruk av morsmålsassisten er nokon av tiltaka for å skapa godt læringsmiljø, integrering og sosialisering.</p>
	<p>Tverrfagleg samarbeid</p> <p>I Kvam vil me ha eit samfunn tufta på toleranse og samarbeid</p>	<p>I Kvam skal me oppmuntra til og leggja til rette for møteplassar som fremjar samarbeid.</p>	<p>Tildeling av kommunale tilskot og støtte til lag og organisasjonar. Liv og lyst Kvammaveko Kafe Påfyll UngFritid</p>
	<p>Samfunnstryggleik</p> <p>Kvam skal ha eit trygt samfunn som er førebudd på uventa</p>	<p>Gjennomføra gode risiko- og sårbarheits analysar med gode kunnskapsgrunnlag.</p>	<p>I løpet av 2019 er det gjennomført større ROS-analysar knytt til vassforsyning og fleire kommunale bygg.</p>

	hendingar slik at menneske, miljø og materielle verdiar er tilstrekkeleg sikra mot fare	Kontinuerleg fokus på førebyggjande tiltak. Gjennomføra faste øvingar der offentlege og private aktørar samarbeider	Den kommunale kriseleiinga har hatt øvingar knytt til atomberedskap, evakuering og informasjonsarbeid.
--	---	---	--

1.3 FN sine berekraftsmål

FN sine berekraftsmål er verda sin felles arbeidsplan for å utrydda fattigdom, nedkjempa ulikskap og stoppa klimaendringane innan 2030. Måla gjeld for alle land i verda. Til saman er det 17 mål, illustrert under.

Til kvart mål er det utarbeidd forklaring og delmål, sjå lenkja: <https://www.fn.no/Om-FN/FNs-baerekraftsmaal>. Nedanfor dei dei måla som var vurdert som mest aktuelle for Kvam herad i 2019, sett opp.

Tema/utfordring	Mål	Tiltak	Resultat
3 - God helse "Sikra god helsa og fremja livskvalitet for alle, uansett alder"	3.3) Innen 2030 stoppa epidemiane av aids, tuberkulose, malaria og neglisjerte tropiske sjukdomar samt bekjempa hepatitt, vassbårne og andre smittsame sjukdomar.	Oppdatera smittevernplan Laga plan for helsemessig og sosial beredskap Overordna	Planarbeidet utsett til 2020 Overordna folkehelsegruppe har

	<p>3.4) Innan 2030 redusera prematur dødelegheit forårsaka av ikkje-smittsame sjukdomar med ein tredel gjennom førebygging og behandling, og fremja mental helse og livskvalitet.</p>	<p>folkehelsegruppe startar arbeidet med revisjon av folkehelseoversikta for Kvam herad.</p> <p>Utvikla målretta informasjon til alle einingar omkring «helse i alt me gjer»</p> <p>Deltaking i nasjonalt folkehelseprogram med oppfølging lokalt i Kvam.</p>	<p>starta arbeidet med å rullera folkehelseoversikten. Tema i folkehelseoversikten involverer fleire einingar</p> <p>Det er tilsett prosjektleiar (40%) og prosjektmedarbeidar. Samnanger ungdomsskule og Kvam ungdomsskule er pilotskular. Fyrste gjennomføring i klasserommet vert hausten 2020. Nettside med undervisningsopplegg, praktiske øvingar, oppgåver og hjelpematerell til lærarane er under utvikling.</p> <p>Prosjektet samarbeider godt med UiB (Hemisenteret) som er ansvarlege for evalueringa av prosjektet.</p>
	<p>3.5) Styrka førebygging og behandling av misbruk, blant anna av narkotiske stoff og skadeleg bruk av alkohol.</p>	<p>Revidera rusmiddelpolitisk handlingsplan</p>	<p>Revidert rusfagleg plan vert lagt fram til politisk handsaming våren 2020</p>

	<p>3.6) Innan 2020 halvera talet på dødsfall og skadar i verda forårsaka av trafikkulykker.</p>	<p>Vurdera å oppretta SLT-koordinator til å samordna lokale førebyggjande tiltak for rus og –kriminalitet, saman med politiet</p> <p>Oppfølging av underskriven avtale om trafiksikker kommune og tenesteavtale med politiet</p>	<p>Ikkje prioritert SLT innanfor økonomiske rammer for 2019</p> <p>Sjå eige kapittel om tenesteavtale</p> <p>Vidareført arbeidet å verta trafiksikker kommune</p>
<p>4 - God utdanning</p> <p>"Sikra inkluderande, rettferdig og god utdanning og fremja moglegheit for livslang læring for alle"</p>	<p>4.5) Innan 2030 avskaffa kjønsskilnader i utdanning og opplæring og sikre lik tilgang til alle nivåer innanfor utdanning og yrkesfagleg opplæring for sårbare personar, deriblant personer med nedsett funksjonsevne, urfolk og barn i utsette situasjonar.</p> <p>4.7) Innan 2030 sikra at alle elevar og studentar tileigner seg den kompetanse som er nødvendig for å fremja bærekraftig utvikling, blant anna gjennom utdanning for bærekraftig utvikling og livsstil, menneskerettar, likestilling, fremja av ein freds- og en ikkjevaldskultur, globalt borgerskap og verdsetting av</p>	<p>Sikre heiltids-introduksjonsprogram for flyktningar og på bakgrunn av individuell kartlegging av kompetanse og motivasjon laga karriereplan for arbeid og utdanning</p> <p>Ta imot lærlingar og studentar</p> <p>Laga kompetanseplanar</p>	<p>Alle flyktningar har hatt tilbod om heiltids-kvalifiseringsprogram i 2019.</p> <p>Alle programdeltakarar har hatt tilbod om språkpraksisplass</p> <p>Kommunen har ei rekkje lærlingar, og m.a. program for desentralisert studie.</p> <p>Arbeid med kompetanseplanar starta våren 2020</p>

	kulturelt mangfold og kulturen sin medverknad til bærekraftig utvikling.		
<p>9 – Innovasjon og infrastruktur</p> <p>"Byggja solid infrastruktur, fremja inkluderande og bærekraftig industrialisering og medverka til innovasjon"</p>	<p>9.1) Utvikla påliteleg, bærekraftig og solid infrastruktur av høg kvalitet, herunder regional og grensekryssande infrastruktur, for å støtta økonomisk utvikling og livskvalitet med vekt på overkommeleg pris og likeverdig tilgang for alle.</p> <p>9.4) Innen 2030 oppgradera infrastruktur og omstilla næringslivet til å verta meir bærekraftig, med ein meir effektiv bruk av ressursar og større bruk av reine og miljøvenlege teknologiformer og industriprosessar, der alle land gjer ein innsats etter eiga evne og kapasitet.</p>	<p>Krav i kommuneplan til planlegging av infrastruktur, bygge miljøvenlege bygg og sette energikrav.</p> <p>Sanera VA-anlegg</p> <p>Ta i bruk nytt reinseanlegg på Notaneset</p> <p>Arbeida vidare med å utbetra fibernettet</p> <p>Leggja til rette for ny gjenvinningsstasjon i Sandvenhagen</p>	<p>Ny kommuneplan vedteke hausten 2019</p> <p>Prosjekt for sanering av VA-anlegg gjennomført i 2019, og reinseanlegg på Notanes teke i bruk.</p> <p>Oppretta fleire kommunale wifi-punkt.</p> <p>Gjennomført tilrettelegging av areal for ny miljøstasjon i Sandvenhagen</p>
<p>12 – Ansvarleg forbruk og produksjon</p> <p>"Sikra bærekraftig forbruks- og produksjonsmønster"</p>	<p>12.5) Innan 2030 betydeleg redusera avfallsmengda gjennom forbod, reduksjon, gjenvinning og ombruk.</p> <p>12.7) Fremja berekraftige</p>	<p>Samarbeida med BIR for å redusera, gjenvinna og ivareta resterande avfall på best mogleg måle.</p> <p>Revidera kommunedelplan for energi og klima.</p>	<p>Gjennomført tilrettelegging av areal for ny miljøstasjon i Sandvenhagen</p> <p>Delteke i KS-nettverk som del av førebuing til planarbeid. Planprogram vedteke i 2020.</p>

	<p>ordningar for offentlege anskaffingar, i samsvar med dei enkelte land sin politikk og prioriteringar.</p> <p>12.b) Utvikla og innføra metodar for å overvaka konsekvensane av ein berekraftig utvikling på ei turistnæring som er berekraftig, skapar arbeidsplassar og fremjar lokal kultur og lokale produkt.</p>	<p>Gjennomføra tiltak i innkjøpsstrategi.</p> <p>Samarbeida med Visit Hardangerfjord AS, fylkeskommunen og andre partar for ei berekraftig utvikling av turistnæringa.</p>	<p>Gjennomført.</p> <p>Tema i Hardangerkonferanse i 2020</p>
<p>13 – Stoppa klimaendringane</p> <p>"Handla umiddelbart for å bekjempe klimaendringane og konsekvensane av dei"</p>	<p>13.1) Styrka evna til å stå imot og tilpassa seg klimarelaterte farer og naturkatastrofar i alle land.</p> <p>13.3) Styrka enkeltpersonar og institusjonar si evne til å motvirka, tilpassa seg og redusera konsekvensane av klimaendringar og deira evne til tidleg varsling, samt styrka kunnskapen og bevisstgjeringsen om dette.</p>	<p>Revidera kommunedelplan for energi og klima.</p> <p>Revidera overordna ROS-analyse</p> <p>Ta i bruk ROS-modul i kvalitetssystem til å gjennomføra ROS-analysar for ulike delar av organisasjonen</p> <p>Klargjera tilfluktsrom</p> <p>Gjennomføra beredskapsøvingar</p> <p>Delta i beredskapskampanjar</p>	<p>Kvam herad er med i KS sitt klimanettverk, kompetansenettverk for arbeidet med energi- og klimaplan.</p> <p>Revisjon av overordna ROS-analyse utsett til 2020.</p> <p>ROS-modul teke i bruk.</p> <p>Klargjering sett på vent til nytt arkivrom er ferdig.</p> <p>Øvingar og vidare utvikling av beredskapsarbeid gjennomført.</p> <p>Delteke i DSB sin kampanje for eigenbredskap</p>

1.4 Tenesteavtale med politiet - førebyggjande arbeid

Vidareutvikling av det førebyggjande arbeidet var ein av dei viktigaste kvalitative endringane som skal gjennomførtast i nærpolitireforma. Som del av dette arbeidet, vart det inngått ein tenesteavtale mellom Kvam herad og politiet. Etter bl.a. ei spørjeundersøking blant heradsstyrerepresentantane, vart det plukka ut nokre område som skulle ha særskilt fokus på førebyggjande arbeid i 2019. Områda er lista opp nedanfor.

Tema/utfordring	Mål	Tiltak	Resultat
Førebyggjande arbeid	hindra mobbing og styrka psykisk helse	<p>Systematisk arbeid med fokus på venskap, trivsel og vaksne som ser i barnehagen</p> <p>Implementera og følgja opp handlingsplan mot mobbing i barnehagen</p> <p>Fylgja rutinar etter § 9a i skulen:</p> <p>Alle vaksne skal følgja med på at kvar elev har det trygt og godt</p> <p>Deltaking i nasjonalt folkehelseprogram med oppfylgjing lokalt i Kvam.</p> <p>Samordna ressursane i Familiesenteret. Nytt ressursen betre for fleire ved å gje gruppetilbod, undervisning og veiledning.</p> <p>Revidera</p>	<p>Tema venskap, mobbing, trivsel og vaksne som ser er og ein del av satsingsområdet i LP-arbeidet og analysemodellen blir brukt</p> <p>Skulane føl rutine og skriv aktivitetsplanar. Tilsette melder avvik i Compilo, dette er meir synleg etter Compilo vart teken i bruk.</p> <p>LP-modellen vert brukt aktivt i analysearbeid når elevar har det vanskeleg. Satsinga "Barn er ikkje vanskelege, dei har det vanskeleg" har vore arbeidd mykje med.</p> <p>Det er tilsett prosjektleiar (40%) og prosjektmedarbeidar. Samnanger ungdomsskule og Kvam ungdomsskule er pilotskular. Fyrste gjennomføring i klasserommet vert hausten 2020. Nettside med undervisningsopplegg, praktiske øvingar, oppgåver og hjelpematerell til lærarane er under utvikling.</p> <p>Prosjektet samarbeider godt</p>

	<p>Auka debutalder for alkohol og andre rusmiddel</p> <p>Hindra rekruttering til narkotikamiljøet, særskilt blant unge</p> <p>Lukkast med integrering av nye borgarar og motverka radikaliserings</p> <p>Redusera trafikale farar - både fysiske farar (veg, skilt mv) og utfordringar/haldning</p>	<p>rusmiddelpolitisk handlingsplan</p> <p>Vurdera å oppretta SLT-koordinator til å samordna lokale førebyggjande tiltak for rus og –kriminalitet, saman med politiet</p> <p>På bakgrunn av individuell kartlegging av kompetanse og motivasjon, og kunnskap om tilbod i kommunen, skal det utarbeidast karriereplan for arbeid og utdanning</p> <p>Språkpraksisplass til alle som del av kvalifiseringsprogram</p> <p>Gjennomføra tiltak som har fått høgast prioritet i trafikksikringsplanen</p> <p>Arbeida mot at Kvam herad kan verta godkjent som «Trafikksikkert herad»</p> <p>Vurdera trafikktryggleiken rundt kommunale skular, spesielt knytt til områder for levering og henting av born</p>	<p>med UiB (Hemil-senteret) som er ansvarlege for evalueringa av prosjektet.</p> <p>Sjå eige kapittel for Kvam familie- og læringscenter</p> <p>Revidert rusfagleg plan vert lagt fram til politisk handsaming våren 2020</p> <p>Ikkje prioritert SLT innanfor økonomiske rammer for 2019</p> <p>Alle flyktingar har hatt tilbod om heiltids-kvalifiseringsprogram i 2019.</p> <p>Alle programdeltakarar har hatt tilbod om språkpraksisplass</p> <p>Arbeidet pågår. Ny prioriteringsliste frå 2020. Arbeidet med å verta godkjent som «Trafikksikkert herad» har pågått i dei ulike einingane. Mål om å verta godkjent i løpet av 2020.</p> <p>Vurderinga av trafikktryggleiken rundt kommunale skular vil inngå i tiltak om å vurdera hjartesone i ny trafikksikringsplan. Prøvetiltak ved idrettshall i Øystese er nå permanent.</p>
--	---	--	---

	<p>ar blant trafikantane</p> <p>Sikra trygge heimar ved å jobba aktivt for å redusera familievald og seksuelle overgrep</p> <p>Redusera talet på innbyggjare som kjem i økonomisk uføre pga. forbrukslån og dårleg økonomisk styring</p> <p>Hindra vald og truslar mot tilsette i kommunen si teneste</p>	<p>Starta rullering av trafikksikringsplanen</p> <p>Barneverntenesta skal føreta risikovurdering av tenesta og i kvar einskild sak.</p> <p>Vidareføra tverrfaglege ressursteam</p> <p>Tilby gjeldrådgjeving til fleire gjennom NAV</p> <p>Leiarar skal gjennomføra årleg risikovurdering saman med verneombod ihht. HMS-prosedyre</p> <p>Leiarar skal risikovurdera dagleg risiko- og obs.situasjonar etter behov. Medarbeidarar skal melda frå om behov for risikovurdering</p> <p>Prosedyre for forebygging av vald og truslar skal vera tema på personalmøte årleg</p> <p>Dialog på arbeidsplassane – kvar går grensa for uakseptabel åtferd?</p> <p>Gjennomføra opplæring i risikovurdering</p> <p>Situasjonar der tilsette er utsette for vald og truslar vert meldt til politiet</p>	<p>Arbeidet med rullering av trafikksikringsplan er starta, og planen skal godkjennast i først HST-møte i 2020.</p> <p>Barneverntenesta har gjennomført forløpande risikovurderingar i kvar einskild sak.</p> <p>Tverrfagleg ressursteam oppretta på skulane</p> <p>Tilbod gjeve</p> <p>Arbeid med ROS starta opp i 2019, opplæring som del av leiarsamling.</p>
--	---	--	--

--	--	--	--

2 Kvam herad som arbeidsgjevar

2.1 Organisasjonskart for Kvam herad

2.1 Arbeidsgjevarpolitikk

Dei menneskelege ressursane i organisasjonen er sjølv grunnlaget for å utvikla gode kommunale tenester. Arbeidsgjevarpolitikken utgjer eit felles verdigrunnlag for alle som arbeider i Kvam herad. Det er utvikla ei felles leiar- og medarbeiderskapsplattform som viser kva gjensidige forventningar til haldningar og åtferd hos leiarar og medarbeidarar som skapar verdi for brukarane.

Å skapa ein kultur for kontinuerleg forbetring, handlar om at heile organisasjonen har fokus på det som skapar verdi for innbyggjarane/brukarane. Å forstå kva som skapar verdi, kartleggja arbeidsprosessar, skapa arbeidsflyt og hindra sløsing med ressursar, er hovudprinsippa i kontinuerleg forbetningsarbeid. Dei tre måla med forbetningsarbeidet i Kvam herad er:

1. **Best mogleg kvalitet på tenester til brukarar og innbyggjarar**
2. **Best mogleg arbeidsdag for tilsette**
3. **Økonomisk gevinst gjennom best mogleg forvaltning av ressursar**

Å driva ein organisasjon etter prinsippa i kontinuerleg forbetring, inneber involvering av heile organisasjonen. Grunntanken er at kvar einskild medarbeidar er ein viktig aktør i arbeidet med å driva utvikling og forbetring ved at den som er utførar av tenesta, oftast har dei beste forslaga til løysing og/eller forbetringar.

Gjennomføring av lean-prosessar i ulike delar av organisasjonen held fram i 2019. To tilsette er frikjøpt i 20% stillingar for å koordinera og støtta opp om lean-prosessane. Forsøk på å rekruttera lean-prosjektleiar i 100% stilling med kompetanse innan lean-metodikk og erfaring frå lean-prosessar i større organisasjonar, lukkast ikkje. Rekrutteringsprosessen vart sett på vent og sett i samanheng med eit stadig aukande behov for å tilføra kompetanse innan internkontroll, risiko og sårbarheitsanalyse og kvalitetsarbeid generelt. Behovet for ein kvalitetskoordinator som innehar kompetanse innan leanmetodikk vert følgd opp i 2020.

2.2 Mål og tiltak

Tema/utfordring	Mål	Tiltak	Resultat	
Medarbeidarutvikling	Tilsette har kompetanse til å utføra arbeidsoppgåvene på ein effektiv måte	Vidareutvikla kultur for kontinuerleg forbetningsarbeid gjennom å nytta Lean som system og verktøy Desentraliserte studietilbod Økonomiske tilskot og tilrettelegging for kompetanseutvikling	Informasjon om lean i Kvam herad er gjort tilgjengeleg i kvalitetssystemet Compilo Sjuepleiar, vernepleiar og grunnskulelærerutdanning er tilgjengeleg lokalt Fagutdanning lokalt gjennom samarbeid med Handalag opplæringskontor og AOF Inngått kontrakt om «fagbrev på jobb» innan byggdriftarfaget Lokalt studietilbod via studiesenteret.no med lokalt undervisningsstudio i Norheimsund Innvilga tilskot etter individuelle søknadar	
	Lønsvilkår som gjer kommunen i stand til å rekruttera kvalifisert arbeidskraft. I den samla lønns pakken inngår pensjons- og forsikringsordningar	Sjå eige avsnitt om å rekruttera og behalda arbeidskraft		
	Rolle og ansvarsfordelinga i Kvam herad skal vera effektiv og tydeleg. Delegering av mynde skal vera i tråd med	Administrativt delegeringsreglement skal vera kjent i organisasjonen gjennom informasjon på intranett.		KF-delegering er gjort tilgjengeleg på intranett

	delegeringsreglementet i kommunen		
	Kvam herad skal vera ein omstillingsdyktig organisasjon. Leiarar og medarbeidarar har eit medansvar for vidareutvikling av organisasjonen	<p>Involvera tilsette sine representantar i omstillingsprosessar</p> <p>Gjennomføra omstillingar i tråd med kommunen si rutine for omstilling</p> <p>Nytta omstillingsutvalet i omstillingsprosessar</p> <p>Leiargruppa skal delta i KS sitt program for leiing av innovasjons- og digitaliseringsarbeid</p> <p>Sjå eige avsnitt om omstilling</p>	<p>Utviklingsprosjektet i pleie og omsorg pågår og er eit stort endringsarbeid som involverer om lag 400 tilsette. Leiarar, tillitvalde og verneombod er involverte i hovudprosjektgruppe og arbeidsgrupper innan 5 ulike delprosjekt. KS sitt vegkart for tenesteinnovasjon vert nytta som verktøy. Ny organisering som riggar organisasjonen for framtidige behov og rammevilkår og tenesteutvikling som dreiar tenestene mot meir heime-teneste er hovudessensen i prosjektet.</p> <p>Leiargruppe har gjennomført programmet og nytta metodikken på innovasjonsprosjektet i pleie og omsorg.</p>

2.2.1 Rekruttera og behalda arbeidskraft

Tema/utfordring	Mål	Tiltak	Resultat
<p>Ei av hovudutfordringane for Kvam herad er å sikra kvalifisert arbeidskraft i alle stillingar. Det inneber både nyrekruttering og å behalda den kompetansen me har i organisasjonen. Endra behov og auka krav og forventningar frå innbyggjarane pregar kommunesektoren. Framtidig mangel på arbeidskraft og knappe ressursar gjer at me må løysa oppgåvene på nye måtar.</p>	<p>Sikra kvalifiserte medarbeidarar i alle stillingar</p> <p>Kvalitet i rekrutteringsprosessar</p> <p>Behalda og utvikla kompetanse i organisasjonen</p>	<p>Bruka leiar- og medarbeidarskapsplattforma aktivt</p> <p>Delta på relevante rekrutteringsarenaer for kommunen</p> <p>Oppgradera eksisterande rekrutteringssystem Webcruiter</p> <p>Leggja til rette for vidareutdanning gjennom tilskotsordningar, permisjonar, desentralisert utdanning m.m.</p> <p>Tilby høgare utdanning lokalt gjennom www.studiesenteret.no</p> <p>Delta på lokal nærings- og utdanningsmesse</p>	<p>Leiarskap og medarbeidarskapsplattforma vert nytta i rekrutteringsarbeid, utviklingssamtalar og som grunnlag for ulike tema innan leiar- og medarbeidarutvikling.</p> <p>Webcruiter er oppgradert til sist tilgjengelege versjon og fungerer som eit godt funksjonelt verktøy i rekrutteringsprosessar.</p> <p>Vidareutdanning av lærar for å innfri kvalifiseringskrav i opplæringslova pågår. Udir sine ordningar vert nytta. Diverre ikkje lokale studietilbod. Gjennom stiftinga høgskuleutdanning i Hardanger vert dette arbeid med, men avheng av høgskulane sin vilje til å tilby nettstudier.</p> <p>Kvam har stort sett god rekruttering, men det er særlege utfordringar med rekruttering av:</p> <ul style="list-style-type: none"> - fastlegar til næringsdrift - barnehagelærarar - psykologar - barnevernspedagogar med erfaring <p>Og i noko grad sjukepleiarar, helsefagarbeidarar og lærarar - særleg i mellombels stillingar.</p> <p>Det har ikkje vore arrangert i lokal utdanningsmesse i 2019</p>

2.2.2 Heiltidskultur

Det er framleis utfordringar knytt til at Kvam herad, særleg pleie og omsorg og barnehage, har mange deltidstilsette. Mykje deltid er uheldig for kvaliteten på tenestene og gjer det vanskelegare å rekruttera tilstrekkeleg og kompetent arbeidskraft.

Kvam herad arbeider kontinuerleg med å auka talet på heiltidsstillingar. I 2019 vart årsplanlegging i pleie og omsorg vidareført. Dette har vist seg som eit godt tiltak for å auka stillingsstorleikar, men det viser seg likevel å gå svært seint med å auka andelen heiltidstilsette. Ei kartlegging blant alle deltidstilsette hausten 2019 der 351 svarte, viste at 199 ikkje ønskjer høgare stilling. Av dei 149 som ønskjer høgare stilling, vil 68 arbeida på fleire grupper for å oppnå høgare stillinga samla sett. Berre 58 er villige til å skifta arbeidsgruppe for å oppnå høgare stilling. Tilhøyre til ei fast arbeidsgruppe synes å vera viktig for medarbeidarane våre. Å laga større turnusgrupper, slik ny organisering av pleie og omsorg legg opp til, kan difor vera ein måte å auka den interne mobiliteten på.

Tema/utfordring	Mål	Tiltak i budsjettåret	Resultat
Å kunne tilby heiltid er nødvendig for at Kvam herad skal vera ein attraktiv arbeidsplass i framtida. Det vil skapa mange gevinstar i form av betre tenestekvalitet og lettare rekruttering. Det har ei materiell side med arbeidstidsordningar og ei kulturell side som handlar om å endra haldningar. Heiltidskultur må bli norma hos oss – ikkje deltid. Me må unngå at unge, nyutdanna implementerer deltidskulturen	Auka gjennomsnittleg stillingsstorleik hos kvinner spesielt	Vidareføring av arbeid med årsarbeidsplanar Nytta ledige deltidstillingar til å auka stillingsstorleiken for andre deltidstilsette framfor å lysa ut ny deltidstilling Tilby nyutdanna heiltidsstillingar Tilby kombinasjonsstillingar Gjennomføra kvalifiseringstiltak for ufaglærte	Årsarbeidsplanar i alle grupper i pleie og omsorg er gjennomført Er lov-og avtalefesta og vert gjort der det er mogleg og ikkje medfører vesentleg ulempe for drift Av 5 nyutdanna sjukepleiarar gjennom desentralisert tilbod, ønskte 2 av dei 100% stilling og 3 ønskte 80%. Ein er i 100% stilling. Andre frå 60-85%. Pågår teoriopplæring innan barne- og ungdomsarbeidarfag og reinhaldsoperatørfag for tilsette i samarbeid med Handalag

		Ha lokale retningslinjer med formål om å auka talet på heiltidstilsette.	opplæringskontor og AOF. Lokale retningslinjer er utarbeidd
--	--	--	--

2.2.3 Innovasjon, gevinstrealisering og omstilling

Auka utgifter, sterkare og lovfesta rettar til tenester og svikt i inntekter kan medføre store utfordringar for kommunen i åra framover. Kommunen si evne til omstilling vert utfordra på mange måtar. Å sikra rett kompetanse på rett plass er allereie ei utfordring i dette biletet.

Behov for innovasjon gjennom å ta i bruk ny teknologi og nye metodar, inneber også endringar i måtar å utføre arbeidsprosessar og korleis me samhandlar. Det påverkar den enkelte tilsette sin arbeidssituasjon og krev at me ser dette som organisatoriske prosessar og ikkje berre som implementering av ny teknologi. I digitaliseringssamarbeidet i Hordaland (Vestland frå 1.1.20), der Kvam deltek, er det difor etablert eit nettverk innan HR-relaterte tema som løftar fram dette perspektivet i innovasjons-og digitaliseringsarbeidet.

Gevinstrealisering handlar om dei aktivitetane kommunen set i verk for å oppnå verdiar og positive effektar ved å implementera nye løysingar i drift, t.d. ved å endra på tenester og arbeidsprosessar. I arbeidet med gevinstrealisering og som grunnlag for tenesteutvikling, tek Kvam herad utgangspunkt i KS sitt vegkart for tenesteinnovasjon. Dette er ei praktisk verktøykasse som skal setja kommunane i stand til å endra kommunale tenester for å møte framtida.

Tema/utfordring	Mål	Tiltak	Resultat
Kommunen møter i aukande grad komplekse utfordringar som ofte går på tvers i organisasjonen. Det krev nye tilnæringsmatar	Kompetanse vert brukt på nye måtar og i nye samarbeidsrelasjonar	Arbeid i Lean-prosessar er den viktigaste arenaen for involvering av den einkilde medarbeidaren i kontinuerleg kvalitetsforbetring.	Leanprosessar foregår kontinuerleg i heile organisasjonen, men treng påtrykk frå ein felles koordinator.
Når endringsprosessar vert igangsett er det forventa effekt i form av auka verdi for brukar eller effektivisering av arbeidsprosessar	Idéar vert løfta fram og det er rom for kreativitet		Forsøk på rekruttering var ikkje vellukka. Vert knytta til andre oppgåver innan kvalitetsutvikling i ny utlysing
Omstillingsbehov som	Planlagde gevinstar vert realiserte Me nyttiggjer oss innovative løysingar Oppretthalda og vidareutvikla eit godt tenestetilbod		Lean vert nytta i arbeidet med tenesteutvikling i utviklingsprosjektet i pleie og omsorg Leiargruppa har gjennomført programmet i 2019

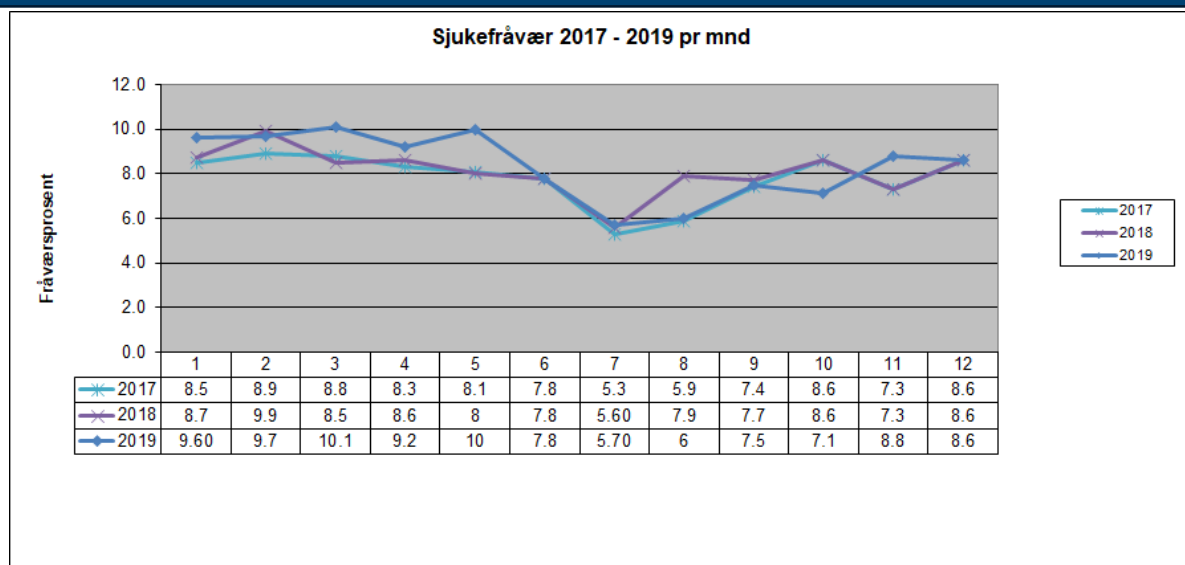
<p>følge av kostnadsauke og inntektsnedgang</p> <p>Omstillingsbehov som følge av endra behov, auka krav og forventningar til kommunale tenester</p>	<p>kombinert med å bremsa kostnadsveksten</p> <p>Produsera meir og helst like godt med relativt mindre ressursar</p>	<p>Leiargruppa skal delta i KS sitt program for leiing av innovasjons- og digitaliseringsarbeid</p> <p>Gevinstrealisering krev systematisk oppfølging gjennom heile prosjektprosessen – gode analysar i forkant, konkrete planar for oppfølging av gevinstar undervegs og i etterkant. Ansvar ligg hos linjeleiinga</p> <p>Smart organisering og innføring av ny teknologi</p> <p>Satsing, nytenking og investering i kompetanse, verktøy og metodikk</p> <p>Gjennomføring av omstillingsprosessar</p>	<p>Gevinstrealisering treng ytterlegare fokus. Grunnopplæring er gjennomført på leiarsamlingar i 2018, men metodikken innan gevinstrealisering er for lite innarbeidd hos leiarane</p>
---	--	--	--

2.2.4 Sjukefråvær

Den nye nasjonale IA-avtalen for 2019 – 2022 er ulik tidlegare avtalar. Det er ikkje lenger eigne IA-verksemder som forpliktar seg til definerte IA-mål og får spesielle incentiv i NAV-systemet. Visjonen for norsk arbeidsliv om at det skal vera ope med plass til alle som kan og vil arbeida, står fast. Kvam herad sine målsetjingar innan sjukefråvær vert vidareført. Arbeidet med å redusera sjukefråvær handlar i stor grad om leiarskap, om førebyggjande faktorar i arbeidsmiljøet og gode rutinar for å følgja opp dei som er sjuke, slik at dei kjem raskt tilbake. Sjukefråværet er ein av dei største arbeidsgjevarutfordringane for kommunane, og det er det systematiske arbeidet som vert gjort i det daglege som gjev resultat.

Oversikt over det samla sjukefråværet i perioden 2017 – 2019:

Det gjennomsnittlege sjukefråværet var på 8,3% i 2019.

Det samla sjukefråværet var på 8,3% i 2019. Det føreligg ikkje tal frå KS for heile kommunesektoren for 2019 som me kan samanlikna med. Fråværet var noko høgare i starten av året enn dei to tidlegare åra, men det jamna seg ut i løpet av året, slik at snittet hamna på om lag det same som i 2018.

Tema/utfordring	Mål	Tiltak	Resultat
Høgt sjukefråvær er kostbart og medfører kompetansetap for Kvam herad som tenesteorganisasjon	<p>Sjukefråvær – aktivitetar for å redusera sjukefråvær</p> <p>Legemeldt sjukefråvær skal ikkje overstiga 6,5%</p>	<p>Støtta opp om IA-avtalen som stimulerer til dialog mellom arbeidsgjevar og arbeidstakar på den enkelte arbeidsplass gjennom:</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppfølgingssamtalar - dialogmøte - tilretteleggingstiltak <p>Følgja opp sjukefråvær, bl.a. gjennom bruk av digital oppfølgingsplan</p> <p>Leiarutvikling med grunnlag i kommunen sin plattform for leiar- og medarbeidarskap</p> <ul style="list-style-type: none"> - leiarsamlingar/kurs - leiarstøtte <p>Utarbeida årsplan for bedriftshelsetenesta sitt arbeid</p>	<p>Sjukefråværet i 2019 var totalt 8,3% (legemeldt og egenmeldt). Det er store variasjonar mellom avdelingar</p> <p>Årsplan for 2019 er utarbeidd med basis OLM-forskrifta – forbrukt 500 timar inkludert kurs/opplæring</p>

2.2.5 Helse, miljø og tryggleik

Tema/utfordring	Mål	Tiltak	Resultat
<p>Saman med tilsette og tillitsvalde pliktar arbeidsgjevar å arbeida systematisk med helse, miljø og tryggleik på arbeidsplassen, jf. aml. § 3-1 og internkontrollforskrifta</p> <p>Kommunen pliktar å ha bedriftshelseteneste for alle tilsette</p> <p>Kommunen skal etablera, utøva og vedlikehalda eit internt kontrollsystem for HMS, som skal sikra at reglar og forskrifter vert ivaretekne</p> <p>Det skal arbeidast målretta for kontinuerleg å betra HMS-relaterte forhold</p>	<p>Gjennom eit systematisk HMS-arbeid oppfylla krava i lov og forskrift</p> <p>Oppfylla krava i forskrift om organisering, leiing og medverknad § 13-2</p> <p>Tilsette skal oppleva at dei har eit fullt forsvarleg arbeidsmiljø verna mot fysiske eller psykiske belastningar</p>	<p>Årsplan for HMS-arbeidet i samarbeid med bedriftshelsetenesta</p> <p>Følgja opp avvikssystemet og vidareutvikla dokumentdelen i kvalitetssystemet</p> <p>IA/HMS-planar på den enkelte arbeidsplass</p> <p>Gjennomføra medarbeidarundersøking (10 FAKTOR)</p>	<p>Gjennomført opplæring for leiingar i systematisk HMS-arbeid over 2 dagar hausten 2019. Ein del tillitsvalde og verneombod deltok også.</p> <p>Det er no aktiv bruk av avviksmeldingar i kvalitetssystemet. Avvik vert meldt som HMS, teneste, ytre miljø eller GDPR (personvern).</p> <p>Arbeidet er intensivert i 2019.</p> <p>Gjennomført hausten 2019</p>

2.2.6 Arbeid for likestilling og tilgjenge, og mot diskriminering

Tema/utfordring	Mål	Tiltak	Resultat
<p>Kvam herad er medviten ansvaret for å arbeida aktivt, målretta og planmessig for å fremja føremål i likestillingslova og diskriminerings- og tilgjengelova</p>	<p>Det skjer ikkje direkte eller indirekte forskjellsbehandling som ikkje er lovleg etter likestillingslova eller diskriminerings- og tilgjengelova</p>	<p>Oppmoda underrepresentert kjønn om søkja i stillingar</p> <p>Oppmoda i stillingsutlysing om behov for mangfald og arbeida for at organisasjonen skal spegla befolkninga</p>	<p>Innarbeidd i utlysingstekst</p> <p>Innarbeidd i utlysingstekst</p>

3 Kvam herad som ressursforvaltar – Økonomiske hovudlinjer

Kommunerekneskapen er delt opp i to: drift og investering. I budsjett- og årsmeldingssamanheng er det offentlege Noreg oppteke av to hovudelement for den kommunale drifta:

1. Kva teneste kommunen brukar pengar på går fram av skjema 1B for drift. Tenestene vert omtala i eige kapittel – «Kvam herad som tenesteytar». Når det gjeld investeringar er midlane fordelt på ulike investeringsprosjekt som vert nærare omtala i vedlegg til årsmeldinga.
2. Kva ressursar kommunen brukar for å produsera tenestene, er svara på i hovudoversikt drift og investering. Hovudlinjene vert omtala i dette kapittelet. Sjå elles eige kapittel for detaljar i kapittelet «Kvam herad – Årsrekneskap».

Kvam herad forvaltar store økonomiske ressursar, både i drifts- og investeringsmidlar og i eigedelar. I 2019 var driftsinntektene på 897,7 mnok¹ og det vart investert for 178,9 mnok. Per 31.12.2019 forvalta kommunen eigedelar verdsett for 3,2 milliardar kroner. Kommunen har eigedomsskatt² og ein del kraftrelaterte inntekter som har gjeve rom for å investera og ha eit høgare driftsnivå enn det statlege overføringar og brukarbetalingar tilseier.

Investeringane er i hovudsak lånefinansiert, og Kvam herad hadde per 31.12.2019 1 243,1 mnok i lån etter at det er investert i vatn og avløp, infrastruktur, Hardangerbadet, ras- og trafikksikring, digitalisering, fornying av bilpark og mykje meir. Gjeldsgraden sin del av brutto driftsinntekter var i 2019 134% i Kvam herad. Til samanlikning hadde norske kommunar i snitt 82 % i 2018, i følgje Kommunalbanken.

Hovudtal for drifta 2018-2022:

	Rek.		Endring	Justert	Avvik	Budsjett	Budsjettpålegg		
	2018	2019	2019-2018	budsjett 2019	rek/bud 2019	2019, opphav.	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022
Brutto driftsinntekter	877,2	897,7	20,5	876,5	21,2	855,7	853,8	850,5	850,2
Brutto driftsutgifter	846,2	894,0	47,8	888,1	5,9	861,6	857,4	855,9	860,7
Brutto driftsresultat	31,0	3,7	-27,3	-11,6	15,3	-5,9	-3,6	-5,4	-10,6
Resultat eksterne finanstransaksjoner	-36,5	-35,4	1,0	-38,8	3,4	-42,8	-42,8	-42,8	-42,8
Netto driftsresultat	41,3	17,6	-23,7	-0,3	17,9	-9,8	-7,4	-9,3	-14,5
Netto driftsresultat i % av driftsinntekter	4,7 %	2,0 %	-115,7 %	0,0 %	84,5 %	-1,1 %	-0,9 %	-1,1 %	-1,7 %

Det har lenge vore kjent at kommuneøkonomien generelt står ovanfor store utfordringar som m.a. «eldrebølgja», høgare forventningar til offentlege tenester, fleire statlege krav, fleire velferdsoppgåver og store vedlikehaldsetterslep på kommunale eigedomar. I tillegg har Kvam herad hatt utfordringar med høg gjeldsgrad og å stå utanfor sentraliseringsatsinga og kommunesamanslåing.

Høgare inntekter har gjort at kommunen oppnådde positive netto driftsresultatet fleire år på rad. Kommunen fekk i 2019 eit netto driftsresultat på 2 % av driftsinntektene, som er høgare enn det tilrådde nasjonale målet på 1,75 %. Totalt vart inntektene 21,2 mnok høgare enn budsjettet. I 2019

¹ Mnok er forkorting for millioner kroner

² Eigedomsskatten er 7 promille for verk og bruk, og 4 promille for bustadar og fritidsbygg i 2019

var 17,9 mnok knytt til overføringar med krav til motyting. Mykje av meirinntektene krev tilsvarande driftsutgifter.

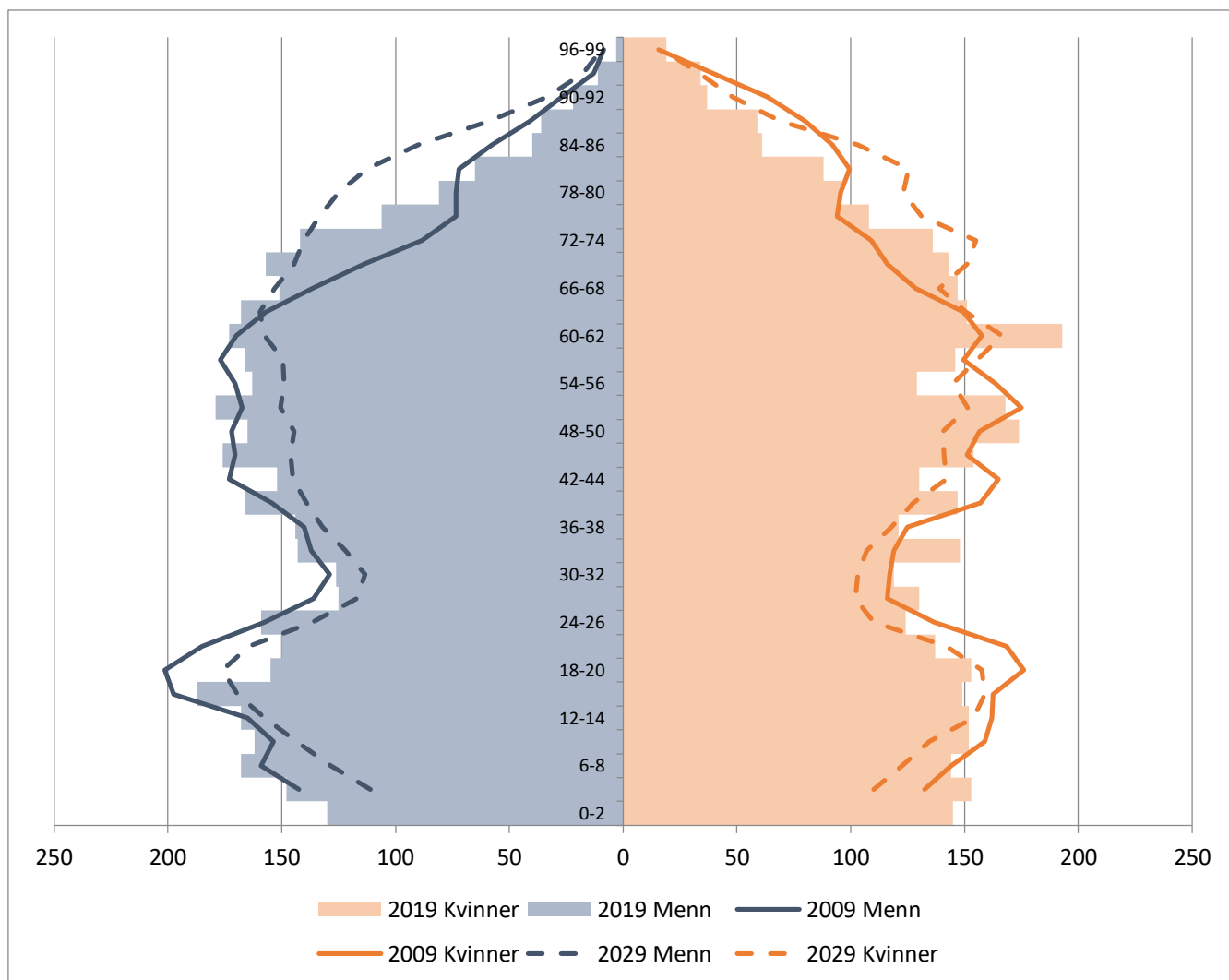
Driftsutgiftene vart 5,9 mnok høgare enn budsjett i 2019, totalt 894 mnok. Brutto driftsresultat vart i 2019 3,7 mnok, 15,3 mnok høgare enn budsjett, men 27,3 mnok dårlegare enn i 2018. Avskrivningane vart 0,8 mnok lågare enn budsjett. Resultat av eksterne finanstransaksjonar vart 3,4 mnok betre enn budsjettet.

Det er eit politisk mål at disposisjonsfonda skal ha ein storleik på minst 4 % av driftsutgiftene. Ei ny nasjonal tilråding er at disposisjonsfond bør ha ein storleik som dekkjer premieavviket. Kvam herad har per 2019 eit akkumulert premieavvik på 69,7 mnok. Før rekneskapsmessig mindreforbruk i 2019 er avsett til disposisjonsfond, utgjer fonda 62,6 mnok. Det svarer til 7 % av brutto driftsutgifter. Det vil seie at per 31.12.2019 er Kvam herad innanfor målet om % av driftsutgifter, men litt under når det gjeld akkumulert premieavvik.

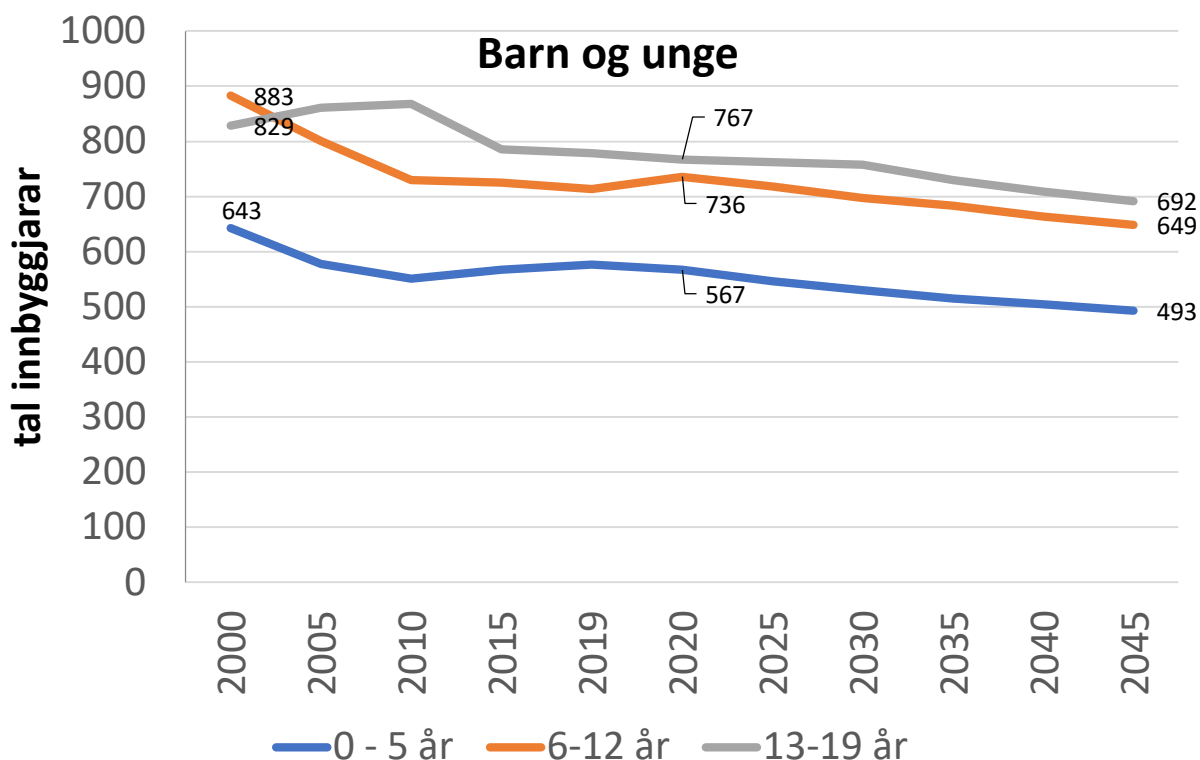
Kommunen har eit framførbart underskot i sjølvkostområde på 5 mnok frå 2018. Underskotet er auka med 0,1 til 5,1 mnok i 2019. I Helse og omsorg er det 9,5 mnok i ikkje realiserte innsparingskrav i budsjett 2019. Oppvekst har eit innsparingskrav på 0,6 som ikkje er innarbeida. I tillegg får kommunen stadig nye kostnadskrevjande krav frå myndigheitene og ressurskrevjande oppgåver, som ikkje er fullt ut kompensert for i statlege tilskot. Kommunale inntekter frå kraft og eigedomar, er òg utfordra. Det er derfor viktig at arbeidet med innsparing held fram.

3.1 Demografisk utvikling Kvam herad

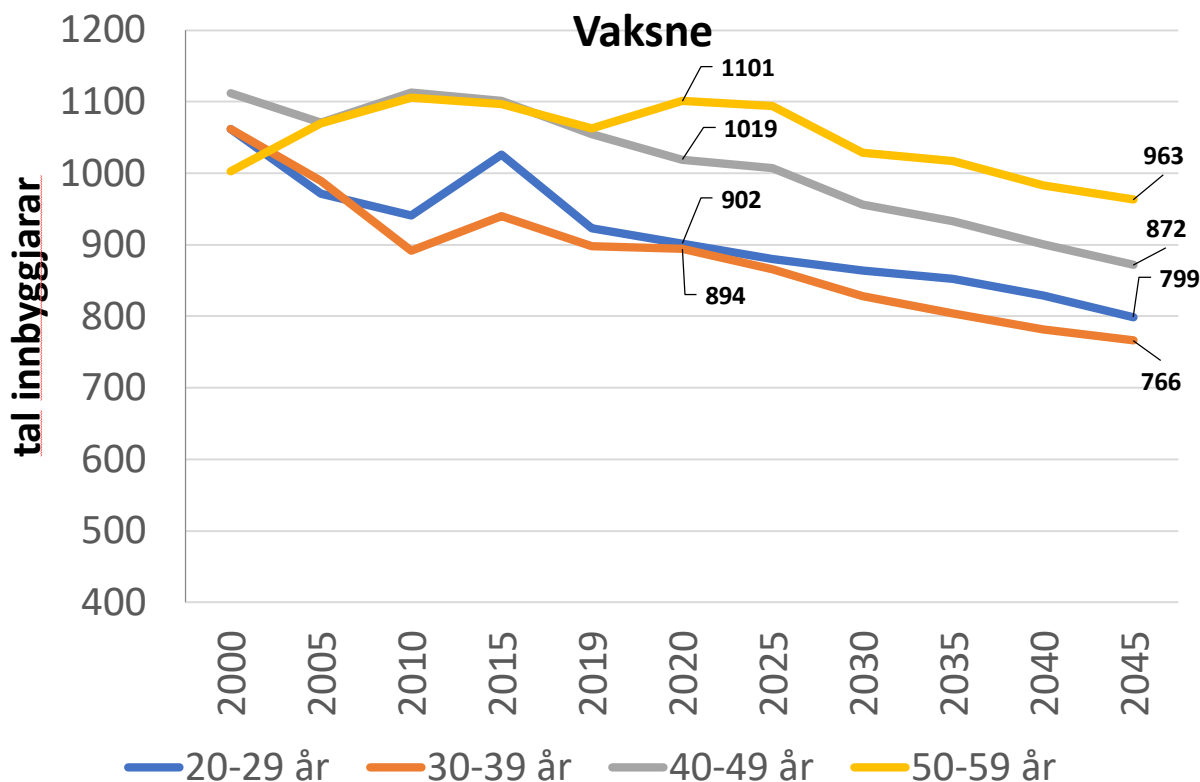
Befolkningspyramiden nedanfor syner alderssamansetninga i Kvam herad på ulike tidspunkt. Det skraverete område er 2019, og viser samansetninga av kvinner og menn i ulike aldersgrupper. Den heiltrekte linja syner korleis status var for 10 år sidan, mens den stipla linja syner status om 10 år – gitt SSB sitt standard scenario om middels vekst i Norge. For både menn og kvinner flytter tyngda seg oppover i pyramiden, det vil sei at me får ein stadig større andel eldre personar i kvam herad. I dag har me eit lite kvinneunderskot totalt sett.

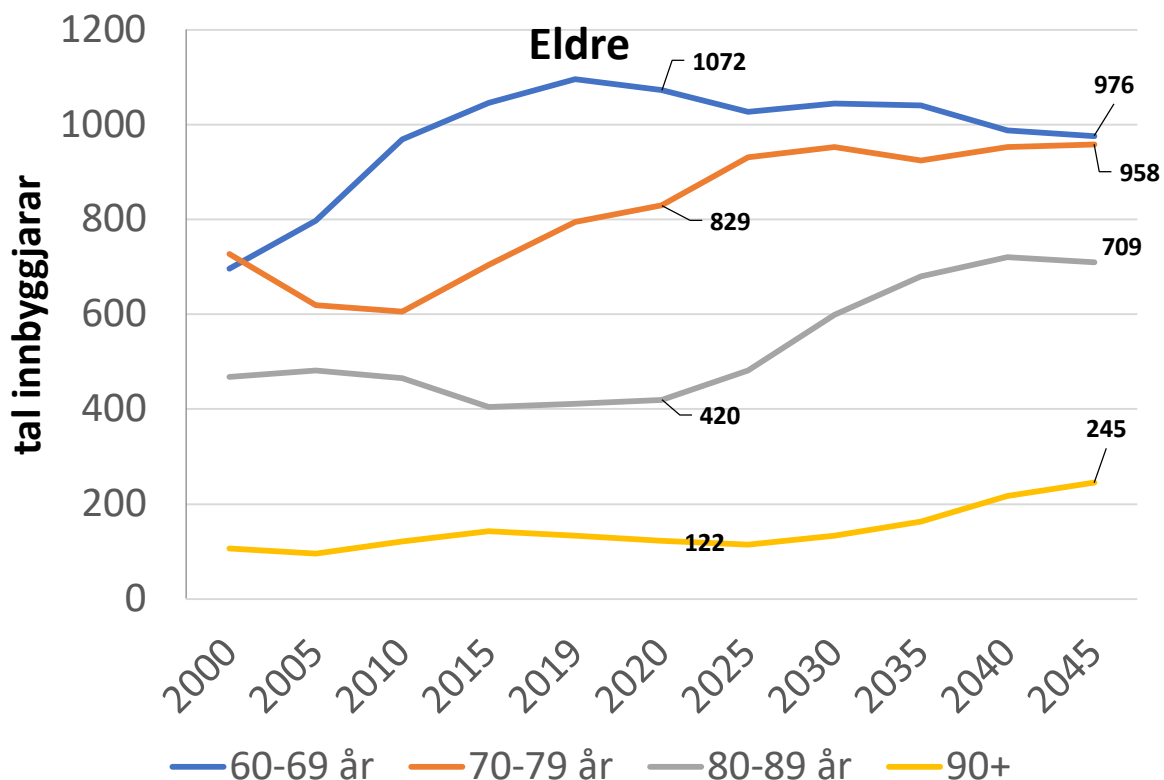
Utfordringa for Kvam herad er at ein aukande andel av befolkninga er i aldersgrupper som har auka behov for kommunale tenester. Figurane under syner framskriving for ulike aldersgrupper i Kvam herad. I aldersgruppa under 35 år har me ein kvinneunderskot. Andelen kvinner med høgare utdanning er aukande, og mangel på arbeidsplassar i Kvam herad for personar med høgare utdanning kan forverra kjønnsbalansen ytterligare i åra som kjem.

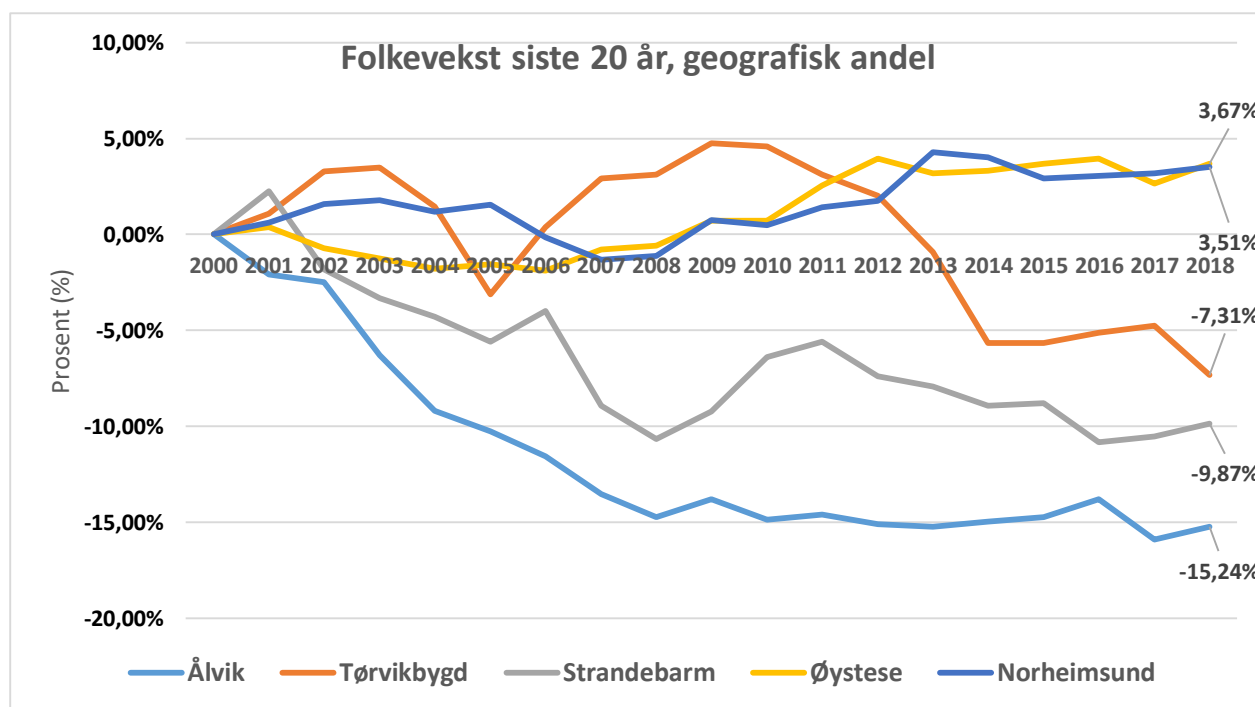
Frå år 2020 og neste 5 år er det forventa nedgang i antal personar i alle aldrar frå 0-59 år. Den mykje omtalte eldrebølgja kjem sakte men sikkert innover Kvam herad.

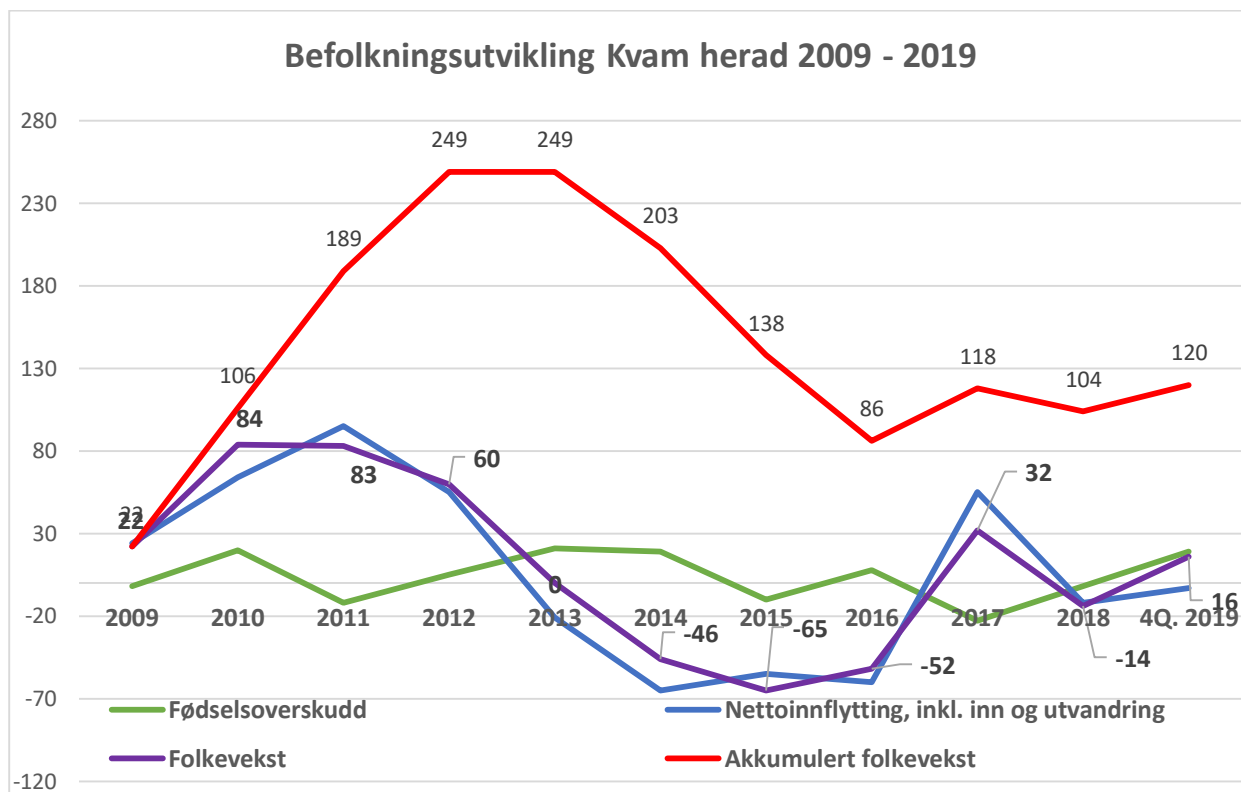
Figuren nedanfor syner utviklinga i årskulla 60+ og her er ein stor auke i gruppa 70-79 år og 80 -89 år.

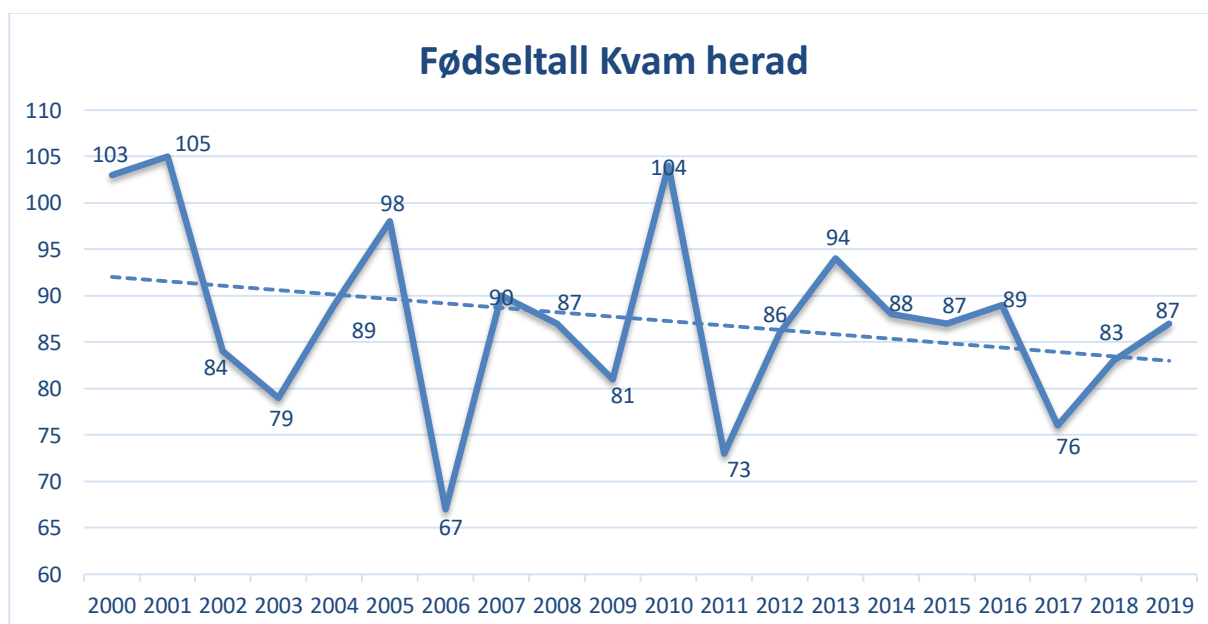
Ser ein på utviklinga innad i Kvam herad dei siste 20 åra, syner figuren under akkumulert prosentvis endring fordelt på geografi. For Kvam herad som heilhet er det same utfordring som Norge som heilhet, ei klar sentraliseringsbølge der veksten i folketal skjer i dei sentrale strøk rundt Norheimsund og Øystese.

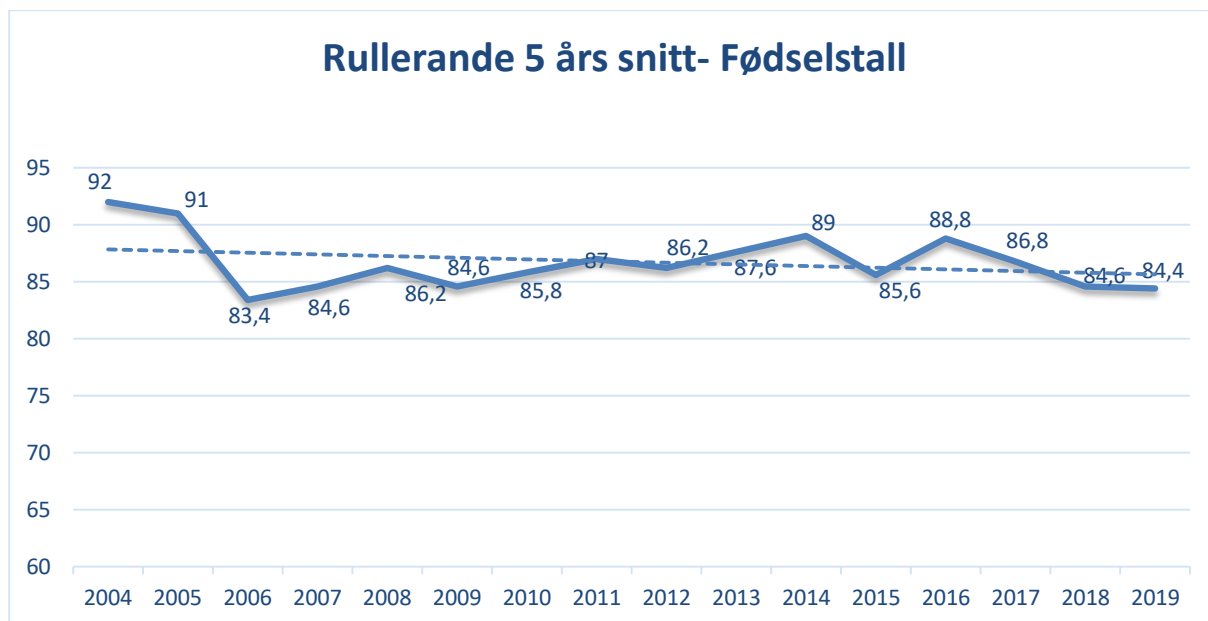

Siste figur som tek for seg befolkningsutviklinga syner akkumulert vekst dei siste 10 åra

Den grønne lina syner fødselsoverskot det enkelte år, og utviklinga er relativt stabil rundt null. Den lilla viser folkevekst eller fall det enkelte år. Frå 2009 – 2012 var det ein årleg vekst i folketalet, mens det i perioden 2013 – 2016 er ein årleg reduksjon i folketalet. Dei tre siste åra har det vore vekst i 2017, reduksjon i 2018 og i 2019 var det ei auke i folketalet på 16 personar. Blå line syner netto innflytting og raud line viser akkumulert vekst i perioden frå 2009 til og med 4. kvartal 2019.

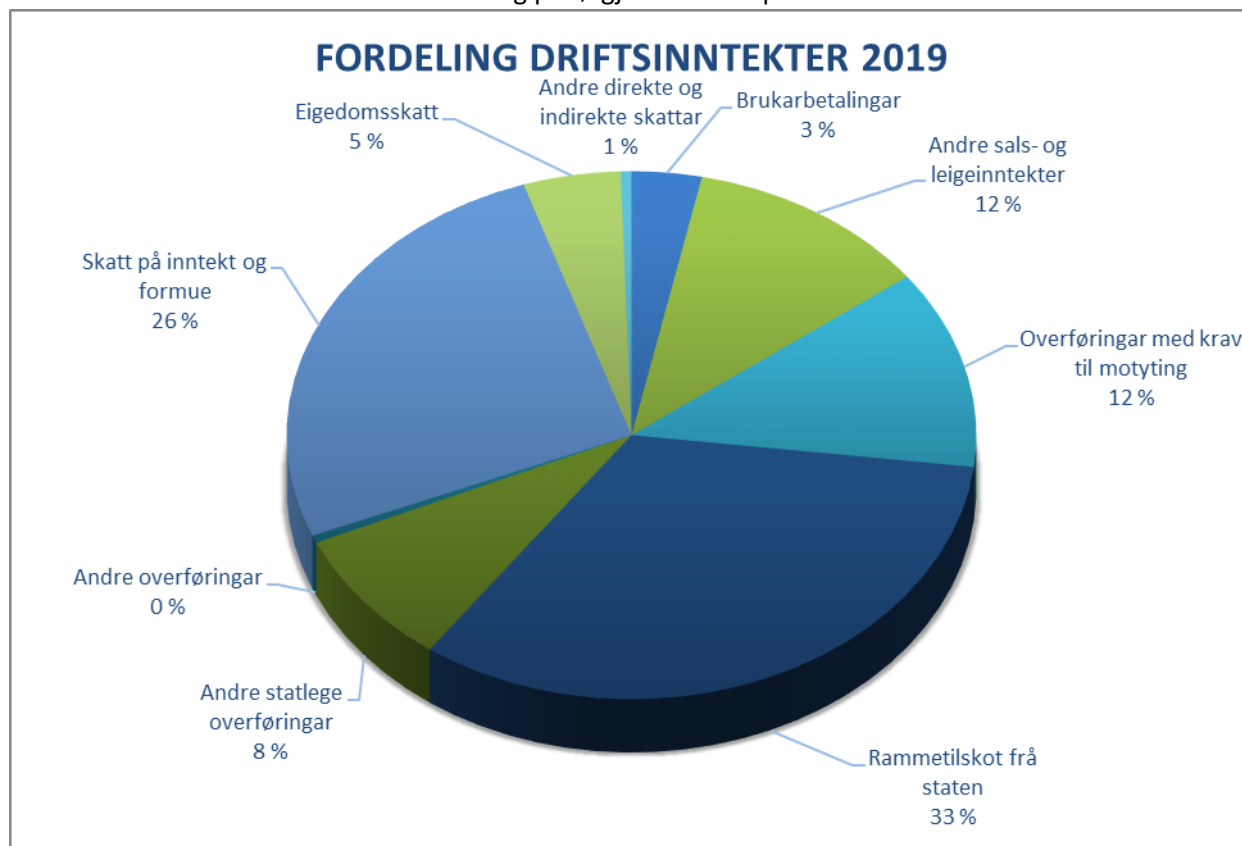

Dei to siste figurane syner fødselstall i Kvam herad, og rullerande 5 års snitt. Det er store variasjonar det enkelte år, men årleg fødselstall syner å ha stabilisert seg rundt 85 dei siste fem åra.

I gamle Hordaland fylke er det kommunar rundt Bergen som er vekstvinnarane, mens kommunar i indre Hardanger dessverre er i andre enden av skalaen. Kvam har klart å halda folketalet relativt stabilt dei siste åra. Det er likevel sær viktig å oppretthalda fødselstall og tilflytting av barnefamiljar for å hindre forgubbing i heradet og ytterligere press på dei kommunale tenestene.

3.2 Brutto driftsinntekter

Driftsinntektene til kommunen fordeler seg på følgjande hovudpostar:

Staten påverkar i stor grad inntektspostane til kommunen i form av skatt og rammetilskot. I tillegg styrer staten inntekter gjennom enten direkte fastsetjing som pris på barnehageplass og satsar for pleie- og omsorgstenester, eller gjennom lovverk som husleigelova og eigedomsskattelova og regelverk for sjølvkostområde. Vidare i dette delkapittelet vert det forklart kort kva dei ulike kommunale inntektene omfattar. Avviket mellom rekneskap og budsjett på 21,2 mnok er nærare forklart under hovudoversikt drift. Auken i driftsinntekter frå 2018 til 2019 er på 2,3%, 20,5 mnok.

Brukarbetalingane kjem med få unntak frå oppvekst og pleie og omsorg. Nokon av satsane kan kommunen sjølv fastsetje, men det meste er fastsett av lovverk. I tillegg til betaling for barnehage, SFO og pleie- og omsorgstenester er det betaling for kulturskule, ferieklubb og eigenandel legevakt og fysioterapi.

Andre sals- og leigeinntekter omfattar mellom anna husleige, sal konsesjonskraft, mat, billettinntekter og mange ulike gebyr som byggesak og vatn/avløp, purregebyr mm.

Overføringar med krav om motytingar består av sjukelønsrefusjon, momskompensasjon, refusjon for ressurskrevjande brukarar, øyremerka tilskot og andre refusjonar frå stat, fylke og andre kommunar.

Rammetilskot og skatt 2018-2023:

	Rekneskap		Endring 2019-2018	Justert budsjett 2019	Avvik rek./bud. 2019	Budsjett					
	2018	Regnskap 2019				Budsjett 2019,	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	
Rammetilskot Distriktstilskot Sør-Norge	- 6 213	- 6 406	- 193	- 6 406	-	- 6 406	- 6 406	- 6 406	- 6 406	- 6 406	- 6 406
Rammetilskot Inntekstutjamnande	- 13 711	- 17 943	- 4 233	- 18 917	974	- 19 755	- 19 755	- 19 755	- 19 755	- 19 755	- 19 755
Rammetilskot Ordinært	- 251 778	- 264 357	- 12 579	- 265 000	643	- 264 622	- 266 009	- 265 974	- 265 972	- 265 972	- 265 972
Rammetilskot Skjønnsdel	- 9 483	- 7 651	1 832	- 7 650	1	- 7 650	- 7 000	- 7 000	- 7 000	- 7 000	- 7 000
Rammetilskot frå staten	- 281 185	- 296 357	- 15 173	- 297 973	1 616	- 298 433	- 299 170	- 299 135	- 299 133	- 299 133	- 299 133
Skatt på eiga og inntekt	- 232 403	- 234 746	- 2 344	- 234 086	- 660	- 224 815	- 224 815	- 224 815	- 224 815	- 224 815	- 224 815
Skatt på eiga og inntekt	- 232 403	- 234 746	- 2 344	- 234 086	- 660	- 224 815	- 224 815	- 224 815	- 224 815	- 224 815	- 224 815

Skatt og rammetilskot utgjer om lag 59 % av dei totale driftsinntektene til kommunen.

Kommunane i Norge sine skatteinntekter vart 7 mrd. kroner (10 mnok i Kvam) høgare enn anslått hausten 2018 og 1,4 mrd. kroner (0,6 mnok i Kvam) høgare enn anslått hausten 2019 i samband med framlegginga av statsbudsjettet for 2020. Forskotstrekk frå arbeidsgjevarar utgjer hovudtyngda av skatteinntektene. Her var det ein vekst på 4,4 % i 2019, samanlikna med 2018.

Skatteveksten på årsbasis vart i statsbudsjettet for 2019 anslått til 0,4 % for kommunane.

Vekstanslaga var oppjustert til 1,2 prosent i revidert nasjonalbudsjett (RNB). I forbindelse med framlegginga av statsbudsjettet for 2020 vart anslaget på kommunesektorens skatteinntekter i 2019 oppjustert med ytterligere 4,9 mrd. kroner, forklart med bl.a. aukande sysselsetjing.

Fortsatt høge utbytteinntekter til personlege skatteytarar, truleg som følgje av tilpassing til auka utbyttebeskattning, har også bidrege til auka skatteinntekter til kommunane.³

Kvam fekk 1 mnok mindre i inntekstutjamningstilskot og 0,6 mnok mindre i ordinært rammetilskot enn justert budsjett 2019.

Andre statlege overføringer inneheld sal heimfallskraft, vertskommunetilskot, tilskot for mottak av flyktningar og rentekompensasjon frå husbanken mm.

Andre overføringer er overføringer frå private, kommunar og fylket. Ein stor del er spelemidlar til fordeling.

Eigedomskatten er 7 promille for verk og bruk og 4 promille for bustader og fritidseigedom. I 2019 utgjorde eigedomskatteinntektene 62% på bustad og fritidsbustad og 38% på næring.

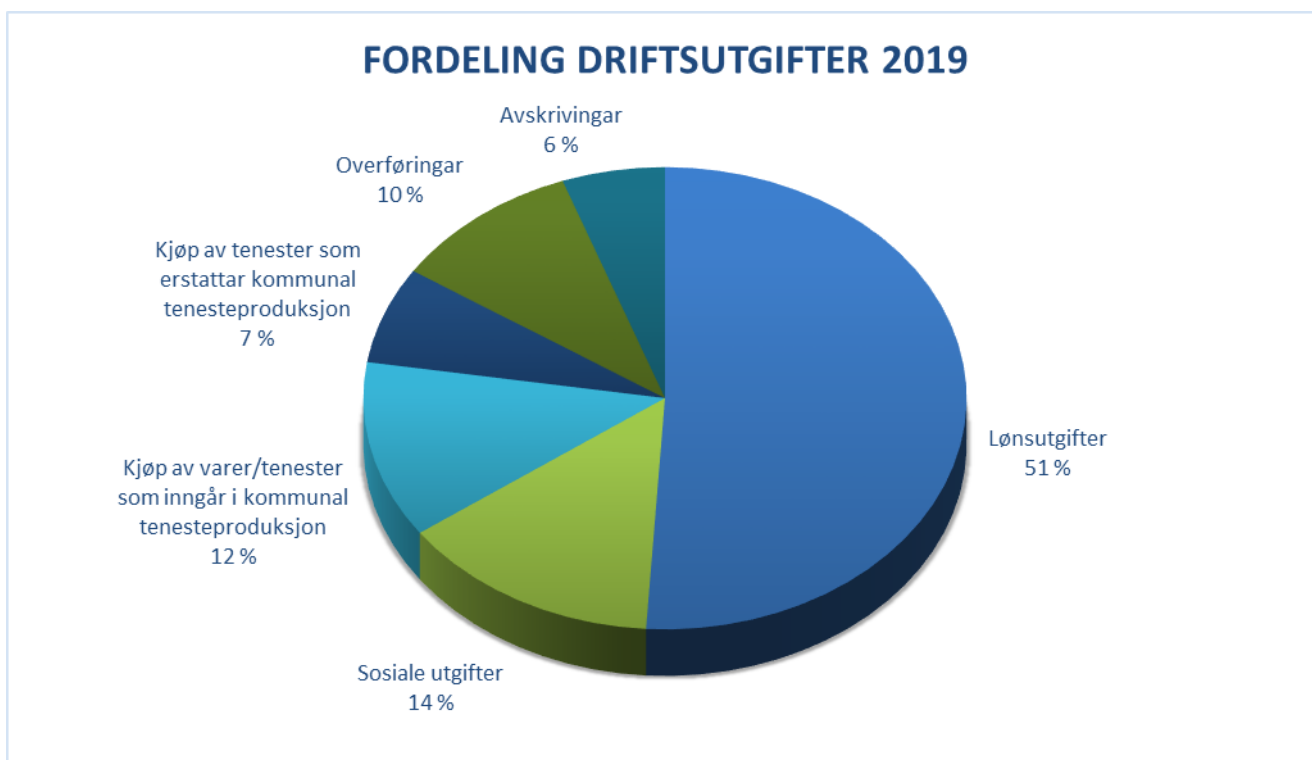
Andre direkte og indirekte skattar er konsesjonsavgift.

Som kraftkommune hadde Kvam herad i 2019 69,1 mnok i brutto salsinntekter for 167,5 GWh til ein snittpris på 392 NOK/MWh. Snittprisen var i 2019 20 NOK/MWh høgare enn i 2018. Netto overskot frå kraftsal er på 30 mnok i 2019.

³ Frå <https://www.ks.no/fagomrader/okonomi/skatteinntekter/skatteinntektene-ble-17-mrd.-kroner-hoyere-enn-anslatt-i-oktober/>

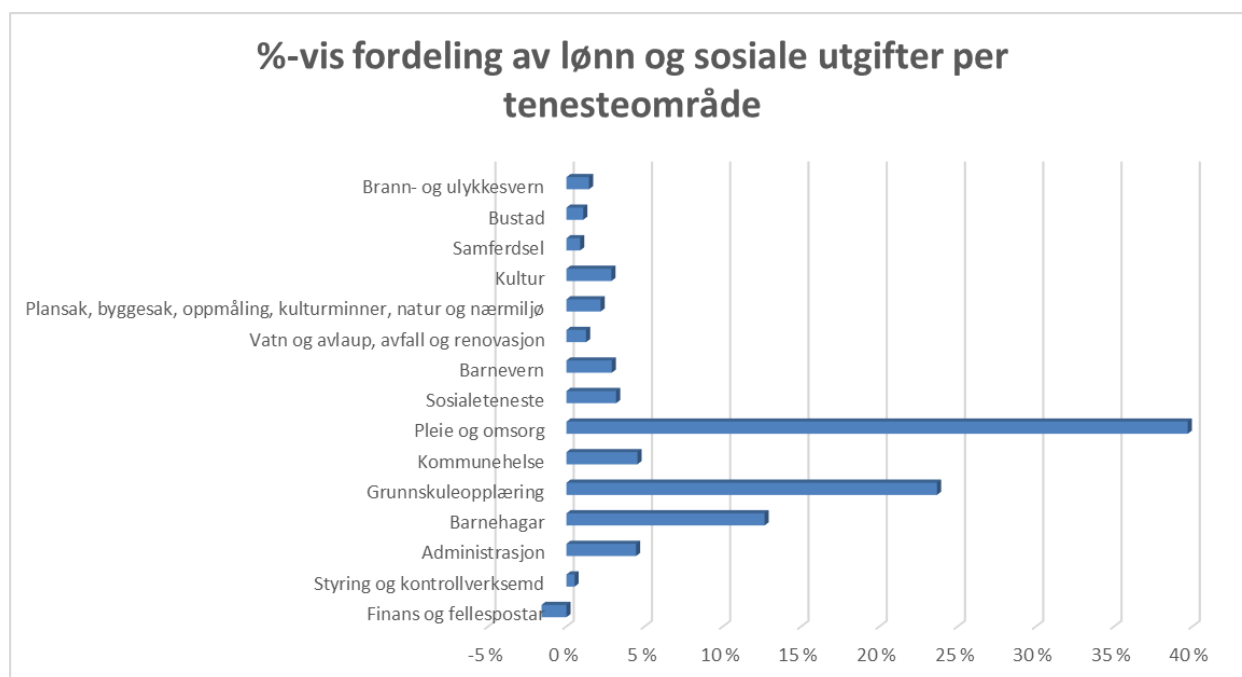
3.3 Brutto driftsutgifter

Driftsutgiftene til kommunen fordeler seg på følgjande hovudpostar:

Brutto driftsutgifter i 2019 er på totalt 894 mnok. Dette er ein auke med 5,6 % i høve 2018. Vidare i delkapittelet vert det forklart kort kva dei ulike kommunale utgiftene omfattar og vist korleis dei er fordelt mellom dei ulike tenestedområda. Avviket mellom rekneskap og budsjett på 5,9 mnok er nærare forklart under hovudoversikt drift.

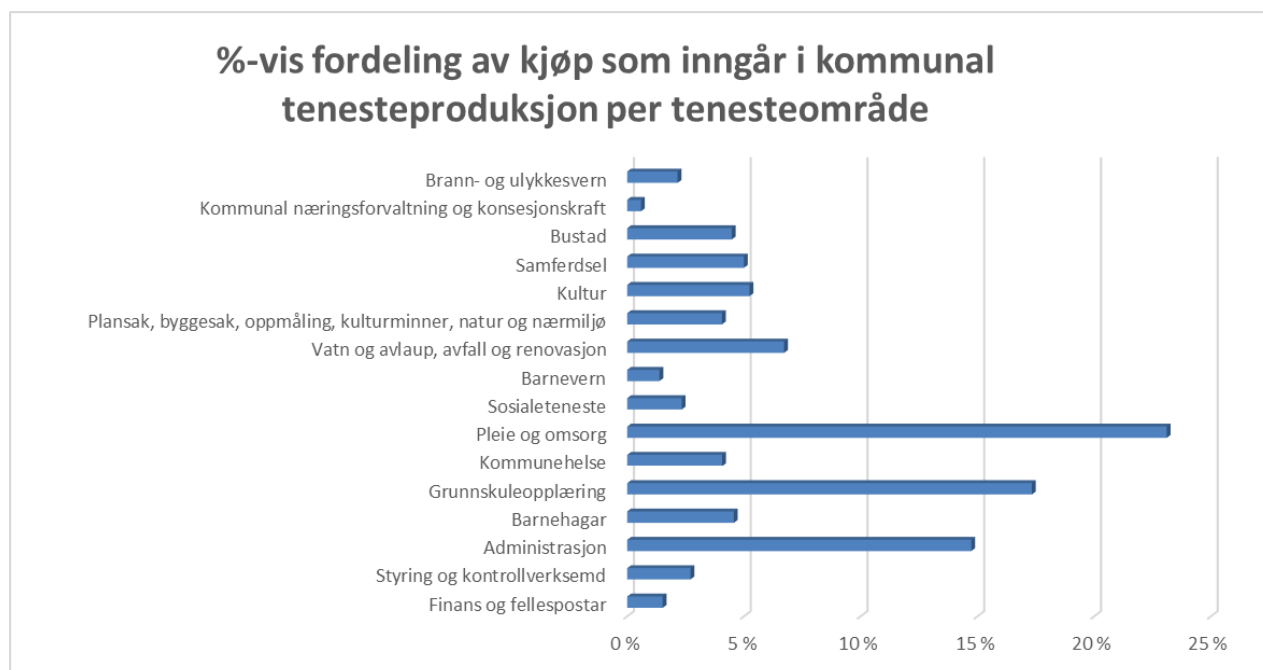
Lønn og sosiale kostnader utgjer 65 % av utgiftene til kommunen, 582 mnok i 2019, mot budsjettert 578 mnok. Beløpet på lønn og sosiale kostnader finn me igjen i LN11 og LN12 i tabellen Økonomisk oversikt drift. Kostnadene fordeler seg på følgjande tenesteområde/KOSTRA-tema⁴:

Pleie- og omsorgstenestene er dei mest arbeidskrevjande, og kommunen brukar om lag 40 % (231 mnok) av lønsmidlane til desse tenestene. Deretter kjem grunnskuleopplæring med 24 % (138 mnok) og barnehage med 13 % (74 mnok). Alle dei resterande tenesteområda i kommunen brukar til saman 24 % av dei totale lønsmidlane. Lønsumgifter består av fastløn, vikarutgifter, overtid, introduksjon- og kvalifiseringsstønad og ulike godtgjersler. Sosiale kostnader inkluderer pensjon, premieavvik, arbeidsgjevaravgift og forsikring.

⁴ KOSTRA=KOMMuneSTATRAPPORTERING. Kommunane skal nytta lik standard for rekneskap for å gjera det mogleg å samanlikna kommunar med kvarandre, på for eksempel tema «Grunnskule».

På kjøp av **varer og tenester** er fordelinga litt annleis enn på lønn. Beløpet finn me igjen i LN13 i Økonomisk oversikt drift. Kommunen brukte 110,8 mnok (12 %) av midlane på kjøp for å produsera dei kommunale tenestene i 2019.

Det er framleis utgifter til produksjon av pleie- og omsorgstenester (PLO) (25,6 mnok) og grunnskuleopplæring (19,2 mnok) som krev mest. PLO har kostnader til mat, medisin, forbruksmateriell, transport, elektrisitet og husleige mm. Grunnskule har kostnader som skuleskyss, elektrisitet, lærebøker og lisensar mm. 16,3 mnok er kjøp knytt til administrasjon. Dette er kostnader som IKT lisensar, materiale vedlikehald, elektrisitet, konsulentkjøp, bedriftshelseteneste, medlemskontingent, kurs, porto, avgifter, gebyr og meir. Dei største utgiftspostane på dei resterande tenesteområda er kjøp av tenester og materiale til bygg og anlegg, elektrisitet, husleige, konsulent, IT lisensar, brøyting, kurs mm.

Kjøp av tenester som erstattar kommunal tenesteproduksjon utgjer 7 % av utgiftene, totalt 60,6 mnok. Beløpet finn me igjen i LN14 i Økonomisk oversikt drift.

Kjøp som erstattar kommunal tenesteproduksjon er kostnader til andre som leverer kommunale tenester på vegne av kommunen.

Kommunehelse sin andel av kostnadene var i 2019 24%. Kostnadene er knytt til legepraksis, kommunale driftstilskot til legar og fysioterapeutar, lønn til legar på utekontor og legevakt og kostnader til interkommunalt legevakt.

I pleie og omsorg er det kjøp av vikartenester, avlastningsplassar og brukarstyrt personleg assistent (BPA) som utgjer det meste av kostnaden. Heile kostnaden i barnehage er knytt til overføring til privat barnehage. Elles er det kjøp av VTA-plassar hjå Hardanger AKS, utgifter til barnevern, snøbrøyting, feiing/brannvern, slam og veterinærvakt med meir.

Overføringer utgjer 10 % av utgiftene, totalt 91,3 mnok i 2019. Av dette er 20,9 mnok meirverdiavgiftskompensasjon som vert refundert. Kompensasjonen er trekt ut i diagrammet under. Beløpet finn me igjen i LN15 i Økonomisk oversikt drift.

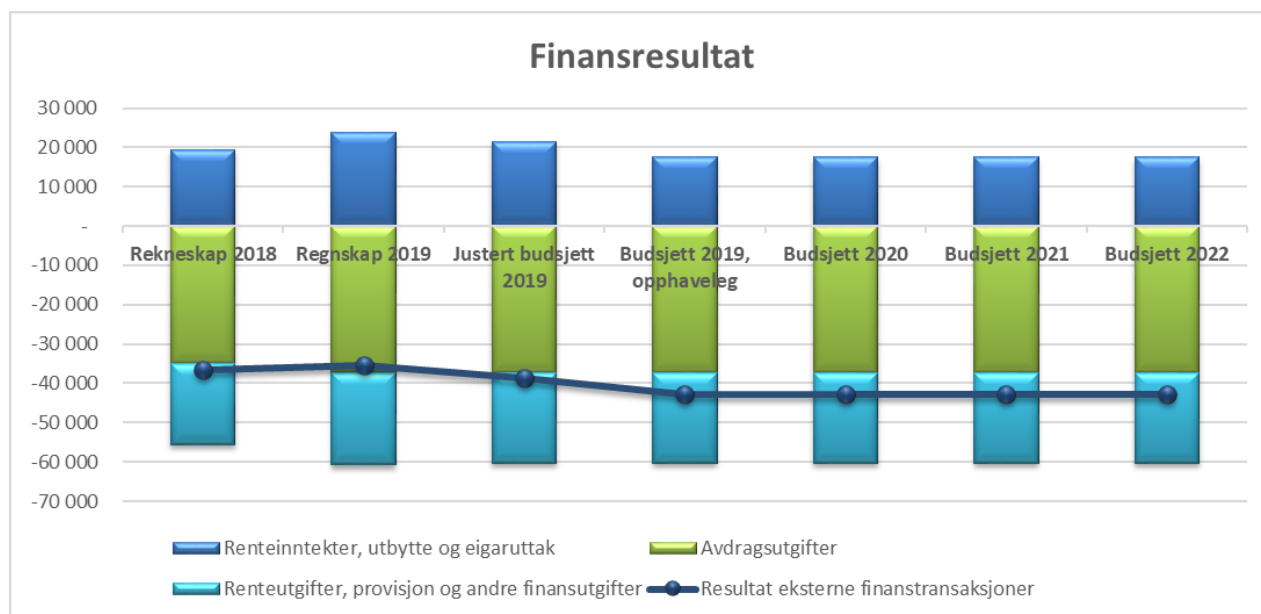
59% av overføringane er på Kommunal næringsforvaltning og konsesjonskraft. Overføringane på dette rammeområdet omfattar skatt til staten på heimfallskraft og kjøp av heimfalls- og konsesjonskraft. Dei neste store postane er sosialhjelp, tilskot til kultur og idrett og tilskot til kyrkja.

Avskrivningar

Avskrivningane ligg som ein utgiftspost, men vert trekt ut att av driftsrekneskapen før utrekning av netto driftsresultat. I det kommunale rekneskapet er det i staden låneavdrag og renter som vert kostnadsført. Fordelinga mellom tenesteområde er vist i eigen tabell i kapittel 4.

3.4 Finansresultat

Finansresultatet vart på -35,4 mnok i 2019, 1 mnok betre enn i 2018 og 3,4 mnok betre enn budsjettert. Renteutgiftene vart 0,4 mnok høgare enn budsjett. På finansielle instrument er det ein netto gevinst på 2,7 mnok i 2019, 2,3 mnok høgare enn justert budsjett. Auken i renteinntekter i forhold til budsjett er fordelt mellom bankinnskot, obligasjonar og formidlingslån. På finansielle instrument er det ein netto gevinst på obligasjonar på 1,4 mnok, noko som er 1,4 mnok høgare enn budsjett. Renteutgifter vart 0,4 mnok meir enn budsjett.

I økonomiplanen er det budsjettert med utbytte på 13,6 mnok, 2 mnok lågare enn i 2019. Reduksjonen er på utbytte frå BKK. Finansresultatet i økonomiplanperioden avheng av at utbytte og renter er stabile. Utbytte frå Kvam kraftverk var i 2019 8,5 mnok og utbytte frå BKK var 7 mnok.

Kommunen har gjort ein del rentebindingar for å skapa ei meir føreseieleg drift. Kvam herad har per 31.12.2019 fastrente på 60,6 % av gjeldsportefølgja. Vekta gjennomsnittsrente vart auka frå 1,72% til 1,92 % i løpet av 2019. Rentebindingstida er redusert frå 2,12 år til 2,02 år, og kapitalbindinga er auka frå 3,04 år til 3,11 år.

Det er gjort mange avgrensingar og føringar for kva ein kommune kan gjera på finansområdet. Dei fleste av dei ligg i «Reglement for finans- og gjeldsforvaltning», som gjeld f.o.m. 1.10.2016. Reglementet skal gjennomgåast og vedtakast i kvar heradsstyreperiode. Kommunen har òg investert i ein del selskap der det er utarbeidd retningslinjer for eigarskap og styring, basert på KS sine retningslinjer.

Tema/utfordring	Mål	Tiltak	Resultat
Reglement for finans- og gjeldsforvaltning	Kommunen skal til ei kvar tid ha likviditet (inkludert trekkrett) til å dekkja løpande betalingsplikter.	Oppretta trekkrett på opptil 40 mnok Følgja med på utvikling av likviditet gjennom året	Trekkrett er nesten ikkje nytta i løpet av 2019
	Plassert overskotslikviditet skal over tid gje ei god og konkurransedyktig avkastning innanfor definerte krav til likviditet og risiko, når ein tek omsyn til tidsperspektivet på plasseringane.	Nytta dei ulike tilboda for plassering på bankkonti og nytta meklar til å vurdere evt. mellombels plassering i obligasjonar.	I tillegg til plassering på ulike bankkonti, vert noko overskotslikviditet i periodar plassert i obligasjonar
	Forvaltning av langsiktige finansielle aktiva skal gje ei god langsiktig avkastning til akseptabel risiko.	Bruka meklar til å ivareta krav til avkastning og avgrensa risiko	Plassert 209,1 mnok i obligasjonar ved utgangen av 2019. Totalavkastning på 2,78 %. Administrert av BCM
	Lånte midlar skal over tid gje lågast mogleg totalkostnad innanfor definerte krav til Refinansierings risiko og renterisiko, når ein tek omsyn til behov for forutsigbare lånekostnader.	Leggja lån ut på anbod, og inngå låneavtalar i tråd med reglementet.	Refinansiert lån på 100 mnok, 175,5 mnok og 120 mnok, og teke opp nytt lån på 120 mnok etter anbodsrunder. Sjå elles vedlagt gjeldsrapport frå BCM
Eigarskap og styring - <i>Eigarinteressene til Kvam herad er primært motivert ut frå ynskje om politisk styring og innsyn i verksemder som er viktige/kritiske for heradet.</i>	Retningslinjer for eigarskap og styring (18 punkt)	Obligatoriske opplæring av folkevalde Utarbeida og gjennomgå eigarskapsmelding (årleg) Revidera og følgja opp eigarstrategiar	Opplæring for nytt heradsstyre, revisjon av eigarmelding og eigarstrategiar, er planlagt våren 2020

3.5 Netto driftsresultat

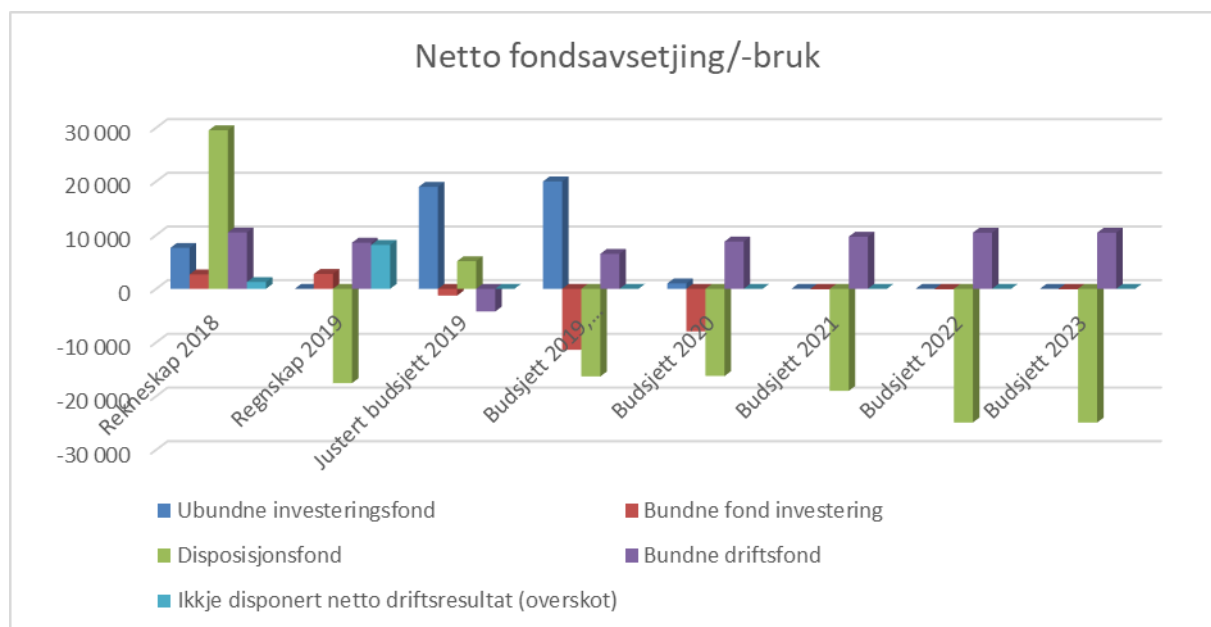
Netto driftsresultat seier noko om kva midlar som ikkje er nytta i drifta i inneverande år, og som kan setjast av til fond til seinare bruk i driftsrekneskapen eller til finansiering av investeringar. Eit negativt netto driftsresultat gjer at kommunen må bruka meir av fond enn me avset. Det er tilrådd at netto driftsresultat bør liggja på 2 % av brutto driftsinntekter. For fjerde år på rad har kommunen eit positivt netto driftsresultat. Resultatet i 2019 var 17,6 mnok som utgjer 2 % av brutto driftsinntekter.

	Rek.		Endring	Justert	Avvik	Budsjett			
	2018	2019	2019-2018	budsjett 2019	rek/bud 2019	2019, opphav.	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022
Netto driftsresultat	41,3	17,6	-23,7	-0,3	17,9	-9,8	-7,4	-9,3	-14,5
Netto driftsresultat i % av driftsinntekter	4,7 %	2,0 %	-115,7 %	0,0 %	84,5 %	-1,1 %	-0,9 %	-1,1 %	-1,7 %

3.6 Fondsmidlar

Tabellen under viser netto avsetjing til fond på drift og investering. Negativ netto betyr at kommunen bruker meir av fonda enn det me avset. I 2019 vart det brukt 17,5 mnok meir av disposisjonsfond enn det vart avsett. Bruken er knytt til midlertidig finansiering av Hardangerbadet. Disposisjonsfond er dei frie fondsmidlane som kommunen kan bruke både i drift og investering.

I 2019 oppnådde kommunen eit rekneskaps messig mindreforbruk på 8,2 mnok. Prognosane i økonomiplanen viser behov for bruk av disposisjonsfond. Dei bundne fonda kan berre brukast til bestemte føremål og kan ikkje brukast til å dekke overforbruk i drift.

3.7 Investeringar

I 2019 vart det investert for 161 mnok, 10 mnok meir enn i 2018 og 29 mnok mindre enn budsjettet. 18% av investeringane i 2019 er ikkje knytt til prosjekt, men er formidlingslån til vidare utlån, eigenkapitaltilskot og andre investeringar. Den høgaste andelen av prosjekt er vatn/avløp/renovasjon (VAR), som utgjer 29% av totalen. Det største enkeltprosjektet er Hardangerbadet står for 26% av investeringsutgiftene i 2019. I tillegg er det mange prosjekt knytt til opparbeiding av infrastruktur,

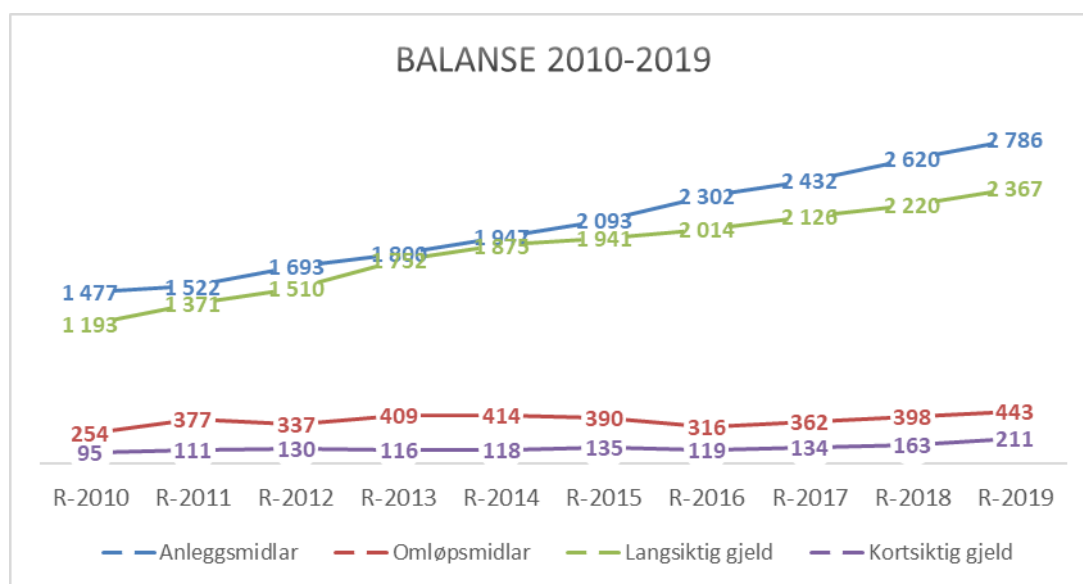
veg, bruer, asfaltering, rass- og trafikksikring med meir (totalt 14%). Dei resterande 12% er investeringar i helse, barnehage, digitalisering, bilar og ulike bygg med meir.

Det er budsjettert med investeringar på same nivå som i 2019 også i 2020, deretter fell nivået i økonomiplanen. Nivået i økonomiplanen er nok likevel for lågt. Det meste av investeringane vert lånefinansiert, og i 2019 var andelen på 68 %. Det er i hovudsak investert i anlegg med lang levetid, og vekta levetid var per 31.12.2019 på om lag 42,8 år.

Tal i 1000	Regnskap 2018	Regnskap 2019	Endring 2019-2018	Justert budsjett 2019	Avvik rekneskap/ budsjett 2019	Budsjett 2019, oppha.	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Sum inntekter	45	45	0	124	-79	52	28	24	3	2
Sum utgifter	176	179	3	222	-43	173	163	128	12	11
Sum finansieringstransaksjoner	19	27	8	35	7	36	16	15	15	15
Finansieringsbehov	151	161	10	132	-29	157	151	119	25	24
Bruk av lån	131	110	-21	123	-13	136	129	109	18	18
Mottekne avdrag på utlån	6	6	0	2	4	2	2	2	2	2
Overført frå drriftsrekneskap	0	0	0	0	-0	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	-	20	20	-	20	-	-	-	-	-
Bruk av bundne driftsfond	0	1	1	1	-0	2	6	-	-	-
Bruk av ubundne investeringsfond	13	23	10	5	18	7	11	8	4	4
Bruk av bundne investeringsfond	0	1	0	0	1	10	2	0	0	0
Sum finansiering	151	161	10	132	-29	157	151	119	25	24
Lånefinansiert	87 %	68 %		93 %		87 %	85 %	91 %	75 %	74 %

3.8 Balanse

Kvam herad forvaltar over 3,2 milliardar kroner (mrd.) i balansepostar, ein auke på 211 mnok frå 2018. Utvikling i hovudpostane i balansen frå 2010 og fram til 2019, er framstilt grafisk under:

Den største posten på anleggsmiddel er fast eigedom og anlegg til 1,4 mrd. Pensjonsmidlar på 1 mrd. er den nest største posten. Det meste av anleggsmidlane er lånefinansiert, og den langsiktige gjelda er på 2,4 mrd., inkludert pensjonsforpliktelsen på 1,2 mrd. Kommunen har 22,6 mnok i ubrukte lånemidlar der -1,8 er ubrukte husbanklån og 24,4 er andre lån.

Pensjonsmidlane er i 2019 90% av pensjonsforpliktinga. *Pensjonsmidlar er kommunen sine midlar i pensjonsordninga til dekning av framtidige pensjonsutbetalingar. Pensjonsforpliktelsen er forpliktinga kommunen har ovanfor sine tilsette, basert på forventningar om framtidig lønsvekst og utbetalingar.* Premieavviket inkludert arbeidsgjevaravgift på premieavvik er redusert frå 87,8 mnok til 86,4 mnok frå 2018 til 2019. Premieavviket oppstår fordi pensjonspremien kommunen betalar er ulik pensjonskostnaden. Det vil seia at Kvam herad framleis skyv ein del av pensjonsrekninga fram i tid. Premieavviket vert nedskrive (amortisert) over ein 7-årsperiode. Tidlegare har amortiseringstida vore 10 år (2011-2013) og 15 år (2002-2010) år. Det vil sei siste del av premieavviket frå 2007 ikkje vert kostnadsført før i 2022.

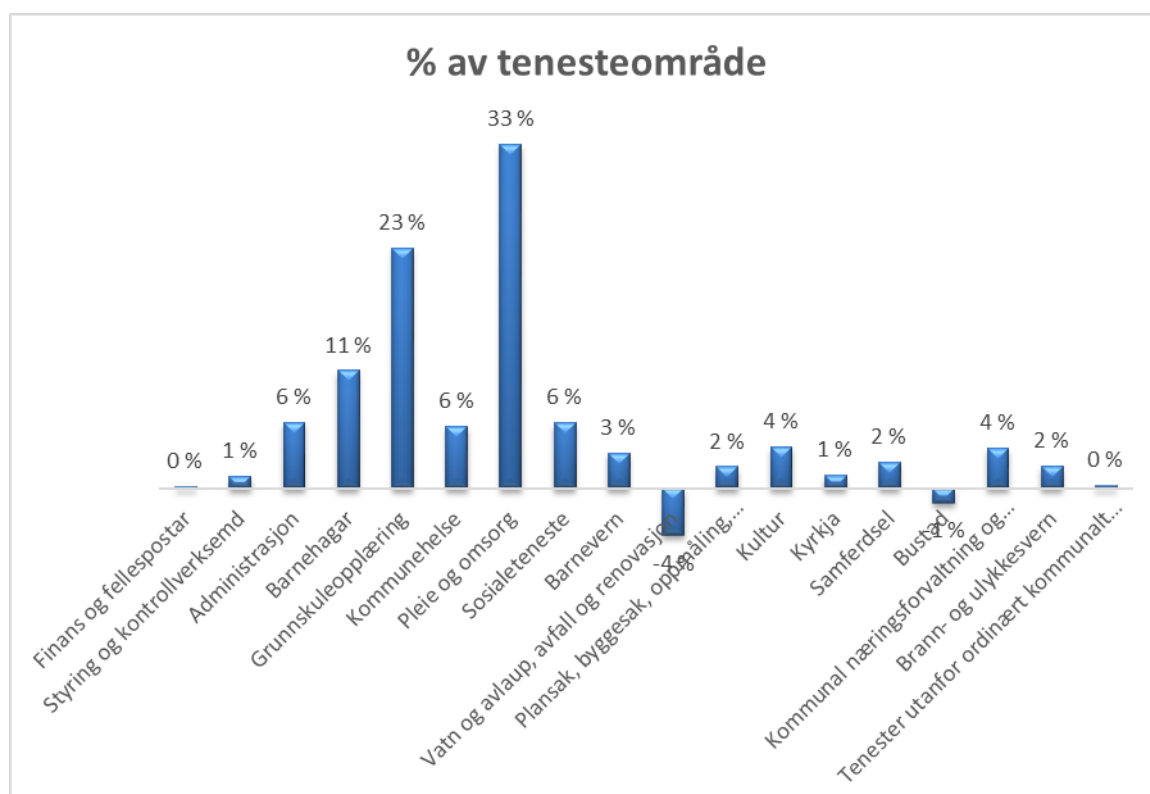
4 Kvam herad som tenesteytar

Kommunen si viktigaste rolle er å levera velferdstenester innanfor ei rekkje område og med eit vidt spekter. Nasjonal tenestekatalog (NTK) inneheld over 220 tenester, der over 180 av desse er lovpålagt og lovheimla.

Nokre av tenestene er reine salstenester, som sjølvkostområda vatn og avlaup, medan andre har delvis brukarbetalingar som barnehage- og institusjonsplass, og nokre har ingen, som kommunale vegar. Kommunen leverer òg støttetjenester som kommuneplanlegging og kommunalt arkiv.

Dei aller fleste tenestene kommunen produserer, er som omtala, lovpålagde, der både omfang og kvalitet i detalj kan vera fastsett i lov og forskrift. Men det er rom for noko lokale prioriteringar og utforming av tenestene, og ikkje minst organisering av tenesteproduksjonen.

Nedanfor er ei grafisk framstilling av fordeling av økonomiske rammer per KOSTRA-tema⁵. Sosiale utgifter, avskrivningar og fondsbruk/-avsetjing er ikkje med i diagrammet.

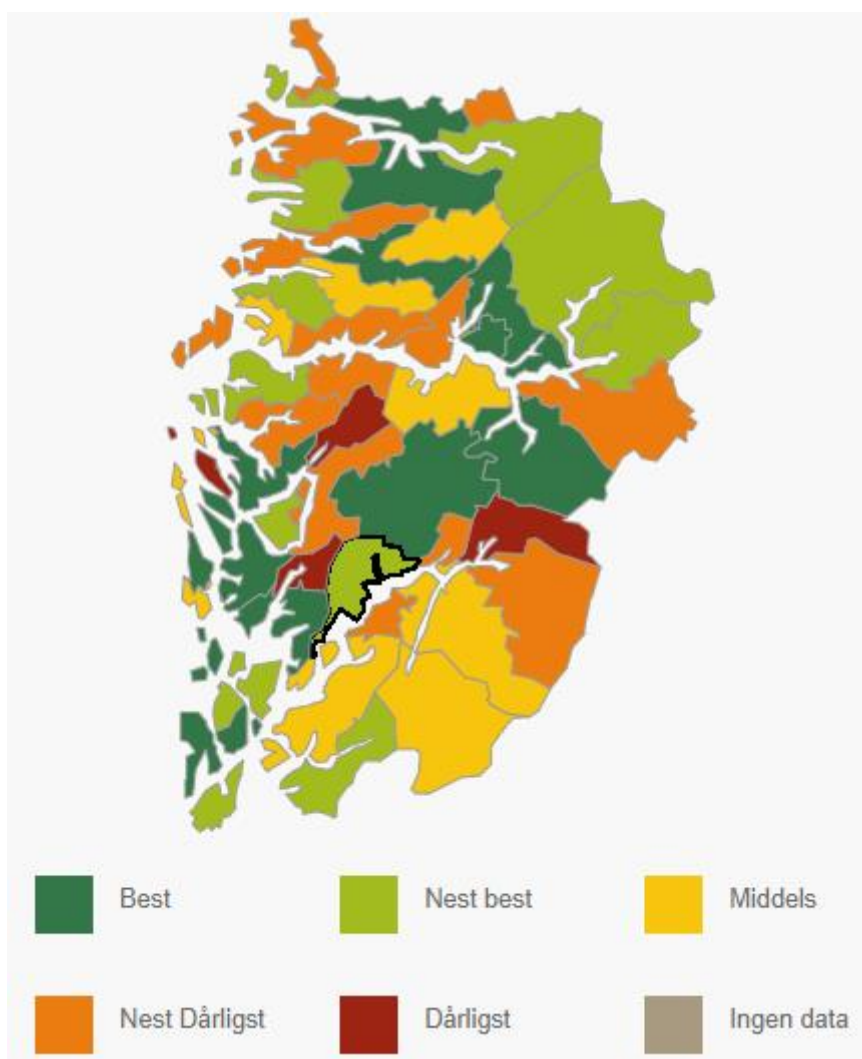

Til trass for at kommunen produserer mange tenester, er det tre store grupper som skil seg ut og kommunen brukar mest pengar på: pleie- og omsorgstenester (33 %), grunnskule (23 %) og barnehage (11 %). Tilsvarende tal var 34 %, 22 % og 11 % i 2018.

⁵ Om KOSTRA, sjå <https://www.ssb.no/offentlig-sektor/kostra/>.

KOSTRA-tema A, Finansielle nøkkeltal, administrasjon, styring og fellesutgifter er her delt opp i «Finans og fellespostar», «Styring og kontroll» og «Administrasjon»

Private og offentlege aktørar gjennomfører ulike undersøkingar av den offentlege tenesteproduksjonen. I NHO sitt «Kommune-NM» vert kommunane rangert etter attraktivitet og lokal vekstkraft. Totalt er det 21 indikatorar fordelt på 5 område: næringsliv, arbeidsmarknad, demografi, kompetanse og kommunal økonomi. Basert på 2018-tal, fekk Kvam herad karakteren «Nest best» og rangert som kommunenummer 140, mot 139 basert på 2017-tal.

Kommunebarometeret er ei rangering av kommunane i Noreg som vert utarbeidd av Kommunal Rapport. Rangeringa er laga på grunnlag av offisielle tal som kommunane leverer til staten gjennom KOSTRA, Utdanningsdirektoratet, Folkehelseinstituttet, Helsedirektoratet og Statistisk sentralbyrå. Den nye kommunestrukturen for 2020 har forseinka lanseringa av kommunebarometer 2020 frå Kommunal Rapport, og førebels tall er ikkje tilgjengeleg i tide til årsmelding 2019.

4.1 Mål og tiltak

Eit viktig mål for tenesteproduksjonen, er at mottakarane er nøgde med kvaliteten. Eit viktig verktøy for å få til kontinuerleg kvalitetsforbetring, er LEAN, der det er fokus på at det er mottakaren av tenestene som avgjer kva verdi tenesta har.

Tema/utfordring	Mål	Tiltak	Resultat
Nøgde brukarar	<p>Mottakarane av tenestene oppfattar kommunen som leverandør som</p> <ul style="list-style-type: none"> - Imøtekomande - Har god service - Set seg inn i problemstillingar - Er fleksibel - Er løysingsorientert - Har god kvalitet på tenester - Leverer innan fristar - Er tydelege - har kapasitet/tid 	<p>Oppretthalda eller betra samla plassering i Kommune-NM og samla plassering i Kommunebarometeret</p> <p>Gjennomføra brukarundersøkingar i bedrekommune.no</p> <p>Arbeida vidare med kontinuerleg forbetring ved bruk av Lean.</p> <p><i>Sjå eigne kapittel for tiltak per tenesteområde</i></p>	<p>Plassering i Kommune-NM er oppretthalda. Kommunebarometeret for 2020 er utsatt pga. ny kommunestruktur.</p> <p>Brukarundersøking via bedrekommune.no er ikkje gjennomført, men ved bruk av andre verktøy.</p> <p>Ekstern utlysning av mellombels stilling som lean-koordinator gav ikkje godt nok søkjargrunnlag til at det vart gjennomført tilsetjing. Ny, endra utlysning i 2020.</p> <p>Held fram med frikjøp av 2*20% stillingar internt.</p>

4.2 Økonomiske rammer for tenesteproduksjonen

Tabellen under viser korleis drifta fordeler seg på KOSTRA-tema⁶. I kvart tema er det samla ei rekkje tenester som kommunen yter til brukarar og innbyggjarar. Tabellen er den same som budsjettskjema 1B, men sosiale utgifter, avskrivningar og fondsbruk/-avsetjing er trekt ut i egne tabellar som vert presentert til slutt i dette kapittelet. I 1 B er dei frie disponible inntektene som skatt og rammetilskot, finansinntekter-/utgifter og fondsdisponeringar ikkje med. Desse postane ligg i skjema 1A.

Tema (i 1000 kr)				Avvik		Budsjett 2019, opphav.
	Regnskap 2018	Regnskap 2019	Endring 2019-2018	Justert budsjett 2019	rekneskap /budsjett 2019	
Finans og fellespostar	581	991	409	1 908	917	1 318
Styring og kontrollverksemd	3 989	5 600	1 611	5 115	-485	5 115
Administrasjon	28 857	29 604	747	30 862	1 258	30 974
Barnehagar	48 797	52 894	4 098	55 645	2 751	55 038
Grunnskuleopplæring	101 681	108 006	6 325	111 850	3 844	111 188
Kommunehelse	25 329	27 997	2 669	28 285	288	26 680
Pleie og omsorg	153 348	154 550	1 202	145 997	-8 553	146 756
Sosiale teneste	30 849	29 472	-1 377	30 167	695	30 073
Barnevern	14 858	15 866	1 008	17 917	2 051	17 571
Vatn og avlaup, avfall og renovasjon	-13 335	-20 962	-7 627	-24 252	-3 289	-24 239
Plansak, byggesak, oppmåling, kulturminner, natur og nærmiljø	7 602	9 673	2 071	10 566	893	10 662
Kultur	15 620	18 813	3 192	22 263	3 451	22 183
Kyrkja	5 723	5 828	105	5 863	35	5 863
Samferdsel	7 644	11 683	4 039	11 578	-104	11 928
Bustad	-7 694	-6 473	1 221	-5 688	785	-6 417
Kommunal næringsforvaltning og konsesjonskraft	19 716	18 020	-1 696	24 602	6 582	20 692
Brann- og ulykkesvern	8 830	10 061	1 231	7 874	-2 187	7 861
Tenester utanfor ordinært kommunalt ansvarsområde	1 730	1 268	-462	4 310	3 042	4 310
ALLE	454 125	472 890	18 764	484 863	11 973	477 557

I resten av dette kapittelet vert avvika kommentert samanlikna med det justerte budsjettet for 2019 per KOSTRA-funksjon, innanfor kvart KOSTRA-tema. Sosiale utgifter, avskrivningar og fondsbruk/-avsetjing er ikkje med i tabellane. Årsak til avvika er samansett av mange større og mindre meir- og mindreforbruk i forhold til budsjett. Det er dei største avvika som vert kommentert på kvart rammeområde .

⁶ KOSTRA=KOMMuneSTATRAPPORTERING. Kommunane skal nytta lik standard for rekneskap for å gjera det mogleg å samanlikna kommunar med kvarandre, på for eksempel tema «Grunnskule».

4.3 Finans og fellespostar

4.3.1 Om tenestene

Det meste av det som ligg under funksjonane «Finans» ligg i budsjettskjema 1A. Finans og fellespostar er heller ikkje eit eige tema i KOSTRA, men ein del av nøkkeltala i 1A, Finansielle nøkkeltal og administrasjon, styring og fellesutgifter som i budsjettdokumentet delt opp i tre. Det er ikkje nokon direkte tenesteproduksjon i dette tema, men her ligg nokre fellespostar. Følgjande funksjonar er med:

- 180 - Diverse felles utgifter gjeld utgifter til kommunale råd og utval, beredskapsplanlegging, forsikring og leige av rettslokale.
- 190 – Interne serviceenheter er ein mellombels støttefunksjon for postar som vert fordelt til andre KOSTRA-tema i løpet av året. Det gjeld og funksjon 880 der det ligg innsparingskrav som ikkje er konkretiserte på andre KOSTRA-tema. Etter kvart som tiltaka kjem i gang, vert krava ført ut av denne tenesta og inn på andre tenesteområde.
- 800 – Skatt på inntekt og formue kan være interne fordelingar
- 870 – Renter/utbytte og lån er mesteparten av det som ligg i funksjon 870 ligg i budsjettskjema 1A, men i 1B ligg gebyr på bl.a. sertifikatlån

4.3.2 Mål og tiltak

Sidan det ikkje er eigen tenesteproduksjon for dette tema, er det ikkje utarbeidd egne mål og tiltak her.

4.3.3 Økonomiske rammer

Kostrafunksjon	Rekneskap 2018	Rekneskap 2019	Endring 201-2018	Budsjett 2019, justert	Avvik rek/bud 2019	Budsjett 2019, opphavelag
Finans og fellespostar	581	991	409	1 908	917	1 318
172 PENSJON	-1	15	16	0	-15	0
173 PREMIEFOND	165	276	111	0	-276	0
180 DIVERSE FELLESUTGIFTER	334	1020	686	998	-22	508
190 INTERNE SERVICEENHETER	-332	-775	-443	775	1 550	775
800 SKATT PÅ INNTEKT OG FORMUE	286	293	7	182	-111	182
870 RENTER/UTBYTTE OG LÅN (INNLÅN OG UTLÅN)	152	114	-38	151	37	151
880 INTERNE FINANSIERINGSTRANSAKSJONER	-23	48	71	-197	-245	-297

Rekneskap 2019 på Finans og fellesfunksjonar vart 0,9 mnok under budsjett. Dette er ikkje underforbruk, men omfordeling mellom rammeområde.

Funksjon 173 har eit meirforbruk på 0,3 som er indirekte kostnader fordelt frå VAR området.

Funksjon 190 har eit mindreforbruk på 1,5 mnok samanlikna med budsjett. Funksjonen er fordelt ut på andre rammeområder då det gjeld fordeling av løn og fakturaavdeling, løn til prosjektleiarar, FDV, reinhald og veg/VAR.

På funksjon 880 vart diverse uspesifiserte innsparingstiltak plassert i budsjett 2019. I løpet av 2019 er dei fleste innsparingane realisert og plassert på rett funksjon.

4.4 Styring og kontrollverksemd

4.4.1 Om tenestene

KOSTRA-tema inneheld to funksjonar; 100 – Politisk styring og 110 – Kontroll og revisjon. Dette er eit lite, men grunnleggjande rammeområde for ein kommune si rolle i demokratiet. Utgiftene går til tilskot til politiske parti og grendeutval⁷, løn⁸, godtgjersle, tapt arbeidsforteneste, frikjøp, refusjonar arbeidsgjevarar, møteutgifter og transport til politikarar og kontrollutval. Hordaland fylkeskommune har sekretariatsarbeidet for kontrollutvalet og revisjonen vert utført av Deloitte.

Politisk organisering vedteke av heradsstyre 6.10.2015 (HST-071/15), sjå under. Nærings-, plan- og bygningsutvalet vart lagt ned når førre heradsstyreperiode vart avslutta (etter konstituering av nytt HST 15.10.19).

⁷ Rådsutval som ungdomsrådet og rådet for menneske med nedsett funksjonsevne og eldre høyrer til KOSTRA-tema «Fellespostar», funksjon 180

⁸ Arbeidsvilkåra for folkevalde i Kvam herad 2015-2019 vart vedteke i heradsstyremøte (HST-070/15). Ordføraren si løn skal vera tilsvarande som løna til ein stortingsrepresentant. Varaordføraren får ei fast godtgjersle på 10% av ordførargodtgjersla. Leiar for næring, plan og bygg får ei fast godtgjersle på 3,5% av ordførargodtgjersla. Andre politikarar får møtegjersle per møte. Endra etter konstituering av nytt HST, 027/19.

4.4.2 Mål og tiltak

Tema/utfordring	Mål	Tiltak	Resultat
Lokaldemokrati ⁹ <ul style="list-style-type: none"> - Valdeltaking - Legitimitet til kommune - Legitimitet til folkevalde - Dialog mellom folkevalde og innbyggjarar mellom val - Påverknad på tenester - Høve til å medverka i lokalsamfunnet 	Påliteleg styre – tillit til folkevalde sin redeligheit og styringsorgana sin virkemåte	Oppfølging av etiske retningslinjer for politikarar - dilemmatrening Gjera kjent og halda delegeringsreglementet oppdatert Utarbeida retningslinjer for kontakt og samarbeid mellom folkevalde og administrasjon	Dei etiske retningslinjene har m.a. vore tema i folkevaldprogrammet for nytt heradsstyre. Delegeringsreglementet er publisert på nettet, men må oppdaterast i 2020 for ny kommunelov. Retningslinjer vart vedteke av HST 07.05.19 (028/19)
	Ansvarleg styre – at innbyggjarane kan følgja med i politikken og stilla dei styrande til ansvar	Overføra heradsstyremøte på nett, «live» og for ettertid («Kommune-tv») Lett tilgjengeleg innsyn i offentlege dokument på nettsidene (innsynsportal)	HST-møta vert strauma, samt gjort tilgjengeleg i etterkant. I tillegg vart det starta opp med strauming av orienteringane i FSK. Løysing med innsynsportal er halda fram.
	Borgarnært styre – høve for innbyggjarane å delta i og påverka politikken	Gjennomføra kommune- og fylkeskommuneval i tråd med regelverk Leggja til rette for valdeltaking Nyta arbeidsvilkår for folkevalde i tråd med HST-070/15, samt revidera desse til ny valperiode	Kommunen fekk store utfordringar med digital lesing av «slengjarar» og valmedarbeidarar måtte gjera ein stor, manuell ekstrainsats for å få registrert dette innan fristane, og sikra at valet vart gjennomført i tråd med regelverk. Valdeltakinga var på 69,7% mot 60,2% i 2015. Nye arbeidsvilkår vart vedteke i HST-027/19.

⁹ Kjelda: «Hvordan fungerer lokaldemokratiet? Kartlegging av innbyggernes og folkevalgtes erfaringer og oppfatninger», prosjektrapport etter samarbeid mellom Kommunal- og regionaldepartementet (KRD) og Kommunenes sentralforbund (KS):

<http://www.bedrekommune.no/bedrekommune.no/filestore/bedrekommunen/lokaldemokratirapport.pdf>

	Effektivt styre – evne til å levera tenester som er i samsvar med innbyggjarane sine behov, samt dei folkevalde sine evne til å styra kommunen	Følgja opp brukarundersøkingar og arbeid med kontinuerleg forbetring Vurdera organisering av nytt heradsstyre	Arbeidet med brukarundersøkingar og kontinuerleg forbetring vidareført i 2019. Ny organisering av HST frå ny konstituering vedteke HST-028/19. Vedteke endra på nytt av nytt HST i siste møtebolck i 2019, oppretting nytt utval: miljø-, plan- og bygningsutval.
--	--	--	--

4.4.3 Økonomiske rammer

Kostra funksjon	Rekneskap 2018	Rekneskap 2019	Endring 201-2018	Budsjett 2019, justert	Avvik rek/bud 2019	Budsjett 2019, opphavelag
Styring og kontrollverksemd	3 989	5 600	1 611	5 115	-485	5 115
100 POLITISK STYRING	3 469	4 715	1 246	4 171	-544	4 171
110 KONTROLL OG REVISJON	519	885	365	944	59	944

På styring og kontrollverksemd vart det i 2019 brukt 0,5 mnok meir enn budsjett:

Funksjon 100 Politisk styring har eit meirforbruk på netto 0,55 mnok. Overforbruket er etterløn til ordførar, tenestefrikjøp politikarar og honorar knytt til PC kjøp politikarar.

Funksjon 110 Kontroll og revisjon har eit netto mindreforbruk på 0,06 mnok. Utgiftene til møtegodtgjersle og kurs for kontrollutvalsmedlemmene vart lågare enn budsjettet.

4.5 Administrasjon

4.5.1 Om tenestene

Følgjande tenester vert utført i funksjon 120: Administrativ leiing, politisk sekretariat, merkantile oppgåver, IKT, informasjon, kantinedrift, juridisk og administrativ rådgjeving, innkjøp og økonomiforvaltning, organisasjons- og personalutvikling. I tillegg har rammeområdet/tema utgifter til eigedomsforvaltning (funksjon 121) og reinhald, forvaltning, drift og vedlikehald av rådhuset (130).

4.5.2 Mål og tiltak

Tema/utfordring	Mål	Tiltak	Resultat
Samspel mellom folkevalde og administrasjon	Det er god tillit og avklarte roller mellom folkevalde og administrasjonen	Gjera kjent og halda delegeringsreglement oppdatert Samarbeidsmøte ordførar/politikarar – rådmann Syta for at saker til politisk handsaming er forsvarleg utgreidd, innanfor fristar Syta for at vedtak vert sett i verk, og melda tilbake om status Utarbeida retningslinjer for kontakt og samarbeid mellom folkevalde og administrasjon	Delegeringsreglementet er publisert på nettet, men må oppdaterast i 2020 for ny kommunelov. Gjennomført regelmessig møter mellom politisk leiing og rådmann. Meldt tilbake status på vedtak per tertial. Retningslinjer vart vedtekne av HST 07.05.19 (028/19)
Internkontroll - Kommuneleva §23, 2. ledd: <i>Administrasjonssjefen skal sørge for at administrasjonen drives i samsvar med lover, forskrifter og overordnede instruksjer, og at den er gjenstand for betryggende kontroll.</i>	Kvalitet og effektivitet i tenesteproduksjonen	Styrka arbeidet med kontinuerleg kvalitetsforbetring ved å tilsetja i 100 % stilling som Lean-koordinator Gjennomføra og følgja opp brukarundersøkingar for å kartleggja opplevd kvalitet Utnytta funksjonalitet i politikarportal Bruka språkprofil i saksskriving og kommunikasjon med andre (Klart språk) Ta i bruk alle modulane i kvalitetssystem Gjennomføra tiltak i digitaliseringsstrategi	Me lukkast ikkje med å få tilsett nokon med tilstrekkeleg kompetanse i prosjektstilling. Endra til fast stilling og nytt forsøk i 2020. Brukarundersøkingar gjennomført. Opplæring i politikarportal og bruk av vedtaksframlegg, teke i bruk. Vedteken språkprofil vert nytta. Alle modular i

			<p>kvalitetssystem, med unntak av årshjul, er i bruk.</p> <p>Bruk av fleire digitale løysingar, er teke i bruk, som t.d. «stordata» for badetemperaturar.</p>
	Heilskapleg styring og rett utvikling	<p>Gjera kjent og halda administrativt delegeringsreglement oppdatert</p> <p>Bruka og vidareutvikla styringssystem</p>	<p>Delegeringsreglementet er publisert på nettet, men må oppdaterast i 2020 for ny kommunelov.</p> <p>Inngått avtale om bruk av verksemdsstyrings-systemet Framsikt, og starta med oppsett.</p>
	Godt omdøme og legitimitet	<p>Gjennomføra tiltak i kommunikasjonsstrategi</p> <p>Ta i bruk alle modular i kvalitetssystem</p> <p>Gjera kjent dei etiske retningslinjene for å oppnå tillitsskapande forvaltning som byggjer på ein høg etisk standard</p>	<p>Auka omfang av strauming av politiske møter til å omfatta orienteringar i FSK.</p> <p>Oppretta brukarpanel for nettsider.</p> <p>Krav til gjennomføring av kurs i etiske dilemma for alle tilsette.</p>
	Etterleving av lover og reglar	<p>Gjennomgå og gjera korrigeringar i tråd med ny kommunelov</p> <p>Bruka kvalitetssystem for m.a. avvikshandtering</p> <p>Følgja opp ev. tilsyn og forvaltningsrevisjon</p> <p>Ajourhalda og gjera kjent delegeringsreglement</p>	<p>Delegeringsreglementet er publisert på nettet, men må oppdaterast i 2020 for ny kommunelov.</p> <p>Avvik, tilsyn og forvaltningsrevisjon følgt opp.</p>

<p>Organisasjons- og personalutvikling</p>	<p>Måloppnåing gjennom leiing og styring</p>	<p>Gjennomføra ny medarbeiderundersøking, ved bruk av KS sin 10-faktor-modell.</p> <p>Gjennomføra leiarsamlingar</p> <p>Laga opplæringsplan og plan for kompetansedeling</p> <p>Leiargruppa skal delta i KS sitt program for leiing av innovasjons- og digitaliseringsarbeid</p> <p>Sjå og eige kapittel for «Kvam herad som arbeidsgjevar»</p>	<p>10-faktorundersøking gjennomført.</p> <p>4 leiarsamlingar gjennomført.</p> <p>Planarbeid for opplæring/ kompetanse ikkje ferdigstilt.</p> <p>Deltaking i innovasjonsnettverk gjennomført.</p>
<p>Økonomiforvaltning</p>	<p>Føremål for økonomireglement:</p> <p><i>Skildra økonomi- og rekneskapssystem</i></p> <p><i>Effektiv og forsvarleg økonomiforvaltning</i></p> <p><i>Økonomistyring</i></p> <p><i>Tilfredsstillande avgjerslegrunnlag for folkevalde</i></p> <p><i>Sikra politisk påverknad i budsjettprosess og økonomistyring</i></p> <p><i>Dokumentera viktige økonomirutinar</i></p> <p><i>Sikra kontinuitet i samla økonomiforvaltning</i></p>	<p>Ajourhalda økonomireglement</p> <p>Ajourhalda rutinar for løns- og økonomisystem</p> <p>Enkel tilgang til løns- og økonomisystem for medarbeidarar og leiarar</p> <p>Følgja opp og gjennomføra innsparingstiltak</p> <p>Laga utkast til økonomiplan i junimøte og budsjettkonferanse i november</p>	<p>Gjennomgang av økonomireglement utsett til 2020.</p> <p>Rutinar for løns- og økonomisystem lagt inn i kvalitetssystem.</p> <p>Utviklingsprosjekt i pleie- og omsorg for å møta krav om innsparing, og utvikla tenester for framtida.</p> <p>Utkast til økonomiplan og budsjettkonferanse gjennomført.</p>
<p>Innkjøpsstrategi -</p> <p><i>Best mogleg verdiskaping til lågast mogleg ressursbruk</i></p> <p><i>Rett kvalitet for å dekkja behova til kommunen på best mogleg måte</i></p> <p><i>Fremja effektiv</i></p>	<p><i>Best mogleg verdiskaping til lågast mogleg ressursbruk</i></p> <p><i>Rett kvalitet for å dekkja behova til kommunen på best mogleg måte</i></p> <p><i>Fremja effektiv</i></p>	<p>Gjennomføra tiltak i tråd med tiltaksplan for innkjøpsstrategi for 2017-2020</p> <p>Bruka eHandelsløysing (web-butikk)</p>	<p>Digitale løysingar vert brukt til anbodskonkurransar og eHandel, og tiltak gjennomført.</p>

	<p><i>ressursutnytting</i></p> <p><i>Gjennomføra effektive innkjøpsprosessar</i></p> <p><i>Fremja konkurranse</i></p> <p><i>Ta samfunnsansvar</i></p>	<p>Bruka nytt program til gjennomføring av anbodskonkurransar</p>	
<p>Føremålstenleg og framtidretta IKT-satsing</p> <p>Føremålstenleg og framtidretta IKT-satsing</p>	<p>Digitalisering av tenester til innbyggjarar og næringsliv og administrative tenester</p>	<p>Gjennomføra tiltak i tråd med «Digitaliseringsstrategi 2018-2021»</p> <p>Vidareutvikla kommunen si internett- og intranettløyising, der interessentar har tilgang 24/7/365</p> <p>Aktiv deltaking i regional digitaliseringsarbeid for Hordaland</p> <p>Nytta ordningar i DigiFin</p> <p>Vidareutvikla “Mi sida”-løyising</p>	<p>Fleire skjema er digitaliserte, slik at ein har auka brukarvenlegheita for 24/7/365-tilgang.</p> <p>Teke i bruk digital løyising for m.a. søknad om sosiale tenester og DigiHelse, utvikla av m.a. DigiHordaland og KS (DigiFin)</p> <p>Her har me gått for KS si fellesløyising.</p>
<p>Arkivplan</p>	<p>Offentlege organ pliktar å ha arkiv, og desse skal vera ordna og innretta slik at dokumenta er tryggja som informasjonskjelder for samtid og ettertid</p>	<p>Tilgang til offentlege dokument via innsynsportal</p> <p>Nytta Interkommunalt arkiv Hordaland (IKAH) til langtidslagring</p> <p>Ajourhalda og gjera kjent internt kvam.arkivplan.no</p> <p>Digitalisera fleire arkiv</p>	<p>Me har innsynsportal pr. i dag, men me jobbar med å digitalisere eigeomsarkivet og få på plass ei innsynsløyising for dette. Det vert arbeidd med anbodsdokument og planen var å ha fått på plass ein leverandør i løpet av sommar/haust. Grunna korona-pandemien vert dette arbeidet forseinka.</p> <p>Me nyttar IKAH til langtidslagring for personregister.</p> <p>Dette arbeidet har</p>

			<p>ikkje vore prioritert grunna fleire andre prosjekt. Det vert jobba med endring av eksisterande rutinar og nye rutinar kontinuerleg, men arbeidet med å få desse inn i arkivplanen har me ikkje kome i gong med.</p> <p>Det vert jobba med å digitalisere skule og barnehage. Dei skal nytte Acos websak. Oppstart var tenkt til hausten, men er utsett då ein må prioritere å skifte database og gjere ei periodisering først. Oppstart vert difor tidlegast ved årsskiftet. PPT har vorte digitaliserte og har fått nytt fagsystem i Visma. Dei sender alt digitalt via SvarUt.</p>
Eigedomsforvaltning	<p>Eigedomsforvaltning skal dekkja prioriterte brukarbehov</p> <p>ha effektiv arealutnytting</p> <p>ha verdibevarande vedlikehald</p> <p>vera kostnadseffektiv</p> <p>ha målretta utviklinga av eigedomane sine kvalitetar</p> <p>vera hensiktsmessig organisert</p>	<p>Sjå eige særtema for kommunale bygg.</p> <p>Ferdigstill retningslinjer for utleige av kommunale bygg og eigedomar</p> <p>Samanstill prinsipp, praksis og vedtak til retningslinjer for kjøp og sal av bygg og eigedomar</p>	<p>Det vert arbeidd med eigedomsstrategi som set premissar og retningslinjer for all eigedomsforvaltning. Denne vert ferdigstilt første halvår 2020 med politisk handsaming seinast hausten 2020.</p>

	ha rette økonomiske rammevilkår ivareta lovpålagte krav		
--	--	--	--

4.5.3 Økonomiske rammer

Kostra funksjon	Rekneskap 2018	Rekneskap 2019	Endring 201-2018	Budsjett 2019, justert	Avvik rek/bud 2019	Budsjett 2019, opphavelag
Administrasjon	28 857	29 604	747	30 862	1 258	30 974
120 ADMINISTRASJON	25 041	25 845	804	26 616	771	27 116
121 FORVALTNINGSUTGIFTER I EIENDOMSFORVALTNINGEN	2 465	2 085	-381	2 280	195	2 292
130 ADMINISTRASJONSLOKALER	1 350	1 674	324	1 966	292	1 566

Rammeområdet administrasjon har eit mindreforbruk på 1,3 mnok samanlikna med budsjett.

Funksjon 120 Administrasjon har eit netto mindreforbruk på 0,8 mnok.

Det er brukt 0,9 mnok mindre i lønsutgifter og 2 mnok meir i utgifter til kjøp. Dei auka utgiftene gjeld blant anna IKT kommunikasjonsutgifter, IKT lisens og program. Salsinntekter og andre driftsinntekter ligg 1,9 mnok over budsjett og kan delvis sjåast i samanheng med auka utgifter til kjøp. 0,4 mnok i auka inntekter gjeld fakturering av avtalt beløp til rekneskap, revisjon og m.a. arkiv/journalføring i oppstart- og prosjektperioden for Hardangerbadet/ Kvammabadet KF.

Funksjon 121 Forvaltningsutgifter i eigedomsforvaltninga har eit netto mindreforbruk på 0,2 mnok.

Varer og tenester har eit mindreforbruk på 0,5, det er eit avvik på føring av løn til reinhald med 0,3 mnok.

Funksjon 130 Administrasjonslokaler har eit netto mindreforbruk på 0,3 mnok. Dette skuldast i hovudsak avvik på føring av løn til fordeling med -0,2 mnok, auka straumutgifter på 0,16 mnok, og bruk av prosjektmidlar på P62192 Vedlikehald av kommunale bygg til t.d. utbetring av tak Rådhus.

4.6 Barnehage

4.6.1 Om tenestene

Barnehageområdet omfattar funksjonane 201-Førskule, 211-Styrka tilbod til førskulebarn og 221-Førskulelokale og skyss i KOSTRA.

Kvam herad har i dag 5 kommunale barnehagar. Kvam har ein privat barnehage: Sandven FUS.

Nyhende Kvammabarnehagane 2019:

- Oppstart forskingsbasert skulestartar-opplegg LEIKBASERT LÆRING i alle barnehagar
- Born fødde i desember 2018 har ifølge barnehagelova ikkje rett på barnehageplass når barnet vert 1 år. Kvam tilbød 11 born plass frå desember 2019, 7 av desse tok imot plassen.
- Kvam herad inngjekk avtale med Mykid elektronisk kommunikasjonsløyning for barnehageforeldre, oppstart 2020.
- Norheimsund barnehage starta i nasjonal strategisk kommunikasjonsutvikling.

Barnehagedrifta vert regulert av Lov om barnehagar, Barnehagelova og forskrifter, samt Kunnskapsdepartementet sine merknader til paragrafane i lova. Det nasjonale regelverket definerer kva ein barnehage er, stiller krav til det pedagogiske innhaldet og gjev nærare reglar for bemanning, areal og styringsorgan. Barnehagelova § 12 a regulerer retten til barnehageplass. I Kvam er det barnehageplass til alle som har lovfesta rett til plass etter barnehagelova, og som søker før 1. februar kvart år. Søklarar etter 1. februar er ikkje sikra barnehageplass. Dette er ei utfordring for ny tilflyttarar til Kvam. Det er ikkje areal, men økonomisk ramme som begrensa antal plass.

Barnehagen er ei pedagogisk verksemd, og skal vera eit trygt og godt oppvekstmiljø. Med fokus på lek, læring, trivsel og omsorg samarbeider barnehagane med foreldra for å gjera barnehagen til ein positiv utviklingsarena. Totalt har Kvam herad 357 born i sine barnehagar, og om lag 84 årsverk.

Alle barnehagar skal utarbeida ein årsplan som skildrar det pedagogiske arbeidet med mål, metodar og aktivitetar. Årsplanen er basert på Rammeplan for barnehage, ei forskrift til barnehagelova som gjev retningslinjer for barnehagen sitt verdigrunnlag, innhald og oppgåver. Barnehagen vert leia pedagogisk og administrativt av styrar. Foreldra skal ha høve til å delta og medverka i planlegginga av barnehagen sitt innhald. Foreldra er sikra brukarmedverknad gjennom samarbeidsutvalet.

Ny nasjonal pedagognorm, frå 01.08.18. Barnehagen skal ha minst éin pedagogisk leiar per 7 små barn under 3 år, og ein pedagogisk leiar per 14 barn over 3 år. Eit ekstra barn utløyser krav om ei ny heiltidsstilling som pedagogisk leiar. Barn tel som 3 år frå og med august det året dei blir tre år. Norma førte ikkje til ekstra midlar frå staten.

Stortinget vedtok ny nasjonal bemanningsnorm frå 01.08.18. Norma stiller eit minimumskrav til grunnbemanning. Barnehagen skal ha minst ein tilsett pr. 3 barn når borna er under 3 år, og ein tilsett pr. 6 barn når borna er over 3 år. Kvam har frå 2013-2018 hatt bemanningsnorm på 6,3.

Vedtekter. I samsvar med Lov om barnehagar har Kvam heradsstyre vedteke felles vedtekter for dei kommunale barnehagane.

Kompetanse

Gjennom felles kompetanseheving, har Kvam Herad mål om å gje borna ein trygg og god barnehagekvardag. Barnehagane har 2016-2019 delteke i felles kompetanseheving i samband med satsinga på Læringsmiljø og pedagogisk analyse (LP). Det er kome ny nasjonal kompetansestrategi som krev søknad frå den einstilte barnehage. I 2019 fekk Norheimsund barnehage del i denne strategien. Kvam herad har eit system for rettleiing og oppfølging av nyutdanna barnehagelærarar.

Høgt tal fleirspråklege barn i Kvam (76 i barnehage) krev at barnehagane har god oppfylging av borna. Barnehageplass til alle flyktningebarn og systematisk bruk av morsmålsassistentar ved oppstart er viktige tiltak for god integrering, og er no ein del av introduksjonsprogrammet for fleirspråklege barn og unge.

Ein god barndom hindrar fråfall frå utdanning og arbeidsliv i vaksen alder. Forsking slår fast at høgkvalitetsbarnehagar er med på å utjamna sosiale skilnader, førebyggja psykiske helseplager, og styrkja barn si kognitive utvikling og hindra utanforskap. For å skapa høgkvalitetsbarnehagar må barnehageeigar saman med barnehagane jobba systematisk med kvalitetsutvikling. Dette handlar om tydeleg leiing, organisering av barnehagetilbodet, fagleg medvit og evne til omstilling og endring. Det vart frå 2019 utarbeidd ein kvalitetsrapport til barnehageeigar/ heradsstyret, på lik linje med skule.

PPT skal arbeida for barn, foreldre og tilsette i barnehage/skule, både på individ- og systemnivå, i høve sakkunnig vurdering, kompetanseheving og organisasjonsutvikling. PPT arbeider inn mot alle barnehagar, for å styrkja dei til både å oppdaga tidleg og setja inn tiltak tidleg. Barn som har behov for ekstra oppfylging har rettar etter barnehagelova § 19a; «*Rett til spesialpedagogisk hjelp*». Kommunen skal fatta vedtak om tilrettelegging for barn med nedsett funksjonsevne etter § 19 g i barnehagelova.

4.6.2 Mål og tiltak

Visjon for barnehagane i Kvam: «*Me skapar gode barndomsminner og livsglede*»

Tema/utfordring	Mål	Tiltak	Resultat
Pedagogisk leiing	Tydeleg fagleg leiing Utvikla kollektiv kapasitet	Fagleg oppdatering for alle Faglege drøftingar på styrarmøta Prosessar der leiarane er delaktige i utforming av leiarskap i barnehage	Leiinga nyttar LP-analysar ved alle utfordringar kring pedagogisk leiing i barnehagen. Styrarmøte gjennomført heile året.
Kvalitet i barnehagen	Skapa inkluderande og trygge miljø med vekt på leik, glede omsorg, læring og utvikling. Styrka fagleg refleksjon over eigen	LP som verktøy for systematisk refleksjon over pedagogisk praksis Kompetanseheving Implementera	Bemanning i barnehagane er i tråd med ny pedagognorm. Tilsette nyttar LP som verktøy i refleksjon over pedagogisk praksis. Alle barnehagane har fått rettleiing frå PPT i tråd med

	<p>praksis</p> <p>Kvalitet i rutine-situasjonar</p> <p>Synleggjera barnehagane ved ny kvalitetsrapport til Heradstyret</p>	<p>Rammeplan</p> <p>Alle tilsette les same fagbok; <i>gode rutinesituasjonar</i></p> <p>Skapa arena for pedagogisk refleksjon i alle barnehagar</p>	<p>modulane i LP-modellen.</p> <p>Ny rammeplan er implementert</p> <p>Pågåande arbeid.</p>
Trygt og godt læringsmiljø	<p>Alle barn skal oppleva å vera ein del av eit inkluderande fellesskap/ læringsmiljø.</p> <p>Ingen skal oppleva å bli utestengt i barnehagen</p>	<p>Systematisk arbeid med fokus på venskap, trivsel og vaksne som ser.</p> <p>Implementera og følgja opp handlingsplan mot mobbing</p> <p>Bruka LP modellen i analysearbeidet</p>	<p>Tema vennskap, mobbing, trivsel og vaksne som ser er og ein del av satsingsområdet i LP-arbeidet og analysemodellen blir brukt</p> <p>Støtteteam for barnehage og PPT har jobba saman med barnehagane om tema.</p>
Fleirspråklege barn i barnehagen	<p>Borna skal kjenner seg trygge</p> <p>Godt norsk språk</p> <p>At foreldre vert inkludert</p> <p>At all informasjon er på ulike morsmål</p>	<p>Morsmålsassistent for nytilkomne flyktningbarn</p> <p>Sikra ein god start</p> <p>Skriftleg informasjon på alle aktuelle morsmål</p>	<p>Nyankomne flyktningebarn får morsmålsassistent ved oppstart for å sikra ein god start.</p> <p>Skriftleg info på morsmål er delvis gjennomført.</p>
Rekruttering	<p>Menn i alle barnehagar</p> <p>Nok barnehagelærarar</p> <p>Nok fagarbeidarar</p>	<p>Oppmoda menn om å søkja i utlysingar</p> <p>Studiestøtte til fast tilsette som vil ta barnehagelærarutdanning</p>	<p>Målet om menn i alle barnehagar er ikkje nådd. Av dei tilsette er 7,7 % menn (mot 5,3% i 2018)</p> <p>Laga video for å rekruttera barnehagelærarar.</p> <p>https://www.facebook.com/barnikvam/videos/2066764580283355/</p> <p>Ved utgang 2019 har 38 % av tilsette i barnehagane pedagogisk utdanning, litt over landsnittet.</p>

Kompetanseheving	Utarbeida kompetanseplan	Kartleggja kompetanse	Ikkje ferdig- skal bruka KS-læring i dette arbeidet.
Rettleiing	Fleire tek vidareutdanning Ta vare på nyutdanna barnehagelærarar	Gje barnehagelærar tilbod om vidareutdanning i prioriterte fag Rettleiing til nyutdanna «Opplæringspakke» til vikarar.	3 barnehage-lærarar tok vidareutdanning i 2019. Nyutdanna barnehagelærarar får rettleiing i 2 år etter at dei er nyutdanna
Måltid	Utvikla måltid som pedagogisk arena	Kurs innan måltid som pedagogisk arena, kosthald og ernæring	Tverrfagleg team vald og seksuelle overgrep har gjeve opplæring til tilsette i alle barnehagane
Brukarvenleg barnehageopptak	Effektivisera inntaket	Brev til nyfødde om plass frå 1 år.	Digitalt utstyr kjøpt inn i tråd med strategien. Mykid er kjøpt inn som digital kommunikasjons og informasjonverktøy mellom barnehage og foreldre. Det er kome digitale informasjonstavler i alle barnehagane. Det er ikkje etablert nettverk i barnehage innan tema digitalisering
IKT-digitaliseringsstrategi	Godt trådlust nettverk Kunnskap om pedagogisk bruk av digitale verktøy Tilstrekkeleg PC til tilsette Betre digital informasjon til foreldre, med fellesvarsling	Gjennomføra tiltaka i tråd med digitaliseringsstrategien Internopplæring Elektronisk informasjonsverktøy Digitale informasjonstavler i alle garderober	Leiinga nyttar LP-analysar ved alle utfordringar kring pedagogisk leiing i barnehagen. Styrarmøte gjennomført heile året.

4.6.3 Økonomiske rammer

Kostra funksjon	Rekneskap 2018	Rekneskap 2019	Endring 201-2018	Budsjett 2019, justert	Avvik rek/bud 2019	Budsjett 2019, opphevelg
Barnehagar	48 797	52 894	4 098	55 645	2 751	55 038
201 BARNEHAGE	42 318	46 367	4 049	47 523	1 156	47 156
211 STYRKET TILBUD TIL FØRSKOLEBARN	2 977	2 582	-395	4 315	1 733	4 315
221 BARNEHAGELOKALER OG SKYSS	3 502	3 945	444	3 807	-138	3 567

Funksjon 201 Barnehage har eit resultat på ca. 1,16 mnok lågare enn budsjett i 2019. Barnehagetenesta har eit meirforbruk på vikarlønn, engasjement, overtid og utgifter til drift medan tenesta har fått auka tilskot og refusjonar, ca. 0,25 mnok. Lønsjusteringar er 0,95 mnok. Tilskot til private barnehagar er 0,46 mnok lågare enn budsjett, noko av kostnaden er ført på funksjon 211.

Funksjon 211 Styrka tilbod til førskuleborn viser eit mindreforbruk på ca. 1,7 mnok. Dette kjem frå innsparing lønskostnader ca. 1,14 mnok og motteke tilskot på ca. 0,98 mnok. Tilskot er høgare då tenesta har fått utbetalingar frå Integrerings- og mangfaldsdepartementet som gjeld 2018 og 2019. Overføring til private barnehagar er 0,38 mnok høgare enn budsjett.

Funksjon 221 Barnehagelokale og skyss har eit meirforbruk på 0,1 mnok som skuldast fordeling av lønskostnader for FDV bygg og reinhald.

4.6.4 Fellestema: Kvam familie- og læringscenter

Visjonen til KFL: Heilskapleg blick – felles ansvar.

Kvam familie- og læringscenter(KFL) er ei samorganisering av helsestasjon- og skulehelsetenesta, PPT, barnevernstenesta og familiesenteret. Denne samorganiseringa skal bidra til betre tverrfagleg samhandling mellom tenestene til beste for born og unge i kommunen, i tråd med nasjonale føringar. Innsatsen skal vera førebyggjande og tverrfagleg med eit tydeleg familieperspektiv. I tillegg til heimen/familien, er barnehage og skule hovudarena for helsefremming og førebygging. KFL har som mål å utvikla gode samarbeidsrutinar og tettare tverrfagleg samarbeid med desse. I tillegg er andre tenester for born/unge som i dag er organisert under helse/omsorg, som NAV, fysioterapitenesta for born og unge, barne-rehabiliteringa og legetenesta naturlege og viktige samarbeidspartar for KFL.

Leiarane for tenestene i KFL har, saman med oppvekstsjef, ansvar for planlegging og gjennomføring av målsetjingane i KFL. Hovudmålsetjinga for KFL er å sikre at born/unge/familiar får den hjelpa dei treng for at borna skal ha ein trygg oppvekst med gode moglegheiter for læring og utvikling. KFL skal tenkje heilskap kring born sin livssituasjon, arbeida tverrfagleg og setja i verk tiltak for å hjelpa borna og familien. Tilsette i tenestene i KFL skal saman utvikla innsikt i arbeidsoppgåver i dei ulike tenestene og slik få ei auka forståing for verdien av å arbeida i ein meir heilskapleg samanheng med kort veg mellom tenestene.

Etablering av **Familiesenteret** er eit av fleire verkemiddel i KFL for å gje tidleg hjelp til barn, unge og familiar, slik at ein kan hindra eller avgrensa vanskar og redusera hjelpebehov seinare. Ved å samla psykolog, familieterapeutar og utekontakt i ei avdeling, er det lettare å samordna innsatsen rundt den enkelte familie og nytta kvarandre sin kompetanse. Familiesenteret tilbyr hjelp som er lett tilgjengeleg med kort ventetid – tilvist frå barnehage og skule, andre hjelpetenester eller frå familien sjølv. Familiesenteret har eit særskilt ansvar for å gje hjelp til familiar som har kontakt med

barnevernstenesta. Andre prioriterte oppgåver er førebyggjande ungdomsarbeid, og medverknad til førebygging av skulefråvær. Familiesenteret skal, saman med dei andre tenestene i KFL, bidra og delta i tverrfagleg innsats og kompetanseheving retta mot born, unge og familiar, barnehage/skule, fritidsarena og lokalsamfunn.

Tema/utfordring	Mål	Tiltak	Resultat
<p>Samordning og tverrfagleg samarbeid i Oppvekst</p> <p>Hovudmål: <i>Målgruppa skal få ein trygg oppvekst med gode høve til læring og utvikling.</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Barn og unge skal få rett hjelp til rett tid. 2. Innsatsen skal vera førebyggjande med tydeleg familieperspektiv 3. Vidareutvikla tverrfagleg samhandling på systemnivå 4. Vidareutvikla system/rutinar for tverrfagleg samarbeid kring barn med behov for samansette tenester, men som ikkje har individuell plan 5. Tenestene skal ha kunnskap om kvarandre sine kjerneoppgåver og områder for felles innsats 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lett tilgjengelege tenester i eit felles hus. ▪ Helse- og hjelpetenester skal samhandla og støtta opp om familien/foreldre, barnehage/skule og fritidsarena. ▪ Vidareføra individ- og gruppetilbod i Familiesenteret ▪ Enkelt å finna informasjon om tenestetilbodet på heimesida til Kvam herad ▪ Nytt Facebook side- Barn og unge i Kvam som informasjonskanal ▪ Vidareutvikla samarbeid med andre kommunale tenester, 2. linjetenesta og frivillige lag og organisasjonar. ▪ Vidareføra tidleg innsats i barnehage og skule ▪ System for tverrfagleg samarbeid med barnehagar og skular. ▪ Vidareføra fast møtestruktur på leiarnivå 	<p>Tenestene flytta inn i felles hus - KFL bygget i januar 2019</p> <p>Gjennomført fagsamlingar for tilsette i KFL.</p> <p>Deltok i ressursteam på to skular</p> <p>Gir kompetanseheving til barnehage og skule</p> <p>Tverrfagleg gruppetilbod til ungdom og foreldre.</p> <p>Heimesida til tenestene er oppdatert, men kan utviklast vidare.</p> <p>Utekontakten nyttar Snapchat som informasjonskanal.</p> <p>Facebooksida Barn og unge i Kvam blir nytta som informasjonskanal</p> <p>Har vore samarbeidsmøter både på individ og systemnivå med fleire av tenestene i Helse og omsorg.</p> <p>Har skriftleg uttrykt til BUP Voss at me ynskjer utekontor i Kvam, men ikkje fått dette innvilga.</p> <p>Har tett samarbeid med Grannehjelpa om tiltaket Ungfritid</p> <p>Kontinuerleg prosess som er i gang</p> <p>Fekk i 2019 tildelt midlar frå BUF-dir til å utvikla ein</p>

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vidareføra tverrfaglege ressursteam ▪ Utarbeide felles rutinar med særleg fokus på barn som har behov for samansette tenester ▪ 4 fagsamlingar årleg for tilsette. ▪ Opplæringsamling for nyttilsette. ▪ Kompetanseheving til barnehage og skule ut frå behov. 	<p>samarbeidsmodell for betre tverrfagleg innsats. Prosjektet skal vara i 2 år. Leiarmøte i oppvekst 2. kvar veke</p> <p>Tverrfagleg ressursteam oppretta på Skulane</p> <p>Nyttar SamPro som samhandlingsprogram for Individuell Plan.</p> <p>Har utarbeidd plan for habilitering og rehabilitering, og må på bakgrunn av denne utvikla rutinar</p> <p>Har gjennomført 4 fagsamlingar for tilsette. Ikkje gjennomført</p> <p>Utført ut frå førespurnad</p>
Digitalisering	Ta i bruk felles digitale verktøy	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nyttar SamPro – verktøy for individuell plan ▪ Bruka Office 365 som digital samarbeidsplattform. ▪ Leggja rutinar og andre relevante dokument inn i Compilo. ▪ Etablera Digitalt arkiv der fagprogram tillèt det 	<p>Utført</p> <p>Brukar Teams som samarbeidsplattform</p> <p>Arbeidet er starta</p> <p>PPT har etablert digitalt arkiv.</p> <p>Barnevern på vent i forhold til digi barnevern</p> <p>Helsestasjon- og skulehelseteneste er godt i gang med e-meldingar til Helse Bergen.</p>

4.7 Grunnskuleopplæring

4.7.1 Om tenestene

Grunnskule omfattar funksjonane 202-Grunnskule inkl. pedagogisk psykologisk teneste (PPT), 213-Vaksenopplæring, 214-Spesialskular (Kvam har ingen), 215-Skulefritidstilbod, 222-Skulelokale, 223-Skuleskyss. Kommuneloped 0-100 år inngår som ein del av 213-vaksenopplæring.

Nyhende Kvammaskulen 2019:

- 2 skular fekk forsterking i 1. klasse i hausthalvåret for å sikra god overgang frå barnehage til skule.
- Oppstart av den nasjonale FAGFORNYINGA
- Tilsette 5 miljøterapeutar for å bistå arbeidet med elevar som har det ekstra utfordrande

Grunnskuledrifta vert regulert av gjeldande Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa, *Opplæringslova*, og forskrifter, samt Kunnskapsdepartementet sine merknader til paragrafane i lova. Lova handlar om rettar og plikter knytt til opplæring og skulegang i Noreg. Formålsparagrafen § 1-1: *Opplæringa i skule og lærebedrift skal, i samarbeid og forståing med heimen, opne dører mot verda og framtida og gi elevane og lærlingane historisk og kulturell innsikt og forankring.*

Det er 6 kommunale og ein privat grunnskule i Kvam;

- Strandebarm skule 1-10 - Kvam ungdomsskule 8-10
- Norheimsund skule 1-7 - Øystese skule 1-7
- Tørvikbygd skule 1-7 - Ålvik skule 1-7
- Norheimsund friskule 1-10

Kvam har 1026 grunnskuleelevar. Det er om lag 145 årsverk i grunnskule/SFO fordelt på 210 tilsette.

Læreplanverket for Kunnskapsløftet i grunnskulen gjev fundamentet for opplæringa i skule og bedrift. Læreplanen sin generelle del utdjuvar formålsparagrafen i opplæringslova, gjev overordna mål for opplæringa, inneheld verdi- og kunnskapsgrunnlaget, og det kulturelle grunnlaget for grunnskulen. Frå hausten 2020 kjem fagfornyninga i norsk skule, med nytt læreplanverk. Skulane starta opplæringa i fagfornyninga skuleåret 19/20.

Opplæringslova §13-10 fastset at skuleeigar pliktar å utarbeida ein årleg rapport om tilstanden i opplæringa. Kvalitetsrapporten skal drøftast politisk, og leggjast fram for heradsstyret årleg. Det er ein kontinuerlege prosess å auka fokus på brukarmedverknad, både politisk og frå foreldra, samt å gjera dokumentet meir lesarvenleg og lettlese.

Kommunen pliktar å ha eit skulefritidstilbod, (jf. § 13-7 i opplæringslova). Om lag 155 elevar 1-4. klasse har SFO-tilbod. Innhaldet skal ta utgangspunkt i borna sin trong for omsorg og leik, og fremja sosial læring. I tillegg til kulturaktivitetar skal fysisk aktivitet, frileik, oppleving og undring knytt til natur- og uteområde vera ein viktig del av dagen. 2 bygder har fått SFO-tilbod sjølv om dei har hatt færre enn 10 born (JFr retningslinjene til SFO fastsett av heradsstyret). Alle skular har SFO tilbod. Tørvikbygd barnehage har i 2018 og 2019 tilbydd SFO tilbod til 3 born istadenfor å ha SFO på skulen.

Vaksenopplæringa er heimla i Opplæringslova kapittel 4A, *Opplæring spesielt organisert for vaksne*.

- Grunnleggjande opplæring i norsk/samf.kunnskap etter introduksjonslova, 44 elevar.
- Grunnskuleopplæring § 4A-1. Vaksne som ikkje har vitnemål i einskilde fag, 12 elevar.
- Spesialpedagogisk avdeling for vaksne, § 4A-2. 24 elevar.
- Realkompetansevurdering for vaksne på grunnskulen sitt område, 1 elev

Elevane ved vaksenopplæringa skal få opplæring ut frå dei føresetnader dei har. Målsetjinga er at dei skal få kompetanse og haldningar som gjer dei i stand til å meistra eigne liv og høve til å delta i skule, arbeid og samfunn. Undervisninga skal vera tilpassa både med omsyn til organisering og innhald. Vaksenopplæringa samarbeider med andre deler av det kommunale tenesteapparatet slik at opplæringa kjem den enkelte elev, kommunen og arbeidslivet til gode.

PPT er heimla i Opplæringslova § 5-6: Kvar kommune skal ha ei pedagogisk psykologisk teneste. Lovkrav:

1) Tenesta skal sørgja for at det vert utarbeidd sakkunnig vurdering der lova krev det, jf. § 5-1 om retten til spesialundervisning: *Elevar som ikkje har eller som ikkje kan få tilfredsstillande utbyte av det ordinære opplæringstilbodet, har rett til spesialundervisning*. Sakkunnig vurdering byggjer på kartlegging av eleven sine læreføresetnader. Sakkunnig vurdering beskriv behov for spesialundervisning (§5.1), eller behov for tilrettelegging i ordinær opplæring (§1.3). PPT arbeider tverrfagleg.

2) Tenesta skal hjelpa barnehage og skule i arbeidet med kompetanseheving og organisasjonsutvikling for å leggja opplæringa betre til rette for elevar med særlege behov. På systemnivå er PPT sentral i skulane og barnehagane sine utviklingsprosessar, og oppbygging av støttesystem i ordinær opplæring. PPT har ei sentral rolle i å kvalitetssikra systemtenkinga i barnehagar og skular, slik at rutinar og gjennomføring kring tidleg innsats/ born som treng ekstra støtte, vert utvikla likt i kommunen. PPT brukar aktivt LP-metodikk i rettleiing og systemtenking ute i skulane.

Kommunelogopeden skal serva innbyggjarar mellom 0-100 år. Kommunelogoped tilbyr logopedtenester både på individ- organisasjons- og gruppenivå, og dei jobbar tverrfagleg (t.d. fysio- og ergoterapeut, barnehagar og skular, pleie og omsorg).

4.7.2 Mål og tiltak

Tema/utfordringar	Mål	Tiltak	Resultat
Kvar elev skal få utvikla sitt potensial for læring.	Alle elevar som går ut av grunnskulen skal meistra grunnleggjande ferdigheiter	Bruka LP-analysemodell i alt Styrkja ordinær undervisning i tråd med resultat og ny forskning:	LP-undersøking: Elevane i Kvam seier dei har det godt på skulen og opplever lærarane som fagleg støttande.
LP som gjennomgåande utviklingsarbeid i alle skular	Auka kompetanse i relasjonsbasert klasseleiing -Auka læringsutbyte for eleven	1.Gje eleven forståing av eiga læring 2.Sjølvrifleksjon hjå lærar 3.Standard for god undervisning	PPT har gjeve rettleiing til alle skulane i tråd med modulane i LP.

<p>Pedagogisk analyse av alle resultat frå LP, elevundersøking, nasjonale prøvar mm</p>	<p>–Strategier for å handtera utfordringar</p> <p>–Kompetanse i sjølvevaluering</p>	<p>4. Positiv støttande elev-relasjon</p> <p>5. Lærar leier tydeleg/strukturet</p> <p>6. Tryggleik i handtering av bråk/uro</p> <p>7. Formativ evaluering med elevane</p>	
<p>Alle elevar har rett på eit trygt og godt skulemiljø</p> <p>- § 9a i opplæringslova</p>	<p>Alle skal oppleva å vera ein del av eit inkluderande læringsmiljø både fagleg og sosialt</p> <p>Ingen elevar skal oppleva å bli mobba</p>	<p>Fylgja rutinar etter § 9a:</p> <p>Alle vaksne skal følgja med på at kvar elev har det trygt og godt</p> <p>Tilsette på skulane er tilgjengelege</p> <p>Bruka LP-modellen systematisk</p> <p>Analysera eigen praksis</p>	<p>Skulane fyl rutinane og skriv aktivitetsplanar. Tilsette melder avvik i Compilo, dette er meir synleg etter Compilo vart teken i bruk.</p> <p>LP-modellen vert brukt aktivt i analysearbeid når elevar har det vanskeleg.</p> <p>Satsinga "Barn er ikkje vanskelege, dei har det vanskeleg" har vore arbeidd mykje med.</p>
<p>Særskilt språkopplæring for fleispråklege elevar i grunnskulen i Kvam, § 2-8 i opplæringslova</p>	<p>Elevar skal få dekkja sine rettar</p> <p>Eleven skal oppleva meistring i norsk språk</p> <p>Eleven skal vera mest mogeleg i klassen</p>	<p>Morsmålsassistent ved oppstart</p> <p>Bruka Udir kartleggingsverktøy</p> <p>Fatta einskildvedtak § 2-8</p> <p>Tverrfagleg samarbeid kring mottak/introduksjon</p>	<p>Kartleggingsverktøy frå Udir vert brukt i varierende grad. Elevar som har behov for det får morsmålsassistent ved oppstart</p> <p>Det er etablert ei elevgruppe med morsmåls-undervisning på arabisk.</p>
<p>Kompetanseheving</p>	<p>Sikra tilstrekkeleg kompetanse ut frå forskning/nasjonale føringar</p> <p>Delta i ny nasjonal kompetansestrategi</p> <p>Utarbeida kompetanseplan</p> <ul style="list-style-type: none"> Tverrfagleg innsats /kurs frå hjelpetenestene i oppvekst 	<p>Gje lærarar tilbod om vidareutdanning i norsk, matte, engelsk, norsk som andrespråk og spesialpedagogikk</p> <p>Rektorutdanning til leiarar</p> <p>Rettleiing til nyutdanna lærarar</p> <p>Stimulering til å ta mastergrad</p>	<p>5 lærarar tok vidareutdanning med støtte frå Udir og Kvam herad i 2019</p> <p>skuleleiarar tok rektorutdanning i 2019</p> <p>KFL har gitt denne kompetansehevinga til skulane</p> <ul style="list-style-type: none"> Deltek i ulike lærande nettverk som eit ledd i å dela kompetanse med tilsette i skule. Kompetanseheving i tema vald og overgrep Gitt veiledning og støtte inn i individualsaker

			<ul style="list-style-type: none"> • Delteke i arbeidet med å implementert veileidar om skulefråvær - ein rettleiar for førebygging/oppfølging • Deltaking i tverrfagleg team på ungdomsskulane <p>Nytilsette lærarar får individuell og grupperettleing dei 2 fyrste åre etter endt utdanning</p>
Digitalisering	<p>Oppgraderte maskiner/program</p> <p>Nettbrett/PC til alle 1-10.klasse</p> <p>Digitale tavler i alle klasserom</p> <p>IKT som kompensierende hjelpemiddel for alle elevar</p> <p>System/oversikt over programvare</p> <p>Kompetanseheving tilsette</p>	<p>Gjennomføra tiltak i tråd med digitaliseringsstrategien</p> <p>Opplæring i digital programvare</p> <p>Textpilot til alle med dysleksi</p>	<p>Digital utstyr er kjøpt inn i tråd med digitaliseringsstrategien. (Sjå kvalitetsrapport for skule)</p> <p>Textpilot blir gjeve til dei elevane som har behov for det.</p> <p>Skulane har teke i bruk ny digital programvare i undervisninga f.eks. Campus som blir nytta i matematikkundervisninga</p>
<p>System for ivareta elevar som har det vanskeleg</p> <p>Barn gjer så godt dei kan!</p>	<p>Alle tilsette skal kjenna fagleg tryggleik, møta eleven sine behov</p> <p>Alle tilsette skal forstå at eleven si åtfærd er uttrykk for noko</p> <p>Felles elevsyn; me må endra konteksten kring elevar som slit</p>	<p>Felles kompetanseheving for barnehage, skule og hjelpetenester</p> <p>Minikurs/ fagleg oppdatering</p> <p>Tryggja leiarrolla fagleg</p> <p>Kurs i korleis me omtaler desse borna / språkbruk</p>	<p>Kursdag august 2019 for alle tilsette i skule og KFL: "barn er ikkje vanskelege- dei har det vanskeleg" (6 ulike tema)</p>
Støttesystem	<p>Dei fleste elevar skal få hjelp i ordinær undervisning framføre segregerte tiltak</p>	<p>Kompetanseheving tilsette Nettverk</p> <p>Intensivkurs i tekstpilot, matte</p> <p>Gjera endring i</p>	<p>Alle klassar har eit gitt timetal til støttesystem, slik at elevar kan få støtte og hjelp fleksibelt istadenfor i låste timar med spesialundervisning. T.d. for elevar med dysleksi, dei som</p>

	<p>God ordinær undervisning som inkluderer alle</p> <p>Fast timeressurs til støttesystem</p>	<p>ressursmodellen som sikrar nok støttetimar i alle klassar</p>	<p>strevar med matematikk eller dei som treng hjelp med omgrep eller tryggleik i det dei held på med.</p> <p>PPT gir kompetanseheving og veiledning til skulane ut frå behov. PPT driv også nettverk.</p>
Kvalitetssystem	<p>Oppretthalda og kvalitetssikra internkontroll og systemtenking</p> <p>Auka kollektiv kapasitet og delingskultur</p>	<p>Nytta 1310.no, Compilo og skulane sine internkontrollsystem</p> <p>Leiarane utviklar system for internkontroll i fellesskap</p>	<p>Skulane nyttar den digitale programvara 13.10 som eit ledd i internkontrollarbeidet.</p> <p>Er starta arbeidet med å leggja inn rutinar i Compilo</p>
Ressursbruk/ økonomi	<p>Ressursinnsats og resultat skal hengja betre saman, jamfør kostragruppe 11</p>	<p>Gjennomgang og vurdering av resultat, organisering og kompetanse på leiarnivå</p>	<p>Ikkje nytta ekstern hjelp eller teke i bruk Sandnesmodell.</p> <p>Gradvis har ein auka refleksjon kring bruk av ressursar, for å endra organiseringa frå 2019.</p>
Kvalifiseringsprogram for flyktningar, Vaksenopplæringa	<p>Gje elevar eit fullverdig kvalifiseringsprogram i samarbeid med NAV som sikrar norsk språk</p>	<p>Vurdera fleire skuledagar pr. veke</p> <p>Språkpraksisplass til alle</p>	<p>Dette må jobbast meir med.</p> <p>Vart gjennomført ei prøveordning når ei gruppe vaksne kvoteflyktningar frå Kongo kom til Kvam i oktober.</p>

4.7.3 Økonomiske rammer

Kostra funksjon	Rekneskap 2018	Rekneskap 2019	Endring 201-2018	Budsjett 2019, justert	Avvik rek/bud 2019	Budsjett 2019, oppheleg
Grunnskuleopplæring	101 681	108 006	6 325	111 850	3 844	111 188
202 GRUNNSKOLE	81 759	88 465	6 706	91 774	3 309	91 933
213 VOKSENOPPLÆRING	4 602	5 075	473	5 015	-60	5 015
215 SKOLEFRITIDSTILBUD	1 696	1 860	164	1 822	-37	1 773
222 SKOLELOKALER	9 271	9 527	256	9 365	-163	8 593
223 SKOLESKYSS	4 354	3 079	-1 275	3 875	795	3 875

Funksjon 202 Grunnskule har netto resultat på totalt 3,3 mnok. Tenesta har eit overforbruk på lønn (0,55 mnok) og driftskostnader (1,8 mnok). Meirforbruket på lønn gjeld i hovudsak fastlønn, og i drift er meirkostnader velferdstiltak, transport, lkt og inventar høgast. Kostnader i samband med kjøp av tenester frå andre er 0,9 mnok lågare enn budsjettert. Auke i inntekter, tilskot og refusjonar er på ca. 2,2 mnok.

Funksjon 213 Vaksenopplæringa har eit mindre meirforbruk knytt til vaksenopplæring i grunnopplæring.

Funksjon 215 Skulefritidsordninga har ingen vesentlege avvik.

Funksjon 222 Skulelokale har eit meirforbruk på 0,1 mnok. Avviket skuldast hovudsakleg auka straumkostnadar i 2019.

Funksjon 215 Skuleskyss viser eit netto mindreforbruk på 0,8 mnok, men deler av kostnadane for skulekyss for elevane er feilført på teneste 202.

4.8 Kommunehelse

4.8.1 Om tenestene

KOSTRA-tema inneheld funksjonane 232-Førebygging - skule og helsestasjonsteneste, 233-Anna førebyggjande helsearbeid og 241-Diagnose, behandling og rehabilitering. Tenestene vert i hovudsak utførte av folkehelsekoordinator, helsestasjonstenesta, ergo- og fysioterapitenesta, kommunepsykolog og legetenesta.

Folkehelse er samfunnet sin innsats for å fremja befolkninga si helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige tilhøve og medverka til å førebyggja psykisk og somatisk sjukdom, skade eller lidning. Kvam herad har folkehelsekoordinator organisert i avdeling samfunn, næring og kultur.

Folkehelsearbeidet er heilskapleg og omfattar både offentleg, privat og frivillig sektor. Målet er å utvikla eit samfunn som legg til rette for helsegunstige val, fremjar tryggleik og medverknad for den einskilde, førebyggjer sjukdom og skade og legg til rette for gode bu- og oppvekstvilkår. Arbeidet med kommunen sitt første oversiktsdokument over helsetilstanden og faktorar som påverkar helsetilstanden, «Folkehelseoversikt for Kvam 2016 – 2019 » viser at innbyggjarane i Kvam i det store og heile har god helse. Rullering av dokumentet starta i 2019.

Folkehelsearbeidet er heimla i folkehelselova. Folkehelsekoordinator sine oppgåver er mellom anna: plan- og analysearbeid, samarbeid med frivillige lag og organisasjonar, utforming av søknadar, koordinering, planlegging og gjennomføring av tiltak innan ulike temaområde og tilrettelegging for eit systematisk og langsiktig folkehelsearbeid.

Helsestasjon- og skulehelsetenesta

Helsestasjon- og skulehelsetenesta i Kvam herad er organisert i eining for oppvekst og er ei av tenestene i KFL (Kvam familie og læringscenter). Tenesta har nært samarbeid med eining helse- og omsorg. Tenesta har 6,95 årsverk inkludert leiar, og har base ved Norheimsund helsestasjon med utekontor ved legekontora i Strandebarm, Øystese og Ålvik.

Oppgåvene er heimla i Helse- og omsorgslova. Kommunen har ansvar for at tilbodet er tilgjengeleg for målgruppene, og at dei tilsette har nødvendig kompetanse og ressursar. Helsestasjon og skulehelsetenesta skal vera eit lågterskel tilbod. Kommunen har ansvar for å overvaka helsesituasjon til alle born i kommunen, og skal planleggja og gjennomføra tiltak som fremjar ei best mogleg fysisk og psykisk helse blant gravide, barn og unge. Tenesta skal leggja til rette for gode oppvekstvilkår for barn og unge. Det vert i gjennomsnitt født 80-100 born i Kvam herad kvart år.

Helsestasjon- og skulehelsetenesta er eit allment tilbod til gravide, barn og ungdom i alderen 0-20 år og deira foreldre. Tenesta skal bidra til å førebyggja sjukdom og fremja god fysisk og psykisk helse. Hovudoppgåvene er helseundersøkingar, vaksinasjonar, opplysning, råd og rettleiing. Tiltak for å styrkja eigenmeistring hos barn og unge og korleis foreldra meistrar foreldrerolla, er også sentralt i arbeidet. Helsestasjonstenesta har eit heilskapleg perspektiv på førebygging og

skal difor driva tverrfagleg arbeid. Arbeidet vert utført av helsesjukepleier, jordmor, lege og fysioterapeut. Det skal vera lett å oppsøkje tilbodet i helsestasjon og skulehelsetenesta, og brukarane skal oppleva at dei vert tekne på alvor med små og store helseproblem og utfordringar.

Helsestasjonen har også oppgåver knytt til smittevernarbeid i kommunen, som tuberkulosekontroll, reisevaksine, influensavaksinering og helsestasjon for flyktningar. Tenesta når alle familieane i kommunen i ein tidleg fase i livet.

I 2019 vart det født 87 born i Kvam. Dei fordelte seg slik i kommunen

Norheimsund: **34**

Øystese: **29**

Tørvikbygd: **7**

Strandebarm: **12**

Ålvik: **5**

Ergo- og fysioterapi

Ergo- og fysioterapitenesta skal gje førebyggjande og kurative tenester til alle aldersgrupper. Det er utarbeidd eigen temaplan for tenesta.

Dei kommunale fysioterapeutane og ergoterapeuten har ansvar for å organisera tilbod til brukarar med samansette behov eller store funksjonsnedsetjingar. I tillegg til undersøking og behandling, har dei oppgåver som tilrettelegging for sosial deltaking, aktivitet, det å kunne bu i eigen bustad og å søkja om naudsynte hjelpemidlar. Dei er sentrale i kommunen sitt habilitering- og rehabiliteringsarbeid og har også førebyggjande oppgåver.

Fysioterapiinstitutta gjev tilbod til dei som har muskel- skjelettlidingar, psykosomatiske lidingar eller treng opptrening etter skade, operasjon eller rehabilitering. Det er privatdrivne fysioterapiinstitutt i Ålvik, Øystese, Norheimsund og Strandebarm. Kommunen gjev tilskot til drifta i form av driftstilskot.

Ergo- og fysioterapitenesta har brei kompetanse og er ein viktig basisressurs i helse- og omsorgstenesta.

Fleire av dei tilsette er spesialistar. Barnefysioterapi er fagleg ein del av helsestasjon- og skulehelsetenesta i tråd med lokale og sentrale føringar.

Tenesta har 1 ergoterapeut, 4,23 fastlønna fysioterapeutar, 1 turnuskandidat og 6,35 driftsheimlar.

Psykologteneste for barn og unge

Psykolog for barn og unge er organisert i Familiesenteret saman med familieterapeutar og utekontakt. Tenesta er heimla i lov om Helse og Omsorgstenester, under tema helsefremjande og førebyggjande arbeid. Familiesenteret skal ha fokus på tidleg innsats, arbeida tverrfagleg og samarbeida med andre tenester. Oppgåvene til psykologen er delt mellom allmennpsykologisk og helsefremjande/førebyggjande arbeid. Psykologtilbodet skal vera lett tilgjengeleg, og det er ikkje krav til skriftleg tilvising. Tilbodet skal bidra til at barn og unge (0-18/20 år) får vurdert behovet for psykisk helsehjelp og «rett hjelp til rett tid». Psykolog har tilvisingsrett psykisk helsevern for barn og unge, å linje med fastlege og barnevernsteneste. Tilbodet omfattar psykisk helsehjelp for lette og moderate vanskar i form av kortvarig hjelp, støttesamtalar, rettleiing til føresette, barnehage/skule og andre

kommunale tenester. Frå 2020 er alle kommunar pålagt å ha psykolog i den kommunale helsetenesta. For tida er psykolog leiar i Familiesenteret.

Legetenesta

Legetenesta famnar om alt frå kurativ legeteneste, allmenmedisinske offentlege oppgåver og samfunnsmedisinske oppgåver til legevakt og koordinerte akuttmedisinske tenester utanfor sjukehus. Dette er lovpålagde tenester og basisfunksjonar som er avgjerande for å skapa framtidiretta, fagleg forsvarlege og likeverdige helse og omsorgstenester av god kvalitet. Åtte av dei elleve fastlegane er spesialistar i allmenmedisin. Tre av legane er i spesialisingsløp og tre hadde permisjonar i 2019. Kommuneoverlegen er tilsett i heil stilling og er leiar for tenesta. Han har oppgåver innan samfunnsmedisin, smittevern og sjukeheimsmedisin. Ein av sjukeheimslegane som var tilsette i heil stillingar vart pensjonist i løpet av året. Oppgåvene vert fordelt på to legar frå 1.1.2020

Kurativ verksemd - fastlegetenesta

Alle som bur i kommunen har rett til ein fastlege. I Kvam er det legekontor i Ålvik, Øystese, Norheimsund og Strandebarm. Totalt er det elleve fastlegar, fem i Øystese, fire i Norheimsund og to som deler fastlegeoppgåvene i Ålvik. I Norheimsund er det også Lis-1 lege (turnuslege). Kontora i Øystese og Norheimsund er privat drivne med basistilskot frå kommunen. Ålvik legekontor vert drive som kommunalt kontor med fastlønna lege. Strandebarm legekontor vert drive som kommunalt utekontor. Fire legar deler på arbeidet i Strandebarm. Saman med legane arbeider det til saman ni helsepersonell i ulike stillingsstorleikar ved legekontora.

Allmenmedisinske offentlege oppgåver

Kvar einskild fastlege kan tilpikta å ta del i arbeid med sjukeheimsmedisin, skulehelseteneste og helsestasjonsteneste inntil 7,5 time pr. veke. Kommunen har prioritert å ha legane med på dei ulike arenaene innan helse og omsorg, og legg praktisk til rette for at dei kan vera det.

Samfunnsmedisinske oppgåver - kommuneoverlege.

Kommunen skal ha ein eller fleire legar som medisinske rådgjevarar. Funksjonen skal ivareta oppgåver som plan,-system,-beredskaps,- smittevern- og miljøretta helsevernarbeid. Samfunnsmedisinsk kompetanse er også nødvendig i interkommunalt samarbeid og samarbeid med spesialisthelsetenesta, t.d. arbeid med samarbeidsavtalar, tenesteavtalar, prosjekt og prosessarbeid.

Legevakt

Kommunen si legevaktordning skal sikra innbyggjarane sine behov for øyeblikkleg hjelp-tilbod heile døgnet og er ein del av den allmenne beredskapen i kommunen. Kvam legevaktstasjon er ein av tre legevaktstasjonar i Hardanger og Voss legevaktstasjon og er lokalisert ved Kvam lokalmedisinske senter på Toloheimen. Legevaktstasjonen består av Kvam legevaktssentral og legevaktlokala. I opningstida ved fastlegekantora fungerer desse som legevaktlokale.

Ein vakthavande lege skal vera tilgjengeleg i naudnettet heile døgnet. Kvam har samarbeidsavtale med dei andre kommunane i Voss sjukehusområde om legevakt på natt. Voss kommune er vertskommune, og legevakta er på natt lokalisert i sjukehuset på Voss.

I tillegg til legane er det tilsett sju sjukepleiarar i til saman 288 % stilling ved legevakta. Kvam legevakt er ein av sju «vakttårnlegevakter» i Noreg og er slik leverandør av data til nasjonal statistikk for legevakt. Kommunen samarbeider med nabokommunane, føretaket og andre lokale døgntenester, t.d. brann og redningstenesta og helse og omsorgstenesta elles for å sikra gode løysingar for akutttilbodet.

4.8.2 Mål og tiltak

Tema/utfordring	Mål	Tiltak	Resultat
Folkehelse «Helse i alt me gjer».	Alle avdelingar i kommunen skal ha forståing for «helse i alt med gjer» og arbeida for å ha «helse i alt me gjer».	Utvikla målretta informasjon til alle einingar omkring «helse i alt me gjer» Delta i folkehelsegruppe	Overordna folkehelsegruppe har starta arbeidet med å rullera folkehelseoversikten. Tema i folkehelseoversikten involverer fleire einingar.
Samarbeid med frivillige lag og organisasjonar.	Meir systematisk samarbeid mellom kommunen og frivillig sektor.	Etablere møtestadar Meir kunnskap og informasjon om korleis samarbeida med frivillige lag og organisasjonar til dei tilsette i kommunen. Tilretteleggja for meir samarbeid med frivillige lag og organisasjonar på fleire avdelingar.	Døme på tiltak der fleire einingar har vore inkludert i samarbeid med frivillige: <ul style="list-style-type: none"> • Kvammaveko • Liv og Lyst • Ung fritid I gjeldande planstrategi står det at arbeidet med frivillighetsplanen skulle starta i 2019. Dette arbeidet har ikkje kome i gang.

Tema/utfordring	Mål	Tiltak	Resultat
Helsestasjon og skulehelseteneste Nasjonale føringar	Styrkja skulehelsetenesta Fylja veiledande normtal for Helsestasjon- og skulehelsetenesta	Fylgja nasjonal opptrappingsplan . Helsesøster skal vera tilgjengeleg for elevar på alle skulane kvar veke Søkja på aktuelle tilskotsmidlar/øyremerka	For å styrkja skulehelsetenesta søkte tenesta om sentrale midlar, og fekk tilskot til ein 100 % stilling som helsesjukepleier. Kvam har streva med rekruttering av helsesjukepleier. Ingen søkte på stilling ved utlysing. Grunna permisjon og manglande vikar, vart det

	<p>Løysa nye oppgåver som blir lagt til helsestasjon- og skulehelsetenesta.</p> <p>Implementera dei nye retningslinjene i helsestasjon- og skulehelsetenesta gjennom prosjektarbeid</p>	<p>tilskot</p> <p>Utføra nye pålagde oppgåver</p> <ul style="list-style-type: none"> - HPV vaksinerings til jenter fortset, - Setje i verk nødvendig kompetanseheving for å kunne utføra nye oppgåver - Vidareføra arbeidet med å verta ammekynndig helsestasjon. <p>Etablert prosjektgruppe skal arbeide med implementering av nye retningslinjer og utarbeide eit godt kvalitativt systemarbeid som er bygd på sentrale føringar.</p>	<p>søkt om å få overføra midlane til 2020. Det vart innvilga.</p> <p>Tenesta har implementert den nye rettleiaren for helsestasjon- og skulehelsetenesta. Jobbar vidare med å implementere arbeidet inn i skulehelsetenesta. Målet er at me har undervisning i samarbeid med skule i alle klassetrinn for å styrka den psykiske, fysiske og seksuelle helse til alle born og unge.</p> <p>Tenesta har utført alle lovpålagte oppgåver i løpet av 2019. Oppvaksinerings av HPV-vaksine til jenter vart ferdig i juni. Dette var eit stort meirarbeid, og førte til at 4-årskontrollane vart forsinka.</p> <p>Tenesta ligg fortsatt under i forhold til tilrådd normtal i skulehelsetenesta i barneskulen. Dette vil tenesta jobbe vidare med, ved å søkje på sentrale midlar.</p>
Prevensjon	Få ned talet på abortar (nasjonalt mål)	<p>Kompetanseheving held fram.</p> <p>Helsesøster/jordmor - utvida rett til å skriva ut prevensjon</p>	<p>Alle helsesjukepleiarar og jordmor har gjennomført utvida rett til å skrive ut prevensjon. Dette arbeidet er lagt til helsestasjon for ungdom og skulehelsetenesta i vidaregåande skular.</p>
Rekruttering	Fortsetja å rekruttera helsesøster til kommunen vår som kan tre inn i ledige stillingar	<p>Ha tett kontakt med høgskulen</p> <p>Oppmoda sjukepleiarar i eigen kommune til å ta helsesøsterutdanning</p>	<p>Grunna to permisjonar, har me hatt vakant stilling i periodar dette året. Det er vanskeleg å rekruttere helsesjukepleier, Ingen søkte prosjektstilling 100 %.</p>

		Delta i faglege nettverk	Men me fekk inn ein vikar i 40 % stilling i frå hausten 2019. Måtte derfor utsetje prosjektstillinga og fekk overført midlane til 2020. Tenesta har tett kontakt med høgskulen, men Kvam har ingen student dette året, sjølv om det var fleire søkjarar. Det er vanskeleg å komme inn på studiet grunna høge søkjartal. Ein ser rekrutteringsvanskar i heile landet. Høgskulane jobbar med å auke opp antal studieplassar. Arbeidet med å rekruttere sjukepleiar til å ta vidareutdanning som helsesjukepleier held fram. Leiar har delteke på nettverksmøte med andre leiarar for helsestasjon-og skulehelseteneste omkring Bergen kommune.
IKT	Ha effektive digitale verktøy	Utføra tiltak i tråd med digitaliseringsstrategi Arbeidet med å innføra E-meldingar fortset. Kontinuerleg kompetanseheving for å kvalitetssikre rett bruk og gode løysingar i fagsystemet.	Tenesta har etablert e-meldingar opp mot Helse-Bergen og har utvida dette i løpet av året. Alle fødselsmeldingar kjem elektronisk, og henvisningar til spesialisthelsetenesta vert sendt elektronisk. Dette fungerer svært bra. Alle papirjournaler kan og scannast inn i HsPro Visma, etter at me fekk nye multifunksjonsmaskiner. Er så vidt i gang med å planlegge tilkobling til digipost.
Samhandling med andre	Bidra til å leggja til rette for gode oppvekstvilkår for barn og unge i kommunen vår, og styrkja det som bidreg til betre helse	Tilby lågterskeltilbod for ulike målgrupper i skulen Vidareutvikla tverrfagleg samarbeidsmodell for	Arbeider med grupper i enkeltklassar i forhold til klassemiljø. Også jente- og guttegruppe til alle i 9. klassesetrinn, i samarbeid med utekontakt. Fokuset er

		gravide med rusrelaterte og psykiske vanskar	<p>å styrka ungdom i forhold til psykisk, fysisk og seksuell helse. Dette arbeidet skal vidareførast som eit systemarbeidet i samarbeid med skulen og andre samarbeidspartar.</p> <p>Arbeidet med å vidareutvikla tverrfagleg samarbeidsmodell for gravide med rusrelaterte og psykiske vanskar er ikkje ferdigstilt enno.</p> <p>Tenesta deltek i konsultasjonsteam, arbeidet mot vold og overgrep. Har hatt fleire minikurs opp mot barnehage og skule.</p>
--	--	--	---

Tema/utfordring	Mål	Tiltak	Resultat
Ergo- og fysioterapi Habilitering og rehabilitering	Fagleg forsvarlege og likeverdige tenester som lar brukarane medverka Heilskaplege og koordinerte tenester	<p>Fylgja opp nasjonal opptappingsplan for habilitering og rehabilitering</p> <p>Laga plan for habilitering</p> <p>Gjera plan for rehabilitering kjend i organisasjonen og fylgja opp handlingsplanen, m.a.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ etablera og ta i bruk treningskjøkken ▪ innføra kvardagsmeistring og “kva er viktig for deg” som tankesett <p>vidareføra motorteamet for kvardagsrehabilitering</p>	<p>Arbeidet med å skriva Habiliteringsplan for Kvam starta i 2019 og vert avslutta i 2020. To prosjektleiarar har hatt ansvar for å skriva planen. Kommunen har fått tilskot frå fylkesmannen til arbeidet.</p> <p>Treningskjøkkenet er kome på plass på pauserommet på Toloheimen og teke i bruk for aktuelle rehabiliteringspasientar.</p> <p>Motorteam for kvardagsrehabilitering er vidareført</p> <p>Det vart i 2019 arbeidd med å innføra <i>Kvardagsmeistring</i> som tankesett. Det må arbeidast meir systematisk med dette for å nå ut i heile organisasjonen.</p>

Dreia tenesta mot meir førebyggjande arbeid og tidleg innsats	Prioritera meir ressursar til førebygging og tidleg innsats	Oppretthalda og vidareutvikla gruppetilbod som balansetrening/fallførebygging og aktivitetsgrupper i samarbeid med frivillige Vurdera vidareføring av prosjekt “Kvardagssteg” Fylgja opp ny nasjonal veileidar for helsestasjon- og skulehelsetenesta	Fleire har fått gruppetilbod. Tilboda har vore retta mot ulike grupper, mellom anna tilbod med mål om å oppretthalde og betra funksjonsnivå til den enkelte. Det har vore redusert bassengtrening grunna stengde kommunale basseng hausten 2019 Det er utarbeidd rapport på prosjekt “Kvardagssteg” og ny gruppe vert starta i 2020 Det er godt samarbeid mellom barnefysioterapeutane og helsesjukepleiarane i oppfølginga av ny nasjonal veileidar.
Auke i oppgåver grunna tidlegare utskriving frå sjukehus og forventa rask respons	Fagleg forsvarleg tenestetilbod og tilgjengelege tenester	Ta i bruk ny prioriteringsnøkkel Kontinuerleg prioritering og god samhandling med andre Effektiv sakshandsaming i hjelpemiddelformidling	Prioriteringsnøkkelen er innført og det er godt samarbeid mellom dei private og kommunale fysioterapeutane for å løysa oppgåvene. Det har vore jobba med å få på plass gode rutinar i journalsystemet Gericar.

Tema/utfordring	Mål	Tiltak	Resultat
Kommunepsykolog Press på individretta oppgåver. System- og utviklingsoppgåver vert nedprioritert.	Betre balanse mellom oppgåvene.	Samordna ressursane i Familiesenteret. Nytta ressursen betre for fleire ved å gje gruppetilbod, undervisning og veiledning.	Betre samordning av oppgåver og ressursar. I gang med gruppetilbod til ulike målgrupper, undervisning og veiledning til barnehage og skule.

Prioritering av knapp ressurs. Psykolog er konst. leiar i Familiesenteret til 1. Juli 19.	Betre samordning og avklaring med andre tiltak. Hindra "doble" kontaktar.	Tett samarbeid med andre helse- og hjelpetenester som gjev samtaletilbod til barn og unge	Helsesjukepleiar søker råd og veiledning. Arbeider saman i nokre saker.
Psykologstilling i PPT står vakant.	Rekruttere psykolog i PPT	Samarbeide med Oppvekstsjef, PPT-leiar og ROP v/psykolog om rekruttering.	Vakant ved årsslutt. Skal i gang med prosess kring stillinga på nyåret 2020.

Tema/utfordring	Mål	Tiltak	Resultat
Legetenesta Fastlegeordninga- fleire fastlegar har rett til fritak frå legevakt grunna alder	Behalda og sikra rekruttering av nye legar i fastlegeordninga og sikra vikarar til legevakt	Skaffa eksterne vikarar til ledige legevakter Leggja til rette for spesialiseringssløp for nye legar Delta i ALIS-vest prosjektet Vidareføra samarbeidet med sjukehus og andre kommunar om utdanningsstillingar	Det er tilsett ein ny fastlege i 2019, med fastlønn. Tre av legane har hatt permisjonar og det har vore inne vikarar for dei. Det har vore tidkrevjande rekrutteringsarbeid og vikar frå vikarbyrå har vore tilsett i sjukeheimslegestillinga. Ein av legane er i spesialiseringssløp som del av ALIS- prosjektet . Det har som tidlegare år vore samarbeid med sjukehuset om utdanningsstilling (LIS 1)
Legetilbod for bebuarar i omsorgsbustadar med heildøgntilbod	Betre kvalitet og meir effektivt legetilbod for bebuarane	Vidareføra prøveordning med at fastlege oppsøker pasientane sine i omsorgsbustadane saman med hjelpepersonell Evaluera ordninga	Ordninga vert vurdert som del av utviklingsprosjektet i pleie og omsorg
Nye krav i revidert akuttmedisinforskrift	Oppfylle krav i ny forskrift	Vidareføra bakvakt-ordning Tilby opplæring i akuttmedisin og vald i nære relasjonar for legar og sjukepleiarar	Det har vore bakvaktordning i tråd med forskrifta. Det har vore gjennomført kurs i akuttmedisin og vald i nære relasjonar for legar, sjukepleiarar og helsesekretærar

Systematisk øving og trening/samtrening av lokale akuttmedisinske team	God samhandling i akuttsituasjonar	Saman med legevaktsjef laga og iverksetja øvingsplan for legevakt	Arbeidet er påbegynt
Ventetid på ambulanse	Avklara behovet og ansvaret for ei akutthjelpar - teneste	Gjennomføra møte om akutthjelpar oppgåver og funksjon	Arbeidet er påbegynt
Smittevern	Sikra innbyggjarane nødvendig smittevernhjelp	Oppdatera smittevernplanen og gjera den kjent Ta i bruka infeksjonskontroll-program Utarbeida rutinar	Oppgåva er overført til 2020
Det er for få helsepersonell som vaksinerer seg mot influensa	At helsepersonell med pasientkontakt vaksinerer seg	God informasjon om fakta Tilby gratis vaksine	Helsepersonell fekk tilbod om gratis vaksine og fleire enn tidlegare år har vaksinert seg.
Samfunnmessig og sosial beredskap	Sikra liv og helse og bidra til at innbyggjarane får nødvendig helsehjelp i kriser og ved katastrofer	Utarbeida ROS i helse-omsorg Laga plan for helsemessig og sosial beredskap	Oppgåva er overført til 2020

4.8.3 Økonomiske rammer

Kostra funksjon	Rekneskap 2018	Rekneskap 2019	Endring 201-2018	Budsjett 2019, justert	Avvik rek/bud 2019	Budsjett 2019, opphevelg
Kommunehelse	25 329	27 997	2 669	28 285	288	26 680
232 FOREBYGGING - HELSESTASJONS- OG	6 876	7 853	977	8 227	373	7 771
233 ANNET FOREBYGGENDE HELSEARBEID	1 684	898	-785	1 781	883	2 227
241 DIAGNOSE, BEHANDLING, RE-/HABILITERING	16 769	19 246	2 477	18 277	-969	16 682

Funksjon 232 har eit resultat på ca. 0,37 mnok lågare enn budsjettert. Helsestasjon og skulehelsestasjon har eit mindreforbruk på ca. 0,3 mnok som er differansen på prosjektmidlar overført til 2020 og noko meirforbruk i drift. Lønsjusteringar på ca. 0,1 mnok.

Funksjon 233 har ca. 0,88 mnok mindreforbruk i forhold til budsjett. Miljøretta helsevern har innsparing og refusjon av lønn på 0,56 mnok. Dette gjeld Folkehelsekoordinator, som er utlånt til andre i tillegg til prosjekt arbeid på andre tenester. Administrasjon har spart inn på drift ca. 0,32 mnok.

Funksjon 241 har eit samla meirforbruk i tenesta på 0,97 mnok. Kurativ legeteneste har eit innsparingskrav på 0,8 mnok som ikkje er innfridd, og eit meirforbruk i forhold til budsjett på ca. 0,27 mnok. Meirforbruket er differansen mellom høgare lønn til legar og kjøp av tenester hjå private mot høgare tilskot frå Staten. Lønnsjusteringar er 0,1 mnok. Fysioterapi tenesta har eit mindreforbruk på 0,24 mnok, som gjeld prosjekt og tilskotsmidlar overført til 2020. Legevakt har eit negativt avvik på 0,24 mnok. Interkommunal legevakt og løn til legar er ca. 0,47 mnok over budsjett. Refusjon og tilskot reduserer avviket med 0,23 mnok.

4.9 Pleie og omsorg

4.9.1 Om tenestene

KOSTRA-tema inneheld funksjonane 234 - Aktivisering eldre og funksjonshemma, 253 – Helse- og omsorgstenester i institusjon, 254 – Helse- og omsorgstenester til heimebuande, 255 – Med finansiering somatiske tenester (gått ut f.o.m. 2015), akutthjelp helse- og omsorgsteneste («ØH-seng»), oppstart 1.1. 2016) og 261 – Institusjonslokale.

Pleie og omsorg

Pleie- og omsorgstenesta yt individuell hjelp til dei som treng omsorg, behandling og pleie. Tenesta yt hjelp til personar i alle aldersgrupper. Dei største gruppene er eldre, personar med utviklingshemming og personar med psykiske vanskar og/eller rusproblem. Dei siste åra har det vore ein auke i brukargruppa under 67 år, særleg barn og unge. Me opplever at denne gruppa ofte har meir samansette behov og at dei treng omfattande hjelp og støtte.

Rett til Brukarstyrt personleg assistentordning vart rettighetsfesta i 2015. Ordninga skal bidra til at personar med nedsett funksjonsevne og stort behov for bistand kan leva eit aktivt og mest mogleg uavhengig liv.

Tenesta opplever og ein auke i tal personar med demens. Fleire vert diagnostisert tidleg, kanskje dette er forklaringa på kvifor me har fleire yngre brukarar som har behov for hjelp og støtte i kvardagen. Det er viktig med god dialog både med pasient og pårørande. Det vert arbeidd vidare med å utvikla gode tenester for denne brukargruppa.

Pleie- og omsorgstenesta har som overordna mål at innbyggjarane skal få hjelp på Beste Effektive Omsorgsnivå (BEON). Det betyr mellom anna at flest mogleg skal få bu heime lengst mogleg. Heile helse- og omsorgstenesta må arbeida for å nå dette målet, og det er viktig at «omsorgstrappa» frå hjelp i heimen til spesialisert sjukeheimstilbod fungerer.

Samhandlingsreforma og Primærhelsemeldinga legg føringar for at fleire oppgåver skal flyttast frå sjukehus til kommune og at kommunane skal leggja til rette for «Pasienten si helseteneste». Kvam har tilpassa seg dei sentrale føringane og har ei fagleg sterk pleie- og omsorgsteneste og god samhandling mellom helsepersonellet internt og mot sjukehusa.

I 2019 var institusjonsomsorg og heimetenesteomsorg organisert i 15 arbeidsgrupper fordelt på Ålvik, Øystese, Norheimsund og Strandebarm:

- Ei institusjonsgruppe på Strandebarmheimen, to på Toloheimen og to på Øysteseheimen
- Fem heimetenestegrupper fordelt på Strandebarm, Norheimsund, Øystese og Ålvik med personellbasar på Strandebarmheimen, Tolo omsorg, Mikjelsflaten omsorg og Ålvik omsorg. Det er heildøgnsstilbod i omsorgsbustadane ved Tolo omsorg og Mikjelsflaten omsorg.
- Fire grupper organiserte tilbodet til personar med utviklingshemming, desse gruppene var lokalisert i bufelleskap i Norheimsund og Øystese.
- Ei gruppe organiserte tilbod om korttidsopphald lokalisert på Kvam rehabilitering- og behandlingsavdeling på Toloheimen, i alt 16 plassar.

Det er 57 heildøgns plassar for langtidsopphald i sjukeheim fordelt på Strandebarmheimen med 13, Toloheimen med 16 og Øysteseheimen med 28, alle i einsengsrom. Om lag halvparten av plassane er

tilbod tilrettelagt for personar med demenssjukdom. 63 omsorgsbustader med heildøgntilbod er lokalisert på Tolo omsorg og Mikjelsflaten omsorg.

Det var i 2019 tre nattevaktteam i kommunen med base i Strandebarm, Norheimsund og Øystese-Ålvik.

Tenesta har heil sjukeheimslegestilling knytt til Toloheimen. Sjukeheimslegen har oppgåver knytt til pasientar, systemarbeid og samarbeidsoppgåver, både internt og eksternt. Ved Øysteseheimen og Strandebarmheimen er det sjukeheimslegar i deltidstillingar.

Pleie og omsorg har tilbod om middagslevering til heimebuande og har avtale med eksterne leverandørar om matlevering til institusjonane og heimetenesta.

Det er dagtilbod for eldre på Strandebarmheimen, Øysteseheimen og i Ålvik omsorg. Dagtilbod for utviklingshemma er lokalisert på Øysteseheimen. Det er totalt 50 dagplassar på dagsenteret på Øysteseheimen, 25 plassar er spesielt tilrettelagt tilbod for personar med demens og 6 plassar spesielt tilrettelagde for personar med utviklingshemming.

Pleie og omsorgsleiar har kontor på Toloheimen og har saman med 16 gruppeleiarar ansvar for institusjons- og heimetenesteomsorga. Det var omlag 190 årsverk i avdelinga:

- 55 årsverk i institusjonsomsorg
- 115 årsverk i heimetenesteomsorg, av desse 42 årsverk i omsorg til utviklingshemma
- 8 årsverk til dagsenter
- Om lag 13 leiarårsverk (ikkje alle leiarane hadde full stilling)

Pleie og omsorg har tildelingsansvar for om lag 90 trygde- og omsorgsbustader for utleige.

Avdelingsleiar for Kvam rehabilitering- og behandlingsavdeling (KRB) har ansvar for å organisera korttidstilbodet i institusjon. Kvam rehabilitering- og behandlingsavdeling har 16 senger og gjev tilbod om utgreiingsopphald, avlastning, rehabilitering, behandling og omsorg ved livets slutt (palliasjon). Ei seng vert nytta til øyeblikkeleg hjelp døgntilbod (ØHD-seng). Kvam herad har avtale med Helse Bergen om dette tilbodet og samarbeidsavtale med Voss kommune om tilbodet på natt. Tilbodet i korttidsavdelinga er eit lokalt helsetilbod der Kvam herad mellom anna samarbeider med helseføretaket om tenester før og/eller etter sjukehusinnlegging. Kommunen tek i dag imot sjukare og meir behandlingskrevjande pasientar enn tidlegare. Pasientane er ofte alvorleg sjuke, har eit komplekst sjukdomsbilete som krev avansert behandling. For at avdelinga skal fungera etter intensjonen, er det viktig med eit sterkt tverrfagleg fagmiljø og eit godt samarbeid med resten av pleie- og omsorgstenesta, ergo- og fysioterapitenesta og legetenesta. Det er også viktig at pasientar som er ferdigbehandla i avdelinga kan tildelast anna kommunalt tilbod utan ventetid, dersom dei ikkje kan tilbake til eigen heim.

Lokalt hjelpemiddellager er lokalisert på Toloheimen. Servicemedarbeidar og ergoterapeut arbeider ved lageret og har ansvar for utlån av tekniske hjelpemidlar både for kortvarig og langvarig behov. Det lokale hjelpemiddellageret har nært samarbeid med Hjelpemiddelsentralen i Hordaland.

Kreftkoordinatorstillinga er organisatorisk knytt til KRB og gjev tilbod til både heimebuande og dei som er på institusjon. Kreftkoordinator har kontor på Toloheimen.

Dialysesatelitt: det har vore tilbod om dialyse på Toloheimen frå november 2013. Helse Bergen hadde fag- og driftsansvar for tilbodet. Dei har no sagt opp avtalen med Kvam herad og tilbodet vart

avvikla 31.12.2019. Bakgrunnen for dette var ei totalvurdering av ressursbruk og fagleg oppfølging. Helse Bergen meiner desse vurderingane vog tyngre enn auka reiseavstand for brukarane.

Det er 21,76 årsverk i avdelinga fordelt på 35 personar.

Helse og omsorg har eige tenestekontor lokalisert på Toloheimen. Det er om lag seks årsverk ved kontoret. Koordinatorande eining er lokalisert her. Kontoret har ansvar for sakshandsaming av søknader om pleie og omsorgstenester, i tillegg har dei følgjande oppgåver:

- sakshandsaming av bustøtte
- vederlagsberekning langtids plass i institusjon
- merkantil støttefunksjon for avdelingane
- arkivansvar for pleie- og omsorgstenesta og dei kommunale tenestene i Nav
- koordinatoroppgåver på innkjøp for helse og omsorg
- system,- og opplæringsansvar for elektroniske fagsystem, oppgåver knytt til IPLOS og KOSTRA-rapportering
- systemansvar for internt kvalitetssystem (Compilo) og informasjon på nettsida
- prosjektarbeid, t.d. Velferdsteknologi

Kvam lokalmedisinske senter er ei “overbygning” for fleire funksjonar som i dag er samlokalisert på Toloheimen:

- base for pleie- og omsorgstenesta
- base for kommunale fysio- og ergoterapeutar
- tenestekontor for helse og omsorg
- korttidsavdelinga
- øyeblikkeleg hjelp døgntilbod (ØHD-seng)
- hjelpemiddellager
- treningslokale for rehabiliteringspasientar
- Kvam legevakt
- ambulansestasjon
- polikliniske tenester frå Helse Bergen

Samlokaliseringa legg til rette for god samhandling og godt samarbeid internt på Toloheimen og eksternt med andre samarbeidspartar i kommunen og i spesialisthelsetenesta. Ved å samla tilbod og kompetanse under “paraplyen” Kvam lokalmedisinske senter har heile tenesta fått eit sterkare fagmiljø som styrkjer den medisinske oppfølginga av pasientane.

Utfordringar

På bakgrunn av økonomiske utfordringar i pleie og omsorg vart det i 2018 vedteke å gjennomføra ein analyse av tenesta. Agenda Kaupang bistod kommunen i arbeidet som vart utført hausten 2018. Analysen peikar på utfordringsbilde kommunen står overfor, og kjem med ei rekkje tilrådingar innan både praksis for tildeling av tenester, praksis for fordeling av ressursar og organisering. Analysen vart politisk handsama i heradstyret 26. Mars 2019 med vedtak om å etablera eit administrativt omstillingsprosjektet. Prosjektet er sett saman av leiarar og representantar frå dei tilsette inkludert vernetenesta og har tittelen: «*Eit godt liv der me bur- tenester for framtida, meistring og deltaking*». Kommunen må satsa meir på tiltak som gjer at fleire kan klara seg sjølve og verta buande i eigen heim lenger. I tillegg må det gjerast strukturtiltak for å gjera tenestene meir kostnadseffektive samtidig som kvaliteten er god.

Statens arbeidsmiljøinstitutt (STAMI) gjennomførte tilsyn med heimetenesta i Kvam i mai- juni 2019. Tilsynet var del av eit nasjonalt prosjekt (2018-2021) der ein ville undersøkje om Arbeidstilsynet sine viktigaste verkemiddel har primærførebyggjande effekt på arbeidsmiljø og helse til tilsette i helsesektoren. Kvam herad fekk avvik knytt til tema som: om verneombod er teke med på råd, leiarane sin HMS- kompetanse, tids- og arbeidspress i tenesta, arbeidstidsordningar, kunnskap om regelverk knytt til vald og truslar, psykisk helse og manuelt arbeid. Det har vore arbeid målretta for å retta opp i avvika i tett samarbeid med tillitsvalde, verneombod og med bistand frå Bedriftshelse 1.

Avdeling Rus og Psykisk helse (RoP) yt tenester til personar i heile kommunen. Avdelinga har kontor i rådhuset. Gjennom *Opptrappingsplan for psykisk helse i 1998-2008* og *Opptrappingsplan for rusomsorg 2014-2016* vart tenester innan rus og psykisk helse styrkt på fleire område. Sentrale styresmakter varslar ytterlegare styrking innan rusomsorga . Tilboda frå avdelinga vert gjeve på kontoret eller i klienten sin heim. Arbeidsoppgåvene spenner frå opplysningsarbeid, førebyggjande arbeid, tidleg innsats, kartlegging, oppfølging , behandling og rehabilitering av personar med både lettare psykiske vanskar, alvorleg psykisk sjukdom og rusproblematikk. Det er brei kompetanse i personalgruppa, også psykologkompetanse.

Kommunen gjev lågterskel-aktivitetstilbod, driv Kafe Påfyll, gir tilbod om individuelle samtalar, ulike gruppetilbod og meistringskurs, t.d. meistring i belastningar og depresjon. Avdelinga tilbyr kurset "Takk, bare bra" som er eit kurs retta mot eldre, der ein lærer gode måtar å handtere livsovergangar og pensjonistlivet på.

Tenesta har tett samarbeid med pleie og omsorg og legetenesta internt og med DPS på Voss (distriktpsikiatrisk senter). Det har vore ein auke i oppgåvene siste åra og problemstillingane hos brukarane er ofte meir samansette og komplekse.

- Avdelinga har 7,5 årsverk fordelt på leiar, psykolog, psykiatriske sjukepleiarar, ruskonsulentar og miljøarbeidarar. I 2018 og 2019 fekk avdelinga tilskot frå fylkesmannen til å etablera lågterskel aktivitetstilbod til personar med rusvanskar. Ei prosjektgruppe er i gang med dette arbeidet. Det vert søkt vidare på midlar til dette i 2020. I 2019 fekk avdelinga tilskot til å oppretta 40% stilling som erfaringskonsulent. Det er sentrale føringar for at tenesta rus og psykisk helse må knyta til seg tilsette med erfaringskompetanse. Dette er eit tiltak me ynskjer vidareføre.

4.9.2 Mål og tiltak

Hovudmål for helse og omsorg- frå kommunedelplan for helse og omsorg 2015-30

Helse og omsorgstenesta i Kvam skal skapa framtidsetta, fagleg forsvarlege og likeverdige tenester som sikrar befolkninga eit profesjonelt, tilgjengeleg og effektivt tenestetilbod.

Helse og omsorgstenesta skal leggja til rette for at kvar enkelt kan ta ansvar for eiga helse gjennom fysisk aktivitet, sosialt fellesskap og tilrettelegging av eigen livssituasjon

«Helse i alt me gjer» skal prega tenestetilbodet.

Hovudutfordringa for pleie- og omsorgstenesta i framtida er å greia tilpassa drifta i tråd med faglege og individuelle krav, sentrale føringar og økonomisk ressursar. Utfordringsbilde er på den eine sida knytt til fleire yngre brukarar og fleire eldre (demografi) og på den andre sida knappheit på kvalifisert personell og behov for betre medisinsk kompetanse.

Fellestema Pleie og omsorg

Tema/utfordring	Mål	Tiltak	Resultat
Kvalitet	<p>Fagleg forsvarleg tenestetilbod</p> <p>Kvalitetsforbetring</p> <p>Pasient- og brukartryggleik</p>	<p>Implementera ny forskrift om <i>Leiing og kvalitetsforbetring</i> i internkontrollsystemet.</p> <p>Bruka avvikssystemet i Compilo i forbetningsarbeid</p> <p>Revidera rutinar og registra aktuelle dokument i Compilo</p> <p>Delta i fagnettverk</p> <p>Arbeida systematisk med GDPR</p>	<p>Kvalitetssystemet er implementert i det elektroniske systemet Compilo og aktuelle rutinar og prosedyrar vert revidert ved behov.</p> <p>Det har vore opplæring i bruk av avvikssystemet og det vert innrapport fleire avvik enn tidlegare år. Leiarane i helse og omsorg arbeider godt med å setja i verk tiltak og lukka avvik på lågaste moglege nivå i organisasjonen.</p> <p>Det er gjennomført opplæring i ROS og alle avdelingar har starta arbeidet med å gjennomføra ROS på tema vald og truslar.</p> <p>Det er gjennomført kartlegging og laga protokollar i alle avdelingar i tråd med GDPR regelverk.</p>
Rekruttering og kompetanseutvikling	<p>Fagleg forsvarleg tenestetilbod</p> <p>Rekruttera og behalda kvalifisert arbeidskraft</p>	<p>Utarbeida kompetanseplan for 2019 og søkja om tilskot frå fylkesmannen</p> <p>Tilby grunn, etter- og vidareutdanning i tråd med kommunen sine behov</p> <p>Leggja til rette for kurs,</p>	<p>Kommunen har motteke kr. 778 000 frå fylkesmannen til kompetansehevingstiltak</p> <p>Tilsette på KRB har delteke i læringsnettverk i regi av USHT: "Tidleg oppdaging av forverra tilstand" og det er gjennomført</p>

		<p>hospitering, internundervisning</p> <p>Tilby læreplassar og ta imot studentar</p> <p>Delta i lærings- og fagnettverk</p> <p>Leggja til rette for E-læringskurs</p> <p>Arbeida for heiltidskultur og vidareføra årsturnus i pleie og omsorg</p> <p>Vurdera tiltak som rekrutterer nyutdanna sjukepleiarar til sommarjobb</p>	<p>internundervisning og innføring i prosedyrar som NEWS og ISBAR.</p> <p>Pleie og omsorg har i alt 14 lærlingar i helsearbeidarfaget, 4 av dei er TAF elevar. 7 lærlingar tok fagbrev i 2019.</p> <p>Fire leiarar fullførte nasjonal helseleiarutdanning i 2019 og tre starta utdanninga.</p> <p>To sjukepleiarar går på desentralisert sjukepleiarutdanning over 4 år. Ein vernepleiar har gjennomført vidareutdanning i autisme.</p> <p>18 tilsett deltok i opplæringa Demens-omsorgens ABC(del 1) 24 tilsette starta opplæring i "Mitt livs ABC", opplæring i miljøarbeid til personar med utviklingshemming.</p> <p>Fire sjukepleiarar og to helsefagarbeidarar har delteke i hospiteringsordning på Voss sjukehus.</p> <p>Kommunen har teke i bruk KS læring som er ein elektronisk læringsplattform og tilsette har gjennomført kurs i medikament-handtering, etikk, vald og truslar og andre tilgjengelege fagkurs</p>
--	--	--	---

<p>Kommunikasjon og informasjon</p>	<p>Tilgjengeleg informasjon til innbyggjarar og helsepersonell</p> <p>God og sikker informasjon</p> <p>God dialog med brukarar</p>	<p>Informasjon om tenestetilbodet på ny nettside</p> <p>Gjera « kommunikasjonsstrategien» kjent for alle tilsette</p> <p>Nytta « Klarspråk»</p> <p>Gjennomføra brukarundersøkingar</p>	<p>Det vert arbeidd kontinuerleg med å oppdatera informasjon på heimesida, nytta klarspråk og gjera kommunikasjonsstrategien kjent for tilsette.</p> <p>Det er gjennomført brukarundersøking for middagslevering i 2019</p>
<p>Digitalisering</p>	<p>Leggja til rette for nytenking, satsa på innovasjon og ta i bruk velferdsteknologiske løysingar</p>	<p>Vidareføra Velferdsteknologi-prosjektet:</p> <p>Ta i bruk E-lås for fleire, vurderer sensorløysingar, prøva ut medisindispensarar. Etablerer responscenter i samarbeid med Bergen kommune og få på plass digitale tryggleiksalarmar.</p> <p>Kjøpa nytt varslingsystem til Toloheimen og vurderer løysingar for Tolo omsorg og Mikjelsflaten</p> <p>Ta i bruk nye system, t.d. SamPro, digihelse, digisos</p> <p>Auka den «digitale kompetansen» hjå tilsette</p>	<p>Kommunen har avtale med Bergen kommune om responscenterløysing for 150 alarmer og er i gang med å skifta ut gamle tryggleiksalarmar til elektroniske alarmer som også kan nyttast til brannvarsling og velferdsteknologiske løysingar.</p> <p>E-låsar vert montert hos aktuelle brukarar. Evondos medisindispensarløysing er prøvd ut hos 7-8 brukarar.</p> <p>Omlegging av varslingsystem på Toloheimen og Øysteseheimen er i gang og bevegelsessensorar og sengematter er teke i bruk</p> <p>DigiHelse er i bruk i nokre grupper i pleie og omsorg (dialogplattform mellom pasient/pårørande og tenesta).</p> <p>Digisos er i bruk og alle søknader om økonomisk sosialhjelp kjem no elektronisk.</p>

			Sampro, eit elektronisk fagsystem for individuell plan er teke i bruk på tvers av einingar
--	--	--	--

Pleie og omsorg

Tema/utfordringar	Mål	Tiltak	Resultat
Økonomiske utfordringar med stort meirforbruk i 2018	<p>Tilpassa drifta i tråd med faglege og individuelle krav, statlege føringar og økonomiske ressursar</p> <p>Fagleg forsvarleg tenestetilbod</p> <p>Effektive og fleksible ordningar</p> <p>Rett hjelp til rett tid på rett stad</p>	<p>På bakgrunn av interne rapportar og statistikkar, og tilrådingar i Agenda-Kaupang sin analyse av tenesta, setja i verk nødvendige tiltak innan;</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Tildelingspraksis ✓ Ressursfordeling ✓ Organisering av tenesta <p>Nytta LEAN som metode i forbetningsarbeid</p>	<p>Det vart i mars 2019 etablert eit utviklingsprosjekt i pleie og omsorg der leiarar, tillitsvalde og verneombod deltek. Prosjektet har møte ca. 2. kvar veke. Det har vore gjennomført 4 storsamlingar for alle gruppeleiarar, plasstillitsvalde og verneombod. Desse temaområda er sentrale i utviklingsprosjektet:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sakshandsaming med god kvalitet etter BEON-prinsipp 2. Større ansvar for eiga helse - frå passiv mottakar til aktiv deltakar 3. Auka satsing på rehabilitering 4. Digitalisering og auka bruk av velferdsteknologi 5. Auka satsing på meistring og ambulante heimetenester 6. Struktur og organisering-arbeidstidplanlegging, gruppestørrelse, leiarspenn, heiltidskultur, kompetanse m.m. <p>Hausten 2019 har det vore arbeidd med å få på plass ny organisering og pleie og omsorgstenesta vert i løpet av 2020 organisert i dei tre avdelingane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Heildøgntenester

			<ul style="list-style-type: none"> • Tenester til heimebuande inkl korttidstilbod og dagtilbod • Tenester til personar med utviklingshemming <p>Fleire brukarar har fått tilbod om korttidsopphald i 2019 enn tidlegare år (251 i 2019 og 200 i 2018)</p>
<p>Øyeblikkeleg hjelp døgntilbod</p> <p>for både somatikk og rus/psykiatri, nytt lovkrav 1.1.2019</p>	<p>Sikra fagleg forsvarleg ØHD-tilbod for både somatisk sjuke og personar med rus og psykiatriproblem</p>	<p>Vidareutvikla tilbodet og gjera det kjent for legane og innbyggjarane</p> <p>God samhandling med legane og auka bruk av ØHD-senga</p> <p>Etablera system for å kunne ta imot brukarar innan rus/psykiatri</p>	<p>Tilbodet er kjent både for legane, brukarane og tilsette, også innan rus og psykisk helse.</p> <p>Det har vore ein auke i bruk av ØHD-tilbodet og i 2019 fekk 43 pasientar dette tilbodet.</p>
<p>Dagtilbod for personar med demenssjukdom (lovkrav frå 1.1.2020)</p>	<p>Etablera gode dagtilbod for heimebuande personar med demenssjukdom</p>	<p>Vidareføra prosjekt «Dagtilbod for personar med demens» Søkja om tilskot</p> <p>Etablera nye tilbod i omsorgsbustadane som har heildøgntilbod</p>	<p>Pleie og omsorg har fått statleg tilskot til å få på plass dagtilbod for personar med demenssjukdom både på Strandebarmheimen, Øysteseheimen og Ålvik omsorg.</p> <p>Tolo omsorg og Mikjelsflaten omsorg har fått tilskot til å starta aktivitetstilbod i omsorgsbustadane for målgruppa</p>
<p>Samarbeid med pårørende og frivillige</p>	<p>Vera gode støttespelarar for pårørende</p> <p>Auka frivillig deltaking i helse og omsorg</p>	<p>Gi god informasjon, ha god dialog, gje støtte og fagleg veiledning til pårørende</p> <p>Leggja til rette for frivillig arbeid og etterspørje kva dei frivillige ønskjer å</p>	<p>Det vart i 2019 gjennomført Pårørandeskule for pårørende til personar med demens med 35 deltakarar.</p> <p>Det er godt samarbeid med Grannehjelpa og frivillige om ulike aktivitetar i sjukeheimane og i</p>

		<p>bidra med</p> <p>Samarbeida med Lions og Grannehjelpa mellom anna i prosjekt «Saman på sykkel»</p> <p>Leggja til rette for meir kultur og aktivitetstilbod</p> <p>Auka tilskotet til Grannehjelpa</p> <p>Setja i gang Digital fyrstehjelp i samarbeid med Grannehjelpa, dersom me får tilskot til dette</p>	<p>omsorgsbustadane</p> <p>Det har vore problem å få tak i nok frivillige til “ saman på sykkel”. Syklane er for lite i bruk, også grunna mykje dårleg ver.</p> <p>Det har vore fleire tilbod frå “ den kulturelle spaserstokken” på sjukeheimane.</p> <p>Det er starta opp pårørandekveldar for pårørande som har nokon som har, eller har hatt utfordringar knytta til rus</p> <p>Rus og psykisk helse driv Kafe Påfyll saman med Mental helse og andre frivillige. Treffstaden er open for alle, der det er innleiing om eit tema, samtale og eit enkelt måltid.</p>
Samarbeid med helseføretaket	<p>Godt og tett samarbeid</p> <p>God og sikker kommunikasjon</p> <p>Gode og tilgjengelege spesialisthelsetenest er nært til pasienten</p>	<p>Gjera samarbeidsavtalar kjende for helsepersonell i kommunen</p> <p>Nytta elektronisk meldingsutveksling i dialogen om pasientar</p> <p>Delta i samarbeidsfora og møteplassar</p> <p>Arbeida for nye spesialisthelsetenestetilb od lokalt</p>	<p>Helse og omsorgstenesta har god dialog og samhandling med helseføretaket og fagleiarane i helse og omsorg deltek i møte i samarbeidsrådet og i dei ulike underutvala.</p> <p>Den elektroniske meldingsutvekslinga mellom sjukehus og helse og omsorgstenesta i kommunen fungerer godt, bortsett for fysioterapeutane som ikkje har fått dette tilgjengeleg endå.</p> <p>Avviksrapportering i forhold til tenesteavtalane fungerer ikkje tilfredsstillande grunna utfordringar knytt til ulike elektroniske fagsystem i</p>

			helseføretaket og kommunane. Samarbeidsrådet har i 2019 fått ny heimeside www.saman.no
Bu- og hjelpetilbod til personar med utviklingshemming	Gode tenestetilbod i tråd med lov og forskrift og føringar i ny NOU om <i>menneske og utviklingshemming - ideologi, rettigheter og virkemidlar</i>	<p>Evaluera tilbod knytt til arbeid, helse og bustad</p> <p>Vurdera ny struktur i dagens bufellesskap</p> <p>Samhandla med andre , t.d. vaksenopplæringa og barnevern</p>	Vurdering av tenestetilbodet til brukargruppa er del av utviklingsprosjektet i pleie og omsorg og avdelinga vert organisert i eiga avdeling med eigen leiar 1.1.2020. Målet er mellom anna meir fleksibel bruk av tilsette, deling av fagkompetanse på tvers av grupper og meir samarbeid.
Bu- og hjelpetilbod for personar med psykisk helse og rusproblem	Gode bu- og hjelpetilbod	<p>Vurdera ulike buformer og få på plass ny tilrettelagt bustad</p> <p>Miljøarbeid med spesielt fokus på helseutfordringar, aktivitet og ernæring</p> <p>Kunnskap om pakkeforløp for rus og psykiatri og god samhandling med spesialist-helsetenesta, spesielt ved inn- og utskriving</p> <p>Arbeida med kontinuerleg forbetring i tråd med nasjonale føringar</p> <p>Vurdera alternativ støttkontaktordning</p> <p>Revidera Ruspolitisk handlingsplan</p>	<p>Alle i brukargruppa har bustad, men ikkje alle har eigna bustad.</p> <p>Strandheim bufellesskap er avvikla og brukarane har fått anna tilbod.</p> <p>Alle er ivaretatt med ny bustad, men utan tilgang til fellesareal som på Strandheim.</p> <p>Dagtilbod på Holmsund er utvida med ny gruppe yngre ungdomar som får tilbod ein dag i veka. Den «gamle» gruppa får ein halv dag mindre i veka, dette for å gjere tilbodet tilgjengelig for fleire sårbare grupper.</p> <p>Dagtilbod og avdelinga har fokus på helseutfordringar, aktivitet og ernæring i kontakt med brukarar og har mellom anna gjennomført kurstilbodet Diginn.</p>

			<p>Tilsette i Rus og psykisk helse har kontinuerlig samhandling med spesialisthelsetenesta, både AFR (avdeling for rusmedisin), Voss DPS Bjørkeli og andre behandling sinstitusjonar. Tilbodet til brukarane i Kvam er redusert grunna Voss DPS Bjørkeli har redusert sitt utekontortilbod.</p> <p>Avdelinga har fokus på kontinuerlig forbetring, og har klare styringsverktøy som skal sikre arbeid i tråd med nasjonale føringar.</p> <p>Det er ynskjer om å få på plass alternative støttekontaktordningar. Det er meldt til Voss DPS ynskje om kurs og opplæring av musikkontaktar, dei har musikkterapeut som kan bidra med dette</p> <p>Det har vore arbeidd med revidering av Rusfagleg handlingsplan. Denne vert politisk handsama våren 2020</p>
Betalingsordning for tenester til heimebuande	Enkel og effektiv ordning i tråd med forskrift for eigenbetaling	<p>Evaluera gjeldande abonnementsordning</p> <p>Vurdera eigenbetaling ved innføring av velferdsteknologiske løysingar</p>	Nokre justering er gjennomført, men ordninga vert vurdert på ny i 2020
Leve hele livet - ei kvalitetsreform for eldre	Fleire gode leveår med god livskvalitet. I større grad å meistre eige liv og få helsehjelp når ein treng det	<p>Setja i verk tiltak i tråd med dei 5 innsatsområda:</p> <p>Eit aldersvenleg samfunn</p> <p>Aktivitet og fellesskap</p>	<p>Det har vore arbeidd med innsatsområda i Leve hele livet. Kommunen har delteke på fylkesmannen og KS sine samlingar for kommunane. Det var i 2019 eiga politisk sak om ernæring med vedtak om</p>

		<p>Mat og måltid</p> <p>Helsehjelp</p> <p>Samanheng i tenesta</p>	<p>planlegging av produksjonskjøkken i Kvam. Dette vert det arbeidd vidare med i 2020.</p> <p>Fleire grupper i institusjon og omsorgsbustad har innført endra måltidstidspunkt i tråd med reforma.</p> <p>Reforma kjem som eiga politisk sak i 2020</p>
Branntryggleik	Sikra branntryggleiken for risiko-utsette grupper i Kvam	Vidareføra samarbeid mellom pleie og omsorg, avdeling rus og psykisk helse, brann og redning og FDV-bygg for å risikovurdera og kartleggja behov for tiltak	<p>Det er gjennomført fagsamling i regi av KLP for å lære meir om klassifisering av bustader og bebuarar for å unngå brann , eller minst mogleg skade dersom brann skal oppstå.</p> <p>Pleie og omsorg og brann har eigen samarbeidavtale om brannførebygging</p>

4.9.3 Økonomiske rammer

Kostra funksjon	Rekneskap 2018	Rekneskap 2019	Endring 201-2018	Budsjett 2019, justert	Avvik rek/bud 2019	Budsjett 2019, opphevelig
Pleie og omsorg	153 348	154 550	1 202	145 997	-8 553	146 756
AKTIVISERING OG SERVICETJENESTER OVERFOR						
234 ELDERE OG PERSONER MED FUNKSJONSNEDESETTE	8 567	8 568	2	6 385	-2 184	9 152
253 HELSE- OG OMSORGSTJENESTER I INSTITUSJON	53 518	50 590	-2 929	53 110	2 520	53 004
254 HELSE- OG OMSORGSTJENESTER TIL HJEMMEBOENDE TILBUD OM ØYEBLICKELIG HJELP DØGNOPPHOLD I	85 259	89 019	3 760	79 634	-9 385	78 183
256 KOMMUNENE	2 215	2 320	104	2 762	442	2 762
261 INSTITUSJONSLOKALER	3 788	4 053	265	4 106	54	3 656

Funksjon 234 Aktiviseringstilbud til eldre og personar med funksjonshemming har totalt eit negativt resultat på ca. 2,2 mnok. Innan tenesta har dagsenter eldre eit avvik på 1,5 mnok, som er differansen mellom budsjett og bruk av tilskotsmidlar frå Helsedirektoratet. Servicetenester som matombringning er 0,86 mnok lågare enn forventa, gjeld differansen mellom kostnad for mat og inntekt på sal av mat. Støttekontaktar kostar oss ca. 0,34 meir enn forventa, men dagsenter psykisk utviklingshemma, fritidsaktiviteter funksjonhemma og alarmsentral jevnar ut meirforbruket. Lønsjusteringar 0,16 mnok.

Funksjon 253 Helse og omsorgstenester i institusjon har 2,5 mnok mindreforbruk. Tenesta har eit innsparingskrav på 3,4 mnok fordelt på institusjon og avlastning. Utanom innsparingskravet har institusjonstenesta eit mindreforbruk på 5,2 mnok. Forklaringa er differansen mellom meirforbruk lønn og refusjon ressurskrevjande tenester og brukarbetalingar. Budsjett på refusjon ressurskrevjande tenester ligg på teneste 254. Avlastning i institusjon har eit meirforbruk på 0,3 mnok. Lønsjusteringar er 0,9 mnok og fysioterapi i institusjon har lågare lønskostnader ca. 0,1 mnok.

Funksjon 254 Helse og omsorgstenester til heimebuande har eit meirforbruk på ca. 9,4 mnok. Tenesta har eit innsparingskrav på ca. 4,2 mnok fordelt på heimetenester og heimetenester psykisk utviklingshemming. Heimetenester til heimebuande har eit avvik på ca. 15,9 mnok. Meirforbruket er høge lønskostnader (fastlønn, vikarlønn og ekstrahjelp) 3,1 mnok, høge driftskostnader 0,87 mnok og 11,9 mnok refusjonar ressurskrevjande tenester. Forklaring på avviket refusjon ressurskrevjande tenester er at refusjonen er i drift fordelt ut på andre tenester der kostnadane er ført. Tenesta for brukarstyrt personleg assistent/BPA viser ein mindrekostnad på 2,9 mnok. Grunnen til dette er at deler av årets kostnad vart ført på 2018, og deler av refusjon ressurskrevjande tenester er ført her. Heimetenester psykisk utviklingshemming viser ein mindrekostnad på 6,1 mnok. Tenesta har eit meirforbruk på lønn (ca. 0,2 mnok) og drift (ca. 0,3 mnok). Del av refusjon ressurskrevjande tenester på ca. 6,6 mnok. Heimetenester psykiatri har eit meirforbruk på ca. 0,45 mnok. Meirforbruket kjem frå auka driftsutgifter på driftsavtale med andre kommunar og lønnsutgifter. Hjelpemiddelsentral og ambulerande vakttenester har ca. 0,45 lågare kostnader enn budsjettert pga. lønn er ført på andre tenester. Avlastning i private heimar har ca. 0,6 mnok i mindreforbruk på lønn. Lønsjusteringar på ca. 1,2 mnok.

Funksjon 256 Tilbod om øyeblikkelig hjelp har 0,44 mnok lågare forbruk på fastlønn hjå Kvam rehabilitering og behandlingssenter.

Funksjon 261: Drift og tilsyn av institusjonslokaler har ingen vesentlege avvik i 2019.

4.10 Sosialteneste

4.10.1 Om tenestene

KOSTRA-tema inneheld funksjonane 242 – Rådgjeving, rettleiing og sosialt førebyggjande arbeid, 243 – Tilbod til personar med rusproblem, 273 – Arbeidsretta tiltak i kommunal regi, 275 – Introduksjonsordning, 276 – Kvalifiseringsordning og 281 – Økonomisk sosialhjelp.

Nav Kvam yt ulike tenester til innbyggjarane i Kvam. Nav-kontoret har både statlege og kommunale oppgåver. Nav-leiar er kommunalt tilsett, men Nav Hordaland delfinansierer stillinga. Det er om lag 17 årsverk ved kontoret, 5 av desse er statlege årsverk.

Den statlege delen av Nav-kontoret har ansvar for oppfølging av arbeidssøkjjarar, sjukemelde og personar i arbeidsavklaringsløp. Dei tilsette skal også rettleia personar i andre statlege ytingar t.d. pensjon, uførepensjon, foreldrepengar og ulike bidragsordningar.

Den kommunale delen av Nav-kontoret har oppgåver og ansvar knytt til sosialtenesta og flyktingtenesta og har om lag 12 årsverk. Sosialtenesta har ansvar for sakshandsaming etter Lov om sosiale tenester i Nav. Dette inneber rådgjeving, økonomisk stønad (sosialhjelp) og butilbod for bustadlause. Tenesta har ansvar for å setja i verk og følgja opp personar i kommunalt kvalifiseringsprogram (KVP). Dette er arbeidsretta tiltak som skal føra fram til utdanning eller ordinært arbeid. Tenesta utfører mange individuelle samtalar og har ofte lange individuelle oppfølgingsløp. Tenesta har og oppgåver som:

- Gjeldsrådgjeving til innbyggjarane i Kvam herad
- Handsamar saker om bustadtilskot frå Husbanken
- Skaffa bu-tilbod til bustadlause

På bakgrunn av individuelle vurderingar vert det sett i verk ulike arbeidsretta tiltak /aktivitetsplikt for personar som mottok sosialhjelp, med tett oppfølging av den einskilde. Målet er å ha færrast mogleg passive sosialhjelpsmottakarar. Enkelte personar kan få fritak frå aktivitetsplikta grunna medisinske vurderingar.

Flyktingtenesta har ansvar for å busetje flyktingar som kjem til Kvam. Kvam har vedtak om å busetja 10 i 2019. Tenesta har ansvar for oppfølging av flyktingar i ein periode på 5 år frå busetjingsdato. Busetjing inneber å ha tett samarbeid med Integrerings- og mangfaldsdirektoratet (IMDI) om kven som skal busetjast i Kvam. Viktige oppgåver er å ta imot, finna bustad, og bistå med praktisk tilrettelegging for dei som kjem.

Tenesta har ansvar for koordinering, oppfølging og integrering av flyktingar, og mellom anna sikra at Kvam oppfyller krava i Introduksjonslova. Tenesta fattar vedtak etter Lov om introduksjonsordning. Det er særskilt viktig at tenesta har eit godt fulltidsprogram for alle flyktingar som har rett til introduksjonsprogram. Dersom flyktingtenesta skal lukkast i sitt arbeid, er det viktig med god samhandling og godt samarbeid med andre kommunale tenester som t.d. barnehage, skule, andre helse – og omsorgstenester og teknisk eining.

Avdeling for alkohol og servering er organisert i eining for helse og omsorg og lokalisert på rådhuset. Avdelinga har 5 tilsette i deltid som gjennomfører kontrollar i 7 medlemskommunar - Eidfjord, Voss, Ullensvang, Vaksdal, Kvam, Samnanger og Ulvik. I tillegg kontrollar i «gamle Fusa fram til september

2020. Avdelinga har ansvar for sakshandsaming av saker om serveringsløyve og sals- og skjenkeløyve i Kvam og rådgjev dei andre kommunane. I området som er omfatta av samarbeidet, vart det i 2019 gjennomført 784 kontrollar. Det var registrert 91 salsløyve, 153 skjenkeløyve og om lag 135 einskidløyve (ambulerande løyve) i heile kontrollområdet. Butikkane vert kontrollert på dagtid og skjenkestader vert kontrollert i helgene og om kveldane.

Avdelinga har også ansvar for kontroll med sal av tobakk i alle kommunane. Det vart gjennomført 240 kontrollar, men mange av dei vert tekne i lag med kontroll av alkohol. Avdelinga driv jamleg med kurs og opplæring i kommunen.

4.10.2 Mål og tiltak

Frå Strategiplan for integrering 2015-2019:

Alle innbyggjarane i Kvam skal vera ein del av lokalsamfunnet ved å delta å bidra i fellesskapet

Alle innbyggjarane skal ha same moglegheit til å delta i samfunnet ut frå individuelle føresetnader og potensiale

Alle innbyggjarande har plikt til å bidra innanfor sine føresetnader og sitt potensial

Tema/utfordringar	Mål	Tiltak	Resultat
Busetja flyktningar	<p>Sikra heiltids-introduksjonsprogram i tråd med lovverk</p> <p>Fleire ut i arbeid eller utdanning</p> <p>60% av deltakarane i introduksjonsprogrammet skal vera i arbeid eller utdanning etter 2 år</p> <p>100% av arbeidsføre flyktningar skal vera i arbeid eller utdanning etter 3 år</p> <p>Styrkja programrådgjevarane sin praksis i kartlegging av</p>	<p>På bakgrunn av individuell kartlegging av kompetanse og motivasjon, og kunnskap om tilbod i kommunen, skal det utarbeidast karriereplan for arbeid og utdanning</p> <p>Tilby språk- og arbeidspraksis i tråd med karriereplan</p> <p>Leggja til rette for permisjon i programmet for lønna arbeid</p> <p>Inngå faste avtalar med bedrifter og verksemder i Kvam herad</p>	<p>Flyktningtenesta busette 10 flyktningar i 2019</p> <p>Alle flyktningar har hatt tilbod om heiltids-kvalifiseringsprogram i 2019.</p> <p>Alle programdeltakarar har hatt tilbod om språkpraksisplass</p> <p>Det er lagt til rette for permisjonsordningar for dei som er aktuelle for det</p> <p>Det er avtalar og regelmessige møte med oppveksteininga og med Hardanger AKS</p>

	individuell kompetanse	<p>Nytta kvalifisert tolk ved behov</p> <p>Styrkja flyktningane sine grunnleggjande ferdigheiter i lesing, skriving m.m. Både munnleg, skriftleg og bruk av digitale media. Kompetansehevingstiltak for programrådgjevarane</p>	<p>Kvam Herad har rammeavtale med Noricom, og telefontolk vert nytta i stor grad i Kvam.</p> <p>Nav Kvam gjennomførte i 2019 eit pilotprosjekt for Nav Vestland ang. nettbasert norskundervisning. Erfaringar frå prosjektet er at dette no er eit fast AMO-kurs for heile Nav Vestland i 2020</p>
Aktivitet for sosialhjelp	<p>Redusera tal langtids sosialhjelpsmottakarar</p> <p>Kvam skal ikkje ha fleire enn 5 personar som har sosialhjelp som einaste inntekt etter 6 månader</p>	<p>Aktivitetsplikt og Nav Kvam si ressursgruppe</p> <p>Arbeida for fleire i aktivitet</p>	<p>Det er aktivitetsplikt for alle sosialhjelpsmottakarar i Kvam som er under 30 år.</p> <p>Det var 215 sosialhjelpsmottakarar i Kvam i 2019. 15 personar hadde sosialhjelp som einaste inntekt.</p>
Kompetanseheving	Oppfylla lovkrav	<p>Tilby opplæring i korleis gjennomføre kontrollar inkl. Rapportskriving</p> <p>Læra opp fleire til å verta kursleiarar for bransjen og frivillige organisasjonar</p>	<p>Dette var tema på personalsamling for kontrollørane.</p> <p>Ein kontrollør har delteke på skjenkekurs</p>
Tilsyn av tobakksalg- nytt lovkrav frå 1.1.2018	Oppfylla lovkrav	Inngå avtalar med kommunane om tilsyn, og gjennomføre dei	Alle kommunane har signert avtale, og alle lovpålagde kontrollar er gjennomført

4.10.3 Økonomiske rammer

Kostra funksjon	Rekneskap 2018	Rekneskap 2019	Endring 201-2018	Budsjett 2019, justert	Avvik rek/bud 2019	Budsjett 2019, oppheleg
Sosiale teneste	30 849	29 472	-1 377	30 167	695	30 073
RÅD, VEILEDNING OG SOSIALT FOREBYGGENDE						
242 ARBEID	9 122	8 745	-377	8 384	-361	8 290
243 TILBUD TIL PERSONER MED RUSPROBLEMER	41	6	-35	0	-6	0
273 ARBEIDSRETTEDE TILTAK I KOMMUNAL REGI	4 211	4 228	17	4 025	-203	4 025
275 INTRODUKSJONSORDNINGEN	6 140	5 301	-840	7 461	2 160	7 961
276 KVALIFISERINGSORDNINGEN	1 144	1 795	651	1 700	-95	1 700
281 YTELSE TIL LIVSOPPHOLD	10 192	9 399	-793	8 597	-801	8 097

Funksjon 242 har eit meirforbruk på ca. 0,36 mnok i 2019. Sosialkontortenesta har høge driftskostnader og får eit avvik på ca. 0,48 mnok. Driftskostnader til NAV Stat og andre, lisensar og kjøp av tenester er i hovudsak grunnen. I tenesta for koordineringsarbeid med flyktningar er resultatet 0,36 mnok høgare enn budsjettet, dette kjem frå differansen mellom høge lønskostnader og innsparing på drift. I 2019 hadde tenesta eit innsparingskrav på å kutta 1,2 stillingar, dette vart ikkje innfridd. Sals- og skjenkekontroll har positivt avvik på 0,24 mnok som gjeld innsparing lønn og høgare gebyrinntekter. Utekontakt har små endringar på 0,07 mnok. Lønsjusteringar ca. 0,16 mnok.

Funksjon 273 Arbeidsretta tiltak i kommunal regi har meirforbruk på ca. 0,2 mnok og dette er prisauke i kjøp av plassar hjå Hardanger AKS.

Funksjon 275 Introduksjonsordninga er 2,1 mnok lågare i 2019 på grunn av færre deltakarar. Tenesta har eit innsparingskrav på 0,5 mnok.

Funksjon 276 Kvalifiseringsordninga er høgare i 2019 på grunn av fleire deltakarar.

Funksjon 281 Ytelse til livsopphald har eit meirforbruk på ca. 0,8 mnok. Tenesta har eit innsparingskrav på 0,5 mnok. Økonomisk sosialhjelp har eit meirforbruk på ca. 1,5 mnok og økonomisk sosialhjelp flyktning har eit mindreforbruk på 1,2 mnok.

4.11 Barnevern

4.11.1 Om tenestene

KOSTRA-tema inneheld funksjonane 244-Barneverntenesta, 251-Barneverntiltak når barnet ikkje er plassert av barnevernet og 252-Barneverntiltak når barnet er plassert av barnevernet.

Barnevernet vert i hovudsak regulert ut frå Lov om barneverntjenester. Barnevernet si hovudoppgåve er å sikra at barn og unge som lever under forhold som kan skade deira helse og utvikling, får naudsynt hjelp og omsorg til rett tid. Barneverntenesta skal søke å avdekke omsorgssvikt, åtferds-, sosiale og emosjonelle problem, og sette i verk tiltak i høve dette, så tidleg at barn unngår å få varige problem. Barneverntenesta skal, uavhengig av kva tiltak som er sett i verk, fylgja opp barnet og familien så lenge tiltaka varer.

Barneverntenesta mottok i 2019 86 nye bekymringsmeldingar, mot 76 i 2018. I tillegg kjem bekymringsmeldingar i aktive tiltakssaker. Av dei 86 meldingane vart 33 henlagt. Etter undersøking overfor 78 barn, fekk 40 vedtak om tiltak. Alle undersøkingane vart gjennomført innan fristen på 3 månadar. Ved årsslutt hadde barneverntenesta kontakt med totalt 128 barn, mot 120 i 2018. Dette talet gjeld undersøkingar, barn som mottar hjelpetiltak og barn under omsorg. Talet gjeld også for 16 barn som barneverntenesta har tilsynsansvar for, som er plassert i fosterheim i Kvam av andre kommunar.

4.11.2 Mål og tiltak

Tema/utfordringar	Mål	Tiltak i budsjettår	Resultat
Meldingar	Fleire meldingar som gjeld babyer/små barn	Barneverntenesta skal jobbe aktivt ut mot helsestasjon og barnehagar for å kunne tilby tiltak til småbarnsfamiliar.	Barneverntenesta har hatt tett samarbeid med helsestasjon i høve små barn. Tenesta har dessverre ikkje hatt tett nok kontakt og samarbeid med barnehagane i kommunen. Dette vil bli ei prioritering vidare.
Undersøkingarbeidet	God kvalitet på undersøkingane innanfor 3 månaders fristen.	Fortsette arbeidet med rutinar for undersøkingarbeidet.	Rutinar for undersøkingarbeidet er utarbeidd, og blir fortløpande oppdatert. 3 månaders frist er overhalde i alle saker. Har hatt fokus på undersøkingsplan, midtvegsevaluering og undersøkingsrapport.

Brukarinnsikt	Barneverntenesta har innsikt i brukaropplevingar frå kontakten med tenesta.	Barneverntenesta skal systematisk innhenta brukar sine erfaringar frå kontakt med tenesta.	Barneverntenesta gjennomførte brukarundersøkingar både i 2017 og 2018, men har ikkje gjennomført dette i 2019, grunna leiarskifte og vakante stillingar i tenestar i periodar.
Risikovurdering	Barneverntenesta har oversikt over og sett inn tiltak knytt til kva område det er risiko for feil, svikt eller manglande oppfølging av barn/familiar.	Barneverntenesta skal føreta risikovurdering av tenesta og i kvar einskild sak. Tema: Opplæring til nye sakshandsamarar, nytt lovverk, nye retningslinjer, klart språk, kompetanse på minoritetsfamiliar, økonomistyring, kompetanse i Familiesenteret.	Barneverntenesta gjennomfører fortløpande risikovurderingar i kvar einskild sak. Har hatt for lite tid til å laga god rutine for oppfylging av nyttilsette.
Digitalisering	Bruke Compilo og Office365 aktivt i tenesta. Barnevernet skal ha ei informativ nettside for innbyggerane i Kvam. Heilelektronisk arkiv.	Legge alle rutinar inn i Compilo kvalitetssystem. Bruke Office365 til referat, tavlemøter m.m. Jobbe vidare med forbetring av barnevernet sin informasjon på heimesida til Kvam herad. Barneverntenesta skal starte prosessen med eit heilelektronisk arkiv.	Alle rutiner er pr. 31.12.19 ikkje lagt inn i Compilo. Må arbeida vidare med dette. Nyttar Teams i Office 365 som verktøy Heimesida til barnevernet er oppdatert. Barneverntenesta avventar heilelektronisk arkiv på bakgrunn av nytt kvalitetssystem for barneverntenester som er under arbeid på nasjonalt nivå.
Tverrfagleg samarbeid	Barneverntenesta og Familiesenteret deltar med barnefagleg kompetanse i samarbeid på systemnivå og	Barneverntenesta og Familiesenteret er med i ressursgrupper på tvers og tilbyr kompetanse til andre tenester i kommunen.	Barneverntenesta har delteke i ressursgrupper, blant anna tverrfagleg team på to av kommunen sine skular. Tilsette i barnevernet har delteke i opplæring, blant anna knytt til vald og overgrep.

	<p>individnivå.</p> <p>Innbyggjarane har lett tilgjengeleg informasjon om Barneverntenesta i Kvam</p> <p>Barn med nedsett funksjonsevne skal sikrast best mogleg tenestetilbod.</p>	<p>Barneverntenesta skal vera proaktiv og kreativ i informasjonsarbeidet ut til innbyggjarane.</p> <p>Barneverntenesta inngår i eit sam-arbeid med helse og omsorg/forvaltarkontoret for å sikra at barn med nedsett funksjonsevne får dei tiltaka dei treng og har rett på. Samarbeidet skal avklare lovtolking, roller og ansvar.</p>	<p>Barneverntenesta har hatt lite kapasitet til informasjonsarbeid ut mot innbyggjarane i 2019 pga. vakante stillingar deler av året og leiarskifte.</p> <p>Barneverntenesta har eit samarbeid med helse og omsorg/forvaltarkontor i einskildsaker, men det er behov for å formalisera samarbeidet endå meir på systemnivå.</p>
Kompetanseheving	Barneverntenesta sitt arbeid skal utøvast i samsvar med lovar, regelverk og nye faglege standarder.	<p>Barneverntenesta deltek i tenestetøtteprogrammet i regi av Bufdirektoratet.</p> <p>Barneverntenesta er vertskommune for, og deltek i, prosjektgruppe og arbeidsgruppe for Læringsnettverket i Hordaland.</p>	<p>Barneverntenesta har delteke i tenestetøtteprogrammet i 2019, og dette er no avslutta.</p> <p>Barneverntenesta har hatt to tilsette som har vore med i prosjekt høgkonflikt i 2019. Det er utarbeida ein modell for arbeid med høgkonfliktsaker mellom foreldre, i undersøkingsarbeidet hos barnevernet. Prosjektet er vidareført til 2020 for arbeid med implementering. Kompetanseheving har vore sentralt i høve dette arbeidet.</p>
Tverrfagleg samarbeid og samordning i Oppvekst	Sjå tekst Fellestema oppvekst under barnehage		

4.11.3 Økonomiske rammer

Kostra funksjon	Rekneskap 2018	Rekneskap 2019	Endring 201-2018	Budsjett 2019, justert	Avvik rek/bud 2019	Budsjett 2019, oppheleg
Barnevern	14 858	15 866	1 008	17 917	2 051	17 571
244 BARNEVERNTJENESTE	3 053	4 490	1 436	5 236	747	4 830
BARNEVERNTILTAK NÅR BARNET IKKE ER PLASSERT						
251 AV BARNEVERNET	2 960	2 580	-381	3 082	503	2 968
BARNEVERNTILTAK NÅR BARNET ER PLASSERT AV						
252 BARNEVERNET	8 845	8 797	-48	9 598	801	9 773

Funksjon 244 Barnevernteneste har eit mindreforbruk på ca. 0,75 mnok. Tenesta har lågare lønnskostnader enn budsjettet, innsparing på driftskostnader og høgare refusjon frå stat og kommune i 2019.

Funksjon 251 Barneverntiltak når barnet ikkje er plassert av barnevernet har eit mindreforbruk på ca. 0,5 mnok. Tenesta har eit meirforbruk i lønn til støttelefamiliar; born som bur heime men har behov for auka tilbod om avlastning, ca. 0,7 mnok. Tenesta har fått tilskotsmidlar på 1,2 mnok som er overført til 2020.

Funksjon 252 Barneverntiltak når barnet er plassert av barnevernet har eit mindreforbruk på 0,8 mnok. Kostnader i samband med einslege mindreårige flyktingar viser eit positivt avvik på 1,2 mnok. Lønnskostnader er ca. 0,3 mnok lågare enn budsjett, men kjøp av fosterheims plassar visar eit meirforbruk på ca. 0,7 mnok.

4.12 Vatn, avlaup, avfall og renovasjon

4.12.1 Om tenestene

KOSTRA-tema inneheld funksjonane 340 – Produksjon av vatn, 345 – Distribusjon av vatn, 350 – Avlaupsreinsing, 353 – Avlaupsnett/innsamling av avlaupsvatn, 354 – Tømming av slamavskiljar og 355 – Avfall.

Tenesteområdet omfattar ansvaret for produksjon og levering av tenester knytt til drikkevatt og mottak av spillvatn frå tilknytte abonnentar i Kvam herad, samt Eikedalen i Samnanger kommune. Vidare omfattar tenesteområdet innsamling av slam som vert utført av ein totalleverandør, og innsamling av avfall som skjer i regi av BIR.

Kvam herad har 5 vassverk, 12 trykkaukestasjonar, 10 høgdebasseng og eit om lag 130 km langt distribusjonsnett for drikkevatt. Vasstrykk til abonnentar er minimum 2 bar, og med eit rettleiande trykk på mellom 3-6 bar.

Avlaupsnettet er om lag 90 km langt. Kvam herad har kommunale nett og anlegg fordelt på heile kommunen. Det er 30 pumpestasjonar og pr. i dag 2 reinseanlegg (sil anlegg) for avlaup. I tillegg til dette eit høgt tal på kummar for forsyning av drikkevatt og mottak av avlaup fordelt over heile kommunen.

Arbeidsoppgåver knytt til VA er til dømes drift og tilsyn av drikkevasskjelder/ inntak/vassverk/pumpestasjonar/reinseanlegg/brannhydrantar, prøvetaking av drikkevatt og avlaup, utspyling av leidningsnettet, reingjering av høgdebasseng, lekkasjesøk, videokøyring av leidningsnettet, badevassprøvar, samt ansvar for sigevassleidning frå bosstippen for å nemne noko.

5 stillingar driftar VA-nettet og anlegga. I tillegg kjem driftsleiar for VA, som i tillegg har ansvar for gjennomføring av fleire investeringsprosjekt.

4.12.2 Mål og tiltak

Tema/utfordring	Mål	Tiltak i budsjettår	Resultat
<p>Fylkesmannen i Hordaland handsamar og har tilsyn med kommunen sitt utseppsløyve.</p> <p>I løyvet set fylkesmannen krav om tiltak som må verta gjennomført innan nærare fastsette fristar.</p> <p>Vilkåra er sette av miljøomsyn, og der det er viktig at kommunen jobbar for å oppfylle dei krav fylkesmannen set.</p>	Stetta vilkår i fylkesmannen sitt utseppsløyve for Kvam herad	<p>Fylgje opp tiltak/prosjekt i kommunedelplan for avlaup for Kvam herad</p> <p>Redusera talet på overlaup og driftsstopp i avlauspumper med 5 % i høve til tal for 2015</p> <p>Etablere eit system for vurdering av energiforbruk i avlaupsanlegga</p> <p>Dokumentere forureining frå overlaup</p> <p>Laga tiltaksplan for tilførsel av overvatn til avlaupssystemet</p> <p>Dokumentera verknadsgrad for avlaupsnettet ved modell eller anna.</p> <p>Ferdigstilla saneringsplan for dårlege kummar (felleskummar, trykkreduksjonskummar og kummar med dårleg forankring).</p> <p>Utbetre nokre kummar i tråd med saneringsplan</p>	<p>Pågår, men har ikkje nok ressursar til å følgje opp alle planlagte tiltak.</p> <p>Ikkje oppfylt, men har arbeidd med overvatn knytt til Sundsvik, Skutlalia og Norheim.</p> <p>Kommunen nyttar frekvensstyrte pumper i avlauspumpestasjonar og på reinseanlegg (2019). På reinseanlegget vert varme teke ut frå avlaupsvatnet. Har ikkje etablert eit system for måling.</p> <p>Er ikkje starta.</p> <p>Ikkje starta.</p> <p>Større saneringsarbeid/kumskifte er utført i Nedre Vik og på Norheim i 2019. Felles saneringsplan er ikkje utarbeida ennå.</p> <p>Nokre kummar er utbetra, men manglar saneringsplan.</p>
Mattilsynet set krav til kommunen sin produksjon av drikkevatn.	Stetta krav frå Mattilsynet	Fylgje opp tiltak/prosjekt i kommuneplan for drikkevatn for Kvam	Pågår, men har ikkje nok ressursar til å følgje opp alle planlagte tiltak.

<p>Desse krava må derfor verta utført i tråd med dei tidsfristar Mattilsynet set for tiltaka.</p>		<p>herad</p> <p>Ferdigstilla saneringsplan for dårlege kummar (felleskummar, trykkreduksjonskummar og kummar med dårleg forankring).</p> <p>Utbetre nokre kummar i tråd med saneringsplan.</p> <p>Analysere resultatata av den nye prøvetakinga i Kalderassen og vurderer om dette vil vera eit betre inntakspunkt for vassverket på Skålheim</p>	<p>Arbeidet er starta, men ikkje ferdigstilt.</p> <p>Arbeidet er starta, men ikkje ferdigstilt.</p> <p>To rundar (ulike år) med prøvetaking gav ikkje gode nok resultat, og Kalderassen er derfor ikkje vurdert vidare.</p>
<p>Ny drikkevassforskrift har mellom anna skjerpa krav til risiko- og sårbarheitsanalysar knytt til kommunale vassverk</p>	<p>Oppfylle krav i ny drikkevassforskrift</p>	<p>Gjennomføre ein risiko- og sårbarheitsanalyse som oppfyller ny drikkevassforskrift sine krav i samband med rullering av overordna ROS for Kvam herad</p>	<p>ROS-analyse for Kvam vassverk (Skålheim) er utført i 2019. Mattilsynet er informert. Øvrige vassverk må vurderast seinare.</p>
<p>Vikøy vasslag har teke kontakt med Kvam herad med mål om overtaking av det private vassanlegget</p>	<p>Trygt og godt vatn til alle</p>	<p>Ferdigstilla arbeidet med å kartleggja eksisterande anlegg i Vikøy og avslutta tingingar om eventuell overtaking av Vikøy vasslag sitt anlegg</p>	<p>Noko kartlegging er utført. Framlagt plan for driftsperiode lagt fram i 2019. Planlagt kommunal prøvedrift i løpet av 2020.</p>
<p>Nytt reinsanlegg for Øystese, Norheimsund og Kvamskogen skal byggjast på Notanes.</p>	<p>Sikre ferdigstilling og god igangsetting av reinseanlegget</p>	<p>Ferdigstilla prosjektet og sikra at reinseanlegget oppfyller gjeldande reinsekrav i fylkesmannen sitt utsløppsløyve</p>	<p>Reinseanlegget vart satt i drift rundt 1. april 2019, og har gått særst stabilt i ettertid. Inne i prøveperiode på 1 år nå. Gode resultat på utsløppsprøvar.</p>
<p>I Kommunebarometeret for 2018 får Kvam herad dårleg resultat knytt til hushaldningsavfall som vert levert til</p>	<p>Nytt gjenvinningsanlegg i Kvam herad som stimulerer til auka kjeldesortering og gjenvinning</p>	<p>Ferdigstilla kommunal infrastruktur i området slik at den nye gjenvinningsstasjonen kan etablerast</p>	<p>Arbeidet vart satt i gang i 2019. Området til BIR er planlagt klart til overlevering i løpet av våren 2020. Noko arbeid med bekk må gjerast i løpet av bestemte tidsrom</p>

gjenvinning og biologisk handsaming.			i 2020.
BIR har vedtatt å etablere ny gjenvinningsstasjon i Sandvenhagen			

4.12.3 Økonomiske rammer

Kostra funksjon	Rekneskap 2018	Rekneskap 2019	Endring 201-2018	Budsjett 2019, justert	Avvik rek/bud 2019	Budsjett 2019, opphavelag
Vatn og avlaup, avfall og renovasjon	-13 335	-20 962	-7 627	-24 252	-3 289	-24 239
340 PRODUKSJON AV VANN	3 704	3 319	-385	3 130	-189	3 143
345 DISTRIBUTJON AV VANN	-10 995	-13 302	-2 307	-14 336	-1 035	-14 336
350 AVLØPSRENSING	2 746	2 567	-179	2 880	313	2 880
353 AVLØPSNETT/INNSAMLING AV AVLØPSVANN	-7 653	-12 595	-4 943	-14 246	-1 650	-14 246
354 TØMMING AV SLAMAVSKILLERE, SEPTIKTANKER O.L. INNSAMLING, GJENVINNING OG SLUTTBEHANDLING	208	453	245	-387	-839	-387
355 AV HUSHOLDNINGSAV FALL	-1 346	-1 404	-58	-1 294	111	-1 294

VAR-området skal ikkje gå med overskot over tid, og er underlagt heilt særskilde reglar for sjølvkostberekning. VAR-noten gjev eit godt bilete av kostnadane og inntektene på dei ulike avgiftsområda, og denne er å finna i årsrekneskapskapittelet. Totalt for rammeområdet var det eit meirforbruk på 3,2 mnok i 2019. I hovudsak skuldast avviket lågare gebyrinntekter enn budsjettert. Sjølvkostmodellen tek utgangspunkt i målt og estimert forbruk, og det vil vera usikkerheit knytt til det faktiske forbruket.

Funksjon 340 og 345 heng nært saman og skal finansierast med same gebyret, og nokre av budsjettpostane er ikkje fordelt mellom dei. Funksjon 340 har eit meirforbruk på 0,2 mnok som kjem av auka kursaktivitet og meir lønskostnader knytt til funksjonen. Meirforbruket på funksjon 345, 1,0 mnok, kjem av auka lønskostnader og lågare gebyrinntekter enn budsjettert.

På same måte som funksjonane 340/345 heng saman, er funksjon 350 og 353 nært knytt saman. Funksjon 350 har eit mindreforbruk på 0,3 mnok, som i hovudsak skuldast omfordeling av budsjettpost for løn, medan funksjon 353 har eit meirforbruk på 1,6 mnok som heng saman med lågare gebyrinntekter enn budsjettert.

Funksjon 354 har eit meirforbruk på 0,8 mnok som skuldast auka tømning av kommunale og private septiktankar.

Funksjon 355 har ingen vesentlege endringar i 2019.

4.13 Plan, byggesak, oppmåling, kulturminne, natur og nærmiljø

4.13.1 Om tenestene

KOSTRA-tema inneheld funksjonane:

- 301 – Plansaksbehandling
- 302 – Byggesaksbehandling og eigarseksjonering
- 303 – Kart og oppmåling
- 335 – Rekreasjon i tettstad
- 360 – Naturforvaltning og friluftsliv
- 365 - Kulturminnevern

Del av 301 (private planar), 302 og 303, kjem inn under sjølvkostfinansierte tenester, og kan dekkast inn med 100% gebyrinntekter. Kvam herad subsidierer framleis desse tenestene frå den ordinære drifta, men har som mål å gjera tenestene 302 og 303 sjølvfinansiert.

Funksjon 301 gjeld arbeidet med arealplanar (kommuneplanen sin arealdel, kommunedelplanar og offentlege og private reguleringsplanar). Kvart fjerde år legg kommunen fram kommunal planstrategi, med prioritering av det offentlege planarbeidet innanfor kvar heradsstyreperiode. Planstrategien skal synleggjera behov for nye planar, opp i mot tilgjengelege ressursar og utfordringar.

Funksjon 302 omfattar byggesakshandsaming (dispensasjonar, byggjeløyve, delingsløyve, tilsyn og ulovleg oppfylging etter plan- og bygningslova). Vidare handsamar avdelinga søknad om løyve til tiltak etter hamne- og farvannslova, veglova og forureiningslova.

Funksjon 303, kart og oppmåling/geodata omfattar handsaming av søknader etter matrikkellova og eigarseksjonslova. I funksjon 303 ligg og arbeid med forvaltning av geodata. Arbeidet er organisert gjennom GEOVEKST samarbeidet og Norge digitalt avtalen styrt av Statens kartverk. Samarbeidet sikrar større felles kartleggingsprosjekt som er økonomisk gunstig ved ajourføring av kart. Kvam herad har ansvar for å oppdatere byggbasen, tiltaksbasen, vegnett, arealressurskart, planbasen og vass- og avlaupsbasen. Kvam herad har i dag synkronisering av grunnkartet mot Statens kartverk. Det har vore jobba med å få på plass synkronisering av planbasen. Dette kjem på plass i første halvdel av 2020.

I funksjon 335 ligg det utgifter til offentlege plasser, torg og park/grøntanlegg og reinhald av offentlege toalett. Ansvar for grønntanlegg omfattar hovudsakleg arbeidet med å vedlikehalde om lag 60 kommunale uteområde og friområde. Arbeidet vert utført i samarbeid med Bergen og Omland Friluftsråd (BOF). Kommunen har ansvaret for tilsyn og renovasjon knytt til park og badestrendene i Øystese og Norheimsund, men får elles hjelp til badestrender i resten av kommunen. Utanom vekstsesongen vert året nytta til rehabilitering av områda, kontroll og ettersyn. Kommunegartnaren har og ansvaret for kontroll av leikeutstyr og leikeplassar. For å ta klare ettersynet med grønntanlegga i vekstsesongen, er ein avhengig av å nytte sommarvikarar i tillegg til egne tilsette. Innan park har ein normalt 2 stillingar fordelt på 1,5 årsverk. Om sommaren vert dette auka til mellom 7-8 personar.

I funksjon 360 ligg viltforvaltning som Kvam herad kjøper av Ullensvang herad, festeutgifter for friluftsområde og kontingent i Bergen og omland friluftsråd. Kvam herad forvaltar store delar av sine friluftsområde igjennom sitt medlemskap i Bergen og omegn friluftsråd, nokre friluftsområde vert

og forvalta av kommunen sjølv, medan andre område vert forvalta via samarbeid i mellom Kvam herad, Bergen og omland friluftsråd og, og lokale grendelag/grendeutval.

4.13.2 Mål og tiltak

Tema/utfordring	Mål	Tiltak i budsjettår	Resultat
Plan og byggesak Skal tilby gode tenester i samsvar med lov, forskrift og regelverk	Lovlege vedtak, god rettleiing	Løpande oppdatering av kompetanse, gjennom eigenstudie, fagsamlingar, og intern opplæring	Tilsette har vore på BE-dagane, kurs, me har tilsett ny kompetanse som me har mangla (arkitekt). Me har strukturert informasjon frå department og fylkesmannen i teams.
Skal ha høg etisk standard	Likehandsaming	Registrere rutinar og jobbe likt.	Det er ein kontinuerleg jobb med å legge inn våre rutinar i Compilo.
Skal ha effektiv sakshandsaming der det blir lagt vekt på god og klar dialog med brukarane	Klart språk Fornøgde brukarar Høgare servicegrad	Lage gode standardmalar Meir direktekontakt med brukar	Me er ikkje i mål med nye standardmalar. Me har venta litt på å fase inn FN sine berekraftmål i sakspapir.
Skal dele sin kompetanse internt i organisasjonen, og bidra og legge til rette for god samhandling.	Samhandling mellom fag og eining	Bruke samarbeidsforum aktivt	Samarbeidsforum er aktivt. Me har starta kartlegging av betre flyt mellom teknisk og byggesak i samband med sakshandsaming.
Skal ta i bruk ny teknologi og nye arbeidsmetodar der dette kjem brukarar og lokalsamfunnet til gode.	Jobbe smartare, effektivisere der me kan	Delta i faggrupper i Bergenssamarbeidet – digitaliseringsprosjektet	Me avventar fortsatt innkjøp av ebyggesak til det er gjennomprøvd i dei store kommunane. Det er varsla kostnadar med innkjøp av eByggesak i 2021.

Skal ha nok ressursar og kompetanse	<p>God handsaming og oppfølging av private planforslag, delesaker, byggesaker og seksjoneringssaker</p> <p>Tid til å følge opp planstrategien og offentlege planar.</p> <p>Bidra til ein positiv utvikling av Kvam herad</p>	Kartlegge behov for auka ressursar innafor ramma.	Staben er auka med ein arkitekt. Saksmengda har vore på eit akseptabelt nivå i forhold til tilgjengelege ressursar.
Skal arbeide for ei berekraftig framtid, og trygge attraktive lokalsamfunn	Gode overordna planar	<p>Vedta kommuneplanen sin arealdel.</p> <p>Starte rullering av kommunedelplan for Kvamskogen.</p> <p>Områdeplan for Øystese sentrum og områdeplan for Norheimsund (vidaregåande skule)</p>	<p>Kommuneplanens arealdel vart vedteke i oktober 2019.</p> <p>Rullering av kommunedelplanen på Kvamskogen vert sett i gong i 2020.</p> <p>Områdeplan for Øystese vert sett i gong i 2020.</p> <p>Reguleringsplan for ny vidaregåande skule vert sett i gong i 2020.</p>

Tema/utfordring	Mål	Tiltak i budsjettår	Resultat
<p>Rekreasjon, naturforvaltning og friluftsliv</p> <p>Trass fokus på å leggja til rette for lettstelte parkområder i kommunen, har kommunen mange grøntareal spreidd i ein langstrakt kommune.</p> <p>Ressursane innanfor området er avgrensa, og aktiviteten stor og konsentrert innanfor vekstsesongen.</p> <p>Samstundes er velstelte grøntområde viktig for</p>	Velstelte park- og grøntområde	<p>Opparbeida eit attraktivt og lettstelt parkområde i tilknytning til utfyllinga ved Hardangerbadet i Øystese.</p> <p>Evaluera prøveprosjekt knytt til robotplenklipparar i Øystese og Norheimsund.</p>	<p>Utført</p> <p>Pågår, men ikkje ferdig</p>

kommunens omdøme, og forventningane til standard høg hjå kommunens innbyggjarar.			
--	--	--	--

Tema/utfordring	Mål	Tiltak i budsjettår	Resultat
Kulturminneforvaltning	Få på plass ei berekraftig kulturminneforvaltning i kommunen	<p>Gjennomføra tiltaka i handlingsplanen i kulturminneplanen - "Med røter og føter i Kvam".</p> <p>Formidla planen og innhaldet internt i organisasjonen og til innbyggjarane i Kvam.</p> <p>Samordna kulturminneplanen og kommuneplanen sin arealdel i høve til ei berekraftig forvaltning av kulturminna i Kvam</p>	<p>I samsvar med handlingsplanen vart gjennomført fleire tiltak i 2019. Arbeidet med å leggja inn "gul liste" i Askeladden er godt i gang. Det vart laga statuttar for byggeskikkpris. Kulturminnedag vart gjennomført i samarbeid med Kvam søge og kulturminnelag, samt Hardanger og Voss museum. Tema var "kulturløype i frå Norheimsund til Øystese". Stor deltaking og veldig positive tilbakemeldingar. Støtte til «Dialektord og uttrykk frå Kvam». samarbeid i mellom Kvam herad og Kvam mållag. Vedtak i heradsstyret om å arbeida for eit avtale i mellom Kvam herad og Kraftmuseet i Tyssedal.</p>

LEAN:

Eining for plan og byggesak gjennomfører morgonmøte kvar måndag. I møtet vert det informert om saker som vert diskutert i leiarmøte og ulike utfordringar med opplever i vår avdeling. Det vert diskutert korleis me kan forbetre vår måte å jobba på.

Byggesak har gjennomført ei verdistraumkartlegging der kartlegginga har avslørt områder der me har eit potensial for forbetring. Avdelinga skal jobba med å samarbeida med andre einingar for auka effektivitet og unngå unødvendig ventetid for våre brukarar. Avdelinga har ein ambisjon om å gjennomføre ei brukarundersøking for å få eit inntrykk av kva for oppfatning dei har av fagfeltet plan og byggesak og evt. få eit grunnlag for å betre våre rutinar og malar. Klarar me å få ein god dialog og god framdrift i saker, oppnår me meir fornøgde brukarar.

Det er jobba med å få på plass våre rutinar i kvalitetssystemet vårt. I denne prosessen får me opp diskusjonar der resultatet er endra og betre rutinar.

Informasjon:

Kommunen sine nye heimesider har gjort det mogleg å få på plass meir oversiktleg informasjon til dei som er i kontakt med oss. Målet er at innbyggjarane skal få svar på dei fleste spørsmål om plan- og byggesak via våre heimesider.

Planlegging:

Planstrategien er eit styrande dokument som seier noko om kva planar me skal jobbe med i valperioden. Det er jobba godt med kommuneplanens arealdel og denne vart vedteken 08.10.2019.

Etter planen skulle kommunen setja i gong kommunedelplan på Kvamskogen i løpet av 2019, dette er utsett til 2020. Det er sett av midlar til dette prosjektet (P71181). Det er fleire planar og byggeprosjekt på Kvamskogen som har stoppa opp på grunn av rekkefølgekrav til gong- og sykkelsti og ønskje om veg fram til hyttene i både eksisterande og nye hyttefelt.

Statens vegvesen jobbar med ein kommunedelplan for skredsikring av Tokagjelet. Kommunedelplanen vart lagt ut til offentleg ettersyn hausten 2019. Det er Statens vegvesen som tek kostnadane med kommunedelplanen, kommunen bidrar med ressursar.

Kommunen har mål om å få på plass ny vidaregåande skule sentralt i Norheimsund. Kommunen må i samarbeid med fylkeskommunen sette i gong ein regulering av nødvendig areal. Denne vert utarbeidd som ein reguleringsplan og tek med seg det området som den nye vidaregåande skulen har behov for.

Øystese har mange gamle planar i sentrum, kommunen ser eit behov for å få på plass ein områdeplan for å erstatte dei gamle planane og løfte fram ein god sentrumsutvikling. Det er viktig at kommuneplanens arealdel er på plass før vidare planlegging i Øystese sentrum.

Geodata:

I Kvam fekk me nye kart i 2017. Det vart samtidig teke flybileter, hausten 2019 vart desse lagt inn i kartløyisinga. Karta våre ligg inne i alle våre kartsystem. Gjennom geovekst-avtalen er det planlagt at Kvam skal få nye kart i 2022. Det er krav i geodatalova om at kommunane skal ha oppdaterte kart. Kommunen ønskjer å vurdere om me kan hente inn betre data via droneteknologi, ut frå behovet for betre data. Dette vert i så fall gjort utanom geovekstavtalen.

Avdelinga jobbar kontinuerleg med å oppdatere både planbasen og grunnkarta til Kvam herad. Kommunen har installert eit system som synkroniserer våre oppdateringar av grunnkart direkte mot Statens kartverk sine databasar. Dette betyr at alle som nyttar våre geodata får "ferske data til frukost". Det same systemet kjem for plandatabasen til kommunen. Kommunen mottar midlar frå Statens kartverk i samband med synkronisering av geodata og plandata.

4.13.3 Økonomiske rammer

Kostra funksjon	Rekneskap 2018	Rekneskap 2019	Endring 201-2018	Budsjett 2019, justert	Avvik rek/bud 2019	Budsjett 2019, oppheleg
Plansak, byggesak, oppmåling, kulturminner, natur og nærn	7 602	9 673	2 071	10 566	893	10 662
301 PLANSAKSBEHANDLING	4 093	4 782	689	5 701	919	5 797
302 BYGGESAKSBEHANDLING OG EIERSEKSJONERING	106	54	-52	1 409	1 355	709
303 KART OG OPPMÅLING	381	449	68	497	49	1 197
335 REKREASJON I TETTSTED	2 247	3 834	1 586	2 316	-1 517	2 316
360 NATURFORVALTNING OG FRILUFTSLIV	765	554	-211	642	88	642
365 KULTURMINNEFORVALTNING	10	0	-10	0	0	0

Plan, byggesak, oppmåling, kulturminne, natur og nærmiljø brukte 0,9 mnok mindre enn budsjett i 2019. Hovudforklaringa er mindreforbruk på lønn på grunn av vakante stillingar, budsjettmidlar til nye driftsprosjekt og endring i gebyrinntekter.

Funksjon 301 har eit mindreforbruk på 0,9 mnok. Lønsutgiftene vart 0,2 mnok lågare og prosjektmidlar til planarbeid var på 0,7 mnok.

Funksjon 302 Byggesaksbehandling og eigarseksjonering har eit mindreforbruk på 1,3 mnok. Sjukefråvær, refusjonar og vakante stillingar utgjer 1,1 mnok, medan gebyrinntekter er 0,2 mnok høgare enn budsjettert.

Funksjon 303 Kart og oppmåling har ingen vesentlege endringar.

Funksjon 335, rekreasjon i tettstad, har eit meirforbruk på 1,5 mnok. I hovudsak skuldast meirforbruket prosjektarbeidet knytt til tettstadutviklingsarbeidet i Ålvik.

Funksjon 360 har ingen vesentlege avvik.

I funksjon 365 er det ingen vesentlege avvik.

4.14 Kultur

4.14.1 Om tenestene

KOSTRA-tema inneheld ei rekkje funksjonar:

231 – Aktivitetstilbod born og unge

370 – Bibliotek

373 – Kino

375 – Museum

377 – Kunstformidling

380 – Idrett og tilskot til andre sine idrettsanlegg

381 – Kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg

383 - Musikk- og kulturskule

385 – Andre kulturaktivitetar, tilskot andre sine kulturbygg

386 – Kommunale kulturbygg

Aktivitetar for menneske med nedsett funksjonsevne

Kulturavdelinga arbeider for integrering gjennom ulike aktivitetar knytt til lag/organisasjonar tilrettelagt for den enkelte brukar, samt fellesaktivitetar.

KVAM BIBLIOTEK

Lov om folkebiblioteka (2014) definerer kommunane si plikt til å ivareta innbyggjarane sine behov for bibliotektenester og gjer greie for biblioteka sitt verdigrunnlag og samfunnsoppdrag:

«Folkebibliotekene skal ha til oppgave å fremme opplysning, utdanning og annen kulturell virksomhet, gjennom aktiv formidling og ved å stille bøker og andre medier gratis til disposisjon for alle som bor i landet. Folkebibliotekene skal være en uavhengig møteplass og arena for offentlig samtale og debatt. Det enkelte bibliotek skal i sine tilbud til barn og voksne legge vekt på kvalitet, allsidighet og aktualitet.

Bibliotekenes innhold og tjenester skal gjøres kjent. Folkebibliotekene er ledd i et nasjonalt biblioteksystem.»

På biblioteket er det gratis og ope for alle! Det skal gje ei kjensle av sosial velferd og fellesskap. Biblioteket er truleg det mest geniale tilbudet innbyggjarane har, og det er verd å satsa på!

Kvam bibliotek har 3,1 årsverk, og er organisert med hovudbibliotek sentralt i Norheimsund, og avdelingar i Ålvik (på Torget) og i Strandebarv (på skulen).

Heradet har eit aktivt og godt besøkt bibliotek. Heile 53 timar opningstid i veka (bortsett frå sommarferievekene då me held stengt på filialane).

Bibliotek er ei lovpålagt teneste for kommunane og er ein viktig del av både kunnskaps- og kulturpolitikken i Noreg. Biblioteket er eit kulturelt senter i heradet og fungerer som ein viktig møtestad. Her møtes folk på tvers av alder, kjønn, utdanning, demografi og etnisitet. Biblioteket vårt er terskelfritt og heilt gratis å bruka for alle. Kvam bibliotek er knytt til Hardangerbiblioteka og Voss bibliotek i eit tett samarbeid. 2019 var det nasjonale bokåret og me feira det med konsertar, forfattarbesøk, høgtlesing, foredrag og teaterforestillingar både for born og vaksne. Kvar veke var det språktreff i Norheimsund og annakvar veke var det Kafe Påfyll.

Me har hatt godt besøk i Kvam bibliotek i 2019 og ei fin auke i utlånet ved Strandebarm filial. Me merka auke i bruken av hovudbiblioteket som «lesesal»/arbeidsplass. Mange dagar har studierommet i 2. høgda vore reservert og nytta som arbeidsrom for studentar eller samlingsstad for kollokviegrupper.

Bokbåten Epos har hatt to stopp i Øystese. Eitt om våren og eitt om hausten. Begge gongene har det vore gode kulturprogram om bord og godt oppmøte.

Også i år gjennomførte me den digitale lesekampanjen “sommarles” for born. Den gjekk frå 1. juni til 31. august. Det vart ny deltakarrekord og nett under 50% av alle borna i 1.-7. klasse i Kvam deltok.

Samla besøkstal 2019 : 42 418

Samla besøkstal 2018 : 42 043

Aktivitet	2018	2019
Utlån Norheimsund	27 081	26 131
Utlån Strandebarm	5 724	7997
Utlån Ålvik	4 267	4167
Samla utlån	37 072	38 295
Arrangement	79	86
Besøk på arrangement	2 943	2466

BIBLIOTEKBRUKEN I KVAM SISTE 5 ÅRA						
	2015	2016	2017	2018	2019	
Bøker faglitteratur born	5154	2831	4351	4276	4137	
Bøker skjønnlitteratur born	12522	12805	12341	12699	12643	
Bøker faglitteratur vaksne	4149	3780	3634	4096	3957	
Bøker skjønnlitteratur vaksne	8569	8187	6496	7860	8394	
Lydbøker born	2366	2269	1674	1631	1310	
Lydbøker vaksne	3835	3911	2800	2438	1969	
Film born	1825	1479	1167	1209	806	
Film vaksne	2151	1712	1511	1336	941	
Anna	3149	3384	2886	3173	2866	
Fjernlån frå andre kommunar	1586	1268	1508	1244	1200	

Det er kjekt at biblioteket vert brukt!

Kino

Kvam herad har kinosal i Ungdomshallen i Norheimsund sentrum, med filmframvisingar fleire gonger i veka. Tilbodet er rettar seg både mot born og vaksne. Billettar får du kjøpt her på nettsida og i billettluke på kinoen. Kvam kino samarbeider med skulane, Kvam filmklubb og for å gje eit så breitt tilbod som mogleg. Kinoen aksepterer følgjerkort og trivselsleiar kort.

I 2019 var det til saman 169 kinoframsyingar. Til saman vart det seld 6567 billett. Barnefilm er dei mest populære filmene, der var 676 personar, fordelt på 9 førestillingar som vitja: “Snekker Andersen og Julenissen: den vesle bygda som gløymte at det var jul”. Dei neste filmene på lista er Kaptein Sabeltann og Den Magiske Diamant (400 vitjingar), Frost 2 (327 vitjingar) og Mary Poppins

vender tilbake (322) vitjingar. Snekker Andersen og Mary Poppins var sett opp som skuleframsyningar.

Museum

Hardanger og Voss museum organiserer Hardanger fartøyvernssenter, Kabuso, Ingebrikt Vik museum og Kvam bygdemuseum, som mellom anna omfattar Borgstova i Vikøy prestegard og Storeteigen i Øystese. I Kvam har me også eigne museum som Ålvik industriarbeidermuseum og Vikøy skulemuseum. Grendeutvalet i Vikøy brukar skulemuseet i Vikøy til aktivitetar etter avtale med Kvam herad.

Kunstformidling

Kvam herad yter tilskot til ulike lag og organisasjonar i kommunen. Det gjeld mellom anna Kunsthuset Messen i Ålvik. Kvam herad yter og tilskot til kunstnarbustaden i Berlin. Kvam herad har tilsett pianist i deltidstilling.

Etter at Kvam kunstlag vart avvikla har Kvam herad overtatt kunstsamlingane. Delar av samlingane er plassert rundt i kommunale bygg og tilgjengeleg for publikum.

Idrett

Kvam herad eig og driv mange idrettsanlegg i kommunen, men det er og anlegg som vert eigd og drive av private lag og organisasjonar. Kommunen har eit samarbeid med idrettsrådet, som gjev uttale til heradsstyret si prioritering av spelemidlar. Den offentlege badinga vert drifta av idrettslaga i Ålvik og Strandebarm. Løypepreparering vert gjennomført fleire stadar i kommunen, og kommunen gjev til skot til preparering på Kvamskogen, Tørvikbygd og på Sjusete.

Kulturskule

Alle kommunar skal ha eit musikk- og kulturskuletilbod (Opplæringslova § 13-6). Kvam kulturskule driv med ordinær undervisning innan estetiske fag og er eit kulturelt ressurscenter i heradet. Kulturskulen samarbeider med grunnskulen og friviljuge organisasjonar med fokus på elevar under 20 år, og både lærarar og elevar er aktive og viktige aktørar i kulturlivet. Kulturskulen har også ansvaret for Den kulturelle skulesekken, UKM (Ung Kultur Møtes), Bornas verdsdag og Mosaikk. Kvam kulturskule gjennomførte to brukarundersøkingar våren 2018. Ein for dei føresette og ein for elevar frå alderen 13 år og oppover.

Nytt for Kvam kulturskule hausten 2019 var oppstart av tre nye kor:

- Gutekoret **Gullgutane** med gitar opp til 12 år
- Jentekoret FRYD med jenter/damer frå 12 år og oppover (eldste er 61).
- Blandakoret VOX som er eit samarbeid med vaksenopplæringa
- Det har i tillegg kome til to kor til som kjøper tenester: Laudamus (kostpris) og aspirantkoret i Øystese

Det er fortsatt litt nedgang i søkjarar under 20 år, så no aukar elevtalet på dei som er eldre enn 20 år.

Andre kulturaktivitetar, tilskot til andre sine kulturbygg

Kvam herad bidreg med tilskot til lokale lagseigde kulturbygg i kommunen. Kommunen prioriterer også tildeling av regionale kulturmidlar. Folkets hus i Ålvik fekk regionale kulturmidlar i 2019

Kommunale kulturbygg

Reinhold og FDV av egne kulturbygg som Kvam kino og Ingebrigt Vik Museum.

4.14.2 Mål og tiltak

Tema/utfordring	Mål	Tiltak	Resultat
Aktivitatar for menneske med nedsett funksjonsevne	<i>Målet er å gje alle eit variert og tilrettelagt fritidstilbod ut frå egne interesser og funksjonsnivå</i>	Kvam herad arrangerer ulike aktivitatar for enkeltpersonar og som fellesarrangement.	<p>Det gjeld både onsdagsklubb (med diskotek, basar, bingo og jolabord), bocciaturnering mm</p> <p>Kvam herad samarbeider med andre kommunar i Hordaland, Hordaland fylkeskommune og ulike lag og organisasjonar. Arrangementa er svært godt besøkt, og tiltaka gjev varierte og stabile aktivitatar.</p>
Tiltak for born og unge	Målsetjinga er å gje born og unge varierte kultur- og fritidstilbod.	<p>Ferieklubben gjev born i alderen 6-10 år eit dagtilbod 3 veker i sommarferien med aktivitatar knytt til opplevingar i nærmiljø, og utflukter.</p> <p>Samarbeid med utekontakten om ferietilbod for born frå 11- 18 år, samt familiar same veker som ferieklubben.</p> <p>Ung Fritid rettar seg mot born/unge, der målet er at alle skal kunna delta på kultur- og fritidsaktivitatar uavhengig sosial bakgrunn og økonomi.</p>	<p>Ferieklubb: Veke 26, 27 og 2 dagar i veke 33. ca. 50 barn pr. veke. Base på Norheimsund barneskule. Utflukter i nærmiljøet, Vil Vite, temadagar mm</p> <p>Ung fritid: veke 26, 27 og nokon dagar i veke 33. Samarbeid med lag/organisasjonar, utflukter i og utanfor kommunen</p> <p>Tilskotsmidlar frå Bufdir. Gratisarrangement på dagtid, samt</p>

		Samarbeid med lag/organisasjonar og ulike kulturinstitusjonar.	overnattingstur.
Bibliotek	Ferdigstill bibliotekplan Auka talet på brukarar i biblioteket og nå ut til fleire brukargrupper, spesielt gutar og menn	Bruka tid og ressursar på arbeidet med bibliotekplan. Ta i bruk brukarundersøkinga i arbeidet med bibliotekplanen Ha fleire arrangement både for born og vaksne. Betre og meir målretta informasjon om tilboda på biblioteka	Arbeidet med bibliotekplanen er godt i gang og må ferdigstillast i 2020. Me opplever at fleire vaksne menn kjem til bibliotekarrangementa, men ikkje ungdomar. Dei vil me gjerne no og arbeidar vidare med dette. Nye nettsider og det at me har tatt i bruk SMS-varsling gjennom biblioteksystemet, gjer at me har betre kommunikasjon med lånarane.
Kino	Gje godt kinotilbod til alle aldersgrupper med hovudvekt på barn og unge Fleire kinovitjingar pr. innbyggjar	Formidling av kinotilbodet for å nå ulike aldersgrupper. Samarbeid med t.d. lag/org, Kvam filmklubb, skulane, Kvammaveko m.fl. Profilering på Facebook, nettbaserte løysingar, jf. Kvam herad si nettside og billetter på nett.	I 2019 var det tilsaman 169 kinoframsyingar. Tilsaman vart det seld 6567 billetter. Barnefilm er dei mest populære filmane.
Kunstformidling	Kvam herad skal vera ein støttespelar for kunst og kultur	Kvam herad skal fortsetja med å yta økonomisk støtte til kunst- og kulturinstitusjonar i kommunen.	Tilskot til Messen, Skarpeteigen, Hardingspuls
Idrett/frivilligheit	I Kvam vil me ha ein kultur for å dyrka fram entreprenørane, kunnskapen, møteplassane, det frivillige arbeidet, kulturtilboda og	Starta arbeidet med frivilligheitsplan	Samarbeid med Grannehjelpa om Kvammaveko

	lokaldemokratiet		
Idrett/frivillighet	I Kvam vil me ha eit mangfald av arenaer innanfor kultur, idrett og det frivillige lagslivet.	I Kvam skal me støtta opp om å leggja til rette for at det frivillige lagslivet kan styrkjast og vidareutviklast til det beste for alle innbyggjarane.	Tilskotsordningar til prosjekt, underskotsgarantiar ved konsertar, driftstilskot, gratis utleige av idrettshallar til trening, tilskot til lagseigde idrettsanlegg og kulturbygg, tilskot til leikeplassar, nærmiljø, turløyper, friområde Samarbeid med BOF.
Idrett/frivillighet	Bidra til gode rammevilkår for idrett og friluftslivsarbeid i kommunen (tiltak – gje tilskot, vera ein sparringspartner, rådgjevar, støttespelar).	Gje tilskot til lag og organisasjonar i Kvam.	I 2019 fekk fylgjande anlegg tilsegn om spelemidlar i frå Hordaland fylkeskommune: Norheimsund – kunstgrasbane, 731 000,- kr
Friluftsliv	Bidra til gode rammevilkår for idrett- og friluftslivsarbeid i kommunen.	Gjennomføra plan for idrett, friluftsliv vedtatt i 2018 Fortsetja å gje tilskot til prosjekt og lag for vidare drift.	I 2019 fekk fylgjande anlegg tilsegn om friluftsmidlar og nærmiljømidlar i frå Hordaland fylkeskommune: Mundheimsvika 84 000,- kr Nærmiljømidlar: Strandebarm idrettspark, 204 000,- kr
Kulturskulen	Få fleire gutar med i kulturskulen	Nye aktivitetar som musikkproduksjon og komponering/arrangering med digitale verktøy	Det var litt fleire gutar hausten 2019 grunna det nyoppstarta gutetekoret. På faget animasjon er det også ei stor overvekt av gutar.

4.14.3 Økonomiske rammer

Kostra funksjon	Rekneskap 2018	Rekneskap 2019	Endring 201-2018	Budsjett 2019, justert	Avvik rek/bud 2019	Budsjett 2019, oppheleg
Kultur	15 620	18 813	3 192	22 263	3 451	22 183
231 AKTIVITETSTILBUD BARN OG UNGE	734	613	-120	866	253	866
370 BIBLIOTEK	3 454	3 587	133	3 624	37	3 624
373 KINO	1 009	1 045	36	1 118	72	1 118
375 MUSÉER	893	1 088	195	800	-289	800
377 KUNSTFORMIDLING	465	500	35	672	173	475
380 IDRETT OG TILSKUDD TIL ANDRES IDRETTSANLEGG	796	942	146	1 877	935	3 069
381 KOMMUNALE IDRETTSBYGG OG IDRETTSANLEGG	1 832	2 860	1 029	2 169	-691	2 177
383 MUSIKK- OG KULTURSKOLER	4 709	4 532	-177	4 373	-159	4 570
ANDRE KULTURAKTIVITETER OG TILSKUDD TIL						
385 ANDRES KULTURBYGG	1 507	2 981	1 474	6 053	3 072	4 773
386 KOMMUNALE KULTURBYGG	222	664	443	711	47	711

Kultur hadde i 2019 eit mindreforbruk på 3,4 mnok, der høgare overføringar frå fylket og tidsforskyving av utbetalingar til private utgjjer mykje av forklaringa.

Funksjon 231 har eit mindreforbruk på 0,25 mnok som gjeld redusert utbetaling av tilskot , auka overføring til utstyrssentral Bufdir og mindre bruk av transportmiddel.

Funksjon 370 Bibliotek har ingen vesentlege avvik.

Funksjon 375 Museum har eit overforbruk på 0,16 mnok knytt til arbeid i Holmsund. Det er mottatt nærmiljømidlar på 0,03 mnok og tilskot til å verna kulturminne i Holmsund på 0,1 mnok.

Funksjon 377 har eit mindreforbruk på 0,17 mnok som skuldast at avtalen for leige av lokale til Galleri Puls vart oppsagt i 2017, budsjett var ikkje tatt ned tilsvarande. I tillegg er lønskostnader for Kunstformidling omfordelt til teneste 383 Musikk og kulturskule.

Funksjon 380 har eit netto mindreforbruk på 0,9 mnok. 0,6 mnok gjeld tilbakebetaling av tidlegare forskottering til Vangdalsåsen. 0,4 mnok gjeld auka overføring av spelemidlar.

Funksjon 381 Kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg har eit netto overforbruk på 0,7 mnok som er nytt idrettsgolv til Øystesehallen. Golvet er finansiert av driftsprosjektet P62192 Vedlikehald av kommunale bygg.

Funksjon 383 Musikk og kulturskular har eit netto overforbruk på 0,16 mnok pga omfordelte lønskostnader frå 377 Kunstformidling.

Funksjon 385 Andre kulturaktivitetar har eit mindreforbruk på 3 mnok som skuldast ei tidsforskyving av vedtatt løyving til utviklingsprosjektet "tett på" til Hardanger Fartøyvernssenter.

Funksjon 386, kommunale kulturbygg har ingen vesentlege avvik.

4.15 Kyrkja

4.15.1 Om tenestene

KOSTRA-tema inneheld funksjonane 390 – Den norske kyrkja, 392 – Andre religiøse føremål og 393 – Gravplassar og krematorie, som kommunen yter tilskot til.

Mesteparten av tilskotet vert utbetalt til Kyrkjeleg fellesråd i Kvam. I 2019 er det utbetalt tilskot på 4,5 mnok. I den foreløpige årsmeldinga til Kyrkjeleg fellesråd for 2019 står det at fellesrådet hadde meirforbruk på kr 0,4 mnok. Hovedgrunnen er auka pensjonskostnader. I 2019 vart det ikkje gjennomført investeringar. Driftsinntektene var på 0,9 mnok. Ved utgangen av året hadde fellesrådet 8,74 årsverk fordelt på 13 personar.

Andre religiøse trus- og livssamfunn har rett på same tilskot per medlem som den Norske kyrkje. I 2019 vart det utbetalt til saman 0,24 mnok.

4.15.2 Økonomiske rammer

Kostra funksjon	Rekneskap 2018	Rekneskap 2019	Endring 201-2018	Budsjett 2019, justert	Avvik rek/bud 2019	Budsjett 2019, oppheleg
Kyrkja	5 723	5 828	105	5 863	35	5 863
390 DEN NORSKE KIRKE	4 336	4 456	120	4 486	30	4 486
392 TILSKUDD TIL TROS- OG LIVSSYNSSAMFUNN	287	242	-45	275	33	275
393 GRAVPLASSER OG KREMATORIER	1 100	1 130	30	1 102	-28	1 102

Det er ingen vesentlege avvik mellom rekneskap og budsjett på rammeområde kyrkja.

4.16 Samferdsel

4.16.1 Om tenestene

KOSTRA-tema inneheld funksjonane 330 – Samferdsleverksamder/transporttiltak, 332 – Kommunale vegar.

Tenesteområdet samferdsle omfattar ansvaret for vedlikehald og sikring av om lag 110 km kommunale vegar fordelt på heile kommunen. I dette inngår også ansvaret for 3 grusvegar, 20 bruer og 43 ferister. Arbeidsoppgåvene knytt til vegnettet er mellom anna kantklypping, spyling, tøming av sandfangkummar og dreinsrøyr, grøfting, hogst langs vegane og reparere hol i vegen med oljegrus. I tillegg kjem kosting, utsetting av brøytestikker, montering av autovern, oppgåver knytt til sikring mot ras og flaum, samt klargjering og planlegging for asfaltering av kommunale vegar og anlegg. Om vinteren driv avdelinga med brøyting, strøing og skraping. For å klare vinterdrifta, er brøyting av ein del av vegnettet sett ut til private (14 brøyteentreprenørar), som har avtale med kommunen. Kvam herad fungerer vidare som underleverandør knytt til NCC sin brøyteavtale for gangvegen til Vikøy og Norheimsund sentrum. Oppdraget som underleverandør for NCC varar i utgangspunktet ut 2019, men der kontrakten inneheld ein opsjon for eitt år ekstra. Til drift av veg og anlegg, har avdelinga 5 stillingar. I tillegg kjem ein driftsleiar for veg og anlegg og ein prosjektleiar som har ansvar for gjennomføring av fleire investeringsprosjekt i kommunen.

4.16.2 Mål og tiltak

Tema/utfordring	Mål	Tiltak	Resultat
I årsbudsjettet for 2016 vart det vedteke at Kvam herad skulle starta arbeidet med ein vegplan over kommunale vegar. Dette arbeidet er påbyrja. Dei kommunale vegane er fotodokumentert og vegnorm for kommunen vart vedtatt i februar 2018. Arbeidet med vegplanen er godt i gang, men har ikkje vorte handsama politisk.	Vegplan for kommunen	Vurdera å skaffa utstyr for registrering av digitale vegdata i felt. Ferdigstilla arbeidet med vegplan, og senda denne til politisk handsaming i løpet av våren 2019.	Eit nettbrett er skaffa for testing. Arbeidet vart ferdigstilt i 2019, og vert lagt fram i første møte etter nyttår 2020.
Gjennom arbeid med trafiksikringsplan for perioden 2016 – 2019	Trafiksikring	Gjennomføra tiltak som har fått høgast prioritet i trafiksikringsplanen	Arbeidet pågår. Ny prioriteringsliste frå 2020.

<p>er det peika på mange viktige trafikksikringstiltak.</p>		<p>Arbeida mot at Kvam herad kan verta godkjent som «Trafikksikkert herad»</p> <p>Vurdera trafikktryggleiken rundt kommunale skular, spesielt knytt til områder for levering og henting av born</p> <p>Starta rullering av trafikksikringsplanen</p>	<p>Arbeidet med å verta godkjent som «Trafikksikkert herad» har pågått i dei ulike einingane. Mål om å verta godkjent i løpet av 2020.</p> <p>Vurderinga av trafikktryggleiken rundt kommunale skular vil inngå i tiltak om å vurdera hjartesone i ny trafikksikringsplan. Prøvetiltak ved idrettshall i Øystese er nå permanent.</p> <p>Arbeidet med rullering av trafikksikringsplan er starta, og planen skal godkjennast i først HST-møte i 2020.</p>
<p>Arbeidet med vegplan har avdekkast stort vedlikehaldsetterslep og manglar knytt til dei kommunale kaiene i Norheimsund sentrum og på Kaldestad</p>	<p>Trygge og gode kaiar</p>	<p>Avklare korleis kaiene kan sikrast og utbetrast på kort og lang sikt</p>	<p>I 2019 er det henta inn rapportar over kva tiltak som er naudsynt knytt til dei kommunale kaiene.</p>
<p>Ein del av utstyret knytt til vegdrift har ein alder og tilstand som skapar utfordringar for drifta</p> <p>Kvam herad har utarbeida ein plan for utskifting av utstyr</p>	<p>God teknisk stand på kommunale maskinar og utstyr</p>	<p>Sikre vedlikehaldsrutinar og utskifting i tråd med plan</p>	<p>Ein ny lastebil og 2 nye hjullastarar var kjøpt i 2019 i tråd med plan. Nytt utstyr har service frå leverandør. Eldre utstyr har kommunen planlagt og gjennomført vedlikehald på.</p>
<p>Av kommunebarometeret for 2018 går det fram at Kvam herad nyttar 59 kr i vedlikehald per meter veg mot eit landsgjennomsnitt på 108 kr per meter.</p>	<p>Mest mogleg asfalt for pengane</p>	<p>Sikre ei kontinuerleg forbetring i arbeidsmetodar, strategi og kontrakt-/økonomistyring for å sikre mest mogleg vedlikehald og asfaltering av det kommunale vegnettet</p>	<p>Kommunen har lagt opp til asfaltering av større områder og dermed nytta større båtlastar. Dette krev planlegging i god tid.</p> <p>Samla asfaltering ca. 9,5</p>

<p>Dette skapar utfordringar i høve til vedlikehaldsetterslepet på dei kommunale vegane</p>			<p>km i 2019 etter ekstra løyving av midlar.</p>
---	--	--	--

4.16.3 Økonomiske rammer

Kostra funksjon	Rekneskap 2018	Rekneskap 2019	Endring 201-2018	Budsjett 2019, justert	Avvik rek/bud 2019	Budsjett 2019, opphaveleg
Samferdsel	7 644	11 683	4 039	11 578	-104	11 928
332 KOMMUNALE VEIER	7 644	11 683	4 039	11 578	-104	11 928

Samferdsel, funksjon 332, hadde i 2019 eit meirforbruk på 0,1 mnok. Auka omfang av asfaltering, i tillegg til mykje snøbrøyting vinteren 2018/2019, er hovudforklaringa til avviket mellom rekneskap og budsjett.

Midlar frå havbruksfondet vart nytta til asfaltering og oppgradering av kommunale vegar, og det vart blant anna oppretta driftsprosjekt på 3,0 mnok til dette arbeidet.

4.17 Bustad

4.17.1 Om tenestene

KOSTRA-tema inneheld funksjonane 265 – Kommunalt disponerte bustader, 283 – Bistand til etablering og oppretthalding av eigen bustad, samt 315 – Bustadbygging og fysiske bumiljøtiltak.

I funksjon 265 ligg utleige av alle kommunale eigedomar som trygdebustadar, omsorgsbustadar og andre kommunale bustader. Bustadane som Kvam herad eig sjølve, er utleidt til personar med spesielle behov eller flyktningar.

I 2017 disponerte Kvam herad totalt 231 bueiningar. Av desse eig kommunen 185 og Kvam Bustadstifting 23 stykk.

Omsorgsbustadane og trygdebustadane er lokalisert i Ålvik, Øystese, Norheimsund og Strandebarm.

Bruk av framleigeavtalar er i stor grad avvikla, og talet på framleigeavtalar redusert frå 15 til 1 i 2018. Attståande framleigeavtalar skuldast i stor grad behov for bustadar til vanskelegstilte på bustadmarknaden.

Ut over dette disponerer Kvam herad i tillegg 23 privateigde bueiningar samla i 3 ulike bufellesskap.

Kommunen vidareformidlar Husbanklån (funksjon 283) og Husbanken sine tilskotsordningar.

I 2019 vart det utbetalt 17,4 mnok til 13 låntakarar. Tala for 2018 var 3,8/7 låntakarar. I 2017 og 2018 vart det ikkje teke opp nytt lån, men brukt av tidlegare ubrukte midlar. I budsjettframlegget for 2020 ligg det inne eit låneopptak og vidareformidling av dette på 15 mnok.

Funksjon 315 gjeld ei kommunegeologstilling i Kvam. Denne inngår i eit interkommunalt samarbeid, der Kvam er vertskommune, og der stillinga vert delfinansiert med vidaresal til dei andre deltakarkommunane. Deltakarane i det interkommunale samarbeidet er Kvam herad, Bjørnafjorden kommune, Ullensvang kommune, Ulvik kommune, Kvinnherad kommune og Samnanger kommune. I Kvam har kommunegeologen jobba med radonkartlegging, rådgjeving i plan og byggjesaker, uromeldingar, skredhendingar, overvatn, flaumkartlegging m.m.

4.17.2 Mål og tiltak

Tema/utfordringar	Mål	Tiltak i budsjettår	Resultat
Kvam herad har god internkontroll knytt til gjentakande aktivitetar som filterskift, kontrollar og oppfølging av elektriske kontrollar, men arbeidar med ein overordna tilstandsanalyse for kommunens samla	Internkontroll	Fullføre tilstandsanalysen over kommunale eigedomar og presentera funna saman med ein eigedomsstrategi i ei politisk sak i løpet av våren.	Det er arbeida mykje med tilstandskartlegging av bygningsmassen i 2019, men dette er ein kontinuerleg prosess som stadig vert vidareutvikla og oppdatert. Det er lagt

eigedomsmasse.			<p>til repeterande oppgåver og registrert feil. Manglar vert kontinuerleg utbeta og tilstandsgrad oppdatert. Brukarar av bygga er under opplæring, og nokre brukarar har byrja å registrera i systemet sjølve.</p> <p>Eigedomsstrategien vart ikkje ferdig i 2019.</p>
Kvam herad har ei utfordring med å skaffe eigna bustadar til personar innan rus/psykiatri	Forsterka bustad	Etablera ein ny forsterka bustadmodul i 2019	Det er ikkje etablert ein ny forsterka bustad i 2019, men tilrettelagt for eit område for forsterka bustadar ved Movegen i Steinsdalen.
I arbeidet med integrering og betring av flykningar sine bustadevner, er det etablert ein bustadskule som inngår i NAV sitt introduksjonsprogram	Bustadskule	Kvam herad må vidareføre arbeidet med betring av flyktingars bustadevne, og jobbe for kontinuerleg forbetring av bustadskulen.	Bustadskulen er i dag flytta ut i heimen ved å delta meir i heimen med praktisk opplæring av korleis ein nyttar norske hus og tekniske hjelpemiddel. FDV-Bygg bidreg med tilbakemelding frå erfaringar etter bruk, med utarbeiding av retningsliner om reinhald mm.
Kvam herad har mangel på bustadar for personar med utviklingshemming og «lev med-funksjon»	Bustad for personar med utviklingshemming	Ferdigstilla ombygging av Tolomarka barnehage til bustad for personar med utviklingshemming	Det har ikkje vorte arbeidd med utvikling av prosjektet for denne gruppa i 2019.
Husbanklån	Gjera vanskelegstilte på bustadmarknaden i	Ta opp og vidareformidla startlån på 10 mnok	I 2019 fekk 13 låntakarar til saman 17,4 mnok i startlån

	stand til å skaffa seg eigen bustad	Søkja om å formidla tilskotsmidlar frå Husbanken	frå Kvam herad.
Kvam herad har kritiske punkt i bebygde områder med omsyn til aukande nedbørsmengder og fare for overvatn.	Kommunegeolog	Kartlegge og ferdigstille rapport for kartlegging av kritiske punkt. Kommunen har fått midlar frå NVE til kartlegging av kritiske punkt. Data som vert samla inn skal nyttast og vedlikehaldast gjennom ordinær drift.	Kritiske punkt er registrert inn i kommunen si database. Me er i gong med eit samarbeid med programvareleverandør for å få på plass eit effektivt system for ajourføring og utsjekk av kritiske punkt.
Utfordringar med flaum i Bustadalen i Øystese.	Kommunegeolog	Kommunen har fått kr. 200 000,- frå fylkeskommunen for å gjennomføre eit moglegheitsstudie med flaumsikring av Øysteseelva.	Moglegheitsstudie er levert for godkjenning. Rapporten har vore presentert i KS sitt nettverk for klimatilpassing og internt i kommunen.

4.17.3 Økonomiske rammer

Kostra funksjon	Rekneskap 2018	Rekneskap 2019	Endring 201-2018	Budsjett 2019, justert	Avvik rek/bud 2019	Budsjett 2019, opphavelag
Bustad	-7 694	-6 473	1 221	-5 688	785	-6 417
265 KOMMUNALT DISPONERTE BOLIGER	-8 493	-6 401	2 093	-5 994	406	-6 734
BISTAND TIL ETABLERING OG OPPRETTHOLDELSE AV						
283 EGEN BOLIG	919	136	-783	135	-1	135
315 BOLIGBYGGING OG FYSISKE BOMILJØTILTAK	-119	-209	-90	171	380	182

Bustad hadde i 2019 eit mindreforbruk på 1,5 mnok. Mindre leigeinntekter og mindreforbruk på kjøp av varer og tenester forklarar mykje av avviket.

Funksjon 265 har eit netto mindreforbruk på 0,8 mnok. Lågare leigeinntekter enn budsjettert, medan avvik mellom budsjettert teneste på vedlikehaldsprosjektet P62192 og rekneskap er hovudgrunnen for avviket. Størstedelen av Vedlikehaldsprosjektet er ført på teneste 222 Skulebygg 1,5 mnok og 381 Drift og anlegg kommunale idrettsbygg og anlegg med 1,1 mnok.

Funksjon 283 har eit mindreforbruk på 0,3 mnok. Utlån Husbank er på 8 mnok meir enn budsjettert, finansiert med tilsvarande bruk av lån. Avviket på 0,3 mnok skuldast mindre bruk av bundne investeringsfond enn budsjettert.

Mindreforbruket på funksjon 315, totalt 0,4 mnok, kjem av høgare inntekter til kommunegeolog på grunn av auka omfang av prosjektarbeid for andre kommunar, t.d. Odda kommune.

4.18 Kommunal næringsforvaltning og konsesjonskraft

4.18.1 Om tenestene

KOSTRA-tema inneheld funksjonane 320 – Kommunal næringsverksemd, 321 – Konsesjonskraft, kraftrettar og anna kraft for vidaresal, 325 – Tilrettelegging og stønad for næringslivet, 329 – Landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikling.

Kvam herad disponerer årleg eit kraftvolum på 167,6 GWh. 60,9 GWh er konsesjonskraft. Det meste kjem frå Bjølvo kraftverk (37,9 GWh) og Samnanger (BKK, 21,7 GWh). Kommunen disponerer òg 106,7 GWh årleg frå Bjølvo kraftverk som heimfall. Ishavskraft sel krafta til kommunen.

Innanfor funksjon 325 og 329 ligg òg ansvar for prosjektarbeid, reiseliv, turistveg Hardanger, næringsområde, internasjonalt arbeid m.m.

Kommunen mottok òg om lag 4 mnok i konsesjonsavgift som vert sett av på eit kraftfond. Fondet kan brukast til ulike nærings tiltak i tråd med nasjonale og kommunale retningslinjer. Kvam herad nyttar www.regionalforvaltning.no

til årleg søknadsprosess og i 2019 var det 19 søknader om støtte.

Tenesta organiserer veterinærvakt for Kvam og Jondal, ei ordning som vert refundert av staten og som fungerer godt i vårt distrikt.

Landbrukskontoret i Kvam tek seg av alle saker innanfor landbruksforvaltninga

- Søknader om produksjonstilskot, 182 stk.
- Søknader om sjukeavløysing, 16 stk.
- Søknader om regionalt miljøprogram, 111 stk.
- Søknader om tidlegpensjon
- Søknader om spesielle miljøtilskot i landbruket, 16 stk. og kr. 643 000 fordelt
- Søknader om tiltak i beiteområdet, 2 stk.
- Søknad om tilskot til drenering, 10 stk.
- Skrivning av fråsegner
- Motorisert ferdsle i utmark, 16 stk.
- Hjorteviltutvalet
- Hjortejakt, felling av 424 hjortar
- Skogsvegar
- Skogkultur
- Skogavgift

Kontoret er og førstelinje for søknader til Innovasjon Norge.

Det vert leigd inn kompetanse på skog og utmark frå landbrukskontoret i Ullensvang.

4.18.2 Mål og tiltak

Tema/utfordring	Mål	Tiltak	Resultat
Salsstrategi kraft (HST-010/16)	Policy: Maksimera utbytte, men redusera risiko for svvingar i inntektene til eit akseptabelt nivå	Selja kraft i spotmarknad, men vurderer å inngå faste kontraktar dersom det vert vurdert lønsamt	Inngjekk fastpris på konsesjonskraft i 1 Q til 504 Kr/MWH og 2Q-4Q til 386,8 Kr/MWH.
Ivareta kraftrettar	Sikra kommunen sine rettar knytt til produksjon av kraft	Medlemsskap i LVK Delta på LVK sine samlingar Nytta LVK til klagesak	Oppretthalde medlemsskap og deltaking i LVK
Skapa nye lokale arbeidsplassar.	Verdiskaping igjennom samarbeid. Vekst og opplevingar gjennom samskaping mellom menneske, lag og organisasjonar, bedrifter, bransjar, bygder, kommune og regionar. Kvam herad har som mål å skapa like mange nye og lønsame arbeidsplassar som samanliknbare kommunar	Kvam herad skal vera med å bidra til nye arbeidsplassar og skal difor bidra både økonomisk og med menneselege ressursar til dette arbeidet. Kvam herad skal lyse ut midlar frå næringsfondet til nyetablerarar. Kvam herad skal vidareformidla regionale etablerartilskot. Gjennomføra kommunedelplan for næring og kompetanse. Leggja til rette for å utvikla ny aktivitet i Tine meieriet	Godt samarbeid med Næringshagen i Hardanger, Team Hardanger, Kvam næringsråd. 19 søknader til kraftfondet 3 regionale etablerartilskot Mathuset i Hardanger etablert
Byggja kompetanse som skapar talent og utnyttar teknologi.	Skapa ein god sentrumsnær, samlokalisert offentleg vidaregåande skule som er attraktiv for ungdom, som har eit godt rykte og som kan	Ta initiativ overfor skular, grunneigarar og fylkeskommune. Bidra til å skapa eit attraktivt samfunn for ungdom også på kveldstid. Kvam skal synleggjera	Aktivt arbeid med ny vidaregåande skule.

	<p>trekke til seg ungdom frå naboregionar. Kvam må gje ungdom ein kompetanse som næringslivet lokalt treng.</p> <p>Det skal vere mogleg å etterutdanna seg i Kvam.</p> <p>Arbeidstakarar som ønskjer å auke kompetansen sin bør ha høve til etterutdanning spesielt på områder der næringsliv og kommunen manglar kompetanse</p>	<p>moglegheit for etterutdanning og kompetanseheving spesielt gjennom Stiftelsen høgskuleutdanning i Hardanger.</p>	<p>Støttar stiftelsen</p>
<p>Styrka det etablerte og utvikla det særeigne</p>	<p>Sikra eksisterande industri og næring og leggje til rette for at næringa kan vere levande innan sitt felt.</p>	<p>Kvam herad skal sikra naudsynt areal gjennom arbeid med kommuneplanen.</p> <p>Opparbeide næringsarealet som er regulert i Sandvenhagen.</p> <p>Starte arbeid med utvikling av nytt areal.</p> <p>Stø opp om og inspirera landbruket til vidareutvikling.</p>	<p>Sikra næringsareal i kommuneplanen.</p> <p>Regulering på Skarpen oppstarta.</p> <p>Næringsområdet i Sandvenhagen ferdig.</p> <p>Prosjektert ny veg på Bakka/Breievne</p>
<p>Skapa gnist og kreativ framtidsetta næring</p>	<p>Få fleire arbeidsplassar til å flytte til Kvam. Legge til rette for at større firma kan ha kontor plass i Kvam både på heiltid og deltid.</p> <p>Inspirera til å tenkja nytt og å skapa verdier.</p> <p>Kvam skal vere gründervenleg og gje</p>	<p>Leggja til rette og støtta opp under arbeidet til Næringshagen i Hardanger.</p> <p>Alle elevar i grunnskulen skal gjennom tre program i Ungt Entreprenørskap Gjennomføra etablerarkurs og støtte nyetableringar i</p>	<p>Næringshagen i god utvikling.</p> <p>Samarbeid med Ungt Entreprenørskap om gjennomføring.</p> <p>Etablerarkurs gjennomført hausten 2019.</p>

	nøyaktig og nødvendig informasjon til dei som ønskjer å etablere bedrift i Kvam.	samarbeid med Næringshagen i Hardanger.	
--	--	---	--

4.18.3 Økonomiske rammer

Kostra funksjon	Rekneskap 2018	Rekneskap 2019	Endring 201-2018	Budsjett 2019, justert	Avvik rek/bud 2019	Budsjett 2019, opphavelag
Kommunal næringsforvaltning og konsesjonskraft	19 716	18 020	-1 696	24 602	6 582	20 692
320 KOMMUNAL NÆRINGSVIRKSOMHET	-34	-25	9	0	25	0
KONSEJONSKRAFT, KRAFTRETTIGHETER OG ANNEN						
321 KRAFT FOR VIDERESALG	20 390	13 456	-6 934	19 276	5 820	16 985
325 TILRETTELEGGING OG BISTAND FOR NÆRINGSLIVET	-755	4 396	5 151	4 643	247	3 034
LANDBRUKSFORVALTNING OG LANDBRUKSBASERT						
329 NÆRINGSUTVIKLING	116	194	78	683	490	673

Næringsforvaltning og kraft hadde i 2019 eit mindreforbruk på 6,6 mnok

Funksjon 321 har eit netto mindreforbruk på 5,8 mnok i forhold til budsjettert. Utgifter til kjøp av heimfall vart 1,9 mnok lågare enn budsjett, grunnrenteskatten vart 1,7 mnok lågare og overskotsskatten 0,7 mnok høgare enn budsjettert. Utgifter til kjøp av konsesjonskraft vart 2,6 mnok lågare enn budsjettert.

Funksjon 325 har eit mindreforbruk på 0,25 mnok som er knytt til tidsforskyvingar av vedtekne tilskot frå kraftfondet.

Funksjon 329 har eit mindreforbruk på 0,5 mnok på grunn av permisjon og redusert tenestekjøp frå andre kommunar.

4.19 Brann og ulykkesvern

4.19.1 Om tenestene

KOSTRA-tema inneheld funksjonane 338 – Førebygging av brannar og andre ulukker og 339 – Beredskap mot brannar og andre ulukker.

Kvam brann- og redningsteneste (KVBR) er ei avdeling under teknisk eining. Avdelinga har eit mannskap på totalt 53 personar, 9 bilar og er lokalisert på dei 4 brannstasjonane i Ålvik, Øystese, Norheimsund og Oma. Tenesteområdet omfattar ansvaret for det akutte rednings- og beredskapsarbeidet i kommunen, feiartenesta, branntilsyn og førebyggjande arbeid. I tillegg har avdelinga inngått avtale om «First responder». Dette er ein avtale som er inngått med Norsk Luftambulans, og som gjeld livreddande førstehjelp fram til ambulansen er på staden. Organiseringa av tenesta og kompetansekrav til mannskapet er i stor grad bestemt av dimensjoneringsforskrifta, og vert følgt opp av Direktoratet for Samfunnssikkerhet og Beredskap (DSB).

Det er ikkje krav til kassarnert mannskap i kommunen, men for Norheimsund og Øystese er det krav til fast vaktordning. Vaktordninga vert gjennomført med vaktlag som går vakt kvar 5. veke, medan overbefal går vakt kvar 4. veke. Intervallforskjellen medfører at overbefalet sirkulerer mellom heile mannskapsstyrken, og vert dermed betre kjent med den totale styrken i avdelinga.

For Oma og Ålvik er det ikkje krav til vaktordning, og mannskapet her har derfor ikkje oppmøteplikt ved utkalling. For å sikre tilgjengelege resursar, vert det derfor likevel sett vaktlag ved behov i feriar og høgtider.

I Ålvik er brann- og redningstenesta organisert i eit samarbeid med industrivernet ved Elkem Bjølvefossen. Mannskapet er derfor tilsett ved Bjølvefossen, men rykker og ut til hendingar utanfor bedrifta sitt område.

4.19.2 Mål og tiltak

Tema/utfordring	Mål	Tiltak	Resultat
Brann og redningstenesta i Kvam har ein del utfordringar knytt til arbeidstilhøva ved brannstasjonane i Norheimsund og Øystese. Samstundes er deler av maskinparken innan avdelinga gamal.	Oppfølging av tiltak i brannordninga	Følgje opp tiltak i brannordning, mellom anna <ul style="list-style-type: none"> ▪ Få eksisterande øvingsfelt godkjent for utdanningsføremål ▪ Sikre naudsynt kompetanse for brannmannskap gjennom fullføring av kurset beredskapsleiing trinn 1 og oppstart av 	Godkjenning heng saman med ny brannstasjon. Dagens øvingsfelt vil truleg verta godkjent til utdanningsføremål når ny brannstasjon er ferdigstilt. Brann og redningstenesta har inngått eit samarbeid med Bergen brannvesen, gjennom Vest brann og redningsregion, om kurs. Grunnkurs deltid er starta

		<p>grunnutdanning</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Arbeida med vidareutvikling og implementering av avdelinga sin internkontroll <p>Byggjstart for ny felles brannstasjon for Øystese og Norheimsund</p>	<p>medan Beredskapsutdanning trinn 1 vil få oppstart hausten 2020.</p> <p>Implementering av kvalitetssystemet VBR-CIM i organisasjonen er sett i gang med mål om å vera ferdig hausten 2020. Systemet vil gi oversikt over kompetanse, øvingar, vedlikehald mm, og alle prosedyrar og rutinar vil vera omtala.</p> <p>Prosjektet med ny felles brannstasjon er seinka medan ein ventar på at saka med eit eventuelt sal av Øystese brannstasjon skal opp til politisk handsaming. Det vert arbeidd med reguleringsendring av tomt.</p>
<p>Den truleg mest effektive måten å halda innbyggjarane i kommunen trygge på er å arbeida førebyggjande for å hindre uhell og ulukker i å oppstå</p> <p>Om lag 50 % av totalt 82 utrykkingar er knytt til trafikale hendingar</p>	<p>Førebygging</p>	<p>Sikre god implementering av eldreprosjektet i dagleg drift. Sikre at avdelinga følgjer tilstrekkeleg opp med kartlegging av bustadar og at nye tilsette innan pleie og omsorg får tilstrekkeleg opplæring</p> <p>Bidra til vidareføring av godt samarbeid mellom Kvam brann- og</p>	<p>«Trygg heime»-prosjektet er eit prioritert prosjekt som inneheld både kartlegging og opplæring. Dette vert gjennomført kontinuerleg og etter behov.</p> <p>Kvam brann og redningsteneste har eit tett samarbeid med trafikkskulane om opplæring i fyrstehjelp på</p>

		<p>redningsteneste og dei private trafikkskulane i kommunen</p> <p>Gjennomføre risikobaserte tilsyn med brannobjekt.</p> <p>Starte feiing og tilsyn i fritidsbustadar</p> <p>Gjennomføre årlege kampanjar, mellom anna;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Hytteaksjonen ▪ Open brannstasjon <p>Aksjon bustadbrann</p>	<p>skadestad og gjennomføring av mellom anna Trafikksikringsdag.</p> <p>Tilsyn med § 13 objekt er planlagt gjennomført i løpet av hausten 2020.</p> <p>Feiing og tilsyn med fritidsbustadar startar våren 2020.</p> <p>Årlege kampanjar vart gjennomført som vanleg i 2019.</p>
<p>Nye krav til kommunal beredskap og kommunale brann- og redningstenester gjer det naudsynt å samarbeida med andre kommunar. Av denne grunn har kommunen inngått avtale om deltaking i Vest Brann og Redningsregion</p>	<p>Samarbeid med andre kommunar og Vest Brann og Redningsregion</p>	<p>Halda seg orientert om arbeidet i Vest Brann og Redningsregion og bidra til at samarbeidet skal lukkast i skapa ein tryggare kvardag for innbyggjarane i kommunen</p>	<p>Kvam brann og redningsteneste var representert i Fagutval for Naudmeldingstenesta og var ein aktiv bidragsytar i arbeid innan leiarstøtte, e-læring, skogbrann, beredskap, førebyggjande og beredskapsarbeid.</p>

4.19.3 Økonomiske rammer

Kostra funksjon	Rekneskap 2018	Rekneskap 2019	Endring 201-2018	Budsjett 2019, justert	Avvik rek/bud 2019	Budsjett 2019, oppheva
Brann- og ulykkesvern	8 830	10 061	1 231	7 874	-2 187	7 861
338 FOREBYGGING AV BRANNER OG ANDRE ULYKKER	685	883	198	633	-250	655
339 BEREDSKAP MOT BRANNER OG ANDRE ULYKKER	8 145	9 178	1 033	7 241	-1 937	7 207

Brann- og ulykkesvern hadde i 2019 eit overforbruk på 2,1 mnok. Overforbruket fordeler seg på mange postar, men løn og kjøp av tenester hjå private er dei største.

Funksjon 338 har eit overforbruk på 0,2 mnok. I 2019 har det vore stort fokus på førebygging i heimane til eldre og utsette grupper, og ekstra ressursar er nytta til informasjonsarbeid og oppsøkande aktivitet. Kostnadane er diversemerka og kopla til tilskot for førebyggjande arbeid. Funksjon 339 har eit meirforbruk på 1,9 mnok. 0,8 mnok av meirforbruket kjem av auke i lønskostnader knytt til sjukdom, fødselspermisjon, overtid og fleire utrykningar enn budsjettert. Justering av pris, frå tidlegare år, på industrivernet i Ålvik utgjær 0,2 mnok, medan auka volum på feiing i 2019 gav eit meirforbruk på 0,3 mnok. Avtalen om kjøp av fellestenester frå Bergen kommune auka med 0,2 mnok medan kostnadar knytt til drift av brannstasjon og brannteknisk utstyr/køyretøy har eit meirforbruk på 0,4 mnok.

4.20 Tenester utanfor ordinært kommunalt ansvarsområde

4.20.1 Om tenestene

Funksjon gjeld lønsutgifter og refusjonsinntekter (0,1 mnok) til leirskuletilbod i regi av Hardanger Fartøyvernssenter og betaling av låneavdrag til Jondalstunnelen (1,9 mnok).

4.20.2 Økonomiske rammer

Kostra funksjon	Rekneskap 2018	Rekneskap 2019	Endring 201-2018	Budsjett 2019, justert	Avvik rek/bud 2019	Budsjett 2019, opphaveleg
Tenester utanfor ordinært kommunalt ansvarsområde	1 730	1 268	-462	4 310	3 042	4 310
TJENESTER UTENFOR ORDINÆRT KOMMUNALT 285 ANSVARSOMRÅDE	1 730	1 268	-462	4 310	3 042	4 310

Tenester utenfor ordinært kommunalt ansvarsområde fekk i 2019 eit mindreforbruk på 3 mnok

Avdrag til Jondalstunnelen vart 0,5 mnok lågare enn budsjettert i tillegg til tidsforskyving av prosjektet P19171 Hardangertunnelen.

4.21 Sosiale utgifter

Dei sosiale utgiftene inkluderer pensjon (71,2), premieavvik inkludert tidlegare års premieavvik på pensjon (0,9), bruk av premiefond (-13,9), gruppelivsforsikring (0,6) og arbeidsgjevaravgift inkludert arbeidsgjevaravgift av premieavvik og redusert arbeidsgjevaravgift av trygderefusjon (67,3).

Utgiftene varierer i stor grad med lønsgrunnlaget, men nivået på pensjon og arbeidsgjevaravgift av pensjon vert og fastsett ut frå ei rekkje andre faktorar som t.d. pensjonsuttak.

Kommunane har ei ytingsbasert pensjonsordning, medan dei fleste private verksemdar har ei innskotsbasert ordning. Pensjonsutgiftene til kommunane har auka kraftig, og ei av dei store utfordringane i det offentlege er å få på plass ei berekraftig pensjonsordning. Per i dag skyv kommunane deler av pensjonsrekninga opptil 7 år framfor seg. Staten melder og tilbake i kvart statsbudsjett av kommunane ikkje vert kompensert for heile auken i pensjonsutgiftene.

Dei sosiale utgiftene har følgjande fordeling per KOSTRA-tema:

Tema (i 1000 kr)	Regnskap 2018	Regnskap 2019	Endring 2019-2018	Justert budsjett 2019	Avvik	
					rekneskap/ budsjett 2019	Budsjett 2019, oppheveleg
Finans og fellespostar	-12 314	-11 875	438	-16 824	-4 948	-3 158
Styring og kontrollverksemd	432	549	117	447	-101	398
Administrasjon	6 748	6 835	87	7 439	604	7 060
Barnehagar	17 095	18 295	1 200	18 720	424	15 672
Grunnskuleopplæring	27 974	29 684	1 710	29 619	-65	28 154
Kommunehelse	6 316	6 569	253	7 169	599	6 188
Pleie og omsorg	52 724	55 148	2 424	61 615	6 467	55 808
Sosiale teneste	3 148	3 157	9	3 375	217	2 890
Barnevern	2 852	3 103	251	3 310	207	2 918
Vatn og avlaup, avfall og renovasjon	1 839	1 811	-28	1 369	-442	811
Plansak, byggesak, oppmåling, kulturminner, natur og nærmiljø	3 485	3 277	-208	3 351	74	2 470
Kultur	4 072	4 178	106	3 883	-295	3 112
Samferdsel	1 054	1 272	219	1 059	-214	821
Bustad	1 025	1 590	565	936	-655	346
Kommunal næringsforvaltning og konesjonskraft	440	421	-19	438	17	288
Brann- og ulykkesvern	1 869	1 973	104	2 099	125	1 924
Tenester utanfor ordinært kommunalt ansvarsområde	26	15	-11	13	-2	0
ALLE	118 785	126 002	7 217	128 016	2 015	125 702

Kvam herad har tre ulike pensjonsordningar fordelt på to ulike selskap. Statens pensjonskasse for lærarar (SPK) og Kommunal landspensjonskasse (KLP). I KLP er det to ulike ordningar, KLP sjukepleiar og KLP hovudordning. Pensjonsprosenten er ulik på kvar ordning. Avviket mellom rekneskap og budsjett 2019 er på 2 mnok.

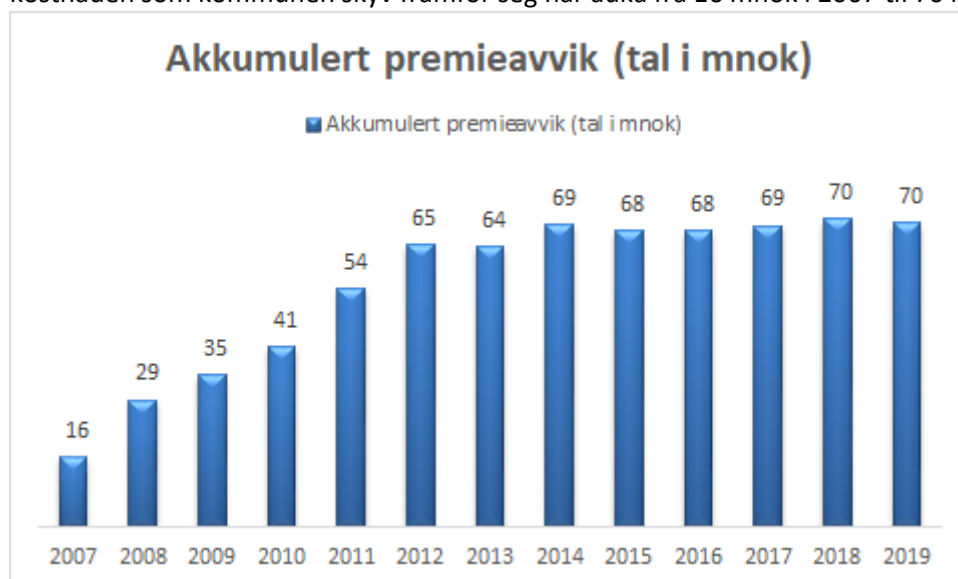
Andre opplysningar

Alle sosiale kostnader er tatt ut av tabellane på kvart rammeområde. Dette er gjort fordi endringane her oftast ikkje har direkte samanheng med drifta av rammeområde. Dei sosiale kostnadene inkluderer pensjon, premieavvik på pensjon, gruppelivsforsikring, arbeidsgjevaravgift, premieavvik av arbeidsgjevaravgift og redusert arbeidsgjevaravgift av trygderefusjon.

Pensjonskostnader og premieavvik

I kommunen sin rekneskap vert pensjonspremie til KLP og SPK utgiftsført. I henhold til den kommunale regnskapsforskrifta § 13 er det aktuarberekna netto pensjonskostnad som derimot skal belastast driftsresultatet. Dette gjer at driftsresultatet må korrigerast for differansen mellom betalt pensjonspremie og utrekna netto pensjonskostnad, kalla premieavvik. Kvam har kvart år betalt meir i pensjonspremie enn netto pensjonskostnad. Eit slikt positivt premieavvik forbetrar rekneskapen det året det oppstår. Åra etter skal premieavviket tilbakeførast (amortiserast) med like store beløp over maksimum 7 år (tidlegare 10 og 15 år). Det vil seie at 1/7 av premieavviket skal belastast framtidige rekneskap kvart år. Sidan det amortiserte premieavvik berre aukar for kvart år som går, kan denne kostnad verta vanskeleg å handtera i framtida.

Tabellen under viser utviklinga i akkumulert premieavvik i perioden 2007 til 2019. Den viser at kostnaden som kommunen skyv framfor seg har auka frå 16 mnok i 2007 til 70 mnok i 2019.

4.22 Avskrivningar

Avskrivningane vert i kommunerekneskapen rekna med som del av driftsutgiftene, men så trekt ut att og erstatta med avdragsutgifter når kommunen sitt netto driftsresultat skal reknast ut.

Avskrivningane er tatt ut av kvart rammeområde og samla i ein tabell for å gje ei betre oversikt.

Tema (i 1000 kr)	Regnskap 2018	Regnskap 2019	Endring 2019-2018	Justert budsjett 2019	Avvik rekneskap/ budsjett 2019	Budsjett 2019, oppheveleg
Styring og kontrollverksemd	140	140	0	140	0	140
Administrasjon	3 405	4 348	943	4 294	-54	2 985
Barnehagar	5 893	5 196	-697	5 196	0	1 969
Grunnskuleopplæring	11 141	11 952	811	11 952	0	10 178
Kommunehelse	150	163	13	163	0	150
Pleie og omsorg	3 561	3 898	337	3 828	-71	3 520
Vatn og avlaup, avfall og renovasjon	10 051	10 353	302	11 425	1 072	7 623
Plansak, byggesak, oppmåling, kulturminner, natur og nærmiljø	1 070	1 152	82	1 071	-80	1 070
Kultur	3 095	3 506	410	3 506	0	3 095
Samferdsel	3 396	3 542	146	3 461	-81	3 278
Bustad	4 529	4 491	-38	4 491	0	4 529
Brann- og ulykkesvern	344	593	249	593	0	331
ALLE	46 776	49 333	2 557	50 120	787	38 869

Totalt sett er avskrivningane i 2019 0,8 mnok lågare enn justert budsjett.

4.23 Driftsprosjekt

Dei aller fleste prosjekta Kvam herad har, er investeringsprosjekt. Men det finst og nokre driftsprosjekt. Utgiftene er baka inn i dei ulike KOSTRA-tema. Under er ein tabell som viser kva driftsprosjekt som ligg inne fram til 2023:

Prosjekt	Totalt								Rest på total ramma
	forbruk per 2019	Årsforbruk 2019	Prosjekt ramma	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	
Driftsprosjekt Totalt	16 994	10 297	35 525	14 645	16 427	3 474	819	469	18 531
Driftsprosjekt	8 946	2 853	26 951	6 645	16 277	3 474	819	469	18 005
P19091 1* E - taksering (2019-2021)	-	-	5 000	125	4 445	430	-	-	5 000
P19171 0/1* Hardangertunnelen - frå ide til røyndom	-	-	3 125	3 125	3 125	-	-	-	3 125
P19190 1* Lean fase 3 (2019-2021)	351	351	2 363	400	1 075	538	350	-	2 012
P37200 1* Produksjonskjøken	-	-	2 500	-	1 250	1 250	-	-	2 500
P61208 1* Saneringsplan for Ålvik	-	-	100	-	100	-	-	-	100
P61209 0*/1* Rekkverk kommunale vegar	-	-	1 875	-	469	469	469	469	1 875
P70133 1* Reg.plan NAF-Eikedalen	524	-	500	-	-	288	-	-	24
P71091 1* Kompensasjonsmidlar tettstadutvikling Ålvik	7 906	2 337	7 263	1 945	3 000	-	-	-	643
P71181 1* Revisjon kommuneplan Kvamskogen	-	-	989	63	989	-	-	-	989
P71182 1* Utvikling av Kvamskogen	-	-	375	-	375	-	-	-	375
P71185 1* Reguleringsplan Skarpen	-	-	938	938	-	-	-	-	938
P71200 1* Klima og energiplan	-	-	250	-	250	-	-	-	250
P71201 1* Regulering gang og sykkelveg Ålvik - Vikedal	-	-	375	-	375	-	-	-	375
P71202 1* Prosjekt Kvamsøy	-	-	300	-	375	-	-	-	300
P80191 1*Områdeplan Øystese sentrum	165	165	1 000	50	450	500	-	-	835
Avslutta prosjekt 2019	8 049	7 444	8 574	8 000	150	-	-	-	525
P60196 1* Kartlegging av kommunale vegar	79	79	125	125	-	-	-	-	46
P61145 0/1* Trafikksikringsplan	164	80	1 750	625	-	-	-	-	1 586
P62192 1*Vedlikehald av kommunale bygg	3 072	3 072	3 000	3 000	150	-	-	-	72
P62194 1* Oppgradering/ombygging ROP busdtd	134	134	188	188	-	-	-	-	53
P63191 1* Asfaltering og vedlikehald kommunale vegar	3 759	3 759	3 000	3 750	-	-	-	-	759
P70132 1* Reg.plan Tokagjelet-Ungd.heimen	422	-	137	-	-	-	-	-	285
P71170 1*Reguleringsplan Fjerabygde - Rosseland	419	321	375	313	-	-	-	-	44

Alle kontoar er inkludert i tabellen

Prosjekta er finansiert på følgjande måte:

Prosjekt	Prosjekt T	Bruk av fond		Overføringar		Refusjonar		Totalt	
		Årsforbruk 2019	Prosjekt ramma	Årsforbruk 2019	Prosjekt ramma	Årsforbruk 2019	Prosjekt ramma	Årsforbruk 2019	Prosjekt ramma
P19091	1* E - taksering (2019-2021)	-	5 000	-	-	-	-	-	5 000
P19171	0/1* Hardangertunnelen - frå ide til røyndom	-	2 500	-	-	-	625	-	3 125
P19190	1* Lean fase 3 (2019-2021)	350	2 363	-	-	1	-	351	2 363
P37200	1* Produksjonskjøken	-	2 000	-	-	-	500	-	2 500
P60196	1* Kartlegging av kommunale vegar	63	100	-	-	16	25	79	125
P61145	0/1* Trafikksikringsplan	56	1 400	-	-	23	350	80	1 750
P61208	1* Saneringsplan for Ålvik	-	100	-	-	-	-	-	100
P61209	0*/1* Rekkverk kommunale vegar	-	1 500	-	-	-	375	-	1 875
P62192	1*Vedlikehald av kommunale bygg	2 463	3 000	-	-	608	-	3 072	3 000
P62194	1* Oppgradering/ombygging ROP busdtd	124	150	-	-	10	38	134	188
P63191	1* Asfaltering og vedlikehald kommunale vegar	3 007	3 000	-	-	752	-	3 759	3 000
P70132	1* Reg.plan Tokagjelet-Ungd.heimen	-	-	-	137	-	-	-	137
P70133	1* Reg.plan NAF-Eikedalen	-	250	-	250	-	-	-	500
P71091	1* Kompensasjonsmidlar tettstadutvikling Ålvik	1 903	-	-	6 800	435	463	2 337	7 263
P71170	1*Reguleringsplan Fjerabygde - Rosseland	256	300	-	-	64	75	321	375
P71181	1* Revisjon kommuneplan Kvamskogen	-	750	-	114	-	125	-	989
P71182	1* Utvikling av Kvamskogen	-	300	-	-	-	75	-	375
P71185	1* Reguleringsplan Skarpen	-	750	-	-	-	188	-	938
P71200	1* Klima og energiplan	-	200	-	-	-	50	-	250
P71201	1* Regulering gang og sykkelveg Ålvik - Vikedal	-	300	-	-	-	75	-	375
P71202	1* Prosjekt Kvamsøy	-	300	-	-	-	75	-	375
P80191	1*Områdeplan Øystese sentrum	132	1 000	-	-	33	-	165	1 000
Totalsum		8 355	25 263	-	7 300	1 941	3 038	10 297	35 600

Alle kontoar er inkludert i tabellen

Sjå elles vedlegg for meir detaljar om dei ulike prosjekta.

4.24 Fellestema: Kommunale bygg

4.24.1 Om tema

Forvaltning, drift og vedlikehald av kommunale bygg og eigedomar er samla under avdelinga for FDV- Bygg i teknisk eining. Arbeidet innanfor temaområdet «Kommunale bygg» omfattar dei kommunale formålsbygga (samla meir enn 40 000 m²) for alle tenesteområda, og der utgiftene er fordelt på dei enkelte rammeområda. Dei kommunale formålsbygga omfattar mellom anna rådhus, barnehagar, skular, institusjonar, legesenter, helsestasjonar, offentlege toalett og museum.

Når det gjeld forvaltingsansvaret, så omfattar dette ansvaret for ein best mogleg bruk av eigne bygg og utleige av ledige lokalar. Driftsansvaret omfattar mellom anna reinhald, internkontroll, renovasjon, tele- og straumabonnement, uteområda rundt bygga og flaggheising på offentlege flaggdagar. Vedlikehaldsansvaret omfattar registrering, planlegging og gjennomføring av vedlikehaldsoppgåver. Av ressursomsyn vert vedlikehald prioritert høgast for pleieinstitusjonar, barnehagar og skular.

Ut over dette, omfattar tenesteområdet òg ansvaret for gjennomføring av investeringsprosjekt knytt til nye eller eksisterande bygg. Prosjekta vert gjennomført med mest eigne ressursar, men med innleigd prosjektleiing for enkelte prosjekt. Prosjekta omfattar alt frå små prosjekt til større utbyggingsprosjekt som tilbygget til Øysteseheimen og KFL-bygget i Norheimsund.

Til avdelinga høyrer 36 faste årsverk, der reinhald utgjer den klart største med 26 faste årsverk.

4.24.2 Mål og tiltak

Tema/utfordring	Mål	Tiltak	Resultat
Kvam herad har god internkontroll knytt til gjentakande aktivitetar som filterskift, kontrollar og oppfølging av elektriske kontrollar, men arbeidar med ein overordna tilstandsanalyse for kommunens samla eigedomsmasse.	Internkontroll	Fullføre tilstandsanalysen over kommunale eigedomar og presentera funna saman med ein eigedomsstrategi i ei politisk sak i løpet av våren.	Det er arbeida mykje med tilstandskartlegging av bygningsmassen i 2019, men dette er ein kontinuerleg prosess som stadig vert vidareutvikla og oppdatert. Det er lagt til repeterande oppgåver og registrert feil. Manglar vert kontinuerleg utbetra og tilstandsgrad oppdatert. Brukarar av bygga er under opplæring, og nokre brukarar har byrja å registrera i systemet sjølve. Eigedomsstrategien vart ikkje ferdig i -19

<p>Dei kommunale reinhaldskostnadane har vorte monaleg redusert i Kvam herad dei siste åra.</p> <p>Trass i dette representerer reinhaldskostnadane framleis ein vesentleg del av det totale driftsbudsjettet til avdeling for FDV Bygg, og det må såleis alltid vera fokus på vidare forbetring og effektivisering.</p>	<p>Reduksjon av reingjeringskostnadar</p>	<p>Fornya og auka talet på reinhaldsmaskinar. Dette vil gje ein betre reinhaldskvalitet. Samstundes vil det effektivisera reinhaldet og gje mindre arbeidsbelastning for reinhaldarane.</p>	<p>Det har vorte satsa på betre og nye reinhaldsmaskinar i 2019. Det er etablert ei ambulerande gruppe som driv med generell nedvask gjennom året. Gruppa skal i tillegg nyttast ved korttidsfråvære for å redusera behov for vikarbruk.</p>
<p>I høve til kommunebarometeret for 2018, brukar Kvam herad i gjennomsnitt 59 kr i vedlikehald per kvadratmeter bygg. Dette mot eit landsgjennomsnitt på 108 kr per kvadratmeter og eit tilrådd nivå på mellom 200 – 250 kr per kvadratmeter. I følgje kommunebarometeret vert det derfor brukt «ganske lite pengar på vedlikehald» i kommunen.</p>	<p>Kontinuerleg forbetring og samarbeid med frivillige</p>	<p>Gjennomføra eit LEAN prosjekt i samarbeid med Oppvekst og Helse og omsorg for å verta samde om arbeidsfordeling. Eit av måla for prosjektet vil vera å flytta nokre av ressursane frå drift- og serviceoppgåver til langvarig vedlikehald.</p> <p>Vera positive og tilretteleggja dersom frivillige ynskjer å bistå ved utføring av eigna vedlikehaldsoppgåver.</p>	<p>FDV-Bygg har jobba kontinuerleg med forbetring av arbeidsmetodar. Samarbeidsprosjekt med oppvekst og helse og omsorg er ikkje fullført, men er tenkt som del av eigeomsstrategien.</p> <p>Kvam herad har samarbeida med frivillige om mellom anna måling av Strandebarm skule</p>
<p>Kommunen har motteke fleire innspel til drift av eksisterande og etablering av nye offentlege toalett.</p> <p>Eksisterande offentlege toalett er spreidd i heile kommunen, noko som skapar utfordringar for drift og ettersyn.</p>	<p>Betre praksis for drift av offentlege toalett</p>	<p>Etablera nytt offentleg toalett i Norheimsund</p> <p>Gjennomføre ei vurdering av praksis for drift og vedlikehald av offentlege toalett, inkl. vurdering av stengingsperiodar og eventuell betalingsløysing knytt til toaletta. Vurderinga skal inngå i den kommunale eigeomsstrategien.</p>	<p>Det er etablert nytt toalett i Norheimsund. Gjennomgang av praksis knytt til drift og vedlikehald av offentlege toalett har pågått i 2019, men er ikkje sluttført. Det er etablert betalingsløysing knytt til toaletta i Norheimsund sentrum.</p>

5 Kvam herad – Årsrekneskap

Årsrekneskapen er sett opp i samsvar med kommunale rekneskapsforskrifter.

5.1 Hovudoversikt – drift

		Regnskap 2018	Regnskap 2019	Endring 2019-2018	Justert budsjet 2019	Avvik rekneskap/ budsjet 2019	Budsjet 2019, oppheleg	
LN01	Brukarbetalingar	27 862	29 434	1 572	27 582	1 851	27 582	
LN02	Andre sals- og leigeinntekter	85 765	102 986	17 220	100 544	2 442	97 904	
LN03	Overføringar med krav til motyting	100 007	109 290	9 282	91 388	17 902	83 219	
LN04	Rammetilskot frå staten	281 185	296 357	15 173	297 973	-1 616	298 433	
LN05	Andre statlege overføringar	92 664	75 315	-17 349	74 202	1 113	69 550	
LN06	Andre overføringar	12 928	4 089	-8 839	5 607	-1 518	10 775	
LN07	Skatt på inntekt og formue	232 403	234 746	2 344	234 086	660	224 815	
LN08	Eigedomsskatt	40 187	41 025	837	40 700	325	39 000	
LN09	Andre direkte og indirekte skattar	4 244	4 488	244	4 400	88	4 400	
LN10	Sum driftsinntekter	B	877 245	897 730	20 485	876 481	21 248	855 678
LN11	Lønsutgifter	434 634	455 956	21 322	450 071	5 885	445 482	
LN12	Sosiale utgifter	118 785	126 002	7 217	128 016	-2 015	125 702	
LN13	Kjøp av varer/tenester som inngår i kommunal tenesteproduksjon	97 299	110 842	13 543	108 175	2 667	106 497	
LN14	Kjøp av tenester som erstattar kommunal tenesteproduksjon	55 062	60 604	5 542	56 701	3 902	52 368	
LN15	Overføringar	93 693	91 292	-2 402	95 037	-3 745	92 690	
LN16	Avskrivningar	46 776	49 333	2 557	50 120	-787	38 869	
LN18	Sum driftsutgifter	C	846 249	894 028	47 779	888 120	5 908	861 608
LN19	Brutto driftsresultat	D=B-C	30 996	3 702	-27 294	-11 639	15 340	-5 930
LN20	Renteinntekter, utbytte og eigaruttak	19 456	23 896	4 440	21 485	2 411	17 555	
LN21	Gevinst av finansielle instrument	420	2 069	1 649	200	1 869	200	
LN23	Sum eksterne finansielle inntekter	E	19 876	25 965	6 089	21 685	4 280	17 755
LN24	Renteutgifter, provisjon og andre finansielle utgifter	20 472	23 301	2 829	22 910	391	22 910	
LN25	Tap finansielle instrument	785	698	-87	200	498	200	
LN26	Avdragsutgifter	35 089	37 400	2 311	37 400	0	37 400	
LN28	Sum eksterne finansielle utgifter	F	56 347	61 399	5 052	60 510	889	60 510
LN29	Resultat eksterne finansielle transaksjonar	G=E-F	-36 471	-35 434	1 037	-38 825	3 391	-42 755
LN30	Motpost avskrivningar	H	46 776	49 333	2 557	50 120	-787	38 869
LN31	Netto driftsresultat	I=D+G+H	41 301	17 601	-23 700	-344	17 944	-9 816
LN32	Bruk av rekneskapsmessig mindreforbruk frå tidlegare år	0	1 262	1 262	1 262	0	0	
LN33	Bruk av disposisjonsfond	1 474	7 443	5 969	8 678	-1 235	16 326	
LN34	Bruk av bundne fond	4 981	7 613	2 632	25 146	-17 533	13 644	
LN35	Sum bruk av avsetningar	J	6 455	16 318	9 863	35 086	-18 768	29 970
LN36	Overført til investeringsrekneskap	17	20	2	2	18	2	
LN38	Avsetning til disposisjonsfond	31 006	9 526	-21 480	13 823	-4 297	0	
LN39	Avsetning til bundne fond	15 471	16 201	730	20 917	-4 716	20 152	
LN40	Sum avsetningar	K	46 494	25 747	-20 747	34 742	-8 995	20 154
LN41	Rekneskapsmessig meir-/mindreforbruk	L=I+J-K	1 262	8 171	6 909	0	8 171	0

Driftsinntektene vart 897,7 mnok, 21,2 mnok høgare enn det justert budsjet for 2019.

LN01 - Brukarbetalingar hadde meirinntekter på 1,8 mnok i forhold til justert budsjet. Auken er på brukarbetalingar i helse.

LN02 - Andre sals- og leigeinntekter vart 2,4 mnok høgare enn budsjettert. Det var i 2019 meirinntekter på internsal (2,9) og sal av IT tenester til andre (1,2). På kommunale gebyr, spesielt forbruk vatn vart inntektene lågare enn budsjettert (1,7).

LN03 - Overføringar med krav til motyting vart 17,9 mnok høgare enn budsjettert, totalt 103 mnok. Momskompensasjon utgjør 5 mnok medan sjukelønsrefusjon utgjør 1,5 mnok. Kommunen fekk 9 mnok meir i refusjonar frå staten enn det som var budsjettert. Meirinntektene på refusjonar er på ressurskrevjande brukarar, tilskot til oppvekst, refusjonar på legetenesta, refusjon til barnevern og Nav tilskot for tilrettelegging av arbeid. I tillegg er det auka refusjonar på lærling, frå fylket, tilbakebetaling av forskotterte spelemidlar og meir.

LN04 - Rammetilskot frå staten vart 1,6 mnok lågare enn budsjettert. Reduksjonen er fordelt mellom inntekstutjamnande og ordinært rammetilskot.

LN05 – Andre statlege overføringar vart 1,1 mnok høgare enn budsjettert. Inntekt på sal av heimfallskraft vart 0,2 mnok over budsjett. Andre statlege overføringar som tilskot frå IMDI og rentekompensasjon vart 0,8 mnok lågare enn budsjett.

LN06 – Andre overføringar vart 1,5 mnok lågare enn budsjettert. Årsaka er tidsforskyving av driftsprosjekt.

LN07 – Skatt på inntekt og formue vart 0,7 mnok høgare enn budsjettert, totalt 234,7 mnok.

LN08 – Eigedomsskatt vart 0,3 mnok høgare enn budsjettert. Auken er på bustad og fritid.

LN09 – Andre indirekte skattar vart 0,1 mnok høgare enn budsjettert. Det gjeld konsesjonsavgift.

Driftsutgiftene i 2019 vart 5,9 mnok høgare enn budsjettert, totalt 894 mnok.

LN11 – Lønsutgiftene vart 5,9 mnok over budsjett. Pleie og omsorg har endå ikkje klart å realisere innsparingskravet sitt, i tillegg til at dei har overforbruk på vikar og overtid. Totalt sett er overforbruket på eining for helse og omsorg ca. 8 mnok i forhold til budsjett. Dei andre einingane har mindre avvik og totalt sett eit mindreforbruk. På fastlønn, vikar og ekstrahjelp er det eit mindreforbruk. På overtid og ulike typar godgjersle er det overforbruk.

LN12 – Sosiale utgifter vart 2 mnok lågare enn budsjett. Mindreforbruket er 1,5 mnok på arbeidsgjevaravgift og 0,5 på pensjon.

LN13 – Kjøp av varer og tenester vart 2,7 mnok høgare enn budsjettert. Dei postane med størst overforbruk er lisensar/gebyr(1,9), forbruksmaterieil(1,9), driftsmidlar som IT utstyr, telefonar og verktøy(1,5), internkjøp(1,4) og matvarer(0,9). Der det er størst mindreforbruk er på konsulenthonorar(4,3), kurs(0,7), husleige(0,5) og material til vedlikehald (0,3).

LN14 – Kjøp av kommunale tenester som erstattar kommunal tenesteproduksjon vart 3,9 mnok høgare enn budsjettert. Overforbruket på LN14 kjem fordi det i budsjett var tenkt at P63191 – Asfaltering og vedlikehald kommunale vegar skulle gjennomførast av kommunen sjølv. I staden vart det kjøpt tenester frå private. Budsjettet på prosjektet ligg dermed på LN13, medan rekneskapen ligg på LN14.

LN15 – Overføringar vart 3,7 mnok lågare enn budsjettert. På meirverdiavgiftskompensasjonen vart det 4,9 mnok meir enn budsjett. På overføringar til private er det eit mindreforbruk på 7,6 mnok. Av dette er 4,6 mnok lågare kostnader på kjøp av kraft. Overføringar av overskotsskatt og grunnrenteskatt til staten vart 1 mnok lågare enn budsjett 2019.

LN16 – Avskrivningar vart 0,8 mnok lågare enn budsjettert.

Brutto driftsresultat var budsjettert med eit underskot på 11,6 mnok, men enda med eit overskot på 3,7 mnok, 15,3 mnok betre enn justert budsjett for 2019.

Resultat av eksterne finansutgifter var budsjettert med eit underskot på 38,8 mnok, men vart på 35,4 mnok. Noko som er ei forbetring på 3,4 mnok i høve justert budsjett 2019.

På finansinntektene vart det ein auke på 4,2 mnok, fordelt på renteinntekter (2,4) og gevinst finansielle instrument (1,9). Finansutgiftene vart 0,9 mnok høgare enn budsjett.

Netto driftsresultat var budsjettert med eit underskot på 0,3 mnok, men vart 17,6 mnok, 18 mnok betre enn justert budsjett for 2019.

Fondsdisponeringar

Netto avsetning til disposisjonsfond vart på 2 mnok, 3 mnok lågare enn budsjett. Avviket mellom rekneskap og budsjett er knytt til sjølvkost og tidsfoskyving av prosjekt som var vedteke finansiert med disposisjonsfond. Netto avsetjing til bundne fond vart 8,6 mnok i 2019.

Rekneskapsmessig mindreforbruk vart i 2019 8,2 mnok.

5.1.1 Skjema 1A

Inntekter og fondsdisponeringar (i 1.000 kr)				Justert budsjett 2019	Avvik	
	Regnskap 2018	Regnskap 2019	Endring 2019-2018		rekneskap/ budsjett 2019	Budsjett 2019, oppheveleg
1. Skatt på inntekt og formue	-232 403	-234 746	-2 344	-234 086	-660	-224 815
2. Ordinært rammetilskot	-281 185	-296 357	-15 173	-297 973	1 616	-298 433
3. Skatt på eigedom	-40 187	-41 025	-837	-40 700	-325	-39 000
4. Andre direkte eller indirekte skatter	-4 244	-4 488	-244	-4 400	-88	-4 400
5. Andre generelle statstilskot	-92 664	-75 315	17 349	-74 202	-1 113	-69 550
6. Sum frie disponible inntekter	-650 683	-651 931	-1 249	-651 361	-571	-636 198
7. Renteinntekter og utbytte	-19 456	-23 896	-4 440	-21 485	-2 411	-17 555
8. Gevinst finansielle instrumenter	-420	-2 069	-1 649	-200	-1 869	-200
9. Renteutgifter, provisjon og andre finan	20 472	23 301	2 829	22 910	391	22 910
10. Tap finansielle instrumenter	785	698	-87	200	498	200
11. Avdrag lån	35 089	37 400	2 311	37 400	0	37 400
12. Netto finansinntekter / -utgifter	36 471	35 434	-1 037	38 825	-3 391	42 755
13. Til dekning av tidlegare underskot	0	0	0	0	0	0
14. Til ubundne avsetningar	31 006	9 526	-21 480	13 823	-4 297	0
15. Til bundne avsetningar	15 471	16 201	730	20 917	-4 716	20 152
16. Bruk av tidlegare overskot	0	-1 262	-1 262	-1 262	0	0
17. Bruk av ubundne avsetningar	-1 474	-7 443	-5 969	-8 678	1 235	-16 326
18. Bruk av bundne avsetningar	-4 981	-7 613	-2 632	-25 146	17 533	-13 644
19. Netto avsetningar	40 022	9 410	-30 612	-346	9 756	-9 818
20. Overført til investeringsrekneskapet	17	20	2	2	18	2
21. Til fordeling	-574 173	-607 068	-32 895	-612 880	5 811	-603 259
22. Sum fordelt (skjema 1B)	572 910	598 892	25 981	612 880	-13 988	603 259
23. Rekneskapsmessig meirforbruk(+)/ mindreforbruk(-)	-1 263	-8 177	-6 914	0	-8 177	0

5.1.2 Skjema 1B

Tema (i 1000 kr)	Regnskap 2018	Regnskap 2019	Endring 2019-2018	Justert budsjett 2019	Avvik	
					rekneskap/ budsjett 2019	Budsjett 2019, opphaveleg
Finans og fellespostar	-58 508	-60 217	-1 709	-65 035	4 818	-40 709
Styring og kontrollverksemd	4 560	6 289	1 728	5 702	586	5 652
Administrasjon	39 010	40 786	1 776	42 594	-1 808	41 018
Barnehagar	71 785	76 386	4 601	79 561	-3 176	72 679
Grunnskuleopplæring	140 796	149 642	8 846	153 421	-3 779	149 520
Kommunehelse	31 794	34 729	2 935	35 616	-887	33 018
Pleie og omsorg	209 633	213 596	3 962	211 439	2 157	206 084
Sosialeteneste	33 997	32 630	-1 368	33 542	-912	32 964
Barnevern	17 710	18 969	1 259	21 227	-2 259	20 489
Vatn og avlaup, avfall og renovasjon	-1 446	-8 799	-7 354	-11 458	2 659	-15 805
Plansak, byggesak, oppmåling, kulturminner, natur og nærmiljø	12 156	14 101	1 945	14 988	-887	14 202
Kultur	22 787	26 496	3 709	29 652	-3 156	28 391
Kyrkja	5 723	5 828	105	5 863	-35	5 863
Samferdsel	12 093	16 497	4 404	16 098	399	16 027
Bustad	-2 139	-392	1 747	-261	-131	-1 542
Kommunal næringsforvaltning og konsesjonskraft	20 156	18 441	-1 715	25 040	-6 599	20 980
Brann- og ulykkesvern	11 044	12 627	1 584	10 565	2 062	10 116
Tenester utanfor ordinært kommunalt ansvarsområde	1 757	1 283	-474	4 323	-3 040	4 310
ALLE	572 910	598 892	25 981	612 880	-13 988	603 259

5.2 Hovudoversikt – investering

		Regnskap			Endring 2018-2018	Justert budsjett 2019	Avvik	
		2018	2019	2019			rekneskap/ budsjett 2019	Budsjett 2019, oppheleg
LN01	Sal av driftsmidler og fast eiendom	4 094	1 014	-3 081	23 000	-21 986	21 550	
LN02	Andre salgsinntekter	1 745	3 195	1 450	0	3 195	0	
LN03	Overføringar med krav om motyting	2 798	202	-2 596	0	202	0	
LN04	Kompensasjon for meirverdiavgift	18 639	19 963	1 324	32 201	-12 238	23 838	
LN05	Statlege overføringar	9 554	4 356	-5 198	4 356	0	0	
LN06	Andre overføringar	7 900	16 300	8 400	64 300	-48 001	6 300	
LN07	Renteinntekter og utbytte	1	0	-1	0	0	0	
LN08	Sum inntekter	M	44 732	45 029	297	123 857	-78 829	51 688
LN09	Lønsutgifter	2 402	2 100	-302	4 053	1 953	3 533	
LN10	Sosiale utgifter	718	567	-151	361	-206	324	
LN11	Kjøp av varer/tenester som inngår i kommunal tenesteproduksjon	150 547	154 977	4 431	185 021	30 044	144 848	
LN12	Kjøp av tenester som erstattar kommunal tenesteproduksjon	2 633	902	-1 731	0	-902	0	
LN13	Overføringar	19 685	19 963	279	32 201	12 238	23 838	
LN14	Renteutgifter og omkostningar	232	344	112	0	-344	0	
LN15	Fordelte utgifter			0		0		
LN16	Sum utgifter	N	176 217	178 854	2 637	221 636	42 782	172 543
LN17	Avdrag på lån	2 406	2 455	50	2 500	45	2 500	
LN18	Utlån	3 590	18 028	14 438	10 000	-8 028	10 000	
LN19	Kjøp av aksjer og andelar	2 441	2 222	-219	3 000	778	3 000	
LN20	Dekning av tidlegare års udekk			0		0		
LN21	Avsatt til ubundne investeringsfond	7 625	0	-7 625	19 000	19 000	20 000	
LN22	Avsatt til bundne investeringsfond	3 249	4 704	1 455	200	-4 504	200	
LN23	Sum finansieringstransaksjoner	O	19 309	27 409	8 099	34 700	7 291	35 700
LN24	Finansieringsbehov	P=N+O-M	150 794	161 234	10 440	132 479	-28 755	156 556
LN25	Bruk av lån	131 349	110 097	-21 251	123 474	13 376	135 639	
LN26	Sal av aksjer og andelar	162	0	-162	0	0	0	
LN27	Mottekne avdrag på utlån	5 679	6 152	474	2 200	-3 952	2 200	
LN28	Overført frå drriftsrekneskap	17	20	2	200	180	200	
LN29	Bruk av tidlegare års udisponert			0		0		
LN30	Bruk av disposisjonsfond	0	19 664	19 664	0	-19 664	0	
LN31	Bruk av bundne driftsfond	86	1 009	923	1 174	165	1 590	
LN32	Bruk av ubundne investeringsfond	13 029	23 368	10 339	5 132	-18 237	6 951	
LN33	Bruk av bundne investeringsfond	472	924	452	300	-624	9 975	
LN34	Sum finansiering	Q	150 794	161 234	10 440	132 479	-28 755	156 556
LN35	Udekk/udisponert	R=P-Q	0	0	0	0	0	

Kommentar til investeringsbudsjettet:

Det meste i investering avheng av investeringsprosjekt som er og skal gjennomførast i dei ulike åra, og det er store svingingar frå år til år. Kvar enkelt prosjekt er kommentert i vedlagt prosjektoversikt. Mange prosjekt vert forskyve i tid noko som medfører store avvik mellom rekneskap og budsjett.

Investeringsinntektene (LN08) er på 45 mnok, 78,8 mnok lågare enn justert budsjett i 2019.

LN01 – Budsjettert sal av industriområde i Sandvenhagen vart ikkje gjennomført i 2019, dette utgjorde 19 mnok av 22 mnok i lågare salsinntekter i forhold til budsjett.

LN02 – I 2019 mottok kommunen 3,2 mnok meir i andre salsinntekter enn det som var budsjettert. Det er inntekter knytt til veg og VA-prosjekt.

LN03 – Meirinntekta på 0,2 mnok i forhold til budsjett er refusjonsinntekter på ulike prosjekt.

LN04 – Kompensasjon for meirverdiavgift vart 12,2 mnok høgare enn budsjettet.

LN05 – Statlege overføringar er tilskot frå Husbanken. Det er ingen avvik i forhold til budsjett.

LN06 – Andre overføringar vart 48 mnok lågare enn budsjett. I tillegg er det manglande overføringar frå fylket til VA og trafikksikring.

Investeringsutgiftene (LN16) er på 178,8 mnok, 42,8 mnok lågare enn justert budsjett for 2019.

LN09 – Lønnsutgifter vart 2 mnok lågare enn budsjett.

LN10 – Sosiale utgifter hadde eit overforbruk på 0,2 mnok.

LN11 – Kjøp av varer og tenester som inngår i kommunal tenesteproduksjon har eit mindreforbruk på 30 mnok i forhold til justert budsjett 2019. Dette er knytt til heilt eller delvis tidsforskyving av mange ulike prosjekt.

LN12 – Kjøp av varer og tenester som erstattar kommunal tenesteproduksjon er 1 mnok over budsjett.

LN13 – Overføringar har eit mindreforbruk på 12,2 mnok i forhold til budsjett. Lågare investeringar gjev lågare momskompensasjonsutgifter.

LN14 – Renteutgifter og omkostningar i 2019 er byggjelånsrenter.

Sum finanstransaksjonar (LN23) er på 27,4 mnok, 7,3 mnok lågare enn budsjett for 2019.

LN17 – Avdraga på Husbanklån vart 0,05 mnok lågare enn budsjettet.

LN18 – Vidare utlån av Husbanklån vart 8 mnok høgare enn budsjettet.

LN19 – Kjøp av aksjar og andeler er 0,8 mnok lågare enn budsjett. Eigenkapitaltilskot til KLP vart 0,3 mnok lågare enn budsjettet. Rest avvik på 0,5 mnok er knytt til P19171 – Hardangertunellen.

LN21 – Avsett til ubundne investeringsfond var i 2019 0,19 mnok lågare enn budsjett.

LN22 – Avsett til bundne investeringsfond avvik 4,7 mnok i forhold til budsjett. 3,7 mnok av avsetjinga er avsett differanse mellom mottekne og betalte avdrag på Husbanklån til utlån.

Sum finansiering (LN34) vart på 161,2 mnok, 28,8 mnok mindre enn budsjettet.

LN25 – Bruk av lån vart 13,4 mnok mindre enn budsjett på grunn av tidsforskyving av prosjekt.

LN27 – Motteke avdag på utlån vart 3,9 mnok høgare enn budsjett, der 3,2 mnok er ekstraordinære avdrag.

LN28 – Overført frå driftsrekneskap er avsett fondsrente i 2019.

LN30 – Bruk av disposisjonsfond vart 19,7 mnok over budsjett. Dette er lån av disposisjonsfond i påvente av overføringar frå fylket til finansiering av Hardangerbadet.

LN31 – Det meste av budsjettet bruk av bundne fond er ikkje gjennomført på grunn av tidsforskyving av prosjekt.

LN32 – Bruk av ubundne investeringsfond vart 18,2 mnok høgare enn budsjett i 2019. 17 mnok er knytt til finansiering Hardangerbadet

LN33 – Bruk av bundne investeringsfond har eit avvik på 0,6 mnok i forhold til budsjett.

5.2.1 Skjema 2 A

SKJEMA 2A (i 1000 kr)				Justert budsjett 2019	Avvik rekneskap/ budsjett 2019	Budsjett 2019, oppheveleg
	Regnskap 2018	Regnskap 2019	Endring 2019-2018			
1. Investert anleggsmiddel	176 217	178 854	2 637	221 636	-42 782	172 543
2. Utlån og aksjar	3 590	18 028	14 438	10 000	8 028	10 000
3. Kjøp av aksjar og andelar	2 441	2 222	-219	3 000	-778	3 000
4. Avdrag på lån	2 406	2 455	50	2 500	-45	2 500
6. Avsetningar	10 873	4 704	-6 170	19 200	-14 496	20 200
7. Årets finansieringsbehov	195 526	206 263	10 737	256 336	-50 074	208 243
9. Bruk av lånemidlar	-131 349	-110 097	21 251	-123 474	13 376	-135 639
10. Inntekter frå sal av anleggsmiddel	-4 256	-1 014	3 243	-23 000	21 986	-21 550
11. Tilskot til investeringar	-17 454	-20 656	-3 201	-68 656	48 001	-6 300
12. Kompensasjon for meirverdiavgift	-18 639	-19 963	-1 324	-32 201	12 238	-23 838
13. Mottekne avdrag på lån og refusjonar	-8 477	-6 354	2 123	-2 200	-4 154	-2 200
14. Andre inntekter	-1 747	-3 195	-1 448	-	-3 195	-
15. Sum ekstern finansiering	-181 921	-161 278	20 643	-249 531	88 253	-189 527
16. Overført frå driftsrekneskapet	-17	-20	-2	-200	180	-200
17. Bruk av tidlegare års udisponert	0	0	0	0	0	0
18. Bruk av avsetningar	-13 587	-44 965	-31 377	-6 605	-38 359	-18 516
19. Sum finansiering	-195 526	-206 263	-10 737	-256 336	50 074	-208 243
20. Udekk(+)/ udisponert(-)	0	0	0	0	0	0

5.2.2 Skjema 2B

Prosjekt (tal i 1000)		Regnskap 2018	Regnskap 2019	Endring 2019-2018	Justert budsjett 2019	Avvik rekneskap/b udsjett 2019	Budsjett 2019, opphevet
		195 526	206 263	10 737	256 336	50 074	208 243
Driftsprosjekt		-	-	-	500	500	500
P19171	0/1* Hardangertunnelen - frå ide til røyndom	-	-	-	500	500	500
Investeringsprosjekt		36 450	98 649	62 199	142 589	43 940	111 261
P16152	0* Velferdsteknologi	464	1 026	562	950	76	1 950
P19141	0* Hardangerbadet	24 673	68 317	43 644	80 900	12 583	-
P37162	0* Dagsenter Strandebar	-	-	-	-	-	750
P37163	0* Dagsenter Øystese	106	94	12	132	38	-
P60096	0* Komp.midlar veg - Skjering, Bakka	-	65	65	-	65	-
P60175	0* Digitalisering og samordning av adm. fagsystem	395	278	117	588	310	688
P60180	0* Utfylling i sjø - Øystese sentrum	1 026	65	961	930	865	180
P60184	0* Offentleg toalett Norheimsund	-	821	821	798	23	625
P60188	0* Tilfluktsrom/arkivrom	590	-	590	125	125	250
P60194	0* Infrastruktur ind.område Sandvenhagen del II	77	14 351	14 275	42 750	28 399	45 000
P61143	0* Veg Sandvenhagen/Sæland	531	272	259	250	22	2 650
P61151	0* Kryss Tolo - Toloheimen	86	-	86	125	125	7 351
P61166	0* Utsifting til LED i veglys	1 253	1 141	113	1 875	734	3 125
P61173	0* Rekkverk kommunale bruer	546	303	242	313	9	625
P61193	0* Utbygging av Strandebar omsorg	2	986	984	1 350	364	31 350
P61194	0* Rassikringstiltak	-	2 368	2 368	2 250	118	1 875
P61199	0* Oppgradering av kommunale kaiar	-	119	119	625	506	625
P61206	0* Kjøp av liten og stor hjullastar	-	1 381	1 381	-	1 381	-
P62171	0* Utsifting glas og fasade rådhus	3 034	799	2 235	1 875	1 076	-
P62172	0* Oppgradering av brannvarslingsanlegg i kommunale	182	159	23	375	216	950
P62182	0* Modulbustader til ROP	-	-	-	-	-	1 875
P62183	0* Ombygging av Tolomarka barnehage	3 483	5 192	1 708	5 481	289	1 125
P65170	0* Forprosjekt KVBR	-	146	146	128	18	5 188
P65180	0* Brannstasjon KVBR	-	2	2	-	2	5 000
P71091	0/1* Kompensasjonsmidlar tettstadutvikling Ålvik	-	748	748	750	2	-
P71184	0* Kvam vgs-samløkaliasjon tenester	2	16	14	20	4	80
Skule- og barnehageprosjekt		-	-	-	750	750	500
P91190	0* Norheimsund skule - uteområde	-	-	-	-	-	500
P91191	0* Ombygging Øystese barneskule	-	-	-	750	750	-
VA-prosjekt		42 973	26 815	16 158	35 563	8 748	33 100
P60153	0* Ny vassleidning, Fosse	-	-	-	300	300	2 200
P60185	0* Oppgradering av VA-leidningskart	-	686	686	2 000	1 314	2 000
P60187	0* Utsifting av hovudvassleidning Skålheim - Mo i Øys	-	-	-	200	200	1 200
P61073	0* Ny pumpestasjon P5, Tolo	-	-	-	250	250	1 718
P61091	0* Felles slamavskiljar Vikøy	-	-	-	200	200	1 500
P61111	0* Oppgradering hovudrenseanlegg avløp	40 647	22 985	17 662	26 700	3 715	7 520
P61113	0* Oppgr. av eksisterande vassverk i Kvam	385	402	18	500	98	500
P61118	0* Reserveforsyning vatn	-	80	80	300	220	2 000
P61159	0* VA-pumpestasjon ved Fartøyvernenteret	-	577	577	650	73	1 400
P61165	0* Opning av dam på Solhaug	51	160	109	313	153	4 625
P61185	0* Oppgradering av pumpestasjonar i Steinsdalen	-	-	-	1 200	1 200	4 950
P61186	0* Oppgradering av kummar i heradet - avlaup (årlig pr	697	1	696	600	599	-
P61187	0* Oppgradering av kummar i heradet - vatn (årlig prosj	1 180	676	504	1 500	824	-
P61188	0* Oppgradering av reduksjonskummar (årlig Prosjekt)	13	-	13	800	800	1 987
P61197	0* VA-sanering ved rådhuset/Norheimsund skule	-	-	-	-	-	1 000
P61198	0* VA-sanering i Skårdalsvegen i Øystese	-	47	47	50	3	500
P61200	0* Pumpestasjon Evjo i Øystese	-	1 184	1 184	-	1 184	-
P61201	0* VA-sanering Norheim del III	-	9	9	-	9	-
P61203	0* Høgdebasseng Torpe	-	7	7	-	7	-

Prosjekt (tal i 1000)		Regnskap 2018	Regnskap 2019	Endring 2019-2018	Justert budsjett 2019	Avvik rekneskap/b udsjett 2019	Budsjett 2019, opphevelg
		195 526	206 263	10 737	256 336	50 074	208 243
Avslutta prosjekt 2018		76 687	3 431	- 73 256	3 307	- 124	-
P60134	0* Familie- og læringscenter	29 313	3 430	- 25 884	3 307	- 123	-
Avslutta prosjekt 2019		24 265	47 130	22 866	56 303	9 173	45 558
P13191	0* IT-investeringar 2019	-	1 905	1 905	1 800	- 105	1 800
P16154	0* PC PLO	27	-	- 27	-	-	50
P16161	0* IKT i skule og barnehage	2 710	2 549	- 161	2 563	14	2 563
P18133	0* Heilelektronisk arkiv	427	486	59	501	15	398
P18171	0* Kvalitetssystem	446	452	6	441	- 11	338
P60159	0* VA-leidning Kvammapakken (Øystese sentr. - Stronc	6 412	18	- 6 394	350	332	350
P60178	0* Kjøp av brannomt i Øystese	5	251	246	250	- 1	350
P60186	0* Ombygging og ny barriere Strandebarm vassverk	-	418	418	1 650	1 232	1 650
P60191	0*Asfaltering 2019	-	1 880	1 880	1 875	- 5	1 875
P60192	0*Fornyng teknisk utstyr 2019	-	543	543	625	82	625
P60193	0*Fornyng teknisk utstyr VAR 2019	-	441	441	500	59	500
P60195	0* PLS vassverk Skålheim	-	277	277	350	73	-
P61115	0* Sanering VA Skutlalia	13	-	- 13	-	-	1 987
P61145	0/1* Trafikksikringsplan	-	295	295	625	330	625
P61153	0* Parkering Bjørketeigen	642	226	- 416	500	274	500
P61154	0* Sanering Norheimsund (Haldeplassen - Straumen)	274	-	- 274	-	-	-
P61161	0* Kloakksanering Ålvik	9	65	56	461	397	461
P61164	0* VA-sanering Øystese sentrum/vest	322	6 965	6 643	7 000	35	7 000
P61168	0* Sigevatn Tolomarka	196	2 343	2 147	3 625	1 282	3 125
P61171	0* Rassikring Kjosåsvegen	-	-	-	-	-	375
P61178	0* Oppgradering utomhus ved Tolo omsorgsbustader	809	176	- 634	138	- 38	63
P61179	0* Sanering VA røyr langs Fitjadalen	766	2 148	1 383	4 774	2 625	3 274
P61181	0* Oppgradering av bruer ved Steinsdalsfossen	668	21	- 647	21	-	375
P61182	0* Opparbeiding av parkering Norheimsund sentrum	199	1 022	823	913	- 109	913
P61183	0* VA-sanering Norheim del II	6 902	8 066	1 164	9 987	1 921	8 000
P61184	0* Ombygging av Tolo reinseanlegg til pumpestasjon	333	2 621	2 287	2 629	8	2 629
P61190	0* Fornyng av bilpark, teknisk eining	-	1 165	1 165	1 875	710	1 875
P61191	0* Ny lastebil til teknisk drift	-	2 493	2 493	1 500	- 993	1 500
P61192	0* Ny traktor til teknisk drift	-	963	963	875	- 88	875
P61195	0* Trafikksikring for trygge skuleveggar, del II	2 959	5 010	2 052	5 500	490	4 750
P61196	0* Trykkaukestasjon Løyning i Øystese	-	1 081	1 081	1 200	119	1 200
P62164	0* Utleigebustad - Bergtun	-	-	-	532	532	532
P62191	0*Oppgradering bygg 2019	-	1 223	1 223	1 250	27	1 250
P63190	0* Parkering Holmsund	-	330	330	400	70	300
P65190	0* Kjøp av kommandobil KVBR	-	342	342	345	3	-
P91144	0* Barnehage - Øystese	146	1 357	1 211	1 250	- 107	-
Investeringar utan prosjekt		15 152	30 238	15 086	17 325	- 12 913	17 325
I17200	Eigenkapital KLP	2 441	2 217	- 224	2 500	283	2 500
I19090	Andre investeringar	179	2 376	2 196	200	- 2 176	200
I26500	Bustader	3 264	1 508	- 1 756	2 125	617	2 125
I28300	Husbanklån	9 268	24 138	14 870	12 500	- 11 638	12 500

5.3 Balanse

EIENDELER	Regnskap 2019	Regnskap 2018	Endring
Anleggsmidler	2 786 266	2 619 851	166 415
Herav:	-	-	-
Faste eiendommer og anlegg	1 380 624	1 314 814	65 810
Utstyr, maskiner og transportmidler	203 329	164 136	39 193
Utlån	66 454	54 579	11 875
Konserninterne langsiktige fordringer	-	-	-
Aksjer og andeler	87 777	85 555	2 222
Pensjonsmidler	1 048 082	1 000 768	47 314
Omløpsmidler	442 787	398 244	44 543
Herav:			
Kortsiktige fordringer	60 029	61 116	-1 087
Konserninterne kortsiktige fordringer	-	-	-
Premieavvik	86 398	87 840	-1 442
Aksjer og andeler	-	-	-
Sertifikater	-	-	-
Obligasjoner	209 033	170 099	38 934
Derivater	7 943	700	7 244
Kasse, postgiro, bankinnskudd	79 384	78 489	895
SUM EIENDELER	3 229 053	3 018 095	210 958
EGENKAPITAL OG GJELD			
Egenkapital	651 677	635 100	16 577
Herav:			
Disposisjonsfond	62 655	80 235	-17 580
Bundne driftsfond	70 431	62 852	7 579
Ubundne investeringsfond	40 406	63 774	-23 368
Bundne investeringsfond	33 542	29 762	3 780
Regnskapsmessig mindreforbruk	8 248	1 338	6 909
Kapitalkonto	441 770	402 513	39 257
Endring i regnskapsprinsipp som påvirker AK (drift)	-5 375	-5 375	-
Endring i regnskapsprinsipp som påvirker AK (inves)	-	-	-
Langsiktig gjeld	2 367 091	2 220 031	147 060
Herav:			
Pensjonsforpliktelser	1 161 486	1 104 570	56 915
Ihendehaverobligasjonslån	254 000	364 000	-110 000
Sertifikatlån	270 000	250 000	20 000
Andre lån	681 605	501 461	180 145
Kortsiktig gjeld	210 285	162 965	47 320
Herav:			
Annen kortsiktig gjeld	203 277	-	203 277
Derivater	-	155 501	-
Premieavvik	7 008	-	7 008
SUM EGENKAPITAL OG GJELD	3 229 053	3 018 095	210 958
MEMORIAKONTI			
Memoriakonto	65 612	15 709	49 903
Herav:			
Ubrukte lånemidler	22 597	2 694	19 903
Ubrukte konserninterne lånemidler	-	-	-
Andre memoriakonti	43 015	13 015	30 000
Motkonto til memoriakontiene	-65 612	-15 709	-49 903

Kommentarar til Balansen (tal i tusen kr i tabell)

Eigendelar:

Kvam herad har per 31.12.19 eigendeler på i alt 3,1 mrd. kr, 211 mnok meir enn i 2018.

(A) Anleggsmidlar

Kvam herad har hatt store investeringar også i 2019 og har anleggsmiddel på i alt 2,8 mrd. kr (2,6 mrd. i fjor). "(A) Anleggsmidlar" har auka med 166,4 mnok frå 2018 til 2019.

(B) Omløpsmidlar

Sum omløpsmidlar er auka med 44,5 mnok til 442,7.

Eigenkapital og gjeld(C) Eigenkapital

Eigenkapitalen er auka med 16,6 mnok til 651,7 mnok. Eigenkapitalprosent er redusert med 1,9% til 20,2%.

(D) Gjeld

Langsiktig gjeld

"Pensjonsforpliktelsar" auka med 56,9 mnok til 1 161 mnok (sjå eigen pensjonsnote).

Anna langsiktig gjeld auka med 90,1 mnok i 2019 til 1 205 mnok, og den kortsiktige gjelda er auka med 47,3 mnok til 210 mnok.

(E) Memoriakonti

"Memoriakonti" er hjelpekontoar utanfor sjølve balansen. Den viktigaste er «Ubrukte lånemidlar» som viser kor mykje som førebels ikkje er brukt av lån som kommunen har teke opp. Ubrukte lånemidlar er auka med 19,9 mnok til 22,6 mnok. Midlane er ubrukt lånemidlar på andre lån. Dei to andre elementa er framført underskot på sjølvkosttenester (5,2 mnok) og mellombels lån av fondsmidlar til finansiering av prosjekt (37,9 mnok).

5.4 Notar

5.4.1 Rekneskapsprinsipp

Rekneskapen til Kvam herad vert utarbeidd i tråd med rekneskapsprinsipp som framkjem av kommunelova § 48, rekneskapsforskrifta § 7, samt god kommunal rekneskapskikk.

Som det framkjem av forskrift om årsrekneskap og årsmelding for kommunar § 7, er all tilgang og bruk av midlar i løpet av året som vedkjem kommunen si verksemd i drifts- eller investeringsrekneskapen (anordningsprinsippet). Det skal ikkje førekoma rekneskapsføring av tilgang og bruk av midlar som berre vert ført i balanserekneskapen.

Alle kjente utgifter, utbetalingar, inntekter og innbetalingar i året er rekneskapsført brutto, det vil seia at det ikkje er gjort frådrag for tilhøyrande inntekter til utgiftene – og omvendt. Vidare er dei tatt med i årsrekneskapen for vedkomande år, enten dei er betalt eller ikkje. For utgifter og inntekter som enkeltvis ikkje kan fastsetjast eksakt for tidspunktet for rekneskapsavlegginga, vert det registrert eit anslått beløp. Justering ut frå eksakt beløp vert gjort påfølgjande år.

For lån er det den delen av lånet som faktisk er brukt, som vert ført i investeringsrekneskapen. Ubrukte lånemidlar er registrert som memoriapost.

Klassifiserings- og vurderingsreglar for anleggsmidlar, omløpsmidlar og gjeld

I tråd med forskrift om årsrekneskap og årsmelding for kommunar § 8, er anleggsmidlar egedelar bestemt til varig eige eller bruk for kommunen i balanserekneskapen. Egedelar som ikkje oppfyller kravet til varig eige eller bruk, vert klassifisert som omløpsmidlar. Anleggsmidlar vert vurdert til anskaffingskostnad og omløpsmidlar til det lågaste av anskaffingskostnad og verkeleg verdi (lågaste verdi sitt prinsipp). Lågaste verdi sitt prinsipp vert fråvike i tilfelle der det er i tråd med god kommunal rekneskapskikk for rekneskapsføring av sikring.

Anleggsmidlar med avgrensa levetid, vert avskrive med like store årlege beløp over levetida til anleggsmiddelet. Avskrivingsperioden er i tråd med forskrift om årsrekneskap og årsmelding for kommunar § 8 andre ledd. Avskrivning startar seinast året etter at anleggsmiddelet er skaffa eller tatt i bruk. Ved verdifall som ikkje er forbigåande, vert anleggsmiddelet nedskrive til verkeleg verdi.

Marknadsbaserte finansielle omløpsmidlar vert vurdert til verkeleg verdi.

Gjeld som er tatt opp med føremål i tråd med kommunelova § 50 vert klassifisert som langsiktig. Anna gjeld er kortsiktig. Langsiktig gjeld vert vurdert til opptakskost, og vert oppskreven ved varig auking i forpliktinga. Kortsiktig gjeld vert vurdert til høgaste av opptakskost og verkeleg verdi. Dette vert fråvike i tilfelle der det er i tråd med god kommunal rekneskapskikk for rekneskapsføring av sikring. Der kortsiktig gjeld vert vurdert likt som marknadsbaserte finansielle omløpsmidlar, vert den vurdert til verkeleg verdi. Under overgang til nytt økonomisystem, er det rydda og gjort endringar i anleggsrekneskapen.

Tap på krav: Kunde krav vert vurdert til pålydande verdi med frådrag for moglege tap. Det vert årleg gjort ein gjennomgang av kundemassen og konstaterte tap skal utgiftsførast. I tillegg vert det gjort ein konkret gjennomgang av kundemassen for å kunna utføra ei avsetjing på kundar der det risiko for tap.

Meirverdiavgift: For dei relevante tenesteområda vert det nytta reglar i tråd med meirverdiavgiftslova. Dette gjeld sjølvkostområde som VAR, kino, kantine og sal av konsesjons- og heimfallskraft. For dei andre tenesteområda vert det kravd meirverdiavgiftskompensasjon.

Sjølvkostutrekningar: Kvam herad har utarbeida etterkalkyle for betalingstenester i høve til Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester (H-3/14, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, februar 2014).

Pensjonar: Pensjonar vert ført i tråd med reknekapforskrifta § 13 om rekneskapsføring av pensjon.

5.4.2 Arbeidskapital

Del 1 Endring i arbeidskapital bevilgningsregnskapet

	Regnskap 2019	Regnskap 2018
Anskaffelse av midler		
Inntekter driftsdel (kontoklasse 1)	-891 938 131,86	(874 212 451)
Inntekter investeringsdel (kontoklasse 0)	-45 028 522,40	(44 730 539)
Innbetalinger ved eksterne finanstransaksjoner	-142 215 044,96	(157 067 098)
Sum anskaffelse av midler	(1 079 181 699)	(1 076 010 088)
Anvendelse av midler		
Utgifter driftsdel (kontoklasse 1)	838 903 726,88	796 440 874
Utgifter investeringsdel (kontoklasse 0)	178 510 238,03	175 984 772
Utbetalinger ved eksterne finanstransaksjoner	84 447 758,31	65 015 059
Sum anvendelse av midler	1 101 861 723	1 037 440 705
Anskaffelse - anvendelse av midler	22 680 024	(38 569 383)
Endring i ubrukte lånemidler	-19 902 537,86	31 348 812
Endring i arbeidskapital	(2 777 486)	7 220 571

Del 2 Endring i arbeidskapital balansen

Tekst	Regnskap 2019	Regnskap 2018
Omløpsmidler		
Endring kortsiktige fordringer	6 156 367,60	16 212 038
Endring aksjer og andeler		-
Premieavvik	-1 442 333,30	2 013 154
Endring sertifikater		-
Endring obligasjoner	38 933 983,00	(29 433 255)
Endring betalingsmidler	894 787,00	47 121 574
Endring omløpsmidler	44 542 804	35 913 511
Kortsiktig gjeld		
Endring kassekredittlån		-
Endring annen kortsiktig gjeld	47 776 217,49	28 277 964
Premieavvik	-455 925,83	414 970
Endring arbeidskapital	(2 777 487)	7 220 577

5.4.3 Godtgjersler og honorar

	2019	2018
Løn og anna godtgjering til rådmann	1 224 077	1 293 000
Løn og anna godtgjering til rådmann for verv i kommunal samanheng	-	-
Løn og anna godtgjering til ordførar	1 329 701	962 074
Løn og anna godtgjering til ordførar for verv i kommunal samanheng		
	2019	2018
Revisjonshonorar - forvaltning	531 609	226 218
Revisjonshonorar - rekneskapsrevisjon	184 100	136 224
Selskapskontroll	159 562	114 975
Sum revisjon	875 271	477 417

5.4.4 Pensjonsnote

	KLP18	KLP13	SPK	Sum
Premieinnbetaling ekskl. administrasjonskostnader	44 113 892	8 702 219	9 707 597	62 523 708
Netto pensjonskostnad eks adm.	-32 943 007	-6 824 807	-8 866 526	-48 634 340
Årets premieavvik	11 170 885	1 877 412	841 071	13 889 368
Pensjonsforpliktelse 31.12.2018 = IB	-809 360 517	-137 849 831	-144 532 524	-1 091 742 872
Noverdi av årets pensjonsopptjening	-33 426 693	-6 831 293	-7 902 209	-48 160 195
Rentekostnad av påløpt pensjonsforpliktelse	-33 688 869	-5 572 880	-5 121 257	-44 383 006
Administrasjonskostnader				-
Utbetalinger pensjonar for året	25 386 931	3 390 180	-	28 777 111
Amortisert estimataavvik	-12 127 994	3 664 043	16 501 110	8 037 159
Pensjonsforpliktelse 31.12.2019 = UB	-863 217 142	-143 199 781	-141 054 880	-1 147 471 803
Pensjonsmidler 31.12.2018 = IB	771 001 065	128 610 166	101 156 332	1 000 767 563
Forventa avkastning av pensjonsmidlane	34 172 555	5 579 366	4 156 940	43 908 861
Innbetaling pensjonsmidlar	46 310 600	9 102 063	9 988 156	65 400 819
Administrasjonskostnader	-2 196 708	-399 844	-280 559	-2 877 111
Utbetalinger pensjonar for året	-25 386 931	-3 390 180	-	-28 777 111
Amortisert estimataavvik	-20 974 446	-7 280 281	-2 086 640	-30 341 367
Pensjonsmidler 31.12.2019 = UB	802 926 135	132 221 290	112 934 229	1 048 081 654
Netto pensjonsforpliktelse	-60 291 007	-10 978 491	-28 120 651	-99 390 149
Arbeidsgjevaravgift av netto pensjonsforpliktelse 31.12.2019	-8 501 032	-1 547 967	-3 965 012	-14 014 011
Endring arb.gj.avg netto p.forpliktelse i 2019	-3 092 349	-245 174	2 151 031	-1 186 492

Akkumulert og amortisert premieavvik 2019 §13-1 nr e og §13-4 nr c,d,e

	7	7	7	7
Antall år premieavvik skal dekkas inn på (1 eller 7)	7	7	7	7
Akkumulert premieavvik 31.12.2018	69 281 486	3 592 900	-2 430 811	70 443 574
Sum amortisert premieavvik	14 452 587	700 876	-399 584	14 753 879
Arbeidsgiveravgift av sum amor. Premieavvik	2 037 815	98 824	-56 341	2 080 297
Akkumulert premieavvik 31.12.2019	65 999 784	4 769 436	-1 190 156	69 579 063
Arb.gj.avg på akkumulert premieavvik 31.12.2019	9 305 969	672 490	-167 812	9 810 648

Føresetnader for berekningane:

	KLP18	KLP13	SPK
Avkastning på pensjonsmidlane	4,50 %	4,50 %	4,00 %
Diskonteringsrente	4,00 %	4,00 %	4,00 %
Årleg lønsvekst	2,97 %	2,97 %	2,97 %
Årleg auke i G	2,97 %	2,97 %	2,97 %
Årleg regulering av pensjonar	2,20 %	2,20 %	2,97 %

KLP18 er hovudordninga til kommunen. KLP13 er sjukepleiarordninga og SPK er Statens pensjonskasse for lærarar.

5.4.5 Garantiar

Person, firma, organisasjon	Garantiansvar pr 31.12.2019 (i kr)	Garantien utløper (år)
BIR AS (del av ansvar)	696 635	2033
BIR AS Kausjonsansvar KLP lån 8317.53.03726	2 105 263	2051
Kommunalbanken (Ferde) Jondalstunnelen	-	2024
Heradet sitt garantiansvar pr 201912	2 801 898	

5.4.6 Varige driftsmidlar

Noter - Anleggsregister 2019

1. Bokført verdi pr 31.12.2019	05 år	10 år	20 år	40 år	50 år	TOMT	Sum
Bokført verdi 01.01.2019	18 702 131,27	12 289 096,25	133 144 622,65	1 061 537 199,71	191 188 150,95	62 088 503,22	1 478 949 704,05
Tilgang i regnskapsåret	5 756 893,38	5 371 644,83	38 805 355,42	100 743 222,47	5 491 516,07	2 367 483,45	158 536 115,62
Avgang i regnskapsåret	153 846,00	- 415 915,58	- 8 925,00	- 3 778 983,90	-	- 88 000,00	- 4 137 978,48
Delsalg							-
Avskrivninger i regnskapsåret	- 3 436 997,88	- 2 339 377,56	- 4 693 128,00	- 33 268 243,00	- 5 595 142,00	-	- 49 332 888,44
Nedskrivninger							2 103 644,18
Bokført verdi 31.12.2019 (berekna)	21 175 872,77	14 905 447,94	167 247 925,07	1 125 233 195,28	191 084 525,02	64 367 986,67	1 584 081 518,12

05ÅR = Edb-utstyr, kontormaskiner o.l.

10ÅR = Anleggsmaskiner, maskiner, inventar, utstyr, verktøy og trans

20ÅR = Brannbilar, parkeringplassar, tekniske anlegg

40ÅR = Bustader, skular, bhg, idrettshallar, vegar, ledningsnett

50ÅR = Lagerbygg, adm.bygg, sjukeheimar, kulturbygg, brannstasjon

TOMT = Tomt/grunn

5.4.7 Aksjar og partar

Konto	Konto (T)	Eigarandel	2019	2 018	Endring
22163001	Biblioteksentralen SA	Samvirkelag	2 100	2 100	0
22163003	LL Det Norske Teatret	0,00 %	1	1	0
22165003	Bir AS	0,33 %	996 000	996 000	0
22165004	Sandvenhagen Næringsbygg AS (Norheimsund Industri)	Konkurs i 2015	1	1	0
22165008	Hardanger AKS AS (Storeholmen)	45,50 %	475 000	475 000	0
22165011	Kommunekraft AS	0,31 %	1 000	1 000	0
22165012	Reisemål Destination Hardanger Fjord AS	6,89 %	34 000	34 000	0
22165013	Hardangervegen AS	13,69 %	50 000	50 000	0
22165014	Kvam kraftverk AS	100 %	10 000 000	10 000 000	0
22165015	BKK aksjeoppskriving	0,90 %	50 576 543	50 576 543	0
22165016	Eigenkap.tilskot KLP	KLP	25 427 273,00	23 210 462	2 216 811
22165019	Stiftinga Hardanger og Voss Museum	Stifting	56 944	56 944	0
22165021	Øystese Kraft AS	24,40 %	26 847	26 847	0
22165022	Norheimsund Industriservice AS	Konkurs i 2016	1	1	0
22170008	Vikøy vasslag SA	Samvirkelag	6 000	6 000	0
22170010	Tørvikbygd vasslag SA	Samvirkelag	50 000	50 000	0
22170013	Stiftinga Hardanger Fartøyvernssenter	Stifting	10 000	10 000	0
22170015	Stiftinga Hardanger kunstsule	Stifting	1	1	0
22165023	E134 Haukelivegen AS	2,20 %	10 000	10 000	0
22170017	Næringsshagen i Hardanger	9,52 %	50 000	50 000	0
22170018	Vann Vest AS	0,00 %	5 000		5 000
Sum aksjar og andelar per 31.12.2019			87 776 711	85 554 900	2 221 811

5.4.8 Sal av finansielle anleggsmiddel

Det er ikkje seld finansielle anleggsmiddel i 2019.

5.4.9 Låneportefølje

Sjå vedlagt rapport frå BCM for meir detaljar om låneporteføljen.

Konto	Lånenr.	Långjevar	Lånetype	Lånegjeld per 31.12.2019	Innløysing	Rentefot per 31.12.2019	Bindingsdato renteregulering
	13542663.B	Husbanken	INNLÅN	249 999	01.08.2020	1,887%	Flytande
	13560084	Husbanken	START	7 931 032	01.10.2042	1,891%	Flytande
	13551919	Husbanken	START	2 100 000	01.06.2030	3,700%	01.01.2021
	13550234	Husbanken	START	3 480 368	01.07.2034	3,700%	02.01.2021
	13547281	Husbanken	START	2 501 691	01.07.2028	2,280%	01.09.2022
	13561691.10	Husbanken	START	5 000 000	01.02.2045	1,891%	Flytande
	13555026.B	Husbanken	START	4 318 168	01.05.2029	1,887%	Flytande
	13559304.10.B	Husbanken	START	7 077 236	01.03.2036	1,887%	Flytande
	13560979. (2 like lånenr)	Husbanken	START	18 750 000	01.10.2043	1,891%	Flytande
	13563069.10.B	Husbanken	START	17 200 000	01.06.2045	1,891%	Flytande
	135674079.10.B	Husbanken	START	9 037 932	02.05.2046	1,891%	Flytande
	13584073	Husbanken	START	4 967 765	01.04.2069	1,891%	Flytande
	13584530	Husbanken	START	5 000 000	01.11.2069	1,891%	Flytande
Sum Husbanken				87 614 191			
	8317.53.46069	KLP lån	Fastrentelån	69 000 000	02.09.2024	3,050%	02.09.2024
Sum KLP				69 000 000			
	NO0010853476	SEB MB	Obligasjon	120 000 000	27.05.2020	1,690%	27.05.2020
Sum SEB MB				120 000 000			
	NO0010732027	DNB	Fastrentelån	150 000 000	03.03.2020	1,615%	03.03.2020
	NO0010820855	DNB	Obligasjon	150 000 000	12.04.2021	1,775%	12.04.2021
Sum DnB				300 000 000			
	20160504	KBN	Fastrentelån	120 000 000	30.10.2023	2,080%	30.10.2023
	20170550	KBN	Fastrentelån	134 000 000	30.10.2020	1,518%	30.10.2020
	20170551	KBN	Fastrentelån	137 000 000	31.10.2022	1,923%	31.10.2022
	20190065	KBN	Fastrentelån	100 000 000	14.02.2022	1,935%	14.02.2022
	20190124	KBN	Fastrentelån	175 500 000	11.03.2024	2,183%	11.03.2024
Sum Kommunalbanken				666 500 000			
Sum andre lån				1 155 500 000			
Sum lån pr. 31.12.2019				1 243 114 191			

Kommentar til tabell: Avdrag for 2019 (37,4 mnok) vart avsett i 2019, men ikkje betalt før 2020. Noten viser derfor lånegjeld før avdrag er betalt. Avdrag er i 2020 betalt på lånenr. 0010732027.

Tabellen viser spesifisering av langsiktig gjeld eksklusiv pensjonsforpliktingar, som er i eigen note.

Fordeling mellom fast og flytande rente:		
Fastrentelån	1 163 582 059	93,6 %
Lån med flytande rente	79 532 132	6,4 %
Total lånegjeld	1 243 114 191	

Minimumsavdrag 2019	
Årets avskrivningar	49 332 889
Langsiktig gjeld	1 155 500 000
Anleggsmiddel	1 531 418 640
Minimumsavdrag 2019	37 223 103
Betalt avdrag	37 400 000
Betalt meir/mindre i avdrag	-176 897

* Formidlingslån (etableringslån og startlån) vert haldne utanfor i denne samanhengen.

**Fylkesmannen si anbefaling er at minimumsavdraget skal ligga mellom 3,5 %-4,0 % av lånesaldo

5.4.10 Obligasjonsportefølje

Konto	Utgjevar	Pålydande	Likningsverdi 2019	Markedsverdi
21120089	Toten Sparebank 17/22	2 000 000	2 023 739	2 023 739
21120124	Sparebanken Hedmark 17/22	12 000 000	12 132 900	12 132 900
21120125	Sandnes Sparebank 18/23	12 000 000	12 155 293	12 155 293
21120128	Sparebank 1 Ringerike Hadeland 18/22	5 000 000	5 021 656	5 021 656
21120129	Surnadal Sparebank 18/23	18 000 000	18 117 120	18 117 120
21120132	Sparebanken 1 Nord Norge 18/23	17 000 000	17 112 880	17 112 880
21120134	Sparebanken Narvik 18/23	20 000 000	20 197 778	20 197 778
21120135	Jæren Sparebank 19/24	8 000 000	8 132 871	8 132 871
21120136	Aurskog Sparebank 19/22	15 000 000	15 103 042	15 103 042
21120137	Blaker Sparebank 19/22	21 000 000	21 163 742	21 163 742
21120138	BN Bank ASA 18/23	8 000 000	8 063 307	8 063 307
21120139	Østre Agder Sparebank 18/23	5 000 000	5 077 656	5 077 656
21120140	BN Bank ASA 17/22	19 000 000	19 184 253	19 184 253
21120141	Marker Sparebank 19/24	5 000 000	5 050 867	5 050 867
21120142	Ørskog Sparebank 19/24	2 000 000	2 016 435	2 016 435
21120143	Soknedal Sparebank 19/23	1 000 000	1 020 272	1 020 272
21120144	Sparebank 1 SR-bank ASA 19/25 (Fast rente)	24 000 000	23 439 836	23 439 836
21120145	Sparebanken Vest 19/24 (Fast rente)	4 000 000	3 956 502	3 956 502
21120146	Nidaros Sparebank 19/24	10 000 000	10 062 536	10 062 536
Sum		208 000 000	209 032 685	209 032 685

*Obligasjonane er finansielle omløpsmiddel som vert vurdert til verkeleg verdi, det vil seia at likningsverdi er lik markedsverdi.

5.4.11 Avsetjingar og bruk av avsetjingar**Del 1 Alle fond avsetninger og bruk av avsetninger drifts- og investeringsregnskapet**

Alle fond	Regnskap 2019	Regnskap 2018
Avsetninger til fond	38 602 383,15	58 612 014,00
Bruk av avsetninger	-61 282 406,83	-20 042 627,00
Regnskapsmessig merforbruk/udekket		
Netto avsetninger	-22 680 023,68	38 569 387,00

Del 2 Disposisjonsfond avsetninger og bruk av avsetninger

Disposisjonsfond	Regnskap 2019	Regnskap 2018
IB 01.01	80 235 217,00	50 703 223,00
Avsetninger driftsregnskapet	9 526 297,92	31 006 155,00
Bruk av avsetninger driftsregnskapet	7 442 691,69	1 474 161,00
Bruk av avsetninger investeringsregnskapet	19 663 838,37	0,00
UB 31.12	62 654 984,86	80 235 217,00

Overføring	Regnskap 2019	Regnskap 2018
Overført fra drifts- til investeringsregnskapet	19 580,00	17 242,00

Del 3 Bundet driftsfond avsetninger og bruk av avsetninger

Bundet driftsfond	Regnskap 2019	Regnskap 2018
IB 0101	62 852 406,00	52 448 915,00
Avsetninger	16 201 036,39	15 470 719,00
Bruk av avsetninger driftsregnskapet	7 613 079,63	4 980 987,00
Bruk av avsetninger investeringsregnskapet	1 009 156,03	86 240,00
UB 31.12	70 431 206,73	62 852 407,00

UB 31.12 viser saldo på bundet driftsfond. Bruk av fondets midlar er bunde til bestemte føremål og kan ikkje endrast av heradstyret.

Del 4 Ubundet investeringsfond avsetninger og bruk av avsetninger

Ubundet investerings fond	Regnskap 2019	Regnskap 2018
IB 0101	63 774 215,00	69 178 795,00
Avsetninger	0,00	7 624 659,00
Bruk av avsetninger	23 368 142,35	13 029 239,00
UB 31.12	40 406 072,65	63 774 215,00

Del 5 Bundet investeringsfond avsetninger og bruk av avsetninger

Bundet investerings fond	Regnskap 2019	Regnskap 2018
IB 0101	29 761 928,00	26 985 347,00
Avsetninger	4 703 701,84	3 248 580,00
Bruk av avsetninger	923 598,00	472 000,00
UB 31.12	33 542 031,84	29 761 927,00

UB 31.12 viser saldo på bundne investeringsfond. Bruk av fondets midlar er bunde til bestemte investeringsføremål og kan ikkje endrast av heradstyret.

5.4.12 Kapitalkonto

KAPITALKONTO			
01.01.2019 Balanse (underskudd i kapital)	0,00	01.01.2019 Balanse (kapital)	402 513 030,00
Debetposterings i året:		Kreditposterings i året:	
Salg av fast eiendom og anlegg	2 534 134,80	Aktivering av fast eiendom og anlegg	158 494 029,12
Nedskrivninger fast eiendom	1 623 179,64	Oppskrivning av fast eiendom	0,00
Avskrivning av fast eiendom og anlegg	49 332 889,36		
Salg av utstyr, maskiner og transportmidler	0,00	Aktivering av utstyr, maskiner og transportmidler	0,00
Nedskrivning av utstyr, maskiner og transportmidler	0,00	Oppskrivning av utstyr, maskiner og transportmidler	0,00
Avskrivninger av utstyr, maskiner og transportmidler	0,00	Kjøp av aksjer og andeler	2 221 811,00
Salg av aksjer og andeler	0,00	Oppskrivning av aksjer og andeler	0,00
Nedskrivning av aksjer og andeler	0,00	Utlån formidlings/startlån	17 985 439,29
Avdrag på formidlings/startlån	6 152 448,44	Utlån sosial lån	0,00
Avdrag på sosial lån	0,00	Utlån egne midler	0,00
Avdrag på utlånte egne midler	0,00	Utlån næring	42 205,00
Avdrag på næringsutlån	0,00	Oppskrivning utlån	0,00
Avskrivning sosial utlån	0,00	Avdrag på eksterne lån	39 855 399,00
Avskrevet andre utlån	0,00	Urealisert kursgevinst utenlandslån	0,00
Bruk av midler fra eksterne lån	110 097 462,57	UB Pensjonsmidler (netto)	47 314 091,00
Urealisert kurstap utenlandslån	0,00	Estimatawik pensjonmidler	0,00
UB Pensjonsforpliktelse (netto)	0,00	Reversing nedskrivning av fast eiendom	0,00
Aga netto pensjonsmidler/forpliktelse	0,00	Aga netto pensjonsmidler/forpliktelse	-1 186 492,44
Estimatawik pensjonforpliktelse	55 728 931,00	Reversing nedskrivning av utstyr, mask	0,00
31.12.2019 Balanse Kapitalkonto	441 770 466,56	31.12.2019 Balanse (underskudd i kapital)	0
Avstemming	441 770 466,16		
Differanse	0,40		

5.4.13 Gebyrfinansierte sjølvkosttenester

Kvam herad har utarbeida etterkalkyle for betalingstenestar i høve til Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester (H-3/14, KMD, feb. 2014). Kommunen nyttar sjølvkostmodellen Evidan Selvkost Kommune.

Sjølvkost inneber at kommunen sine kostnader med å tilverke tenestene skal dekkjast av gebyra som brukarane av tenestene betalar. Kommunen har ikkje anledning til å tene pengar på tenestene. For å kontrollere at dette ikkje skjer må kommunen, etter kvart rekneskaps år, utarbeide ei sjølvkostkalkyle som viser sjølvkostrekneskapen for det einskilde gebyrområdet. Elementa i ei sjølvkostkalkyle avvik frå kommunen sitt ordinære driftsrekneskap på einskilde område og dei to rekneskapane vil, som dømet nedanfor viser, ikkje vere direkte samanliknbare.

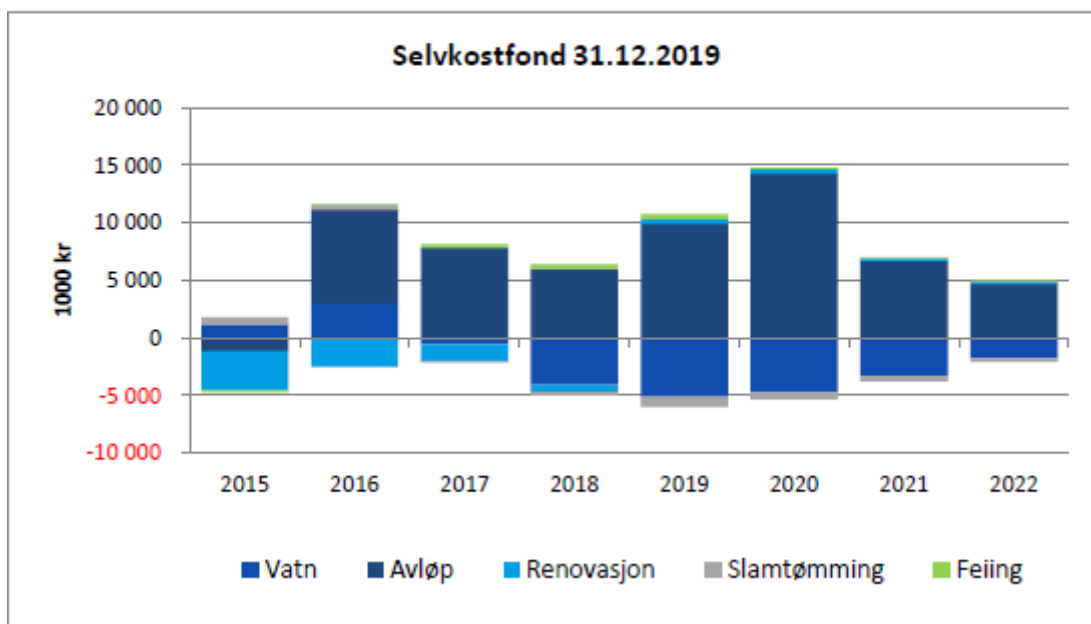
Ulikheiter mellom kommunen sitt rekneskap og sjølvkostrekneskapen	Rekneskapsresultat	Sjølvkostkalkyle
Gebyrinntekter	8 800 000	8 800 000
Andre driftsinntekter	20 000	20 000
Driftsinntekter	8 820 000	8 820 000
Direkte driftsutgifter	5 700 000	5 700 000
Avskrivningskostnad	1 750 000	1 580 000
Kalkulatorisk rente	0	1 140 000
Indirekte driftsutgifter (netto)	0	240 000
Driftskostnader	7 450 000	8 660 000
Resultat	1 370 000	160 000

I sjølvkostkalkylen inngår rekneskapsmessige driftsinntekter, driftsutgifter eksklusiv rekneskapsmessige avskrivningar, kalkulatoriske avskrivningar og rentekostnader, og fordelte indirekte driftsutgifter (administrasjonsutgifter).

Ved berekning av kalkulatoriske avskrivningar skal det i sjølvkostberekningane gjerast fråtrekk av framandfinansiering. Kalkulatorisk rentekostnad inngår ikkje i kommunen sitt driftsregnskap, men representerer ei alternativ avkastning som kommunen går glipp av ved at kapital er bunden i anleggsmidlar. Den kalkulatoriske rentekostnaden bereknast med utgangspunkt i anleggsmidlane sin restavskrivingsverdi og ei kalkylerente. Kalkylerenta er årsgjennomsnittet av 5-årig SWAP-rente + 1/2 %-poeng. I 2019 var denne lik 2,30 %.

Retningslinjene fastsett reglar for fordeling av relevante administrasjonsutgifter som kan inngå i sjølvkostgrunnlaget. Vidare er det bestemd at eventuelle overskot skal avsetjast til bundne sjølvkostfond. Eit overskot frå eit enkelt år skal førast attende til brukarane i form av lågare gebyr innanfor ein femårsperiode. Ein generasjon brukarar skal ikkje subsidiere neste generasjon, eller omvendt. Kostnadane ved tenestene som ytast i dag skal dekkjast av dei brukarane som dreg nytte av tenesta. Dette inneber at dersom kommunen har overskot som er eldre enn fire år, så må dette i sin heilskap gå til reduksjon av gebyra i det kommande budsjettåret. Til dømes så må eit overskot som stammar frå 2019 i sin heilskap vere disponert innan 2024.

I tillegg til å utarbeide ei etterkalkyle for kvar betalingsteneste må kommunen også utarbeide forkalkyler i forkant av budsjettåret for å estimere drifts- og kapitalkostnader for neste økonomiplanperiode. Forkalkylane gjev grunnlaget for kommunen sine gebyrsatsar. Ved budsjettering er det ei rekke usikre faktorar, her under framtidig kalkylerente, utvikling i antal brukarar og generell etterspurnad. I tillegg til å overhalde generasjonsprinsippet bør kommunen ha målsetjing om minst mogleg svingingar i dei kommunale gebyra.

2019	Totalt	Vatn	Avløp	Renovasjon	Feiling	Slamtømming	Reguleringsplanar	Byggesak	Oppmåling
Etterkalkyle selvkost									
Gebyrinntekter	42 116 825	16 814 730	15 804 974	1 634 088	1 556 075	2 217 025	93 211	3 112 921	883 801
Øvrige driftsinntekter	472 735	59 421	135 283	95 537	0	8 999	0	139 663	33 832
Driftsinntekter	42 589 560	16 874 151	15 940 257	1 729 625	1 556 075	2 226 024	93 211	3 252 584	917 633
Direkte driftsutgifter	23 352 013	7 539 351	6 246 008	257 498	1 482 749	2 732 600	371 446	3 268 005	1 454 356
Avskrivningskostnad	10 352 652	6 569 975	3 431 333	351 344	0	0	0	0	0
Kalkulatorisk rente (2,30 %)	5 712 303	3 358 215	2 275 483	78 318	0	0	0	0	288
Indirekte netto driftsutgifter	1 106 230	333 162	279 792	4 237	49 385	44 240	22 395	273 994	99 025
Sjablommessig indir. kap.kostnad (5 % av ind.dr.kostn.)	55 311	16 658	13 990	212	2 469	2 212	1 120	13 700	4 951
Driftskostnader	40 578 510	17 817 361	12 246 606	691 609	1 534 603	2 779 052	394 961	3 555 699	1 558 820
+/- Korrigerer av tidligere års feil i kalkyle	1 245 852	0	0	0	0	0	0	301 750	640 987
Resultat	3 266 902	-943 210	3 693 651	1 038 016	21 472	-553 028	0	0	0
Selvkostgrad (%)	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
"Bidrag" til administrasjon og låneutgifter etter ev. subsidiering	17 226 497	10 278 010	6 000 598	434 111	51 854	46 452	23 515	287 694	104 264
Selvkostfond 01.01	6 409 205	0	6 026 232	0	382 973	0	0	0	0
+ Avsetning til selvkostfond	4 138 519	0	3 693 651	423 395	21 472	0	0	0	0
+ Kalkulert renteinntekt selvkostfond (2,30 %)	187 936	0	181 080	-2 199	9 055	0	0	0	0
Selvkostfond 31.12 (inkl. rente)	10 735 659	0	9 900 963	421 196	413 500	0	0	0	0
Fremførbart underskudd 01.01	-4 972 870	-4 082 594	0	-614 621	0	-275 655	0	0	0
+ Inndekning av fremførbart underskudd	614 621	0	0	614 621	0	0	0	0	0
- Underskudd til fremføring	-1 496 239	-943 210	0	0	0	-553 028	0	0	0
- Kalkulert rentekostnad fremførbart underskudd (2,30 %)	-117 447	-104 747	0	0	0	-12 700	0	0	0
Fremførbart underskudd 31.12 (inkl. rente)	-5 971 933	-5 190 550	0	0	0	-841 383	0	0	0
Gebyrinntekter	42 116 825	16 814 730	15 804 974	1 634 088	1 556 075	2 217 025	93 211	3 112 921	883 801
Gebyrgrunnlag ekskl. ev. subsidiering	38 859 923	17 757 940	12 111 323	596 072	1 534 603	2 770 053	93 211	3 112 921	883 801
Finansiell dekningsgrad (%)	108,4 %	94,7 %	130,5 %	274,1 %	101,4 %	80,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
Regnskapsføringsforslag balanse	Totalt	Vatn	Avløp	Renovasjon	Feiling	Slamtømming	Reguleringsplanar	Byggesak	Oppmåling
+/- 2.51xxxx Selvkostfond	4 326 455	0	3 874 731	421 196	30 527	0	0	0	0
+/- 2.92xxxx Memoriakonto selvkostfond	999 065	1 047 957	0	-614 621	0	565 728	0	0	0
Regnskapsføringsforslag driftsregnskap	Totalt	Vatn	Avløp	Renovasjon	Feiling	Slamtømming	Reguleringsplanar	Byggesak	Oppmåling
1550 Avsetninger til bundne fond	4 326 455	0	3 874 731	421 196	30 527	0	0	0	0
1950 Bruk av bundne fond	0	0	0	0	0	0	0	0	0

6 Statuskommentar til budsjettvedtak, HST-077/18

Nummer	Tekst	Status
1.	Økonomiske rammer	
a.	Budsjettet for 2019 er definert gjennom obligatoriske hovudoversikter for drift og investering. Rådmannen får fullmakt til å fordela driftsramma på tenesteområda i budsjettskjema 1B. Investeringsbudsjettet vert fordelt per investeringsprosjekt i tråd med budsjettskjema 2B.	Eventuelle endringar er kommentert i årsmeldinga.
b.	Avgiftsbudsjett og kommunale gebyr vert vedteke i eiga sak, i samsvar med føresetnader i driftsbudsjettet.	Vedtak lagt til grunn for utfakturering i 2019.
c.	Rådmannen får fullmakt til å fordela lønspott og fellesutgifter på tenesteområda.	Det meste av lønspotten vart fordelt på 2. tertial.
d.	Rådmannen får fullmakt til å justera budsjettet som følgje av tekniske endringar som t.d. endringar i KOSTRA-oppsett eller kommunale rekneskapsstandardar.	Ingen større KOSTRA-endringar.
e.	Rådmannen får fullmakt til å inngå avtalar om kjøp av 5 bustader på inntil 4 mnok per stykk per år. Eventuelle kjøp vert finansiert med lån.	Det er kjøp 2 hus til 1,4 mnok og 0,7 mnok.
f.	Rådmannen får fullmakt til å bruka opp til 2 mnok per krisehending som strakstiltak i eventuelle krisesituasjonar.	Har ikkje vore aktuelt.
g.	Netto inntekter frå heimfalls- og konsesjonskraft utover opphavleg budsjett for 2019, skal setjast av i eit kraftfond (disposisjonsfond).	Det vart sett av 5,7 mnok til kraftfond.

2.	Finans- og gjeldsfullmakter	
a.	Rådmannen får fullmakt til å oppretthalda trekkrett i kontosystemet til Kvam herad, i tråd med reglement for finans- og gjeldsforvaltning (HST-088/16), vedteke 27.09.2016. Trekkretten skal vera på inntil 40 mnok	Trekkrett på 40 mnok er oppretthalden.
b.	Rådmannen får fullmakt til å inngå avtalar om opptak av nye obligasjonslån, sertifikatlån eller andre lån til finansiering av investeringsprosjekt etter kvart som dei vert vedtekne, samt å avtala nærare lånetidspunkt og lånevilkår, og underteikne lånekontraktar. Lånebehovet for 2019 er på 125,6 mnok med fråtrekk av ubrukte lånemidlar pr. 1.1.2019.	Det er teke opp eit lån på 120 mnok i 2019. Ubrukte lånemidlar per 01.01.19 var -3,4 mnok. Per 31.12.2019 var det på 24,4 mnok.
c.	Rådmannen får fullmakt til å inngå avtale med Husbanken om inntil 10,0 mnok i lån til vidare utlån (Startlån).	Det vart teke opp 10 mnok i nye midlar i 2019. Ubrukte lånemidlar per 01.01.19 var 6,1 mnok. Ubrukte lånemidlar per 31.12.19 var -1,8 mnok.
d.	Rådmannen får fullmakt til å inngå avtalar om refinansiering av eksisterande lån, til å inngå avtale om lånetidspunkt og lånevilkår, samt underteikne lånekontraktar.	Sjå gjeldsrapport for oversikt over refinansiering.
e.	Det skal betalast 37,4 mnok i avdrag i 2019 på ordinære lån og 2,5 mnok i Husbanklån. Rådmannen står fritt til å betala budsjetterte avdrag på dei lån han finn føremålstenleg, uavhengig av opphavleg vedtak.	Det vart avsett 37,4 mnok i avdrag i 2019, betalinga vart gjort i 2020. På Husbanklåna vart det betalt 2,5 mnok i avdrag.
3.	Skatt på eige og inntekt	
	Skatt på eige og inntekt vil verta utlikna med maksimalsatsane som Stortinget fastset. Avsetnad til skattemargin skal vera på 10%.	Lagt til grunn i skatterekneskapen

4.	Eigedomsskatt	
a.	Eigedomsskatt vert utskrive for 2019 i tråd med forskrift	Utført
5.	Sal av heimfalls- og konsesjonskraft	
a.	Rådmann får fullmakt til å selja heimfallskraft (106,7 GWh/år) og konsesjonskraft (60,9 GWh/år) i spotmarknaden. Rådmannen har fullmakt til å inngå faste kontraktar i økonomiplanperioden, i tråd med HST-010/16 – Strategi for sal av kraft	Det vart inngått fastprisavtalar for 1. kvartal og 2.-4. kvartal på konsesjonskrafta, medan heimfallskrafta vart seld i spotmarknaden.
6.	Møtegodtgjersla og andre politiske godtgjersler	
a.	Møtegodtgjersla for 2019 er kr 1.000 i tråd med HST-070/15, «Arbeidsvilkår for folkevalde i Kvam herad 2015-2019»	Lagt til grunn for utbetalingar i 2019
b.	Godtgjersle til ordførar, varaordførar og leiar for næring, plan og bygg, vert fastsett i tråd med «Arbeidsvilkår for folkevalde i Kvam herad 2015-2019»	Lagt til grunn for utbetalingar i 2019

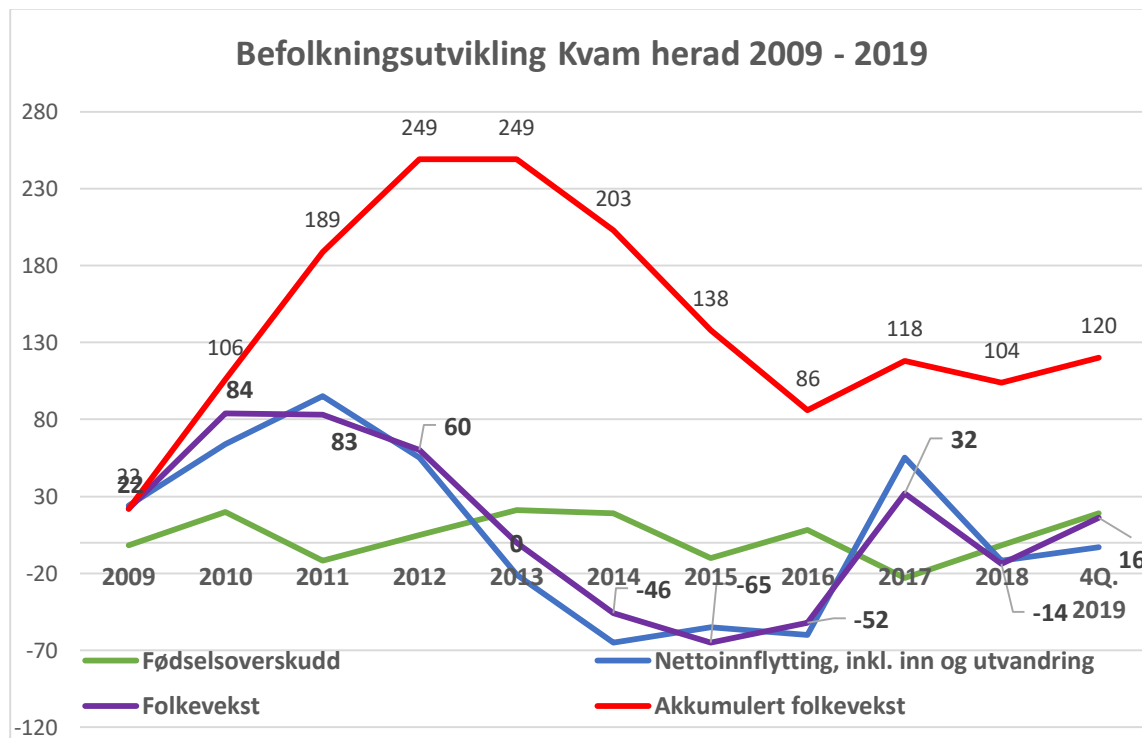
7.	Busetjing av flyktningar	
a.	Kvam herad skal ta i mot 10 flyktningar i 2019. Talet er inklusiv familiegjenforening.	I 2019 tok kommunen imot 10 flyktningar
	Politiske tilleggspunkt	
1.	Kvam heradsstyre ber rådmannen framskude oppstart for områdeplanen for Øystese sentrum til 2019. Planen skal ha spesielt fokus på trafikktryggleik for mjuke trafikantar i området frå Øystese skule, Busdalen, Kvam ungdomsskule, idrettshallen og Holmatun. i. For å finansiere dette i 2019 brukar me 500 000,- frå kraftfond.	Planoppstart for områdeplan for Øystese sentrum vart utsett til 2020.
2.	Kvam heradsstyre løyver 3 mnok til utviklingsprosjektet «tett på» til Hardanger Fartøyvernssenter for 2019. Gjennom Kvam herad sitt signal om ei slik løyving vil dette leggje grunnlag og være utløyysande for ytterligere finansiering på i overkant av 75 mill. kr frå både Kulturdepartementet, HFK og private bidragsytarar. Løyvinga forutset at prosjektet vert gjennomført. Finansiering: Kraftfondet	Hardanger fartøyvernssenter arbeider med finansiering og prosjektering av prosjektet. Hardanger fartøyvernssenter har difor så langt ikkje hatt trong for utbetaling av midlane.
3.	Lean koordinator vert tilsett i ei prosjektstilling med varighet i maksimum 3 år rekna frå oppstart i stillinga. Prosjektet skal då evaluerast etter 2 år og at evalueringa vert presentert for HST.	Ekstern utlysing gav ikkje godt nok søkjargrunnlag til at det vart gjort tilsetjing. Ny, endra utlysing i 2020.
4.	Parkering Holmsund skal bli opparbeida og ferdigstillast til sommarferien 2019. I budsjett for 2019 skal det setjast av kr 300.000,- til opparbeiding av parkeringsplass. Arbeidet skal finansierast med bruk av bustadfeltfondet. Rådmannen får og i oppdrag å påsjå at den vedtekne gangvegen vert etablert av vegeigar.	Utført
5.	P 61151 i investeringsbudsjett , Kryss Tolo, Buspareklubben vert endra til kryss Tolo, Toloheimen. Behovet for ny tilkomst og bedra parkeringsforholda ved Toloheimen er stort og uavhengig av prosjekt til Buspareklubben. Gjennomføring skal skje i løpet av 2019	Ikkje utført
6.	Korrigert tekst i Økonomiske rammer pkt.1e: Rådmannen får fullmakt til å inngå avtaler om kjøp av boligar på inntil 10 mnok Eventuelle kjøp vert finansiert med lån. Eventuelle kjøp utover dette skal verta framlagt i FSK for godkjenning før kjøpekontrakt vert signert.	Innarbeid
7.	Rådmann skal ved framlegging av tertialrapportar for 2018 utarbeida ei side med enkle nøkkeltal og grafar. Følgande nøkkeltal og grafar skal framleggjast: Befolkningsutvikling, skatteinngang, driftsinntekter mot budsjett, driftsutgifter mot budsjett, finanskostnader mot budsjett, finansinntekter mot budsjett, netto driftsresultat	Er innarbeid i tertialrapportar

	mot budsjett, bruk av fond og avsetjing til fond.	
8.	Rådmannen skal ved framlegging av tertialrapporter for 2019 ta inn ei matrise som visar oversikt over vedtak fatta av HST. Av matrisen skal det klart komme fram når vedtaket blei fatta og forventta igangsetting og ferdigstilling. Matrisen skal oppdaterast fortløpande og leggjast ved tertialrapporter for 2019, og ved eventuelle avvik skal det gjerast greie for dette til Heradstyret i møte. Formannskapet skal og bli orientert i møte.	Det er utarbeid matrise over gjeldande vedtak og status. I 2019 byrja heradet arbeidet med å ta i bruk Framsikt som nytt program for verksemdsstyring og vedtaksoppfølging som skal implementerast i 2020.
9.	Det skal setjast av 50 000,- til mobilhotell til Kvam Ungdomsskule og Strandebarm ungdomsskule. Ungdomane våre har dyre mobilar som pr.dags dato vert samla inn i ein plastkasse. Mobilane vert ikkje behandla fint. Ungdomane ynskjer eit skåp til å leggja dei i, som kan låsast av lærar. Finansiering: Havbruksfondet	Mobilhotell er kjøpt inn til Kvam ungdomsskule og Strandebarm ungdomsskule
10.	Bruka inntil 150-200 000,-til strandrydding . Me ynskjer å få rydda strendene i Kvam. Bruka lokale lag og organisasjonar i samarbeid med Kvam Herad for gjennomføring. Finansiering :Havbruksfondet	Det vart gjennomført strandrydding i lag med grendeutvala og andre i heile kommunen, våren 2019. Midlane som ikkje vart nytta til strandrydding, vart nytta til opprydding av avfall i frå kunstgrasbanar.
11.	Asfaltering og vedlikehald av kommunale vegar for å ta ned noko av etterslepet på dette området. Vedlikehald av kommunale bygg. Bevilga ekstra pengar for å ta etterslep på vedlikehald av kommunale bygg. HST løyver inntil 6 millionar kroner. Rådmannen får i oppgåve å komme tilbake til HST med prioritert tiltak. Tiltaka skal prioriterast i den rekkefølga som gjev størst framtidig driftsinnsparring. Finansiering: Havbruksfondet.	Utført
12.	Basseng i Ålvik. Rådmannen får i oppgåve å oppdatere tala for drift, det vil seie leggje fram sak der ulike alternativ for drift av bassenget vert opplyst, både kommunal drift og alternativ der ein driv bassenget på frivillig basis eller i eit samarbeid mellom kommune og lokale lag. Saka må leggjast fram for HST i vårhalvåret 2019. Drifta for bassenget ligg inne i budsjettet 2019	Vedtak om drift lagt fram for heradsstyret i HST-sak 050/19 -sett av inntil 250 000,- kr til drift.

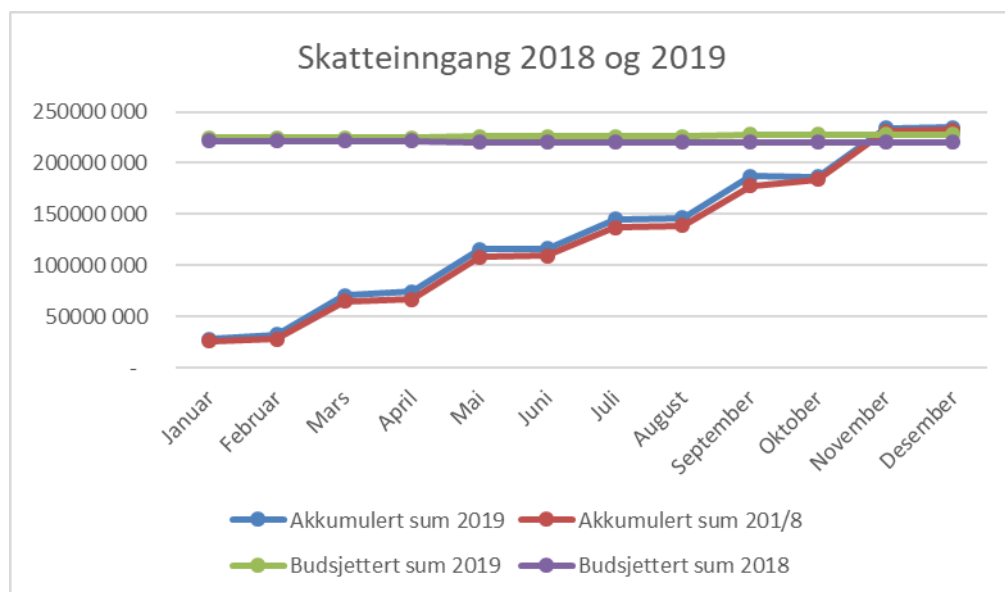
7 Nøkkeltaloversikt

7.1 Befolkningsutvikling

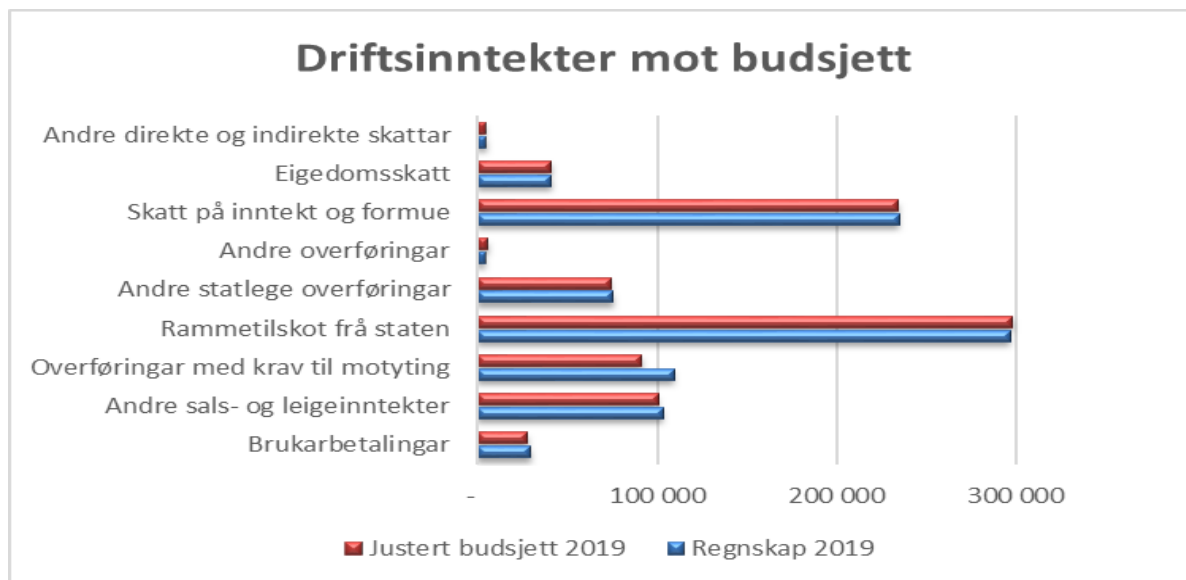
Siste figur som tek for seg befolkningsutviklinga syner akkumulert vekst dei siste 10 åra

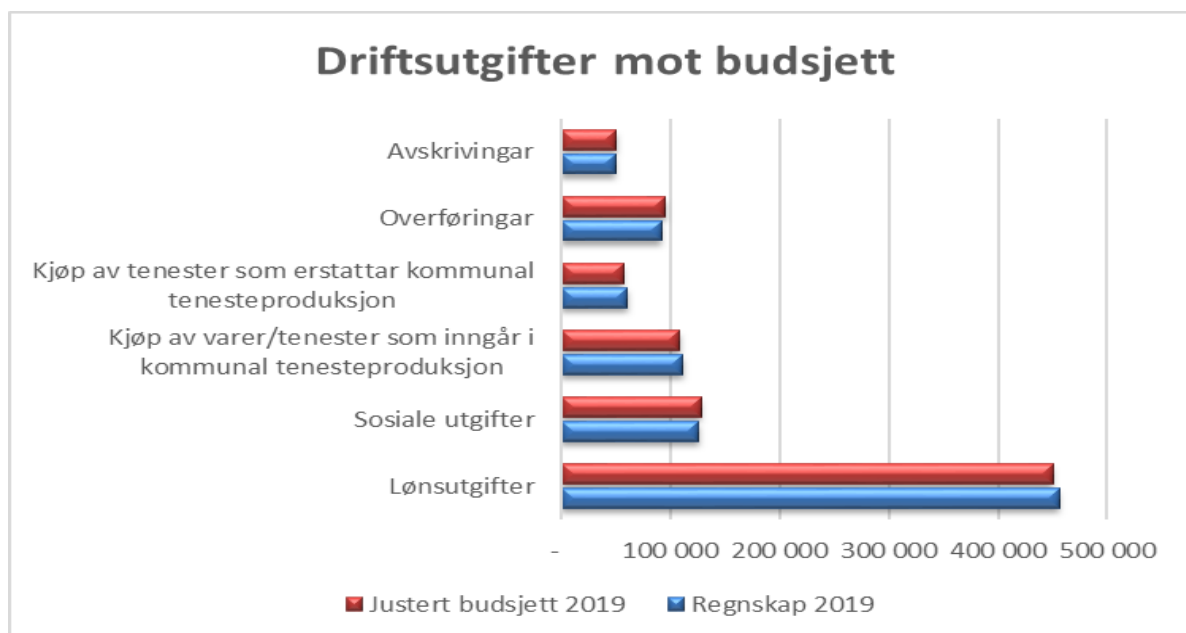
7.2 Skatteinngang

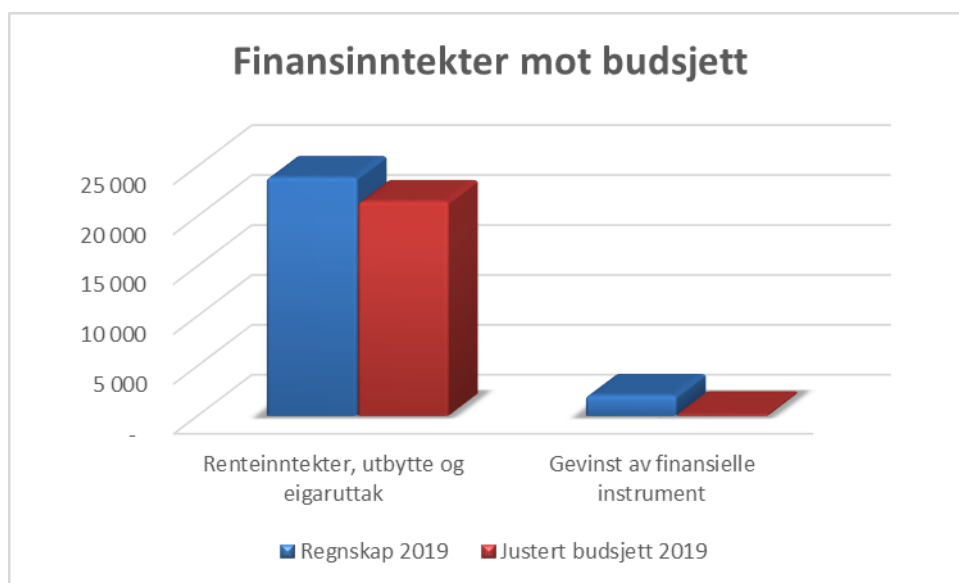
7.3 Driftsinntekter mot budsjett

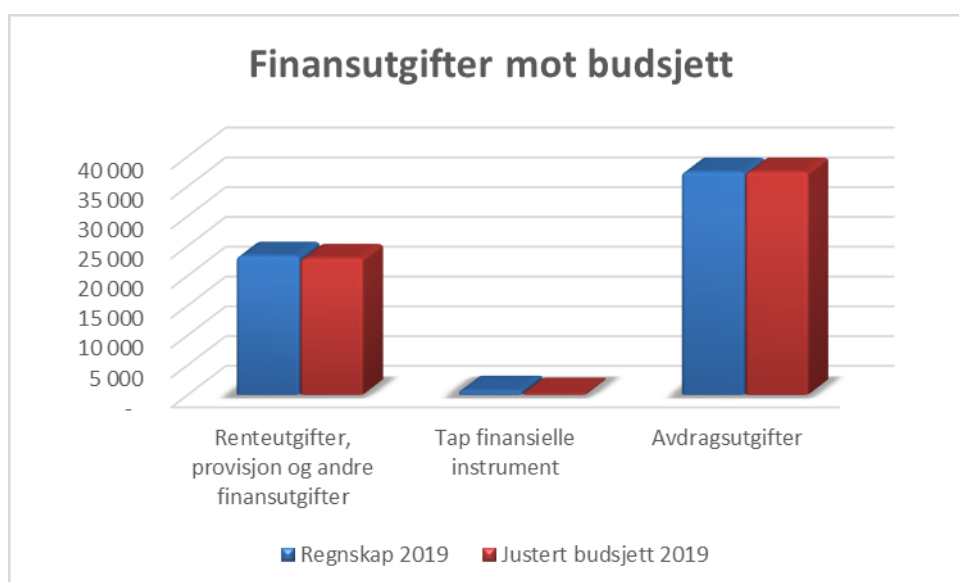
7.4 Driftsutgifter mot budsjett

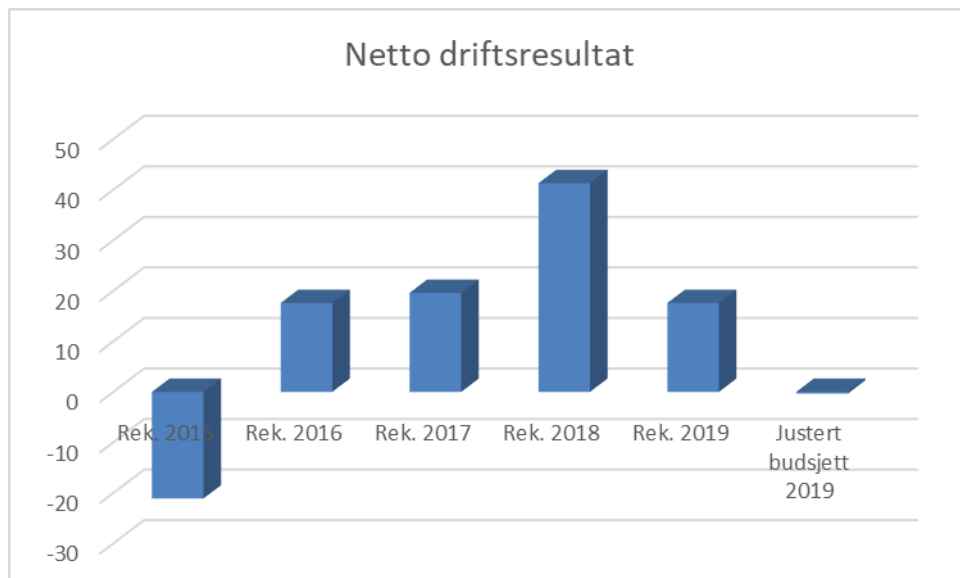
7.5 *Finansinntekter mot budsjett*

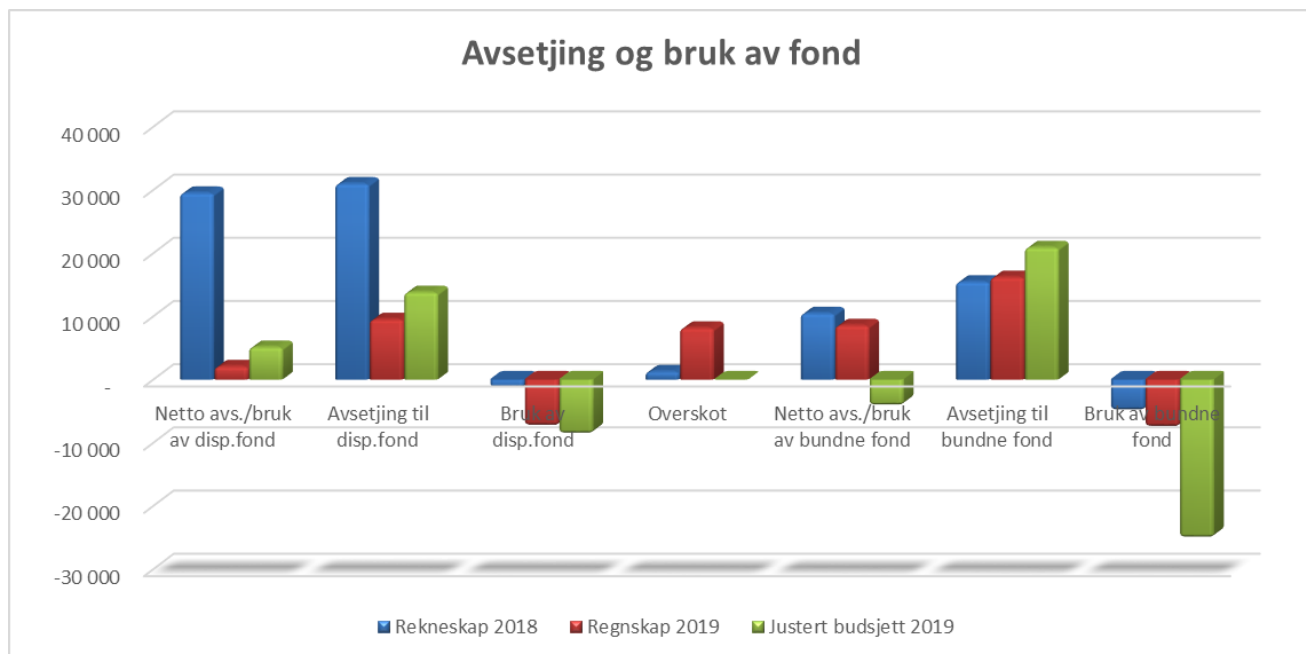
7.6 *Finansutgifter mot budsjett*

7.7 Netto driftsresultat mot budsjett

7.8 Fondsdiskoneringar

8 Vedleggoversikt

- Finansrapport
- Gjeldsrapport
- Prosjektoversikt
- Fondsoversikt

Til heradstyret i Kvam herad

MELDING FRÅ UAVHENGIG REVISOR

Uttale om årsrekneskapen

Konklusjon

Vi har revidert årsrekneskapen for Kvam herad som viser kr 607.068.000 til fordeling drift og eit rekneskapsmessig mindreforbruk på kr 8.171.347. Årsrekneskapen er samansett av balanse per 31. desember 2019, driftsrekneskap, investeringsrekneskap, økonomiske oversikter for rekneskapsåret avslutta per denne datoen og noter til årsrekneskapen, medrekna eit samandrag av viktige rekneskapsprinsipp.

Etter vår meining er årsrekneskapen som følgjer med, gitt i samsvar med lov og forskrifter og gir i det alt vesentlege ei dekkande framstilling av den finansielle stillinga til kommunen per 31. desember 2019, og av resultatet for rekneskapsåret som vart avslutta per denne datoen, i samsvar med lov, forskrift og god kommunal rekneskapsskikk i Noreg.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Noreg, medrekna dei internasjonale revisjonsstandardane (ISA-ane). Våre oppgåver og plikter etter desse standardane er beskrivne under overskrifta *Revisors oppgåver og plikter ved revisjon av årsrekneskapen*. Vi er uavhengige av kommunen slik det er krav om i lov og forskrift, og har overhalde dei andre etiske pliktene våre i samsvar med desse krava. Etter vår oppfatning er innhenta revisjonsbevis tilstrekkeleg og formålstenleg som grunnlag for konklusjonen vår.

Ytterlegare informasjon

Administrasjonssjefen er ansvarleg for ytterlegare informasjon. Ytterlegare informasjon består av årsmelding, men ikkje årsrekneskapen og revisjonsmeldinga.

Vår uttale om revisjonen av årsrekneskapen dekkjer ikkje slik ytterlegare informasjon, og vi attesterer ikkje denne informasjonen.

I samband med revisjonen av årsrekneskapen er det oppgåva vår å lese den ytterlegare informasjonen for å vurdere om det er vesentleg inkonsistens mellom den og årsrekneskapen eller kunnskap vi har opparbeidd under revisjonen, eller om den tilsynelatande inneheld vesentleg feilinformasjon. Dersom vi hadde konkludert med at den ytterlegare informasjonen inneheld vesentleg feilinformasjon, ville vi rapportert om det. Vi har ikkje noko å rapportere i så måte.

Administrasjonssjefen sitt ansvar for årsrekneskapen

Administrasjonssjefen er ansvarleg for å utarbeide årsrekneskapen i samsvar med lov og forskrifter, derunder for at den gir ei dekkande framstilling i samsvar med lov, forskrift og god kommunal rekneskapsskikk i Noreg. Administrasjonssjefen er også ansvarleg for slik intern kontroll han finn naudsynt for å kunne utarbeide ein årsrekneskap som ikkje inneheld vesentleg feilinformasjon, verken som følgje av misleg framferd eller feil som ikkje er tilsikta.

Revisor sine oppgåver og plikter ved revisjonen av årsrekneskapen

Vårt mål med revisjonen er å oppnå tryggande sikkerheit for at årsrekneskapen totalt sett ikkje inneheld vesentleg feilinformasjon, verken som følgje av feil eller misleg framferd, og å gi ei revisjonsmelding som gir inneheld vår konklusjon. Tryggande sikkerheit er ein høg grad av tryggleik, men ingen garanti for at ein revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Noreg, og ISA-ane, alltid vil avdekke vesentleg feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følgje av misleg framferd eller feil som ikkje er tilsikta. Feilinformasjon blir vurdert som vesentleg dersom han, åleine eller samla, innanfor rimeleg grenser kan forventast å påverke økonomiske avgjerder som brukarane tar basert på årsrekneskapen.

Som del av ein revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Noreg, og ISA-ane, utøver vi profesjonelt skjønn og viser profesjonell skepsis gjennom heile revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoane for vesentleg feilinformasjon i årsrekneskapen, enten det skuldast misleg framferd eller feil som ikkje er tilsikta. Vi utformar og gjennomfører revisjonshandlingar for å handtere slike risikoar, og hentar inn revisjonsbevis som er tilstrekkeleg og formålstenleg som grunnlag for konklusjonen vår. Risikoen for at vesentleg feilinformasjon som følgje av misleg framferd ikkje blir avdekka, er høgare enn for feilinformasjon som skuldast feil som ikkje er tilsikta, sidan misleg framferd kan innebere samarbeid, forfalsking, bevisste utelatingar, feile presentasjonar, eller brot på interne kontrollrutinar.
- opparbeider vi oss ei forståing av intern kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlingar som er føremålstenlege etter tilhøva, men ikkje for å gje uttrykk for ei meining om effektiviteten av kommunen sin interne kontroll.
- evaluerer vi om rekneskapsprinsippa som er brukte, er føremålstenlege, og vurderer om rekneskapsestimata og tilhøyrande noteopplysningar som er utarbeidde av administrasjonssjefen, er rimelege.
- evaluerer vi den totale presentasjonen, strukturen og innhaldet i årsrekneskapen, og tilleggsopplysningane, og om årsrekneskapen representerer dei underliggjande transaksjonane og hendingane på ein måte som gir ei dekkande framstilling.

Vi kommuniserer med kontrollutvalet og administrasjonssjefen mellom anna om det planlagde omfanget av revisjonen og til kva tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utvekslar også informasjon om tilhøve av betydning som vi har avdekka i løpet av revisjonen, samt om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Utsegn om andre lovmessige krav*Konklusjon om budsjett*

Basert på revisjonen vår av årsrekneskapen slik den er omtalt ovanfor, meiner vi at dei disposisjonar som ligg til grunn for rekneskapen i det alt vesentlege er i samsvar med budsjettvedtak, og at budsjettbeløpa i årsrekneskapen stemmer med regulert budsjett.

Konklusjon om årsmeldinga

Basert på revisjonen vår av årsrekneskapen slik den er omtalt ovanfor, meiner vi at opplysningane i årsmeldinga om årsrekneskapen er konsistente med årsrekneskapen og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på revisjonen vår av årsrekneskapen slik den er omtalt ovanfor, og kontrollhandlingar vi har funne nødvendige etter internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «*Attestasjonsoppdrag som ikkje er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon*», meiner vi at leiinga har oppfylt si plikt til å sørge for ordentleg og oversiktleg registrering og dokumentasjon av kommunen sine rekneskapsopplysningar i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Noreg.

Andre forhold

Kommunen sine lån skal med bakgrunn i generasjonsprinsippet avdragast slik at attståande løpetid for den samla gjeldsbyrde ikkje overstig den veide levetida for kommunen sine anleggsmidlar ved siste årsskifte, jf. kommunelova § 50 nr. 7a. Kommunal- og Moderniseringsdepartementet legg til grunn at § 50 nr. 7a må forståast slik at kommunar er forplikta til årleg å betale avdrag tilsvarande minimumskravet. Kvam herad har i 2019 ikkje betalt avdrag på lån.

Bergen, 3. april 2020
Deloitte AS

Unni-Renate Moe
statsautorisert revisor

Kopi: Kontrollutvalet
Rådmann

Til Kvam herad

UAVHENGIG REVISORS ATTESTASJONSUTTALE OM ETTERLEVING AV BESTEMMELSER OG VEDTAK FOR ØKONOMIFORVALTINGA

Vi har utført eit attestasjonsoppdrag som skal gi moderat sikkerheit i samband med Kvam herad si etterleving av bestemmelsar og vedtak for økonomiforvaltinga på følgende områder:

Kontroll av etterleving av reglane om meirverdiavgift for investeringsutgiftene i prosjektet Hardangerbadet.

1. Har kommunen handsama meirverdiavgift riktig etter lov om meirverdiavgift (mval.) § 8-2 og lov om kompensasjon av meirverdiavgift (kompl.) § 8, og slik fordelingsnøkkelen som ligg til grunn for vedteken driftsmodell for Hardangerbadet tilseier?

Vi har kontrollert perioden frå 01.01.2019 – 29.02.2020.

Kriteria er henta frå:

Lov om meirverdiavgift - mval. §§ 8-2,
Lov om kompensasjon av meirverdiavgift – kompl. § 8,
Fordelingsnøkkel basert på del av opningstid fordelt på kommunal drift og drift i regi av Hardangerbadet Drift AS.

Leiinga sitt ansvar for etterleving av bestemmelsar og vedtak for økonomiforvaltinga

Kommunedirektøren er ansvarleg for å etablere administrative rutinar som sørgjer for at økonomiforvaltinga blir utøvd i tråd med bestemmelsar og vedtak, og at økonomiforvaltinga er gjenstand for betryggande kontroll.

Vår uavhengigheit og kvalitetskontroll

Vi har utført oppdraget i samsvar med etiske retningslinjer for revisjonsselskapet, som inneheld uavhengigheitskrav og andre krav basert på grunnleggjande prinsipp om integritet, objektivitet, fagleg kompetanse og tilbørleg aktsemd, fortrulegheit og profesjonell framferd.

I samsvar med internasjonal standard for kvalitetskontroll (ISQC 1 Kvalitetskontroll for revisjonsfirma som utfører revisjon og forenkla revisorkontroll av rekneskap samt andre attestasjonsoppdrag og beslektede tenester) har Deloitte AS eit tilstrekkeleg kvalitetskontrollsystem, herunder dokumenterte retningslinjer og rutinar for etterleving av etiske krav, faglege standardar og krav i gjeldande lovgiving og anna regulering.

Våre oppgåver og plikter

Vår oppgåve er å gi ein uttale om etterleving av bestemmelsar og vedtak for økonomiforvaltinga på grunnlag av bevisa vi har henta inn. Vi har utført vårt attestasjonsoppdrag med moderat sikkerheit i samsvar med kommunelova sine reglar og RSK 301 Forenkla etterlevingskontroll med økonomiforvaltninga. Standarden krev at vi planlegg og gjennomfører oppdraget for å oppnå moderat sikkerheit for kor vidt det føreligg vesentlege feil eller manglar ved etterleving av bestemmelsar og vedtak i kommunen si økonomiforvaltning på det området vi har føretatt forenkla etterlevingskontroll.

Vi baserer oppgåva på ei risiko- og vesentlegvurdering som er lagt fram for kontrollutvalet.

Utføring av eit attestasjonsoppdrag som skal gi moderat sikkerheit i høve RSK 301, inneber å utføra handlingar for å innhenta bevis for at bestemmelsar og vedtak for økonomiforvaltinga blir etterlevd. Typen, tidspunktet for og omfanget av dei valde handlingane er gjenstand for revisor sitt skjønn. Moderat sikkerheit har klårt lågare sikkerheitsgrad enn betryggande sikkerheit, og vi gir derfor ikkje uttrykk for same nivå av sikkerheit som i ei revisjonsmelding.

Vi meiner at vi har innhenta tilstrekkeleg og hensiktsmessig bevis som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Basert på dei utførte handlingane og innhenta bevis er vi ikkje blitt merksame på noko som gir oss grunn til å tru at Kvam herad ikkje i det alt vesentlege har etterlevd bestemmelsane i lov om meirverdiavgift og lov om kompensasjon av meirverdiavgift.

Denne uttalen er utelukkande utarbeidd for å gi kontrollutvalet eit betre grunnlag for å ivareta sitt ansvar med økonomiforvaltinga og til Kvam herad sin informasjon, og er ikkje nødvendigvis egna til andre føremål.

Bergen 3. april 2020
Deloitte AS

Unni-Renate Moe
statsautorisert revisor

PENNEO

Signaturene i dette dokumentet er juridisk bindende. Dokument signert med "Penneo™ - sikker digital signatur".
De signerende parter sin identitet er registrert, og er listet nedenfor.

"Med min signatur bekrefter jeg alle datoer og innholdet i dette dokument."

Unni-Renate Moe

Statsautorisert revisor

Serienummer: 9578-5995-4-99839

IP: 217.173.xxx.xxx

2020-04-03 09:54:06Z

Dokumentet er signert digitalt, med **Penneo.com**. Alle digitale signatur-data i dokumentet er sikret og validert av den datamaskin-utregnede hash-verdien av det opprinnelige dokument. Dokumentet er låst og tids-stemplet med et sertifikat fra en betrodd tredjepart. All kryptografisk bevis er integrert i denne PDF, for fremtidig validering (hvis nødvendig).

Hvordan bekrefter at dette dokumentet er originalen?

Dokumentet er beskyttet av ett Adobe CDS sertifikat. Når du åpner dokumentet i

Adobe Reader, skal du kunne se at dokumentet er sertifisert av **Penneo e-signature service** <penneo@penneo.com>. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke har blitt endret.

Det er lett å kontrollere de kryptografiske beviser som er lokalisert inne i dokumentet, med Penneo validator - <https://penneo.com/validate>

Kvam herad
Att.: Rådmann Anita Hesthamar
Grovagjelet 16

5600 NORHEIMSUND

Revisjonsrapport nr. 12
(journalføres)

6. april 2020

REVISJONSRAPPORT 2019

1 Innleiing

Vi har avslutta revisjonen av rekneskapen for 2019. Vi vil i det høve gje ei kort utgreiing for utført revisjon i år og for tilhøve som vi ynskjer å ta opp. Rapporten omhandlar tilhøve som vi meiner bør vere av interesse for leiinga i heradet.

I vår revisjon har vi gjennomført dei revisjonshandlingane vi har sett som naudsynte for å få stadfesta at årsrekneskapen ikkje inneheld vesentlege feil eller manglar og for å gje vår revisjonsmelding. I tillegg har vi kontrollert heradet si kontrolloppstilling til lønsoppgåvene.

Deloitte utfører risikobasert revisjon. Dette vil sei at kontrollmetodar og kontrollomfang vert tilpassa risikoen i organisasjon og rutinar. Vi kartlegg og vurderer derfor dei viktigaste økonomi- og rekneskapsrutinane for å identifisere kor det er størst risiko for feil i rekneskapsrapporteringa.

Basert på utført revisjon har vi notert oss enkelte tilhøve vi meiner heradet si leiing bør vere merksame på. Vi vil presisere at det er leiinga i heradet som er ansvarleg for å etablere og halde oppe ein tilfredsstillande intern kontroll. Som ein del av dette må leiinga sjå til at rekneskapsføringa er i samsvar med lover og forskrifter og at formueforvaltninga er ordna på ein trygg måte.

2 Uavhengigheit og objektivitet

Vi stadfestar at revisjonsteamet tilfredsstillar dei krava til uavhengigheit og objektivitet for revisorar som reviderer kommunal og fylkeskommunal verksemd, og som går fram av § 79 i kommunelova og som er nærare konkretisert i forskrift om revisjon av kommunar og fylkeskommunar §§ 13 og 14.

3 Revisjonen gjennom året

Ved vår revisjon gjennom året har vi på nokre utvalde rekneskapsområde kartlagt og testa vesentlege interne kontrollar. I tillegg har vi nytta analysar og kontrolltestar som grunnlag for å vurdere kvaliteten på årsrekneskapen. Vidare har vi utført direkte kontroll av utvalde postar i rekneskapen.

Vi har ikkje avdekkja tilhøve som var av ein slik karakter eller storleik at dei fører til uvisse med omsyn til den framlagde årsrekneskapen.

Dokumentasjonen på årsrekneskapen som er lagt fram for revisjon har hatt tilfredsstillande kvalitet.

3.1 Skriftlege rutinar

Revisjonen har tidlegare år påpeikt at heradet i liten grad har skriftlege rutinar på inntektsområdet. Dokumentasjon av rutinar er viktig mellom anna for å sikre at aktivitetar vert gjennomført effektivt, i samsvar med interne retningslinjer og på ein trygg måte. Manglande skriftleg dokumentasjon aukar risikoen for feil i rekneskapen og at heradet kan mista inntekter dei har krav på. Heradet har i 2019 arbeidd med dette og fått på plass fleire skriftlege rutinar.

3.2 Rutinar godkjenning av lønsutbetaling

På lønsområdet avdekkja vi under interimrevisjonen manglande spor på at budsjetteigar har kontrollert at lønsutbetalinga er korrekt. Det er etablert ei rutine kor budsjetteigar skal etterlata kontrollspor, men ved kontroll av denne ser revisjonen at den ikkje vert følgd av alle. Heradet har derfor ikkje noko tryggleik for at kontrollen vert gjennomført. Revisjonen ber administrasjonen følgja opp og sjå til at rutinane vert etterlevde, og vi vil følgja opp med ny kontroll ved interimrevisjonen hausten 2020.

3.3 Rutinar utfakturering barnehage og SFO

Vi avdekkja under revisjonen 2018 manglande kontroll knytt til utfakturering SFO og barnehage. Vi vart i samtale med administrasjonen informert om at det ikkje vart føreteke tilfredsstillande kontroll av fakturagrunnlag eller ajourhald av forsystem for SFO og barnehage. Det er i 2019 utarbeidd nye rutinar knytt til fakturering av barnehage, og i tillegg auka opplæring og fokus på leiarane sitt ansvar for kontroll av sitt fakturagrunnlag. Revisjonen har følgd opp rapportpunktet ved revisjonen av 2019 og har innhenta rutine knytt til fakturering og ajourhald av forsystemet IST frå Norheimsund barnehage. Rutinen er vurdert tilfredsstillande.

4 Revisjonen av årsoppgjeret

Revisjonen av årsrekneskapen har i stor grad vore retta mot å verifisera balansepostane per 31.12.2019. Vi har og lagt vekt på å kontrollera at inntekter og gjeld er fullstendige og at eigedelar og utgifter er gyldige. I tillegg har vi kontrollert større inntektspostar som skattar, rammeoverføringar og andre statlege tilskot, og vesentlege utbetalingar som løn, tilskot og avdrag. Vi har og utført kontrollar av estimat som pensjon og avskrivningar.

Vi har gjennom våre revisjonshandlingar ikkje funne vesentlege formelle eller materielle feil i den framlagde rekneskapen. Vi vil likevel kommentera enkelte tilhøve nedanfor.

4.1 Ikkje betalt minimumsavdrag

Heradet har ikkje betalt minimusavdrag for 2019. Berekna avdrag er av tilfredsstillande storleik sett opp mot kommunelova § 50, men per 31.12. er avdraget bokført som ei kortsiktig gjeld, og pengane som skulle vore nytta til avdrag står framleis til heradet sin disposisjon. Kommunal- og Moderniseringsdepartementet har presisert, seinast våren 2017, at avdrag skal betalast innan utløpet av rekneskapsåret avdraget gjeld for. I den nye kommunelova § 14-18, som trer i kraft for rekneskapsåret 2020, er denne fortolkinga lovfesta. Revisjonen meiner dette tilhøvet er eit brot på kommunelova § 50, og vil som konsekvens gje ei presisering om tilhøvet i revisjonsmeldinga.

4.2 Kvalitetssikring av budsjett

Det er i revisjonen avdekkja inkonsistens mellom budsjettpostar i høvesvis drifts- og investeringsrekneskapen. Overføring til investeringsrekneskapen er i driftsrekneskapen budsjettert med TNOK 2, medan overføring frå driftsrekneskap er budsjettert med TNOK 200 i investeringsrekneskapen. Revisjonen vil oppmoda administrasjonen om å etablere rutiner som sikrar kvalitet og nøyaktighet i prosessen med utarbeiding av budsjett.

4.3 Kvalitetssikring av rekneskapstal

Det vart under revisjonen avdekka ein feil på MNOK 2,7 som følgje av at ein reduksjon av inntekter knytt til inntektsutjamning for november 2018 var ført både i 2018 og 2019. Feilen vil bli korrigert i 2020, og rekneskapen som vert lagt fram for 2019 inneheldt ikkje vesentlege feil knytt til dette. Vi vil likevel oppmoda heradet om å etablera rutinar som sikrar kvalitet og nøyaktigheit i prosessen med utarbeiding av rekneskapen.

4.4 Avstemmingar

Revisjonen har merka seg at kvaliteten på avstemmingar har vore noko varierende ved årsoppgjeret. Det ser ut til at fleire av avstemmingane er utarbeidd før rekneskapen var endeleg avslutta, då det ved fleire høve ikkje har vore samsvar mellom beløp i rekneskap og avstemmingar (gjeld til dømes: advokathonorar, løn RF-1022 og renter). Revisjonen er takksame for at heradet held tidsfristar, men ber om at det i framtida vert utført ein kvalitetskontroll av dokumentasjonen som vert lagt fram for revisjonen.

4.5 Anleggsregister

Det er avdekka avvik mellom bokført verdi av anleggsmidlar i balansen og i anleggsregisteret. Avviket skuldast at det i anleggsregisteret er ført for mykje avskrivningar med MNOK 1,1. Avviket medfører ikkje feil i rekneskapen, men revisjonen oppmodar heradet om å ajourhalde anleggsregisteret i samband med avlegging av årsrekneskapen slik at det ikkje oppstår avvik.

5 Avslutning

Dersom noko skulle være uklårt i framstillinga ovanfor, eller at det er trong for hjelp i samband med konkretisering og gjennomføring av tilrådde tiltak eller andre tilhøve, står vi gjerne til teneste.

Med venleg helsing
Deloitte AS

Unni-Renate Moe
statsautorisert revisor

Kopi: Kontrollutvalet

PENNEO

Signaturene i dette dokumentet er juridisk bindende. Dokument signert med "Penneo™ - sikker digital signatur".
De signerende parter sin identitet er registrert, og er listet nedenfor.

"Med min signatur bekrefter jeg alle datoer og innholdet i dette dokument."

Unni-Renate Moe

Statsautorisert revisor

Serienummer: 9578-5995-4-99839

IP: 217.173.xxx.xxx

2020-04-06 07:54:52Z

Penneo Dokumentnøkkel: 0T0QP-IMPZJC-JN67C-UH7XY-ISDYX-P302L

Dokumentet er signert digitalt, med **Penneo.com**. Alle digitale signatur-data i dokumentet er sikret og validert av den datamaskin-utregnede hash-verdien av det opprinnelige dokument. Dokumentet er låst og tids-stemplet med et sertifikat fra en betrodd tredjepart. All kryptografisk bevis er integrert i denne PDF, for fremtidig validering (hvis nødvendig).

Hvordan bekrefter at dette dokumentet er originalen?

Dokumentet er beskyttet av ett Adobe CDS sertifikat. Når du åpner dokumentet i

Adobe Reader, skal du kunne se at dokumentet er sertifisert av **Penneo e-signature service** <penneo@penneo.com>. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke har blitt endret.

Det er lett å kontrollere de kryptografiske beviser som er lokalisert inne i dokumentet, med Penneo validator - <https://penneo.com/validate>

Prosjektoversikt

Status per 31.12.2019

Innhold

1	Prosjekt i Kvam herad	3
2	Drifts- og investeringsprosjekt i 2019	4
2.1	Driftsprosjekt	4
2.1.1	Aktive driftsprosjekt.....	4
2.2	Investeringsprosjekt	7
2.2.1	Nye investeringsprosjekt i 2020, med føringar i 2019.....	7
2.2.2	Aktive investeringsprosjekt	8
2.2.3	Skule- og barnehageprosjekt.....	16
2.3	VA – prosjekt.....	16
2.3.1	Aktive VA-investeringsprosjekt	16
3	Prosjekt som vert avslutta i 2019.....	19
3.1	Avslutta prosjekt i 2018, med føringar i 2019	19
3.2	Avslutta prosjekt i 2019	19
3.3	Finansiering	26

1 Prosjekt i Kvam herad

Oversikt og innhald i totalrammene til prosjekta er trekt ut av rekneskapsrapportar og budsjett/økonomiplan, og vert i staden presentert i denne eigne oversikta. Prosjekta strekkjer seg gjerne over fleire år og omfattar tidlegare budsjett-/rekneskapsår, medan budsjetttrammene vert tildelt årleg.

Fokuset til prosjektleiarane er fyrst og fremst å halda dei totale prosjektrammene, ikkje kva år fakturaene kjem i. Det er difor ei ekstra utfordring å treffa med rammefordelinga per budsjettår, særleg rundt nyttår. Kvam herad nyttar ein 3. tertialrapport i tillegg til 1. og 2. tertialrapport, for å justera prosjektrammene mellom år.

Kvam herad har mange investeringsprosjekt og få driftsprosjekt. Investeringsprosjekta er i hovudsak lånefinansiert, medan driftsprojekta ikkje kan vera lånefinansiert, og må finansierast med driftsfond eller driftsinntekter. Tidlegare vedtekne prosjekt er delt opp i 4 grupper; driftsprosjekt, investeringsprosjekt, skule- og barnehageprosjekt og VA-prosjekt. I tillegg kjem framlegg til nye prosjekt og dei prosjekta som skal avsluttast i inneverande år.

Potensielle prosjekt:

Det er ei nokre prosjekt som vert meldt inn i samband med budsjettarbeidet, men som ikkje er komne langt nok i prosessen til at dei er teke med i budsjett/økonomiplan, eller som ikkje er prioritert i økonomiplanen. Dette gjeld m.a.:

- Utskifting PLO-utstyr
- Utviding/ombygging av barneskulen i Øystese
- Utviding av kapasitet innan Helse og omsorg
- Nye digitaliseringsprosjekt

Det er på gang ei rekkje utgreiingar for å kartleggja tilstand på ulike kommunale eigedomar for å få ein totaloversikt på kva som må gjerast i åra framover. Når desse er klare, må ein gå gjennom alle prosjekta igjen, og laga ei nøysam prioritering. I tillegg til utfordringar med finansiering av prosjekta, krev dei og administrasjon. Erfaringar viser at kommunen ikkje klarar å gjennomføra mange av prosjekta innan tiltenkt tid.

Årlege prosjekt:

Kommunen har nokre typar prosjekt som er lagt inn med prosjektrammer kvart år:

- Oppgradering av bygg – Kommunen har ei stor bygningsmasse. Vedlikehaldet er omfattande og etterslepet så stort at ein del bygg treng oppgradering. Det er difor lagt opp til ei årleg investeringsramme.
- Asfaltering – På same måte som for bygg, har kommunen mange meter veg med stort vedlikehaldsetterslep. Det er lagt opp til reasfaltering-prosjekt i planperioden.
- IT-investeringar – IT er eit av dei viktigaste administrative verktøya, og treng kontinuerleg utskifting og vidare satsing for å oppnå gode resultat og utvikling.
- Fornyng teknisk utstyr – Innimellom oppstår det uventa behov for nytt teknisk utstyr, men rådmannen ynskjer ein plan for årleg utskifting av teknisk utstyr. På grunn av nokre år med investeringsstopp er det eit etterslep på området.

2 Drifts- og investeringsprosjekt i 2019

2.1 Driftsprosjekt

Prosjektnr.	Prosjekt	Forbruk tom 19	Bud. t.o.m.19	Rest per 19	B19	Rest på totalramme	Sum bud. Ramme
P19091	1* E- taksering (2019-2021)	0,00	125 000,00	125 000,00	125 000,00	5 000 000,00	5 000 000,00
P19171	0/1* Hardangertunnelen - frå ide til røyndom	0,00	3 625 000,00	3 625 000,00	3 625 000,00	3 625 000,00	3 625 000,00
P19190	1* Lean fase 3 (2019-2021)	350 541,09	400 000,00	49 458,91	400 000,00	2 011 958,91	2 362 500,00
P37200	1* Produksjonskjøken	0,00	0,00	0,00	0,00	2 500 000,00	2 500 000,00
P61208	1* Saneringsplan for Ålvik	0,00	0,00	0,00	0,00	100 000,00	100 000,00
P61209	0*/1* Rekkverk kommunale vegar	0,00	0,00	0,00	0,00	2 500 000,00	2 500 000,00
P70133	1* Reg.plan NAF-Eikedalen	268 062,00	212 000,00	-56 062,00	0,00	231 938,00	500 000,00
P71091	1* Kompensasjonsmidlar tettstadutvikling Ålvik	4 121 433,69	3 177 500,00	-943 933,69	2 695 000,00	3 891 066,31	8 012 500,00
P71181	1* Revisjon kommuneplan Kvamskogen	0,00	62 500,00	62 500,00	62 500,00	988 500,00	988 500,00
P71182	1* Utvikling av Kvamskogen	0,00	0,00	0,00	0,00	375 000,00	375 000,00
P71185	1* Reguleringsplan Skarpen	0,00	937 500,00	937 500,00	937 500,00	937 500,00	937 500,00
P71200	1* Klima og energiplan	0,00	0,00	0,00	0,00	250 000,00	250 000,00
P71201	1* Regulering gang og sykkelveg Ålvik - Vikedal	0,00	0,00	0,00	0,00	375 000,00	375 000,00
P71202	1* Prosjekt Kvamsøy	0,00	0,00	0,00	0,00	375 000,00	375 000,00
P80191	1*Områdeplan Øystese sentrum	165 208,93	50 000,00	-115 208,93	50 000,00	834 791,07	1 000 000,00
SUM		4 905 245,71	8 589 500,00	3 684 254,29	7 895 000,00	23 995 754,29	28 901 000,00

2.1.1 Aktive driftsprosjekt

Aktive driftsprosjekt er tidlegare vedtekne av Kvam heradstyre. Nokre av prosjekta er forskyvd i tid og/eller har fått endra prosjektrammer i etterkant av det opprinnlege vedtaket.

P19091 E-taksering 2019-2021

Ingen kostnader ført i 2019, størstedelen av arbeidet vert utført i 2020 og tidleg 2021.

Jf. Eigedomsskattelova 8 A-3 (2) skal det vere ei allmenn taksering i kommunen kvart tiande år. Kvam herad innførte eigedomsskatt for alle eigedomar i 2010. Nye takstar skal vere klare til 01.03.2021. Finansiert med disposisjonsfond.

P19171 Hardangertunnelen – frå ide til røyndom

Prosjektet er både eit drift- og eit investeringsprosjekt. Prosjektet vart oppretta som del av budsjettvedtaket for 2017, under tilleggspunkt 1:

Kvam heradsstyre gjev rådmannen i oppgåve å etablera prosjektet «Hardangertunnelen – frå ide til røyndom»

Målet til prosjektet er i fyrste omgang å løfta fram Hardangertunnelen som prosjekt, og få på plass godkjent reguleringsplan med nødvendig kvalitetssikring.

Rådmannen får fullmakt til å nytta seg av nødvendig ekstern fagkompetanse.

Rådmannen får i oppgåve å gjera fylgjande:

- *Samla all relevant informasjon om prosjektet i ein presentasjon som kan nyttast i arbeidet fram mot realisering av tunnelen.*
- *Få prosjektet inn i overordna planar.*
- *Iverksetja regulering og få igangsett og gjennomført kvalitetssikring.*
- *Organisera dette arbeidet opp mot Samnanger, vegeigar og Statens Vegvesen .*
- *Søkja delfinansiering frå vegeigar til planarbeidet.*
- *Finansieringsramme : Inntil 2,5 mill frå næringsfondet i økonomiplanperioden.*

Oppretta interesseselskap/ pådrivarverksemd eller jobba vidare i kommunal regi. Om rådmannen kjem fram til at eit selskap er rette grepet må fylgjande på plass :

- *Invitera Hardangerkommunane, Samnanger, Bergen , samt næringslivet i desse*

- *områda til å delta aktivt, også økonomisk, for å realisera og driva fram prosjektet.*

Tidsramme for etablering : 2017/2018. Kvam herad løyver inntil kr. 500.000 kroner frå fondet «Investeringsfond Kvam Kraftverk» (fondskonto 25300002) til arbeidet eller start av dette selskapet.

Prosjektet er mellombels sett på vent for utgreiingar i regi av Hordaland Fylkeskommune og Statens vegvesen sitt arbeid med planprogram for Fv 7 Tokagjelet.

P19190 Lean fase 3 (2019-2021) HST -077/18

Leankoordinator vert tilsett i ei prosjektstilling med varigheit i maksimum 3 år rekna frå oppstart i stillinga. Prosjektet skal evaluerast og presenterast for HST etter 2 år. Finansiert av disposisjonsfond.

Gjennomføring av lean-prosessar i ulike delar av organisasjonen held fram i 2019. To tilsette er frikjøpt i 20% stillingar for å koordinera og støtta opp om lean-prosessane. Forsøk på å rekruttera lean-prosjektlear i 100% stilling med kompetanse innan lean-metodikk og erfaring frå lean-prosessar i større organisasjonar, lukkast ikkje. Rekrutteringsprosessen vart sett på vent og sett i samanheng med eit stadig aukande behov for å tilføra kompetanse innan internkontroll, risiko og sårbarheitsanalyse og kvalitetsarbeid generelt. Behovet for ein kvalitetskoordinator som innehar kompetanse innan leanmetodikk vert følgd opp i 2020.

P37200 Produksjonskjøken, forprosjekt

HST- 082/19 Vedtak: Kvam heradsstyre gjev rådmannen fullmakt til å starta opp prosjekt med mål om å etablere eit produksjonskjøken i kommunal regi, innan 1. mars 2022, etter ynskje i tråd med tidlegare HST-vedtak 069/17 og HST-014/19. Oppstartsprosjektet får ei ramma på 2 mnok eks. mva., finansiert med disposisjonsfond 25600200. Forventa oppstart i 2020.

P61208 Saneringsplan for Ålvik

Driftsprosjekt for å prosjektera og planlegga VA i Ålvik. Finansiert med bruk av sjølvkostfond. Forventa oppstart i 2020.

P61209 Rekkverk kommunale vegar

Prosjektet er både eit drift- og eit investeringsprosjekt med årlege rammer på 0,5 mnok eks. mva. Finansiert med bruk av disposisjonsfond. Forventa oppstart i 2020.

P70133 Reg.plan NAF-Eikedalen

Gjeld arbeid med ny reguleringsplan på strekkja mellom NAF og Eikedalen. Kvam herad har engasjert Multiconsult for å gjera arbeidet. Oppfølging av kommunedelplan for Kvamskogen. Restsum er overført frå 2019 til 2021.

P71091 Kompensasjonsmidlar tettstadutvikling Ålvik

Tettstadutvikling i Ålvik. I 2019 er gnr 77 bnr 2 kjøpt, røyr som skal nyttast er handsama, og skisser av torget utarbeidd. Prosjektet er delt opp i ein driftsdel og ein investeringsdel. Restsum frå 2019 er overført til 2020.

P71181 Revisjon kommunedelplan Kvamskogen

Tema for planen er infrastruktur. Finansiert med kraftfond. Overført restmidlar på prosjektet og 0,3 mnok frå P70132 Reg.plan Tokagjelet-Ungdomsheimen til 2020.

P71182 Utvikling av Kvamskogen

Utvikling av Kvamskogen som næringsområde, del av tiltak i næringsplan. Finansiert med kraftfond. Prosjektrammer er overført frå 2019 til 2020.

HST- 094/19 Vedtak :Kvamskogen er eit viktig område for heradet. Heradet støttar blant anna ein moglegheitsstudie for området. Parallelt med dette er det kome ynskje frå velforeninga om å gå vidare med arbeidet som gjeld tilrettelegging av turstiar og løyper (uversløype). Heradet ynskjer å bidra med administrativ hjelp og midlar til planlegging av prosjekta som kan lata seg gjennomføra innanfor allereie godkjente planar. Arbeidet må gå i samhandling mellom Velforeining , næringslag og grunneigarar. Det vert sett av 150.000 kr til arbeidet. Finansiering: P 71182 (utvikling av Kvamskogen)

P71185 Reguleringsplan Skarpen

Oppstart og finansiering av reguleringsplan – for Skarpen gnr 51 bnr 1 , HST-051/19. Finansiert med kraftfond i 2019. Prosjektet har ikkje rammer i 2020, men det skal startast opp med regulering av området i årsskiftet 19/20.

P71200 Klima og energiplan

Driftsprosjekt på 0,2 mnok eks. mva. til arbeid med klima og energiplan i 2020 som skal gje ein plan for klima og energiltak på inntil 2 millionar kroner, vedtatt i retningslinjer for bruk av Havbruksfond HST- 079/18.

P71201 Regulering gang og sykkelveg Ålvik - Vikedal

HST- 094/19 Vedtak: Det skal setjast i gang regulering av gang og sykkelveg mellom Ålvik og Vikedal i 2020. Prosjektet skal finansierast med kr 300.000 kr frå kraftfondet.

P71202 Prosjekt Kvamsøy

HST- 094/19 Vedtak: Kvam herad eig ein stor del av denne øya. For å få ei tenleg utvikling, leggja til rette for ei god forvaltning, og bruk for framtida, er ein plan naudsynt. Eit arbeid med ein plan som tek opp i seg tema: Friluftsliv, kultur og kulturminne, ålmenta sin tilgang, samt ivaretek dei andre eigarane av øya, må startast opp. Det vert oppretta eit prosjekt med kostnadsramme i 2020 : 300.000 kr. Finansierast med midlar frå kraftfondet.

P80191 Områdeplan Øystese sentrum HST - 077/18

Kvam heradsstyre ba rådmann framskunda oppstart for områdeplan for Øystese sentrum til 2019. Planen skal ha spesielt fokus på trafikktryggleik for mjuke trafikantar i området frå Øystese skule, Busdalen, Kvam ungdomsskule, idrettshallen og Holmatun. Det vart budsjettert med ein auke på 0,5 mnok til arbeidet med planen basert på erfaring frå tilsvarande planarbeid. Finansiert med 0,5 mnok frå kraftfond.

2.2 Investeringsprosjekt

Prosjektnr.	Prosjekt	Forbruk tom 19	Bud. t.o.m.19	Rest per 19	B19	Rest på totalramme	Sum bud. Ramme
P13201	0* IT-investeringar 2020	0,00	0,00	0,00	0,00	1 800 000,00	1 800 000,00
P13211	0* IT-investeringar 2021	0,00	0,00	0,00	0,00	1 800 000,00	1 800 000,00
P13221	0* IT-investeringar 2022	0,00	0,00	0,00	0,00	1 800 000,00	1 800 000,00
P13231	0* IT-investeringar 2023	0,00	0,00	0,00	0,00	1 800 000,00	1 800 000,00
P16152	0* Velferdteknologi	2 194 629,82	2 600 000,00	405 370,18	950 000,00	5 405 370,18	7 600 000,00
P19141	0* Hardangerbadet	94 186 392,09	100 266 000,00	6 079 607,91	80 900 000,00	9 213 607,91	103 400 000,00
P20200	0* Kommunikasjonsløyising skule - foreldre	0,00	0,00	0,00	0,00	312 500,00	312 500,00
P37162	0* Dagsenter Strandebarm	179 375,00	250 000,00	70 625,00	0,00	820 625,00	1 000 000,00
P37163	0* Dagsenter Øystese	511 506,68	944 435,62	432 928,94	131 935,62	370 429,32	881 936,00
P60096	0* Komp.midlar veg - Skjering, Bakka	65 378,13	0,00	-65 378,13	0,00	3 059 621,87	3 125 000,00
P60175	0* Digitalisering og samordning av adm. fagsystem	757 805,74	820 000,00	62 194,26	587 500,00	162 194,26	920 000,00
P60180	0* Utfylling i sjø - Øystese sentrum	1 114 863,31	2 000 000,00	885 136,69	930 000,00	11 510 136,69	12 625 000,00
P60184	0* Offentleg toalett Norheimsund	820 786,38	798 000,00	-22 786,38	798 000,00	304 713,62	1 125 500,00
P60188	0* Tilfluktsrom/arkivrom	590 000,00	705 000,00	115 000,00	125 000,00	302 500,00	892 500,00
P60194	0* Infrastruktur ind.område Sandvenhagen del II	14 428 180,02	42 750 000,00	28 321 819,98	42 750 000,00	30 571 819,98	45 000 000,00
P60201	0* Asfaltering 2020	0,00	0,00	0,00	0,00	1 875 000,00	1 875 000,00
P60202	0* Fornyng teknisk utstyr 2020	0,00	0,00	0,00	0,00	625 000,00	625 000,00
P60210	0* Asfaltering 2021	0,00	0,00	0,00	0,00	1 875 000,00	1 875 000,00
P60211	0* Fornyng teknisk utstyr 2021	0,00	0,00	0,00	0,00	625 000,00	625 000,00
P60220	0* Asfaltering 2022	0,00	0,00	0,00	0,00	1 875 000,00	1 875 000,00
P60221	0* Fornyng teknisk utstyr 2022	0,00	0,00	0,00	0,00	625 000,00	625 000,00
P60223	0* Komp.midlar veg, Odland-Lidarende	0,00	0,00	0,00	0,00	6 250 000,00	6 250 000,00
P60230	0* Asfaltering 2023	0,00	0,00	0,00	0,00	1 875 000,00	1 875 000,00
P60231	0* Fornyng teknisk utstyr 2023	0,00	0,00	0,00	0,00	625 000,00	625 000,00
P60233	0* Skifte av SD - anlegg i kommunale bygg	0,00	0,00	0,00	0,00	4 000 000,00	4 000 000,00
P61143	0* Veg Sandvenhagen/Sæland	851 951,08	597 815,00	-254 136,08	250 000,00	10 895 548,92	11 747 500,00
P61151	0* Kryss Tolo - Buspareklubben	116 381,25	273 875,00	157 493,75	125 000,00	7 383 618,75	7 500 000,00
P61166	0* Utskifting til LED i veglys	5 788 706,35	4 875 000,00	-913 706,35	1 875 000,00	336 293,65	6 125 000,00
P61173	0* Rekkverk kommunale bru	1 559 183,09	1 687 500,00	128 316,91	312 500,00	440 816,91	2 000 000,00
P61193	0* Utbygging av Strandebarm Omsorg	988 421,07	1 350 000,00	361 578,93	1 350 000,00	126 011 578,93	127 000 000,00
P61194	0* Rassikringstiltak	2 368 399,62	2 250 000,00	-118 399,62	2 250 000,00	5 131 600,38	7 500 000,00
P61199	0* Oppgradering av kommunale kaiar	118 750,00	625 000,00	506 250,00	625 000,00	9 256 250,00	9 375 000,00
P61206	0* Kjøp av liten og stor hjullastar	1 381 250,00	0,00	-1 381 250,00	0,00	1 118 750,00	2 500 000,00
P61209	0*/1* Rekkverk kommunale vegar	0,00	0,00	0,00	0,00	2 500 000,00	2 500 000,00
P61210	0* Varmepumpe Øystesehallen	0,00	0,00	0,00	0,00	937 500,00	937 500,00
P61211	0* Varmepumpe Strandebarm skule	0,00	0,00	0,00	0,00	625 000,00	625 000,00
P62171	0* Utskifting glas og fasade rådhus	3 832 187,33	6 750 000,00	2 917 812,67	1 875 000,00	2 355 312,67	6 187 500,00
P62172	0* Oppgradering av brannvarslingsanlegg i kommunale bygg	341 122,22	675 000,00	333 877,78	375 000,00	1 283 877,78	1 625 000,00
P62182	0* Modulbustader til ROP	0,00	0,00	0,00	0,00	1 875 000,00	1 875 000,00
P62183	0* Ombygging av Tolomarka barnehage	8 674 768,29	8 606 000,00	-68 768,29	5 481 000,00	31 231,71	8 706 000,00
P62201	0* Oppgradering bygg 2020	0,00	0,00	0,00	0,00	1 250 000,00	1 250 000,00
P62202	0* Oppgradering av varmeanlegg ved Mikkjelsflaten	0,00	0,00	0,00	0,00	750 000,00	750 000,00
P62210	0* Oppgradering bygg 2021	0,00	0,00	0,00	0,00	1 250 000,00	1 250 000,00
P62220	0* Oppgradering bygg 2022	0,00	0,00	0,00	0,00	1 250 000,00	1 250 000,00
P62230	0* Oppgradering bygg 2023	0,00	0,00	0,00	0,00	1 250 000,00	1 250 000,00
P65170	0* Forprosjekt KVBR	162 795,00	315 460,00	152 665,00	127 960,00	5 212 205,00	5 375 000,00
P65180	0* Brannstasjon KVBR	2 123,00	0,00	-2 123,00	0,00	23 122 877,00	23 125 000,00
P71091	1* Kompensasjonsmidlar tettstadutvikling Ålvik	4 121 433,69	3 177 500,00	-943 933,69	2 695 000,00	3 891 066,31	8 012 500,00
P71184	0* Kvam vgs-samlokalisasjon tenester	17 561,46	40 000,00	22 438,54	20 000,00	82 438,54	100 000,00
P71203	0* Dagsturhytte	0,00	0,00	0,00	0,00	1 000 000,00	1 000 000,00
P80200	0* Digitalisering eigedomsarkiv	0,00	0,00	0,00	0,00	2 500 000,00	2 500 000,00
SUM		145 173 950,62	182 356 585,62	37 182 635,00	144 533 895,62	301 224 485,38	446 398 436,00

2.2.1 Nye investeringsprosjekt i 2020, med føringar i 2019

P61200 Pumpestasjon Evjo i Øystese

Gjeld ny pumpestasjon i Øystese, sjåast i samanheng med Laupsa-leidning. Prosjektramme 3,5 mnok i 2020, prosjektføringar på 1,2 mnok i 2019. Finansierte med bruk av bundne investeringsfond : 25563003 Pumpestasjon og bruk av sjølvfinansierende lån.

P61201 VA-sanering Norheim del III

Iht . Kommuneplan for VA. Prosjektramme 15 mnok, finansierte med sjølvfinansierende lån. Brukt eit mindre beløp til prosjektering i 2019.

P61203 Høgdebasseng Torpe

Prosjektering 0,2 mnok eks. mva. i 2020. Prosjektrammer vert revidert i løpet av 2020. Finansiert med bruk av sjølvfinansierande lån. Brukt eit mindre beløp til prosjektering i 2019.

P61206 Kjøp av liten og stor hjullastar

Prosjektramme på 2 mnok eks. mva. i 2020. Kjøpt ein ny hjullastar i desember 2019. Finansiert med sal av eksisterande anleggsmiddel og bruk av lån.

2.2.2 Aktive investeringsprosjekt**P13201 IT investeringar 2020-2023**

Det er sett av ein årleg sum på 1,8 mnok til investeringar i IT-infrastruktur som lagerkapasitet, programvare, trådløst nettverk og liknande. Finansiert med bruk av lån.

P16152 Velferdsteknologi

Velferdsteknologiprojekt over fleire år. Ramme for 2019 er 2 mnok, finansiert med bruk av lån. Ubrukte midlar på P16154 PC PLO vart overført til Velferdsteknologiprojektet i 2. tertial 2019. Restsum overført frå 2019 til 2020.

P19141 Hardangerbadet

Prosjektet har gått over mange år, fyrst som forprosjekt med konsulentkjøp og overføring til Hardangerbadet. Prosjektet vart i 2015 utvida til oppretting av eit kommunalt føretak, i tråd med tidlegare vedtak. Siste HST-vedtak vart gjort 12.12.2017 (HST-080/17). Endelege totalrammer og finansiering vart fyrst klart i mars 2018. Det vart òg oppretta eit kommunalt føretak, Kvam Kvammabadet KF. Kommunale føretak inngår i konsernrekneskapen til kommunen. I investeringsperioden er prosjektet ført som eit av Kvam herad sine investeringsprosjekt.

Kommunen sin andel på 24,5 mill.kr av totaltprosjektet på 100,9 mill.kr er i hovudsak lånefinansiert (22,7), men det er òg tidlegare nytta 2,5 mnok frå mastefond, 25600013 i eit forprosjekt.

Hardangerbadet Eigedom AS har kjøpt del av gnr/bnr 44/784 for 1,7 mnok som inngår i Kvam herad som del av den kommunale finansieringa på 24,5 mill.kr.

Det er og sett av og foreløbig brukt 17 mnok av Uttak EK frå KK, 25300002 til mellombels finansiering før utbetalinga av spelemidlar. Dette vert tilbakeført til fondet når spelemidlar på totalt 30,7 mill.kr er mottekne.

Sparebankstiftinga Hardanger utbetalte gåver på 2 mnok i 2018. Sparebanken Vest tildelte ei gåve på 1,7 mnok til terapibad- hev/senkgolv, samt tryggleiks – og overvakingssystem, som erstattar tilsvarande del av den private garantien på 5 mill.kr.

Då det er knytt risiko til drifta av eit kommunal føretak, er det sett av 10 mnok av mastekompensasjon på eit eige fond «Buffer Kvammabadet» (25600300). I tillegg er det stilt sjølvskuldnarkausjonar frå private på tilsvarande sum. I 2019 vart det mellomfinansiert frå denne bufferen i påvente av spelemidlar og kompensasjonsmidlar. Dette vert tilbakeført til fondet når midlane vert mottekne.

I 2019 har Kvam herad mottatt gåve fr  Trond Mohn på 10 mnok (inkl Jondal sin andel), 3 mnok fr  Extrastiftelsen/NRF, 3,3 mnok i garantiar fr  Hardangerbadet Eigedom AS og 0,12 mnok i tilskot frå Enova til varmpumpe i bygget.

Midlar	KB KF	HBE AS	Hotell	Totalt
Spelemidlar	23,7			23,7
Spelemidlar - fr� Jondal- utl�yst av g�ve fr� Trond Mohn	7,0			7,0
Kvam herad	24,5			24,5
L�n		70,0		70,0
Ansvarleg l�n		10,0		10,0
Mva. ref.		12,0		12,0
Betalt mva.		-26,0		-26,0
Sum	55,2	66,0		121,2
Privat engasjement				
G�ve, Trond Mohn	10,0	5,0		15,0
Aksjekapital		32,9		32,9
Extrastiftelsen/NRF	3,0			3,0
Innsamla midlar	13,0	37,9		50,9
Samla inn i samarbeid med Kvam herad				
Kompensasjonsmidlar	5,2			5,2
Sparebankstiftinga	2,0			2,0
HFK Regionale utvikling	1,5			1,5
Sum	8,7			8,7
Totalt innsamla midlar	21,7	37,9		59,6
Hardangerfjord Hotell			60,0	60,0
Total finansiert	76,9	103,9	60,0	240,8
<i>Mellombels garanti – nye s�knader om tilskot</i>	5,0			5,0
Prosjektkostnad (eks. mva)	81,9	103,9	60,0	245,8
Mva.	20,0	26,0	15,0	61,0
Uttrekk mva. til Jondal kommune	-1,0			-1,0
Prosjektkostnad (inkl. mva.)	100,9	129,9	75,0	305,8

Privat engasjement:

Midlar (mill. kr.)	KB KF	HBE AS	Hotell	Totalt
Ansvarleg l�n		10,0		10,0
Innsamla midlar	13,0	37,9		50,9
Kausjon 1. prioritetsl�n		15,0		15,0
Driftsgaranti	10,0			10,0
Sum	23,0	62,9	0,0	85,9

P20200 Kommunikasjonsl ysing skule-foreldre

Gjeld k p av digitalt kommunikasjonssystem mellom skule/SFO og heimane/føresette. Prosjektramme 0,25 mnok eks. mva. Finansiert med bruk av lån. Opstart 2020.

P37162 Dagsenter Strandebarm

Kommunen har i nokre år motteke øymerka tilskotsmidlar til dagsenter for demente. Midlane er samla opp på bundne driftsfond (øymerka fond). Nokre av midlane er brukt til driftstiltak, men det er eit vilkår for tilskota at dei ikkje skal nyttast til ordinær løn. Midlane skal bl.a. brukast til troskykkje og opparbeiding av uteområde (sansehagar). Restsum er overført frå 2019 til 2020. I overgangen frå øymerka tilskot til ramme, har det oppstått eit spørsmål om midlane må tilbakebetalast i 2020. Prosjektet er difor sett på vent, og tilskot tilbakeført og avsett på kortsiktig gjeld i påvente av avklaring.

P37163 Dagsenter Øystese

Kommunen har i nokre år motteke øymerka tilskotsmidlar til dagsenter for demente. Midlane er samla opp på bundne driftsfond (øymerka fond). Nokre av midlane er brukt til driftstiltak, men det er eit vilkår for tilskota at dei ikkje skal nyttast til ordinær løn. Midlane skal bl.a. brukast til troskykkje, kjøp av ergometersyklar og opparbeiding av uteområde (sansehagar). Restsummene er overført frå 2019 til 2020. I overgangen frå øymerka tilskot til ramme, har det oppstått eit spørsmål om midlane må tilbakebetalast i 2020. Prosjektet er difor sett på vent, og tilskot tilbakeført og avsett på kortsiktig gjeld i påvente av avklaring.

P60096 Komp.midlar veg – Skjering, Bakka

Gjaldt arbeid med veg, finansiert av kompensasjonsmidlar, 2,5 mnok, konto 25140005. Prosjektet låg inne for gjennomføring i 2021, men i HST- 065/19 vart bruk av kompensasjonsordninga for auka arbeidsgjevaravgift omprioritert til prosjektet Odland- Lidarende. Frå tilsagnsbrevet frå Hordaland Fylkeskommune 12.12.2019 vert det løyvd inntil kr 1 060 000 av komp.midlane til Bakka/Breievne. Prosjektet må leggast inn igjen ved 1. tertial 2020. Det er nytta 0,05 mnok til prosjektering i 2019.

P60175 Digitalisering og samordning av adm.fag

Det er ei rekkje tiltak frå digitaliseringsstrategien som gjeld byggesak og samordning/integrering med andre system. Det er difor foreslått eit prosjekt for å arbeida med følgjande tiltak:

4.1.02 Digital dialog (SvarUt,SMS,digital skjema,Byggsøk,)

4.1.10,og 11 og 12 Fagsystem-analyse (fokus på presentasjon i fellesportal, brot i arb.prosessar, off.fellesløysingar, websak, integrering mellom systema)

4.4.02 Vurdera innkjøp av nye modular av arkivsystemet eller andre tilpassingar for å få betre integrering mot andre system.

4.4.09 Digitalisere arkivet (eigedom, byggjesak)

5.3.01 og 02 Samordne og rasjonalisere programvare og maskinvare

5.3.03 Plan for 3D sakshandsaming

5.3.04 Gjere ei vurdering av om byggjesakshandsaming kan effektiviserast ved nytte av digitale verktøy og rutinar.

5.3.05 Lage plan for kompetanse innan teknisk eining.

I 2018 og 2019 vart det kjøpt lisens til Gemini VA, ei portalløysing som gjer at VA kan ta med seg heile databasen ut og gjera endringar i felt, samt sms-varslingsmodul av befolkninga. Arkivanalyse av

papirarkiv, førebuande rapport for digitalisering av egedomsarkivet. Synkronisering av grunnkart og planar for at nye bygg og planar kontinuerleg vert oppdatert i vår og statens kartverk si kartløyising.

Ubrukte budsjетtrammer er overført frå 2019 til 2020.

P60180 Utfylling i sjø - Øystese sentrum

Budsjettvedtak HST 12.12.2017:

Utfylling i sjø i Øystese sentrum, jfr. Vedtak i NPB 30.oktober 2017. Tiltaket er i samsvar med sentrumsutviklinga for Øystese, og no er det tilgang på rimelige masser i nærområdet. Kvam heradsstyre løyver 1.000.000 som vert finansiert frå næringsfondet til reguleringsendring, grunnundersøking, konkurransegrunnlag mv. Vidare vert det oppretta eit nytt prosjekt med 8.500.000 til utfyllinga og skal leggjast inn som investering med 4 mill. i 2020 og 4,5 mill. i 2021. Prosjektet skal finansierast med inntekter frå eigedomssal. Beløpet vert mellomfinansiert gjennom lån frå Bustadfeltfondet inntil nødvendige salsinntekter er oppnådd.

Kommunen har søkt om og får tildelt mellom 0,3-0,6 mnok i spelemidlar. Om lag 0,2 mnok er brukt til å få til ei betre ferdigstilling mot sandstranda. Det vart lagt inn ein auke på 0,6 mnok i 2.tertial 2019 for å dekkja ferdigstillinga, og til å heva kvaliteten på resten med bl.a. møblering. Resten av prosjektet vert berre gjennomført dersom kommunen får spelemidlar til dette.

P60184 Offentleg toalett Norheimsund

Etablering av offentleg toalett i Norheimsund sentrum. Finansiert med bruk av lån, budsjетtrammer på 0,6 mnok ligg i 2019.

I 1. tertial ba rådmannen om auke i budsjетtrammene til å auka ramma med 0,14 mnok eksl. Mva, for å få utvida med 3 nye toalettbåsar. Sjølve båsar vart finansiert av næringslaget i Norheimsund. Auken vart finansiert med næringsfond.

Det er klargjort for 2 ekstra toalett, men uventa utgifter medførte eit overforbruk på 15 000 kr eks. mva.

HST- 094/19 Vedtak: Heradet sine overslag over byggtkniske kostnader var altså for knappe. Grendelaget kan bruka 100.000 av eigne midlar til byggtknisk ferdigstilling av dei tre siste , men treng at det vert løyvd 262' (ekskl mva) frå heradet for at alt skal bli klart. Finansiert med bruk av lån i 2020. Grendelaget har skaffa til veie toalettmodulane.

P60188 Tilfluktsrom/arkivrom

Skilja tilfluktsrom og arkivrom på rådhuset for å oppfylla lovkrav til begge typar rom. Auka med 0,05 mnok eks. mva. i 2020, øvrige prosjektrammer overført frå 2019 til 2020. Finansiert med bruk av lån.

P60194 Infrastruktur ind.område Sandvenhagen del II

BIR ynskjer å etablere seg i Sandvenhagen med ny gjenvinningsstasjon og kjøpet deira gjer at det let seg gjera å opparbeida heile området. Tabellen i starten av avsnittet er misvisande med omsyn på totalramma, då avsetjing til fond på 20 mnok er medrekna, medan inntekter for sal av tomter på 20 mnok ikkje er med. Prosjektet vert finansiert med mva.kompensasjon/refusjon og lån og ev. salsinntekter skal setjast av på ubunde kapitalfond, konto 25300001. Utarbeiding av konkurransegrunnlag vart gjort hausten 2018 og konkurranse med forhandling gjennomført i

mars/april 2019. Romarheim AS vart tildelt oppdraget og arbeidet er i gang. 1 mnok av prosjektramma er tidsforskyvd frå 2019 til 2020. Forbruk i 2019 vart lågare enn budsjettert tidsforskyving , størstedelen av prosjektkostnadane kjem i 2020.

P60201 Asfaltering 2020-2023

Det er sett av ein årleg sum på 1,9 mnok til asfaltering. Årleg investering for å oppgradera og etter kvart vedlikehalda dei kommunale vegane.

P60202 Fornyng teknisk utstyr 2020-2023

Årleg investering på 0,5 mnok eks. mva. for utskifting av teknisk utstyr. Finansiert med bruk av lån.

P60223 Komp.midlar veg, Odland-Lidarende

HST- 065/19: Kvam herad prioriterer bruk av kompensasjonsordninga for auka arbeidsgjevaravgift til prosjektet Odland- Lidarende, på inntil 5 mill. Rådmannen får i oppdrag å gå i dialog med fylkeskommunen for finansiering av dette og eventuelt andre prosjekt som kan finansierast av restmidlane. (Til dømes Bakka - Breievne og Øystese- Laupsa).

Midlane er omdisponert frå P60096 Komp.midlar veg – Skjering, Bakka.

P60233 Skifte av SD anlegg i kommunale bygg

Målet er å oppgradera alle SD anlegg i kommunale bygg for enklare overvaking og drift - effekt/gevinst gjennom betre styring og finjustering av systema. Prosjektramma er 0,8 mnok eks. mva. pr. år i 4 år. Oppstart 2020. Finansiert med bruk av lån. Forventa innsparing er innlemma i driftsbudsjett.

P61143 Veg Sandvenhagen/Sæland

Utbetring av veg Sandvenhagen/Sæland. Finansiert med 0,6 mnok i mva.kompensasjon og 2,4 mnok frå Bustadfeltfondet. Prosjektrammer utover prosjektering vert tidsforskyvd frå 2019 til 2020, bl.a. pga. dialog med grunneigarar om løysingar.

P61151 Kryss Tolo – Toloheimen

Planarbeid og fysisk opparbeiding av nytt vegkryss på Tolo, opp til Toloheimen. På grunn av at hovuddel av prosjektet kjem i 2020, er prosjektmidlane overført frå 2019 til 2020. Finansiert med lån.

P61166 Utskifting til LED i veglys

Investeringsprosjekt for utskifting av LED i vegljøs. Overført restrammer frå 2019 til 2020. Finansiert med lån.

P61173 Rekkverk kommunale bruer

I samband med kartlegging av kommunale vegar, er det avdekka at ei rekkje bruer manglar rekkverk som er godkjent for motorkøyretøy. Prosjektet P61181 er ferdig, og restmidlane, 0,3 mnok eks. mva., er overført til P61173 i 2019. Restsum i 2019 er overført til 2020. Prosjektet er finansiert med lån.

P61193 Utbygging av Strandebarm Omsorg

Det er satt av 37,9 mnok frå Investeringsfond Kvam kraftverk som mellombels finansiering før utbetalinga av Husbanktilskot.

Kostnadsramma for prosjektet er 127 mnok. Finansiering vert løyst med investeringstilskot frå Husbanken, sal av eigedomar, mva. kompensasjon og låneopptak innanfor godkjende kommunale budsjettammer. Flytta midlar til 2020/2021. Nytt 1 mnok i 2019 til prosjektering, graving for arkeologisk kartlegging, hjortegjerde mm.

P61194 Rassikringstiltak

Ei vidareføring av tidlegare prosjekt P61155 Rassikring – murar og fjell. Det er lagt inn 1,8 mnok årleg i økonomiplanen. Finansiert med lån. I 2019 vart det overført 0,3 mnok i ubrukne midlar frå P61171 Rassikring Kjosåsvegen til dette prosjektet. I 2019 vart prosjektmidlane nytta til støttemurar, rassikring og asfaltering i Netelandsgjelet, muring og sikring av elv ved kyrkja i Vikøy, fjellsikring vetletveitvegen i Ålvik samt rassikring etter flaum i Salbuvika i Strandebarm.

P61199 Oppgradering av kommunale kaiar

Fleire kommunale kaiar er delvis øydelagde og kan ikkje nyttast for tunge laster. Det er behov for ei kartlegging og utbetring av desse. Finansiert med bruk av lån. Prosjektet vart foreslått avslutta i 2019, men vert lagt inn igjen i tråd med vedtaket under:

HST- 094/19 Vedtak: Oppgradering av kommunale kaiar vedteke i budsjett 2019 vert vidareført. Med bakgrunn i tilstandsrapport frå COWI AS, dokumentID 19/19154, vert det løyvt inntil kr.7 mill. NOK eks. mva. til investering i nødvendige forprosjekt og gjennomføring av gjenoppbygging av kommunal kai i sentrum i Norheimsund. Løyvinga skal, i tråd med vedtaket frå desember 2018, finansierast med lån. Prosjektet skal gjennomførast i 2020.

P61209 Rekkverk kommunale vegar

Prosjektet er både eit drift- og eit investeringsprosjekt med årlege rammer på 0,5 mnok eks. mva. Finansiert med bruk av disposisjonsfond. Oppstart 2020.

P61210 Varmepumpe Øystesehallen

Prosjektramme 0,75 mnok eks. mva. i 2020. Finansiert med bruk av lån. Effektgevinst er berekna og lagt inn som ei innsparing i driftsbudsjettet.

P61211 Varmepumpe Strandebarm skule

Prosjektramme 0,5 mnok eks. mva. i 2020. Finansiert med bruk av lån. Effektgevinst er berekna og lagt inn som ei innsparing i driftsbudsjettet.

P62171 Utsifting av glas og fasade rådhus

Gjeld skifte av glas og fasade på baksida av Rådhuset. Prosjektramme for 2020 er på 1,9 eks. mva. Det er ein auke på 1 mnok eks. mva. på total prosjektramme. Nytt 0,8 mnok i 2019. Finansiert med bruk av lån.

P62172 Oppgradering av brannvarslingsanlegg i kommunale bygg

Brannvarslingsanlegga i alle kommunale bygg må oppgraderast. Skifta brannalarmanlegg i Øystesehallen og Gropaflaten i 2018. I 2019 vart det skifta brannvarslingsanlegg i Norheimsund omsorgsbustadar, Kalhagen og i Ingebrigt Vik museet. Prosjektet er fordelt over tre år fram til 2020; 0,6 mnok i 2018 og 2019, og 0,2 mnok i 2020. Restsum i 2019 overført til 2020. Finansiert med lån.

P62182 Modulbustader til ROP

Kommunen treng fleire bustader til ROP og det er planlagd éin ny modulbustad. Prosjektrammer er tidsforskyvd frå 2019 til 2020. Finansiert med bruk av lån.

P62183 Ombygging av Tolomarka barnehage

Tolomarka barnehage er ombygd for å tena nye formål for kommunen. Finansiert med bruk av lån og tilskot frå Husbanken. Det vert lagt inn 0,1 mnok til prosjektering av trinn II i 2020, finansiert med bruk av lån.

P62201 Oppgradering bygg 2020-2023

Årleg investering på 1,3 mnok for å oppgradera kommunale bygg, som har eit stort investering- og vedlikehaldsetterslep. Vedlikehald må finansierast av driftsmidlar. I planperioden er det førebels lånefinansiert.

P62202 Oppgradering av varmeanlegg ved Mikjelsflaten

Prosjektramme 0,6 mnok eks. mva. i 2020. Finansiert med bruk av lån. Effektgevinst er berekna og lagt inn som ei innsparing i driftsbudsjettet.

P65170 Forprosjekt KVBR

I tråd med tidlegare vedtak, vert det foreslått eit forprosjekt for å sjå på Kvam brann- og redningstenesta si heilskaplege organisering og lokalisering, med mål om å:

- Få ein gjennomgang på heile brann- og redningstenesta i Kvam når det gjeld tal på stasjonar, bilar og personell, i samsvar med Forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesen. (Dimensjoneringsforskrifta)
- Reduksjon i utgiftsnivå
- Arbeidet skal vera heimla i Kvam sin overordna ROS-analyse.

Overført rammer frå 2019 til 2020. I 2019 vart det kjøpt inn garderobeskap for mannskap. Finansiert med lån.

P65180 Brannstasjon KVBR

Prosjekt for grunnverv, regulering og prosjektering av ny brannstasjon i KVBR. Prosjektrammer er overført frå 2019 til 2020.

P71091 Kompensasjonsmidlar tettstadutvikling Ålvik

Tettstad utvikling i Ålvik. I 2019 er gnr 77 bnr 2 kjøpt, prosjektet er delt opp i ein driftsdel og ein investeringsdel. Restsum frå 2019 er overført til 2020.

P71184 Kvam vidaregåande skule- samlokasjon tenester

HST vedtak 018/18; målsetjing med arbeidet:

- Å utvikla ein framtidretta og attraktiv vidaregåande skule for elevane.
- Få fram kva kommunale funksjonar og tenester som kan samlokalisert med den nye skulen innanfor ei realistisk økonomisk ramme.
- Få fram eit grunnlag for regulering av vidaregåande skule og vidare sentrumsutvikling.

- Få fram funksjonar og tilbod for bruk av skulen på ulike tider av døgnet.
- Få fram funksjonar og tilbod som kan ha fagleg nytte av kvarandre.
- Få fram kva trong næringslivet har for opplæring og samarbeid med ny vidaregåande skule.
- Medverka til å få på plass den nye vidaregåande skulen og utvikla Norheimsund som regionsenter.

Det vert løyvd 0,1 mnok frå kraftfondet. Resttrammer 2019 er overført til 2020.

P71203 Dagsturhytte

HST- 094/19 Vedtak:

Kvam heradsstyre ber rådmannen om å opprette prosjektet «Dagsturhytte». Rådmannen søker om spelemidlar til prosjektet samt stønad frå Sparebankstiftinga og Hordaland fylkeskommune. Opparbeiding av turløyper til hyttene, og merking og gradering av desse skal vere ein del av prosjektet. Det er ønskeleg med eit bibliotek i hyttene og ein plan for ulike arrangement. Det skal sjåast på om det er tenleg med lys og varme for å auka bruken heile året. Det skal sjåast på evt. moglegheiter for sanitæranlegg i hytta. Prosjektet skal finansierast med inntil 400.000 kr frå Havbruksfondet. Prosjektrammer i 2020.

Grunnfinansieringa av kvar hytte vert slik:

Tilskotsgjevar:	Løyving:	Merknad
Hordaland fylkeskommune	200.000	
Spelemidlar	333.000	1/3-del av prosjektkostnaden
Sparebankstiftinga Sogn og Fjordane	100.000	
Kommunane	367.000	
MVA kompensasjon(til fråtrekk)		Kommunane er tiltakshavar og mva-kompensasjon er avhengig av prosjektkostnaden

P80200 Digitalisering eigedomsarkiv

Prosjekt for å digitalisera eigedomsarkivet til Kvam herad. Prosjektramme 2 mnok eks. mva. i 2020. Finansiert med bruk av lån.

2.2.3 Skule- og barnehageprosjekt

Prosjektnr.	Prosjekt	Forbruk tom 19	Bud. t.o.m.19	Rest per 19	B19	Rest på totalramme	Sum bud. Ramme
P91190	0* Norheimsund skule - uteområde	0,00	0,00	0,00	0,00	500 000,00	500 000,00
P91191	0* Ombygging Øystese barneskule	0,00	750 000,00	750 000,00	750 000,00	750 000,00	750 000,00
SUM		0,00	750 000,00	750 000,00	750 000,00	1 250 000,00	1 250 000,00

P91190 Norheimsund skule -uteområde

Ferdigstilling av uteområdet ved Norheimsund skule. Overført rammer frå 2019 til 2020. Finansierte med bruk av lån.

P91191 Ombygging Øystese barneskule

Budsjettert med kjøp av konsulent på 0,6 mnok i 2019. Det skal gjennomførast ei kartlegging av eksisterande bygningsmasse og tekniske anlegg, miljøfarlege stoff i bygg som kan verða berørte av ombygginga, geotekniske forhold i areal ved skulen, og avklaring av særlege satsingsområde og krav som skulen ønskjer og har behov for. Arbeidet var planlagt i 2019, men det vil strekkja seg over i 2020. Finansierte med bruk av lån.

2.3 VA – prosjekt

Prosjektnr.	Prosjekt	Forbruk tom 19	Bud. t.o.m.19	Rest per 19	B19	Rest på totalramme	Sum bud. Ramme
P60153	0* Ny vassleidning, Fosse	0,00	300 000,00	300 000,00	300 000,00	4 600 000,00	4 600 000,00
P60185	0* Oppgradering av VA-leidningskart	685 986,70	2 000 000,00	1 314 013,30	2 000 000,00	2 314 013,30	3 000 000,00
P60187	0* Utsifting av hovudvassleidning Skålheim - Mo i Øystese	0,00	200 000,00	200 000,00	200 000,00	2 400 000,00	2 400 000,00
P60203	0* Fornyng teknisk utstyr VAR 2020	0,00	0,00	0,00	0,00	500 000,00	500 000,00
P60212	0* Fornyng teknisk utstyr VAR 2021	0,00	0,00	0,00	0,00	500 000,00	500 000,00
P60222	0* Fornyng teknisk utstyr VAR 2022	0,00	0,00	0,00	0,00	500 000,00	500 000,00
P60232	0* Fornyng teknisk utstyr VAR 2023	0,00	0,00	0,00	0,00	500 000,00	500 000,00
P61073	0* Ny pumpestasjon P5, Tolo	0,00	350 000,00	350 000,00	250 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00
P61091	0* Felles slamavskiljar Vikøy	0,00	200 000,00	200 000,00	200 000,00	1 500 000,00	1 500 000,00
P61111	0* Oppgradering hovudrenseanlegg avløp	80 177 436,11	120 579 881,00	40 402 444,89	26 700 000,00	50 002 444,89	130 179 881,00
P61113	0* Oppgr. av eksisterande vassverk i Kvam	1 007 375,65	2 000 000,00	992 624,35	500 000,00	3 492 624,35	4 500 000,00
P61118	0* Reserveforsyning vatn	80 390,00	300 000,00	219 610,00	300 000,00	1 919 610,00	2 000 000,00
P61159	0* VA-pumpestasjon ved Fartøyversenteret	577 249,75	1 250 000,00	672 750,25	650 000,00	1 422 750,25	2 000 000,00
P61165	0* Opning av dam på Solhaug	285 468,55	687 500,00	402 031,45	312 500,00	4 714 531,45	5 000 000,00
P61185	0* Oppgradering av pumpestasjonar i Steinsdalen	0,00	4 500 000,00	4 500 000,00	1 200 000,00	8 250 000,00	8 250 000,00
P61186	0* Oppgradering av kummar i heradet - avlaup	698 401,29	1 200 000,00	501 598,71	600 000,00	1 701 598,71	2 400 000,00
P61187	0* Oppgradering av kummar i heradet - vatn	1 856 533,55	3 000 000,00	1 143 466,45	1 500 000,00	4 143 466,45	6 000 000,00
P61188	0* Oppgradering av reduksjonskummar	12 834,40	812 834,00	799 999,60	800 000,00	3 987 165,60	4 000 000,00
P61197	0* VA-sanering ved rådhuset/Norheimsund skule	0,00	0,00	0,00	0,00	1 000 000,00	1 000 000,00
P61198	0* VA-sanering i Skårdalsvegen i Øystese	46 666,40	50 000,00	3 333,60	50 000,00	953 333,60	1 000 000,00
P61200	0* Pumpestasjon Evjo i Øystese	1 184 320,19	0,00	-1 184 320,19	0,00	2 315 679,81	3 500 000,00
P61201	0* VA-sanering norheim del III	8 820,00	0,00	-8 820,00	0,00	14 991 180,00	15 000 000,00
P61202	0* Pumpestasjon og overføring frå Laupsa til Notanes	0,00	0,00	0,00	0,00	4 000 000,00	4 000 000,00
P61203	0* Høgdebasseng Torpe	7 275,00	0,00	-7 275,00	0,00	242 725,00	250 000,00
P61204	0* Movatnet pumpeledning	0,00	0,00	0,00	0,00	2 500 000,00	2 500 000,00
P61205	0* Tolo reinseanlegg - byte av sil	0,00	0,00	0,00	0,00	1 160 000,00	1 160 000,00
P61207	0* Drikkevassledning Tolo - Straumbrua	0,00	0,00	0,00	0,00	2 150 000,00	2 150 000,00
P61212	0* Spyle og sugevogn ettdrift Tolomarka	0,00	0,00	0,00	0,00	1 385 000,00	1 385 000,00
SUM		86 628 757,59	137 430 215,00	50 801 457,41	35 562 500,00	125 146 123,41	211 774 881,00

2.3.1 Aktive VA-investeringsprosjekt

VA-området er eit eige sjølvfinansierende område. Investeringane vert finansierte med lån, der låneutgiftene vert fordelt ut på brukarane som kommunale avgifter. VA-prosjekta er planlagd i vedteken kommunedelplan for vatn- og avlaup.

P60153 Ny vassleidning Fosse

Overført restrammer frå 2019 til 2020. Finansierte med lån. Ingen prosjektføringar i 2019.

P60185 Oppgradering av VA-leidningskart

Iht. vedteken kommunedelplan for vatn og avlaup. Lånefinansiert. I 2019 vart det kjøpt ny bil til VA, oppgradering og innkjøp av GPS og målebok, Geminilisens og farekartlegging vassverk/leidn.nett.

P60187 Utskifting av hovudvassleidning Skålheim - Mo i Øystese

Iht. vedteken kommunedelplan for vatn og avlaup. Restsum i 2019 overført til 2020. Finansiert med bruk av lån. Ingen prosjektføringar i 2019.

P60203 Fornyng teknisk utstyr VAR 2020-2023

Årleg investeringsprosjekt på 0,5 mnok for utskifting av teknisk utstyr knytt til VAR-området. Finansiert med sjølvfinansierande lån.

P61073 Ny pumpestasjon P5, Tolo

Omlagging av eksisterande pumpestasjon som ligg vanskeleg til opp mot Hardangerbygg. Oppstart i 2019, restsum er overført frå 2019 til 2020. Ingen prosjektføringar i 2019.

P61091 Felles slamavskiljar Vikøy

Restsum frå 2019 er overført til 2020. Finansiert med sjølvfinansierande lån.

P61111 Oppgradering hovudrenseanlegg avløp

Prosjektering og planlegging i 2017 og prosjektgjennomføring i 2018 og 2019. I 2. tertial 2019 vart det overført 2 mnok frå 2020 til 2019. Finansiert med sjølvfinansierande lån.

P61113 Oppgr. av eksisterande vassverk i Kvam

VAR-prosjekt oppretta for å sikra kvalitet i vassverka i Kvam. Prosjektramme 0,5 mnok i 2019 og 2020. Finansiert med sjølvfinansierande lån.

P61118 Reserveforsyning vatn

Reserveforsyning vatn for å stetta krav i drikkevatnforskrift. Prosjektramme 0,3 mnok i 2019 og 1,7 mnok i 2020. Finansiert med sjølvfinansierande lån.

P61159 VA-pumpestasjon ved Fartøyvernsenteret

Fartøyvernsenteret ventar på å kunne gjera tiltak på sitt anlegg, samt at ny pumpestasjon også er viktig for at andre VA-prosjekt kan gjennomførast i tilstøytande områder. Restsum overført frå 2019 til 2020. Finansiert med sjølvfinansierande lån.

P61165 Opning av dam på Solhaug

Prosjekt for å stenga av tidlegare vassforsyningsdam på Solhaug. Planlegging og konsulentarbeid i 2018 og prosjektgjennomføring i 2019 og 2020. Restsum er overført frå 2019 til 2020. Finansiert med bruk av sjølvfinansierande lån.

P61185 Oppgradering av pumpestasjonar i Steinsdalen

Iht. vedteken kommunedelplan for vatn og avlaup. Restsum vert overført frå 2019 til 2020. Finansiert med bruk av sjølvfinansierande lån. Ingen prosjektføringar i 2019.

P61186 Oppgradering av kummar i heradet - avlaup

Iht. vedteken kommunedelplan for vatn og avlaup. Finansiert med bruk av sjølvfinansierande lån. Prosjektrammer årleg 0,6 mnok.

P61187 Oppgradering av kummar i heradet - vatn

Iht. vedteken kommunedelplan for vatn og avlaup. Finansiert med bruk av sjølvfinansierande lån. Årlege prosjektrammer på 1,5 mnok.

P61188 Oppgradering av reduksjonskummar

Iht. vedteken kommunedelplan for vatn og avlaup. Restsum 2019 vert overført til 2020. Finansiert med bruk av sjølvfinansierande lån. Ingen prosjektføringar i 2019.

P61197 VA-sanering ved Rådhuset/Norheimsund

Det var oppdaga ein vasslekkasje då ein bygde KFL bygget og ein ynskjer difor å sanere i gata/kryss frå inngang til rådhuset. Prosjektrammer er flytta frå 2019 til 2020. Finansiert med lån. Ingen prosjektføringar i 2019.

P61198 VA-sanering Skårdalsvegen i Øystese

Arbeid som heng saman med prosjekt P61195 Trafikksikring for trygge skulevegar, del II. Arbeidet skal skje i Skårdalsvegen, frå krysset mot Fitjadalen/Kyrhagen og 100 meter opp mot dei fyrste husa, slik at ein får med seg avløpet frå desse. Restsum 2019 vert overført til 2020. I tillegg til løyving på 0,5 mnok ved 2. tertial 2019. Finansiert med sjølvfinansierande lån.

P61200 Pumpestasjon Evjo i Øystese

Gjeld ny pumpestasjon i Øystese, sjåast i samanheng med Laupsa-leidning. Prosjektramme 3,5 mnok i 2020, prosjektføringar på 1,2 mnok i 2019. Finansiert med bruk av bundne investeringsfond : 25563003 Pumpestasjon og bruk av sjølvfinansierande lån.

P61202 Pumpestasjon og overføring frå Laupsa til Notanes

Prosjektramme er 4 mnok i 2021. Finansiert med bruk av sjølvfinansierande lån.

P61204 Movatnet pumpeledning

Prosjektramme 2,5 mnok i 2021. Finansiert med bruk av sjølvfinansierande lån.

P61205 Tolo reinseanlegg – byte av sil

Prosjektramme 1,2 mnok i 2020. Finansiert med bruk av sjølvfinansierande lån.

P61207 Drikkevassledning Tolo - Straumbrua

Ny vassledning frå straumbrua til gamleskulen på Norheim, samt ny vassledning frå Straumbrua til kinoen i Norheimsund. Prosjektrammer er 2,2 mnok i 2020. Finansiert med bruk av sjølvfinansierande lån.

P61212 Spyle og sugvogn etterdrift Tolomarka

Prosjektramme 1,16 mnok i 2020. Finansiert med sjølvfinansierande lån.

3 Prosjekt som vert avslutta i 2019

3.1 Avslutta prosjekt i 2018, med føringar i 2019

Prosjektnr.	Prosjekt	Forbruk tom 19	Bud. t.o.m.19	Rest per 19	B19	Rest på totalramme	Sum bud. Ramme
P60134	0* Familie- og læringscenter	36 237 295,23	37 045 115,00	807 819,77	3 306 865,00	-36 237 295,23	0,00
SUM		36 237 295,23	37 045 115,00	807 819,77	3 306 865,00	-36 237 295,23	0,00

P60134 Familie og læringscenter

Nybygg av lokale til Familie- og læringscenter ved sida av rådhusbygget. Arbeidet starta oktober 2017 og er avslutta i 2018. Prosjektet vert opna att for føring av sluttnota i 2019 og justert med 2,6 mnok ekskl mva 2.tertial 2019 for å ha nok finansiering inneverande år. Mindreforbruk på totale projektrammer vart 0,8 mnok.

3.2 Avslutta prosjekt i 2019

Prosjektnr.	Prosjekt	Forbruk tom 19	Bud. t.o.m.19	Rest per 19	B19	Rest på totalramme	Sum bud. Ramme
P13191	0* IT-investeringar 2019	1 904 956,97	1 800 000,00	-104 956,97	1 800 000,00	-104 956,97	1 800 000,00
P16154	0* PC PLO	93 540,83	250 000,00	156 459,17	0,00	331 459,17	425 000,00
P16161	0* IKT i skule og barnehage	7 718 633,16	7 812 500,00	93 866,84	2 562 500,00	93 866,84	7 812 500,00
P18133	0* Heilelektronisk arkiv	1 135 571,74	1 314 950,00	179 378,26	501 200,00	663 128,26	1 798 700,00
P18171	0* Kvalitetssystem	1 113 990,23	998 700,00	-115 290,23	441 200,00	-115 290,23	998 700,00
P60159	0* VA-leidning Kvammapakken (Øystese sentr. - Stronde)	11 379 321,16	10 000 000,00	-1 379 321,16	350 000,00	-379 321,16	11 000 000,00
P60178	0* Kjøp av brantomt i Øystese	256 389,01	200 000,00	-56 389,01	250 000,00	-6 389,01	250 000,00
P60186	0* Ombygging og ny barriere Strandebarvassverk	418 028,23	1 650 000,00	1 231 971,77	1 650 000,00	1 231 971,77	1 650 000,00
P60191	0*Asfaltering 2019	1 880 110,49	1 875 000,00	-5 110,49	1 875 000,00	-5 110,49	1 875 000,00
P60192	0*Fornyng teknisk utstyr 2019	543 384,59	625 000,00	81 615,41	625 000,00	81 615,41	625 000,00
P60193	0*Fornyng teknisk utstyr VAR 2019	441 259,40	500 000,00	58 740,60	500 000,00	58 740,60	500 000,00
P60195	0* PLS vassverk Skålheim	277 005,37	350 000,00	72 994,63	350 000,00	72 994,63	350 000,00
P60196	1* Kartlegging av kommunale vegar	78 743,76	125 000,00	46 256,24	125 000,00	46 256,24	125 000,00
P61115	0* Sanering VA Skutlalia	12 892,80	12 893,00	0,20	0,00	0,20	12 893,00
P61145	0/1* Trafikksikringsplan	829 640,59	1 750 000,00	920 359,41	1 250 000,00	3 545 359,41	4 375 000,00
P61153	0* Parkering Bjørketeigen	867 990,92	1 250 000,00	382 009,08	500 000,00	382 009,08	1 250 000,00
P61154	0* Sanering Norheimsund (Haldeplassen - Straumen)	274 325,00	0,00	-274 325,00	0,00	-124 325,00	150 000,00
P61161	0* Kloakksanering Ålvik	102 873,50	500 000,00	397 126,50	461 445,00	397 126,50	500 000,00
P61164	0* VA-sanering Øystese sentrum/vest	14 886 847,80	13 787 435,00	-1 099 412,80	7 000 000,00	-1 099 412,80	13 787 435,00
P61168	0* Sigevatn Tolomarka	2 551 441,60	7 375 000,00	4 823 558,40	3 625 000,00	4 823 558,40	7 375 000,00
P61171	0* Rassikring Kjosåsvegen	692 188,00	875 000,00	182 812,00	0,00	-692 188,00	0,00
P61178	0* Oppgradering utomhus ved Tolo omsorgsbustader	1 331 204,00	1 325 000,00	-6 204,00	137 500,00	-6 204,00	1 325 000,00
P61179	0* Sanering VA røyrr langs Fitjadalen	3 054 789,19	5 200 000,00	2 145 210,81	4 773 534,00	2 145 210,81	5 200 000,00
P61181	0* Oppgradering av bruer ved Steinsdalsfossen	689 612,84	896 115,00	206 502,16	21 115,00	560 387,16	1 250 000,00
P61182	0* Opparbeiding av parkering Norheimsund sentrum	1 220 366,90	1 412 500,00	192 133,10	912 500,00	192 133,10	1 412 500,00
P61183	0* VA-sanering Norheim del II	15 070 439,68	13 987 107,00	-1 083 332,68	9 987 107,00	-1 083 332,68	13 987 107,00
P61184	0* Ombygging av Tolo reinseanlegg til pumpestasjon	2 954 095,74	3 000 000,00	45 904,26	2 628 588,00	45 904,26	3 000 000,00
P61190	0* Fornyng av bilpark, teknisk eining	1 164 663,60	1 875 000,00	710 336,40	1 875 000,00	710 336,40	1 875 000,00
P61191	0* Ny lastebil til teknisk drift	2 492 500,00	1 500 000,00	-992 500,00	1 500 000,00	-992 500,00	1 500 000,00
P61192	0* Ny traktor til teknisk drift	962 500,00	875 000,00	-87 500,00	875 000,00	-87 500,00	875 000,00
P61195	0* Trafikksikring for trygge skuleveggar, del II	7 969 217,21	5 500 000,00	-2 469 217,21	5 500 000,00	-2 469 217,21	5 500 000,00
P61196	0* Trykkaukeasjon Løyning i Øystese	1 080 510,24	1 200 000,00	119 489,76	1 200 000,00	119 489,76	1 200 000,00
P62164	0* Utleigebustad - Bergtun	631 000,00	631 000,00	0,00	531 500,00	0,00	631 000,00
P62191	0*Oppgradering bygg 2019	1 223 289,40	1 250 000,00	26 710,60	1 250 000,00	26 710,60	1 250 000,00
P62192	1*Vedlikehald av kommunale bygg	3 071 502,07	3 000 000,00	-71 502,07	3 000 000,00	-71 502,07	3 000 000,00
P62193	0* Flytting av toalett i Ålvik til stranda i Nhs	0,00	0,00	0,00	0,00	312 500,00	312 500,00
P62194	1* Oppgradering/ombygging ROP busdtd	134 158,95	187 500,00	53 341,05	187 500,00	53 341,05	187 500,00
P63190	0* Parkering Holmsund	329 960,65	400 000,00	70 039,35	400 000,00	70 039,35	400 000,00
P63191	1* Asfaltering og vedlikehald kommunale vegar	3 758 953,13	3 750 000,00	-8 953,13	3 750 000,00	-758 953,13	3 000 000,00
P65190	0* Kjøp av kommandobil KVBR	341 890,00	345 000,00	3 110,00	345 000,00	3 110,00	345 000,00
P70132	1* Reg.plan Tokagjelet-Ungd.heimen	170 626,00	136 500,00	-34 126,00	0,00	-34 126,00	136 500,00
P71170	1*Reguleringsplan Fjerabygde - Rosseland	419 399,07	500 000,00	80 600,93	312 500,00	-44 399,07	375 000,00
P91144	0* Barnehage - Øystese	18 839 889,16	22 500 000,00	3 660 110,84	1 250 000,00	3 660 110,84	22 500 000,00
SUM		114 369 702,98	122 522 200,00	8 152 497,02	64 303 189,00	11 552 632,02	125 922 335,00

P13191 IT-investeringar 2019

Det er sett av ein årleg sum på 1,8 mnok til investeringar i IT-infrastuktur som lagerkapasitet, programvare, trådløst nettverk og liknande. Finansierte med bruk av lån.

P16154 PC PLO

Investeringsprosjekt for kjøp av PC til PLO, ref. tiltak i digitaliseringsstrategi. Ubrukte midlar på P16154 PC PLO vart overført til Velferdsteknologiprojektet P16152 i 2. tertial 2019.

P16161 IKT i skule og barnehage

Investeringsprosjekt for perioden 2016-2021 med plan om innkjøp av nettbrett til barnehagar, pcar og tavler til skular. I 2019 vart det kjøpt skule PC`ar, nettbrett til barnehagar og inforskjermar. Ramme for 2019 er 2,6 mnok finansiert med bruk av lån.

P18133 Heilelektronisk arkiv

Arbeid med å gjera arkiva i Kvam herad elektroniske. I 1. tertial er ramma auka opp med 0,1 mnok for å ferdigstillast prosjektet i 2019.

P18171 Kvalitetssystem

Anskaffing av nytt kvalitetssystem. I 1. tertial er ramma auka opp med 0,1 mnok for å ferdigstillast prosjektet i 2019.

P60159 VA-leidning Kvammapakken (Øystese sentrum-Stronde)

Kvammapakken har delt prosjektet med VA på Stronda i Øystese inn i eit eige prosjekt. Avsluttast i 2019. Finansiert med lån.

P60178 Kjøp av branntomt i Øystese

Oppgjer for tomt til privat bustadhus ved Notanes i Øystese som brann hausten 2017. Finansiert med låneopptak. Den geoteknisk prosjekteringa for tomta er ferdig.

P60186 Ombygging og ny barriere Strandebarm vassverk

Iht. vedteken kommunedelplan for vatn og avlaup. Prosjektet skulle avsluttast i 2019, men alle kostnader er ikkje ført. Finansiert med bruk av lån. Rest på totalrammer er 1,2 mnok.

P60191 Asfaltering 2019

Det er sett av ein årleg sum på 1,9 mnok til asfaltering. Årleg investering for å oppgradera og etter kvart vedlikehalda dei kommunale vegane.

P60192 Fornyng teknisk utstyr 2019

Årleg investering for utskifting av teknisk utstyr. I 2019 vart det blant anna kjøpt bil, truck og minidumper.

P60193 Fornyng teknisk utstyr VAR 2019

Årleg investering for utskifting av teknisk utstyr. I 2019 vart det blant anna kjøpt bil, truck og minidumper.

P60195 PLS vassverk Skålheim

Arbeidet stoppa opp i førre prosjekt, vart meldt inn på nytt i 1. tertial 2019 med ei ramme på 0,35 mnok. Prosjektet vart avslutta i 2019. Finansiert med sjølvfinansierande lån.

P60196 Kartlegging av kommunale vegar

Bruk av restmidlar frå "P60189 Kartlegging av kommunale vegar" som vart avslutta i 2018. Finansierte med disposisjonsfond.

P61115 Sanering VA Skutlalia

Separering av overvatn og kloakk. Finansierte med sjølvfinansierende lån. Prosjektramma vart i 1. tertial 2019 flytta til P61183 Sanering Norheim del II, då desse prosjekta heng saman i gjennomføringa.

P61145 Trafikksikringstiltak – HST-132/12

Trafikksikringstiltak ihht HST-132/12. Prosjektet har ein investeringsdel og ein driftsdel, totalt 1 mnok i 2019. I 2018 nytta til oppmerking ved Norheimsund skule, nytt fortau og autovern ved Kvam ungdomsskule. I 2019 nytta til noko prosjektering i samband med FV131 veg og gangsti Øystese og planlegging av framtidig fortau langs fyrste del på vegen til Fitjadalen. Noko midlar er også tenkt til ny sikring/merking ved området mellom Kvam ungdomsskule og Idrettshallen. Rest på prosjektet i 2019 er 0,9 mnok.

P61153 Parkering Bjørketeigen

Opparbeiding av ny parkeringsplass på Bjørketeigen i Øystese. Vert ferdigstilt i 2019. Finansierte med lån. Mindreforbruk på 0,4 mnok inkl mva.

P61154 Sanering Norheimsund (Haldeplassen – Straumen)

Saneringsprosjekt for VA i Norheimsund. I 2018 vart det gjennomført sanering knytt til utviding av offentleg parkering i Norheimsund, Skampletten, prosjekt P61182, og budsjettet vart flytta til dette prosjektet i 1. tertial 2019. Finansierte med lån. Rådmannen kjem attende til resterande sanering i Norheimsund i samband med budsjett/økonomiplan.

P61161 Kloakksanering Ålvik

Nytt prosjekt for kloakksanering i Ålvik. Prosjektrammer var planlagt ferdig i 2019. Finansierte med sjølvfinansierende lån. Rest på prosjektrammer er 0,4 mnok.

P61164 VA-sanering Øystese sentrum/vest

Saneringsprosjekt VA i samband med barnehageutbygginga i Øystese og andre prosjekt i sentrum. Vert avslutta i 2019. Finansierte med bruk av sjølvfinansierende lån. Prosjektet har eit overforbruk på totale prosjektrammer med 1,1 mnok inkl. mva., noko som skuldast meir omfattande arbeid i samband med ny barnehage i Vik.

P61168 Sigevatn Tolomarka

Prosjekt for å stenga av tidlegare vassforsyningsdam på Solhaug. Planlegging og konsulentarbeid i 2018 og prosjektgjennomføring i 2019 og 2020. Restsum er overført frå 2019 til 2020. Finansierte med bruk av sjølvfinansierende lån.

P61171 Rassikring Kjosåsvegen

Vegen må flyttast og forsterkast iflg. geolog, for å hindra at vegen sig og murar gjev etter. Restsum på prosjektet vert overført til P61194 Rassikring i 2. tertial 2019. Prosjektet vert avslutta i 2019. Finansierte med lån.

P61178 Oppgradering utomhus ved Tolo omsorgsbustader

Området utanfor Tolo omsorgsbustader framstår i dag som lite stilt og ikkje tilpassa målgruppa som bur der. Særleg er vintervedlikehaldet vanskeleg, og har ført til øydeleggingar. Sommarvedlikehald er særdeles lite rasjonelt bl.a fordi parsellane er små, oppdelt og ber preg av tilfeldig beplantning.

Universell utforming manglar, og vegen er smal og dårleg drenert.

Oppgradering av området er sterkt ynskt frå brukarane.

Auka i 1. tertial 2019 med 0,06 mnok til ferdigstilling av rekkverk. Prosjektet var fyrst tenkt avslutta i 2019, men dei siste rekkverka manglar og er føreslått montert i 2020. Finansiert med lån.

Prosjektrammer i 2019 er brukt opp.

P61179 Sanering VA-røyr langs Fitjadalen

Investeringsprosjekt iht. vedteken kommunedelplan for vatn og avlaup. Finansiert med bruk av sjølvfinansierande lån. Budsjettet gjaldt opprinneleg veg, men det er utført VA arbeid for 1,5 mnok.

Vart auka i 1. tertial 2019 med 1,5 mnok for å dekkja dette. Prosjektet er planlagt avslutta i 2019. Rest prosjektrammer er 2,1 mnok. Prosjektet må sjåast i samheng med prosjekt P61195 *Trafikksikring for trygge skulevegar, del II*, då desse heng nær saman i tid og stad. Mykje av arbeidet er utført av same entreprenør og infrastrukturen heng saman, slik at fakturering er fordelt ulikt på dei to prosjekta.

Mindreforbruket dekkar inn meirforbruket i P61195.

P61181 Oppgradering av bruer ved Steinsdalsfossen

2 bruer ved Steinsdalsfossen er oppgraderte. Arbeidet er avslutta og restsum på prosjektet er foreslått overført til P61173 Rekkverk kommunale bruer, der det står arbeid igjen. Finansiert med bruk av lån.

P61182 Opparbeiding av parkering Norheimsund sentrum

Ny sentrumstruktur ved rådhuset og skulen krev nye parkeringsareal. Skampletten vert opparbeidd til offentleg parkering i 2018 og 2019. Prosjektet vert avslutta i 2019. I samband med parkeringa er det også etablert fortau og oppheva sidekantar rundt p-plassen for å sikra mjuke trafikantar. Tillegget fører til eit overforbruk på om lag 90 000 kr eks. mva. Finansiert med bruk av fondsmidlar på 25140003 Parkeringsplassar/gang- og sykkelvegar.

P61183 VA-sanering Norheim del II

Iht. vedteken kommunedelplan for vatn og avlaup. Prosjektet vert avslutta i 2019. Finansiert med bruk av sjølvfinansierande lån og overføringar frå fylket.

P61184 Ombygging av Tolo reinseanlegg til pumpestasjon

Iht. vedteken kommunedelplan for vatn og avlaup. Prosjektet vert avslutta i 2019. Finansiert med bruk av sjølvfinansierande lån.

P61190 Fornyng av bilpark, teknisk eining

Bilparken på teknisk drift treng fornyng og det er foreslått ei ramme på 1,8 mnok i 2019. Finansiert med lån. Prosjektet er planlagt avslutta i 2019. Rest på prosjektet er 0,45 mnok. Dette prosjektet, saman med prosjekt P61191 *Ny lastebil* og prosjekt P61192 *Ny traktor til teknisk drift* må sjåast i samheng, då ein i budsjettet ikkje hadde full oversikt over tilbodsprisar og kva køyretøy ein kom til å enda opp med. Dei tre prosjekta har eit samla mindreforbruk på 0,1 mnok. Mindreforbruket i P61190 er nytta på dei to andre prosjekta.

P61191 Ny lastebil til teknisk drift

Dagens lastebil som vert nytta av teknisk drift er klar for utskifting, og kostnadsramma for ein ny lastebil er 1,5 mnok. Finansierte med sal av lastebil, 0,3 mnok, og bruk av lån. Avsluttast i 2019. Prosjektet har i 2019 eit meirforbruk på 0,15 mnok. Dette prosjektet, saman med prosjekt P61190 *Fornyng av bilpark, teknisk eining*, og prosjekt P61192 *Ny traktor til teknisk drift* må sjåast i samanheng, då ein i budsjettet ikkje hadde full oversikt over tilbodsprisar og kva køyretøy ein kom til å enda opp med. Dei tre prosjekta har eit samla mindreforbruk på 0,1 mnok. Meirforbruket i P61191 er dekkja inn av mindreforbruket i P61190.

P61192 Ny traktor til teknisk drift

Traktoren på teknisk drift er klar for utskifting, og kostnadsramma for ein ny traktor er 0,8 mnok. Finansierte med innbyte i traktor, 0,15 mnok, og bruk av lån. Avsluttast i 2019. Prosjektet har eit meirforbruk på 0,2 mnok. Dette prosjektet, saman med prosjekt P61190 *Fornyng av bilpark, teknisk eining*, og prosjekt P61191 *Ny lastebil til teknisk drift* må sjåast i samanheng, då ein i budsjettet ikkje hadde full oversikt over tilbodsprisar og kva køyretøy ein kom til å enda opp med. Dei tre prosjekta har eit samla mindreforbruk på 0,1 mnok. Meirforbruket i P61192 er dekkja inn av mindreforbruket i P61190.

P61195 Trafikksikring for trygge skuleveggar, del II

Trafikksikrings-prosjekt (TS) for å lage fortau og gangsti komplett frå kryss Fitjadalen til skulen. Dette prosjektet utgjer strekket frå kryss Gartveit til Råkabrekko. Tidlegare er strekket frå kryss Gartveit til kryss Fitjadalen utført. Prosjektet vert gjennomført samtidig, og i lag med, P61179 *Sanering røyr Fitjadalen*. Finansierte med midlar frå fylket. Arbeidet starta hausten 2018. Det vart løyvd 0,2 mnok ved 1. tertial til HC-rampe og parkering. Finansierte med bruk av fond. Det vert lagt inn ytterlegare auke på 0,5mnok i 2.tertial for å ferdigstillast prosjektet. Meirforbruk på totale prosjektrammer 2,5 mnok. Prosjektet må sjåast i samnheng med prosjekt P61179 *Sanering VA-røyr langs Fitjadalen*, då desse heng nært saman i tid og stad. Mykje av arbeidet er utført av same entreprenør og infrastrukturen heng saman, slik at fakturering er fordelt ulikt på dei to prosjekta. Meirforbruket er dekkja inn av mindreforbruket i P61179.

P61196 Trykkaukestasjon Løyning i Øystese

Det er behov for ein ny trykkaukestasjon som forsyner bl.a. Kyrhagen. Eksisterande er av eldre/dårleg kvalitet og ein har ikkje overvaking av denne. Budsjettmidlane på 1,2 mnok skal nyttast til graving, ny sump/pumpe-stasjon, og styring av denne. Finansierte med bruk av sjølvfinansierande lån. Prosjektet vert avslutta i 2019 med eit mindreforbruk på 0,1 mnok.

P62164 Utleigebustad - Bergtun

Kommunen har fått tildelt tilskot frå Husbanken til utbetring av utleigebustad. Prosjektramma er overført frå 2018 til 2019. Ingen transaksjonar i 2019.

P62191 Oppgradering bygg 2019

Årleg investering på 1,3 mnok for å oppgradera kommunale bygg, som har eit stort investering- og vedlikehaldsetterslep. Vedlikehald må finansierast av driftsmidlar. I planperioden er det førebels lånefinansiert. I 2019 har ein hatt kostnader med blant anna låssystem på Rådhuset, utbetring og undervassbelysning i Strandebarm basseng og ombygging av ventilasjon ved Tolo omsorg.

P62192 Vedlikehald av kommunale bygg HST - 077/18

Vedlikehald kommunale bygg for å ta igjen noko av etterslepet på området. Finansiert av havbruksfondet. Prosjektmidlane er blant anna brukt til nytt tak og sportsgulv på Kvam ungdomsskule, nytt idrettsgulv i Øystesehallen og tak over gangbru på Mikjelsflaten.. Restbeløp vart overført til 2020 på 2.tertial 2019, men prosjektet enda opp med eit overforbruk på 0,07 mnok i 2019 og vert dermed avslutta.

P62193 Flytting av toalett i Ålvik til stranda i Norheimsund

Ålvik får nytt toalettanlegg som del av turistvegprosjekt. Det gamle anlegget vert flytta til stranda i Norheimsund. Prosjektramme 0,25 mnok. Finansiert med bruk av næringsfond. Prosjektrammer er tidsforskyvd frå 2019 til 2020 ved 2 tertial 2019. Prosjektet vert avslutta før igangsetjing, andre alternativ til toalett må vurderast.

P62194 Ombygging/rehabilitering ROP bustad

Prosjektrammer i 2019 for å byggje om/rehabiliterer eksisterande modulbustad. Finansiert med disposisjonsfond. Prosjektet enda med eit mindreforbruk på 0,05 mnok i 2019.

P63190 Parkering Holmsund HST – 077/18

Opparbeiding og ferdigstilling av parkering. Arbeidet er finansiert med bruk av bustadfeltfondet. Rådmannen får og i oppdrag å påsjå at den vedtekne gangvegen vert etablert av vegeigar. Prosjektet vart auka med 0,1 mnok inkl. mva. ved 2.tertial 2019 for å ferdigstillast prosjektet. Rest på prosjektet ved utgangen av 2019 er 0,07 mnok.

P63191 Asfaltering og vedlikehald kommunale vegar HST - 077/18

Asfaltering og vedlikehald kommunale vegar for å ta igjen noko av etterslepet på området. Finansiert av havbruksfondet.

P65190 Kjøp av kommandobil KVBR

Mottatt slutt faktura i 2019 for kjøp av kommandobil til KVBR. Kjøpet vart utført i 2018, men pga. feil i faktureringsrutinar frå leverandør vart ikkje fakturaen sendt til Kvam herad. Finansiert med bruk av lån.

P70132 Reg.plan Tokagjelet-Ungdomsheimen

Gjeld arbeid med ny reguleringsplan på strekkja mellom Tokagjelet og Ungdomsheimen. Kvam herad har engasjert Multiconsult for å gjera arbeidet. Oppfylgjing av kommunedelplan for Kvamskogen. Restsum er overført frå 2018 til 2019. Restbeløp på 0,3 mnok vart overført til P71181 Revisjon kommuneplan Kvamskogen ved 2.tertial 2019.

P71170 Reguleringsplan Fjerabygde - Rosseland

Reguleringsplan for Fjerabygde, Rosseland v/Steinsdalsfossen. Det vart nytta 0,07 mnok til detaljregulering i 2018. På grunn av behov for utvida flaum- og brukartlegging vart det i 1. tertial 2019 varsla om overskriding. Prosjektet vart auka med 0,1 mnok eks. Mva. I 2. tertial 2019 for å dekkja overforbruket.

P91144 Øystese barnehage

Prosjektmidlar i 2019 for kjøp og opparbeiding av tomteareal til uteområde ved barnehagen. Det vart etablert ein midlertidig leikeplass på "trykkeritomta", og flytting av apparata til ny tomt vart dyrare enn estimert. Meirforbruk på prosjektet i 2019 på 0,1 mnok.

3.3 Finansiering

Drifts prosjekt	Prosjektnamn	Konto	Kontonamn	Budsjett 2019
P19091	1* E - taksering (2019-2021)			-125 000
P19091	1* E - taksering (2019-2021)	19400	Bruk av disposisjonsfond	-125 000
P19171	0/1* Hardangertunnelen - frå ide til røyndom			-3 625 000
P19171	0/1* Hardangertunnelen - frå ide til røyndom	9480	Bruk av ubundne investeringsfond	-500 000
P19171	0/1* Hardangertunnelen - frå ide til røyndom	17290	Momskompensasjonssinntekt drift	-625 000
P19171	0/1* Hardangertunnelen - frå ide til røyndom	19500	Bruk av bundne driftsfond	-2 500 000
P19190	1* Lean fase 3 (2019-2021)			-400 000
P19190	1* Lean fase 3 (2019-2021)	19400	Bruk av disposisjonsfond	-400 000
P71091	0/1* Kompensasjonsmidlar tettstadutvikling Ålvik			-2 695 000
P71091	0/1* Kompensasjonsmidlar tettstadutvikling Ålvik	6701	Sal av bygg	-750 000
P71091	0/1* Kompensasjonsmidlar tettstadutvikling Ålvik	18300	Overføringer frå fylket	-1 945 000
P71181	1* Revisjon kommuneplan Kvamskogen			-62 500
P71181	1* Revisjon kommuneplan Kvamskogen	17290	Momskompensasjonssinntekt drift	-12 500
P71181	1* Revisjon kommuneplan Kvamskogen	19500	Bruk av bundne driftsfond	-50 000
P71185	1* Reguleringsplan Skarpen			-937 500
P71185	1* Reguleringsplan Skarpen	17290	Momskompensasjonssinntekt drift	-187 500
P71185	1* Reguleringsplan Skarpen	19500	Bruk av bundne driftsfond	-750 000
P80191	1*Områdeplan Øystese sentrum			-50 000
P80191	1*Områdeplan Øystese sentrum	19500	Bruk av bundne driftsfond	-50 000
Investerings prosjekt	Prosjektnamn	Konto	Kontonamn	Budsjett 2019
P16152	0* Velferdteknologi			-950 000
P16152	0* Velferdteknologi	7290	Momskompensasjonssinntekt investeringar	-50 000
P16152	0* Velferdteknologi	9100	Bruk av lån	-900 000
P19141	0* Hardangerbadet			-80 900 000
P19141	0* Hardangerbadet	6700	Sal av tomter	-1 700 000
P19141	0* Hardangerbadet	7290	Momskompensasjonssinntekt investeringar	-19 000 000
P19141	0* Hardangerbadet	8300	Overføringer frå fylket	-35 900 000
P19141	0* Hardangerbadet	8907	Gåver	-21 500 000
P19141	0* Hardangerbadet	9100	Bruk av lån	-2 800 000
P37163	0* Dagsenter Øystese			-131 936
P37163	0* Dagsenter Øystese	7290	Momskompensasjonssinntekt investeringar	-26 387
P37163	0* Dagsenter Øystese	9500	Bruk av bundne driftsfond	-105 549
P60175	0* Digitalisering og samordning av adm. fagsystem			-587 500
P60175	0* Digitalisering og samordning av adm. fagsystem	7290	Momskompensasjonssinntekt investeringar	-117 500
P60175	0* Digitalisering og samordning av adm. fagsystem	9100	Bruk av lån	-470 000
P60180	0* Utfylling i sjø - Øystese sentrum			-930 000
P60180	0* Utfylling i sjø - Øystese sentrum	7290	Momskompensasjonssinntekt investeringar	-150 000
P60180	0* Utfylling i sjø - Øystese sentrum	8300	Overføringer frå fylket	-600 000
P60180	0* Utfylling i sjø - Øystese sentrum	9500	Bruk av bundne driftsfond	-180 000
P60184	0* Offentleg toalett Norheimsund			-798 000
P60184	0* Offentleg toalett Norheimsund	7290	Momskompensasjonssinntekt investeringar	-159 600
P60184	0* Offentleg toalett Norheimsund	9100	Bruk av lån	-500 000
P60184	0* Offentleg toalett Norheimsund	9500	Bruk av bundne driftsfond	-138 400
P60188	0* Tilfluktsrom/arkivrom			-125 000
P60188	0* Tilfluktsrom/arkivrom	7290	Momskompensasjonssinntekt investeringar	-25 000
P60188	0* Tilfluktsrom/arkivrom	9100	Bruk av lån	-100 000
P60194	0* Infrastruktur ind.område Sandvenhagen del II			-42 750 000
P60194	0* Infrastruktur ind.område Sandvenhagen del II	6700	Sal av tomter	-19 000 000
P60194	0* Infrastruktur ind.område Sandvenhagen del II	7290	Momskompensasjonssinntekt investeringar	-4 750 000
P60194	0* Infrastruktur ind.område Sandvenhagen del II	9100	Bruk av lån	-19 000 000
P61143	0* Veg Sandvenhagen/Sæland			-250 000
P61143	0* Veg Sandvenhagen/Sæland	7290	Momskompensasjonssinntekt investeringar	-50 000
P61143	0* Veg Sandvenhagen/Sæland	9480	Bruk av ubundne investeringsfond	-200 000

P61151	0* Kryss Tolo - Toloheimen			-125 000
P61151	0* Kryss Tolo - Toloheimen	7290	Momskompensasjonsinntekt investeringar	-25 000
P61151	0* Kryss Tolo - Toloheimen	9100	Bruk av lån	-100 000
P61166	0* Utskifting til LED i veglys			-1 875 000
P61166	0* Utskifting til LED i veglys	7290	Momskompensasjonsinntekt investeringar	-375 000
P61166	0* Utskifting til LED i veglys	9100	Bruk av lån	-1 500 000
P61173	0* Rekkverk kommunale bruer			-312 500
P61173	0* Rekkverk kommunale bruer	7290	Momskompensasjonsinntekt investeringar	-62 500
P61173	0* Rekkverk kommunale bruer	9100	Bruk av lån	-250 000
P61193	0* Utbygging av Strandebarm Omsorg			-1 350 000
P61193	0* Utbygging av Strandebarm Omsorg	7290	Momskompensasjonsinntekt investeringar	-350 000
P61193	0* Utbygging av Strandebarm Omsorg	9100	Bruk av lån	-1 000 000
P61194	0* Rassikringstiltak			-2 250 000
P61194	0* Rassikringstiltak	7290	Momskompensasjonsinntekt investeringar	-450 000
P61194	0* Rassikringstiltak	9100	Bruk av lån	-1 800 000
P61199	0* Oppgradering av kommunale kaiar			-625 000
P61199	0* Oppgradering av kommunale kaiar	7290	Momskompensasjonsinntekt investeringar	-125 000
P61199	0* Oppgradering av kommunale kaiar	9100	Bruk av lån	-500 000
P62171	0* Utskifting glas og fasade rådhus			-1 875 000
P62171	0* Utskifting glas og fasade rådhus	7290	Momskompensasjonsinntekt investeringar	-375 000
P62171	0* Utskifting glas og fasade rådhus	9100	Bruk av lån	-1 500 000
P62172	0* Oppgradering av brannvarslingsanlegg i kommunale bygg			-375 000
P62172	0* Oppgradering av brannvarslingsanlegg i kommunale bygg	7290	Momskompensasjonsinntekt investeringar	-75 000
P62172	0* Oppgradering av brannvarslingsanlegg i kommunale bygg	9100	Bruk av lån	-300 000
P62183	0* Ombygging av Tolomarka barnehage			-5 481 000
P62183	0* Ombygging av Tolomarka barnehage	7290	Momskompensasjonsinntekt investeringar	-225 000
P62183	0* Ombygging av Tolomarka barnehage	8100	Andre statlege overføringar	-4 356 000
P62183	0* Ombygging av Tolomarka barnehage	9100	Bruk av lån	-900 000
P65170	0* Forprosjekt KVBR			-127 960
P65170	0* Forprosjekt KVBR	7290	Momskompensasjonsinntekt investeringar	-25 592
P65170	0* Forprosjekt KVBR	9100	Bruk av lån	-102 368
P71091	0/1* Kompensasjonsmidlar tettstadutvikling Ålvik			-2 695 000
P71091	0/1* Kompensasjonsmidlar tettstadutvikling Ålvik	6701	Sal av bygg	-750 000
P71091	0/1* Kompensasjonsmidlar tettstadutvikling Ålvik	18300	Overføringar frå fylket	-1 945 000
P71184	0* Kvam vgs-samløkaliasjon tenester			-20 000
P71184	0* Kvam vgs-samløkaliasjon tenester	9500	Bruk av bundne driftsfond	-20 000

VA prosjekt	Prosjektnamn	Konto	Kontonamn	Budsjett 2019
P60153	0* Ny vassleidning, Fosse			-300 000
P60153	0* Ny vassleidning, Fosse	9105	Bruk av lån (sjølffinansierende)	-300 000
P60185	0* Oppgradering av VA-leidningskart			-2 000 000
P60185	0* Oppgradering av VA-leidningskart	9105	Bruk av lån (sjølffinansierende)	-2 000 000
P60187	0* Utskifting av hovudvassleidning Skålheim - Mo i Øystese			-200 000
P60187	0* Utskifting av hovudvassleidning Skålheim - Mo i Øystese	9105	Bruk av lån (sjølffinansierende)	-200 000
P61073	0* Ny pumpestasjon P5, Tolo			-250 000
P61073	0* Ny pumpestasjon P5, Tolo	9105	Bruk av lån (sjølffinansierende)	-250 000
P61091	0* Felles slamavskiljar Vikøy			-200 000
P61091	0* Felles slamavskiljar Vikøy	9105	Bruk av lån (sjølffinansierende)	-200 000
P61111	0* Oppgradering hovudrenseanlegg avløp			-26 700 000
P61111	0* Oppgradering hovudrenseanlegg avløp	9105	Bruk av lån (sjølffinansierende)	-26 700 000
P61113	0* Oppgr. av eksisterande vassverk i Kvam			-500 000
P61113	0* Oppgr. av eksisterande vassverk i Kvam	9105	Bruk av lån (sjølffinansierende)	-500 000
P61118	0* Reserveforsyning vatn			-300 000
P61118	0* Reserveforsyning vatn	9105	Bruk av lån (sjølffinansierende)	-300 000
P61159	0* VA-pumpestasjon ved Fartøyvernsenteret			-650 000
P61159	0* VA-pumpestasjon ved Fartøyvernsenteret	9105	Bruk av lån (sjølffinansierende)	-650 000
P61165	0* Opning av dam på Solhaug			-312 500
P61165	0* Opning av dam på Solhaug	7290	Momskompensasjoninntekt investeringar	-62 500
P61165	0* Opning av dam på Solhaug	9100	Bruk av lån	-125 000
P61165	0* Opning av dam på Solhaug	9105	Bruk av lån (sjølffinansierende)	-125 000
P61185	0* Oppgradering av pumpestasjonar i Steinsdalen			-1 200 000
P61185	0* Oppgradering av pumpestasjonar i Steinsdalen	9105	Bruk av lån (sjølffinansierende)	-1 200 000
P61186	0* Oppgradering av kummar i heradet - avlaup (årlig prosjekt)			-600 000
P61186	0* Oppgradering av kummar i heradet - avlaup (årlig prosjekt)	9105	Bruk av lån (sjølffinansierende)	-600 000
P61187	0* Oppgradering av kummar i heradet - vatn (årlig prosjekt)			-1 500 000
P61187	0* Oppgradering av kummar i heradet - vatn (årlig prosjekt)	9105	Bruk av lån (sjølffinansierende)	-1 500 000
P61188	0* Oppgradering av reduksjonskummar (årlig Prosjekt)			-800 000
P61188	0* Oppgradering av reduksjonskummar (årlig Prosjekt)	9105	Bruk av lån (sjølffinansierende)	-800 000
P61198	0* VA-sanering i Skårdalsvegen i Øystese			-50 000
P61198	0* VA-sanering i Skårdalsvegen i Øystese	9105	Bruk av lån (sjølffinansierende)	-50 000

Avslutta prosjekt	Prosjektnamn	Konto	Kontonamn	Budsjett 2019
P60134	0* Familie- og læringscenter			-3 306 865
P60134	0* Familie- og læringscenter	7290	Momskompensasjonsinntekt investeringar	-661 373
P60134	0* Familie- og læringscenter	9100	Bruk av lån	-2 645 492
P13191	0* IT-investeringar 2019			-1 800 000
P13191	0* IT-investeringar 2019	7290	Momskompensasjonsinntekt investeringar	-360 000
P13191	0* IT-investeringar 2019	9100	Bruk av lån	-1 440 000
P16161	0* IKT i skule og barnehage			-2 562 500
P16161	0* IKT i skule og barnehage	7290	Momskompensasjonsinntekt investeringar	-512 500
P16161	0* IKT i skule og barnehage	9100	Bruk av lån	-2 050 000
P18133	0* Heilelektronisk arkiv			-501 200
P18133	0* Heilelektronisk arkiv	7290	Momskompensasjonsinntekt investeringar	-22 500
P18133	0* Heilelektronisk arkiv	9100	Bruk av lån	-478 700
P18171	0* Kvalitetssystem			-441 200
P18171	0* Kvalitetssystem	7290	Momskompensasjonsinntekt investeringar	-7 500
P18171	0* Kvalitetssystem	9100	Bruk av lån	-433 700
P60159	0* VA-leidning Kvammapakken (Øystese sentr. - Stronde)			-350 000
P60159	0* VA-leidning Kvammapakken (Øystese sentr. - Stronde)	9105	Bruk av lån (sjølffinansierende)	-350 000
P60178	0* Kjøp av branntomt i Øystese			-250 000
P60178	0* Kjøp av branntomt i Øystese	9100	Bruk av lån	-250 000
P60186	0* Ombygging og ny barriere Strandebarm vassverk			-1 650 000
P60186	0* Ombygging og ny barriere Strandebarm vassverk	9105	Bruk av lån (sjølffinansierende)	-1 650 000
P60191	0* Asfaltering 2019			-1 875 000
P60191	0* Asfaltering 2019	7290	Momskompensasjonsinntekt investeringar	-375 000
P60191	0* Asfaltering 2019	9100	Bruk av lån	-1 500 000
P60192	0* Fornyng teknisk utstyr 2019			-625 000
P60192	0* Fornyng teknisk utstyr 2019	7290	Momskompensasjonsinntekt investeringar	-125 000
P60192	0* Fornyng teknisk utstyr 2019	9100	Bruk av lån	-500 000
P60193	0* Fornyng teknisk utstyr VAR 2019			-500 000
P60193	0* Fornyng teknisk utstyr VAR 2019	9105	Bruk av lån (sjølffinansierende)	-500 000
P60195	0* PLS vassverk Skålheim			-350 000
P60195	0* PLS vassverk Skålheim	9105	Bruk av lån (sjølffinansierende)	-350 000
P60196	1* Kartlegging av kommunale vegar			-125 000
P60196	1* Kartlegging av kommunale vegar	17290	Momskompensasjonsinntekt drift	-25 000
P60196	1* Kartlegging av kommunale vegar	19400	Bruk av disposisjonsfond	-100 000
P61145	0/1* Trafikksikringsplan			-1 250 000
P61145	0/1* Trafikksikringsplan	7290	Momskompensasjonsinntekt investeringar	-125 000
P61145	0/1* Trafikksikringsplan	9100	Bruk av lån	-500 000
P61145	0/1* Trafikksikringsplan	17290	Momskompensasjonsinntekt drift	-125 000
P61145	0/1* Trafikksikringsplan	19400	Bruk av disposisjonsfond	-500 000
P61153	0* Parkering Bjørketeigen			-500 000
P61153	0* Parkering Bjørketeigen	7290	Momskompensasjonsinntekt investeringar	-100 000
P61153	0* Parkering Bjørketeigen	9100	Bruk av lån	-400 000
P61161	0* Kloakksanering Ålvik			-461 445
P61161	0* Kloakksanering Ålvik	9105	Bruk av lån (sjølffinansierende)	-461 445
P61164	0* VA-sanering Øystese sentrum/vest			-7 000 000
P61164	0* VA-sanering Øystese sentrum/vest	9105	Bruk av lån (sjølffinansierende)	-7 000 000
P61168	0* Sigevatn Tolomarka			-3 625 000
P61168	0* Sigevatn Tolomarka	7290	Momskompensasjonsinntekt investeringar	-625 000
P61168	0* Sigevatn Tolomarka	9100	Bruk av lån	-3 000 000
P61178	0* Oppgradering utomhus ved Tolo omsorgsbustader			-137 500
P61178	0* Oppgradering utomhus ved Tolo omsorgsbustader	7290	Momskompensasjonsinntekt investeringar	-27 500
P61178	0* Oppgradering utomhus ved Tolo omsorgsbustader	9100	Bruk av lån	-110 000
P61179	0* Sanering VA røyr langs Fitjadalen			-4 773 534
P61179	0* Sanering VA røyr langs Fitjadalen	9105	Bruk av lån (sjølffinansierende)	-4 773 534
P61181	0* Oppgradering av bruer ved Steinsdalsfossen			-21 115
P61181	0* Oppgradering av bruer ved Steinsdalsfossen	7290	Momskompensasjonsinntekt investeringar	-4 223
P61181	0* Oppgradering av bruer ved Steinsdalsfossen	9100	Bruk av lån	-16 892
P61182	0* Opparbeiding av parkering Norheimsund sentrum			-912 500
P61182	0* Opparbeiding av parkering Norheimsund sentrum	7290	Momskompensasjonsinntekt investeringar	-182 500
P61182	0* Opparbeiding av parkering Norheimsund sentrum	9500	Bruk av bundne driftsfond	-730 000

P61183	0* VA-sanering Norheim del II			-9 987 107
P61183	0* VA-sanering Norheim del II	8300	Overføringer frå fylket	-2 500 000
P61183	0* VA-sanering Norheim del II	9105	Bruk av lån (sjølffinansierende)	-7 487 107
P61184	0* Ombygging av Tolo reinseanlegg til pumpestasjon			-2 628 588
P61184	0* Ombygging av Tolo reinseanlegg til pumpestasjon	9105	Bruk av lån (sjølffinansierende)	-2 628 588
P61190	0* Fornyng av bilpark, teknisk eining			-1 875 000
P61190	0* Fornyng av bilpark, teknisk eining	7290	Momskompensasjonsinntekt investeringar	-375 000
P61190	0* Fornyng av bilpark, teknisk eining	9100	Bruk av lån	-1 500 000
P61191	0* Ny lastebil til teknisk drift			-1 500 000
P61191	0* Ny lastebil til teknisk drift	6600	Sal av driftsmiddel	-300 000
P61191	0* Ny lastebil til teknisk drift	7290	Momskompensasjonsinntekt investeringar	-300 000
P61191	0* Ny lastebil til teknisk drift	9100	Bruk av lån	-900 000
P61192	0* Ny traktor til teknisk drift			-875 000
P61192	0* Ny traktor til teknisk drift	6600	Sal av driftsmiddel	-150 000
P61192	0* Ny traktor til teknisk drift	7290	Momskompensasjonsinntekt investeringar	-175 000
P61192	0* Ny traktor til teknisk drift	9100	Bruk av lån	-550 000
P61195	0* Trafikksikring for trygge skuleveggar, del II			-5 500 000
P61195	0* Trafikksikring for trygge skuleveggar, del II	7290	Momskompensasjonsinntekt investeringar	-1 000 000
P61195	0* Trafikksikring for trygge skuleveggar, del II	8300	Overføringer frå fylket	-3 800 000
P61195	0* Trafikksikring for trygge skuleveggar, del II	9100	Bruk av lån	-700 000
P61196	0* Trykkaukestasjon Løyning i Øystese			-1 200 000
P61196	0* Trykkaukestasjon Løyning i Øystese	9105	Bruk av lån (sjølffinansierende)	-1 200 000
P62164	0* Utleigebustad - Bergtun			-531 500
P62164	0* Utleigebustad - Bergtun	9480	Bruk av ubundne investeringsfond	-531 500
P62191	0*Oppgradering bygg 2019			-1 250 000
P62191	0*Oppgradering bygg 2019	7290	Momskompensasjonsinntekt investeringar	-250 000
P62191	0*Oppgradering bygg 2019	9100	Bruk av lån	-1 000 000
P62192	1*Vedlikehald av kommunale bygg			-3 000 000
P62192	1*Vedlikehald av kommunale bygg	19400	Bruk av disposisjonsfond	-3 000 000
P62194	1* Oppgradering/ombygging ROP bustad			-187 500
P62194	1* Oppgradering/ombygging ROP bustad	17290	Momskompensasjonsinntekt drift	-37 500
P62194	1* Oppgradering/ombygging ROP bustad	19400	Bruk av disposisjonsfond	-150 000
P63190	0* Parkering Holmsund			-400 000
P63190	0* Parkering Holmsund	9480	Bruk av ubundne investeringsfond	-400 000
P63191	1* Asfaltering og vedlikehald kommunale vegar			-3 750 000
P63191	1* Asfaltering og vedlikehald kommunale vegar	17290	Momskompensasjonsinntekt drift	-750 000
P63191	1* Asfaltering og vedlikehald kommunale vegar	19400	Bruk av disposisjonsfond	-3 000 000
P65190	0* Kjøp av kommandobil KVBR			-345 000
P65190	0* Kjøp av kommandobil KVBR	7290	Momskompensasjonsinntekt investeringar	-69 000
P65190	0* Kjøp av kommandobil KVBR	9100	Bruk av lån	-276 000
P71170	1*Reguleringsplan Fjerabygde - Rosseland			-312 500
P71170	1*Reguleringsplan Fjerabygde - Rosseland	17290	Momskompensasjonsinntekt drift	-62 500
P71170	1*Reguleringsplan Fjerabygde - Rosseland	19500	Bruk av bundne driftsfond	-250 000
P91144	0* Barnehage - Øystese			-1 250 000
P91144	0* Barnehage - Øystese	7290	Momskompensasjonsinntekt investeringar	-250 000
P91144	0* Barnehage - Øystese	9100	Bruk av lån	-1 000 000

Andre investeringar	Prosjektnamn	Konto	Kontonamn	Budsjett 2019
I17200	Eigenkapital KLP			-2 500 000
I17200	Eigenkapital KLP	9480	Bruk av ubundne investeringsfond	-2 500 000
I19090	Andre investeringar			-200 000
I19090	Andre investeringar	9700	Overført frå driftsrekneskapet	-200 000
I26500	Bustader			-2 125 000
I26500	Bustader	6701	Sal av bygg	-1 100 000
I26500	Bustader	7290	Momskompensasjonsinntekt investeringar	-25 000
I26500	Bustader	9480	Bruk av ubundne investeringsfond	-1 000 000
I28300	Husbanklån			-12 500 000
I28300	Husbanklån	9100	Bruk av lån	-10 000 000
I28300	Husbanklån	9203	Ordinære avdrag formidlingslån	-1 200 000
I28300	Husbanklån	9204	Ekstraordinære avdrag formidlingslån	-1 000 000
I28300	Husbanklån	9580	Bruk av bundne investeringsfond	-300 000

Fondsoversikt

Årsmelding 2019

Innhald

1	Fond i Kvam herad.....	3
2	Status fond.....	4
3	Bundne fond.....	6
3.1	Bundne driftsfond.....	6
3.2	Bundne kapitalfond.....	8
4	Ubundne fond.....	8
4.1	Disposisjonsfond.....	9
4.2	Rekneskapsmessig overskot.....	9
4.3	Ubundne kapitalfond.....	10
5	Vedtekter og retningslinjer for Kraftfondet i Kvam herad.....	11
5.1	Standardvedtekterfor bruk og forvaltning av kraftfond.....	11
6	Vedtekter for Kvam fiskefond (HST-167/08, 16.12.2008. Arkivsak 08/1045).....	15
7	Vedtekter for Kvam viltfond (HST-052/02, 28.05.2002. Arkivsak 2002000568).....	16
8	Retningslinjer for Havbruksfondet i Kvam herad.....	19
9	Fondsbruk/-avsetning.....	20
9.1	Næringsfond.....	20
9.2	Fiskefond.....	20
9.3	Viltfond.....	21

1 Fond i Kvam herad

Kommunerekneskapen skil seg frå bedriftsrekneskap på ei rekkje måtar. Bl.a. driv ikkje ein kommune med tradisjonelt overskot eller underskot, men har i staden for mindreforbruk eller meirforbruk i høve tildelte budsjetttrammer.

Dersom kommunen har eit mindreforbruk/overskot, vert summen sett av på fond til bruk i komande budsjettår. Har kommunen eit meirforbruk/underskot, må dette dekkast inn med tidlegare avsette fondsmidlar. Ein kommune kan ikkje driva med udekka underskot, og kommunen vert i så fall sett under statleg administrasjon (v/fylkesmann) til dess udekka underskot er dekkast inn, og kommunen driv i balanse eller med mindreforbruk. Det er tilrådd at kommunar årleg har eit netto driftsresultat på 1,75 % av brutto driftsinntekter som kan setjast av på driftsfond som «buffer» for ev. underskot, eller som kan overførast til investeringsrekneskapen til finansiering av ev. investeringar eller setjast av på kapitalfond.

Det kan og koma meir-/mindreforbruk i investeringsrekneskapen. Eventuelle fondsmidlar frå mindreforbruk i investeringsrekneskapen kan ikkje nyttast til drift, men til finansiering av komande investeringar. Fondsmidlar frå investeringsrekneskapen skapar overskotslikviditet som vert plassert i tråd med reglement for fonds- og gjeldsfinansiering. Bruk av fondsmidlar medfører redusert overskotslikviditet, og dermed lågare avkastning på plasseringar.

Fonda er delt opp i drifts- og investeringsfond, og deretter i bundne og ubundne fond innanfor kvar av desse. Investeringsfond vert kalla kapitalfond. Dei bundne fonda må brukast til føremålet til fondet, medan dei ubundne kan disponerast fritt etter fleirtalsvedtak i heradsstyre. Frie driftsfond vert kalla disposisjonsfond. Det er midlane på disposisjonsfond som må dekkast ev. «underskot» i drifta, og det er tilrådd at disposisjonsfond utgjer 4 % av brutto driftsutgifter. I Kvam herad utgjer det om lag 31,8 mnok.

I samband med budsjett/økonomiplan og ev. enkeltsaker for tiltak og prosjekt, vedtek Kvam heradsstyre bruk av/avsetning til fond. Både økonomiplan og prosjekt strekkjer seg over fleire år, og det er viktig å ha oversikt på fondsmidlane over år for å unngå overforbruk. Kommunen merker difor fondsmidlane for vedteken bruk. For nokre få fond, merker kommunen òg framtidig avsetning til fond. Avsetning til fond kan ikkje garanterast, men for næringsfond/kraftfond og fiskefond er det ei fast overføring på om lag 4 mnok til næringsfond og 0,1 mnok til fiskefond for konsesjonsavgift kraftverka må betala til kommunen som kompensasjon for tidlegare kraftutbygging.

Det er og lagt inn bruk og avsetning til disposisjonsfond i tråd med framlegget til økonomiplan, men desse midlane er det knytt stor usikkerheit til, då dei avheng av at årsrekneskapen til kommunen vert akkurat som i framlegget til budsjett/økonomiplan.

Det er ikkje lagt inn merking for bruk/avsetning til sjølvkostfond som vatn og avlaup, då desse fonda er bundne, og vert følgt opp gjennom sjølvkostrekneskapa. Det er heller ikkje lagt inn avsetning for rente på fondsmidlane, slik nokre av dei bundne fonda har krav på.

Næringsfondet har eigne statuttar, medan andre er bundne av eit heradsstyrevetak. Andre fond er bundne av at dei er gjevne som øyremerka tilskot/midlar eller som testamentariske gåver til særskilte føremål.

2 Status fond

Sjå tabell for status på dei ulike fonda. I tillegg til rekneskapsaldo, er det estimert ein framtidig saldo i slutten av gjeldande økonomiplanperiode. Dette er gjort for å visa bindingar på fondsmidlar frå tidlegare budsjettvedtak.

Oversikten er ikkje komplett, og manglar bl.a. avsetning av rente til fond, men hovudlinjene er på plass.

- Budsjettert avsetning og bruk av sjølvkostfond er ikkje med, då dette vert fylgt opp på andre måtar.
- Budsjettert avsetning til Bustadfeltfond er ikkje med, då dette er så usikkert.
- Bruk er berre med for spesifikke prosjekt og øyremerka tilskot.

	Saldo fondsmidlar 01.01.2019	Saldo fondsmidlar 31.12.2019	Estimert saldo pr. 31.12.23
Fondsmidlar i øk.planperioden			
Øyremerka tilskot, gåver ol.	13 909 077	17 815 209	1 349 372
Gåver Øysteseheimen	162 135	165 572	165 572
Gåver Strandeb.aldersheim	326 344	334 862	334 862
Gåve Frå Gudrun Mohr 90	21 651	22 110	22 110
Psykiatri	16 872	16 872	16 872
Gåve Sverre Soldal	765 497	781 725	781 725
Gåve til Kalhagen Bufellesskap	9 705	9 705	9 705
Gåve Toloheimen	228 675	209 492	85 465
Gåve Øysteseheimen - B.Botnen	306 307	312 801	312 801
Hardanger/Voss kompetanseregion	50 000	50 000	50 000
Gåver Lokamed. senter (Rehab.)	32 404	32 404	19 467
Gåver Kvam legevakt	11 265	11 898	11 898
Gåver Mikjelsflaten	9 000	9 000	9 000
Kraftfond	30 532 619	35 176 027	41 780 772
Parkeringsplassar	750 532	20 532	0
Fiskefond	712 833	730 055	730 055
Næringsutvikling i Kvam	6 218 246	2 517 989	-10 722 001
Overførte midlar frå Ålvik vekst	756 631	756 631	756 631
Fond tap på etableringslån	443 756	453 163	453 163
Fond Viltforvaltning	386 187	503 954	643 954
Sjølvkostfond vatn, felles	-50 241	-50 241	-50 241
Sjølvkostfond avlaup, felles	6 026 232	9 812 223	9 712 223
Sjølvkostfond slam	843 705	2 322	2 322
Sjølvkost renovasjon	0	353 928	
Sjølvkostfond feing	382 973	382 973	382 973
Sum 2.51 bunde driftsfond	62 852 406	70 431 207	46 858 701
Kapitalfond	629 093	581 888	581 888
Uttak Eigenkap.K.Kraftv	23 025 594	3 808 783	-7 152 877
Inv.Fond Kvam Kraftverk	12 797 788	12 797 788	12 797 788
Flyktningefond - investering	140 529	140 529	140 529
Bustadfelt-Fond	27 181 212	23 077 085	11 694 661
Innløyste Formidlingslån	0	0	0
Sum 2.53 ubunde kapitalfond	63 774 215	40 406 072	18 061 988
Innbet. Husbanklån	20 588 795	24 285 844	24 285 844
Tilfuktsrom	500	500	500
Bustad funksjonshemma	840 603	840 603	840 603
Innløyste formidlingslån	6 192 678	6 192 678	6 192 678
Heis Ved Øysteheimen	9 861	9 861	9 861
Gåve T.Breivne Str.Aldersh	7 129	7 129	7 129
Vikøy Kyrkjegardsfond	48 128	48 128	48 128
Tusenårsjubileum	178 235	178 235	178 235
Pumpestasjon	923 598	19 580	19 580
Øyremerka tilskot motatt i investering	972 399	1 959 472	0
Sum 2.55 bunde kapitalfond	29 761 928	33 542 032	31 582 560
Disposisjonsfond	32 543 456	32 067 101	-45 043 299
Mastekompensasjon	3 432 745	3 432 745	3 096 627
Mva.komp. frå investeringsprosjekt	0	0	0
Disp.fond - ekstra kraftinntekter	18 065 863	23 800 575	21 800 575
Kvammabadet KF	10 000 000	-9 663 838	-19 663 838
Havbruksfond	16 193 153	13 018 402	7 814 142
Sum 2.56 disposisjonsfond	80 235 217	62 654 985	-31 995 793
Rekneskapsmessig mindreforbruk	1 338 215	8 171 347	8 171 347
Sum 2.595 rekneskapsmessige overskot	1 338 215	8 171 347	8 171 347

3 Bundne fond

3.1 Bundne driftsfond

Fondskonto	Fondsnamn	Kommentar
25110001	Øyremerka tilskot, gåver ol.	Kommunen mottok ei rekkje øyremerka tilskot gjennom året, som skal brukast til eit spesifikt føremål. Ofte rekk ein gjerne ikkje bruka opp alle midlane innanfor det enkelte budsjettåret, og resterande midlar vert då sett av på dette fondet i inneverande år, og brukt i komande år. Tilsvarande er det og for gåver som vert gjeve til kommunen til spesifikke føremål. Alle midlar på dette fondet, skal vera merka.
25130001	Gåver Øysteseheimen	Gåver til bruk for personale og tilsette ved Øysteseheimen
25130003	Gåver Strandeb.aldersheim	Gåver til bruk for personale og tilsette ved Strandebarmsheimen
25130004	Gåve Frå Gudrun Mohr 90	Testamentarisk gåve til Øystese aldersheim, HST-87/90, utan bindingar
25130005	Psykiatri	Spesielle tiltak, med spesiell klausul, jf. 9901907-15
25130008	Gåve Sverre Soldal	Testamentarisk gåve, sak 13.02.02, HST-015/02, jf. 9901907-12
25130010	Gåve til Kalhagen Bufellesskap	Gåve til bruk i Kalhagen Bufellesskap i 2005
25130011	Gåve Toloheimen	Gåve til bruk på Toloheimen
25130012	Gåve Øysteseheimen - B. Botnen	Gåve til bruk på Øysteseheimen. Midlane skal brukast til trivselstiltak for bebuarane, og eventuelt til innkjøp av utstyr som direkte kjem bebuarane til nytte.
25130013	Hardanger/Voss kompetanseregion	Øyremerka midlar til bruk Hardanger/Voss kompetanseregion
25130014	Gåver Lokalmed. Senter (Rehab.)	Gåver til bruk på KRB på Toloheimen
25130015	Gåver Kvam legevakt	Gåver til bruk på Kvam legevakt
25130016	Gåver Mikjelsflaten	Gåver til bruk på Mikjelsflaten.

25140002	Næringsfond	Vert tilført ca. 4 mnok per år frå konsesjonsavgift. Eigne statuttar – sjå eige kapittel
25140003	Parkeringsplassar	Midlar frå utbyggingssaker til offentlege parkeringsplassar
25140004	Fiskefond	Eigne vedtekter, sjå eige kapittel
25140005	Næringsutvikling og kompensasjonsmidlar	Fondet brukt til avsetning til/bruk av kompensasjonsmidlar som kommunen får frå fylket. Nokre av midlane skal betalast ut til andre aktørar, medan andre går til finansiering av ulike prosjekt og tiltak. Vedteken bruk av midlane er lagt inn, men ikkje avsetning. Fondet viser difor eit overforbruk.
25140006	Overførte midlar frå Ålvik vekst	Midlane til næringsutvikling vart gjeve av NVE i samband med ny konsesjon for Bjølveutbygginga i 2000, og tenkt bruk til utvikling i Ålvik, og Ålvik vekst vart oppretta. Det står nokre midlar att.
Fondskonto	Fondsnamn	Kommentar
25142051	Fond tap på etableringslån	Kommunen kan setja av nokre av tilskotsmidlane frå Husbanken til eit eige fond for å dekkja ev. tap på vidareformidla etableringslån frå Husbanken.
25160010	Fond Viltforvaltning	Vedtekter HST-52/02 (28.05.02, 2002000568), sjå eige kapittel.
25160031	Sjølvkostfond vatn, felles	Sjølvkostsfond til bruk for produksjon av vatn til abonnentar.
25160032	Sjølvkostfond avlaup, felles	Sjølvkostsfond til bruk for handtering av avlaup for abonnentar.
25160035	Sjølvkostfond slam	Sjølvkostsfond til bruk for handtering av slam for abonnentar.
25164100	Sjølvkostfond feiing	Sjølvkostsfond til bruk for feiing for abonnentar

3.2 Bundne kapitalfond

Fondskonto	Fondsnamn	Kommentar
25510000	Innbet. Husbanklån	Bundne av forskrifter for Husbanklån, midlane må gå til same formål som låna er tekne opp til.
25510001	Tilfluktsrom	Fondet truleg oppretta i nov-94, med uklar status. Vert nytta til P60188 - Tilfluktsrom/arkivrom i 2018 for å skilja desse to funksjonane på rådhuset og for å oppfylle lovkrava.
25510003	Bustad funksjonshemma	Resterande midlar etter sal av husvære som var gjeve som testamentarisk gåve til kommunen. Midlane skal nyttast til finansiering av kjøp av bustad særleg tilrettelagt for funksjonshemma.
25510004	Innløyste Formidlingslån	Fondmidlane kjem frå innbetaling av Husbanklån frå låntakarar, som kan gå til nedbetaling av kommunale innlån frå Husbanken.
25530003	Heis ved Øysteheimen	Fondet eldre enn 1994. Kan truleg nyttast i samband med utbygging på Øysteseheimen.
25530005	Gåve T. Breievne Str.Aldersh	Fondet eldre enn 1994. Fondet kan truleg nyttast i samband med nytt prosjekt for Strandebarmsheimen.
25550001	Vikøy Kyrkjegardsfond	Fondet er eldre enn 1994. Uklart om det er knytt vilkår til bruk.
25550003	Tusenårsjubileum	Rest av øyremerka midlar til tusenårsjubileet.
25563003	Pumpestasjon	Oppretta i 1996. På grunnlag av statstilskot til kloakkpumpe som seinare vart finansiert av kommunen. Kan nyttast truleg nyttast til finansiering av pumpestasjon.
25563004	Øyremerka tilskot mottatt i investering	Branntryggleik Strandebarmsheimen

4 Ubundne fond

Ubundne driftsfond vert kalla disposisjonsfond, og ubundne investeringsfond vert kalla ubundne kapitalfond. I tillegg kan kommunen få fond for «rekneskapsmessige overskot» dersom kommunen har eit mindreforbruk som det ikkje er lagt føringar for, noko som sjeldan skjer.

4.1 Disposisjonsfond

Fondskonto	Fondsnamn	Kommentar
25600000	Disposisjonsfond	«Bufferfondet» til kommunane, som kan brukast til både finansiering av drift og overført til investering.
25600013	Mastekompensasjon	Fondet vart oppretta då kommunen tok i mot 32 mnok som kompensasjon for master på strekkja Sima-Samnanger. I utgangspunktet er det ingen bindingar, men heradsstyre har i eiga sak vedteke føringar for kva midlane skal brukast til. HST-061/13, 8.10.2013. Arkivsak 13/907-1: <ul style="list-style-type: none"> - Amenitetar, identitet og stadleg kultur og omdøme, med den hensikt å auka bu- og besøksattraktiviteten i Kvam herad
25600100	Mva. komp. frå investeringsprosjekt	Fondet vart oppretta då kommunane fekk tildelt mva. kompensasjon frå investeringsprosjekt inn i drifta. Ordninga er no avslutta, og midlane enten brukt til finansiering av investeringsprosjekt eller drift.
25600200	Disp. fond – ekstra kraftinntekter	Fondsmidlar frå inntekter utover budsjett
25600300	Kvammabadet KF	Buffer frå mastekompensasjonfond til drift av kommunalt føretak
25600400	Havbruksfond	Årleg utbetaling frå Fiskeridirektoratet for å sikra at oppdrettskommunar får meir igjen for å tilretteleggja for havbruk.

4.2 Rekneskapsmessig overskot

Fondskonto	Fondsnamn	Kommentar
25950000	Rekneskapsmessig mindreforbruk	Midlar frå år med mindreforbruk, der det ikkje låg føringar for bruk av mindreforbruket. Fritt disponible fondsmidlar.

4.3 Ubundne kapitalfond

Fondskonto	Fondsnamn	Kommentar
25300001	Kapitalfond	Fritt til å disponera innan investeringsrekneskapen, med unntak av tidlegare bindingar.
25300002	Uttak Eigenkapital Kvam Kraftverk	Oppretta av HST i sak 98/89 (14.10.97), opphavleg på 25,4 mnok frå uttak av EK frå Kvam kraftverk AS. Lagt til renteavkastning undervegs. Føremålet er økonomisk lønsame prosjekt. I saka vart det vedteke av det måtte vera 2/3-fleirtal i HST for bruk av midlar eller endra reglar for det. Dette er ikkje eit lovleg vedtak, då det alltid skal vera simpelt fleirtal som avgjer saker i HST, og fondet er i realiteten ubunde.
25300003	Inv. Fond Kvam Kraftverk	Oppretta av HST i sak 97/89 (14.10.97), opphavleg på 10 mnok etter uttak frå Kvam kraftverk AS, men lagt til renteavkastning undervegs. Føremålet var eit mellombels uttak av midlar som kan nyttast til ansvarleg lån eller auka av aksjekapital. I saka vart det vedteke av det måtte vera 2/3-fleirtal i HST for bruk av midlar eller endra reglar for det. Dette er ikkje eit lovleg vedtak, då det alltid skal vera simpelt fleirtal som avgjer saker i HST, og fondet er i realiteten ubunde.
25310001	Flyktningefond - investering	Dette er eit tidlegare lån til Kvam herad som vart gjort om til tilskot i juni 2001. Uklar status.
25360003	Bustadfelt-Fond	Fondet vert tilført midlar dersom kommunen sel ei tomt eller ein grunn som ikkje er knytt til prosjekt, sjå eige sak HST-021/05 (01.03.2005, arkivsak 2004000176), og vert brukt til tilsvarande.

5 Vedtekter og retningslinjer for Kraftfondet i Kvam herad

Vedteke i heradsstyret i Kvam 21.03.2017

5.1 Standardvedtekter for bruk og forvaltning av kraftfond

§ 1 Kraftfond - Heimel, kapital og avkastning

a. Fondskapitalen er:

Kraftfond/Næringsfond på 1 million kroner, innbetalt av Bergen Lysverker i medhald av punkt 2 i konsesjonsvilkåra 26. juni 1981 for regulering og utbygging av Kvitingen Kraftverk.

b. Avkastninga er: Årlege konsesjonsavgifter som vert innbetalt til Kvam herad i medhald av tidlegare og seinare konsesjonar.

c. Renter og annan avkastning av fondskapitalen.

Alle konsesjonsavgifter, renter og anna avkastning skal takast til inntekt for kraftfondet og må disponerast i tråd med vedtektene. Avkastninga kan nyttast til tilskot og/eller lån, medan

fondskapitalen på 1 million kroner ikkje kan nyttast til lån eller tilskot. Tabell nr. 4 viser oversikt over konsesjonar per 2016.

§ 2 Føremål

Kraftfondet skal i hovudsak nyttast til næringsføremål, som for eksempel bedriftsstøtte, tilrettelegging for næringsutvikling i regi av kommunen, stadsutvikling, ulike typar utviklingsarbeid med meir. Fondet kan også nyttast til kommunale investeringar i varige driftsmidlar.

Fondsmidlane kan ikkje nyttast til løpande drift av kommunen. Unntak er renter og avdrag på investeringar som er gjort i tråd med fondet sitt føremål og løn av næringssjef eller tilsvarende for å forvalta fondet.

Det kan ikkje gjevast støtte til bedrifter for å dekkja avdrag og renter på lån eller løypande drift.

Det bør ikkje gjevast støtte til verksemdar som mottak betydelege overføringar over statsbudsjettet.

§ 3 Former for stønad

Stønad gjennom kraftfondet kan gjevast i form av tilskot eller lån. Midlane bør ikkje nyttast til aksjeteikning i private bedrifter. Dersom kommunen teiknar aksjar, kan ikkje dette utgjere meir enn 30% av aksjekapitalen i bedrifta. Denne avgrensinga gjeld ikkje utviklingsselskap, utleigebygg o.l. som kommunen etablerer i samarbeid med private interesser.

§ 4 Forholdet til internasjonale plikter på statsstøtte området

Bruken av fondet må vera i samsvar med dei internasjonale reglane Norge har sluttet seg til på statsstøtteområdet. (Se EØS-avtalens regelverk for offentlig støtte, EØS-tillegget til de europeiske fellesskaps tidende nr. 32 av 3. sepetember 1994 med senere tillegg og endringer).

§ 5 Forvaltning

Ved forvaltning av fondsmidlane skal det leggjast vekt på låg finansiell risiko og høg likviditet. Renter og avdrag tilbakeførast til fondet.

§ 6 Årsmelding og rapporteringsplikt

Det skal leggjast fram ei melding om kraftfondet si verksemd for heradsstyret kvart år. Gjenpart av denne årsmeldinga skal sendast Fylkesmannen og fylkeskommunen.

§ 7 Godkjenning av vedtektene

Heradsstyret skal gjera vedtak om endring av vedtektene.

Vedtaket treng godkjenning av fylkesmannen.

Kopi av godkjende vedtekter skal sendast til fylkeskommunen.

5.2 Retningslinjer for bruken av kraftfondet i Kvam

Standardvedtektene fastset dei ytre rammene for bruk av kraftfondsmidlane.

Innanfor standardvedtektene kan kommunen gjennom eigne retningslinjer snevra inn fondet sine støtteformål, støtteformar og støttevilkår.

Til § 1 Kraftfond - Heimel, kapital og avkastning

Fondskapitalen og konsesjonsavgift skal setjast av på eigen konto i balansen til kommunen, som bunde driftsfond.

Til § 2 Føremål

Støtte til næringsføremål bør vera i tråd med prioriteringar i gjeldande kommunedelplan for næring. I kommunedelplan for næring og kompetanse 2015-2023 er følgjande satsingsområde vedteke:

1. Byggja kompetanse som skapar talent og utnyttar teknologi.
2. Utvikla eit pulserande og sjølvstendig regionsenter.
3. Skapa opplevingar og innhaldsrik fritid.
4. Styrka det etablerte og utvikla det særeigne.
5. Skapa gnist for kreativ og framtidsretta næring.

Fondet kan dekkja opptil 25 % av utgiftene for stilling som næringsjef eller tilsvarande stilling som forvaltar kraftfondet.

Midlane kan ikkje nyttast til føremål som ikkje er i tråd med kommunen sine etiske eller andre interne retningslinjer.

Døme på tiltak som kan få kraftfondsmidlar:

Bedriftsstøtte som til dømes etableringsstipend, opplæring, produktutvikling, marknadsføring, marknadsundersøking og planlegging som ikkje er del av løpande drift.

Kommunalt tiltaks- og næringsarbeid som til dømes næringsplanlegging, etableringsprosjekt, samarbeid skule/næringsliv og stadutviklingsprosjekt.

Kommunale investeringar for tilrettelegging for næringsverksemd som til dømes kommunal tilrettelegging av næringsarealer, fysisk stadutvikling og infrastruktur.

Til § 3 *Former for stønad*

Støtte skal i hovudsak gjevast som tilskot. Søkjarar som har vorte tildelt tilskot gjennom kraftfondet skal sende inn rekneskap/ årsmelding for det aktuelle år tilskotet vart utbetalt med tilbakemelding om kva betydning tilskotet hadde for det aktuelle året. Eventuelle andre vilkår for utbetaling av tilskot, vert fastsett per søknad.

Berre unntaksvis kan midlane brukast til utlån, då kommunen ikkje har system eller ressursar til å handsama ein låneportefylgje. Eventuelt lån frå kraftfondet skal sikrast med pant. Rente på lån frå kraftfondet skal minst tilsvare rente til sjølvkostfond + 0,5 % rente.

Søkjarar som har motteke lån til prosjekt skal sende inn årsmelding til kommunen inntil lånet er nedbetalt/innfridd.

Midlane skal ikkje brukast til aksjekapital i private bedrifter.

Det vert lagt opp til ein årleg søknadsfrist for bedrifter og tiltak som ynskjer støtte frå fondet, 1. september. Søknadane vert handsama som del av budsjettet.

Søknader til kraftfondet skal skje på elektroniske skjema på kommunen si heimeside www.kvam.kommune.no.

Det vert årleg halde att fondsmidlar på minst 1 mnok per år i gjeldande økonomiplanperiode, til eventuelle tiltak som oppstår i løpet av året som ikkje bør venta til neste budsjettvedtak. Eventuell bruk av midlane i løpet av året, krev heradsstyrevedtak. Rådmannen vert delegert fullmakt til å gje løyvingar på inntil kr 50.000. Rådmannen kan delegera fullmakta i organisasjonen.

Til § 4 *Forholdet til internasjonale plikter på statsstøtteområdet*

Nettsida www.eftasurv.int inneheld ein oversikt over gjeldande regelverk for offentleg støtte. Sjå også Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet sin vegleiar om EØS-avtalen sine reglar om offentleg støtte, https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/fad/vedlegg/konkurransopolitikk/offentlig-stotte/offentlig_stotte_veildere_2011.pdf

Offentleg støtte er definert gjennom følgjande kriterier som må vera oppfylt eller ikkje kan utelukkast:

1. Støtta må innebera ein økonomisk fordel for mottakaren
2. Støtta må vera gjeven av staten eller av statsmidlar i ei kvar form
3. Mottakar av støtte må drive økonomisk aktivitet (føretaksomgrepet)
4. Støtta må vera til gunst for enkelte føretak eller produksjonen av enkelte varer eller tenester (selektivitet)

5. Støtta må vri konkurransen eller trua med å vri konkurransen
6. Støtta må vera eigna til å påverka samhandelen mellom EØS-landa

Til § 5 Forvaltning

Fondsmidlane vert plassert i banken som del av kommunen sitt konsernkontosystem, med låg finansiell risiko og høg likviditet.

Rente på kraftfondet skal minst tilsvara rente til sjølvkostfond.

Eventuell tilbakebetaling av rente og avdrag, skal tilbakeførast til fondet.

Til § 6 Årsmelding og rapporteringsplikt.

Avsetning til og bruk av fondsmidlar skal rapporterast årleg som del av årsmelding til Kvam herad. Rapporten bør i tillegg innehalda ei vurdering av fondsbruken i høve næringsplan.

6 Vedtekter for Kvam fiskefond (HST-167/08, 16.12.2008. Arkivsak 08/1045)

§ 1

Midlar frå Kvam fiskefond skal nyttast til å fremja fisket i Kvam herad.

§ 2

Fondskapitalen vert sett til minimum kr 200 000 ved utgangen av 2008 og seinare.

§ 3

Inntekter til fondet vil vera renteavkasting og eventuelle tilskot frå konsesjonær i samband med vassdragsregulering. Eventuelle andre midlar.

§ 4

Rådmann er styre til fondet. Fondsmidlane skal plasserast på renteberande konto slik at fondet er disponibelt til ei kvar tid. Det skal førast eige rekneskap og budsjett for fiskefondet.

Ubrukte midlar skal automatisk overførast til neste års budsjett og tilleggast neste års løyving.

Grunnkapitalen skal i utgangspunktet ikkje brukas, men i spesielle tilfelle kan heradsstyret bestemme at grunnkapitalen kan brukas under føresetnad om at grunnkapitalen så raskt som mogleg bringes opp til minimum.

§ 5

Støtte innanfor rammene kan gjevast av rådmann. Større prosjekt må handsamast av heradsstyret, og helst gjennom handlingsprogram og budsjett.

§ 6

Søknad om støtte frå fondet må fremjast skriftleg. Søknaden skal innehalde:

- Kva tiltaket går ut på, søkjaren si utgreiing og vurdering av tiltaket.
- Opplysningar om søkjaren.
- Investerings- og finansieringsplan
- Kven som er deltakarar og skal utføre arbeidet.

§ 7

Før tilskot kan utbetalast, må fylgjande føresetnader vere oppfylte:

- Tiltaket må vere fullfinansiert
- Rapport og revidert rekneskap skal vere godkjend av Kvam herad

§ 8

Direktoratet for naturforvaltning avgjer tvist om forståinga av desse vedtekter.

§ 9

Disse vedtekter tek til å gjelda straks.

7 Vedtekter for Kvam viltfond (HST-052/02, 28.05.2002. Arkivsak 2002000568)

1. Føremål

Midlar frå Kvam viltfond skal skape økonomisk grunnlag for å fremje viltforvaltinga i heradet.

2. Definisjon

Kvam viltfond er eit bunde driftsfond som kommunen forvaltar til viltføremål innanfor dei rammer forskrift om kommunale viltfond og fellingsavgift for elg og hjort (23. mai 2001) fastset.

3. Fondstorleik

Fondskapitalen vert sett til minimum kr 30.000 ved utgangen av 2002, minimum kr. 60.000,- ved utgangen av 2003 og minimum kr. 100.000,- ved utgangen av 2004 og seinare.

Fondet skal byggjast opp slik:

Avsetjing i 2002	kr 30.000,-	Fondet er kr 30.000,-
Avsetjing i 2003	kr 30.000,-	Fondet er kr 60.000,-
Avsetjing i 2004	kr 40.000,-	Fondet er kr 100.000,-

Midlar utover fondsminimum er disponible

4. Inntekter til fondet

- Offentleg fellingsavgift for hjortevilt,- storleik vert fastsett av heradet i høve til forskrift om kommunale viltfond.
- Eventuelle tilskot frå statleg viltfond.
- Årleg avkasting frå fondet. Viltfondet vert forvalta saman med resten av heradet sin kapital og avkastinga av fondet vert årleg tilført fondet.
- Inntekter frå omsetjing av ulovleg felt vilt og fallvilt av hjortevilt.
- Inntekter frå hjortevilt som er felt etter § 13 i viltlova ("skadeløyve").
- Eventuelle løyvingar frå heradet.
- Eventuelle andre midlar.

5. Disponering av fondet

Kvam herad disponerer fondet som skal brukast til viltrelatert arbeid i heradet.

Fondet kan brukast til:

- Tiltak for å fremje viltforvaltning, styrke kunnskapen om viltet, jaktorganisering og liknande i heradet og i naboherad gjennom samarbeid i regi av organisasjonar, enkeltpersonar eller heradet sjølv.
- Dekke heradet sine utgifter til ettersøk, handtering av skadd vilt og fallvilt.
- Tiltak for å førebyggje skade på landbruksnæring som skuldast hjortevilt.

Fondet kan ikkje brukast til:

- Heradet sin administrasjon av viltforvaltinga.
- Erstatning for skade som skuldast vilt.
- Skotpremie.

Kvam viltnemnd kan fastsetje meir detaljerte reglar for ulike føremål og tiltaksgrupper.

Retningslinene er eit supplement til forskrift om kommunale viltfond og fellingsavgift for elg og hjort, fastsett av Direktoratet for naturforvaltning 23. mai 2001.

6. Forvaltning

Kvam viltnemnd er styre for fondet. Fondstyret kan delegere vidare mynde til rådmann. Fondsmidlane skal plasserast på renteberande konto slik at fondet er disponibelt til ei kvar tid. Det skal førast eige rekneskap og budsjett for viltfondet.

7. Fellingsavgift

Storleik på fellingsavgift for elg og hjort vert fastsett årleg i budsjettet til heradet innanfor dei rammer for storleiken på fellingsavgifta som kvart år vert vedteke i Statsbudsjettet.

8. Tildeling av midlar frå fondet

Det kan tildelast midlar frå viltfondet til lag, organisasjonar, verksemder og einskildpersonar.

Når det er aktuelt å tildele midlar frå fondet skal dette gjerast kjent for ålmenta i god tid før eventuell søknadsfrist.

Tilskot skal primært ytast til tiltak av lokal karakter og som ikkje lett kan få statstilskot.

Tilskot vert gjeve etter søknad og på grunnlag av godkjende kostnadsoverslag og at krava til søknad er oppfylte.

8. a) Kva tiltak kan få tilskot

Tilskot kan gjevast til oppgåver innan viltrelatert arbeid i heradet, også viltkartlegging og informasjonstiltak. Tiltak knytt til arbeid med driftsplanar skal tilleggast vekt, og oppgåver som bygger på samarbeid mellom herad, vert prioriterte.

Døme på andre tiltak:

- Arbeid med tilrettelegging, organisering og informasjon om jakt og høve til jakt.
- Tiltak som har som målsetjing å betre bestandsoversyn, oppretting og drift av lokale samarbeidsråd.
- Førebygging mot hjorteviltskade.
- SAM finansiering av prosjekt.
- Andre lokale vilttiltak.

8. b) Krav til søknad

Søknad om støtte frå fondet må fremjast skriftleg før tiltaket vert sett i verk.

Fondsstyret bør fastsetje søknadsfristar.

Søknaden skal innehalde (minimumskrav):

- Kva tiltaket går ut på, søkjaren si utgreiing og vurdering av tiltaket.
- Opplysningar om søkjaren.
- Investerings- og finansieringsplan.

- Framdriftsplan
- Kven som er deltakarar og skal utføre arbeidet

8. c) Utbetaling

- 50% av tilsagnet kan utbetalast ved oppstart før fullstendig investering er gjort.
- Delutbetaling kan skje mot dokumentasjon på gjennomføring med 90 % av tilsagnsummen. Fondsstyret kan gjere vedtak om eingongsutbetaling.
- Frist for gjennomføring av tiltaket er normalt 2 år (tilsagnsåret + to heile kalenderår).
- Administrasjonen får fullmakt til å godkjenne 1 år utsetjing av frist for gjennomføring av tiltaket, etter søknad. Utsetjing utover dette skal handsamast av fondsstyret.
- Dersom det oppstår tilhøve som er strid med føresetnadane for støtta, kan Kvam herad avgjere at tilskot skal betalast tilbake til fondet heilt eller delvis.
- Krav om tilbakebetaling av tilskot kan ikkje setjast fram seinare enn 5 år etter utbetaling.
- Før tilskot kan utbetalast, må fylgjande føresetnadar vere oppfylte:
- Tiltaket må vere fullfinansiert.
- Rapport og revidert rekneskap skal vere godkjend av Kvam herad.
- Krav som vert stilt i gjeldande lover, forskrifter og standardar skal vere oppfylte og naudsynte godkjenningar må liggje føre.

8. d) Sakshandsaming og klage/anke

Støtte innanfor rammene kan gjevast av fondsstyret. Større prosjekt må handsamast av heradsstyret, og helst gjennom handlingsprogram og budsjett.

Klage på kommunale vedtak skal handsamast av fylkesmannen, jmf. Viltlova § 4 siste ledd.

Fondsstyret står fritt til å vurdere tilskotsstorleik innan gjeldande rammer.

8 Retningslinjer for Havbruksfondet i Kvam herad

Vedteke i heradsstyret i Kvam 19.12.2018

Kvam heradsstyre vedtek følgjande retningslinjer for Havbruksfondet:

1. *Midlar frå det statlege Havbruksfondet vert sett av på eit kommunalt disposisjonsfond, Havbruksfond, konto 25600400*
2. *Fondsmidlane kan brukast til*
 - a. *Tiltak i tråd med handlingsplan i kulturminneplan på 2 millionar kroner totalt, fordelt på inntil kr 200.000 per år.*
 - b. *Klima- og energitiltak på inntil 2 millionar kroner.*
 - c. *Betaling av medlemskap i Nettverk fjord- og kystkommuner (NFKK)*
 - d. *Driftsprosjekt.*
 - e. *Dekking av udekkta driftsunderskot dersom dette ikkje kan dekkast av andre fondsmidlar.*
 - f. *Fondet kan nyttast til å styrke kommunen sin forvaltning av naturområde, naturmangfald og reetablering av natur*
3. *Fondsmidlane bør ikkje brukast til*
 - a. *Ordinær drift.*
 - b. *Investeringsprosjekt som kan finansierast med bundne fond*
 - c. *Driftstiltak som kan finansierast med andre midlar, som kraftfond.*
4. *Bruk av fondsmidlar vert fastsett i samband med budsjettarbeid, ev. i tertialar.*

9 Fondsbruk/-avsetning

9.1 Næringsfond

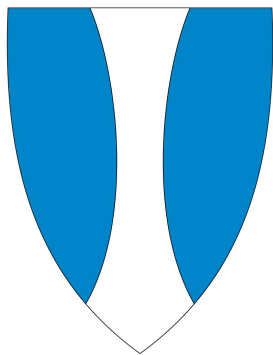
Bilagstekst	Bruk	Avsetnad
Bygdagnist AS	100 000,00	
FjordMoods AS	149 664,00	
Hardangerfjord Adventure AS	150 000,00	
Norheimsund Havneutvikling	150 000,00	
Helse i hardanger	400 000,00	
Tilskot Breidablik	500 000,00	
Alsaleh Dagligvarer	50 000,00	
Næringshagen i Hardanger - Grunderkurs	112 500,00	
Drift av næringsavdelinga 2019	267 000,00	
P60184 Offentleg toalett NHS - Finansiering 2019	138 400,00	
P71170 Reg.plan Fjærabygda-Rosseland- Finansiering 2019	256 464,80	
P71184 Kvam vgs, samlokaliasjon tenester - Finansiering 2019	13 453,53	
P80191 Områdeplan Øystese - Finansiering 2019	132 167,14	
K200 Spelemidlar avsett i 2018 overførast til Næringsfond	704 742,00	
N025 kompensasjonsmidlar avsett i 2018 overførast til Næringsfond	50 000,00	
BKK Produksjon AS - konsesjonsavgift 2019		2 069 617,00
Statkraft Energi AS - konsesjonsavgift 2019		2 284 388,00
Voss Energi Produksjon AS - konsesjonsavgift 2019		48 638,00
Kvam Kraftverk AS - konsesjonsavgift 2019		27 874,00
Fondsrenter 2019		647 282,00
Korriger motpost til forventa fondsbruk på P19171 Hardangertunnelen i 2020		2 500 000,00
Korriger feil forteikn på sluttutbetaling Helse i Hardanger i 2020		240 000,00
Sum endring fondsmidlar	3 174 391,47	7 817 799,00
Netto endring fondsmidlar		4 643 407,53

9.2 Fiskefond

Bilagstekst	Bruk	Avsetnad
Statkraft Energi AS		32 440,76
Fondsrenter 2019		15 112,00
Øystese jeger og fiskarlag	30 331,00	
Sum endring fondsmidlar	30 331,00	47 552,76
Netto endring fondsmidlar		17 221,76

9.3 Viltfond

Bilagstekst	Bruk	Avsetnad
Stall Stuve - Sluttutbetaling hjortegjerde	16 800,00	
Kvam Vilttelefon	24 924,00	
Avsett inntekter viltfond 2019		151 304,00
Fondsrenter 2019		8 187,00
Sum endring fondsmidler	41 724,00	159 491,00
Netto endring fondsmidler		117 767,00

Finansrapport Kvam herad

Forvaltning av gjeldsportefølje og finansieringsavtaler

Rapport 2019 1 januar til 31 desember

(Rapportdato 31. desember, utskrevet 15. januar 2020)

Innholdsfortegnelse

- Side 3: Oppsummering og nøkkeltall – del I**
- Side 4: Oppsummering og nøkkeltall – del II**
- Side 5: Fordeling rentebinding**
- Side 6: Finansreglementets krav og strategi**
- Side 7: Porteføljens rentebindingstid og renterisiko**
- Side 8: Porteføljens kapitalbinding og refinansieringsrisiko**
- Side 9: Utvikling i rentebindingstid**
- Side 10: Utvikling i gjennomsnittrente**
- Side 11: Utvikling i lånegjeld**
- Side 12: Opptak av nye lån og refinansieringer i perioden**
- Side 13: Forfall og rentereguleringer i perioden**
- Side 14: Motpartoversikt lån**
- Side 15: Motpartoversikt rentebytteavtaler**
- Side 16: Markedskommentar**
- Side 17: Ordliste, forklaringer og beregninger**
- Appendiks I: Oversikt rentebetingelser og rentekostnader**
- Appendiks II: Stamdataoversikt**

Forbehold

Denne rapporten er utarbeidet av Bergen Capital Management AS (heretter BCM) i samsvar med forskrift om finansforvaltning og Kundens reglement for finansforvaltning. Rapporten baserer seg på kilder som vurderes som pålitelige, men BCM garanterer ikke at informasjonen i rapporten er presis eller fullstendig.

Uttalelsene i rapporten reflekterer oppfatninger på det tidspunkt rapporten ble utarbeidet, og BCM forbeholder seg retten til å endre oppfatninger uten varsel.

Denne rapporten skal ikke forstås som et tilbud eller anbefaling om kjøp eller salg av finansielle instrumenter. BCM påtar seg intet ansvar for verken direkte eller indirekte tap eller utgifter som skyldes forståelsen av og/eller bruken av denne rapporten.

Denne rapporten er kun ment å være til bruk for våre klienter, ikke for offentlig publikasjon eller distribusjon, men BCM tar dog ingen forbehold om klienters eventuelle offentliggjøring. Ansatte i BCM kan eie verdipapirer i selskaper som er omtalt i rapporten, og kan kjøpe eller selge slike verdipapirer.

Rapporten er utarbeidet på et gitt tidspunkt, verdiendringene kan være store i låne- og verdipapirmarkedet slik at endelig resultat vil kunne avvike, det er brukt beste anslag på gitte tidspunkt som markedspriser i rapporten.

Historisk resultat i porteføljer forvaltet av BCM er ingen garanti for fremtidig resultat. Fremtidig resultat vil blant annet avhenge av markedsutviklingen, forvalters dyktighet, porteføljens risiko, samt kostnader ved forvaltning.

Rapporten inneholder kun gjeld som er forvaltet av BCM. Rapporten er utarbeidet på basis av opplysninger fra långivere og Kunde, BCM kan ikke ta ansvar for riktigheten av denne informasjonen oppgitt fra tredjeparter. Ved reproduksjon eller annen bruk av rapporten bør rapporten i sin helhet vedlegges. Rapporten gir et øyeblikksbilde på rapporteringstidspunkt, slik at porteføljens sammensetning og risiko p.t. kan være høyere eller lavere.

BCM vil sjekke av status mot Kundens finansreglement ved rapportering. Men BCM oppfordrer Kunden til å foreta nødvendige kontroller, da det er Kunden selv de facto som er ansvarlig for at gjeldsporteføljen er i henhold til vedtatt reglement. Dersom BCM ikke mottar innvendinger mot rapporten innen 10 virkedager etter utsendt rapport anses rapporten som korrekt og akseptert av Kunden.

Oppsummering og nøkkeltall – del I

Nøkkeltall	31.12.2019	01.01.2019	Forklaring	Kommentar
Total lånegjeld	Kr. 1 243 114 191	Kr. 1 115 460 569	Viser samlet lånegjeld ved utløpet av rapporteringsperioden. Inkluderer alle lån som er gjengitt i stamdataoversikten.	
Rentebindingstid (inkl. rentebytteavtaler med fremtidig oppstart dersom det finnes slike i porteføljen).	2,02 ÅR	2,12 ÅR	Måltallet angir porteføljens vektete gjennomsnittlige rentebindingstid. Tallet viser hvor lenge renten på sertifikat, lån og obligasjoner i porteføljen er fast, hensyntatt alle kontantstrømmer (rentebetalinger, avdrag og hovedstol). Dersom en låneportefølje uten avdrag og årlige rentebetalinger har rentebindingstid på 1 betyr det at porteføljen i gjennomsnitt har en rentebinding på 12 måneder. Rentebindingstid er et kontantstrøm basert nøkkeltall og benyttes fremfor durasjon som er basert på markedsverdier.	
Vektet gjennomsnittrente	1,92 %	1,72 %	Måltallet angir porteføljens vektete gjennomsnittlige kupongrente, effektiv rente vil avvike noe. Ved sammenligning mot referanserate må det tas hensyn til durasjon og rentesikringsstrategi.	
Kapitalbinding	3,11 ÅR	-	Måltallet angir porteføljens vektete gjennomsnittlige kredittbinding. Tallet viser hvor lang tid det i gjennomsnitt tar før renter, avdrag og hovedstol er nedbetalt eller forfalt til betaling. Desto høyere tall, desto mindre refinansieringsrisiko har porteføljen alt annet like.	

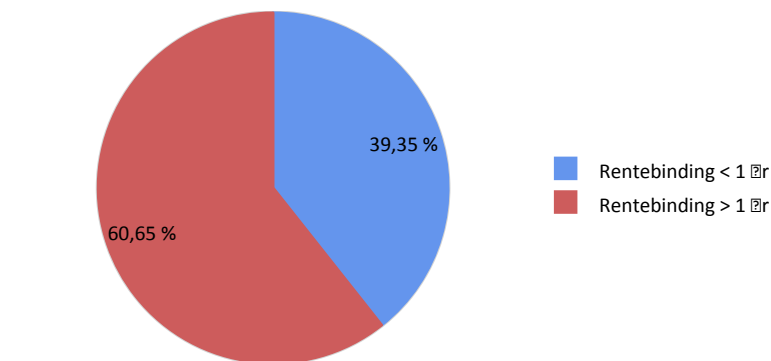
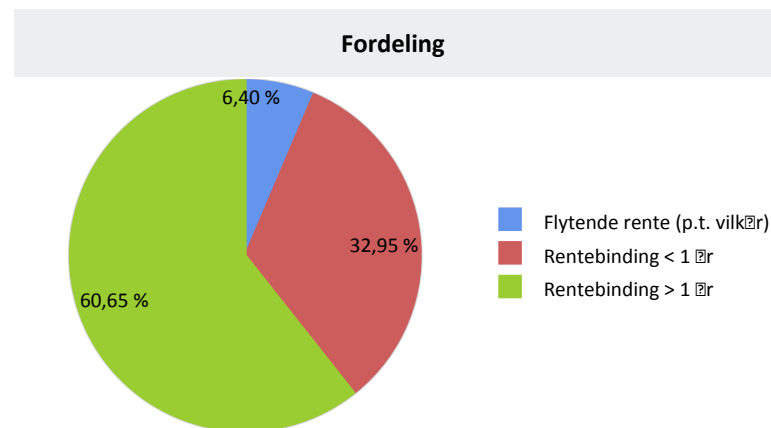
Oppsummering og nøkkeltall - del II

Nøkkeltall	31.12.2019	01.01.2019	Forklaring	Kommentar
Derivat volum (i % av gjeld)	0,00 %	0,00 %	Andel derivater (rentebytteavtaler, FRA, etc.) i (%) forhold til lånevolum.	
Rentebinding under 1 år	39,35 %	31,10 %	Andel forfall av rentebinding kommende år, dette nøkkeltallet viser hvor stor andel av porteføljen som har renteregulering innenfor det nærmeste året.	
Kapitalbinding under 1 år	32,52 %	-	Andel forfall kommende år, dette nøkkeltallet viser hvor stor andel av porteføljen som kommer til forfall innenfor det nærmeste året.	
Rentesensitivitet (1 %-poeng økning)	Kr. 4 891 125	Kr. 3 468 545	Estimat på økt rentekostnad ved 1 % - poeng økning i det generelle rentenivået (total gjeld x Rentebinding under 1 år x 1 %). Viser hvor mye porteføljens rentekostnad kommer til å øke med p. a. 1 år frem i tid ved 1%- poeng økning i det generelle rentenivået. Måltallet er lineært.	

Fordeling rentebinding

Fordeling	Saldo	Prosentvis av total
Rentebinding over 1 år (fastrente)	754 001 691	60,65 %
Rentebinding under 1 år (flytende rente)	409 580 368	32,95 %
Sum rentebinding	1 163 582 059	93,60 %
Flytende rente (p.t. vilkår)	79 532 132	6,40 %
SUM	1 243 114 191	100,00 %

Fordeling	Saldo	Prosentvis av total
Rentebinding over 1 år (fastrente)	754 001 691	60,65 %
Rentebinding under 1 år (flytende rente)	489 112 500	39,35 %
SUM	1 243 114 191	100,00 %

Forklaring til tabeller og grafer

Tabellene over viser fordelingen for gjeldsporteføljen angitt ved bruk av enkel rentebinding. Lån med rentebinding over 1 år er fastrentelån eller obligasjonslån med gjenværende rentebinding over 1 år på rapporteringsdato. Lån med flytende rente er sertifikat, obligasjoner og gjeldsbrevlån med gjenværende rentebinding under 1 år. Dersom porteføljen inneholder lån med p.t. vilkår har de 14 dagers rentevarsel og oppsigelsestid og en rentebinding på $14 / 365 = 0,04$. Dersom porteføljen inneholder lån med Nibortilknytning (3 eller 6 MND) er de sortert som lån med rentebinding under 1 år. Det er til enhver tid gjenværende rentebinding som er utgangspunkt for beregning av om fastrentene er under eller over 1 år. Figurene viser grafisk fordeling av gjeldsporteføljen målt ved bruk av enkel rentebinding. Alle lån som er medtatt i beregningen er gjengitt i "stamdataoversikten" som er vedlagt denne rapporten.

Finansreglementets krav og strategi

Krav i gjeldende reglement	Status	Kommentar
Innhente minst 2 konkurrerende tilbud ved refinansieringer og låneoptak	OK	
Refinansieringsrisiko skal reduseres ved å spre forfall/renteregulering. Gjennomsnittlig kapitalbinding skal til en hver tid være over 3 ÅR.	OK	
Størrelse på enkeltlån, ingen enkeltlån skal utgjøre uforholdsmessig stor andel av total lånegjeld	OK	
Rapportering i henhold til gjeldende reglement og forskrift	OK	
Fordeling av låneoptak på flere långivere	OK	
Nye låneoptak tatt opp i tråd med reglene i Kommuneleven § 50	OK	

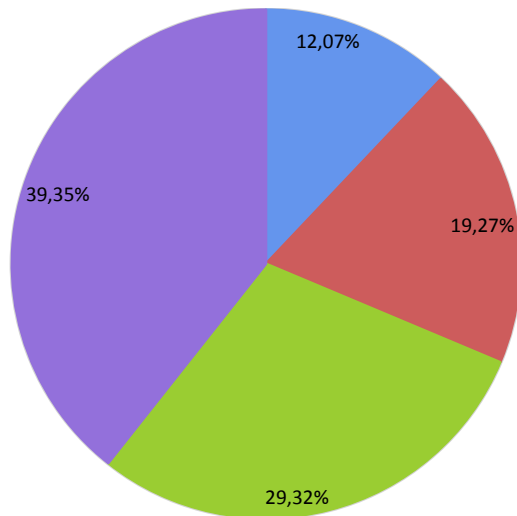
Krav til forvaltning av gjeldsporteføljen i henhold til gjeldende finansreglement. Kommentarer kun dersom det er avvik fra finansreglement.

Porteføljens rentebindingstid og renterisiko

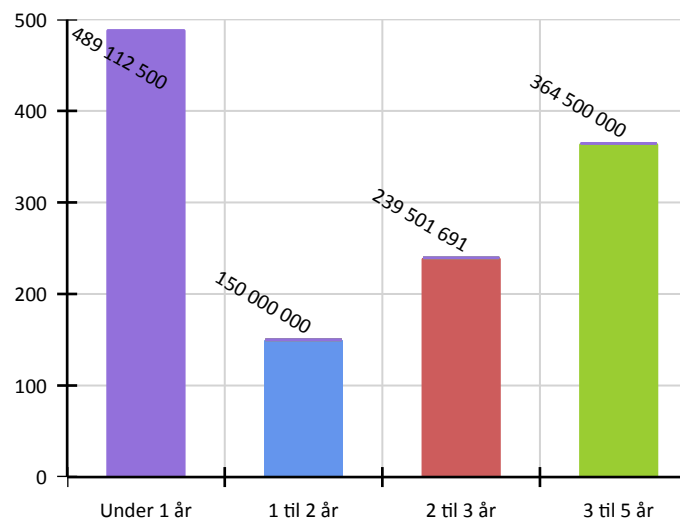
Intervall	Pålydende i NOK	Rentebindingstid	Andel	Akkumulert andel	Økning i rentekostnad ved 1% renteøkning
Under 1 år	489 112 500	0,39	39,35%	39,35%	kr 4 891 125
1 til 2 år	150 000 000	1,28	12,07%	51,41%	kr 6 391 125
2 til 3 år	239 501 691	2,53	19,27%	70,68%	kr 8 786 142
3 til 5 år	364 500 000	4,17	29,32%	100,00%	kr 12 431 142
> 5 år	0	0,00	0,00%	100,00%	kr 12 431 142
SUM	1 243 114 191	2,02	100,00%		

Rentebindingsintervall i % av porteføljen

1 til 2 år 2 til 3 år 3 til 5 år Under 1 år

Rentebindingsintervall i NOK

Kommentar

Rentebindingstid brukes ofte for å måle renterisiko. Det gir et uttrykk for hvor følsom kontantstrømmene til lånene er for en endring i markedsrentene. Man kan se på rentebindingstid som vektet gjennomsnittlig rentebinding for et lån eller en plassering. Porteføljens rentebindingstid er i tabellen målt ved slutten av rapporteringsperioden. Rentebindingen er i tråd med finansreglement og rentesikringsstrategi, hvor forutsigbarhet i rentekostnadene er et viktig element. Portefølj med rentebindingstid under 1 år vil være svært sensitive for bevegelser i markedsrentene. Portefølj med rentebindingstid over 5 år vil ha svært forutsigbare rentekostnader i de kommende årene. Alt annet like vil en slik forutsigbarhet ha en pris / «forsikringspremie», som må vurderes opp mot reduserte rentekostnader. Kolonnen økning i rentekostnad ved 1 %- poeng renteøkning viser økt årlig rentekostnad om 1 år, om 2 til 3 år, om 3 til 5 år og om 5 år dersom renten stiger med 1%-poeng. Dvs. når alle bindingene i porteføljen er løpt ut vil økt rentekostnad være 1 % x total gjeld.

Porteføljens kapitalbinding og refinansieringsrisiko

Forfallsintervall	Pålydende i NOK	Kapitalbinding	Prosentvis andel av porteføljen
Under 1 år	404 249 999	0,46	32,52%
1 til 2 år	150 000 000	1,28	12,07%
2 til 3 år	237 000 000	2,53	19,07%
3 til 5 år	368 818 168	4,17	29,67%
>5 år	83 046 024	16,18	6,68%
SUM	1 243 114 191	3,11	100,00%

Kommentar

Tabellen viser gjenværende tid frem til forfallstidspunkt for lånene i porteføljen. Det er tatt hensyn til kapitalbevegelser som f.eks. avdrag i beregningene.

Desto høyere tall desto lavere refinansieringsrisiko. Et 3MND sertifikat vil ved inngåelse ha 0,25 i kapitalbinding.

Figurene viser en grafisk fremstilling av refinansieringsrisikoen i porteføljen.

Porteføljer med kapitalbinding under 1 år har et stort kapitalbehov det kommende året.

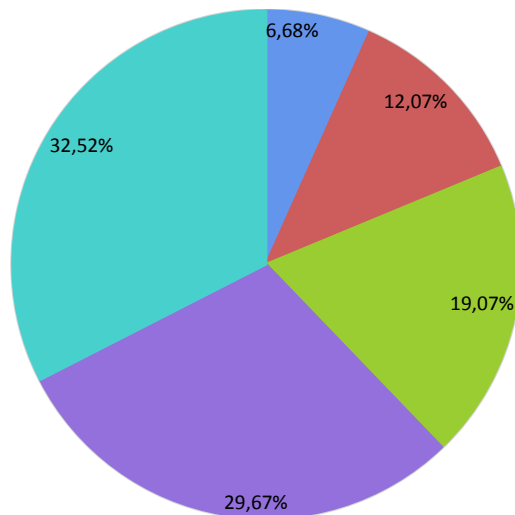
Porteføljer med kapitalbinding over 5 år antas å ha en «normal» forfallsstruktur.

Porteføljens kapitalbinding må vurderes ut fra et kostnads-, rente og porteføljeperspektiv. Korte lån er normalt sett vesentlig billigere enn lengre lån.

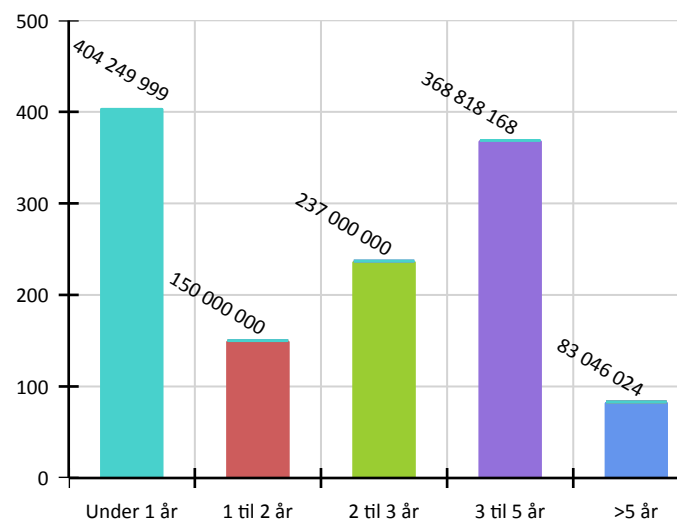
Beregninger av nøkkeltall er gjort ved bruk av lånets nedbetalingsprofil, långiver har ofte en mulighet til å kreve førtidig innfrielse slik at juridisk løpetid kan avvike.

Forfallsintervall i % av porteføljen

>5 år 1 til 2 år 2 til 3 år 3 til 5 år Under 1 år

Forfallsintervall i NOK

Utvikling i rentebindingstid

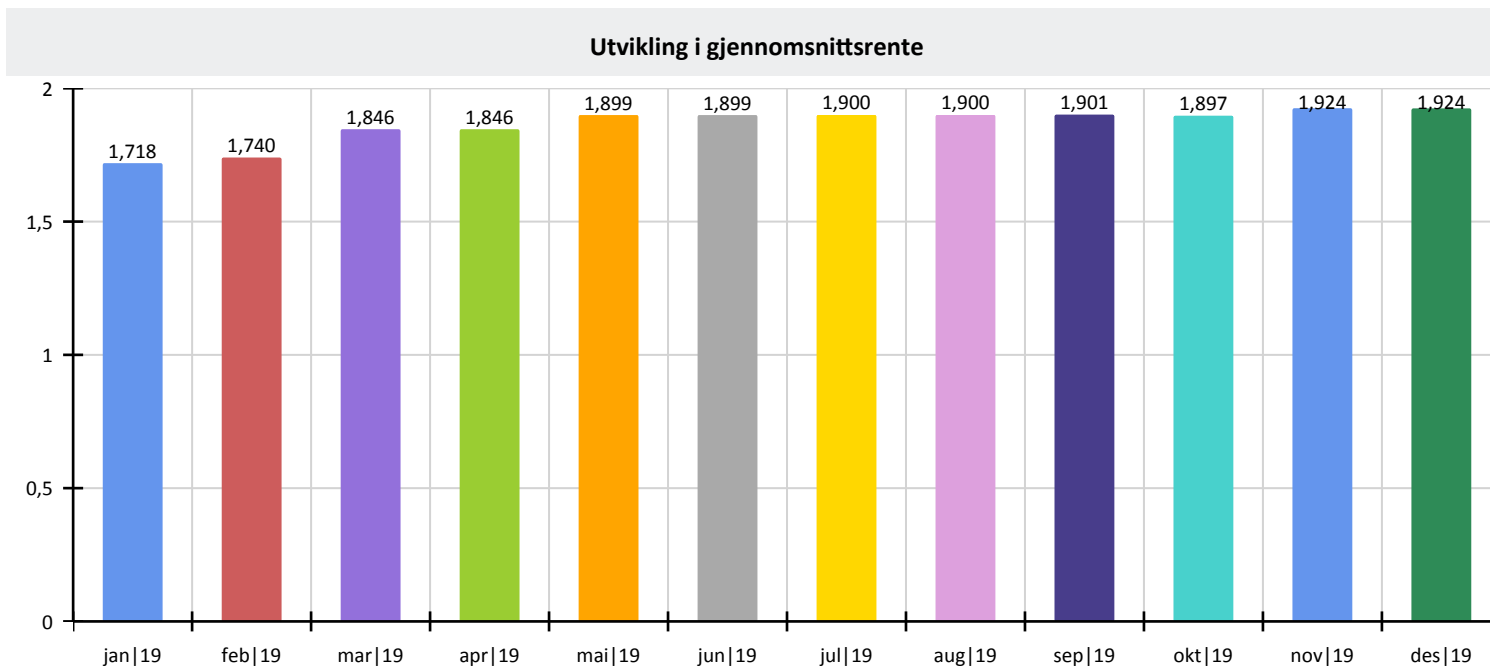
Kommentar

Rentebindingstid er målt ved utløpet av hver måned i rapporteringsperioden.

Den venstre aksene angir rentebindingstid i antall år.

Utvikling i rentebinding er beregnet eksklusiv rentebytteavtaler med fremtidig oppstart. Se side 3 for beregninger inklusiv fremtidige rentebytteavtaler.

Utvikling gjennomsnittrente

Kommentar

Vektet gjennomsnittrente er målt ved utløpet av hver måned i rapporteringsperioden.

Den venstre aksene angir gjennomsnittrente i %.

Porteføljen og markedsrenter

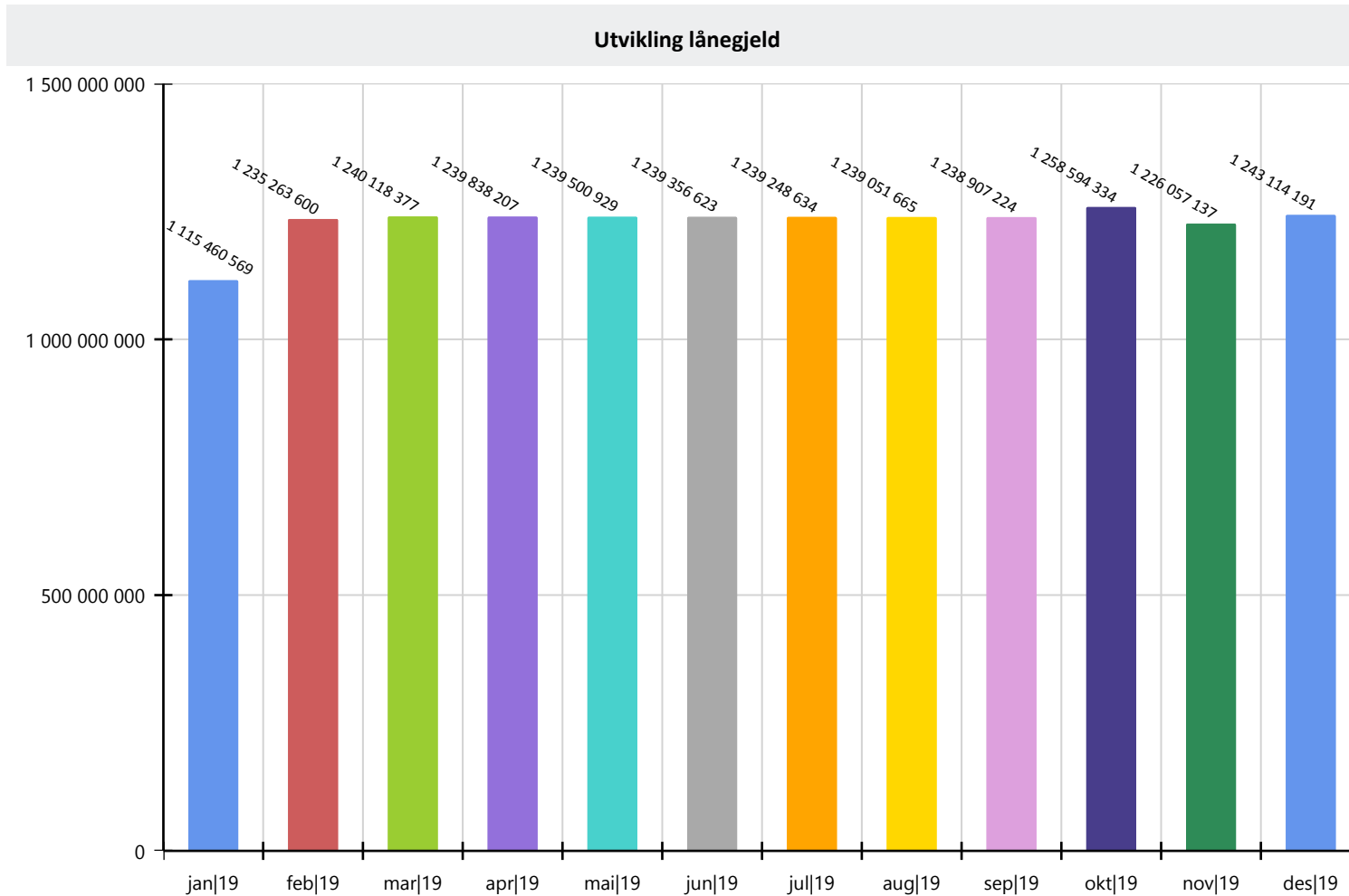
(Rentene er justert for kredittmargin (påslag), og indikerer derfor faktiske lånerenter for angitt løpetid)

Vektet gjennomsnittrente	P.T.KBN	Norges Bank (foliorenten/styringsrenten)	3 MND	6 MND	12 MND	3 År	5 År
1,92 %	2,40 %	1,50 %	2,19 %	2,16 %	2,02 %	2,11 %	2,28 %

Markedsrenter og porteføljens betingelser

Ved utløpet av rapporteringsperioden

Utvikling i lånegjeld

Kommentar

Lånegjeld er målt ved utgangen av hver måned i rapporteringsperioden.

Den venstre aksene angir lånegjeld i kroner.

Opptak av nye lån og refinansieringer i perioden

Ny långiver	Dato	Beløp	Rente	Forfall/renteregulering	Lånenummer	Kommentar
KBN	12.02.2019	100 000 000	1,935	14.02.2022	20190065	Refinansiering av NO0010815939. Fastrente for å øke kapitalbinding, samt redusere renterisiko.
Nordea Mkts	25.02.2019	120 000 000	1,148	27.05.2019	NO0010844012	Ønsket nye lån med kort løpetid, iht reglement
Husbanken	08.03.2019	5 000 000	1,891	01.04.2069	13584073	
KBN	11.03.2019	175 500 000	2,183	11.03.2024	20190124	Refinansiering av 20170171 og 20180527. Fastrente for å øke kapitalbinding, samt redusere renterisiko.
SEB MB	27.05.2019	120 000 000	1,690	27.05.2020	NO0010853476	Etter flere bindinger i 2019 valgte man sertifikat for å utnytte lavere nominelle renter.
Husbanken	01.10.2019	15 000 000	1,891	01.10.2043	13560979.10	Var fastrente frem til 01.12.2019
Husbanken	30.10.2019	5 000 000	1,891	01.11.2069	13584530	
Husbanken	01.11.2019	9 037 932	1,891	02.05.2046	13564079.10	Endret fra fastrente 01.12.19
Husbanken	02.12.2019	17 200 000	1,891	01.06.2045	13563069.10	Endret fra fastrente 01.12.19

Egnethetsrapport

Alle transaksjoner i perioden er innenfor rammene satt i kommunens gjeldende finansreglement.

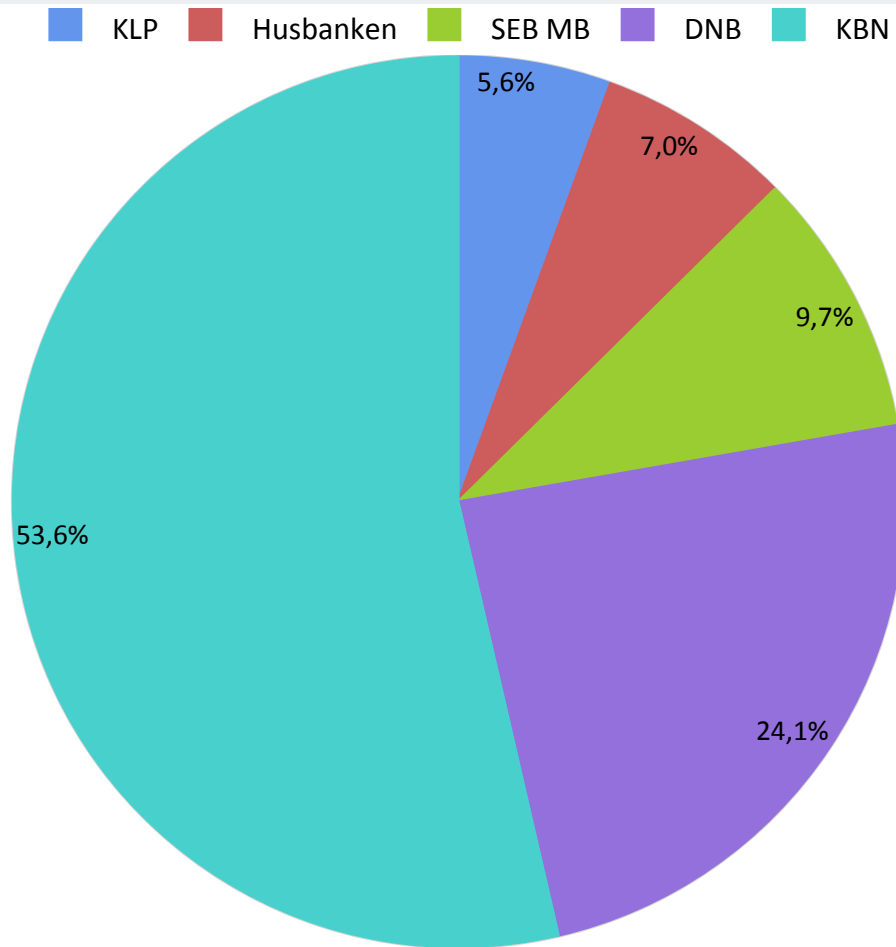
Vi har vurdert at ovennevnte transaksjoner er i samsvar med kommunens mål for gjeldsporteføljen og innenfor et akseptabelt risikonivå gitt et overordnet ønske om forutsigbarhet og stabilitet i lånekostnader. Videre har vi vurdert at kommunen har den nødvendige kunnskap og erfaring til å forstå risikoen forbundet med finansieringen.

Forfall og rentereguleringer i perioden

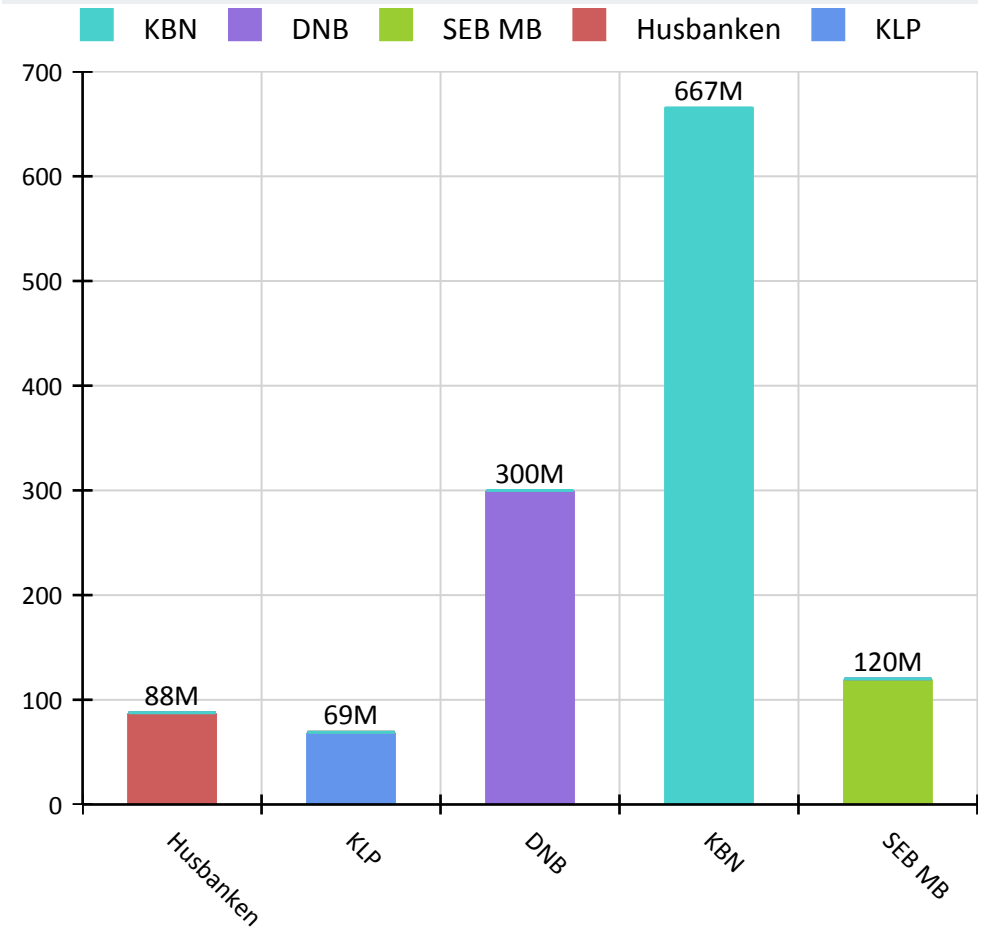
Ny långiver	Dato	Beløp	Rente	Forfall/renteregulering	Lånenummer	Kommentar
SEB MB	12.02.2018	100 000 000	0,988	12.02.2019	NO0010815939	
KBN	20.11.2018	65 500 000	1,318	11.03.2019	20180527	
KBN	09.03.2017	110 000 000	1,507	11.03.2019	20170171	
Nordea Mkts	25.02.2019	120 000 000	1,148	27.05.2019	NO0010844012	
Husbanken	01.12.2016	15 000 000	1,385	29.11.2019	13560979.10.B	
Husbanken	01.12.2016	17 200 000	1,385	29.11.2019	13563069.10.B	
Husbanken	01.12.2016	9 868 121	1,385	29.11.2019	13564079.10.B	

Motpartsoversikt lån

Motpartsoversikt i prosent

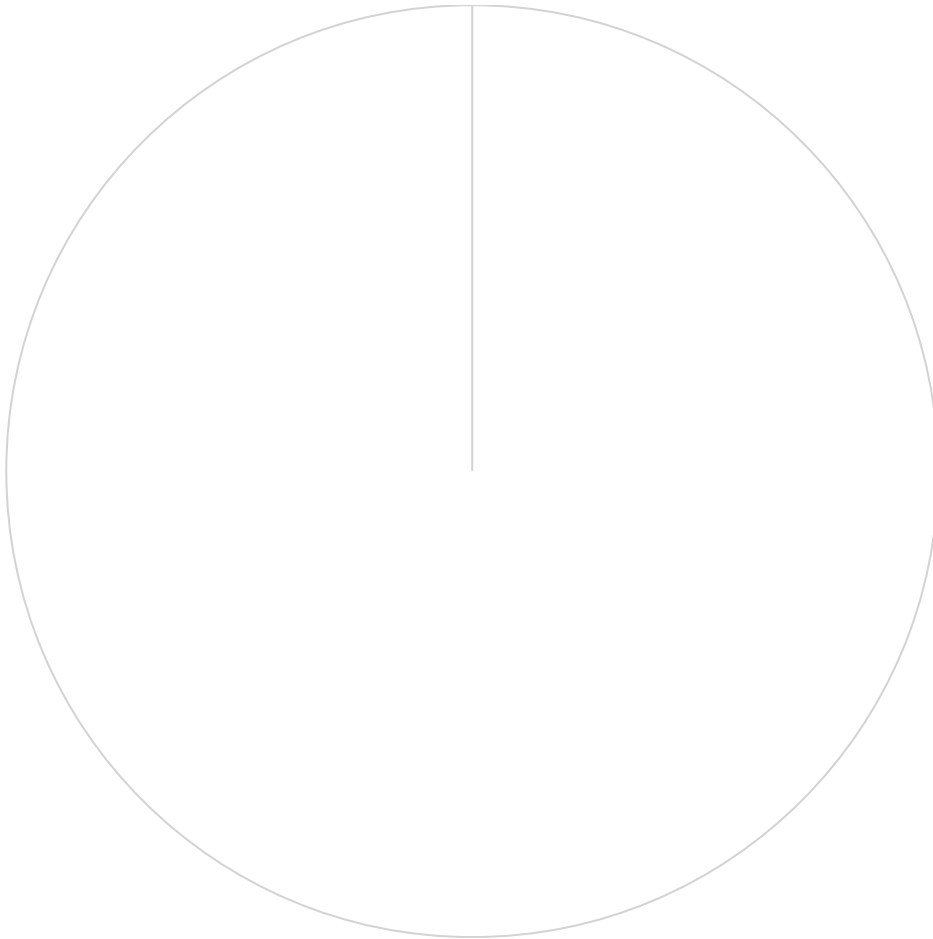

Motpartsoversikt i NOK

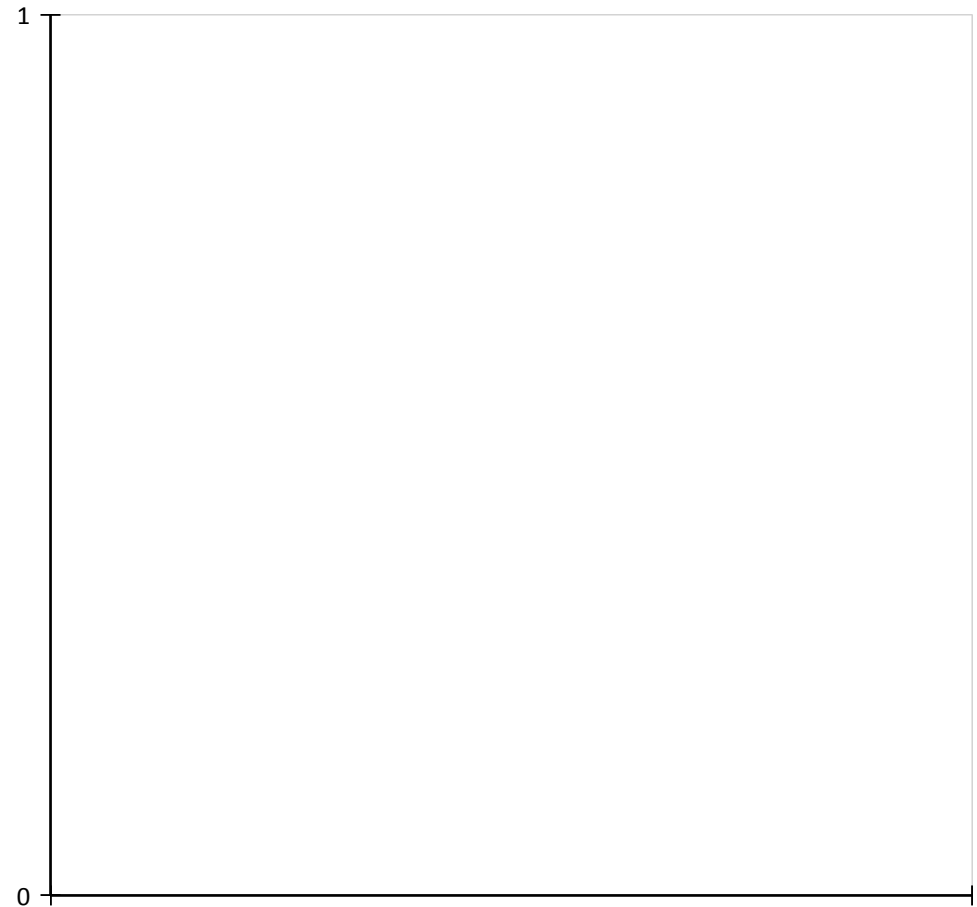

Motpartsoversikt rentebytteavtaler

Motpartsoversikt i prosent

Motpartsoversikt i NOK

Dersom siden er tom, betyr det at kommunen ikke har aktive renteswapper.

Markedskommentar

Norges Bank holdt som ventet styringsrenten uendret på 1,50% ved rentemøtet 19. desember. Inflasjonen er nær målet på 2%, og Norges Bank anslår at veksten i KPI-JAE vil holde seg litt over 2 % de neste årene. Veksten i fastlandsøkonomien er i ferd med å avta og det ventes lavere vekst i investeringene fremover. I følge bedriftene i regionalt nettverk har veksten avtatt siste tre måneder. Norges Bank venter også lavere vekst fremover, der utsiktene preges av utviklingen i petroleumsinvesteringene. Klart lavere vekst i investeringene bidrar til å dempe veksten i norsk økonomi.

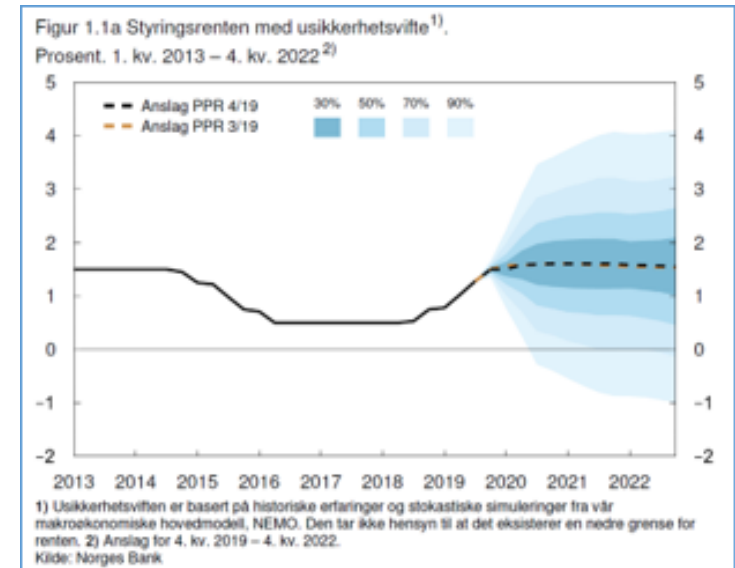
På en annen side, påvirker en svak krone positivt til økonomien gjennom økt nettoeksport. Kronekursen er fortsatt svak, og svakere enn ventet fra Norges Bank. Det pekes på to hovedgrunner til dette; usikkerhet i verdensøkonomien og et skifte mot mer fokus på klima og miljø. Begrunnelsen er at økt usikkerhet har gitt en økt risikopremie på valutaer med begrenset likviditet. Norges Bank kommuniserer at anslagene på kronekursen er usikre. Kronekursen kan styrke seg raskere enn anslått dersom usikkerheten internasjonalt avtar, men kan ikke utelukke at kursvekkelsen er mer varig og at kronen vil holde seg svakere enn antatt.

Svakere krone tilsier isolert sett en høyere rentebane, mens en mer moderat oppgang i norsk økonomi isolert sett trekker rentebanen ned. Rentebanen som presenteres i pengepolitisk rapport viser en bane mellom 1,50% og 1,60%, noe som tolkes som at det er større sannsynlighet at renten vil bli værende på 1,50%, enn at den blir satt opp til 1,75%, eller ned til 1,25%. Altså vurderes uendret rente på 1,50% som mest sannsynlig, mens det vurderes mer sannsynlig at renten settes opp enn at renten vil bli satt ned dersom den skal endres.

Internasjonal økonomi er fremdeles preget av handelskonfliktene. Kina og USA har fremforhandlet en avgrenset handelsavtale, mens Storbritannias utmelding av EU ser ut til å skje i begynnelsen av 2020. Langsiktige renter har økt i flere europeiske land, mens de i USA er om lag uendret tross i to kutt i styringsrenten siden forrige pengepolitisk rapport i september. De direkte effektene av handelskonflikten i norsk økonomi har vært begrenset. Norge er en liten åpen økonomi, som sannsynligvis vil merke negative konsekvenser ved en opptrapping av handelskonfliktene gjennom en lavere global vekst, og dermed lavere etterspørsel etter norske varer og tjenester. Som en tilleggseffekt av lavere vekst internasjonalt, vil dette kunne gi utslag i oljeprisen. En lavere oljepris vil videre kunne gi utslag i oljeinvesteringer på norsk sokkel som vil påvirke utviklingen i norsk økonomi. Dersom man ser en nedtrapping av handelskonfliktene, vil dette gi utslag i litt høyere vekst her hjemme, en styrket krone og en litt høyere rente.

Det er liten aktivitet i rentemarkedet for kommuner og fylkeskommuner i desember. Dette er en måned der marginpåslagene i de korte rentene erfaringsmessig trekker oppover. Dette skjedde i år også, da bankene gjør opp bøkene i forbindelse med årsavslutningen. Normalt endrer marginpåslagene i de korte rentene seg når vi kommer til januar og rentemarkedet er startet opp igjen. Ved utgangen av desember låner kommuner og fylkeskommuner til følgende indikative rentenivåer: 3 mnd til 2,10%, 6 mnd til 2,03%, 12 mnd til 2,00%, 3 år til 2,09%, 5 år til 2,23% og 10 år til 2,44%.

Kilde: Bergen Capital Management AS / Norges Bank / Eikon, 31. desember 2019

Ordliste, forklaringer og beregninger

Deflasjon er reduksjon i det generelle prisnivået på varer og tjenester. Det motsatte av deflasjon er inflasjon.

Derivatvolum er en betegnelse på beholdning av derivat i % av samlet gjeld. Et derivat er et verdipapir der verdi avhenger av et underliggende aktivum på et fremtidig tidspunkt. F.eks. rentebytteavtale eller FRA.

Durasjon er den vektete gjennomsnittstiden til renteregulering på et lån beregnet ut fra nåverdien på fremtidige kontantstrømmer. Durasjon måler prissensitivitet til et lån med hensyn til endringer i renten. Durasjonen til en fastrenteobligasjon er den tid det i gjennomsnitt tar før kontantstrømmene (renter og hovedstol) forfaller til betaling. Durasjonen (egentlig modifisert durasjon) gir i tillegg uttrykk for hvor følsom verdien av obligasjonen er for endringer i rentenivået, og forteller hvor mange prosent verdien av obligasjonen vil gå ned med dersom markedsrentene stiger med ett prosentpoeng. Lang durasjon betyr at obligasjonsverdien er følsom for renteendringer. Durasjon baseres på beregning av markedsverdi, rentebinding er mer kontantstrømbasert og antas å være mer egnet som risikomål i offentlig sektor.

Fastrente er definert som gjeldsbrevlån eller obligasjoner som har gjenværende rentebinding på over ett år.

Finansreglement gir en samlet oversikt over fullmakter, rammer og retningslinjer for finansforvaltningen. Det fastsetter rammene for en forsvarlig og hensiktsmessig finansiell risikoprofil.

Flytende rente er definert som gjeldsbrevlån, sertifikat og obligasjoner som har gjenværende rentebinding under ett år.

Forfallsdato er den spesifikke dagen en inn- eller utbetaling skal skje på (betalingsfrist).

Gjeldsbrevlån er den mest benyttede låneformen i bankene. Lån blir knyttet til et gjeldsbrev. Det er et dokument hvor låntaker erklærer å skyldte penger. I gjeldsbrevet står det bestemmelser som regulerer forholdet mellom låntaker og långiver. Kommunalbanken og KLP Kommunekreditt utsteder gjeldsbrevlån med flytende – og fastrente samt gjeldsbrevlån med sertifikat og obligasjonsvilkår.

Inflasjon er vedvarende vekst i det generelle prisnivået. Inflasjon måles vanligvis ved veksten i konsumprisene. Norges Banks operative gjennomføring av pengepolitikken rettes inn mot lav og stabil inflasjon. Det operative målet for pengepolitikken er en årsvekst i konsumprisene som over tid er nær 2,5 prosent.

Kapitalbinding er volumveid gjennomsnitt av gjenværende tid frem til forfallstidspunktet for et gjeldsbrevlån, sertifikat eller obligasjon. F.eks. vil et 3 måneders sertifikat ha 0,25 i kapitalbinding på oppstartstidspunktet.

Konsumprisindeksen (KPI) er et mål for prisnivået til konsumprodukter og viser prisutviklingen på varer og tjenester som private husholdninger etterspør. Den prosentvise endringen i KPI brukes ofte som et generelt mål for inflasjon i en økonomi.

Kredittmargin (spread) er rentedifferansen mellom kredittobligasjonen og swaprente med samme løpetid. I det norske markedet benyttes swaprenten som målestokk, mens man i Euromarkedet noen ganger benytter statsrenten.

Kredittrisiko er risiko for at motpart ikke oppfyller sine forpliktelser. I et låneforhold består kredittrisikoen i at låntaker ikke oppfyller låneavtalen.

Kupongrente er den faste renten på obligasjoner ved utstedelsestidspunktet. Når det generelle rentenivået synker vil en gitt kupongrente bli mer attraktiv og kursen på obligasjonen vil stige. Når det generelle rentenivået stiger blir effekten motsatt.

ISIN (lånenummer) er et nummer som brukes for å identifisere ulike verdipapirer, inkludert gjeldspapir, aksjer, opsjoner, derivater og rentederivater.

Markedskommentar er beskrivelse av dagens økonomiske situasjon og den fremtidige situasjonen basert på tolkninger av tilgjengelig informasjon. Uttalelsene reflekterer oppfatninger på det tidspunktet de ble laget, og BCM forbeholder seg retten til å endre oppfatninger uten forvarsel.

Markedsrisiko er risiko for potensielt tap i form av redusert markedsverdi som følge av prisfluktuasjoner i finansielle markeder.

Motpartsrisiko er forstått å være den type og grad av risiko forbundet med hver part i en avtalefestet ordning og risiko for at den andre parten opprettholder sine forpliktelser. For lån antas motpartsrisikoen for låntager å være lav. For rentebytteavtaler må motpartsrisiko vurderes ved kontraktsinngåelse.

Nibor (Norwegian Interbank Offered Rate) er en samlebetegnelse på norske pengemarkedsrenter med ulike løpetider, som skal gjenspeile rentenivået som långiver krever for et usikret utlån i norske kroner med levering om to dager, «spot».

Nøkkeltall anvendes innen økonomi for å sammenligne selskaper eller organisasjoner og deres virksomhet. Nøkkeltall som er fremhevet i rapporten antas å være spesielt viktig for den aktuelle kommune eller kunde.

Obligasjon er et standardisert omsettelig lån med opprinnelig løpetid på minst ett år. Betingelsene ved et obligasjonslån, slik som løpetid, rente, utbetalingsdatoer og eventuelle rentereguleringer avtales ved utstedelsen av obligasjonen.

Oppgjøringsrisiko er risiko for tap og likviditetsproblemer i forbindelse med avregnings- og oppgjørsfunksjonene. Oppgjøringsrisiko omfatter kredittrisiko, likviditetsrisiko, juridisk risiko og operasjonell risiko. Risikoen som oppstår i et betalingssystem.

Oslo børs er Norges eneste regulerte markedsplass for omsetning av aksjer, egenkapitalbevis og andre verdipapirer, som derivater og obligasjoner.

P.a. rente er en enkel beregning for å vise forventet rentekostnad de neste 12 månedene. Beregnet som restgjeld x kupong.

P.t rente er en rente med kort renteregulering (vanligvis 14 dager) som vanligvis følger långivers innlånskostnader. Den følger også utviklingen i de korte pengemarkedsrentene og endres i takt med disse.

Påløpte renter viser akkumulerte, ikke betalte renter for det aktuelle lånet på rapporteringstidspunkt. Påløpte renter pr. 31. desember er således det rentebeløpet som skal anordnes til dette året. Påløpte renter i rapporten er beregnet med utgangspunkt i lånets stamdata. Husbanken har egne beregningsmetoder som ikke lar seg gjenske på en enkel måte. Påløpte renter beregnet for Husbanklån kan derfor avvike noe. Påløpte renter er beregnet pr. t +1 på tilsvarende måte som for årsoppgaver.

Rapporteringsperiode er den aktuelle perioden som det rapporteres for. Rapporteringsdato og intervall er angitt på rapportens forside.

Refinansieringsrisiko er risikoen for at lån som forfaller ikke får ny finansiering og dermed må innfris. For fylkeskommuner og kommuner gjenspeiles denne risikoen i stor grad i volatiliteten i kredittmarginer som kan endre seg ved hver refinansiering. Risikoen kan reduseres ved å forlenge løpetiden i låneporteføljen, og ha tilstrekkelig likviditet til å dekke forfall eller tilgang til andre former for kreditt.

Rentebetingelser er til enhver tid gjeldende betingelser knyttet til det enkelte lånet.

Rentebindingstid (i år) er volumvektet gjennomsnitt av gjenstående rentebindingstid for lån og rentebytteavtaler.

Rentebinding inklusive forwardkontrakter (i år) er volumvektet gjennomsnitt av gjenstående rentebindingstid for lån og rentebytteavtaler. Denne varianten av nøkkeltallet tar hensyn til rentebytteavtaler som har oppstart frem i tid.

Rentebytteavtale (også kjent som renteswap) er en finansiell avtale om å bytte rentebetingelser for en periode. Et eksempel er å gå fra flytende rente til fastrente på et lån.

Rentefølsomhet sier noe om hvor mye kursen på et rentefond endres ved renteendringer. Måler prisfølsomheten til et fond ved mindre parallelle endringer på rentekurven.

Rentekostnad er kostnaden ved å låne penger. Betegnelse på den delen av betalte renter som skal anordnes på det spesifikke året.

Renteregulering er endring av lånerenten en eller flere ganger i låneperioden. Ny rente settes i forhold til rentereguleringsklausulen i lånekontrakten.

Renterisiko kan deles i markedsbasert- og kontantstrømbasert risiko. Markedsbasert renterisiko er risiko for potensielt tap i form av redusert markedsverdi som følge av endringer i renten. Kontantstrømbasert risiko er risiko for økte rentekostnader ved økninger i det generelle rentemarkedet.

Sertifikat er et rentebærende papir i likhet med obligasjoner. Forskjellen mellom papirene er at sertifikat har maksimal løpetid på ett år.

Stamdataoversikt viser en oppsummering av utvalgte sentrale betingelser og forutsetninger for de ulike lån, sertifikat og obligasjoner.

Styringsrenten er Norges Banks sentrale rente i utøvelsen av pengepolitikken. I Norge er dette representert ved foliorenten.

Swap (rentebytteavtale) er en avtale mellom to parter om å bytte fremtidige kontantstrømmer. For eksempel kan den ene parten betale den andre flytende rente, mens den selv mottar fast rente eller omvendt.

Tillitsmann i et obligasjonslån er en fellesrepresentant for obligasjonseierne hvis hovedoppgave er å ivareta deres interesser og rettigheter overfor låntaker. Tillitsmann i det norske markedet er vanligvis Nordic Trustee.

Total lånegjeld viser samlet lånegjeld som det rapporteres for. Samlet oversikt over lånene som inngår i rapporten finnes under kapittelet «stamdata».

Total rente er lånets gjeldende kupong, dvs. referanserente med tillegg av kredittmargin.

Valutakurs er prisen på et lands valuta målt mot andre lands valuta, for eksempel norske kroner per euro.

Valutarisiko er risiko for potensielt tap i form av redusert markedsverdi som følge av fluktasjoner i valutakursen.

Vektet gjennomsnittrente er volumvektet gjennomsnitt av kupongrenter for lån og rentebytteavtaler.

Verdipapirsentralen (VPS) er en privat, selveiende institusjon, opprettet ved lov om verdipapirsentral, som driver et elektronisk rettighetsregister for aksjer, obligasjoner og andre finansielle instrumenter med i hovedsak norske utstedere.

Oversikt rentebetingelser og rentekostnader

Instrument	Ref. nr	Motpart	Beløp	Påløpte renter	Rente	Margin	Tot rente	P.a. rente	i % av gjeld
Hovedbok, Gjeldsbrevlån									
Lån	20160504	KBN	120 000 000	-436 800	2,080	0,000	2,080	2 496 000	9,65 %
Lån	8317.53.46069	KLP	69 000 000	-701 500	3,050	0,000	3,050	2 104 500	5,55 %
			189 000 000	-1 138 300				4 600 500	15,20 %

Instrument	Ref. nr	Motpart	Beløp	Påløpte renter	Rente	Margin	Tot rente	P.a. rente	i % av gjeld
Hovedbok, Husbanken - Innlån									
Lån	13542663.B	Husbanken	249 999	-788	1,887	0,000	1,887	4 717	0,02 %
			249 999	-788				4 717	0,02 %

Instrument	Ref. nr	Motpart	Beløp	Påløpte renter	Rente	Margin	Tot rente	P.a. rente	i % av gjeld
Hovedbok, Husbanken - Startlån									
Lån	13560979.20	Husbanken	3 750 000	-17 116	1,891	0,000	1,891	70 913	0,30 %
Lån	13560084	Husbanken	7 931 032	-36 198	1,891	0,000	1,891	149 976	0,64 %
Lån	13551919	Husbanken	2 100 000	-6 599	3,700	0,000	3,700	77 700	0,17 %
Lån	13550234	Husbanken	3 480 368	-32 457	3,700	0,000	3,700	128 774	0,28 %
Lån	13547281	Husbanken	2 501 691	-14 376	2,280	0,000	2,280	57 039	0,20 %
Lån	13561691.10	Husbanken	5 000 000	-36 463	1,891	0,000	1,891	94 550	0,40 %
Lån	13555026.B	Husbanken	4 318 168	-13 617	1,887	0,000	1,887	81 484	0,35 %
Lån	13559304.10.B	Husbanken	7 077 236	-11 342	1,887	0,000	1,887	133 547	0,57 %
Lån	13584073	Husbanken	4 967 765	-22 673	1,891	0,000	1,891	93 940	0,40 %
Lån	13584530	Husbanken	5 000 000	-16 254	1,891	0,000	1,891	94 550	0,40 %
Lån	13560979.10	Husbanken	15 000 000	-58 810	1,891	0,000	1,891	283 650	1,21 %
Lån	13563069.10	Husbanken	17 200 000	-27 624	1,891	0,000	1,891	325 252	1,38 %
Lån	13564079.10	Husbanken	9 037 932	-24 803	1,891	0,000	1,891	170 907	0,73 %
			87 364 192	-318 332				1 762 281	7,03 %

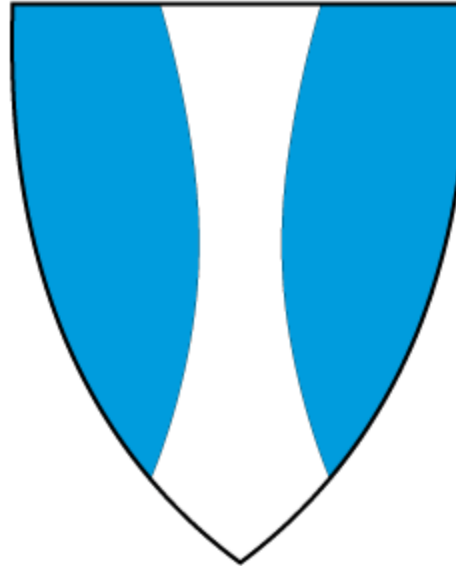
Instrument	Ref. nr	Motpart	Beløp	Påløpte renter	Rente	Margin	Tot rente	P.a. rente	i % av gjeld
Hovedbok, Kommunalbanken									
Lån	20170550	KBN	134 000 000	-344 670	1,518	0,000	1,518	2 034 120	10,78 %
Lån	20170551	KBN	137 000 000	-446 403	1,923	0,000	1,923	2 634 510	11,02 %
Lån	20190065	KBN	100 000 000	-1 714 625	1,935	0,000	1,935	1 935 000	8,04 %
Lån	20190124	KBN	175 500 000	-3 086 216	2,183	0,000	2,183	3 831 165	14,12 %

Instrument	Ref. nr	Motpart	Beløp	Påløpte renter	Rente	Margin	Tot rente	P.a. rente	i % av gjeld
Hovedbok, Kommunalbanken									
			546 500 000	-5 591 914				10 434 795	43,96 %
Hovedbok, Verdipapirmarkedet									
Lån	NO0010732027	DNB	150 000 000	-1 998 563	1,615	0,000	1,615	2 422 500	12,07 %
Lån	NO0010820855	DNB	150 000 000	-1 915 521	1,775	0,000	1,775	2 662 500	12,07 %
Lån	NO0010853476	SEB MB	120 000 000	-1 216 800	1,690	0,000	1,690	2 028 000	9,65 %
			420 000 000	-5 130 883				7 113 000	33,79 %
		Total:	1 243 114 191	-12 180 217				23 915 294	100,00 %

Stamdataoversikt

Navn	Ref. nr	Forf. dato	Restgjeld	i % av gjeld	Tot rente	Rentereg.dato
Hovedbok, Gjeldsbrevlån						
Kvam - KBN - Fast 7ÅR - 30.10.23	20160504	30.10.2023	120 000 000	9,65 %	2,080	30.10.2023
Kvam - KLP - Fast 10ÅR - 3,05% - 02.09.24	8317.53.46069	02.09.2024	69 000 000	5,55 %	3,050	02.09.2024
			189 000 000	15,20 %	2,434	
Hovedbok, Husbanken - Innlån						
Kvam - HB - Innlån	13542663.B	01.08.2020	249 999	0,02 %	1,887	01.01.2020
			249 999	0,02 %	1,887	
Hovedbok, Husbanken - Startlån						
Kvam - HB - Startlån	13560979.20	01.10.2043	3 750 000	0,30 %	1,891	01.01.2020
Kvam - HB - Startlån	13560084	01.10.2042	7 931 032	0,64 %	1,891	01.01.2020
Kvam - HB - Startlån	13551919	01.06.2030	2 100 000	0,17 %	3,700	01.01.2021
Kvam - HB - Startlån	13550234	01.07.2034	3 480 368	0,28 %	3,700	01.01.2021
Kvam - HB - Startlån	13547281	01.07.2028	2 501 691	0,20 %	2,280	01.09.2022
Kvam - HB - Startlån	13561691.10	01.02.2045	5 000 000	0,40 %	1,891	01.01.2020
Kvam - HB - Flytende	13555026.B	01.05.2029	4 318 168	0,35 %	1,887	01.01.2020
Kvam - HB - Startlån	13559304.10.B	01.03.2036	7 077 236	0,57 %	1,887	01.01.2020
Kvam - HB - Startlån	13584073	01.04.2069	4 967 765	0,40 %	1,891	01.01.2020
Kvam - HB - Startlån	13584530	01.11.2069	5 000 000	0,40 %	1,891	01.01.2020
Kvam - HB - Startlån	13560979.10	01.10.2043	15 000 000	1,21 %	1,891	01.01.2020
Kvam - HB - Startlån	13563069.10	01.06.2045	17 200 000	1,38 %	1,891	01.01.2020
Kvam - HB - Startlån	13564079.10	02.05.2046	9 037 932	0,73 %	1,891	01.01.2020
			87 364 192	7,03 %	2,017	
Hovedbok, Kommunalbanken						
Kvam - KBN - Fastrente 3år 30.10.2020	20170550	30.10.2020	134 000 000	10,78 %	1,518	30.10.2020
Kvam - KBN - Fastrente 5år 31.10.2022	20170551	31.10.2022	137 000 000	11,02 %	1,923	31.10.2022
Kvam - KBN - Fastrente 3 år 14.02.2022	20190065	14.02.2022	100 000 000	8,04 %	1,935	14.02.2022
Kvam - KBN - Fastrente 5 år 11.03.2024	20190124	11.03.2024	175 500 000	14,12 %	2,183	11.03.2024
			546 500 000	43,96 %	1,909	

Navn	Ref. nr	Forf. dato	Restgjeld	i % av gjeld	Tot rente	Rentereg.dato
Hovedbok, Verdipapirmarkedet						
Kvam - DNB - Fastrente 5ÅR - 03.03.20	NO0010732027	03.03.2020	150 000 000	12,07 %	1,615	03.03.2020
Kvam - DNB - 3års fastrente 12.04.2021	NO0010820855	12.04.2021	150 000 000	12,07 %	1,775	12.04.2021
Kvam - SEB - SRT 12 mnd 27.05.2020	NO0010853476	27.05.2020	120 000 000	9,65 %	1,690	27.05.2020
			420 000 000	33,79 %	1,694	
		Total:	1 243 114 191	100,00 %	1,924	

Finansrapport Kvam herad

Langsiktige finansielle aktiva

Rapportering pr. 3. tertial 2019 (1. januar - 31. desember 2019)

- **Side 2:** Innholdsfortegnelse og forbehold
- **Side 3:** Oppsummering
- **Side 4:** Plassering av langsiktige aktiva
- **Side 5:** Kontroll av risikorammene i finansreglementet
- **Side 6:** Avkastning hittil i år sammenlignet med benchmark
- **Side 7:** Stresstest av obligasjonsporteføljen
- **Side 8:** Vurdering og kvalitetssikring av finansiell risiko
- **Side 9:** Vurderinger og kommentarer
- **Side 10 - 11:** Ord og uttrykk

- Finansrapporten er utarbeidet av Bergen Capital Management AS (heretter BCM) i samsvar med reglement for finansforvaltning vedtatt i Kvam heradstyre 27. september 2016. Rapporten baserer seg på kilder som vurderes som pålitelige, men BCM garanterer ikke at informasjonen i rapporten er presis eller fullstendig. Uttalelsene reflekterer oppfatning på det tidspunkt rapporten ble utarbeidet, og BCM forbeholder seg retten til å endre oppfatning uten varsel.
- Denne rapporten skal ikke forstås som et tilbud eller anbefaling om kjøp eller salg av finansielle instrumenter. BCM påtar seg intet ansvar for verken direkte eller indirekte tap eller utgifter som skyldes forståelsen av og / eller bruken av denne rapporten.
- Ansatte i BCM kan eie verdipapirer i selskaper som er omtalt i rapporten, og kan kjøpe eller selge slike verdipapirer.
- Rapporten er utarbeidet på et gitt tidspunkt, verdiendringene kan være store i verdipapirmarkedet slik at endelig avkastning og markedsverdi på et eventuelt avviklingstidspunkt kan være vesentlig lavere eller høyere. Dersom ikke verdipapirene er hyppig omsatt og har en reell markedsverdi er kursen beregnet ved bruk av prisingsdata fra meglerhus på gitte tidspunkt. Ved årsavslutning benyttes det ligningskurser for aksjer, sertifikat og obligasjoner. Det er brukt tidsvektet avkastning i beregningene. Forvaltningshonorarer er medberegnet i avkastningstallene.
- Historisk avkastning i porteføljer forvaltet av BCM er ingen garanti for framtidig avkastning. Framtidig avkastning vil blant annet avhenge av markedsutviklingen, forvalters dyktighet, porteføljens risiko, samt kostnader ved forvaltning. Avkastningen kan bli negativ som følge av kurstap og verdiendringer.
- Rapporten inneholder kun langsiktige finansielle aktiva som er forvaltet av BCM og rapporten er utarbeidet i henhold til innholdskrav i finansreglementets kapittel 4 og spesielt risikorammene skissert i kapittel 4.4. Ved reproduksjon eller annen bruk av rapporten bør rapporten i sin helhet vedlegges for å sikre at innholdskravene i finansreglementet er dekket. Rapporten gir status på rapporteringsdato, slik at porteføljens sammensetning og risiko p.t. kan være høyere eller lavere.

Oppsummering etter 3. tertial 2019

AKTIVAKLASSE	MARKEDSVERDI	I PROSENT
Bankinnskudd	2 211 625	1 %
Sertifikat/obligasjoner	209 032 682	99 %
Totalt	211 244 307	100 %
Innskudd / uttak	0	

TABELL 1: Fordeling på de ulike aktivaklassene i kroner og i prosent av samlet forvaltningskapital ved utløpet av rapporteringsperioden.

AKTIVAKLASSE	I %	BENCHMARK	AVVIK
Sertifikat/obligasjoner	2,78 %	0,96 %	1,81 %
Totalt	2,78 %	0,96 %	1,81 %

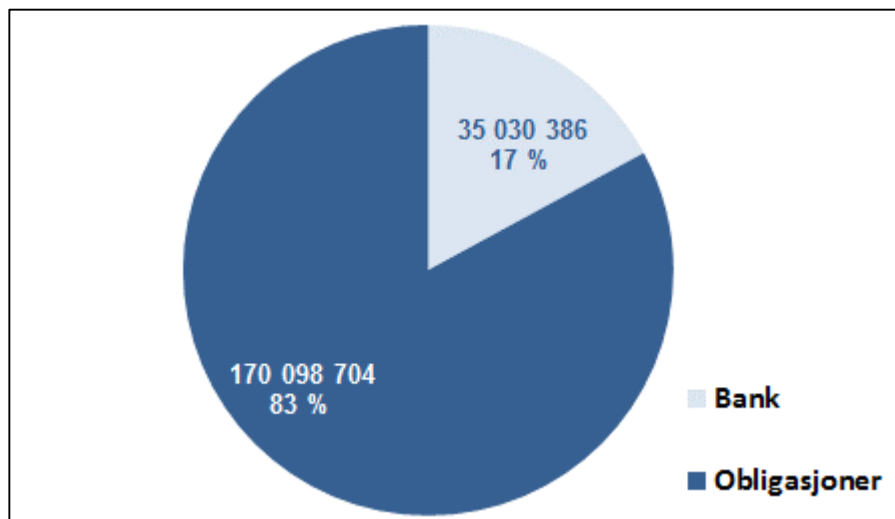
TABELL 2: Avkastning i prosent pr. aktivaklasse sammenlignet med benchmark ved utløpet av rapporteringsperioden. Avkastningsatsen inkluderer beregnede påløpte renter på bankkonto. Benchmark fra reglementets kapittel 4.6 er brukt.

AKTIVAKLASSE	I KR.	BUDSJETT	AVVIK
Renter	5 700 120	2 500 000	3 200 120
Totalt	5 700 120	2 500 000	3 200 120

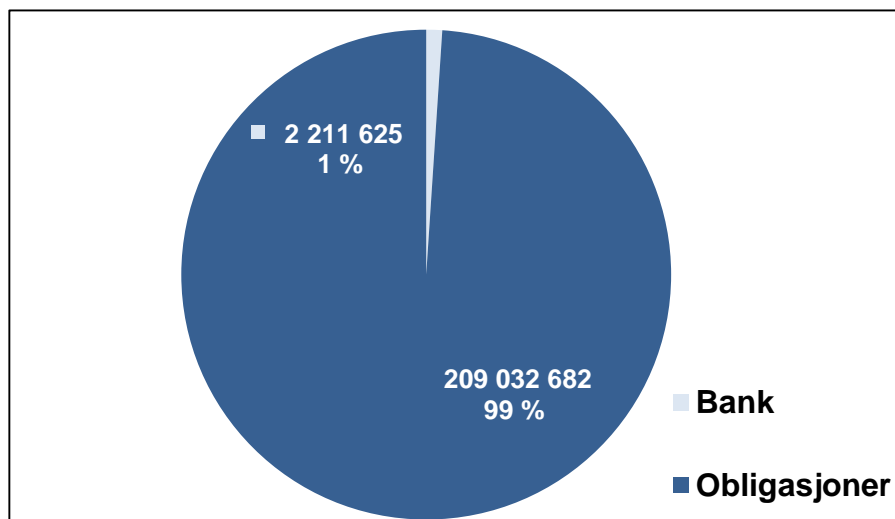
TABELL 3: Avkastning i kr pr. aktivaklasse sammenlignet med budsjettet avkastning for 2019. Eventuelle avvik er forklart på side 6. Totalt budsjett for 2019 er kr. 2 500 000; eller kr. 833 333 pr. tertial.

- Totalavkastning etter 3. tertial 2019 er på 2,78 %, dette er 1,18 % - poeng over norske statsobligasjoner med durasjon på 3 år, og 1,63 % - poeng over norske statsobligasjoner med durasjon på 0,25 år. Tilsvarende plasseringer i 3 MND NIBOR i perioden ville gitt 1,55 % i avkastning etter 3. tertial 2019.
- Midlene har vært plassert i rentebærende verdipapirer med kort durasjon og høy kredittkvalitet. Durasjon i porteføljen er 0,82.
- Avvik mot norske statsobligasjoner med 3 års durasjon, skyldes blant annet at obligasjonsporteføljen har lavere renterisiko og høyere kredittrisiko enn benchmark.
- I løpet av 2020 vurderer BCM å øke durasjon og løpetid innenfor finansreglementets rammer for å oppnå en høyere forventet avkastning.
- Kursene på obligasjonene er i 2019 er tilnærmet uendret. Porteføljen består av obligasjoner i norske sparebanker som antas å ha lav tapsrisiko. Kursjusteringer vil derfor alt annet like komme igjen som høyere eller lavere avkastning i neste periode.

Plassering av langsiktige finansielle aktiva

FIGUR 1: Allokering av langsiktige finansielle aktiva forvaltet av BCM pr. 31.12.18.

FIGUR 2: Allokering av langsiktige finansielle aktiva forvaltet av BCM pr. 31.12.19.

- Midlene er pr. 31.12.19 plassert i bankinnskudd og direkteide rentebærende verdipapir utstedt av norske sparebanker.
- Samlet portefølje forvaltet av BCM er pr. 31.12.19 kr. 211 244 307.
- Pr. 31.12.18 var porteføljen på kr. 205 129 090. I 2019 har det ikke vært innskudd på eller uttak i finansporteføljen.
- Modifisert durasjon i renteporteføljen er 0,82 hvilket innebærer at porteføljen har lavere renterisiko enn benchmark (definert som kursrisiko) slik at porteføljens markedsverdi i mindre grad påvirkes av stigning i de lange rentene.
- Rentebetingelsene på de fleste verdipapirene er flytende, og er knyttet opp mot 3 måneders NIBOR; FRN obligasjoner. Investeringene er gjort i børsnoterte verdipapir med god omsetning og andre papirer med tilsvarende god likviditet. Plasseringene kan gjøres disponible for Kvam herad i løpet av kort tid.
- Ingen av utstederne eller verdipapirene har lavere rating / kredittvurdering enn BBB-.
- Midlene er søkt plassert i henhold til Kvam herad sine etiske retningslinjer for finansielle investeringer (jf. reglementets kap. 4.7).
- Porteføljen består av 19 ulike rentebærende papirer. Alle investeringene er gjort i norske kroner.
- Ingen enkeltplasseringer i rentebærende papirer utgjør mer enn NOK 24 millioner i pålydende verdi.
- Alle verdipapirene har BIS vekt 20 % eller lavere.

Kontroll av risikorammene i finansreglementet

PLASSERING	MINIMUM	NØYTRAL	MAKSIMUM	STATUS	VEKT
Risikoklasse 1	0 %	0 %	100 %	0 %	Nøytral
Risikoklasse 2	0 %	100 %	100 %	100 %	Nøytral
Risikoklasse 3	0 %	0 %	25 %	0 %	Nøytral
Risikoklasse 4	0 %	0 %	0 %	0 %	Nøytral
Risikoklasse 5	0 %	0 %	0 %	0 %	Nøytral
Risikoklasse 6	0 %	0 %	0 %	0 %	Nøytral

TABELL 4: Strategisk og taktisk aktivaallokering. Kvam herad skal normalt ha en fordeling av langsiktige finansielle aktiva basert på en nøytral posisjon og med minimum og maksimal rammer for taktisk aktiva allokering, nøytral vektning brukes dersom allokering er innenfor +/- 2 % av nøytral vekt.

Risikoklasse 1: Obligasjoner/sertifikat utstedt av den norske stat eller foretak med statsgaranti, samt statsobligasjonsfond.

Risikoklasse 2: Norske obligasjoner med fortrinnsrett, obligasjoner/sertifikat utstedt av statsforetak, fylkeskommuner og kommuner, kraftverk med garanti fra kommune/fylkeskommune, banker, forsikringselskap og kredittforetak, innskudd i banker. BIS vekt skal være maksimum 20 prosent. Pengemarkeds- og obligasjonsfond etter samme kriteriene som over. Obligasjoner, sertifikat og innskudd som inngår i risikoklasse 2 og 3 (enten enkeltvis eller gjennom verdipapirfond) skal minimum være ratet *investmentgrade*, dvs. BBB- eller bedre.

Risikoklasse 3: Norske obligasjoner/sertifikat utstedt av industriforetak eller lignende, eller fond med tilsvarende risiko. BIS vekt kan være inntil 100 %. Pengemarkeds- og obligasjonsfond etter samme kriterier som over.

Risikoklasse 4: Ansvarlige lån.

Risikoklasse 5: Norske aksjefond, aktivt forvaltet aksje og egenkapitalbevis- portefølje bestående av direkteide verdipapir notert på Oslo Børs.

Risikoklasse 6: Enkeltaksjer, egenkapitalbevis og private equity.

BOKS 1: Risikoklasser som er definert i finansreglementet til Kvam herad.

KLASSE	BELØP I KR.	ANDEL	RAMME	STATUS
Risikoklasse 1	-	0 %	100 %	✓
Risikoklasse 2	211 244 307	100 %	100 %	✓
Risikoklasse 3	-	0 %	25 %	✓
Risikoklasse 4	-	0 %	0 %	✓
Risikoklasse 5	-	0 %	0 %	✓
Risikoklasse 6	-	0 %	0 %	✓

KLASSE	STØRSTE POSISJON	MAKSIMUM	STATUS
Risikoklasse 1	0 %	100 %	✓
Risikoklasse 2	11 %	35 %	✓
Risikoklasse 3	0 %	10 %	✓
Risikoklasse 4	0 %	0 %	✓
Risikoklasse 5	0 %	0 %	✓
Risikoklasse 6	0 %	0 %	✓

TABELL 5: Fordeling på risikoklassene i % av samlet forvaltningskapital og sammenlignet med rammene gitt i finansreglementet.

TABELL 6: Ramme for plassering pr. debitor regnet av samlet forvaltningskapital og sammenlignet med rammene gitt i finansreglementet.

Avkastning hittil i år sammenlignet med benchmark

AKTIVAKLASSE	BENCHMARK	RESULTAT I KR.	RESULTAT I %.	BENCHMARK	AVVIK
Obligasjoner	Statsobligasjonsindeks 3 år (ST4X)	5 700 120	2,78 %	0,96 %	1,81 %
TOTALAVKASTNING	NORMALPORTEFØLJEN	5 700 120	2,78 %	0,96 %	1,81 %

TABELL 7: Avkastning i 2019 for Kvam herad, samlet og pr. aktivaklasse i kr. og prosent målt mot benchmarkindeks.

AVKASTNING MOT BUDSJETT:

Kvam herad har i 2019 budsjettet med kr. 2 500 000 (kr. 833 333 pr. tertial) i avkastning på porteføljen som er forvaltet av Bergen Capital Management. Resultatet pr. 31. desember 2019 er kr. 5 700 120, tilsvarende 2,78 %.

AVKASTNING MOT BENCHMARK:

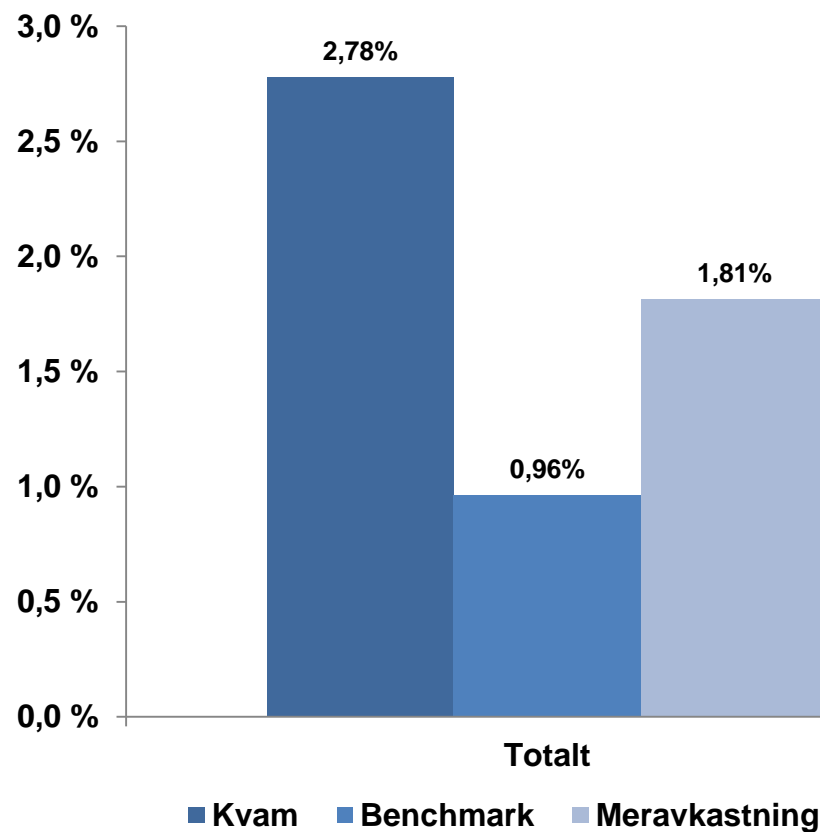
Obligasjonsporteføljen har levert 1,81 % - poeng over benchmark. Differansen skyldes at porteføljen har lavere renterisiko og høyere kredittisiko enn benchmark. De lange rentene er falt til historisk lave nivåer, forvalter har vurdert det som for risikabelt å ligge med høy renterisiko i porteføljen, dvs. for lang durasjon. Det vurderes fortløpende å øke porteføljens renterisiko, slik at den blir mer lik totalporteføljens benchmark (3 års stat) gjennom kjøp av obligasjoner med lenger løpetid. Dette vil bli aktuelt når man får et skifte i avkastningskurven.

Kursene på obligasjonene er i 2019 tilnærmet uendret. Porteføljen består av obligasjoner i norske sparebanker som antas å ha lav tapsrisiko. Kursjusteringer vil derfor alt annet like komme igjen som høyere eller lavere avkastning i neste periode.

HONORARER

Kostnader ved forvaltning av obligasjonsporteføljen er medberegnet i avkastningstillene og utgjør:

- 0,20 % p.a.
- Kr. 424 489 årlig basert på dagens portefølje

FIGUR 3: Tidsvektet avkastning i 2019 sammenlignet med benchmarkindeks pr. aktivaklasse og samlet for langsiktige finansielle aktiva forvaltet av BCM .

BOKS 2: Kommentarer til avkastning mot budsjett og benchmark for langsiktige finansielle aktiva forvaltet av BCM i 3. tertial 2019.

Stresstest av obligasjonsporteføljen

AKTIVAKLASSE	MARKEDSVERDI I KR.	ENDRINGSPARAMETER	RESULTAT I KR.	RESULTAT I %.
Bank/likviditet	2 211 625	0	-	0,0 %
Rentebærende portefølje	209 032 682	+ 2% renteskift	-3 428 136	-1,6 %
Samlet	211 244 307		-3 428 136	-1,6 %

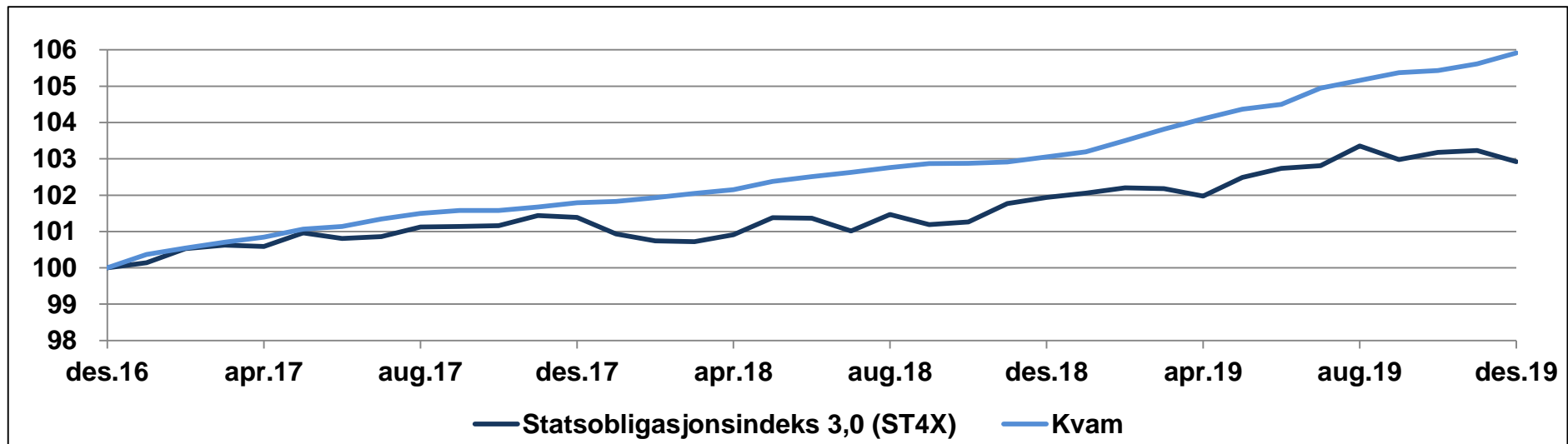
TABELL 8: Stresstest av Kvam herad sin langsiktige aktiva portefølje etter kriteriene som er skissert i finansreglement vedtatt av heradsstyre 27. september 2016.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Obligasjoner	7,04 %	8,04 %	3,89 %	2,47 %	2,77 %	4,37 %	6,27 %	5,85 %	3,01 %	3,25 %	6,07 %	3,76 %	2,82 %	0,80 %	2,58 %	1,79 %	1,24 %	2,78 %
Benchmark	7,90 %	11,13 %	5,49 %	2,55 %	0,89 %	3,91 %	9,65 %	3,19 %	4,45 %	6,13 %	2,17 %	0,94 %	5,07 %	1,59 %	0,44 %	1,39 %	0,54 %	0,96 %
Avvik	-0,86 %	-3,09 %	-1,60 %	-0,08 %	1,88 %	0,46 %	-3,38 %	2,66 %	-1,44 %	-2,88 %	3,90 %	2,82 %	-2,25 %	-0,79 %	2,13 %	0,40 %	0,70 %	1,81 %

TABELL 9: Historisk avkastning for Kvam herad langsiktige finansielle aktiva forvaltet av BCM, sammenlignet med norske statsobligasjoner med durasjon på 3,0 år.

- Midlene er forvaltet etter rammene i finansreglementets kapittel 4.4, rammer for direkteide verdipapirer. Midlene forvaltes til enhver tid etter kriteriene sikkerhet, risikospredning, likviditet og avkastning. Forvaltningen blir styrt etter en rullerende investeringshorisont på 5 år, samtidig som en prøver å få en rimelig bokført avkastning årlig.
- Kvam herad sine langsiktige finansielle aktiva stresstestes ved hvert tertial etter følgende parameter: + 2 % parallelt skift i rentekurven. Ved utgangen av rapporteringsperioden viser stresstesten at samlet potensielt verdifall er kr. 3 428 136 tilsvarende 1,6 % av samlede midler under forvaltning av BCM. Det potensielle tapet gir en indikasjon på hvor mye Kvam taper dersom vi får et parallelt renteskift på 2 % og porteføljen realiseres. Obligasjonene i den rentebærende portefølje har flytende rentevilkår, tap vil derfor være rentedagene frem til neste rentereguleringsdato som utgjør kr. 3 428 136. Verdifallet er beregnet ved å bruke porteføljens modifiserte durasjon; 0,82 per 31.12.19. Det potensielle tapet antas å være akseptabelt i forhold til Kvam sin risikobærende evne.
- Durasjon er et mål på volatiliteten til en obligasjon eller en portefølje som gir lineære estimater av endringen i markedspris som følge av en renteendring. Følgelig er det viktig å være klar over presisjonsgraden til durasjonsmålet. For små endringer vil durasjon gi et meget presist estimat på endringene i markedspris, men denne presisjonsgraden vil avta i takt med størrelsen på renteendringen. For store renteendringer er durasjonsmålet relativt upresist. Kreditrisiko i porteføljen er rettet mot norske banker og sparebanker.

Vurdering og kvalitetssikring av finansiell risiko

FIGUR 4: Historisk avkastning sammenlignet med norske statsobligasjoner med 3 års durasjon (ST4X) basert på 36 måneders rullerende tidshorisont. Sluttresultat av 100 kr investert i starten av perioden. Benchmark for porteføljen ble innført i november 2010, tidligere benchmark har vært norske statsobligasjoner med durasjon på 0,25 år.

- Gjennomsnittlig geometrisk annualisert avkastning basert på 36 måneders rullerende tidsperiode er 1,93 % og 0,96 % for henholdsvis strategi og benchmark.
- Årlig standardavvik basert på 36 måneders rullerende tidsperiode er 0,34 % og 0,90 % - poeng for henholdsvis strategi og benchmark.
- Standardavvik er et statistisk mål som innen finans benyttes for å måle hvor mye historisk avkastning svinger. Høyt standardavvik indikerer at kurssvingningene har vært høye. Teoretisk sett uttrykker standardavviket et sannsynlighetsutfall. Det er vanlig å anta at avkastningen med 2/3 sannsynlighet vil havne mellom +/- 1 standardavvik fra gjennomsnittlig avkastning.
- Den relative risikoen i forvaltningen av langsiktige finansielle aktiva er angitt ved å beregne rullerende relativ volatilitet (standardavviket til differansen mellom faktisk avkastning og strategi avkastning) over 36 måneder. For Kvam sin obligasjonsportefølje er dette måltallet 0,94 % - poeng.
- Den økonomiske fortolkning av relativ risiko (tracking error) er at vi med 2/3 sannsynlighet kan forvente at den årlige avkastningen vil ligge innenfor +/- 0,94 % - poeng i forhold benchmark (3 års stat).
- Forvaltningens Information ratio (IR) er 1,04. IR er et risikjustert mål som forteller hvor mye meravkastning en forvalter har bidratt til, målt mot den aktive risikoen som er tatt (tracking error). Positiv IR (alt over null) betyr at forvalter har gitt meravkastning. Som alle historiske tall, trenger ikke en høy historisk IR å bety at forvalter klarer å gjenskape tilsvarende resultater fremover.

Vurderinger og kommentarer

AKTIVAFORDELING

Ved utgangen av 3. tertial 2019 var Kvam herad sin investeringsportefølje allokert med 1 prosent i bank og 99 prosent i obligasjoner.

STRATEGI SERTIFIKAT OG OBLIGASJONER

De lange swaprentene holder seg historisk lavt. BCM fastholder sin strategi om plassering av majoriteten av porteføljen i obligasjoner med flytende rente (FRN obligasjoner), dvs. knyttet til 3 mnd NIBOR og regulering hver 3 mnd. I påvente av oppgang i renten er påslaget i renten i forhold til NIBOR tilfredsstillende, samtidig som kjøp av fastrenteobligasjoner fremdeles anses som risikofylt ved en eventuell renteoppgang. Dette betyr at porteføljen fremover høyst sannsynlig vil bestå av FRN obligasjoner. I tråd med en "normalisering" av kapitalmarkedene, vil BCM søke å legge en større andel over i obligasjoner med høyere kredittpåslag, innenfor rammen av kommunens finansreglement, for å oppnå en høyere forventet avkastning over tid. BCM vil holde på sin strategi med relativt liten turnover i porteføljen.

ENDRING I RISIKOEKSPONERING OG VURDERING AV RISIKO

Kredittrisikoen er styrt gjennom å klassifisere kredittrisikoen i risikoklasser. Midlene er plassert innenfor rammene i forvaltningsreglementet. Det er ikke valutarisiko i porteføljen som består av 19 obligasjoner med BIS-vekt 20 %. Likviditetsrisikoen er lav, og investeringen kan gjøres om til kontanter i løpet av kort tid. Porteføljen er stresstestet, det potensielle tapet vurderes som marginalt i forhold til kommunenes risikobærende evne. En økning i renten fra Norges Bank sin side vil slå raskt positivt ut i avkastningen i porteføljen alt annet like.

AVVIK FRA FINANSREGLEMENTET

I finansporteføljen forvaltet av Bergen Capital Management AS er det ingen avvik fra finansreglementet som ble vedtatt i Kvam heradsstyre 27. september 2016.

MARKEDSKOMMENTAR

Norges Bank økte styringsrenten til 1,50 % i rentemøtet i september og beholdt denne uendret i rentemøtet 24. januar 2020. Komiteens vurdering er at ny informasjon langt på vei bekrefter bildet av den økonomiske utviklingen som ble presentert i desember-rapporten. Risikoen for et kraftig tilbakeslag i verdensøkonomien synes å ha avtatt noe siden i høst, men usikkerheten om utviklingen internasjonalt varer ved. Den underliggende prisveksten er nær inflasjonsmålet. Kapasitetsutnyttningen i norsk økonomi synes å være noe over et normalt nivå, men ny informasjon underbygger at økonomien trolig er nær toppen en konjunktursyklus.

Tilspisningen av handelskonfliktene og den økte usikkerheten om Storbritannias forhold til EU kan dempe veksten ute og her hjemme. På den annen side kan en svakere krone bidra til høyere prisvekst fremover. Samlet er ny informasjon vurdert slik at renteutsiktene for den nærmeste tiden er lite endret. Slik vi nå vurderer utsiktene og risikobildet, vil styringsrenten mest sannsynlig bli værende på dagens nivå den nærmeste tiden i følge sentralbanksjef Øystein Olsen.

Globalt har rentene svingt de siste månedene. 10 års amerikansk statsobligasjon er nå på 1,58 % og tilsvarende tysk er på -0,39 %, til sammenligning ligger 10 års norsk stat på 1,38 %. Det er sammenheng mellom statsrenten og forventning til fremtidig styringsrente, slik at en fortolkning kan være at styringsrenten flater ut på ca. 1,50 % - 1,75 % i god tid fremover.

Det er mange risikofaktorer som påvirker den globale veksten fremover, blant annet eskalering av handelskrig mellom USA og Kina, (dempet vekst, økt inflasjon og økte renter), fremdeles usikkerhet rundt BREXIT og en fremforhandlet UK-avtale, redusert risikoappetitt fra investorer, svekket vekst i USA, stigende inflasjon, økt geopolitisk uro (bred politisk usikkerhet som er vanskelig å «kvantifisere» for markedene og som det kan ta lang tid å få avklaring på) og den siste tid utbrudd av coronaviruset.

Dette har påvirket aksjemarkedet som nå synes å være inne i et negativt sentiment. Det norske aksjemarkedet har dog utviklet seg positivt i 2019, med OBX indeksen (25 mest omsatte aksjer) opp 14,06 % 2019. Så langt 2020 har aksjemarkedet beveget seg sidelengs.

Egnethetsrapport obligasjoner Kvam herad

TRANSAKSJONER 01.07 – 31.12

Handelsliste 01.07.2019-31.12.2019

Kvam Herad

Side 1
Fremstilt 29.01.2020

Handlet	Oppgjør	Verdipapir	Ant./Pål.	Kurs	Val.	Val.kurs	Omkostn.	Renter	Oppgjør	Sl.s.nr.	Bilag	Megler		
August 2019														
13.08.2019	Kjøp	15.08.2019	1081251	FRN BN Bank ASA	19 000 000	101,04	NOK	100,00	0,00	66 204,44	19 264 374,44-	2904344504	72019	DNB Mar
13.08.2019	Kjøp	15.08.2019	1083262	FRN Sumadal Sparebank	3 000 000	100,53	NOK	100,00	0,00	10 593,33	3 026 373,33-	2904348804	72019	DNB Mar
13.08.2019	Salg	15.08.2019	1083432	FST Spb1 Østf. Akers	26 000 000-	102,67	NOK	100,00	0,00	332 173,15	27 026 373,15	2904333204	72019	DNB Mar
13.08.2019	Kjøp	15.08.2019	1083643	FRN Marker Spb.	5 000 000	100,69	NOK	100,00	0,00	0,00	5 034 550,00-	2904346904	72019	DNB Mar
14.08.2019	Salg	16.08.2019	1078121	FST Sparebanken Sør	15 000 000-	101,11	NOK	100,00	0,00	138 945,21	15 305 445,21	2905999604	82019	DNB Mar
14.08.2019	Kjøp	16.08.2019	1082363	FRN BN Bank ASA	8 000 000	100,60	NOK	100,00	0,00	36 788,89	8 084 388,89-	2906097004	82019	DNB Mar
14.08.2019	Kjøp	16.08.2019	1083678	FRN Østre Agder Spb.	5 000 000	101,14	NOK	100,00	0,00	375,00	5 057 525,00-	2906100104	82019	DNB Mar
14.08.2019	Kjøp	16.08.2019	1085037	FRN Ørskog Spb.	2 000 000	100,09	NOK	100,00	0,00	3 253,33	2 005 053,33-	2906112404	82019	DNB Mar
September 2019														
09.09.2019	Kjøp	11.09.2019	1084200	FRN Soknedal Spb	1 000 000	101,50	NOK	100,00	0,00	3 715,83	1 018 715,83-	2339302	92019	Sp 1 Mar
16.09.2019	Salg	18.09.2019	1083564	FRN Helgeland Spb.	24 000 000-	100,40	NOK	100,00	0,00	85 800,00	24 181 800,00	2933571304	102019	DNB Mar
16.09.2019	Kjøp	18.09.2019	1086107	FST SR-Bank ASA	24 000 000	97,91	NOK	100,00	0,00	26 926,03	23 524 366,03-	2933580504	102019	DNB Mar
23.09.2019	Salg	25.09.2019	1083564	FRN Helgeland Spb.	3 000 000-	100,34	NOK	100,00	0,00	11 880,00	3 022 080,00	2366201	112019	Sp 1 Mar
23.09.2019	Kjøp	25.09.2019	1086409	FST Sparebanken Vest	4 000 000	99,43	NOK	100,00	0,00	1 361,10	3 978 441,10-	2940621604	112019	DNB Mar
Oktober 2019														
03.10.2019	Salg	07.10.2019	1078613	FRN Totens Sparebank	2 000 000-	101,00	NOK	100,00	0,00	7 280,00	2 027 240,00	19100300859N	122019	Danske
03.10.2019	Salg	07.10.2019	1083564	FRN Helgeland Spb.	8 000 000-	100,36	NOK	100,00	0,00	36 960,00	8 065 920,00	19100300853N	122019	Danske
03.10.2019	Kjøp	07.10.2019	1086494	FRN Nidaros Sparebank	10 000 000	99,86	NOK	100,00	0,00	2 855,56	9 988 855,56-	191003023794	122019	Danske

KOMMENTAR TIL TRANSAKSJONER

Alle transaksjoner i perioden er innenfor rammene satt i (fylkes-) kommunens gjeldende finansreglement.

Vi har vurdert at overnevnte transaksjoner er i samsvar med (fylkes-) kommunens mål for langsiktige finansielle aktiva og innenfor et akseptabelt risikonivå gitt et overordnet ønske om å sikre langsiktig avkastning. Videre har vi vurdert at (fylkes-) kommunen har den nødvendige kunnskap og erfaring til å forstå risikoen forbundet med investeringen.

Vedlegg: ord og uttrykk

Aktivklasser

Ulike typer verdipapirer, som for eksempel aksjer og obligasjoner.

Basispunkt

Et basispunkt er ett hundredels prosentpoeng. Denne måleenheten brukes særlig for å angi kostnader og avkastningsforskjeller i kapitalforvaltning.

BIS vekt (Bank of International Settlement)

Bank of International Settlements (BIS) har satt opp retningslinjer for hvordan man skal risikovekte en låntager. Skalaen går fra 0 til 1, hvor 0 er lavest. Staten er vektet 0, mens kommuner og banker er vektet 0,2. Industriselskaper er vektet 1. Vektingen innebærer at man kan låne ut 5 ganger så mye penger til en kommune som til industriselskaper for å oppnå samme kredittrisiko. BIS-vektingen påvirker blant annet bankens kapitaldekning, og derigjennom størrelsen på bankens ansvarlige kapital.

Benchmark

Sammenligningsgrunnlag. I rentemarkedet benyttes ofte renten på statspapirer som benchmark, mens ledende aksjeindekser benyttes som benchmark i aksjemarkedet. Begrepet referanseindeks brukes ofte.

Derivat

En finansiell kontrakt hvor verdien avhenger av verdien til en underliggende variabel på et fremtidig tidspunkt. Priser på finansielle aktiva, råvarer osv. benyttes ofte som underliggende variabel. Opsjoner og terminkontrakter er eksempler på derivater.

Durasjon

Durasjonen til en fastrenteobligasjon er den tid det i gjennomsnitt tar før alle kontantstrømmer (rentekuponger og hovedstol) forfaller til betaling. Durasjonen (egentlig modifisert durasjon) er et følsomhetsmål, som brukes til å beregne hvor mye prisen på en obligasjon endrer seg dersom renten endres marginalt. Dette begrepet gir tilnærmet uttrykk for hvor mange pst. markedsverdien til en obligasjon endres ved en endring i markedsrentene på ett prosentpoeng. Lang durasjon betyr at obligasjonsverdien er svært følsom for renteendringer.

Effektiv rente

Avkastningen (årlig rente) man vil oppnå ved å investere i et rentepapir til dagens kurs og sitte på det til forfall. Kalles også yield.

Egenkapitalinstrumenter

Aktivklasse som i hovedsak omfatter (fysiske) aksjer, aksjefuturekontrakter og opsjoner knyttet til aksjeverdier.

Egenkapitalbevis

Verdipapir som ligner på en aksje, men som skiller seg med hensyn til eierrett til selskapsformuen og innflytelse i selskapets organer. Egenkapitalbevis kan utstedes av sparebanker, kredittforeninger og gjensidige forsikringsselskaper for å tiltrekke seg ny kapital.

Emisjon

Innhenting av kapital ved utstedelse av verdipapirer. Ved en aksjeemisjon blir det utstedende aksjeselskapet tilført egenkapital, mens ved utstedelse av obligasjons- og sertifikatlån blir utsteder tilført ny fremmedkapital.

Fastrenteobligasjon

Obligasjon som gir samme nominelle rente i hele løpetiden.

Hybridkapital

Som andre bedrifter er bankene finansiert ved egenkapital og lån. Hybridkapital er en mellomting mellom egenkapital og lån. Hybridkapital er egenkapital i dårlige tider, og lån i gode. Avkastningen til hybridkapitalen er en rente, på samme måte som andre obligasjoner, med fast eller flytende rente. Det gjør at avkastningen på hybridkapital er trygg og forutsigbar, på samme måte som annen gjeld. Egenkapitalen får derimot utbytte, som varierer fra år til år. Hvis en bank taper mye penger, går det utover egenkapitalen. Men hybridkapitalen skal også skrives ned i samme takt som denne. På samme måte; hvis en bank går så dårlig at den ikke har lov til å betale utbytte til egenkapitalen, skal den heller ikke betale renter på hybridkapitalen.

Indeks

En veid sum av økonomiske/finansielle størrelser. Indekser benyttes til å si noe om utviklingen over tid. Konsumprisindekser og aksjeindekser er eksempler på hyppig benyttede indekser.

Kapitaldekning

Et forholdstall som sier noe om soliditeten til finansinstitusjoner og verdipapirforetak. Det er spesielle regler for hvordan kapitaldekningen skal beregnes. Se Finanstilsynets internettisider om kapitaldekning.

Korrelasjon

Korrelasjonen mellom to variable beskriver graden av samvariasjon. Dersom korrelasjonen er lik 1 beveger de to variablene seg alltid helt i takt. Dersom det er null korrelasjon, beveger de seg helt uavhengig av hverandre.

Kredittrisiko

Risiko for at motpart ikke oppfyller sine forpliktelser. I et låneforhold består kredittrisikoen i at låntager ikke oppfyller låneavtalen. Dersom forventet kredittrisiko øker får papiret en spreadutgang og kursen går ned.

Likviditetspremie

Ulike verdipapirer er mer eller mindre lett omsettelige. For eksempel omsettes det i de fleste land statsobligasjoner for store beløp hver dag, mens det for enkelte obligasjoner utstedt av private selskaper kan være vanskelig å finne en kjøper eller selger om en ønsker å foreta en handel. Papirer som det vanskelig å få solgt har gjerne litt høyere avkastning på grunn av det. Denne meravkastningen kalles en likviditetspremie.

Likviditetsrisiko (for finansinstitusjoner)

Risiko for økte kostnader som følge av at en motpart ikke gjør opp sin forpliktelse til rett tid. Risikoen skyldes at finansinstitusjonene, og spesielt bankene, i stor grad finansierer en forholdsvis langsiktig utlånsportefølje med kortsiktige innskudd eller innlånning.

Likviditetsrisiko (i finansielle markeder)

Risikoen for å oppnå en dårlig pris fordi antallet aktuelle kjøpere/selgere i markedet er lite. OBX er de 25 mest likvide aksjene på Oslo børs. OB Match er øvrige aksjer med minimum 10 handler pr. dag. OB Standard er aksjer med mindre enn 10 handler pr. dag.

Markedsrisiko

Risiko for potensielt tap i form av redusert markedsverdi som følge av prisfluktasjoner i finansielle markeder.

NIBOR (Norwegian Inter Bank Offered Rate)

NIBOR eller pengemarkedsrenten er renten på lån bankene i mellom. Tilbud og etterspørsel i pengemarkedet bestemmer pengemarkedsrentene. NIBOR er valutawaprenter.

Nominell rente

Pålydende rente på en finansiell fordring. Se også realrente.

Obligasjon

Standardisert omsettelig lån med opprinnelig løpetid på minst ett år. Betingelsene ved et obligasjonslån, slik som løpetid, rente, renteutbetalingsdatoer og eventuelle rentereguleringsbestemmelser, avtales ved utstedelsen av lånet.

Oppgjørsrisiko

Risiko for tap og likviditetsproblemer i forbindelse med avregnings- og oppgjørsfunksjonene. Oppgjørsrisiko omfatter kredittrisiko, likviditetsrisiko, juridisk risiko og operasjonell risiko. Ved betalingsformidling blir transaksjoner generert av kunder og de resulterende eksponeringer vil ikke være resultat av eksplisitte kredittvurderinger. Risikoen som oppstår i et betalingssystem.

Opsjon

Man skiller mellom to typer opsjoner, kjøpsopsjoner og salgsopsjoner. En kjøpsopsjon (salgsopsjon) er en rett, men ikke plikt til å kjøpe (selge) et underliggende aktivum (aksje, råvare, etc.) til en på forhånd avtalt pris.

Portefølje

Brukes om samlet mengde av de verdipapirer som et fond blir investert i. Petroleumsfondets portefølje består blant annet av aksjer, aksjefuturekontrakter, obligasjoner, pengemarkeds plasseringer, rentefuturekontrakter og valutaterminkontrakter.

Rating

Internasjonal kredittvurdering som brukes ved låneopptak. Beste karakter kalles AAA mens dårligste karakter er CCC og D.

Realrente

Realrenten er nominell rente korrigert for prisstigning (inflasjon).

Referanseportefølje

Er en tenkt portefølje med en bestemt sammensetning av verdipapirer (obligasjonsindeks eller aksjeindeks) som en forvalter resultatmåles mot. Referanseporteføljen representerer en nøytral investeringsstrategi.

Rentebærende verdipapir

Finansielle kontrakter der avkastningen er knyttet til en avtalt rente av pålydende verdi. Et eksempel er obligasjoner.

Rentefølsomhet

Sier noe om hvor mye kursen på et rentefond endres ved renteendring på ett prosentpoeng i pengemarkedet.

Renterisiko

Risiko for potensielt tap i form av redusert markedsverdi som følge av fluktasjoner i renten.

Risikopremie

Den ekstra avkastningen en investor forventes å oppnå ved en risikabel investering i forhold til en risikofri investering. Investeringer i statlige rentepapirer benyttes vanligvis som det risikofrie sammenligningsgrunnlaget, selv om ingen investeringer er helt uten risiko.

Sertifikat

Standardisert omsettelig lån med løpetid på inntil 12 måneder (ett år). Se også obligasjon.

Standardavvik

Standardavvik er et mål som viser hvor mye verdien av en variabel kan ventes å svinge. For en konstant verdi vil standardavviket være lik 0. Høyere standardavvik betyr større svingninger.

Stresstest

Test for å måle effekten av forhåndsdefinerte markedssjokk. Eksempler på mulige stresstestscenarier er 30 prosents aksjekursfall og 2 prosent renteøkning.

Styringsrente

Sentralbankens sentrale rente i utøvelsen av pengepolitikken. I Norge er dette foliorenten.

Swap

Avtale mellom to parter om å bytte fremtidige kontantstrømmer. For eksempel kan den ene parten betale den andre flytende rente, mens den selv mottar fast rente.

Taktisk aktivaallokering

Å velge andre sammensetninger enn i referanseporteføljen med sikte på å oppnå høyere avkastning.

Valutarisiko

Risiko for potensielt tap i form av redusert markedsverdi som følge av fluktasjoner i valutakursen.

Volatilitet

303 Et statistisk mål for svingningene i en tidsserie.

BERGEN CAPITAL MANAGEMENT

Kvam Herad
Rådhuset
5600 Norheimsund

Økonomisjef Olav Botnen

Fremstilt: 24.01.2020
Start: 23.11.1998

Portefølje pr. 31.12.2019

Kategori Verdipapir	Forfall	Kupong	Yield	Sens.	Dur.	L.tid	K.Dur.	Val.	Beholdning	Snitt kurs	Investert beløp	Markeds kurs dd	+/- 01.01	Påløpte renter	Markeds verdi dd	Vekt %	Urealisert gevinst/tap	Realisert i år	Mottatt avkastning	Total avkastning
OBLIGASJONER FAST RENTE																				
1073700 FST Spb. Østlandet	28.06.21								NOK									66 350-	374 795	308 445
1074280 FST Sp 1 Ringerike Hadeland	10.08.21								NOK									37 310-	100 570	63 260
1077848 FST Sparebank 1 SR Bank	11.02.22								NOK									72 760	349 595	422 355
1078121 FST Sparebanken Sør	22.03.22								NOK									59 700	483 945	543 645
1083432 FST Spb1 Østf. Akers	22.02.24								NOK									523 900	572 182	1 096 082
1086107 FST SR-Bank ASA	28.08.25	1,95	2,52	5,24	5,38	5,66	5,66	NOK	24 000 000	97,91	23 524 366	97,00		159 836	23 439 836	11,10	217 440-			
1086409 FST Sparebanken Vest	19.09.24	2,07	2,45	4,41	4,52	4,72	4,72	NOK	4 000 000	99,43	3 978 441	98,33		23 302	3 956 502	1,87	43 880-			
Sum *			2,51	5,12	5,25	5,53	5,53				27 502 807			183 138	27 396 338	12,97	261 320-	552 700	1 881 086	2 433 786
OBLIGASJONER FLYT RENTE																				
1072144 FRN Tinn Sparebank	08.10.19								NOK									48 500	64 247	112 747
1074121 FRN Gjensidige Bank	29.11.19								NOK									161 350	127 011	288 361
1078206 FRN Sp 1 Østlandet	16.06.22	2,58	2,19	0,21	0,21	0,21	2,46	NOK	12 000 000	100,61	12 073 200	101,00	0,39	12 900	12 132 900	5,74	46 800		269 360	269 360
1078613 FRN Totens Sparebank	10.02.22	2,57	2,19	0,11	0,11	0,11	2,12	NOK	2 000 000	100,66	2 013 300	100,83	0,38	7 139	2 023 739	0,96	3 300	6 660	79 722	86 382
1081251 FRN BN Bank ASA	20.12.22	2,61	2,32	0,22	0,22	0,22	2,97	NOK	19 000 000	101,04	19 198 170	100,89		15 153	19 184 253	9,08	29 070-		221 630	221 630
1081417 FRN Sandnes Sparebank	16.01.23	2,53	2,33	0,04	0,04	0,04	3,05	NOK	12 000 000	100,00	12 000 000	100,76	0,87	64 093	12 155 293	5,75	91 200		249 733	249 733
1081980 FRN Sp 1 Ringerike Hadeland	22.06.22	2,39	2,26	0,23	0,23	0,23	2,48	NOK	5 000 000	100,00	5 000 000	100,38	0,71	2 656	5 021 656	2,38	19 000		100 774	100 774
1082363 FRN BN Bank ASA	30.08.23	2,49	2,35	0,16	0,16	0,16	3,67	NOK	8 000 000	100,60	8 047 600	100,57		17 707	8 063 307	3,82	2 000-		89 180	89 180
1083064 FRN Spb. 1 Nord Norge	24.08.23	2,44	2,34	0,15	0,15	0,15	3,65	NOK	17 000 000	99,40	16 897 150	100,42		41 480	17 112 880	8,10	174 250		338 475	338 475
1083262 FRN Surnadal Sparebank	20.09.23	2,64	2,51	0,22	0,22	0,22	3,72	NOK	18 000 000	100,05	18 008 580	100,57	1,51	14 520	18 117 120	8,58	94 020		370 860	370 860
1083564 FRN Helgeland Spb.	15.10.21								NOK									214 610	550 343	764 953
1083643 FRN Marker Spb.	15.05.23	2,64	2,45	0,12	0,13	0,13	3,37	NOK	5 000 000	100,69	5 034 550	100,68		16 867	5 050 867	2,39	550-		30 922	30 922
1083678 FRN Østre Agder Spb.	15.11.23	2,92	2,62	0,13	0,13	0,13	3,88	NOK	5 000 000	101,14	5 057 150	101,18		18 656	5 077 656	2,40	1 850		34 500	34 500
1083723 FRN Narvik Spb.	21.11.23	2,60	2,44	0,14	0,14	0,14	3,89	NOK	20 000 000	99,60	19 919 000	100,70		57 778	20 197 778	9,56	221 000		427 006	427 006
1084200 FRN Soknedal Spb	24.07.23	2,95	2,54	0,07	0,07	0,07	3,56	NOK	1 000 000	101,50	1 015 000	101,47		5 572	1 020 272	0,48	300-		6 977	6 977
1084249 FRN Jæren Spb.	31.01.24	2,72	2,44	0,08	0,09	0,09	4,09	NOK	8 000 000	100,74	8 059 200	101,20		36 871	8 132 871	3,85	36 800		138 829	138 829
1084406 FRN Aurskog Sparebank	05.09.22	2,45	2,27	0,18	0,18	0,18	2,68	NOK	15 000 000	100,34	15 050 550	100,51		26 542	15 103 042	7,15	25 950		239 783	239 783
1084975 FRN Blaker Sparebank	10.11.22	2,59	2,46	0,11	0,11	0,11	2,86	NOK	21 000 000	100,00	21 000 000	100,42		75 542	21 163 742	10,02	88 200		277 795	277 795
1085037 FRN Ørskog Spb.	23.04.24	2,67	2,62	0,06	0,06	0,06	4,32	NOK	2 000 000	100,09	2 001 800	100,31		10 235	2 016 435	0,95	4 400		12 471	12 471
1086494 FRN Nidaros Sparebank	03.10.24	2,57	2,65	0,01	0,01	0,01	4,76	NOK	10 000 000	99,86	9 988 856	99,99		63 536	10 062 536	4,76	13 000			
Sum *			2,40	0,15	0,15	0,15	3,36				180 364 106			487 245	181 636 345	85,98	787 850	431 120	3 629 617	4 060 737
Sum **			2,41	0,82	0,84	0,87	3,65				207 866 913			670 382	209 032 682	98,95	526 530	983 820	5 510 703	6 494 523
															Markedsverdi pr. 31.12.2019		209 032 682			
															Banksaldo 30.11.2019		1 714 551			
															Bevegelser		497 074			
															Banksaldo 31.12.2019 ifølge våre oppgaver		2 211 625			
															Kapital pr. 31.12.2019		211 244 308			
															Avkastning i 2019		5 700 120			
															Realisert i 2019		983 820			
															Mottatt utbytte/renter i 2019		5 510 703			
															Kjøpte renter i 2019		853 867-			
Tidsvektet avkastning											Siste måned		0,30							
											I år		2,78							

Kvam Herad

Bilagsdato	Valutadato	Beløp val.	Val.	Val.kurs	Beløp n.kr.	Tekst		Verdipapir	Betegnelse	Antall	Kurs	Sls.nr.	Bilag
Desember 2019													
05.12.2019	05.12.2019	86 450,00	NOK	100,0000	86 450,00	Obl.renter	Terminrenter	NO0010844061	1084406 FRN Aurskog Sparebank		0,00		4119
15.12.2019	15.12.2019	35 008,00-	NOK	100,0000	35 008,00-	Honorar	Honorar desember						
15.12.2019	15.12.2019	35 008,00	NOK	100,0000	35 008,00	Investert	Honorar ikke bel.bank						
16.12.2019	16.12.2019	73 710,00	NOK	100,0000	73 710,00	Obl.renter	Terminrenter	NO0010782063	1078206 FRN Sp 1 Østlandet		0,00		4219
20.12.2019	20.12.2019	112 865,27	NOK	100,0000	112 865,27	Obl.renter	Terminrenter	NO0010812514	1081251 FRN BN Bank ASA		0,00		4319
20.12.2019	20.12.2019	108 290,00	NOK	100,0000	108 290,00	Obl.renter	Terminrenter	NO0010832629	1083262 FRN Surnadal Sparebank		0,00		4319
23.12.2019	23.12.2019	28 816,66	NOK	100,0000	28 816,66	Obl.renter	Terminrenter	NO0010819808	1081980 FRN Sp 1 Ringerike Hadel		0,00		4419
31.12.2019	31.12.2019	86 942,00	NOK	100,0000	86 942,00	Renteinnt.	Renter bank						

Kvam herad

Sekretariat for kontrollutvalet
Saksframlegg

Saknr: 2020/134-1
Saksbehandlar: Roald Breistein

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Kontrollutvalet i Kvam herad	13/20	27.04.2020

Vurdering av om Deloitte er uavhengig i høve Kvam herad 2020

Forslag til vedtak

Kontrollutvalet tar eigenvurderinga frå partner Unni Renate Moe, vedrørande om Deloitte AS er uavhengig i høve Kvam herad, til etterretning.

Samandrag

Føremålet med denne saka er at kontrollutvalet skal ta stilling om Deloitte er uavhengig i høve kvam herad. Vedlagte uavhengighetserklæring mv. ligg til grunn for saka.

Hogne Haktorson
Kontrollsjef

Roald Breistein
seniorrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor ingen handskriven underskrift

Vedlegg

1 Uavhengighetserklæring 2020 Kvam herad

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

I samsvar med Forskrift om kontrollutvalg og revisjon skal ansvarleg revisor for kommunar og fylkeskommunar løpande vurdere sin uavhengighet. Oppfølging av dette kravet ligg til kontrollutvalet.

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalet har vedtakskompetanse i denne saka jf. Kommunelova § 23-2, jf. Forskrift om kontrollutvalg og revisjon §§ 16 og 19.

Vurderingar og verknader

I kommunelova § 23-2 Kontrollutvalgets ansvar og myndighet står det m.a. dette:

«Kontrollutvalget skal påse at

a) kommunens eller fylkeskommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte»

I Forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 16 Krav til revisors uavhengighet står det dette:

«Revisor kan ikke utføre revisjon eller annen kontroll for kommunen eller fylkeskommunen hvis det foreligger særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til revisorens uavhengighet og objektivitet.

Ansettelse som revisor i kommunen eller fylkeskommunen eller i en interkommunal samarbeidsordning medfører ikke i seg selv at revisoren mangler nødvendig uavhengighet og objektivitet.»

Vidare står det i § 19 Krav til egenvurdering av uavhengighet i same forskrift dette:

«Den som utfører revisjon eller annen kontroll for en kommune eller fylkeskommune, skal løpende vurdere sin uavhengighet.

Oppdragsansvarlig revisor skal hvert år, og ellers ved behov, gi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget.

En skriftlig egenvurdering om revisjonens uavhengighet skal følge alle tilbud om revisjon.»

Ansvarleg revisor hjå Deloitte, Unni Renate Moe har no sendt over ei slik egenvurdering dagsett 20.04.2020. Denne ligg ved saka.

Som det går fram av kommunelova har kontrollutvalet ansvar for å sjå til at heradet har ei forsvarleg revisjonsordning.

Kontrollutvalet si handsaming av ansvarleg revisor si egenvurdering, vil vera ein lekk i å sjå til at heradet har ei forsvarleg revisjonsordning.

I nokre kommunar har revisor utført oppgåver / prosjekt for kommunen, som ikkje er bestilt av kontrollutvalet. Det er ingen ting i veien for at dette kan gjennomførast, dersom det ikkje kjem i konflikt med uavhengighet og objektivitet eller er arbeid av stort omfang. Det bør difor opplysast om revisor har utført oppdrag for heradet ut over det som er bestilt av kontrollutvalet, og storleiken på oppdraget.

Deloitte opplyser dette på førespurnad frå oss:

«Vi har ikke utført arbeid som ikke er bestilt av kontrollutvalget. Det har påløpt noe mertid knyttet til revisjonen, noe som er varslet på et tidligere tidspunkt.»

Sekretariatet kan ikke sjå at det framkjem opplysningar i eigenerklæringa som svekkar Deloitte AS sin ansvarlege revisor sin uavhengighet i høve Kvam herad.

Revisor har heller ikkje hatt oppdrag for Kvam herad ut over bestilling frå kontrollutvalet som svekkar uavhengigheten.

Konklusjon

Ut frå innhaldet i eigenerklæringa vert det tilrådd å ta informasjonen til etterretning.

Til Kontrollutvalet i Kvam herad

Uavhengighetserklæring

Deloitte AS v/partner Unni-Renate Moe sin eigenvurdering av uavhengighet følger punktvis i høve til krav i tidlegare kommunelov § 79 og revisjonsforskriftene §§ 13 og 14, jf. også tilsvarende § 24-4 i ny kommunelov og §§ 16 og 19 i forskrift om revisjon og kontrollutval:

Pkt. 1: Tilsetjingstilhøve	<i>Ansvarleg revisor eller andre som deltek i revisjonen har ikkje anna stilling hos kommunen eller i verksemdar som kommunen deltek i.</i>
Pkt. 2: Medlem i styrande organ	<i>Ansvarleg revisor eller andre som deltek i revisjonen er ikkje medlem av styrande organ i noko verksemd som kommunen deltek i.</i>
Pkt. 3: Deltek i eller har funksjonar i anna verksemd, som kan føre til interessekonflikt eller svekka tillit	<i>Ansvarleg revisor eller andre som deltek i revisjonen har ikkje funksjonar i noko verksemd som kan føre til interessekonflikt eller svekka tillit til rollen som revisor for Kvam herad.</i>
Pkt. 4: Nærstående	<i>Ansvarleg revisor eller andre som deltek i revisjonen har ikkje nærstående som har tilknytning til Kvam herad som er av betydning for vår uavhengigheit og objektivitet.</i>
Pkt. 5: Rådgevings- eller andre tenester som er eigna til å påverke revisors habilitet	<i>Vi stadfester at det for tida ikkje vert ytt rådgevings- eller andre tenester til Kvam herad som kjem i konflikt med krav til uavhengigheit og objektivitet.</i>
Pkt. 6: Tenester under kommunen sine egne leiings- og kontrolloppgåver	<i>Vi stadfester at det for tida ikkje vert ytt tenester til Kvam herad som høyrer inn under kommunen sine egne leiings- og kontrolloppgåver.</i>
Pkt. 7: Opptre som fullmektig for den revisjonspliktige	<i>Vi stadfester at Deloitte AS for tida ikkje opptre som fullmektig for Kvam herad.</i>
Pkt. 8: Andre særeigne tilhøve	<i>Vi kjenner ikkje til at det ligg føre andre særeigne tilhøve som er eigna til å svekke tilliten til Deloitte AS som revisor for Kvam herad.</i>

Bergen, 20. april 2020
Deloitte AS

Unni-Renate Moe
partner/statsautorisert revisor

Kvam herad

Sekretariat for kontrollutvalet
Saksframlegg

Saknr: 2020/74-2
Saksbehandlar: Roald Breistein

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Kontrollutvalet i Kvam herad	14/20	27.04.2020

Gjennomgang av møteprotokollar

Forslag til vedtak

Kontrollutvalet tar møteprotokollane som går fram av saksframstilling til orientering.

Samandrag

I denne saka er tanken at kontrollutvalet skal gjera ei vurdering av saker i møteprotokollar frå andre politiske utval i Kvam herad.

Hogne Haktorson
Kontrollsjef

Roald Breistein
seniorrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor ingen handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

I møte i kontrollutvalet 09.03.2020 vart kontrollutvalet samde om å fordele oppgåvene med å lese gjennom møteprotokollane slik:

Politisk organ:	Kontrollutvalsmedlem:
Heradsstyret	Anita Sørnes
Formannskapet	Håvard Gjerde og Svanhild A. Botnen
Miljø, plan og bygningsutval	Gjermund Stuve og Michael Iversen

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalet har vedtakskompetanse i denne saka, jf. kommunelova § 23-2.

Vurderingar og verknader

I denne saka er tanken at kontrollutvalet skal gjera ei vurdering av saker i møteprotokollar frå andre politiske utval i Kvam herad. Møteprotokollane kan lastast ned frå heimesida til heradet på denne lenkja: <https://www.kvam.no/politikk-og-organisasjon/politikk/moteplan/>

Kontrollutvalet kan be om nærare informasjon om enkeltsaker og drøfte ulike problemstillingar som ein finn av særleg interesse i protokollane. Dette er ein av fleire måtar å gjera seg kjent med det politiske arbeidet i heradet på, og kunne fange opp saker som no eller på eit seinere tidspunkt kan vera eit aktuelt saksfelt for kontrollutvalet.

Til dette møtet er det desse møteprotokollane som er aktuell for gjennomgang:

- Heradsstyret 15.04.2020
- Formannskapet 31.03.2020
- Miljø, plan og bygningsutval Ingen

Konklusjon

Dersom det ikkje kjem fram noko spesielt i gjennomgangen av protokollane vert det tilrådd at kontrollutvalet tar møteprotokollene som går fram av saksfremstillinga over til orientering.

Kvam herad

Sekretariat for kontrollutvalet
Saksframlegg

Saknr: 2020/77-2
Saksbehandlar: Roald Breistein

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Kontrollutvalet i Kvam herad	15/20	27.04.2020

Eventuelt

Forslag til vedtak

Saka vert lagt fram utan forslag til vedtak.

Samandrag

Det vert lagt opp til å ha eventuelt på saklista for å ivareta det enkelte medlem i utvalet sin moglegheit til å sjølv å ta opp saker eller gjera vedtak i saker som ikkje er på saklista.

Hogne Haktorson
Kontrollsjef

Roald Breistein
seniorrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor ingen handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Vedtak i kontrollutvalget 09.03.2020 i PS 10/20 der utvalet vedtok å ha eventuelt som sak i kvart møte.

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalet har vedtakskompetanse i denne saka, jf. kommunelova § 11-3 og § 23-2

Vurderingar og verknader

Dersom det vert teke opp saker som krev nærare undersøkingar, eller innhenting av fleire opplysningar, før ein kan konkludere med at det er ei sak for kontrollutvalet, bør utvalet be sekretariatet førebu sak om dette til neste møte.

Konklusjon

Førmålet er å gje opning for å få nærare undersøkingar av saker som kontrollutvalet ønskjer å få utgreidd til neste møte, eventuelt til eit seinare møte i utvalet. Dessuten eventuelt å få orientering frå rådmannen eller andre i eit seinare møte.

Kvam herad

Sekretariat for kontrollutvalet
Saksframlegg

Saknr: 2014/133-28
Saksbehandlar: Roald Breistein

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Kontrollutvalet i Kvam herad	16/20	27.04.2020

Val av revisor for Kvam herad - Tilråding frå kontrollutvalet

Forslag til innstilling

Heradsstyret i Kvam herad vel.....som revisor frå 01.07.2020 til 30.06.2024

Samandrag

Sekretariatet har gjennomgått og evaluert dei innkomne tilboda og resultatet av dette arbeidet vart lagt fram i arbeidsmøte 09.03.2020. I dette møte, 27.04.2020, skal kontrollutvalet vedta innstilling på val av revisor for heradet. Avtaleperiode er 01.07.2020 til 30.06.2024. Innstillinga frå kontrollutvalet går vidare til heradsstyret, som gjer endeleg vedtak i saka.

Hogne Haktorson
Kontrollsjef

Roald Breistein
seniorrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor ingen handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Heradsstyret i Kvam herad vedtok 10.10.2017 at kontrollutvalet kunne starte prosess med konkurranseutsetjing og gjorde slikt vedtak i 48/17:

«Kontrollutvalet får fullmakt til å gjennomføra ny konkurranse for kjøp av revisjonstenester. Tidsramma må leggjast slik at den som vert valt ut frå konkurransen, er revisor fom. 01.07.2020.

Fullmakta omfattar gjennomføring av heile prosessen, herunder:

- a. Utarbeiding og godkjenning av tilbodsdokument.*
- b. Knytta til seg naudsynt ekstern hjelp.*
- c. Vurdera mottekne tilbod og innstilla overfor kommunestyret på val av revisor.»*

Konkurransegrunnlaget vart vedteke i møte i kontrollutvalet 09.10.2019.

Konkurransegrunnlaget legg også til grunn at tildeling av kontrakt vil skje på grunnlag av best forhold mellom pris og kvalitet, der ein tek omsyn til følgjande kriterium:

- 40 % Pris (fastpris og timepriser)
- 30 % Kvalitet (Løysing av oppdraget)
- 30 % Kompetanse

Vedtakskompetanse

Det er kontrollutvalet som har vedtakskompetanse til å gjennomføre prosess med konkurranseutsetting av revisjonstenestene og lage innstilling til kommunestyret på val av revisor, medan det er kommunestyret sjølv som gjer vedtak, jf. kommunelova § 24-1.

Vurderingar og verknader

Anbudsfristen gjekk ut 13.01.2020 kl. 12.00 for tilbod på kjøp av revisjonstenester for Kvam herad for perioden 01.07.2020 til 30.06.2024. Ved utløpet av fristen var det kome inn tilbod frå tre tilbydarar. Alle tilbydarane er kvalifiserte og sekretariatet har gjennomgått og evaluert dei innkomne tilboda opp mot valde tildelingskriteria. I dette arbeidet har sekretariatet nytta jurist i innkjøpsseksjonen i Vestland fylkeskommune som rådgjevar. Juristen rapporterer i denne saka til sekretariatet og ikkje til fylkesrådmannen.

Sekretariatet presenterte 09.03.2020 forslag til evaluering av dei innkomne tilboda for kontrollutvalet i møte (arbeidsmøte), under sak PS 11/20.

Evalueringa i arbeidsmøte i kontrollutvalet 09.03.2020, vil utgjere grunnlag for innstillinga frå kontrollutvalet i dette møtet.

Sekretariatet har no førebudd sak til kontrollutvalet der utvalet skal innstille overfor heradsstyret på val av revisor for Kvam herad frå 01.07.2020. Det er heradsstyret som skal gjere det endelege vedtaket. Sekretariatet vil i møte 27.04.2020 presentere munnleg forslag til val av revisor for Kvam herad for perioden 01.07.2020 - 30.06.2024. Det vil også bli presentert ei grunngjeving i forhold til dei 3 tildelingskriteriuma som ligg til grunn i konkurransegrunnlaget.

Konklusjon

3

På bakgrunn av det som kjem fram i dette saksframlegget, og ut frå det som vert presentert i møtet, og arbeidsmøte 09.03.2020, vert kontrollutvalet tilrådd å kome med innstilling til val av revisor for Kvam herad frå 01.07.2020 til 30.06.2024.

Kvam herad

Sekretariat for kontrollutvalet
Saksframlegg

Saknr: 2019/46-11
Saksbehandlar: Roald Breistein

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Kontrollutvalet i Kvam herad	17/20	27.04.2020

Plan for forvaltningsrevisjon 2020 - 2024 - Prosessmøte 2

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalet tek, på bakgrunn av prosessmøte 2, forslag til prioritering av plan for forvaltningsrevisjon så langt til orientering.
2. Endeleg forslag til plan for forvaltningsrevisjon skal handsamast i neste møte i kontrollutvalet og sakstilfanget vert å sende sekretariatet seinast innan 13.05.2020.

Samandrag

Føremålet med denne saka er å gjera greie for neste trinn i kontrollutvalet sitt arbeid med risiko- og vesentlegvurdering (ROV) som skal ligge til grunn for plan for forvaltningsrevisjon for denne perioden.

Hogne Haktorson
Kontrollsjef

Roald Breistein
seniorrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor ingen handskriven underskrift

Vedlegg

- 1 Kvam herad - risiko og vesentlegvurderingar for forvaltningsrevisjon og eigarskapskontroll

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Kontrollutvalet gjorde slikt vedtak i sak PS 49/19 i møte 27.11.2019:

1. *Prosjektplan for risiko og vesentlegvurderingar og plan for forvaltningsrevisjon vert godkjent slik den ligg føre / evt. med endringar gjort i møte, herunder at timeressursen vert sett til 150 timar for arbeid relatert til dei to planane som går fram av prosjektplanen.*
2. *Kontrollutvalet sluttar seg til framdriftsplan for arbeid med risiko og vesentlegvurderingar og plan for forvaltningsrevisjon.*
3. *Kontrollutvalet ber om at prosessmøte nr. 1 vert gjennomført på neste møte.*

Prosessmøte 1 vart gjennomført i sak PS 02/20 i samband med møte i kontrollutvalet 09.03.2020 der det vart gjort slikt vedtak:

«Kontrollutvalet tar, på bakgrunn av prosessmøte 1, risiko- og vesentlighetsvurderinga (ROV) for forvaltningsrevisjon så langt til orientering.»

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalet har vedtakskompetanse for å dra i gang og gjennomføre planprosessen, m.a. gjennom vedtak i denne saka.

Når utkast til plan for forvaltningsrevisjon 2020 - 2024 ligg føre, etter gjennomført prosess, skal kontrollutvalet innstille til heradsstyret, som vedtar plan for forvaltningsrevisjon, jf. kommunelova § 23-3.

Vurderingar og verknader

I dette møtet har Deloitte lagt opp til å gjennomføre «Prosessmøte 2» som i den godkjende prosjektplanen vert omtala slik:

«Føremålet med det andre prosessmøtet er at kontrollutvalet skal gjennomføre si endelege prioritering til plan for forvaltningsrevisjon og plan for eigarskapskontroll. Som eit grunnlag for diskusjonen i møtet vil analysedokumenta bli ferdiggjort og lagt fram for kontrollutvalet i god tid før møtet. I dokumenta vil alle data som er samla inn bli presentert i ei risikovurdering, inkludert dei data som blei samla inn frå kontrollutvalet i prosessmøte 1. På bakgrunn av risikoanalysen vil det gå fram kva område det er knytt størst risiko til. Det er kontrollutvalet som i prosessmøtet skal prioritere og vurdere dei ulike risikoområda og avgjere kva område og selskap som skal bli gjenstand for forvaltningsrevisjon, og»

På bakgrunn av det som går fram over ligg analysedokument frå Deloitte ved som vedlegg til denne saka. Dette vil danne utgangspunktet for diskusjonen i prosessmøte 2 som vert leia av Deloitte.

Det er både naturleg og praktisk at dette prosessmøtet vert gjennomført rett før og/eller parallelt med arbeidet som skal gjennomførast innan analyse og plan for eigarskapskontroll, jf. anna sak til dette møtet.

Konklusjon

Det vert tilrådd at kontrollutvalet, på bakgrunn av prosessmøte 2, tek forslag til prioritering av plan for forvaltningsrevisjon så langt til orientering. Sak om endeleg forslag til plan for forvaltningsrevisjon skal handsamast i møte i kontrollutvalet 27.05.2020.

UTKAST

Det er høve til å utsette innsyn i dokumentet fram til kontrollutvalet har fått ein endeleg versjon, jf. offentleglova § 5 andre ledd.

Kvam herad

Risiko- og vesentlegvurderingar for forvaltningsrevisjon og eigarskapskontroll

April 2020

«Risiko- og vesentlegvurdering for
forvaltningsrevisjon og
eigarskapskontroll»

April 2020

Rapporten er utarbeidd for Kvam
herad av Deloitte AS.

Deloitte AS
Postboks 6013 Postterminalen,
5892 Bergen
tlf: 55 21 81 00
www.deloitte.no
forvaltningsrevisjon@deloitte.no

Innhald

1.	Innleiing	5
2.	Organisering og nøkkeltal	8
3.	Forvaltningsrevisjon – oversikt over identifiserte risikoområde i forvaltninga	12
4.	Forvaltningsrevisjon – oversikt over identifiserte risikoar i kommunen sine selskap	27
5.	Eigarskapskontrollar – oversikt over identifiserte risikoområde	40
6.	Gjennomførte og planlagte forvaltningsrevisjonar, eigarskapskontrollar og statlege tilsyn	42
7.	Forslag til forvaltningsrevisjonsprosjekt og eigarskapskontrollar	44

Detaljert innholdsliste

1.	Innleiing	5
1.1	Bakgrunn	5
1.2	Forvaltningsrevisjon	5
1.3	Eigarskapskontroll	5
1.4	Forskjell mellom forvaltningsrevisjon i selskap og eigarskapskontroll	6
1.5	Metode og gjennomføring	6
1.6	Lesarrettleiing	7
2.	Organisering og nøkkeltal	8
2.1	Organisering	8
2.2	Finansielle nøkkeltal	8
2.3	Befolkningsutvikling	10
2.4	Kommunen sine eigarskap	10
3.	Forvaltningsrevisjon – oversikt over identifiserte risikoområde i forvaltninga	12
3.1	Sektorovergripande funksjonar	13
3.2	Oppvekst	18
3.3	Pleie og omsorg	20
3.4	Informasjon og teknisk	23
3.5	Plan og byggesak	24
3.6	Samfunn, næring og kultur	25
3.7	Kommunale føretak mv	26
4.	Forvaltningsrevisjon – oversikt over identifiserte risikoar i kommunen sine selskap	27
5.	Eigarskapskontrollar – oversikt over identifiserte risikoområde	40
6.	Gjennomførte og planlagte forvaltningsrevisjonar, eigarskapskontrollar og statlege tilsyn	42
6.1	Tidlegare gjennomførte forvaltningsrevisjonar og selskaps-/eigarskapskontrollar	42
6.2	Gjennomførte og planlagde statlege tilsyn	42
7.	Forslag til forvaltningsrevisjonsprosjekt og eigarskapskontrollar	44
7.1	Forvaltningsrevisjon	44
7.2	Eigarskapskontroll	45

1. Innleiing

1.1 Bakgrunn

I samsvar med prosjektplanar vedteke av kontrollutvalet i møte 27.11.2019 i sak PS 48/19 (plan for eigarskapskontroll) og sak PS 49/19 (plan for forvaltningsrevisjon) har Deloitte gjennomført risiko- og vesentlegvurderingar (ROV-vurderingar) av Kvam herad si verksemd og for selskapa der Kvam herad har eigarinteresser. Føremålet med ROV-vurderingane har vore å skaffe relevant informasjon om dei delane av verksemda i heradet og selskapa der heradet har eigarinteresser, som det kan vere aktuelt å gjennomføre forvaltningsrevisjon og/eller eigarskapskontroll.

ROV-vurderingane er systematiserte og framstilte i dette analysedokumentet. Dokumentet dannar grunnlag for kontrollutvalet sitt arbeid med planar for forvaltningsrevisjon og eigarskapskontroll for 2020-2024. Kontrollutvalet er pålagt å utarbeide slike planar. Kommunestyret skal vedta planane.

I arbeidet med ROV-vurderingane og utarbeidinga av analysedokumentet har det blitt gjennomført møte med kontrollutvalet, dokumentgjennomgang, intervju og spørjeundersøking (sjå seksjon 1.5).

Analysen er av overordna karakter og i stor grad basert på innspel som har kome fram gjennom intervju, spørjeundersøking og gjennomgang av føreliggjande dokumentasjon. Datagrunnlaget er i avgrensa grad verifisert. Datagrunnlaget er i analysedokumentet nytta som indikasjon på risikoforhold som eventuelt bør eller kan følgjast opp/undersøkjast i forvaltningsrevisjon, eigarskapskontroll eller gjennom andre undersøkingar dersom kontrollutvalet og kommunestyret ønskjer dette.

1.2 Forvaltningsrevisjon

I kommunelova § 23-3 går det fram at forvaltningsrevisjon inneber å gjere systematiske vurderingar av økonomi, produktivitet, regeletterleving, målinnfriing og verknader ut frå kommunestyret sine vedtak og føresetnader. Same lov § 23-2 bokstav c), pålegg kontrollutvalet å sjå til at det blir gjennomført forvaltningsrevisjon av kommunen si verksemd og av selskap som kommunen har eigarinteresser i.

Kommunelova § 23-3 andre ledd stiller krav om at det skal utarbeidast ein plan for forvaltningsrevisjon:

Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide en plan som viser på hvilke områder det skal gjennomføres forvaltningsrevisjoner.

Det er vidare eit krav at plan om forvaltningsrevisjon skal vere basert på ei risiko- og vesentlegvurdering (ROV-vurdering):

Planen skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet og virksomheten i kommunens eller fylkeskommunens selskaper.

Føremålet med ROV-vurderinga er å skaffe relevant informasjon om verksemda i kommunen og i selskapa der kommunen har eigarinteresser, slik at det er mogleg for kontrollutvalet å leggje ein plan for forvaltningsrevisjon og å prioritere mellom ulike område og ulike selskap der det kan vere aktuelt å gjennomføre forvaltningsrevisjon.

Det er kommunestyret som vedtek plan for forvaltningsrevisjon. Kommunestyret kan delegere til kontrollutvalet å gjere endringar i planen.

1.3 Eigarskapskontroll

Eigarskapskontroll er ei oppgåve som er lagt til kontrollutvalet etter kommunelova § 23-2 bokstav d), og er nærare skildra i kommunelova § 23-4. Der går det fram at eigarskapskontroll inneber å kontrollere om forvaltninga av kommunen sine eigarinteresser blir skjøtta i samsvar med regelverk, kommunestyret sine vedtak og anerkjende prinsipp for eigarstyring.

Kommunelova § 23-4 andre ledd stiller krav om at det skal utarbeidast ein plan for eigarskapskontroll:

Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide en plan for hvilke eierskapskontroller som skal gjennomføres.

Som med plan for forvaltningsrevisjon, skal også plan for eigarskapskontroll vere basert på ei ROV-vurdering:

Planen skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens og fylkeskommunens eierskap.

Føremålet med ROV-vurderinga er å skaffe relevant informasjon om kor det er størst behov for eigarskapskontroll, slik at det er mogleg for kontrollutvalet å leggje ein plan for eigarskapskontroll og å prioritere kva eigarskapskontrollar det kan vere aktuelt å gjennomføre.

Det er kommunestyret som vedtek plan for eigarskapskontroll. Kommunestyret kan delegere til kontrollutvalet å gjere endringar i planen.

1.4 Forskjell mellom forvaltningsrevisjon i selskap og eigarskapskontroll

Ny kommunelov skil mellom forvaltningsrevisjon av selskap som inngår i ordinær forvaltningsrevisjon, og eigarskapskontroll. I ein **eigarskapskontroll** er merksemnda retta mot korleis kommunen forvaltar eigarskapa sine, anten enkeltvis eller som portefølje. Kriteria vi legg til grunn er mellom anna regelverk knytt til ulike typar selskap (til dømes kommunelov, aksjelov, lov om interkommunale selskap), KS sine retningslinjer for kommunal eigarstyring, kommunale eigarskapsmeldingar/eigarstrategiar og andre mål, vedtak og retningslinjer. I ein **forvaltningsrevisjon av selskap** er merksemnda retta mot sjølve selskapet, og vil t.d. omhandle om selskapet driv i samsvar med kommunestyret sine vedtak og føresetnader, og om det driv i samsvar med lover og reglar og på ein økonomisk forsvarleg måte.

1.5 Metode og gjennomføring

I prosessen med ROV-vurderingar har vi nytta ein metodikk med høg grad av involvering, både av kontrollutvalet og av sentrale personar i administrasjonen og i kommunestyret. Ei slik tilnærming har bidrege til at vi har avdekka kva forvaltningsområde, tenesteområde, selskap og eigarskap det er knytt størst risiko til. I tillegg har høg grad av involvering bidrege til å forankre planarbeidet og gjere det kjent både i kommunestyret og i administrasjonen. Dette vil skape eit godt grunnlag for gjennomføring av prosjekta som blir prioritert i planane.

1.5.1 Prosessmøte 1 med kontrollutvalet

I det første prosessmøtet fekk kontrollutvalet høve til å diskutere og vurdere risikoar innanfor kommunen sine ansvarsområde og knytt til drifta i selskapa der kommunen har eigarinteresser, basert på eiga erfaring frå arbeidet i kontrollutvalet.

1.5.2 Dokumentanalyse

Dokumentanalysen tok utgangspunkt i planar, meldingar og rapportar frå heradet. Vi har òg undersøkt kva tilsyn som er gjennomført og eventuelt planlagt i kommunen. Desse har samla gitt eit oversyn over kommunen sine mål og strategiar, samt bidrege til å avdekkje område med risiko eller behov for forbetring.

1.5.3 Analyse av statistikk

Vi har gjennomgått KOSTRA-tal, tal frå kommunebarometeret og anna relevant statistikk som ligg føre for å undersøke om det er område der kommunen skil seg frå kommunar det er relevant å samanlikne seg med (kommunegruppa) og gjennomsnittet for landet. Samanlikningane kan gje indikasjonar på risikoområde som det kan vere relevant å undersøke nærare.

1.5.4 Intervju

Vi har gjort intervju med både politiske og administrative leiarar i kommunen. Vi har intervjuja rådmann, samt sentrale leiarar frå administrasjonen (8 personar). I tillegg har vi intervjuja ordførar, varaordførar og utvalsleiar for nærings-, plan- og bygningsutvalet (3 personar). Intervjua er gjennomførte per telefon.

1.5.5 Elektronisk spørjeundersøking

Administrative leiarar og heile kommunestyret har vore involvert i ROV-vurderingane gjennom ei undersøking i Questback (elektronisk spørjeundersøkingsverktøy). I spørjeundersøkinga blei desse bedne om å peike på potensielle risikoar innanfor det tenesteområdet dei har ansvar for eller kjenner til, samt risikoområde knytt til selskap kommunen eig. 18 respondentar svara på spørjeundersøkinga av eit utval på 47 (svarprosent på 38 %). Av desse var det ni folkevalde og ni leiarar som svara. Spørjeundersøkinga var nyleg publisert då det blei sett i verk ei rekke omfattande tiltak nasjonalt i samband med koronapandemien og kommunen fekk mykje arbeid med å lage planar for å handtere krisa. Vi reknar med at dette kan ha hatt innverknad på svarprosenten i spørjeundersøkinga.

1.5.6 Gjennomgang av selskapsopplysningar i bedriftsdatabase

Deloitte har nytta Bisnode SmartCheck for å få tilgang til rekneskapsopplysningar og informasjon om eigarskap og eigarskapsstruktur. Denne informasjonen er nytta både for å få oversyn over alle aktuelle selskap som skal omfattast av ROV-vurderingane, og for å avdekkje eventuelle risikoar gjennom dei føreliggjande finansielle nøkkeltala.

1.5.7 Prosessmøte 2 med kontrollutvalet

I dette møtet legg revisjonen fram ROV-vurderingane (dette dokumentet) og basert på desse, forslag til prosjekt. ROV-vurderingane og forslag til prosjekt vil i dette møtet bli lagt til grunn når kontrollutvalet skal prioritere område eller prosjekt for forvaltningsrevisjon og eigarskapskontroll for dei neste fire åra.

1.5.8 Vedtak av plandokument

Basert på dei prioriteringane som kontrollutvalet gjer i prosessmøte 2, vil det bli utarbeidd to plandokument. Dette dokumentet blir vedtatt av kontrollutvalet før det blir sendt vidare til kommunestyret for endeleg vedtak.

1.6 Lesarrettleiing

Innspela som er samla inn i samband med den ROV-vurderinga er systematiserte og framstilte i dette dokumentet. Dokumentet er meint som eit grunnlag for kontrollutvalet for å velje ut og prioritere forvaltningsrevisjonsprosjekt og eigarskapskontrollar.

I kapittel 2 gir vi ei kort oversikt over organisering av og nøkkeltal for heradet.

Kapittel 3 og 4 omhandlar forvaltningsrevisjon. Her presenterer vi oversikt over identifiserte risikoområde i forvaltninga og i kommunen sine selskap som er eit resultat av undersøkinga vi har gjort i samband med analysearbeidet. Risikovurderingane og forslag til prosjekt er basert på ein overordna gjennomgang av kommunen sine tenesteområde og dei selskap kommunen har eigarskap i.

I kapittel 5 presenterer vi dei risikovurderingane vi har gjort for kommunen når det gjeld eigarskapskontroll.

Kapittel 6 inneheld oversikt over tidligare gjennomførte og pågåande forvaltningsrevisjonar, selskapskontrollar, eigarskapskontrollar, samt oversikt over gjennomførte og planlagde tilsyn.

I kapittel 7 viser vi forslaga våre til moglege forvaltningsrevisjonsprosjekt og eigarskapskontrollar basert på dei risikovurderingane som er gjennomførte. Forslaga til prosjekt er ikkje presentert i prioritert rekkefølge. Prioritering og val av prosjekt skal kontrollutvalet gjere. Kontrollutvalet står også fritt til å leggje til og/eller ta bort prosjekt i lista som her er presentert. Endeleg prioritering av prosjekt blir framstilt i plan for forvaltningsrevisjon 2020-2024 og plan for eigarskapskontroll 2020-2024, som skal leggjast fram for heradsstyret.

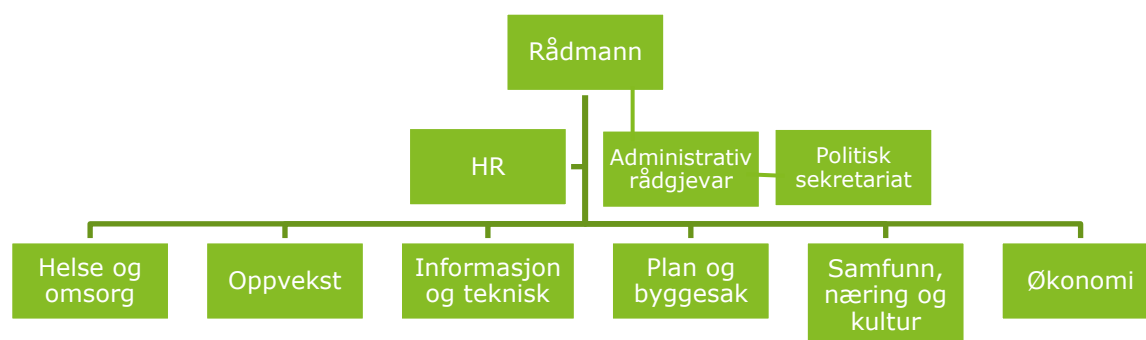
2. Organisering og nøkkeltal

2.1 Organisering

Leiinga i Kvam herad består av rådmann, HR-sjef, samt seks kommunalsjefar for følgjande einingar:

- Oppvekst
- Helse og omsorg
- Informasjon og teknisk
- Plan og byggesak
- Samfunn, næring og kultur
- Økonomi

Figur 1: Organisasjonskart Kvam herad

2.2 Finansielle nøkkeltal

Netto driftsresultat er ein hovudindikator for økonomisk balanse i kommunesektoren, jf. berekningsutvalet for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU). Netto driftsresultat viser kor mykje som kan disponerast til avsetningar og investeringar etter at driftsutgifter, renter og avdrag er betalt. TBU tilrår at netto driftsresultat for kommunane er på 1,75 %.

I årsmeldinga for 2019 for Kvam herad går det fram at netto driftsresultat var 17,6 mnok i 2019, noko som utgjer 2 % av brutto driftsinntekter. Rådmannen viser til at Kvam herad for fjerde år på rad har eit positivt netto driftsresultat.

Disposisjonsfondet er kommunen sin reserve til å dekke uføresette utgifter, sviktande inntekter, underskot og eigenkapital til investeringar. Ifølgje kommunebarometeret har Kvam herad eit disposisjonsfond på 9,4%. Dette er noko over gjennomsnittet for kommunegruppa (8,4 %). Kor stort disposisjonsfondet bør vere for at kommunen skal kunne ta hand om ein rimeleg risiko, varierer relativt til andre økonomiske parameter (mellom anna renteeksponert gjeld, høg skatteinntekt som del av total inntekt og høge finansinntekter relativt til andre inntekter).

I følgje årsmeldinga for 2019 brukte Kvam kommune 17,5 mnok meir av disposisjonsfondet enn det vart avsett og at bruken er knytt til midlertidig finansiering av Hardangerbadet. I følgje budsjettet for 2020 har Kvam kunne sett av midlar til disposisjonsfond dei siste åra, men kommunen har ikkje ramme til å setja av midlar til disposisjonsfond i 2020 eller i økonomiplanperioden.

Frå Budsjett 2020 og økonomiplan 2020-2023 går det fram at Kvam herad 2020 har budsjettet med driftsinntekter på 875,1 mnok² og driftsutgifter på 891,5 mnok. Det blir elles opplyst om at heradet har lågare skatteinntekter enn landet elles, men at kommunen òg er ein kraftkommune, noko som medfører at kommunen har mellom 40-60 millionar kroner ekstra å bruka til tenesteproduksjonen. Desse ekstra

inntektene har mellom anna blitt brukt på kommunen si satsing på førebyggjande arbeid, tidleg innsats og investeringar.

Økonomiplanen legg opp til nedgang i kraftinntekter og inntekter frå eigedomsskatt. Det blir vist til at heradet må finne nye tiltak for å få ned driftsnivået. Samtidig er det planlagt investeringar for betydelege summar, som vil forverra finansresultatet ytterlegare. Auke i total gjeld i økonomiplanperioden, vil også medføre auke i avdrags- og renteutgifter utover det som ligg i noverande økonomiplan. I følgje økonomiplanen vil Kvam herad vere langt frå det nasjonale målet for netto driftsresultat i planperioden.

Investeringane i heradet er i hovudsak lånefinansiert, og Kvam herad vil ha over 1,5 milliard kroner i lån i økonomiplanperioden etter at det m.a. er bygd/ombygd barnehagar, skular, omsorgsbustadar, institusjonsplassar og infrastruktur for vatn og avlaup. Gjelda vil utgjera nærare 170 % av brutto driftsutgifter i økonomiplanperioden, mot eit nasjonalt tilrådd mål på 75 %. Per 31.12.18 forvalta kommunen egedelar verdsett til 3,0 milliardar kroner. Høg lånegjeld vil kunne påverke handlingsrommet til kommunen.

Tabellen under viser **driftsbudsjettet for dei ulike tenesteområda** i Kvam herad i 2019 og 2020 og estimert budsjett vidare i økonomiplanperioden. Tabellen viser også rekneskapstal for 2018.

Tabell 1 Driftsbudsjett, budsjettskjema 1 A henta frå budsjett 2020, økonomiplan 2020-2023, Kvam herad

	Regnskap 2018	Budsjett 2019 oppheveleg	Budsjett 2019 justert	Endring 2020-2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Finans og fellespostar	-58 508	-40 709	-65 035	-2 251	-67 286	-55 843	-58 216	-56 469
Styring og kontrollverksemd	4 560	5 652	5 702	-515	5 188	5 571	5 179	5 589
Administrasjon	39 010	41 018	42 594	6 201	48 795	43 587	43 725	43 891
Barnehagar	71 785	72 679	79 561	4 615	84 177	83 186	84 736	84 898
Grunnskuleopplæring	140 796	149 520	153 421	8 745	162 166	163 086	164 965	163 901
Kommunehelse	31 794	33 018	35 616	-1 450	34 166	33 859	34 011	34 172
Pleie og omsorg	209 633	206 084	211 439	7 375	218 814	216 342	216 578	217 888
Sosiale teneste	33 997	32 964	33 542	-1 311	32 231	31 961	32 035	32 114
Barnevern	17 710	20 489	21 227	-1 405	19 823	19 710	19 770	19 834
Vatn og avlaup, avfall og renovasjon	-1 446	-15 805	-11 458	-1 188	-12 645	-12 797	-12 758	-12 716
Plansak, byggesak, oppmåling, kulturminner, natur og nærmiljø	12 156	14 202	14 988	-287	14 701	14 047	13 878	13 960
Kultur	22 787	28 391	29 652	-1 241	28 411	28 058	28 153	28 255
Kyrkja	5 723	5 863	5 863	165	6 028	6 028	6 028	6 028
Samferdsel	12 093	16 027	16 098	-2 937	13 161	13 160	12 686	12 714
Bustad	-2 139	-1 542	-261	-4 616	-4 877	-5 047	-5 021	-4 994
Kommunal næringsforvaltning og konsesjonskraft	20 156	20 980	24 981	-969	24 012	23 700	23 706	23 713
Brann- og ulykkesvern	11 044	10 116	10 565	2 386	12 952	7 769	7 811	7 856
Tenester utanfor ordinært kommunalt ansvarsområde	1 757	4 310	4 323	218	4 542	2 042	2 042	2 042
ALLE	572 910	603 259	612 821	11 536	624 357	618 418	619 309	622 677

Tenesteområde pleie og omsorg utgjer størst del av budsjettet og utgjer i budsjettet for 2020 ein del på om lag 35%. Budsjettet for dette området blei justert opp i 2019 og budsjettet for 2018 legg opp til ein ytterlegare auke i budsjettet. Vidare i planperioden er det lagt opp til ein viss reduksjon i budsjettet for dette området. Dei to andre store postane i driftsbudsjettet er høvesvis grunnskuleopplæring (om lag 26% av 2020 budsjettet) og barnehagar (om lag 13% av 2020 budsjettet). Også desse sektorane fekk oppjustert

budsjettet i 2019 og har fått ein auke i budsjettet i 2020 i høve til tidlegare år. I økonomiplanperioden er det lagt opp til relativt stabile utgifter til barnehage og noko auke i utgiftene til grunnskule.

2.3 Befolkningsutvikling

Befolkningsutviklinga i kommunen er relevant å omtale av fleire årsaker. For det første er innbyggjartilskot ein del av inntektssystemet til kommunane. Vidare må dei kommunale tenestene tilpassast demografiske endringar i befolkninga.

Innbyggjartilskotet er i utgangspunktet fordelt med eit likt beløp per innbyggjar (talet på innbyggjarar per 1. juli) til alle kommunane. Deretter skjer det ei omfordeling på bakgrunn av fleire faktorar.¹ For 2020 er innbyggjartilskotet før omfordeling 25 083 kroner per innbyggjar.

Etter at hovudtendensen i Kvam herad dei siste sju åra har vore årlege reduksjonar i folketalet, syner tal frå KOSTRA at befolkningsutviklinga frå 2019 til 2020 var positiv: frå 8441 til 8457 innbyggjarar.² Som det blir peika på i *Budsjett 2020 og Økonomiplan 2020-2023* får heradet ein stadig større prosentdel eldre personar, og såleis er det ein aukande del av befolkninga i heradet som har auka behov for kommunale omsorgstenester.

Frå år 2020 og dei neste 5 åra, er det forventa nedgang i tal personar i alle aldrar frå 0-59 år.

2.4 Kommunen sine eigarskap

Kvam herad har eigarskap i 17 selskap, to av desse er heileigde og 15 av dei er deleigde. Kommunen sine eigarskap vil bli nærare omtalt i seksjon 3.7. Eigarskapa går fram i tabellen under:

Tabell 2: Eigarskap

Selskap	Bransje	Selskapsform	Eigardel
Kvam kraftverk AS	Produksjon av elektrisitet frå vasskraft	AS	100 %
Kvam energi AS	Produksjon av elektrisitet frå vasskraft	AS	100 %
Hardanger Aks AS	Varig tilrettelagt arbeid og produksjon av emballasje	AS	45, 50 %
Hardangerrådet IKS	Offentleg administrasjon knytt til næringsverksemd og arbeidsmarknad	IKS	26 %
Hardangervegen AS	Arbeide aktivt for utvikling av planar for, og realisering av, eit mest mogleg kort og effektivt vegsamband mellom Odda og Bergen	AS	13, 69 %
Vann vest AS	Vatn- og avlaupsverksemd	AS	9,52 %

¹ Størsteparten av kommunane sine rammetilskot blir fordelt med utgangspunkt med eit likt beløp per innbyggjar. Utgiftsutjevninga skjer ved hjelp av ein kostnadsnøkkel som sørgjer for at denne delen av rammetilskotet blir omfordelt frå kommunar som er rimelegare å drive enn landsgjennomsnittet, til kommunar som er dyrare å drive enn landsgjennomsnittet. Kostnadsnøkkelens består av ei rekke kriterier, mellom anna talet på barn i skulepliktig alder, talet på eldre, reiseavstand i kommunen mv.

² SSB. Statistikkbanken. [Tabell 06913: Befolkning og endringer, etter region, statistikkvariabel og år.](#)

Visit Hardangerfjord AS	Turistverksemd og destinasjonsselskap	AS	6,89 %
Interkommunalt arkiv i Hordaland IKS	Drift av arkiver	IKS	3,63 %
Driftsassistansen i Hordaland – vann og avløp IKS	Oppsamling og behandling av avlaupsvatn	IKS	2,20 %
E134 Haukelivegen AS	Arkitekttenester med omsyn til byggverk	AS	2,2 %
BIR AS	Innsamling av ikkje-farleg avfall og utleige av eigen eller leigd fast eigedom	AS	0,33 %
Kommunekraft AS	Handel med elektrisitet	AS	0,313 %
LL det norske teatret	Utøvande kunstnarar og underhaldningsverksemd innan scenekunst	AS	>0 %
BKK AS	Produksjon av elektrisitet frå vasskraft	AS	0,9 %
Biblioteksentralen SA	Engroshandel med bøker, aviser og blader	Samvirkeføretak	0,002%
Vikøy vasslag SA	Uttak frå kjelde, reinsing og distribusjon av vatn	Samvirkeføretak	ukjent
Tørvikbygd vasslag SA	Uttak frå kjelde, reinsing og distribusjon av vatn	Samvirkeføretak	ukjent

Kommunale føretak og verktkommunesamarbeid er omfatta av ordinær forvaltningsrevisjon. Stiftingar og foreiningar er ikkje omfatta verken av forvaltningsrevisjon eller eigarskapskontroll. I kap. 4.1.3 lister vi opp vertskommunesamarbeid, stiftingar, kommunalt føretak mv.

3. Forvaltningsrevisjon – oversikt over identifiserte risikoområde i forvaltninga

På bakgrunn av innsamla og analysert informasjon, vil vi i dette kapittelet vurdere risiko for manglande målinnfriing, regeletterleving, vedtaksoppfølging og internkontroll som er identifisert innan dei verksemdsområda som er gjennomgått i Kvam herad.

Overskriftene i kapittel 3.1-3.4 følgjer den administrative organiseringa i Kvam herad.

Risikonivå er i tabellane farga med raudt som representerer høg risiko eller gult som representerer middels risiko:

Fargesymbol Skildring av risikovurdering

Høg risiko

På område som er merka med raudt meiner Deloitte, på bakgrunn av framlagte data og analyse, at det kan vere høg risiko for anten manglande produktivitet, målinnfriing, regeletterleving eller effektivitet.

Middels risiko

På område som er merka med gult meiner Deloitte, på bakgrunn av framlagte data og analyse, at det kan vere middels risiko for anten manglande produktivitet, målinnfriing, regeletterleving eller effektivitet.

I tabellane under vil vi under kvar sektor omtale utvalde område og tema. Dette er område og tema som blir framheva i dei data som revisjonen har analysert. Det betyr at område der det ikkje eksplisitt er identifisert risiko ikkje er omtala.

Det blir kommentert dersom det er planlagt tilsyn eller gjennomført forvaltningsrevisjonar eller tilsyn dei siste åra innanfor dei områda og temaa som er omtala.

Under kvart område identifiserer vi dei hovudtema analysen viser at det er knytt risiko til. Dette vil vere naturlege moment som takast med i ein eventuell forvaltningsrevisjon.

Det er viktig å understreke at risikovurderingane er skjønnsmessige, og at vurderingane er baserte på føreliggande informasjon. Kontrollutvalet kan vurdere risikoen knytt til dei ulike områda som forskjellig frå det som er føreslått her. Det er derfor kontrollutvalet som til slutt skal vurdere og prioritere dei ulike områda, og avgjere rekkefølga for forvaltningsrevisjonsprosjekt i dei planane som blir lagt fram for kommunestyret.

Vi vil ta atterhald om at ikkje all informasjon som kjem fram er verifisert av leiinga i kommunen.

3.1 Sektorovergripande funksjonar

I tillegg til sektorovergripande funksjonar som HR, har heradet ei eining for økonomi som består av rekneskap og personal, ei IT-avdeling og ei avdeling for avtale og analyse.

Tabell 3: Identifiserte risikoområde knytt til sektorovergripande funksjonar

Område og tema	Observasjonar	Vurderingar/moglege konsekvensar	Risiko
Rekruttering <ul style="list-style-type: none"> • Utfordrande å finne kvalifisert personell til nokre yrke • Ønske om å auke talet på heiltidsstillingar 	<p>Det blir peika på at heradet har utfordringar med å rekruttere kvalifisert arbeidskraft til nokre yrke. Til dømes var det i 2019 vanskeleg å rekruttere fastlege. Elles har det vore vanskeleg å rekruttere psykologar, og heradet har framleis ei ledig stilling hos PPT. Det har også i ein periode vore utfordrande å få tak i barnehagepedagogar men i følgje årsmeldinga for 2019 er bemanninga no i samsvar med ny nasjonal bemanningsnorm. Det blir likevel peika på at stor mobilitet kan gjere det krevjande å sikre bemanning i barnehage.</p> <p>Det blir vidare peika på at det kan vere risiko knytt til bemanning i barnevernet</p> <p>Det blir også peika på at heradet har mykje deltid innanfor nokre tenesteområde, som pleie og omsorg, og at det blir arbeid for å få opp fleire heiltidsstillingar. Politkarane har bede om at kommunen greier ut om dei kan ha eit heiltidsprosjekt.</p> <p>Deltidstilsette blei hausten 2019 spurde om dei ville arbeide meir og ev. på andre arbeidsplassar. Resultatet viste at det var mange som ønskte ei høgare arbeidsstilling, men at dei ønskte å arbeide på same stad/same gruppe. I samband med omorganiseringa av pleie og omsorg blir arbeidsgrupper no utvida, noko ein håpar vil medføre ein kultur for å kunne arbeide på tvers av bygder.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Risiko for at det manglar kvalifisert personell til å utføre viktige tenester for innbyggjarane. • Risiko for at heradet ikkje oppfyller krav til kvalifisert personell. • Risiko for å ikkje lukkast med tiltaket heiltidskultur i pleie og omsorg og i barnehage som er sett i verk for å bidra til kvaliteten på tenestene og gjere det lettare å rekruttera tilstrekkeleg og kompetent arbeidskraft. 	●
Internkontroll <ul style="list-style-type: none"> • Risikovurderingar ikkje vore systematisert • Arbeid med risikovurderingar er igangsett • System og rutinar ikkje tilstrekkeleg skriftleggjort 	<p>Det blei gjennomført ein forvaltningsrevisjon av internkontroll i Kvam herad i 2018. Kommunen arbeider fortsatt med å følgje opp denne rapporten og har kome godt i gang med bruk av kvalitetssystemet Compilo. Kommunen har arbeidd lenge med å etablere kultur for å melde avvik, men i undersøkinga blir det kommentert at løysinga med Compilo er tungvindt med omsyn til å melde avvik og at tilsette kan vere usikre på korleis systemet skal nyttast. Enkelte tilsette har også ikkje tilgang til PC noko som kan medføre at avvik ikkje blir meldt. I kommunen si rapportering i høve til rapporten sine</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Risiko for at vesentlege risikoar i heradet ikkje er kjende for leiarane. • Risiko for ulik og ikkje tilstrekkeleg praksis som følgje av at system og rutinar ikkje er dokumenterte • Risiko for at internkontrollen ikkje er tilstrekkeleg moden • Risiko for mangelfull dokumentering 	●

anbefalingar går det fram at Kvam skal etablere system for å kontrollere at rutinar og retningsliner blir etterlevd og lage system for stikkprøvekontrollar.

- Risiko for at vedtak ikkje blir skirftleggjort i tide og i samsvar med lov

Det er fleire som peikar på at heradet har eit forbettringspotensial knytt til system og rutinar, både når det gjeld skirftleggjing og oppfølging av desse. Samstundes blir det vist til at administrasjonen er inne i eit pågåande arbeid med å implementere eit heilskapleg internkontrollsystem i heradet der auka grad av skirftlege system og rutinar er ein viktig del. Innan oppvekstområdet blir det meldt om mangelfull administrativ kapasitet som bidreg til risiko for for sein dokumentering (til dømes av vedtak) og dokumentering generelt.

Det har ikkje blitt gjennomført overordna risikovurderingar i dei ulike einingane. Formelt sett er det berre på beredskap/samfunnstryggleik at det er gjort ein overordna ROS-analyse. Tenesteområda gjer risikovurderingar kvar for seg, og desse har i varierende grad blitt skirftleggjorte og systematiserte.

Samstundes blir det peika på at kommunen har implementert ROS-modulen i det overordna kvalitetssystemet Compilo og at alle tenesteområde er i gang med å gjennomføre ei risikovurdering med vald, trugslar og trakassering mot tilsette som tema.

Vedtaksoppfølging

- Har ikkje vore tilstrekkeleg systematisert
- Heradet har kjøpt inn verktøyet Framsikt

Det er fleire som etterlyser eit betre system for å halde oversikt over vedtak. Det kan opplevast som utfordrande for politikarane å leite opp informasjon om kva som er prosess og status for vedtak som er fatta. I tillegg er det arbeidskrevjande for administrasjonen å svare ut spørsmål knytt til vedtaka fordi politikarane ikkje finn denne informasjonen sjølve.

Heradet har fram til no hatt ein oversikt over vedtaksoppfølginga i Excel, med tilbakemelding på kvart enkelt vedtak. Kommunen har kjøpt verksemdstyringsverktøyet Framsikt for å halde oversikt over vedtak i framtida. Alle vedtak skal inn i dette systemet. Ein er ikkje kome i gang med dette, og det manglar opplæring av administrasjonen i korleis ein skal bruke systemet og oppdatere statusen på vedtaka.

- Risiko for unødig tidsbruk i administrasjonen.
- Risiko for at vedtak ikkje blir iverksett og tilfredsstillande følgt opp.

<p>Digital kompetanse og digitalisering</p> <ul style="list-style-type: none"> • Varierende digital tilgang og kompetanse 	<p>Det blir peika på at heradet har eit forbettringspotensial knytt til digitalisering, og at fleire arbeidsprosessar kunne vore utførte digitalt. Det blir poengtert at dette ikkje berre handlar om å «setje straum på papir», men at det også handlar om korleis ein skal få til nye arbeidsmåtar som forenkler kvardagen til både dei tilsette og innbyggjarane. Kvam deltek i digitaliseringssamarbeidet i Hordaland, der det er etablert eit nettverk innan HR-relaterte tema som løftar fram dette perspektivet i innovasjons-og digitaliseringsarbeidet.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Risiko for at arbeidsprosessar blir forseinka eller ikkje utført. • Risiko for at viktig informasjon blir mista eller sensitive data kjem på avvege 	
<p>Informasjonstryggleik</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nye lovkrav knytt til informasjonstryggleik 	<p>Det nye personvernregelverket som tredde i kraft i 2018 stiller strengare krav til informasjonstryggleiken i kommunen enn kva som tidlegare var tilfelle, noko som medfører auka regulatorisk risiko.</p> <p>I undersøkinga blir det peika på at kommunen har laga informasjonstryggleiksstrategi, men at ein er usikker på etterleving av målsettingane i denne, om den er kjent og tatt i bruk.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Risiko for brot på regelverk • Risiko for mangelfull kjennskap til og oppfølging av strategi 	
<p>Leverandør- og kontraktsoppfølging</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oversikt over kontrakter • Kontrakts-oppfølging 	<p>Det blir stilt spørsmålsteikn ved i kva grad heradet har/vil ha tilstrekkeleg kapasitet og kompetanse til å inngå og følgje opp kontraktar.</p> <p>Det er fleire som erfarer at det er krevjande for heradet å følgje opp dei krava som ein set til leverandørar i</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Risiko for regelbrot. • Risiko for kontraktsbrot • Risiko for forseinkingar og/eller budsjettsprekk i prosjekt • Risiko for brot på arbeidsmiljølova og på krav til tariff 	

anbudsprosessar. Det er vanskeleg å vite korleis ein skal følgje opp nye og ukjende leverandørar, særleg vanskeleg er det dersom leverandør er utanlandsk.

Det blir opplyst at ein ikkje har tilstrekkeleg med ressursar til å gjere ei grundig oppfølging, og at det difor er nyttig å vere med på Bergensssamarbeidet som har ressursar til å følgje opp.

Økonomi og budsjettering

- Realistisk budsjettering
- Budsjettmodell

I undersøkinga blir det peika på at kommunen har arbeid med ny budsjettmodell og etablert innsparingskrav som alle einingar med unnatak av helse og omsorg ser ut til å kunne nå.

Det blir vist til at det kunne har vore interessant å ha forvaltningsrevisjon av denne budsjettmodellen etter nokre år. Det blir vist til at det innan helse og omsorg er gjort organisatoriske endringar (sjå også nedanfor) som skal gi betre oversyn og styring av økonomien.

Det er fleire som peikar på den generelle risikoen Kvam herad som kraftkommune står overfor. Heradet budsjetterer med ei viss inntekt frå krafta, men ettersom kraftprisane varierer mykje, er det alltid ein risiko for at inntektene ikkje blir like store som det heradet har budsjettert for. I økonomiplanen blir det opplyst at det er tatt høgde for reduserte kraft- og skatteinntekter i fireårsperioden og at dette inneber at heradet må finne fleire innsparingstiltak.

- Risiko for driftsunderskot.

<p>Investeringar</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kompetanse og kapasitet • Prosjektstyring • Anbudsprosessar • Kontrahering • Kontraktsoppfølging • Kommunikasjon mellom bestillande eining i heradet og prosjekt 	<p>I undersøkinga blir det peika på at kommunen har mange investeringsprosjekt og at dei nesten alltid blir dyrare enn estimert. Det blir opplyst at kommunen vil arbeide for å få opp kompetansen på prosjektstyring.</p> <p>Det blir peika på at heradet har ei lang restanseliste over prosjekt. Det skapar frustrasjon for både innbyggjarar og politikarar at prosjekt står på vent, medan det for administrasjonen er krevjande at politikarane vedtar stadig nye prosjekt og set korte fristar som ikkje er realistiske å nå.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Risiko for budsjettoverskriding • Risiko for forseinkingar i gjennomføring av prosjekt • Risiko for utilstrekkeleg kvalitet • Risiko for fristbrot • Risiko for dårleg prosjektstyring • Risiko for brot på regelverk (innkjøp) • Risiko for manglande kontaktsoppfølging 	
<p>Innkjøp</p> <ul style="list-style-type: none"> • Innkjøpskompetanse • Rammeavtalar 	<p>Regelverket for offentlege anskaffingar er komplekst og stiller strenge krav til innkjøparar. Det er slik ein ibuande regulatorisk risiko på området.</p> <p>I undersøkinga blir det ikkje peika på særskilt risiko knytt til innkjøp. Heradet har ein ein controllar og ein jurist arbeider med innkjøp. Ofte sterkt ønske blant tilsette om å nytte lokale leverandørar sjølv om kommunen ikkje har avtale med desse. Også døme på at einingar opplever at dei får svært gode tilbod som dei ønskjer å nytte, men oppfatninga er at desse tilfella blir fanga opp.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Risiko for brot på regelverket • Risiko for kostnadsineffektive innkjøp • Risiko for økonomiske mislegheiter knytt til innkjøp 	
<p>Berekraft, klima og miljø</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppfølging av FN sine berekraftsmål i kommunen • Ivaretaking av klima- og miljøomsyn i utvalde delar av kommunen eller i kommunen som heilskap • Klimarekneskap for kommunen 	<p>Det blir peika på at kommunen kan arbeide meir med klima- og miljøomsyn. Det blir peika på at miljøomsyn og naturmangfaldslova blir for lite vektlagt.</p> <p>Tal frå kommunebarometeret viser at Kvam har eit betydeleg høgare utslepp av klimagassar per innbyggjar enn kommunegruppa. 22 507 tonn CO2 mot 7368 tonn i kommunegruppa. 26 % av hushaldningsavfallet er levert til gjenvinning og biogassproduksjon. Dette er betre enn kommunegruppa, men lågare enn kommune-Noreg som har eit snitt på 42 %.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Risiko for mangelfull oppfølging og etterleving av FNs berekraftsmål • Risiko for mangelfull oversikt over heradet sitt klimaavtrykk 	

Kvam herad tok i 2019 inn fleire av FN sine berekraftsmål i budsjettet, mellom anna «stoppa klimaendringane» (mål 13). I budsjettet blir det peika på at dei mest krevjande utfordringane heradet står ovanfor å løysa med tidleg innsats og førebyggjande arbeid i den komande økonomiplanperioden, nok er FN sine berekraftsmål. Her må dei finna og gjennomføra tiltak for å stoppa klimaendringane. Det blir peika på at kommunen har lagt ned arbeid i for å handtere og førebygge skadar knytt til ekstremvær. Heradet har også anna sett i gang eit arbeid med å revidere kommunedelplan for energi og klima. I undersøkinga blir det også nemnd at BIR i 2019 sette i gang arbeidet med nytt gjenvinningsanlegg i Kvam som skal stimulere til auka kjeldesortering og gjenvinning.

Heradet har ikkje klimarekneskap.

3.2 Oppvekst

Oppveksteininga består av barnevern, PPT, helsestasjon, familiesenter, barnehagar og skular.

Tabell 4: Identifiserte risikoområde knytt til oppvekstområdet

Område og tema	Observasjonar	Vurderingar/moglege konsekvensar	Risiko
Barnehagar: Sjukefråvær og bruk av vikarar <ul style="list-style-type: none"> Ikkje tilstrekkeleg tilgang på kvalifisert personell 	<p>Heradet erfarer at det er utfordrande å få tak i kvalifiserte vikarar. Stort sett får ein alltid tak i vikarar, men dei er ikkje kvalifiserte.</p> <p>Når det gjeld sjukefråvær i heradet, utpeikar barnehagane seg med for høgt sjukefråvær. Dette er noko heradet har undersøkt sjølve og funne ut at sjukefråværet i barnehagane i liten grad er arbeidsrelatert.</p> <p>Nasjonale bemanningsnormar blir følgt, men KOSTRA-tal viser at del barnehagelærarar i høve til grunnbemanning er noko lågare i Kvam enn i kostragruppa og landet elles.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Risiko for at born i barnehagar ikkje får tilstrekkeleg oppfølging. Risiko for uforsvarleg drift. Risiko for regelbrot. 	
Vaksenopplæring <ul style="list-style-type: none"> Grunnleggjande opplæring i norsk/samfunnskunnskap etter introduksjonslov Grunnskuleopplæring 	<p>Vaksenopplæringa blir trekt fram som eit område som det frå administrasjonen si side kunne vore nyttig med ein forvaltningsrevisjon på, fordi det er eit område som ikkje har vore gjenstand for tidlegare forvaltningsrevisjonar eller tilsyn.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Risiko for ikkje tilpassa tilbod 	

<ul style="list-style-type: none"> Spesialpedagogisk avdeling 	<p>Frå årsmeldinga går det fram at vaksenopplæringa i Kvam i hovudsak gjeld grunnleggjande opplæring i norsk/samfunnskunnskap etter introduksjonslova (44 elevar), men også grunnskuleopplæring til vaksne som ikkje har vitnemål i einskilde fag (12 elevar) og spesialpedagogisk avdeling for vaksne (24 elevar)</p> <p>Ei kartlegging av NOVA viser at manglande faglege og språklege føresetnader er den vanlegaste årsaka til at deltakarar med innvandrarbakgrunn ikkje fullfører grunnskuleopplæring i regi av vaksenopplæringa.</p>	
<p>Barnevern</p> <ul style="list-style-type: none"> Bemanning 	<p>Det blir peika på at dette er eit tenestoområde som det er utfordrande å rekruttere til, og at sjansen er stor for å ikkje etterleve lover og regelverk dersom ein ikkje har tilstrekkeleg bemanning.</p> <p>Samstundes blir det peika på at barnevernet per i dag ikkje har fristbrot. Dette går også fram av KOSTRA.</p> <p>Kvam har 4,2 årsverk stillingar med fagutdanning per 1 000 mindreårige (kommunegruppa har 4,9). I budsjettet for 2020 blir det vist til at i ein situasjon med aukande tal meldingar og tal barn som får hjelp frå barnevernet, er det viktig å følgja med på bemanningssituasjonen i tenesta.</p> <p>I undersøkinga blir det peika på at kommunen har utfodringar når det gjeld beredskap i barnevern.</p> <p>6,3 % av barna i Kvam er tilknytt barnevernet, mot 5,3 % i kommunegruppa (korrigert for behovet). Blant barn som er under omsorg er det færre barn i Kvam som har omsorgsplan enn i kommunegruppa (83 % mot 93 %).</p>	<ul style="list-style-type: none"> Risiko for uforsvarlege tenester og regelbrot ved mangelfull bemanning. Risiko for mangelfull beredskap
<p>Tilpassa opplæring og spesialundervisning</p>	<p>Det blir vist til at heradet har gjort eit omfattande arbeid knytt til særskilt sårbare born og unge. Samhandlinga og samordninga om tenestene til barn og unge i Kvam herad er mellom anna trekt fram i St.meld. 6 (2019-2020) «Tett på – tidlig innsats og inkluderande fellesskap i barnehage, skole og SFO». Heradet har arbeidd mykje med satsinga «Barn er ikkje vanskelege, barn har det vanskeleg», og er med i ei nasjonal gruppe på fem kommunar og ein fylkeskommune som skal ta ei leiarrolle i arbeider med å førebyggje og handtere vald og utagerande oppførsel i skulen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Risiko for regelbrot. Risiko for manglande oppfølging av elevar med særskilde behov. Risiko for utilstrekkeleg tilrettelegging av undervisninga.

Fleire peikar likevel på at dette er eit område som framleis bør rettast merksemd mot, også i åra framover.

I følge budsjettet for 2020 har del elevar med spesialundervisning i Kvam halde seg stabilt under 9 % sidan 2015. KOSTRA tala viser at del elevar med spesialundervisning auka til 10,3% i 2019 og at auken var størst for dei eldste barna. For kommunegruppa var delen 8,4% medan den for landet utan Oslo var på 7,8%.

Det blei gjennomført ein forvaltningsrevisjon med tilpassa opplæring og spesialundervisning som tema i 2014.

Opplæring til minoritetsspråklege elevar

- Morsmålsopplæring
- Tospråkleg opplæring

I undersøkinga blir det peika på at det varierer i kva grad heradet kan tilby morsmålsopplæring og tospråkleg opplæring til dei som har behov for det. KOSTRA- tal viser at det i 2019 var 16 av 1053 elevar i grunnskulen i Kvam som fekk morsmålsopplæring. KOSTRA tala viser at Kvam har ein relativt høg del elevar som får særskilt norskopplæring (7,8% mot 3,9 i kostragruppa). I budsjettet blir det samtidig kommentert at kvar elev får vesentleg færre årstimar i særskilt norsk enn elevar i kostragruppa

- Risiko for at minoritetsspråklege elevar ikkje får den opplæringa som dei har krav på.

I følgje årsmeldinga for 2019 får nyankomne flyktningebarn morsmålsassistent ved oppstart i barnehage for å sikra ein god start.

3.3 Pleie og omsorg

Eining for helse og omsorg består av tenesteområda helse (under dette legetenesta, Kvam legevakt, ergo- og fysioterapi, rus og psykisk helse), pleie og omsorg (under dette heimebasert omsorg, institusjonsomsorg, bufellesskap og dagsenter), Kvam behandling- og rehabiliteringsavdeling (under dette hjelpemiddellager), NAV Kvam, og alkohol og servering.

Tabell 5: Identifiserte risikoområde knytt til helse og sosial

Område og tema	Observasjonar	Vurderingar/moglege konsekvensar	Risiko
Flyktingtenester <ul style="list-style-type: none"> • Integrasjon • Fysisk og psykisk helse på gruppenivå (folkehelse) 	Det blir peika på at busette flyktingar i heradet kanskje ikkje har eit tilstrekkeleg tilpassa tilbod når det gjeld å sikra den samla helsa til flyktingane. Det blir peika på at det kunne ha vore nyttig å sjå på korleis midlane til flyktingar blir nytta og korleis det blir arbeidd med busetting og integrasjon.	<ul style="list-style-type: none"> • Risiko for ikkje tilstrekkeleg integrasjon. • Ikkje tilstrekkeleg folkehelse hos flyktingane som gruppe 	

Nokre erfarer at ein ikkje i tilstrekkeleg grad lukkast med integreringa i heradet. Det blir peika på at Frivilligsentralen og Grannahjelpa gjer eit godt arbeid, men at dei opplever at dei ikkje har tilstrekkeleg med ressursar.

Kvam har hatt ein nedgang i talet flyktningar og hadde i 2018 og 2019 10 flyktningar. I 2020 er kommunen oppmoda til å ta imot 14 flyktningar og av budsjettet for 2020 har kommunen kapasitet til å ta imot fleire

Pleie og omsorg

- Omstilling og omorganisering

Det er iverksett eit større administrativt omstillingsprosjekt med tittelen «Eit godt liv der me bur – tenester for framtida, meistring og deltaking». Eit av måla med omstillinga er å satse meir på tiltak som gjer at fleire kan klare seg sjølve og bli buande i eigen heim lenger.

Ppleie- og omsorgstenesta blir organisert i tre fagavdelingar: 1) Ambulante heimetenester inkl. dag- og korttidstilbod, 2) Heildøgnsstenester, og 3) Tenester til menneske med utviklingshemming. Dette inneber mellom anna større arbeidsgrupper og færre arbeidsleiarar. I undersøkinga blir det også peika på at det er forventa at endringa vil føre til betre struktur, arbeidsplanlegging og økonomistyring.

Det er fleire som peikar på at det ville vore interessant å sjå nærare på organiseringa i ein forvaltningsrevisjon om nokre år når denne har fått sett seg.

KOSTRA- tal viser at Kvam kommune har eit høgare tal brukarar av både heimetenester og institusjonstenester en gjennomsnittet for kommunegruppa og landet.

Elles viser kommunebarometeret at Kvam har 3,1 plassar avsett til rehabilitering i institusjon per 1 000 innbyggjarar over 67 år (kommunegruppa har 5).

Kvam har tilsett 2,8 årsverk av ergoterapeut og 2,1 årsverk av geriatrisk sjukepleiar per 1000 innbyggjarar over 80 år (kommunegruppa har 4,1 og 10,7). Kvam hadde 4,4 årsverk av geriatrisk sjukepleier i 2016, 3,7 i 2017 og 2,1 i 2018, så trenden har vore negativ.

- Risiko for manglande måloppnåing.
- Risiko for knytt til etablering av ny organisering for produksjon, effektivitet og arbeidsmiljø.

Vedtakspraksis ved forvaltarkontor <ul style="list-style-type: none"> • Forvaltarkontor • Rus og psykisk helse 	<p>Forvaltarkontoret blei oppretta i 2013. Målet var å få lik vedtakspraksis. Det blir stilt spørsmål ved om det er tilstrekkeleg samhandling mellom forvaltarkontoret og tenestene. Det blir også peika på at det særleg innanfor rus og psykisk helse er krevjande å fatte vedtak.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Risiko for mangelfull samhandling i samband med fating av vedtak.. • Risiko for mangelfull vedtak for innbyggjarar som er rusavhengige og/eller har psykisk sjukdom. 	
Rusomsorg og psykisk helse <ul style="list-style-type: none"> • Oppfølging av psykisk sjuke og rusavhengige • Butilbod • Samordning av tiltak 	<p>Fleire peikar på at kommunen har eit forbetningspotensial knytt til oppfølginga av psykisk sjuke og rusavhengige.</p> <p>Det blir også peika på at eit bufellesskap for personar med utfordringar knytt til psykisk helse og rus blei lagt ned i 2019. Alle brukarane er ivaretekne med ny bustad, men utan tilgang til fellesareal slik dei hadde i bufellesskapet.</p> <p>Tilbodet til brukarane i Kvam er også redusert fordi Voss DPS Bjørkeli har redusert sitt utekontortilbod.</p> <p>Nokre uttrykkjer bekymring knytt til bruk av rusmiddel blant unge. I Kvam herad si årsmelding frå 2019 er det eit mål å auka debutalderen for alkohol og andre rusmiddel. Det går fram at heradet ikkje har prioritert midlar til SLT-modellen (Samordning av lokale rus og kriminalitetsførebyggjande tiltak) i 2019.</p> <p>Det blir opplyst at revidert rusfagleg plan skal leggjast fram for politisk handsaming våren 2020. Fylkesmannen gjennomførte i 2018 tilsyn med helse- og omsorgstenester og sosiale tenester i NAV til personar med samtidig rusmiddel-problem og psykisk lidning. Det kom ikkje fram opplysningar som gav grunnlag for å konkludere med at krav i sosial- og helse- og omsorgslovgevinga var brotne.</p> <p>I følgje KOSTRA- tal har Kvam kommune om lag same tal psykiatriske sjukepleiarar per 10000 innbyggjarar, men ein del lågare tal personar med vidareutdanning i psykisk helsearbeid og vidareutdanning i rusarbeid enn gjennomsnittet for kommunegruppa og resten av landet.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Risiko for ikkje tilstrekkeleg tilbod • Risiko for ikkje tilstrekkeleg kompetanse • Risiko for mangelfull samordning av førebyggjande tiltak 	
Sosiale tenester i NAV <ul style="list-style-type: none"> • Barnefattigdom • Stønadsperiode 	<p>Det blir peika på at aukande barnefattigdom er ei utfordring nasjonalt, og at det kanskje er meir barnefattigdom også i Kvam herad enn kva ein trur. Tal frå Bufdir sin monitor over barnefattigdom syner at 9,3 %</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Risiko for unødig lange stønadsperipodar • Risiko for at tiltak ikkje er tilstrekkeleg tilpassa brukarane 	

av barna i heradet lever i hushaldningar med vedverande låginntekt (2017). Til samanlikning var verdien i fylket 8,9 % og nasjonalt 10,7 %.

12,7 % av dei som mottek sosialhjelp har sosialhjelp som hovudinntektskjelde i Kvam (11,5 % i kommunegruppa). 48 % går over 6 månadar på stønad, som er høgare enn kommunegruppa (30,6 %). 29 % går på stønad i over 10 månader i Kvam. 5,9 % av mottakarane har ein individuell plan, mot 20,8 % i kommunegruppa.

Gjennomsnittleg stønadslengde for mottakarar mellom 18 og 24 år er 5,3 månader. For gruppa mellom 25-66 år er det 6,3 (3,9 og 4,6 månadar i kommunegruppa).

Kvam har ein høgare del mottakarar av kvalifiseringsstønad enn gjennomsnittet for kommunegruppa og resten av landet.

3.4 Informasjon og teknisk

Under eining for informasjon og teknisk ligg FDV (forvaltning, drift og vedlikehald) kommunale bygg, FDV kommunalteknikk, Kvam brann og redningsteneste og arkivleiar. I tillegg er informasjonsrådgjevar, prosjektleiar kvalitetssystem og personvernombod tilknytt denne eininga.

Tabell 6: Identifiserte risikoområde knytt til tekniske tenester

Område og tema	Observasjonar	Vurderingar/moglege konsekvensar	Risiko
Vatn og avløp <ul style="list-style-type: none">Lang restanseliste	Det blir opplyst å vere lang restanse på vatn- og avløpsprosjekt. Samstundes blir det opplyst at heradet alltid har hatt ein stor portefølje grunna dei mange krava som blir stilt frå fylkesmannen og Mattilsynet. Heradet klarar ikkje alltid å følgje opp dei gjeldande krava. 87 % av innbyggjarane i Kvam er tilknytt vassverk med god kvalitet (mot 95 % i kommunegruppa). 35 % av vatnet går tapt som følgje av lekkasjar, som er noko høgare enn kommunegruppa (28 %). Vassleidningane i Kvam er i snitt 34 år gamle (31 i kommunegruppa).	<ul style="list-style-type: none">Risiko for ikkje tilstrekkeleg kvalitet	

Vedlikehald av kommunale bygg	Heradet utviklar ein eigeomsstrategi som mellom anna vil ta for seg korleis det langsiktige vedlikehaldsarbeidet skal ivaretakast. Det blir opplyst at denne er forseinka i høve til planlagt ferdigstilling. Teknisk eining nyttar IK-bygg, som er eit verktøy for internkontroll i norske bygg, for å kartlegge tilstanden til bygga.	<ul style="list-style-type: none"> Risiko for forringing av verdien på dei kommunale bygga. Risiko for vesentlege vedlikehaldsetterslep. 	
Kommunale vegar	Det blir peika på at kommunen burde jobba tettare med fylkeskommunen for å sikre dei mjuke trafikantane. Det kom 10.000 fleire turistar til kommunen i fjor, og dei kom stort sett i bil. Det er ikkje alle ungane i Kvam som har ein trygg skuleveg.	<ul style="list-style-type: none"> Risiko for farlege situasjonar i trafikken. 	
Offentlegheit og innsyn Innsynspraksisen	Det er fleire som trekkjer fram at heradet har ei aktiv lokalavis som meiner at heradet må bli betre når det gjeld å sikre innsyn i samsvar med regelverket. Frå administrasjonen blir det peika på at den aktive lokalavisa bidreg til at heradet har mykje merksemd retta mot å ha ein korrekt innsynspraksis. Likevel blir det peika på at det truleg er mogleg å forbetre praksisen ytterlegare. Heradet skal digitalisere arkivet sitt.	<ul style="list-style-type: none"> Risiko for regelbrot. 	

3.5 Plan og byggesak

Under eining for plan og byggesak, ligg plan, byggesak, oppmåling og geodata og kommunegeolog.

Tabell 7: Identifiserte risikoområde knytt til plan og byggesak

Område og tema	Observasjonar	Vurderingar/moglege konsekvensar	Risiko
Byggesak <ul style="list-style-type: none"> Oversikt over saker Sakshandsamingstid 	Det blir peika på at plan- og byggesakseininga ikkje har eit tilstrekkeleg godt system for å halde oversikt over fristar i pågåande byggesaker. Det blir opplyst at heradet avventar innkjøp av eByggesak til det er gjennomprøvd i dei store kommunane. Det er varsla kostnadar med innkjøp av eByggesak i 2021. 16,1 % av alle byggesaker har overskride frist mot 11,5 % i kommunegruppa.	<ul style="list-style-type: none"> Risiko for manglande etterleving av lovpålagte fristar Risiko for ikkje tilfredstillande system til å halde oversikt over saker Risiko for at kommunen ikkje gjev god nok informasjon og yter tilstrekkeleg service til innbyggjarar i oppstartsmøte Risiko for mangelfull samhandling i kommunen om byggesaker 	

Av KOSTRA går det også fram at gjennomsnittleg sakshandsamingstid for saker med frist på 12 veker var 9,5 veker i 2019. Kommunen innvilga vidare to bygg i strandsonen i 2019.

Det blir opplyst at plan- og byggesakseininga ikkje har eit tilstrekkeleg godt system for å sikre at alle involverte avdelingar i heradet blir involverte og høyrde i byggjeprojekt. Dette igjen fører til risiko for at byggeprosjekt blir iverksett utan at alle forhold er tilstrekkeleg klarert.

Det blir opplyst at ein i plan- og byggesakseininga er opptekne av å overhalde fristar for oppstartsmøte. Dette inneber at ein ikkje alltid er tilstrekkeleg førebudd til oppstartsmøta, mellom anna at ikkje alle avdelingar som skulle ha vore involvert er blitt involvert i forkant av møtet.

Arealplanar

- Handsaming av områdereguleringar i høve til ny arealplan

Kommunen vedtok ny arealdel av kommuneplanen hausten 2019

Dette gjer at det er nye og nyleg vedtekne føringar for områdereguleringar og at kommunen kanskje først vil sjå eventuelle utfordringar med den nye arealdelen når dei skal begynne å handsame områdereguleringar i høve til dette.

Det blei gjennomført forvaltningsrevisjon av arbeidet med reguleringsplanar for en del år tilbake (2011)

- Risiko for stor pågang av områdereguleringar til handsaming som følgje av at kommuneplanen sin arealdel er klar
- Risiko for lenger sakshandsamingstid

3.6 Samfunn, næring og kultur

Under eining for samfunn, næring og kultur, ligg bibliotek, næring, landbruk, kultur og kino, kulturskule og folkehelse.

Tabell 8: Identifiserte risikoområde knytt til samfunn, næring og kultur

Område og tema	Observasjonar	Vurderingar/moglege konsekvensar	Risiko
Landbruk og næring <ul style="list-style-type: none"> • Forvaltning • Vekst 	<p>Nedbygginga av landbruksforvaltninga i heradet blir kritisert.</p> <p>Fleire peikar på at heradet kunne vore meir framoverlent i næringsplanane, og gjere meir for å skape arbeidsplassar</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Risiko for manglande måloppnåing. 	

	lokalt. Det blir opplyst at heradet er i ferd med å starte opp arbeidet med ein planstrategi for næring.	
Kulturskule <ul style="list-style-type: none"> • Mangfald • Tilgang for alle barn 	<p>Det blir peika på at heradet kunne hatt eit breiare kulturskuletilbod. Det blir stilt spørsmålsteikn ved om tilbodet er tilstrekkeleg mangfaldig til treffe barn med ulik bakgrunn og interesser.</p> <p>Kvam har 5,2 kulturarbeidarar per 1000 innbyggjarar, som er noko lågare enn kommunegruppa (5,6). Kvam har 131 timar med ope fritidssenter i året, mot 646 timar i kommunegruppa.</p>	

3.7 Kommunale føretak mv

Kommunale føretak og verktskommunesamarbeid er omfatta av ordinær forvaltningsrevisjon. Kvam kommune er eig eit kommunalt føretak, Kvammabadet KF og deltek i to interkommunale samarbeid: legevakt og kommunegeolog.

Tabell 9 Identifiserte risikoområde knytt til føretak mv.

Område og tema	Observasjonar	Vurderingar/moglege konsekvensar	Risiko
Kvammabadet KF <ul style="list-style-type: none"> • Drift 	<p>Kvammabadet KF skal stå for drift av anlegg til skulebading. Seksjonen til Kvam Kvammabadet KF utgjer saman med tilstøytande seksjonar opplevningssenteret Hardangerbadet. Når bassenganlegget ikkje vert nytta til kommunale føremål, kan det nyttast av Hardangerbadet.</p> <p>Kvammabadet KF er eit kommunalt føretak eigd av Kvam herad. I undersøkinga har fleire peika på at det kunne vore nyttig å sjå nærare på Kvammabadet når det har vore i drift ei stund</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Risiko knytt til drift. 	

4. Forvaltningsrevisjon – oversikt over identifiserte risikoar i kommunen sine selskap

På bakgrunn av innsamla og analysert informasjon, presenterer vi i denne seksjonen risikoar knytt til selskapa der kommunen har eigarskap. Vurderinga er gjort med særleg fokus på følgjande forhold:

Opplysningar som kjem fram i datainnsamlinga om:

- risiko for at selskapet ikkje driv i samsvar med kommunestyret sine vedtak og føresetnader,
- risiko for at selskapet ikkje driv i samsvar med lover og reglar og på ein økonomisk forsvarleg måte.

I tillegg til ei konkret risikovurdering vil det også vere viktig å vurdere selskapa ut i frå kor vesentlege dei er for kommunen (vesentleganalyse). To overordna perspektiv kan leggjast til grunn for ei slik vurdering:

- fokus på brukarperspektivet/samfunnsnyttan
- fokus på økonomiske interesser for kommunen

På bakgrunn av desse forholda har revisjonen utleia følgjande kriterium for vesentleganalysen, som kan vere til hjelp når kontrollutvalet skal prioritere kva selskap som skal vere gjenstand for forvaltningsrevisjon:

1. selskap der det er avdekkja moglege risikoforhold
2. selskap med berre offentleg eigarskap
3. selskap som har eit samfunnsmessig ansvar
4. selskap som har direkte tenestetilbod til kommunen sine innbyggjarar
5. selskap som leverer verksemdskritiske tenester til kommunen
6. selskap som er heileigd av kommunen
7. selskap der kommunen har omfattande eigarinteresser i tal aksjar (fleirtal) eller stor økonomisk del av aksjekapitalen
8. økonomisk gevinst/tapspotensiale for kommunen
9. etikk og omdøme

Kvam herad har to heileigde selskap, åtte selskap som er deleigd med andre kommunar og/eller fylkeskommunar og sju som er deleigd med private og/eller statlege aktørar. I tillegg har kommunen interesser i to vertskommunesamarbeid, fire stiftingar og to andre typar samarbeid.

Selskapa/samarbeida vil bli presentert i tabellar under. Informasjonen i tabellane er i hovudsak basert på opplysningar henta frå Bisnode Smartcheck, Proff, kvart enkelte selskap sine nettsider, oversendt dokumentasjon frå kommunen (Eigarskapsmelding 2017-2018) og informasjon som er kome fram i undersøkinga.

Jf. Kommunelova 2018 § 26-1 skal kommunar utarbeide eigarskapsmelding som kommunestyret skal vedta av minst ein gong i valperioden. Kommunen har oversendt eigarskapsmelding frå 2017 og eigarskapsstrategiar for kvart enkelt selskap. Eigarmeldinga er eit verktøy for å etablere overordna prinsipp for korleis kommunen skal forvalte sine eigarskap, og skal innehalde mellom anna overordna prinsipp for styring av selskapa og føremålet med selskapa. I følgje heradet sin årsmelding for 2019 er revisjon av eigarmelding og eigarstrategiar planlagt våren 2020.

Selskapa blir presentert i to tabellar. Den første inneheld selskap som kommer inn under kommunelova §§ 23-6 og 24-10. Dette er aksjeselskap og interkommunale selskap som er heileigd av kommunen eller eigd saman med andre kommunar og/eller fylkeskommunar. Desse selskapa har Kvam herad full innsynsrett i og kan gjennomføre forvaltningsrevisjon og eigarskapskontrollar av.

Den andre tabellen inneheld oversikt over selskap der kommunen har eigarskap, men som ikkje kjem inn under innsynsretten etter kommunelova §§ 23-6 og 24-10. Dette er ofte aksjeselskap med innslag av private eller statlege eigardeler eller samvirkeføretak. Kommunen kan likevel gjennomføre avgrensa

forvaltningsrevisjonar og eigarskapskontrollar, t.d. med omsyn til i kva grad selskapet opptrer i tråd med eigarane sin intensjon, om val og opplæring av styrerepresentantar skjer etter kommunen sine reglar og rutinar, om rapporteringa frå selskapet samsvarar med retningslinjer mv. Kontrollutvalet kan også be styret i eit selskap om å få fullt innsyn dersom det er ønskjeleg å gjere fullverdig forvaltningsrevisjon eller eigarskapskontroll.

4.1.1 Selskap som er omfatta av kommunelova §§ 23-6 og § 24-10

Kvam kraftverk AS			
Selskapet sitt føremål Eigardel: 100 %	Selskapet sitt føremål er å arbeide med energiforsyning og energiøkonomisering. Selskapet står for viktige inntekter til Kvam kommune.		
Nøkkelpunkt	Nøkkeltala viser at Kvam Kraftverk har hatt en stigande eigenkapital og inntekter dei siste 3 åra, samstundes var ikkje likviditeten tilfredsstillande i 2016 eller 2018.		
<ul style="list-style-type: none"> • Omdøme • Vesentlege verdiar • Direkte tenestetilbod til innbyggjarane • Samfunnsansvar 	<p>I intervju blir det peika på at selskapet er veldrive og godt. Det blir samtidig opplyst at selskapet har tapt store beløp på fiberutbygging og at det er uklart kvifor selskapet satsa på dette.</p> <p>Det blir vidare opplyst at inntektene til kommunen ikkje går inn i fond, men er løpande midlar til kommunen. I intervju blir det vidare peika på at kommunen sin kompetanse knytt til styringa av selskapet har blitt betre dei seinare åra.</p> <p>Kvam kraftverk AS har dotterselskapet, Sekkelva Kraftverk AS (100 %) og Kvam energi Nett AS som faller inn under §§ 23-6 og § 24-1. I tillegg har Kvam kraftverk eigarinteresser i Porkegjel Kraft AS som ikkje fell innanfor §§ 23-6 og § 24-10.</p>		
Nøkkeltal (i heile tusen NOK)	2018	2017	2016
Eigenkapital	125 330	121 248	114 873
Inntekter	148 992	133 014	124 993
Resultat før skatt	16 603	19 903	17 603
Likviditet	0,97	1,32	0,99
Soliditet	41,1 %	42,76 %	43, 50 %

Kvam Energi AS	
Selskapet sitt føremål Eigardel: 100 %	Føremålet til Kvam Energi AS er å eige selskap som driver innan energiforsyning og energiøkonomisering, medrekna mellom anna: a) produksjon av energi b) kjøp og sal av energi c) eige og drive overføringsanlegg og syte for ei rasjonell og sikker energiforsyning d) stimulere til gjennomføring av ENØK-tiltak e) anna verksemd som naturleg har tilknytning til ovannemnde føremål og som kan gje inntekter f) utføre det lokale e-tilsynet g) delta i eller samarbeide med andre verksemdar som har same eller liknande føremål.
Nøkkelpunkt	
<ul style="list-style-type: none"> • Omdømme • Etikk • Registrert i 2019 • Samfunnsansvar 	Selskapet blei registrert i 2019 og det er ikkje tilgjengeleg økonomital. I undersøkinga blir det peika på at det heller ikkje er etablert strategi for eigarstyring for dette selskapet p.t. Av Proff går det fram at aksjekapitalen er på 10 000 000 NOK.
Nøkkeltal (i heile tusen NOK)	Ikkje tilgjengeleg

Hardangerrådet IKS			
Selskapet sitt føremål Eigardel: 26 %	Hovudoppgåva er å styrke regionen gjennom større grad av forpliktande samarbeid. Samarbeidet skal leggja til grunn deltaking frå likeverdige partar og skal vera eit supplement og ei støtte til kommunane si eiga verksemd.		
Nøkkelpunkt	Kvam kommune er største eigar med 26 % av eigarskapet. 5 andre kommunar har eigardel i selskapet.		
<ul style="list-style-type: none"> • Omdøme • Samfunnsansvar 	Nøkkeltala viser at Hardangerrådet IKS har hatt stabile nøkkeltal dei siste åra, men hadde negativt resultat i 2018. Det blir i intervju kommentert at vedtektene til Hardangerrådet vil bli endra som følgje av kommunesamanslåingar. Ein av kommunane har stilt krav om at utgiftene må ned, og det er i dag ein usikker situasjon for dei to som er tilsette i Hardangerrådet.		
Nøkkeltal (i heile tusen NOK)	2018	2017	2016
Eigenkapital	2915	2 772	2 730
Inntekter	3 486	3 844	4 428
Resultat før skatt	-167	42	27
Likviditet	2,72	2,71	3,28
Soliditet	29,12 %	27,71 %	24,46 %

Vann Vest AS	
Selskapet sitt føremål Eigardel: 5,55 %	Vann vest AS skal være ein samarbeidsorganisasjon for eigarane. Verksemda skal fremja samarbeid og kompetanseutvikling, gjennom å utføre og tilretteleggje for erfaringsutveksling, opplæring og informasjonsverksemda. Verksemda skal utføre og formidle tenester, knytt til vatn- og avlaupsverksmd, som til dømes bistand til drift, kvalitetssikring, vatnmiljø og beredskap. Verksemda kan inngå samarbeidsavtalar med eller delta i andre føretak i den grad dette er føremålstenleg.
Nøkkelpunkt	
<ul style="list-style-type: none"> • Omdømme • Registrert i 2019 • Skal overta verksemda til Driftsassistansen i Hordaland IKS 	<p>Vann vest er eigd av 18 kommunar og alle har 5,55 % av aksjane kvar.</p> <p>Det blir opplyst i undersøkinga at Driftsassistansen i Hordaland – vann og avløp IKS blir avvikla når Vann Vest AS er i drift.</p> <p>Selskapet er registrert i 2019 og økonomital for verksemda er ikkje tilgjengeleg</p>
Nøkkeltal (i heile tusen NOK)	Ikkje tilgjengeleg

Interkommunalt Arkiv i Hordaland IKS	
Selskapet sitt føremål Eigardel: 3, 63 %	Selskapet sitt føremål er å arbeide for at for at verdifullt arkivmateriale i deltakarkommunane blir tatt vare på og sikra som informasjonskjelder for samtids og ettertid, og gjort tilgjengeleg for offentleg verksemd, forskning og andre administrative og kulturelle føremål, jf. arkivlova § 6. 2.
Nøkkelpunkt	Interkommunalt arkiv i Hordaland IKS er eigd av 24 kommunar med varierende eigardel. Sist gong dei økonomiske nøkkeltala var registrert i Bisnode og Proff var i 2005.
<ul style="list-style-type: none"> • Omdøme • Samfunnsansvar 	
Nøkkeltal (i heile tusen NOK)	Ikkje tilgjengeleg

Driftsassistansen i Hordaland – vann og avløp IKS	
Selskapet sitt føremål Eigardel: 2,20 %	Selskapets føremål er å vere eit kompetansesenter for vatn- og avlaupstenester. Bergen kommune er største eigar i verksemda med ein eigadel på 61, 5 %. Verksemda er også eigd av 21 andre kommunar med varierende eigardel. Åtte av eigarkommunane blir slått saman med andre kommunar som følgje kommunesamanslåinga fra 1.1.2020. Verksemda hadde negativt resultat i 2018, men nøkkeltala elles viser at selskapet har solid drift.
Nøkkelpunkt	
<ul style="list-style-type: none"> • Omdøme 	

Driftsassistansen i Hordaland – vann og avløp IKS

- Delt offentlig eigarskap
- Samfunnsansvar

Det kjem fram i undersøkinga at Driftsassistansen i Hordaland – vann og avløp IKS blir avvikla når Vann vest er oppe og går.

Nøkkeltal (i heile tusen NOK)	2018	2017	2016
Eigenkapital	2 552	4 394	3 755
Inntekter	12 538	11 008	11 655
Resultat før skatt	-87	639	669
Likviditet	2,85	2,8	2,33
Soliditet	37,68 %	65,46 %	59,12 %

BIR AS

Selskapets føremål:

Eigardel: 0,33 %

Førmålet til verksemda er å eige og forvalte selskap som skal syrgja for innsamling, transport og behandling av hushaldnings- og næringsavfall. Verksemda kan også etablere innsamling, transport og behandling av produksjons-, nærings- og farleg avfall.

Nøkkelpunkt

Kvam kommune og 8 andre kommune har eigardel i BIR. Bergen kommune er største med 80 % av aksjane.

Nøkkeltala viser at BIR har auka inntektene og resultatata dei siste 3 åra, men likviditeten er ikkje tilfredsstillande og har vore synkande.

BIR har følgjande dotterselskap som fell under §§ 23-6 og § 24-10:

- Vesentlege verdiar
- Omdøme
- Delt offentlig eigarskap
- Direkte tenestetilbod til innbyggjarane

- BIR Nett AS (100%)
- BIR Avfallsenergi AS (100%)
- BIR Transport AS (100%)
- BIR Privat AS (100%)
- BIR Bedrift AS (100%)
- WasteIQ AS(100%)
- Møllendalsveien 31 AS (100%)
- Conrad Mohrs Veg 15 AS (100%)
- Møllendalsveien 40 AS (100%)

Selskapet har også eigardelar i BKK Varme AS (49 %) som ikkje fell innanfor §§ 23-6 og § 24-10.

Nøkkeltal (i heile tusen NOK)	2018	2017	2016
-------------------------------	------	------	------

BIR AS			
Eigenkapital	222 339	221 295	213 402
Inntekter	190 360	189 149	180 897
Resultat før skatt	39 621	29 834	21 694
Likviditet	0,85	0,86	1,01
Soliditet	9,30 %	9,90 %	10,52 %

Kommunekraft AS			
Selskapet sitt føremål Eigardel: 0,313 %	Føremålet til Kommunekraft er å formidle aksjeeigaranes disponible kraft, irekna konsesjonskraft, og drive annan verksemd knytt til slik formidling.		
Nøkkelpunkt	Landssamanslutninga av vasskraftkommunar er største eigar med 56,56 % av aksjane i eigarselskapet, i tillegg er det fleire enn 140 eigarkommunar med 0,313 % av aksjane kvar.		
<ul style="list-style-type: none"> • Omdøme • Samfunnsansvar 	Nøkkeltala viser at Kommunekraft hadde negativt resultat i 2017. Verksemda har elles hatt ei solid drift dei siste tre åra.		
Nøkkeltal (i heile tusen NOK)	2018	2017	2016
Eigenkapital	1 923	1 770	1 955
Inntekter	2 068	2 057	2 548
Resultat før skatt	154	-185	68
Likviditet	16,62	12,79	3,34
Soliditet	94,22 %	92,67 %	71,85 %

E134 Haukelivegen AS	
Selskapet sitt føremål Eigardel: 2,20 %	Føremålet til verksemda er å arbeide for utbygging og standardheving av transportkorridoren E134 Karmøy-Frogn, RV36 Seljord-E18 og sambandet E134-Bergen. I tillegg kan selskapet arbeide for å fremje interessene til viktige sidegreiner til denne transportkorridoren når dette styrkar arbeidet for korridoren.
Nøkkelpunkt	E-134 haugelivegen er eigd av fleire kommunar som har 2,20 % eigardel kvar.
<ul style="list-style-type: none"> • Omdøme 	Nøkkeltala viser at verksemda har hatt ein stabil økonomi dei siste åra, sjølv om selskapet gjekk i underskot i 2018. Likviditeten til verksemda er tilfredsstillande.

E134 Haukelivegen AS			
• Delt offentlig eigarskap			
Nøkkeltal (i heile tusen NOK)	2018	2017	2016
Eigenkapital	3 505	3 700	2 571
Inntekter	1 214	2 603	2 338
Resultat før skatt	-195	1 129	3
Likviditet	13,26	13,76	2,42
Soliditet	92,46 %	92,73 %	58,69 %

4.1.2 Selskap som ikkje er omfatta av kommunelova §§ 23-6 og 24-10

Hardanger AKS AS (Storeholmen)	
Selskapet sitt føremål Eigardel: 45,50 %	Verksemda sitt føremål er attføring og/eller sysselsetjing av yrkeshemma, irekna å eige andre selskap med liknande føremål. Verksemda skal ikkje gje aksjonærane økonomisk utbytte. Alt overskot skal bli i verksemda og koma attføringsverksemda til gode. Ved likvidasjon skal formuen nyttast i samsvar med føremålet.
Nøkkelpunkt	<p>Kvam er største eigar med 45,50% av aksjane og Vestland fylkeskommune er nest største eigar med 36,4 %.. Nøkkeltala viser at selskapet hadde negativ eigenkapital i 2016 og 2018 og at verksemda hatt eit stor fall i inntekter mellom 2017 og 2018. Hardanger AKS gjekk i underskot og hadde ikkje tilfredsstillande likviditet i 2016 og 2018. I 2018 hadde selskapet negativ soliditet.</p> <p>Det blir opplyst at Kvam herad har ei tredelt rolle overfor Hardanger AKS. For det første er Kvam herad den største eigaren av selskapet. For det andre har Kvam ei kommunal medfinansiering og nokre VTA (varig tilrettelagt arbeid)-plassar gjennom denne ordninga. For det tredje er Kvam herad ein kunde av selskapet, då dei kjøper vaskeritenester og andre tenester. Ifølgje rådmann er det eigarrolla som er mest utfordrande.</p> <p>Når det gjeld VTA-plassane meiner selskapet at driftstilskotet i dag er for lågt. Det blir elles vist til at tidlegare drift med mykje opptak av leasinggjeld er eit problem og at store summer går med til avdrag og renter.</p> <p>Både i intervju og spørjeundersøking er det mange som uttrykkjer bekymring for dette selskapet. Det blir peika på at den økonomiske situasjonen ikkje er god. Det blir opplyst at selskapet har tatt nokre grep i det siste, og at</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Omdøme • Samfunnsansvar • Direkte tenestetilbod til innbyggjarane 	

Hardanger AKS AS (Storeholmen)

den økonomiske situasjonen moglegvis er i ferd med å betre seg. Ettersom dagens situasjon er sårbar, blir det uttrykt eit ønske frå fleire om å sjå an situasjonen litt før ein eventuelt set i verk ein selskapskontroll.

Nøkkeltal (i heile tusen NOK)	2018	2017	2016
Eigenkapital	-118	318	-976
Inntekter	15 990	19 235	19 028
Resultat før skatt	-436	389	-428
Likviditet	0,96	1,37	0,86
Soliditet	-0,81 %	2,01 %	- 5,86 %

Hardangervegen AS

Selskapet sitt føremål

Eigardel: 13,69 %

Føremålet er å arbeide aktivt for utvikling av planer for, og realisering av, en mest mogleg kort og effektiv veiforbindelse mellom Odda og Bergen via Folgefonntunnelen og lang tunnel til Jondal, og med tilførselsveier, samt arbeide for en best mogleg oppkobling mot øvrig stamveinett både mot øst og i vest. Selskapet har anledning til å delta i og/eller arbeide samen med andre selskap med tilsvarende føremål.

Nøkkelpunkt

- Omdøme
- Delt offentlig og privat eigarskap

Hardangervegen AS er eigd av fleire kommunar og private aktørar. Kvam er største eigar med 13,69 % av eigarskapet. Odda kommune og Jondal kommune hadde også 13,39 % av eigarskapet før kommunesamanslåinga 1.1.2020, men forsvinn etter samanslåinga.

Nøkkeltala viser at verksemda sin økonomi har blitt relativt stabil dei siste tre åra, men selskapet har hatt ein svak positiv vekst.

Nøkkeltal (i heile tusen NOK)	2018	2017	2016
Eigenkapital	146	141	137
Inntekter	35	34	31
Resultat før skatt	5	4	1
Likviditet	7,95	9,88	14,8
Soliditet	87, 43 %	89, 24 %	92,57 %

Næringshagen i Hardanger AS

Selskapet sitt føremål

Eigardel: 9,52 %

Selskapet skal driva rådgjeving og utvikling av kompetanse for dei mål- og medlemsbedrifter som er tilknytt næringshagen. NIH skal også gje råd og støtte til nyetablerte næringsdrivande. NIH er deltakar i SIVA (Statens Industrivekstanlegg) sitt næringshageprogram.

Nøkkelpunkt

- Omdøme
- Delt offentleg og privat eigarskap
- Direkte tenestetilbod til innbyggjarane
- Stifta i 2015.

Næringshagen i Hardanger AS er eigd av fleire kommunar og private aktørar. SIVA (selskapet for industrivekst) er største eigar med 20 % og Sparebanken vest er nest størst med 19,04 % av aksjane.

Nøkkeltala viser at resultatet har hatt ein negativ trend dei siste åra, men at selskapet fortsett har tilfredsstillande likviditet og aukande inntekter.

Næringshagen i Hardanger har kjøpt aksjar tilsvarende 9, 52 % av eigarskapet i seg sjølv.

Nøkkeltal (i heile tusen NOK)	2018	2017	2016
Eigenkapital	893	912	281
Inntekter	3 031	2 998	2 472
Resultat før skatt	44	208	610
Likviditet	2,69	2,99	1,53
Soliditet	63, 38 %	67,41 %	21,42 %

Visit Hardangerfjord AS

Selskapet sitt føremål

Eigardel: 6,89 %

Selskapet sitt føremål er som konsulent på tilskots- og konsulentbasis å samordne all marknadsføring i Hardangerregionen og tiltak som kan vere med å styrke reiselivsnæringa i regionen.

Nøkkelpunkt

- Omdøme
- Samfunnsansvar
- Delt offentleg og privat eigarskap

Største eigar i Visit Hardangerfjord AS er Ullensvang kommune.

Verksemda har hatt en negativ økonomisk trend dei siste åra. Eigenkapital, inntekter og resultat har minka og i 2018 gjekk selskapet i underskot. Likviditeten har ikkje vore tilfredsstillande dei siste tre åra.

Visit Hardangerfjord AS			
<ul style="list-style-type: none"> Ikkje tilfredsstillande likviditet 			
Nøkkeltal (i heile tusen NOK)	2018	2017	2016
Eigenkapital	83	251	224
Inntekter	4 891	5 667	6 045
Resultat før skatt	-180	26	102
Likviditet	1,05	1,25	1,18
Soliditet	6,29 %	21,94 %	16,79 %

LL et norske teateret AS			
Selskapet sitt føremål	Føremålet til selskapet er å syna fram skodespel på norsk mål i bygd og by		
Eigardel: Under 0 prosent			
Nøkkelpunkt	Verksemnda er eigd av fleire private aktørar og kommunar. Idrettslaget i BUL er største eigar med 11,03 %. Det er ukjent kor stor eigardel Kvam har. Nøkkeltala viser at verksemnda har tapt store delar av eigenkapitalen og at likviditeten ikkje har vore tilfredsstillande dei siste åra. Selskapet gjekk i store underskot i både 2017 og i 2018.		
<ul style="list-style-type: none"> Omdøme Underhaldning Store underskot i 2017 og 2018 	LL det norske teateret eigar 33 % av aksjane i Den mangfaldige scenen AS.		
Nøkkeltal (i heile tusen NOK)	2018	2017	2016
Eigenkapital	6 507	9 346	19 198
Inntekter	254 980	246 890	220 994
Resultat før skatt	- 2 482	-6498	25817
Likviditet	0,5	0,67	0,84
Soliditet	3,93 %	5,55 %	12,32 %

Biblioteksentralen SA			
Selskapet sitt føremål Eigardel: syv delar	Biblioteksentralen SA skal mellom anna være eit serviceorgan for alle typar offentlege bibliotekar og hovudleverandør av produkt og tenester til bibliotekar og liknande institusjonar.		
Nøkkelpunkt	Nøkkeltala viser at inntektene har falt og at selskapet hadde eit underskot på om lag 19 millionar i 2016 og 7 millionar i 2018. Likviditeten er fortsett tilfredsstillande og verksemda har høg eigenkapital.		
<ul style="list-style-type: none"> • Delt eigarskap med private aktørar • Samrvirkeføretak • Omdøme 			
Nøkkeltal (i heile tusen NOK)	2018	2017	2016
Eigenkapital	289 235	296 362	237 540
Inntekter	125 324	131 980	136 941
Resultat før skatt	-7 127	58 822	-19 810
Likviditet	4,58	4,91	5,23
Soliditet	63,53 %	62,58 %	86,53 %

Vikøy vasslag SA	
Selskapet sitt føremål Eigardel:	Føremålet er å skaffa partseigarane, i fortsetjinga nemnt medlemmene, nok vatn av godkjent kvalitet. Vikøy vasslag SA er eigar av Vikøy vassverk, og står for drifta av dette. Vassverket skal vera godkjent etter der til ei kvar tid gjeldande lover og føresegner, og vera underlagt offentleg kontroll av det/dei organ som er tillag slik mynde. Vikøy vasslag SA kan og etter årsmøtevedtak gå inn i slekta/tilstøytande verksemd dersom dette skjer utan risiko for drifta av vassverket.
Nøkkelpunkt	
<ul style="list-style-type: none"> • Omdøme • Direkte tenestetilbod til innbyggjarane • Samfunnsansvar 	Økonomital for verksemda er ikkje tilgjengeleg
Nøkkeltal (i heile tusen NOK)	Ikkje tilgjengeleg

Tørvikbygd vasslag SA	
Selskapet sitt føremål Eigardel:	Føremålet til verksemda er å skaffe vatn til medlemene i Tørvikbygd, so langt det forsvarleg let seg gjera.
Nøkkelpunkt	Økonomital for verksemda er ikkje tilgjengeleg
<ul style="list-style-type: none"> • Omdøme • Direkte tenestetilbod til innbyggjarane • Samfunnsansvar 	
Nøkkeltal (i heile tusen NOK)	Ikkje tilgjengeleg

4.1.3 Føretak, samarbeid og foreiningar

Kommunale føretak og verktskommunesamarbeid er omfatta av ordinær forvaltningsrevisjon. Stiftingar og foreiningar er ikkje omfatta verken av forvaltningsrevisjon eller eigarskapskontroll. Under lister vi opp vertskommunesamarbeid, stiftingar, kommunalt føretak mv.

Vertskommunesamarbeid

- Legevakt
- Kommunegeolog

Stiftingar

- Kvam Bustadsstifting
- Stiftinga Hardanger og Voss museum
- Stiftinga Hardanger fartøyscenter
- Stiftinga høgskuleutdanninga i Hardanger

Kommunale føretak

- Kvammabadet KF

Andre

- Bergen og omland friluftsråd
- KLP (eigenkapitalinskot)

5. Eigarskapskontrollar – oversikt over identifiserte risikoområde

Basert på analysane og funna knytt til selskapa der Kvam herad har eigarskap (kapittel **Error! Reference source not found.**), presenterer vi i dette kapittelet vurderingane av kor i Kvam herad si eigarskapsforvaltning det er risiko for at kommunen ikkje utøver tilstrekkeleg kontroll med selskapa i samsvar med etablerte normer for god eigarstyring og selskapsleiing, både overordna sett og for enkelte selskap der kommunen har eigarinteresser.

Typiske risikoområde som blir undersøkt og vurdert i ein eigarskapskontroll inkluderer system og rutinar for oppfølging av eigarskap, rutinar for val av styrerepresentantar, opplæring av styrerepresentantar og rapportering til kommunestyret.

Dersom ein gjer forvaltningsrevisjon i eit selskap (sjå kap. 4) vil ein også kunne slå denne saman med ein eigarskapskontroll, ved å legge til desse problemstillingane i forvaltningsrevisjonen.

Dei identifiserte risikoområda/-selskapa er sett opp i uprioritert rekkjefølgje. Det er kontrollutvalet som til slutt skal vurdere og prioritere dei ulike områda, og avgjere val av og rekkjefølgje for eigarskapskontrollane i planen som blir lagt fram for kommunestyret.

Tabellen under viser identifiserte risikoområda/-selskap knytt til kommunen si eigarskapsforvaltning. Vi tar atterhald om at ikkje all informasjon som kjem fram er verifisert.

Tabell 10: Identifiserte risikoområder knytt til kommunen si eigarskapsforvaltning

Område/selskap	Eigardel	Observasjonar	Risikoområde
Overordna eigarskapsforvaltning i kommunen	IA	<p>Kommunen skal etter ny kommunelov utarbeide eigarskapsmelding som vedtakast av kommunestyret minst ein gong i valperioden (§ 26-1).</p> <p>Kvam har ein eigarskapsmelding frå 2017 og eigarskapsstrategiar for kvart enkelt selskap. I følgje heradet sin årsmelding for 2019 er revisjon av eigarmelding og eigarstrategiar planlagt våren 2020.</p> <p>I undersøkinga blir det peika på at sjølv om kommunen no i større grad vel styrerepresentantar etter kompetanse bør styrekompetansen betrast ytterlegare.</p> <p>Sist det blei sett nærare på eigarskapsforvaltninga i Kvam var i 2009-2010.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • System og rutinar for oppfølging av eigarskap • Rutinar for val av styrerepresentantar • Opplæring av styrerepresentantar og • Rapportering til kommunestyret
Hardanger AKS AS	45,50 %	<p>Selskapet hadde negativ egenkapital i 2016 og 2018 og at verksemda hatt eit stor fall i inntekter mellom 2017 og 2018. Hardanger AKS gjekk i underskot og hadde ikkje tilfredsstillande</p>	<ul style="list-style-type: none"> • System og rutinar for oppfølging av eigarskapet • Val og opplæring av styrerepresentantar • Rapportering til kommunen

likviditet i 2016 og 2018. I 2018 hadde selskapet negativ soliditet.

Det blir opplyst at Kvam herad har ei tredelt rolle overfor Hardanger AKS. For det første er Kvam herad den største eigaren av selskapet. For det andre har Kvam ei kommunal medfinansiering og nokre VTA (varig tilrettelagt arbeid)-plassar gjennom denne ordninga. For det tredje er Kvam herad ein kunde av selskapet, då dei kjøper vaskeritenester og andre tenester. Ifølgje rådmann er det eigarrolla som er mest utfordrande.

Både i intervju og spørjeundersøking er det mange som uttrykkjer bekymring for dette selskapet.

Kvam kraftverk AS	100 %	Kvam Herad er einaste eigar av selskapet, som både forvaltar store verdiar på vegner av kommunen og fellesskapet, og som leverer kritiske tenester til kommunen sine innbyggjarar.	<ul style="list-style-type: none"> • System og rutinar for oppfølging av eigarskapet • Val og opplæring av styrerepresentantar • Rapportering til kommunen
Kvam energi AS	100%	Kvam Herad er einaste eigar av dette nye selskapet som blei etablert hausten 2019. Det er ikkje etablert strategi for eigarstyring av selskapet.	<ul style="list-style-type: none"> • System og rutinar for oppfølging av eigarskapet • Val og opplæring av styrerepresentantar • Rapportering til kommunen

6. Gjennomførte og planlagte forvaltningsrevisjonar, eigarskapskontrollar og statlege tilsyn

6.1 Tidlegare gjennomførte forvaltningsrevisjonar og selskaps-/eigarskapskontrollar

6.1.1 Forvaltningsrevisjon av den kommunale verksemnda

Følgjande forvaltningsrevisjonar er tidlegare gjennomført i Kvam herad

- Arbeidet med å sikre eit trygt og godt skulemiljø og bruk av IKT i grunnskulane (2019)
- Arbeidet med internkontroll (2018)
- Tilskotsforvaltning (2017)
- Tilpassa opplæring og spesialundervisning (2014)
- Barnevernet (2013)
- Arbeid med private planer (2011)
- Prosjektstyring i investeringane i Kvammaskulen (2008-2009)
- Vurdering av etatar si oppfølging overfor publikum (2007 Gjennomført av indre Hordaland revisjon)
- Bruk av kraftfond i Kvam herad (2007 Gjennomført av indre Hordaland revisjon)
- Når Kvam Herad vekstmåla i kommuneplanen (2006 Gjennomført av indre Hordaland revisjon)
- Handsaming av Startlån i Kvam Herad (2006 Gjennomført av indre Hordaland revisjon).

6.1.2 Forvaltningsrevisjon i selskap

- Hardanger AKS (2016)
- Hardangerbrua AS (2014) (Oppdragsgjevar var Hordaland fylkeskommune)
- Hardangerrådet IKS (2016) (gjennomført av Indre Hordaland Revisjonsdistrikt)

6.1.3 Eigarskapskontroll

- Eigarskapsforvaltning (2009-2010)

6.1.4 Andre oppdrag

Vurdering av utvalte spørsmål frå MDG - notat

6.2 Gjennomførte og planlagde statlege tilsyn

Fylkesmannen har gjennomført tilsyn i Kvam dei siste åra:

- Tilsyn med Nav Kvams behandling av søknader om økonomisk stønad etter sosialtenestelova for personar med forsyttaransvar for barn 2020
- Tilsyn med Kvam herad - kommunens arbeid med tilsyn med miljøretta helsevern i barnehagar og skular 2019
- Tilsyn med Kvam herad - helse- og omsorgstenester og sosiale tenester i NAV til personar med samtidig rusmiddelproblem og psykisk lidning 2018.
- Tilsyn med samfunnstryggleiks- og beredskapsarbeidet i Kvam blei gjennomført i 2018.
- Tilsyn med heradet som barnehagemynde og heradet sitt tilsyn med styrarressursar i barnehagar 2016

Utkast

I intervju har revisjonen fått opplyst at Arbeidstilsynet gjennomfører eit tilsyn knytt til Asbest i kommunen og at dei nyleg har hatt tilsyn i heimetenesta.

Tilsynskalender for planlagde statlege tilsyn med kommunane finst på Fylkesmannen sine sider: <https://tilsynskalender.fylkesmannen.no/> . Det kan verke som at sida er uferdig for Vestland sin del ettersom det ikkje er opplyst planlagde tilsyn for 2020. Det går heller ikkje fram av fylkesmannen sine ordinære nettsider kva tilsyn som eventuelt er planlagt i Kvam kommune.

7. Forslag til forvaltningsrevisjonsprosjekt og eigarskapskontrollar

På bakgrunn av dei analysar og risikovurderingar som er gjennomførte, er det identifisert fleire område som etter Deloitte si vurdering kan representere høg risiko, og kor kontrollutvalet bør vurdere å gjennomføre forvaltningsrevisjonsprosjekt i Kvam herad.

Forslaget dannar grunnlag for prioriteringa som kontrollutvalet skal gjere. Kontrollutvalet står fritt til å leggje til og endre på prosjekta som er skissert under. Prosjekta under er delt mellom dei som er vurdert med høg risiko (raude) og dei som er vurdert med middels risiko (gule). Det er ikkje gjort noko prioritering innbyrdes mellom desse.

7.1 Forvaltningsrevisjon

Prosjekt som er kategorisert som høg risiko (raude)

Tabell 11: Raude prosjekt

Prosjekt	Tema
1. Vedtaksoppfølging	System for oppfølging og iverksetting Effektiv rapportering Oversikt over vedtak
2. Informasjonstryggleik	Regeletterleving Oppfølging av og kjennskap til kommunal strategi
3. Leverandør- og kontraktsoppfølging	Rutinar for leverandør- og kontraktsoppfølging Etterleving av rutinar Oppfølging av krav i arbeidsmiljølov Kontroll av utvalde kontraktar
4. Investeringar	Prosjektplanlegging Prosjektstyring Etterleving av innkjøpsreglar Kontrahering Kontraktsoppfølging
5. Innkjøp	System, rutinar og kompetanse for gjennomføring av innkjøp i samsvar med regelverk Bruk av rammeavtalar
6. Berekraft, klima og miljø	Oppfølging og etterleving av FNs berekraftsmål Klimaavtrykk Klimarekneskap
7. Barnehagar: Sjukefråvær og bruk av vikarar	Omfang av sjukefråvær og vikarbruk. Tiltak, system og rutinar ved fråvær og vikarbruk. Ivaretaking av pedagogisk tilbod og tryggleik
8. Opplæring til minoritetsspråklege elevar	Tilbod og omfang av morsmålsopplæring og tospråkleg opplæring Regeletterleving
9. Vedtakspraksis ved forvaltarkontor	Regeletterleving System og rutinar for samhandling med tenesteutøvarane kvalitetssikring
10. Byggesak	Fristetterleving Service, råd og rettleiing
11. Hardanger AKS AS (Storeholmen)	Økonomistyring Internkontroll og HMT Målinnfriing Brukarmedverknad

	<i>Samhandling mellom selskap og kommunale tenester</i>
12. Kvam kraftverk AS	<i>Økonomistyring Internkontroll Målinnfriing</i>

7.1.1 Andre prosjekt (gule)

Tabell 12: Gule prosjekter

Prosjekt
• Rekruttering
• Intern kontroll
• Digital kompetanse og digitalisering
• Økonomi og budsjettering
• Vaksenopplæring
• Barnevern
• Tilpassa opplæring og spesialundervisning
• Flyktningetenester
• Pleie og omsorg
• Rusomsorg og psykisk helse
• Sosiale tjenester i NAV
• Vatn og avløp
• Kommunale vegar
• Offentlegheit og innsyn
• Innsynspraksis
• Arealplanar
• Landbruk og næring
• Kulturskule
• Hardangerbadet KF

7.2 Eigarskapskontroll

Tabell 13: Aktuelle prosjekt

Prosjekt	Tema
• Eigarskapsforvaltning	<ul style="list-style-type: none"> • <i>System og rutinar for oppfølging av eigarskapa</i> <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>Eigarmelding</i> ○ <i>Eigarstrategi</i> ○ <i>Eigaroppfølging</i> • <i>Rutinar for val av styrerepresentantar</i> • <i>Opplæring av styrerepresentantar</i> • <i>Rapportering til kommunen</i>
• Hardanger AKS	<ul style="list-style-type: none"> • <i>System og rutinar for oppfølging av eigarskapet</i> <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>Eigarmelding</i> ○ <i>Eigarstrategi</i> ○ <i>Eigaroppfølging</i>

	<ul style="list-style-type: none">• <i>Val og opplæring av styrerepresentantar</i>• <i>Rapportering til kommunen</i>• <i>Samhandling med kommunen sine tenester for dei same brukarane</i>
<ul style="list-style-type: none">• Kvam kraftverk AS	<ul style="list-style-type: none">• <i>System og rutinar for oppfølging av eigarskapet</i>• <i>Val og opplæring av styrerepresentantar</i>• <i>Rapportering til kommunen</i>
<ul style="list-style-type: none">• Kvam energi AS	<ul style="list-style-type: none">• <i>System og rutinar for oppfølging av eigarskapet</i>• <i>Val og opplæring av styrerepresentantar</i>• <i>Rapportering til kommunen</i>

Deloitte AS and Deloitte Advokatfirma AS are the Norwegian affiliates of Deloitte NSE LLP, a member firm of Deloitte Touche Tohmatsu Limited ("DTTL"), its network of member firms, and their related entities. DTTL and each of its member firms are legally separate and independent entities. DTTL (also referred to as "Deloitte Global") does not provide services to clients. Please see www.deloitte.no for a more detailed description of DTTL and its member firms.

Deloitte Norway conducts business through two legally separate and independent limited liability companies; Deloitte AS, providing audit, consulting, financial advisory and risk management services, and Deloitte Advokatfirma AS, providing tax and legal services.

Deloitte is a leading global provider of audit and assurance, consulting, financial advisory, risk advisory, tax and related services. Our network of member firms in more than 150 countries and territories serves four out of five Fortune Global 500® companies. Learn how Deloitte's 312,000 people make an impact that matters at www.deloitte.no.

© 2020 Deloitte AS

Kvam herad

Sekretariat for kontrollutvalet
Saksframlegg

Saknr: 2019/47-9
Saksbehandlar: Roald Breistein

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Kontrollutvalet i Kvam herad	18/20	27.04.2020

Plan for eigarskapskontroll 2020 - 2024 - Prosessmøte 2

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalet tek, på bakgrunn av prosessmøte 2, forslag til prioritering av plan for eigarskapskontroll så langt til orientering.
2. Endeleg forslag til plan for eigarskapskontroll skal handsamast i neste møte i kontrollutvalet og sakstilfanget vert å sende sekretariatet seinast innan 13.05.2020.

Samandrag

Føremålet med denne saka er å gjera greie for neste trinn i kontrollutvalet sitt arbeid med risiko- og vesentlegvurdering (ROV) som skal ligge til grunn for plan for eigarskapskontroll for denne perioden.

Hogne Haktorson
Kontrollsjef

Roald Breistein
seniorrådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor ingen handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Kontrollutvalet gjorde slikt vedtak i sak PS 48/19 i møte 27.11.2019:

1. *Prosjektplan for risiko og vesentlegvurderingar og plan for eigarskapskontroll vert godkjent slik den ligg føre / evt. med endringar gjort i møte, herunder at timeressursen vert sett til 150 timar for arbeid relatert til dei to planane som går fram av prosjektplanen.*
2. *Kontrollutvalet sluttar seg til framdriftsplan for arbeid med risiko og vesentlegvurderingar og plan for eigarskapskontroll.*
3. *Kontrollutvalet ber om at prosessmøte nr. 1 vert gjennomført på neste møte.*

Prosessmøte 1 vart gjennomført i sak PS 03/20 i samband med møte i kontrollutvalet 09.03.2020 der det vart gjort slikt vedtak:

«Kontrollutvalet tar, på bakgrunn av prosessmøte 1, risiko- og vesentlighetsvurderinga (ROV) for eigarskapskontroll så langt til orientering.»

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalet har vedtakskompetanse for å dra i gang og gjennomføre planprosessen, m.a. gjennom vedtak i denne saka.

Når utkast til plan for eigarskapskontroll 2020 - 2024 ligg føre, etter gjennomført prosess, skal kontrollutvalet innstille til heradsstyret, som vedtar plan for eigarskapskontroll, jf. kommunelova § 23-4.

Vurderingar og verknader

I dette møtet har Deloitte lagt opp til å gjennomføre «Prosessmøte 2» som i den godkjende prosjektplanen vert omtala slik:

«Føremålet med det andre prosessmøtet er at kontrollutvalet skal gjennomføre si endelege prioritering til plan for forvaltningsrevisjon og plan for eigarskapskontroll. Som eit grunnlag for diskusjonen i møtet vil analysedokumenta bli ferdiggjort og lagt fram for kontrollutvalet i god tid før møtet. I dokumenta vil alle data som er samla inn bli presentert i ei risikovurdering, inkludert dei data som blei samla inn frå kontrollutvalet i prosessmøte 1. På bakgrunn av risikoanalysen vil det gå fram kva område det er knytt størst risiko til. Det er kontrollutvalet som i prosessmøtet skal prioritere og vurdere dei ulike risikoområda og kva eigarskap ein skal prioritere å gjere eigarskapskontroll med.»

På bakgrunn av det som går fram over ligg analysedokument frå Deloitte ved som vedlegg til anna sak om plan for forvaltningsrevisjon til dette møtet. Dette vil danne utgangspunktet for diskusjonen i prosessmøte 2.

Det er både naturleg og praktisk at dette prosessmøtet vert gjennomført rett etter og/eller parallelt med arbeidet som skal gjennomførast innan analyse og plan for forvaltningsrevisjon.

Konklusjon

Det vert tilrådd at kontrollutvalet, på bakgrunn av prosessmøte 2, tek forslag til prioritering av plan for eigarskapskontroll så langt til orientering. Sak om endeleg forslag til plan for eigarskapskontroll skal handsamast i møte i kontrollutvalet 27.05.2020.

Referatsaker

RS 8/20 Forum for Kontroll og Tilsyn - medlemsinformasjon mars 2020

Fra: Anne-Karin Femanger Pettersen (fkt@fkt.no)

Sendt: 25.03.2020 14:25:00

Til: Forum for Kontroll og Tilsyn

Kopi:

Emne: Forum for Kontroll og Tilsyn - medlemsinformasjon mars 2020

Vedlegg: FKT_prot_200323.pdf

Kjære medlemmer!

Vi har nå vært gjennom et par uvanlige uker og vi er midt i en periode som vi kommer til å huske ganske lenge. Det er jo den helsemessige delen av dette som opptar oss aller mest – vi har tross alt ingen å miste.

Men, parallelt med dette ser vi at det økonomiske bildet og den tryggheten vi hadde for bare et par uker siden, har endret seg radikalt – vi må forberede oss på litt uvær en periode. Samtidig er det viktig å minne hverandre på at det vil bli ganske fint vær igjen..

FKT har allerede avlyst ett arrangement – **Sekretariatskonferansen 24.-25. mars**. I går kunngjorde regjeringen at den vil forlenge de strenge tiltakene med den mest ambisiøse strategien «undertrykk», som går ut på at epidemien skal kveles så snart som mulig. Folkehelseinstituttet ser for seg at 5–10 prosent av befolkningen blir smittet av koronaviruset i et slikt scenario. Men kampen mot epidemien vil kunne vare lenge, med konstant risiko for at viruset kan blusse opp igjen.

Dette betyr at det ser særlig mørk ut for **Kontrollutvalgslederskolen 21.-22. april**, og **Fagkonferansen og årsmøtet 3.-4. juni** kan også være i faresonen for avlysning. Foreløpig er det vedtatt at nedstengningen skal være fram tom 13. april. Hva som vil skje etter det, vil regjeringen i bestemme i påskeuken, 8.april.

Styret diskuterte denne spesielle situasjonen i teamsmøte 23. mars, og flere innsparingstiltak ble vedtatt for å kompensere for eventuelle fremtidige tapte kurs- og konferanseinntekter. Du kan lese mer om dette i protokollen.

Styret følger situasjonen nøye og vil like over påske vurdere om det er nødvendig å ta de tunge beslutningene om avlysninger. Flytting av arrangementer til høsten vil også bli vurdert. Når det gjelder **årsmøtet 3. juni**, vurderer vi ulike digitale løsninger. Vi kommer tilbake med mer informasjon om det.

Ta godt vare på hverandre.

PS

Hvis du kjenner på deg at det kan bli i overkant mye informasjon om Koronavirus i media, da kan vi anbefale en liten pause med litt faglig lesestoff om hvorfor tilsyn og kontroll er viktig i offentlig styring:

<https://www.fkt.no/nyheter/fkt-mener-hvorfor-er-tilsyn-og-kontroll-blitt-sa-viktig-i-offentlig-styring/>

Vh Anne-Karin Femanger Pettersen

Generalsekretær

Postboks 41 Sentrum, 0101 Oslo | E-post:fkt@fkt.no | Tlf.:41471166

www.fkt.no | www.twitter.com/@FKT_no www.facebook.com/FKT.no/

FKT - En møteplass for kommunale og fylkeskommunale kontrollutvalg og deres sekretariat

MØTEPROTOKOLL

Møte:	Styremøte
Tid:	23. mars 2020 kl. 10.30 -14.45
Sted:	Teamsmøte
Deltakere fra styret:	Benedikte Muruvik Vonen, Einar Ulla, Ivar Mork, Dag Robertsen, Liv Tronstad og Marit Gilleberg
Andre som møtte:	Anne-Karin Femanger Pettersen
Forfall:	
Møteleder:	Benedikte Muruvik Vonen

Saksliste:

Saknr.	Saker:
SS 14/20	Godkjenning av innkalling og saksliste
SS 15/20	Godkjenning av protokoll fra styremøtet 28. januar 2020
SS 16/20	Årsregnskapet 2020 med revisjonsberetning
SS 17/20	Styrets årsmelding 2019
SS 18/20	Forretningsplan - oppdatert
SS 19/20	Handlingsplan 2020-2021
SS 20/20	Årsmøtet - div. saksforberedelse
SS 21/20	Status arbeidsgruppe – kontrollutvalgets uttalelse til årsregnskapet
SS 22/20	Status arbeidsgruppe – Internkontroll i sekretariatene
SS 23/20	Status - Sekretariatskonferansen 2020
SS 24/20	Status - KU-lederskolen 2020
SS 25/20	Status - Fagkonferansen 2020
SS 26/20	Status - Arendalsuka 2020
SS 27/20	Sekretariatskonferansen 2021 (dato, sted)
SS 28/20	Fagkonferansen 2023 (dato og sted)
SS 29/20	Status – FoU-arbeid
SS 30/20	Møteplan høst 2020 og vår 2021
SS 31/20	Referatsaker:
RS 8/20	Status - Henvendelser til KMD ang. div saker
RS 9/20	Status - Tilsynskalenderen og sekretariatene
RS 10/20	Status - Veileder samordning og Kontrollutvalgsboken
SS 31/20	Eventuelt

SS 14/20 GODKJENNING AV INNKALLING OG SAKLISTE

Behandling i møte:

Det var ikke merknader til sakslisten.

Vedtak:

Innkalling og saksliste ble godkjent.

SS 15/20 GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA STYREMØTET 28. januar 2020

Behandling i møte:

Det var ingen merknader til protokollen fra styremøtet 28. januar 2020.

Vedtak:

Protokollen fra styremøtet 28. januar 2020 ble godkjent.

SS 16/20 ÅRSREGNSKAP OG REVISJONSBERETNING FOR 2019.

Behandling i møte:

Styret gjennomgikk årsregnskapet og revisjonsberetning for 2019

Vedtak:

Styret vedtar følgende innstilling til årsmøtet:

Årsmøtet 2020 godkjenner FKTs årsregnskap for 2019

SS 17/20 SYRETS ÅRSMELDING FOR 2019

Behandling i møte:

Styret gjennomgikk utkast til årsmelding for 2019 og korrigererte noen feil

Vedtak:

Styret vedtar følgende innstilling til årsmøtet:

Årsmøtet 2020 godkjenner styrets årsmelding for 2019

SS 18/20 STRATEGIARBEID FORTS.

Behandling i møte:

Saken ble utsatt

Vedtak:

Saken ble utsatt

SS 19/20 HANDLINGSPLANEN 2020-2021

Behandling i møte:

Styret gjennomgikk forslaget til Handlingsplan for 2020-2021

Vedtak:

Saken ble utsatt

SS 20/20 ÅRSMØTET – DIV. SAKSFORBEREDELSE

Behandling i møte:

Styret bestemte sakslisten til årsmøtet 2020

Vedtak:

1. Styret fastsetter følgende saksliste for årsmøte 2020:

ÅS 1/20	Registrering av årsmøtedelegater
ÅS 2/20	Konstituering av årsmøte 2020
ÅS 3/20	Godkjenning av innkalling og saksliste
ÅS 4/20	Styrets årsmelding 2019
ÅS 5/20	Årsregnskap og revisjonsberetning 2019
ÅS 6/20	Handlingsplan 2020/2021
ÅS 7/20	Fastsetting av kontingent for 2021
ÅS 8/20	Årsbudsjett 2021
ÅS 9/20	Innkømne forslag/vedtektsendringer
ÅS 10/20	Valg av styre
ÅS 11/20	Valg av valgkomite
ÅS 12/20	Valg av revisor

2. Styret gir styreleder fullmakt til å foreslå kandidater til dirigent, referenter og protokollunderskrivere
3. Styret ber generalsekretæren om å undersøke muligheter for gjennomføring av årsmøtet digitalt evt. utsettelse.

SS 21/20 STATUS ARBEIDSGRUPPE «KONTROLLUTVALGETS UTTALELSE TIL ÅRSREGNSKAPET»

Behandling i møte:

Einar redegjorde for status

Vedtak:

Styret tar informasjon om status til orientering.

SS 22/20 STATUS ARBEIDSGRUPPE «INTERNT KVALITETSSYTEM I SEKRETARIATENE»

Behandling i møte:

Anne-Karin redegjorde for status

Vedtak:

Styret tar informasjon om status til orientering.

SS 23/20 STATUS – SEKRETARIATSKONFERANSEN 2020

Behandling i møte:

Generalsekretæren orienterte om status. Arrangementet er avlyst på grunn av regjeringens tiltak og reiserestriksjoner i fm Korona-pandemien.

Vedtak:

1. Styret viser til styreleders og generalsekretørens fullmakt og tar til orientering at arrangementet måtte avlyses.
2. Generalsekretæren og Dag Robertsen følger opp saken i henhold til styrets signaler.

SS 24/20 STATUS – KU-LEDERSKOLEN

Behandling i møte:

Generalsekretæren orienterte om status. Styret var enige om å avvete evt. avlysning av arrangementet på grunn av regjeringens tiltak og reiserestriksjoner i fm Korona-pandemien.

Vedtak:

1. Styret tar status til orientering og avveter situasjonen til det kommer nye retningslinjer fra regjeringen.

2. Styreleder i samråd med generalsekretær får fullmakt til eventuelt å utsette arrangementet til høsten 2020/våren 2021.
3. Dag Robertsen konfereres om juridiske problemstillinger.

SS 25/20 STATUS – FAGKONFERANSEN 2020

Behandling i møte:

Generalsekretæren orienterte om status. Styret var enige om å avvente evt. avlysning av arrangementet på grunn av regjeringens tiltak og reiserestriksjoner i fm Korona-pandemien.

Vedtak:

Styret tar status til orientering.

Styret var enige om å avvente beslutningen om evt. å opprettholde, avlyse eller flytte arrangementet på grunn av regjeringens tiltak og reiserestriksjoner i fm Korona-pandemien

SS 26/20 STATUS – ARENDALSUKA 2020

Behandling i møte:

Styret ble enige om å avlyse arrangementet for å spare kostnader i 2020.

Vedtak:

Styret avlyser styremøte og arrangement i Arendal som ett av flere kostnadsreducerende tiltak i 2020

SS 27/20 STATUS PLANLEGGING – SEKRETARIATSKONFERANSEN 2021 TID, STED/ HOTELL

Behandling i møte:

Styret diskuterte alternative tidspunkt og steder for å arrangere sekretariatskonferansen 2021

Vedtak:

Styret ber generalsekretæren om å innhente tilbud i Oslo-området i uke 11, primært 16.-17. mars 2021.

SS 28/20 STATUS PLANLEGGING – FAGKONFERANSEN 2023 TID, STED/ HOTELL

Behandling i møte:

Saken ble utsatt

Vedtak:
Saken ble utsatt

SS 29/20 STATUS FOU-ARBEID

Behandling i møte:
Anne-Karin redegjorde for status

Vedtak:
Styret tar informasjon om status til orientering

SS 30/20 MØTEPLAN HØST 2020 OG VÅR 2021

Behandling i møte:
Styret ble enige om møtedatoer for høsten 2020 og våren 2021

Vedtak:

1. Styret vedtar følgende møtedatoer for høsten 2020:
 - 24. august
 - Oktober – uke 45, 46, gjerne i fm evt. utsatt konferansen
 - 17. desember

Som et av flere innsparingstiltak i 2020 vil styrets møter avholdes elektronisk ut 2020

2. Styret vedtar følgende møtedatoer for våren 2021:
 - 2. februar – dagen før KU-konferansen til NKRF (Gardermoen)
 - Mars, uke 11, primært 15. mars, FKTs sekretariatskonferanse (ikke bestemt)
 - 22. april, Fristen for å sende inn forslag/saker til årsmøtet er 20. april
 - 31 mai - FKTs fagkonferanse og årsmøte 1.-2. juni (Ålesund)

SS 31/20 REFERATSAKER

Behandling i møte:
Generalsekretæren orienterte om brev til KMD sendt 18.mars ang. evt. økonomisk kompensasjon angående tap i fm koronapandemien.

I tillegg ble følgende referatsaker tatt til orientering.

<i>RS 8/20</i>	<i>Henvendelser til KMD ang. diverse saker</i>
<i>RS 9/19</i>	<i>Status – Tilsynskalenderen og sekretariatene</i>
<i>RS 10/20</i>	<i>Status – veileder Samordning og Kontrollutvalgsboken</i>

SS 32/20 EVENTUELT

Styret diskuterte hvordan FKT skal håndtere den økonomiske situasjonen for FKT pga. Korona-pandemien.

Spørsmål som ble drøftet var blant annet:

- Force Majeure i fm avlysning av arrangement?
- Permittering; helt eller delvis - er ikke aktuelt på nåværende tidspunkt
- Andre innsparingstiltak (ref. andre saker i protokollen)

23. mars 2020

Benedikte Muruvik Vonen
styreleder

Anne-Karin Femanger Pettersen
generalsekretær

2019

Reglement for Kvam kontrollutval

Innhold:

§ 1 Innleiing.....	2
§ 2 Val.....	2
§ 3 Føremål / oppgåver	3
§ 4 Rett til informasjon.....	3
§ 5 Rådmann	3
§ 6 Møteinnkalling / sakliste/ møtestruktur.....	4
6.1 Møteinnkalling/ sakliste/ møteprotokoll	4
6.2 Møtestruktur.....	4
§ 7 Opne møte	4
§ 8 Teieplikt.....	5
§ 9 Habilitet.....	5
§ 10 Fråsegn/ undersøking/ rapportering	5
10.1 Fråsegn	5
10.2 undersøking	5
10.3 Rapportering	5
§ 11 Sekretariat.....	5
§ 12 Budsjettt	6
§ 13 Møte og talerett i heradsstyret.....	6
§ 14 Val av revisor.....	6

§ 1 Innleiing

1. Heradsstyret har det øvste ansvaret for å kontrollera kommunen si verksemd (jamfør kommunelova § 22-1, 1. ledd).
2. Heradsstyret vel eit kontrollutval som skal føra kontinuerleg kontroll på deira vegne (jamfør kommunelova § 23-1, 1. ledd).
3. Kontrollutvalet er berre ansvarleg overfor heradsstyret. Kontrollutvalet har difor tilvisingsrett i sine eigne saker, og sakene deira går som hovudregel rett til handsaming i heradsstyret.
4. Kontrollutvalet skil seg i stor grad frå andre kommunale styre, råd og utval fordi utvalet ikkje skal driva politisk verksemd, og heller ikkje skal overprøva politiske prioriteringar gjort av andre folkevalde organ.
5. Kontrollutvalet skal følgja lov og føresegner, og så langt det høver dei reglar og retningsliner for sakshandsaming, møteorden og møtestyring m.m. som er fastsette i reglementet til Kvam heradsstyre §§ 2, 5, 6 og 7-21 (med unntak av interpellasjonar og §§ 19 og 20).

§ 2 Val

1. Kontrollutvalet skal ha 5 medlemmer.
2. Kontrollutvalet skal veljast på konstituerande møte som første sak etter val av formannskap og ordførar /varaordførar.
3. Leiar for kontrollutvalet skal vera vald frå heradsstyret sine faste representantar. Utvalsleiaren skal som hovudregel komma frå opposisjonen (jamfør kommunelova § 23-1, 2. ledd).
4. Følgjande personar er utelukka frå val til kontrollutvalet (jamfør kommunelova § 23-1, 3. ledd):
 - a) Ordførar og varaordførar
 - b) Medlemmer og varamedlemmer av formannskap
 - c) Medlemmer av folkevald organ med avgjerslemyndigheit (gjeld ikkje medlemmer og varamedlemmer til heradsstyret).
 - d) Medlemmer eller varamedlemmer til heradsstyrekomite
 - e) Tilsette i den aktuelle kommunen
 - f) Personar som har ei leiande stilling, eller er medlem eller varamedlem av styret eller bedriftforsamlinga, i eit selskap som kommunen har eigarinteresser i.
 - g) Personar som har ei leiande stilling, eller som er medlem eller varamedlem av styret i eit interkommunalt politisk råd eller eit kommunalt oppgåvefelleskap.
5. Heradsstyret kan når som helst skifta ut kontrollutvalet (jamfør kommunelova § 23-1, 4. ledd). Ved utskifting av ein eller fleire medlemmar av utvalet skal alle medlemmene veljast på nytt.

§ 3 Føremål / oppgåver

Kontrollutvalet har ansvar for å sjå til at (jamfør kommunelova § 23-2, 1. ledd):

- a) forvaltninga av heradet sine verdiar er forsvarleg sikra ved god internkontroll, og dersom det vert naudsynt gje innstilling med tilråding om at det må gjerast tiltak.
- b) heradet sitt rekneskap vert revidert på ein forsvarleg måte
- c) det vert ført kontroll med at den økonomiske forvaltninga går føre seg i samsvar med gjeldande reglar og vedtak.
- d) det vert ført forvaltningsrevisjon av heradet si verksemd, og av selskap som kommunen har eigarinteresser i.
- e) det vert ført kontroll med forvaltninga av heradet sine eigarinteresser i selskap m.m. (eigarskapskontroll).
- f) vedtak som heradsstyret gjer ved handsaminga av revisjonsrapportar, vert følgd opp.

Kontrollutvalet skal retta seg etter instruks for kontrollutval (2019) i sitt arbeide.

§ 4 Rett til informasjon

1. Kontrollutvalet kan utan hinder av teieplikt, krevja å få alle opplysningar, utgreiingar eller dokument, og gjera undersøkingar som det finn naudsynt, for å gjennomføra oppgåvene det er pålagt.
2. Kontrollutvalet kan be rådmannen eller andre tilsette i heradet om å orientera om ei sak eller gje opplysningar i konkrete tilfelle. Når tilsette i heradet vert kalla inn til møte, skal rådmannen orienterast om dette på førehand.
3. Kontrollutvalet kan invitera eksterne personar for å opplysa eller orientera om ei sak.
4. Ansvar for å gjennomføra vedtak ligg hos rådmannen, (jamfør kommunelova § 13-1, 4. ledd). Utvalet skal føra tilsyn med at vedtak vert sett i verk og etterlevd.

§ 5 Rådmann

1. Ansvar for å gjennomføra vedtak ligg hos rådmannen, (jamfør kommunelova § 13-1, 4. ledd). Utvalet skal føra tilsyn med at vedtak vert sett i verk og etterlevd.
2. Rådmannen kan la seg representera av fullmektig når han/ ho finn dette naudsynt og kontrollutvalsleiaren elles samtykkjer.
3. Rådmannen skal ha rett til å uttala seg om sitt syn på dei forholda som går fram av forvaltningsrevisjonsrapporten Rådmannen sine kommentarar skal følgja rapporten (der eit kommunalt føretak er gjenstand for forvaltningsrapport, skal styret og dagleg leiar ha same moglegheit).

§ 6 Møteinnkalling / sakliste/ møtestruktur

6.1 Møteinnkalling/ sakliste/ møteprotokoll

- Innkalling og utforming av sakliste til møta skal skje i tråd med kommunelova § 11-3.
- Det skal først møteprotokoll i tråd med kommunelova § 11-4. Kopi av møteboka skal sendast til medlemene, varamedlemene, revisor, ordførar, rådmann, og heradsstyret til orientering. Særutskrifter frå kontrollutvalsmøtet skal sendast til rådmannen når det vert gjort vedtak som krev handling frå han/ henne.
- Ordførar har møte- og talerett jamfør kommunelova 6-1, 3. ledd og skal ha møteinnkalling på lik line med dei andre representantane i kontrollutvalet.
- Oppdragsansvarleg revisor har møte- og talerett jamfør kommunelova § 24-3, og skal ha møteinnkalling på lik line med dei andre representantane i kontrollutvalet. Revisor kan i tillegg be om å få utsegnene sine i møta protokollert.
- Rådmannen skal ha innkalling med sakliste til orientering, og møter når han/ ho vert kalla inn særskilt til møta.
- Møteinnkalling og sakskart er offentlege, men saker som er unnateke offentleg innsyn, skal gjerast anonyme på sakskartet. Saksdokument som er merka ”ikkje offentleg”, vert berre sende ut til dei som skal ha slike dokument for å kunna ta stilling i saka.

6.2 Møtestruktur

- Utvalet sin leiar er møteleiar. Ved forfall fungerer nestleiar. Har begge forfall, blir særskild møteleiar vald ved fleirtalsval.
- Kontrollutvalet kan berre treffe vedtak dersom minst halvparten av medlemene er til stades under møtet.
- Vedtak vert fatta med fleirtal av dei røystene som vert gjevne. Ved likt røystetal i andre saker enn val, vert leiaren si røyst avgjerande.
- Utvalet kan treffa vedtak i ei sak som ikkje stod på møtekartet, dersom ikkje møteleiar eller 1/3 av medlemene set seg imot dette.
- Sakliste vert sett opp av leiaren i samråd med sekretariatet.

§ 7 Opne møte

- Møta skal som hovudregel haldast for opne dører (jamfør kommunelova 11-5).
- Dersom møtet må lukkast pga. lovbestemt teieplikt (jamfør kommunelova § 11-5, 2. ledd) eller omsynet til personvern eller offentlege interesser krev det (jamfør kommunelova § 11-5, 2. ledd), skal dette protokollert og det skal koma tydeleg fram kva lovheimel som vert nytta for å lukka møtet. Dersom vedtaka også skal vera unnateke offentleg innsyn, må det gjerast særskilt vedtak om dette.

§ 8 Teieplikt

For medlemene, varamedlemene og sekretariatet for kontrollutvalet gjeld dei allmenne reglane om teieplikt i forvaltningslova.

§ 9 Habilitet

Føresegnene i forvaltningslova kap. II §§ 6-10 og koml. § 40 nr. 3 om habilitet gjeld også for kontrollutvalet. Når det vert spørsmål om ein medlem er inhabil, skal ikkje medlemen vera med å handsama spørsmålet, men gå frå møtet.

Dersom ein medlem veit at han vil vera inhabil, må han melda i frå om dette på førehand, slik at varamedlem kan verta kalla inn.

§ 10 Fråsegn/ undersøking/ rapportering

10.1 Fråsegn

Kontrollutvalet kan gje fråsegn i saker det får seg førelagt eller i saker dei sjølv vel å handsame. Det er utvalet som organ som skal gje slik fråsegn.

10.2 undersøking

Utvalet skal sjå til at det vert sett i verk undersøking når dette er vedteke av heradsstyret. Utvalet skal sjølv syta for at det vert føreteke undersøking når dei finn det naudsynt. Det ligg føre plikt for rådmannen å rapportera eventuelle mistankar om mishald og monalege avvik til revisjonen, som på si side har plikt til å rapportera dette vidare til kontrollutvalet.

10.3 Rapportering

Kontrollutvalet skal rapportera til heradsstyret resultatet av dei undersøkingar som er gjennomført og resultatet av desse. Dette kan skje ved at uttale til årsrekneskapen vert send heradsstyret med kopi til formannskapet, forvaltningsrevisjonsrapportar og rapportar om selskapskontroll vert lagt fram for heradsstyret saman med innstilling som også inneheld tilrådingar. Rapportering kan også skje gjennom årsmeldinga frå kontrollutvalet.

§ 11 Sekretariat

- Heradsstyret skal syta for at kontrollutvalet har den sekretærhjelpa som utvalet treng.
- Sekretariatet skal sjå til at dei sakene som vert handsama av kontrollutvalet er forsvarleg utgreidd og at vedtaka i utvalet vert sett i verk.
- Den som utfører sekretariatfunksjonen for kontrollutvalet er berre underordna kontrollutvalet og skal følgja dei retningslinjene og pålegga som utvalet gjev.

§ 12 Budsjett

Kontrollutvalet skal ha eit eige budsjett som omfattar kontroll og tilsynsarbeidet i heradet. Kontrollutvalet skal lage forslag til budsjett som skal følgja formannskapet si innstilling til heradsstyret.

§ 13 Møte og talerett i heradsstyret

Leiaren i kontrollutvalet har møte- og talerett i heradsstyret når utvalet sine saker vert handsama. Er leiar hindra frå å møta, kan han/ ho peika ut nokon som skal møta i staden for seg.

§ 14 Val av revisor

- Val av revisor skal skje etter innstilling frå kontrollutvalet jamfør kommunelova § 24-1, 3. ledd.
- Kontrollutvalet skal også gje innstilling til deltaking i interkommunalt samarbeid om revisjon eller dersom heradet skal inngå avtale med ein annan revisor (jamfør kommunelova § 24-1, 3. ledd).